A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága

szeretettel meghívja Önt

Regős István

Munkácsy-díjas festőművész

könyvbemutatójára

2005. május 28-án 18 órakor

a Szentendrei Képtárba.

Szentendre, Fő tér 2-5.

A könyvet bemutatja: Szalóky Károly

a Várfok Galéria tulajdonosa

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

nka

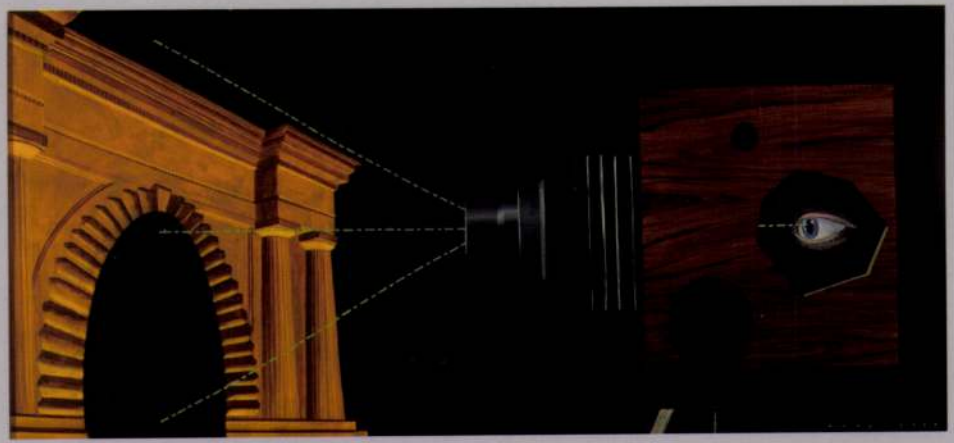

Raiffeisen Galéria

Regős István

MEGHÍVÓ

Raiffeisen Bank Zrt.
1054 Budapest, Akadémia u. 6.

Tisztelettel meghívjuk Önt a **Raiffeisen Galériába**
2006. október 24-én, kedden 17:30 órára
Regős István kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja: **Einspach Gábor**

A kiállítás 2006. október 24. és 2007. január 14.
között látogatható – hétvégén is.

VELÜNK KÖNNYEBB Raiffeisen BANK

A MEGNYITÓT A SZENTENDREI KORONA ÉTTEREM TÁMOGATJA

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága

szeretettel meghívja Önt

Regős István

Munkácsy-díjas festőművész

retrospektív kiállításának megnyitójára

2005. március 15-én 17 órakor

a Szentendrei Képtárba.

Szentendre, Fő tér 2–5.

Megnyitó beszédet mond: Fábry Sándor

A kiállítás megtekinthető:

2005. június 12-ig hétfő kivételével

naponta 10-től 18 óráig.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

nka

Regös István (V. évf)

festményének reprója Svaby Lajos

„A festő dolga, jegyzet a festőképzésről"

c. cikkének mellékletében

– A cikket lásd: Svaby Lajosnál –

Mozgó Világ 1980. április

Regős István sm

→ Wahorn Andrásy

Művészet 1985/4/64

Regős István

P. Kucs Julianna: Bursu a tegnaptól
Fiatal Képzőművészek studiója az Ernst
Muzeumban

Népszabadság, 1987. XII. 28

Regős István Károly

Ignáth Márton, Pásztor István, Regős István Károly, Végh Elek résztvettek a fotóművészek alkotótélepén

Népművelés 1975/4/35

Regős István Károly /Pécs/

Italos

Népmüvelés 1975/4/35

Rejtő István

Kiállítás a Szentendrei Vajda Lajos stúdió pincéjében

Magyar Nemzet 1985. V. 1.

Regős István, festőművész
Lóska Lajos: SZAFT-os művészet.

„Bűneset", olaj, vászon, 137 x 200 cm, 1987. (repr.)

Művészet, 1988. júl., 46. old.

Regős István

festőművész

„Álom a Velencei-tóról". (repr.)

Népújság (Hans)

1982 XII. 4.

Az

art•éria galéria

meghívja Önt

REGŐS ISTVÁN

'A DUNÁNÁL'

című tárlatára.

A kiállítás
2000. április 28-án,
pénteken, 17 órakor
nyílik.

A kiállítás 2000. május 7-ig
megtekinthető.
2000 Szentendre, Városház tér 1.
Tel.: (26) 310 111 • (20) 9535 034

Új MÙvészet Szerkesztősége
SINKOVITS PÉTER
főszerkesztő úr
Budapest
Báthori u. 10.
1054

Regös István
festő

Szentendrei művészportrék **1.**

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága és
az Ipszilon Galéria
szeretettel meghívja Önt és partnerét
a Szentendrei művészportrék című
beszélgetés-sorozat első összejövetelére.

REGŐS ISTVÁN

festőművésszel

Wehner Tibor művészettörténész beszélget
2004. február 12-én délután 18 órakor
a Szentendrei Képtár Kamaratermében (Fő tér 2-5).
A műhelybeszélgetés alkalmából rendezett
kamara-kiállítás megtekinthető 2004. március 7-ig
péntek, szombat, vasárnap 11-től 15 óráig.

A beszélgetésről filmfelvétel készül, ezért csak annyi
érdeklődőt tudunk fogadni, ahány ülőhely van.
Számozott, ingyenes belépőjegyet a Szentendrei Képtár
pénztárában lehet kérni február 7-től.

*

Információ: Török Katalin a sorozat kurátora (Ipszilon Galéria)
Tel.: 06/20-446-9672, e-mail: torokkata@freestart.hu

Támogató: Korona Étterem (Szentendre)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

19?? DEC 2?
Magyar Hírlap

Reich Károly

MAGYAR HÍRLAP 1021

Reich Kár

tam a bíróék mosónőjének az ebédemért. Gyereket őriztem sóért, paprikáért a fűszeresnek. Csutkatövet szedtem és száraz ganéjt a legelőn fűteni. Tizennégy éves voltam, amikor kiálltam a debreceni cselédpiacra, hogy megfogadjon valamelyik nagyságos. A családból öt lány ott kezdett felnőtt lenni, a cselédpiacon...

Két hónappal korábban születtem meg a gyerekemet, mint anyám a legkisebb testvért, az Ilont. És anyámnak már elapadt a teje annyi gyerek után, bőgött a testvérem és bőgött a gyerekem. Hát egyiket az egyik mellemre fogtam, a másikat a másikra. Nekem az Ilon duplán testvérem, a tejemen neveltem. Aztán felkerültem Pestre, mert itt könnyebb volt állást kapni. És felhoztam magammal mindenik lányt, amelyiket bírtam. Ott laktak nálam, míg saját lábán meg nem álltak valahogy. Férjestül, gyerekestül laktak. A földön, vagy ha hely volt, a vaságyban. De egyik sem vitte sokra. Szegénynek szegény a gyereke.

— Hogy mennyit kell csűrni-csavarni a dolgokat, amíg az ember egyenesbe jut! Négy gyerekkel egy pincében éltünk. A kenyér, amit este vettem, reggelre megpenészedett. A papírpénz a ruha zsebében a nedvességtől felhólyagosodott. Hiába mostam, takarítottam a lakást — ablakot nem volt rajta, csak az ajtón szellőztethettem, ha meg az ajtót nyitva hagytuk, a szomszédos pincékből bejött a bogár. Két esztendeje azt mondtam: nem bírom tovább. Ha azonnal nem segítenek, elemésem a gyerekeket, meg magamat is. Összeszedtem a pincebogarat, beleraktam a borítékba, és bevittem a hivatalba. Mondtam, „Bontsa ki! Most, azonnal! Ez az én hálótársaim!" — és két hónap óta beköltöztünk ide, ebbe a kétszobásba. Heteken át, naponta háromszor is fürödtünk, úgy élveztük, hogy fürdőszoba van. De bútorunk — látja —, éppen hogy. Majd, lassacskán.

— Tényleg vagy, Kulcsárné? — szólítja nővér. Széjjelnéztél már nálunk?

— Ha a csi[illegible]érded, hát azt láttam. Sokba jöhetet[illegible]

5.

— Nem fog [illegible] rólunk szépet írni. Mert rólunk s[illegible]m lehet. Az ember sorsa a régbe[illegible]zik, és a sorsától senki meg nem [illegible]ulhat. És nem hiszi el: a gyerek[illegible] mesélek neki, azt mondja, ugyan[illegible] ne egyél olyan sokat este, és [illegible]odsz majd ilyen sötéteket. Tényl[illegible]nek is mondom. Hi-

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

1972 NOV 17

Reich Károly

— PETŐFI SÁNDOR születésének 150. évfordulójára a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata a költő tizenhét szerelmes versét adja közre, Reich Károly művészi rajzaival, három formátumban. A kis könyvek gyűjtőinek szerez majd örömet az úgynevezett „ékszerkötet", a második a megszokott — A/5-ös méretű — és végül a harmadik, az album alakú könyv.

3776

NAGY gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt azonnal felvesz a Költségvetési Üzem, Kiskunfélegyháza, Kilián György u. 2. sz.

3744

SZAKMUNKÁST keresünk (la-
...s. vízvezetékszerelő) a kis-
...yházi József Attila Ál-

REGŐS István

Gyetvai Ágnes: Panel: Három kiállításról.
= M. Nemzet, 1985. okt. 1.7.

Bp. Ernst, Gink Judit
Bp. Liget G. Fe Lugossy
Spentenche, Vajda L. Studió, Regős István

REGŐS István

P.SZÜCS Julianna: Neveletlenek : Studió kiállítás az Ernst Muzeumban. = Népszabadság, XLIX. évf. 5.sz. 1991 január 7. 8.p. ill.

vont grafikát müveli, Gy
ládja, 1968/ és Gácsi Mi
már a karikatura határát

Erős a folklor vonz
fent már emlitett Csohá
renctől Würtz Ádámig ige
fellelhető a bartóki-vaj
dése, formai inditékként
ló menekvéshez, egy dek
hez jó példát kinálnak a
népi kerámia motivum-vil

A szobrászok közül
emliteni. Müvészete társ

Rajos Jakab

Reprodukció Fejes István munkáiról

Forrás 1984/9

nét, jövőjét, a járműveket, a közlekedési morált, a közlekedés és a környezetvédelem viszonyát, mit tudhat a KRESZ-ből?
Minderre választ kapunk a kiállított pályamunkákból. Pályázatunk és a kiállítás részét képezi a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium által koordinált közlekedésre nevelési programnak.

Gáspár János

Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém

A második világháború hadirepülőgépei makettekben
II. 1–III. 25.

A kiállítás Veres Huba magángyűjteményéből készült. A gyűjtemény két országos kiállításon szerepelt már, s az Országos hadtörténeti Múzeumban 1981-ben rendezett – vegyes makettkiállításon, a repülőmakett kategóriában I. díjat nyert.
A kiállított anyag csak részét képezi a teljes gyűjteménynek; a második világháború (1939–1945) legismertebb hadirepülőgépeinek maketteit mutatja be.
A kiállítás központi anyaga a Magyar Királyi Légierő legjellemzőbb típusairól mutat be egy sorozatot.
Ezzel – az azonos típusok miatt – sok hasonlatosságot mutat a Német birodalom Légierejének („Luftwaffe") hadirepülőgép állománya.
A második világháborús ellenfelek légierőinek legismertebb hadirepülőgépeit a szovjet légierő, illetve az Amerikai Egyesült Államok (USA) légierejének (USA AF) és Nagy Britannia légierejének (RAF) géptípusai képviselik a kiállítás anyagában.
A légierők géptípusai három alapvető csoportra: bombázó repülőgépekre, csatarepülőgépekre és vadászrepülőgépekre (elfogó és kísérő vadászrepülőgépekre) osztható.
Míg a magyar, a német és a szovjet géptípusoknál a vadászrepülőgépek, a csatarepülőgépek és a rövid hatósugarú bombázó repülőgépek a meghatározók, az USA és – részben – Nagy-Britannia légierejét a távolsági (stratégiai) bombázó repülőgépek (és az azokat kísérő-védő vadászrepülőgép típusok) jellemzik.
A makettek egy ma már túlhaladott – belsőégésű motoros és légcsavaros típust mutatnak be.
A második világháborúban (annak utolsó hónapjaiban) kizárólag a német légierőben szerepeltek már – a jövőt jellemző – sugárhajtóműves hadirepülőgépek.

Nógrádi Történeti Múzeum, Salgótarján

MIKSZÁTH
Korrajz a tekintetes Vármegyéről és a tisztelt Házból
1990. XII. 14–1991. V. 26.

A kiállítás Mikszáth Kálmán halálának 80. évfordulójára készült, de az igazi ösztönző inkább az volt, hogy mi az, ami a mai látogatóknak elmondható Mikszáthról korszerű múzeumi eszközökkel. A kiállítás annak bemutatására törekszik, hogy Mikszáth Kálmán hogyan élte meg és ábrázolta, milyennek látta és láttatta korát, azt a természeti-társadalmi-emberi környezetet, melynek tagja volt.
A történelmi elemzések tárgyszerűségén túl Mikszáth műveiben szemléletesen, érzékletesen szól a századvég, a századforduló időszakáról, művészein megörökítve olyan jellegzetes *„életformamodelleket"*, mint a *„kisvárosi hivatalnok"* a *„dzsentri"*, az újságírásból megélni, érvényesülni próbálkozó, a poltikával kacérkodó értelmiségi alakja. Mindezekről az életformákról Mikszáthnak személyesen átélt tapasztalata is volt.
A kiállítás témája éppen ezért a „tekintetes vármegye" (a vidéki Magyarország) és a „tisztelt ház" (az országos politika és a közélet) világa, nem hagyományos értelemben vett irodalomtörténeti, de nem is történeti bemutató. Nem az volt az elsődleges cél, hogy tényszerűen követhető legyen az írói pálya, hogy dokumentálható legyen a kor, hanem az, hogy mi a véleménye Mikszáthnak.
A kiállítás korabeli, igen divatos, Mikszáthtól kölcsönzött szóval élve *„korrajznak"* tekinthető.
A korrajz lényegéből fakad az ironikus megközelítés, a humor, ami a kiállítás jellemzője. Formai szempontból öt kép köré szerveződik. Bemutatásra kerül az *iskola*, ahol a diák Kálmán az ismeretek sokaságával és hazafias érzelmekkel találkozott, *a hivatal*, a szolgabírói iroda, ahol a poros akták között látszattevékenységet folytatott; csirkepörökkel foglalkozott, a *vendéglő*, ahová társaival inni, cigányozni, kártyázni és természetesen politizálni járt, *a szerkesztőségi szoba*, ahol a lapok dzsungelében saját cikkeinek, karcolatainak, saját hangjának megteremtésével próbálkozott és *a tekintetes ház*, innen pedig a büfé, az a hely, ahol a tudósító – majd később képviselő Mikszáth – szerint is a lényegi kérdéseket intézik, és időnként *„itt reggelizik a pénzügyminiszter"*.
A záró egységben Mikszáth művei láthatók. Azok, melyekben közéleti tapasztalatai művekké sűrűsödtek, mert hogy is mondta csak a pályáján induló Mikszáth:
„Teljes életemben a nyilvános közélet embere akartam lenni, és az is leszek",
s végül mégis így zárta a mérleget:
„Valamilyen író azonban mégis lettem, s ha most az élet őszén megcsinálom a mérleget, elmondhatom, hogy ami öröm ért, az mind az irodalomból való, és ami bosszúságot nyeltem, azt mind a politika kölykezte."

dr. Kovács Anna

Sárréti Múzeum, Szeghalom
Békési hímzések

„Valami szépet létrehozni, ami a mi kezünk munkája: az alkotás vágya és öröme leküzdhetetlenül él a kézimunkázó nők tíz- és tízezreiben."
A kiállításon Lengyel Györgyi idézete fogadja a látogatókat, a díszítőművészeti mozgalom neves alkotóinak munkáit mutatja be, elénk tárva ezt az alkotásvágya és örömet.
A Békés Megyei Népművészeti Egyesület három tagjának: Chabrecsek Andrásné nagybánhegyesi, Balda Mihályné mezőkovácsházi és Kiszely Jánosné mezőberényi népi iparművészek húsz munkája került kiállításra, amelyek mind lakástextilek.
A munkák egy része a Békés megyei szűcshímzés (ködmönök, subák) motívumainak alkalmazásával készült. Alapanyaguk törtfehér vagy világos drapp szövet. Ehhez alkalmazkodik a hímzőfonal minősége is; a hatszálas Mouline bontott két szála. A leggyakrabban alkalmazott öltésmódok: a szál- és a szalagöltés, ezen kívül a láncöltés, illetve a hurkoltés.
A munkák között láthatjuk Chabrecsek Andrásné Gránátalma Nívódíjas asztalterítőjét, mely tótkomlósi ködmön motívumok alapján készült.
A kiállítási anyag másik része a szőrhímzések. Ezek alapanyaga eredetileg kendervászon volt. Ma takácsvászonra dolgoznak. Balról jobb felé képezik az öltéseket. A kivarráshoz régen a racka juh gyapjából házilag font természetes színű, vagy növényi festékkel festett fonalat használtak. Fekete, sötétbarna, kék, vörös, terrakott, sárga színt alkalmaztak. Ma gyapjú vagy félgyapjú fonalat használnak. A munkák között találunk szabadrajzú, illetve szálánvarrott szőrhímzéses párnavéget, faliszőnyeget, függönyt, asztalterítőt, asztali futót.
A kiállítás anyagát jól kiegészítik a Békés megyei ködmönökről, illetve az itt nem látható munkákról készült színes fotók.
A népi hímzés művelői számára a szálánvarrott szőrhímzések mintagyűjteménye látható.
A kiállítást a Békés megyei hímzéseket szerető, s a megyénk népművészetét szívükön viselőknek ajánljuk.

Kaposvár
Groteszk
II. 2–III. 31.

Egy manapság különösen aktuális és talán ezért is divatosnak számító művészeti kifejezésmód köré szervezett kiállítást a Somogy Megyei Múzeum és a Somogy Megyei Művelődési Központ néhány munkatársa. Ellentétben a korábban megszokott gyakorlattal, a *„Groteszk"* kiállítás nem egy földrajzi egység művészetének bemutatására szerveződött és nem is egy műfaji csoportosulás köré gyűlő alkotók rendezvénye, de nem számít a tematikus kiállítások közé sem a hagyományos értelemben. A kiállításon szereplő művekben egy sajátos, művészi eszközökkel megvalósított látásmód azonosságát tekintették a szervezők aktuális kiindulópontnak. Ez a látásmód az irónikus, szatírikus és groteszk: három, egymáshoz közel álló, de nem azonos kategória, amelyek a komikumhoz való viszonyukban értelmezhetők.
A pályázat formájában meghirdetett kiállítás a többféle megközelítésből elsősorban Wolfgang Kayser monográfiájához közel állóan viszonylag tág körben értelmezi a groteszket. Mivel több alkalomra szólóan, kiállítássorozat formájában igyekszünk körüljárni ezt a XX. században oly aktuális kifejezési módot, az első kiállítás felmérésként funkcionált. A jövőben tematikus bontásban, több csomópont köré szervezve próbáljuk körüljárni a mára is érvényes problémaköröket a groteszk kapcsán. Foglalkozni szeretnénk a városi folklór, a grafittik, a számunkra egzotikus kultúrák, diabolikus szimbólumok vagy akár a commedia dell arte műformájával kapcsolatos jelentéskörökkel is.
A kiállítás kifejezetten a képző- és iparművészetben megjelenő groteszket vizsgálja, mivel a szerteágazó sokarcúság ellenére az leginkább a festészethez és a grafikához kötődik legerősebben. Korunk sajátos módon kedvező szellemi légkört teremtett a „virágzáshoz", ezért aktualitása sem vitatható. A Kaposváron megrendezett „Groteszk" pályázat fődíjasa Regős István volt, *Állatmese* című képével az ostoba gyanútlanság elidegenített, szorongást kiváltó veszélyeztetettségét ábrázolja szürreális – irracionálissá tágított közegben.

Géger Melinda

Műcsarnok, Budapest
Andy Warhol
„Nyomatok"
II. 13–II.24.

Andy Warhol *Nyomatok* című kiállítását a New York-i Museum of Modern Art a prágai Nemzeti Galéria kérésére szervezte, hogy abban az országban is bemutassa a nagy művész alkotásait, ahol szülei éltek, mielőtt kivándoroltak volna az Egyesült Államokba. Andy Warhol művei gazdag kiállításának bemutatását a MOMA több európai országban is lehetővé tette. Az egyéves vándorkiállítást Csehszlovákiában, Németországban, Magyarországon, Jugoszláviában és Lengyelországban tekinthetik meg a látogatók. Az öt ország közönségének így alkalma nyílik arra, hogy egy olyan művész munkáival ismerkedjenk meg, akit eddig csak hírből vagy produkciókból ismert.
Andy Warhol *Nyomatok* című kiállítását először 1990 nyarán mutatták be a Jouy-en-Josas-i (Párizs mellett) Foundation Cartier pour l' art contemporain kiállítótermében (Cartier alapítvány a modern művészetek támogatására). A kiállítás több mint 85 szerigráfiából áll, köztük Andy Warhol leghíresebb portréi: Marilyn Monroe, Mao, Jackie Kennedy, Mick Jagger, Lenin, ezen kívül a virágok és a híres Cambell-leveskonzervek, csakúgy, mint a Superman vagy a Mikiegér, a rajzsorozatok hősei és más kevésbé ismert témák: a Sarló és kalapács, a Villamosszék, a Holdséta, az Úr le-

REGŐS ISTVÁN / ISTVÁN REGŐS

Állatmese / Animal fable
1985, akril, vászon / akryl on kanvas
80 × 100 cm

* MEGHÍVÓ *
REGŐS ISTVÁN
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

VAJDA LAJOS STUDIÓ
SZTENDRE PÉTER PÁL U 6.

1985 IX. 8-ÁN 15 ÓRAKOR
MEGNYITJA:
NOVOTNI TIHAMÉR
MŰVÉSZETI ÍRÓ
NYITVA: SZEPT. 8-28 IG
10 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT

Foto: Szabó Róbert
ALFAprint

C. / A.: 2000 SZENTENDRE, VÖRÖSHADS.-U 14.

MTA MKCS
munkatársainak

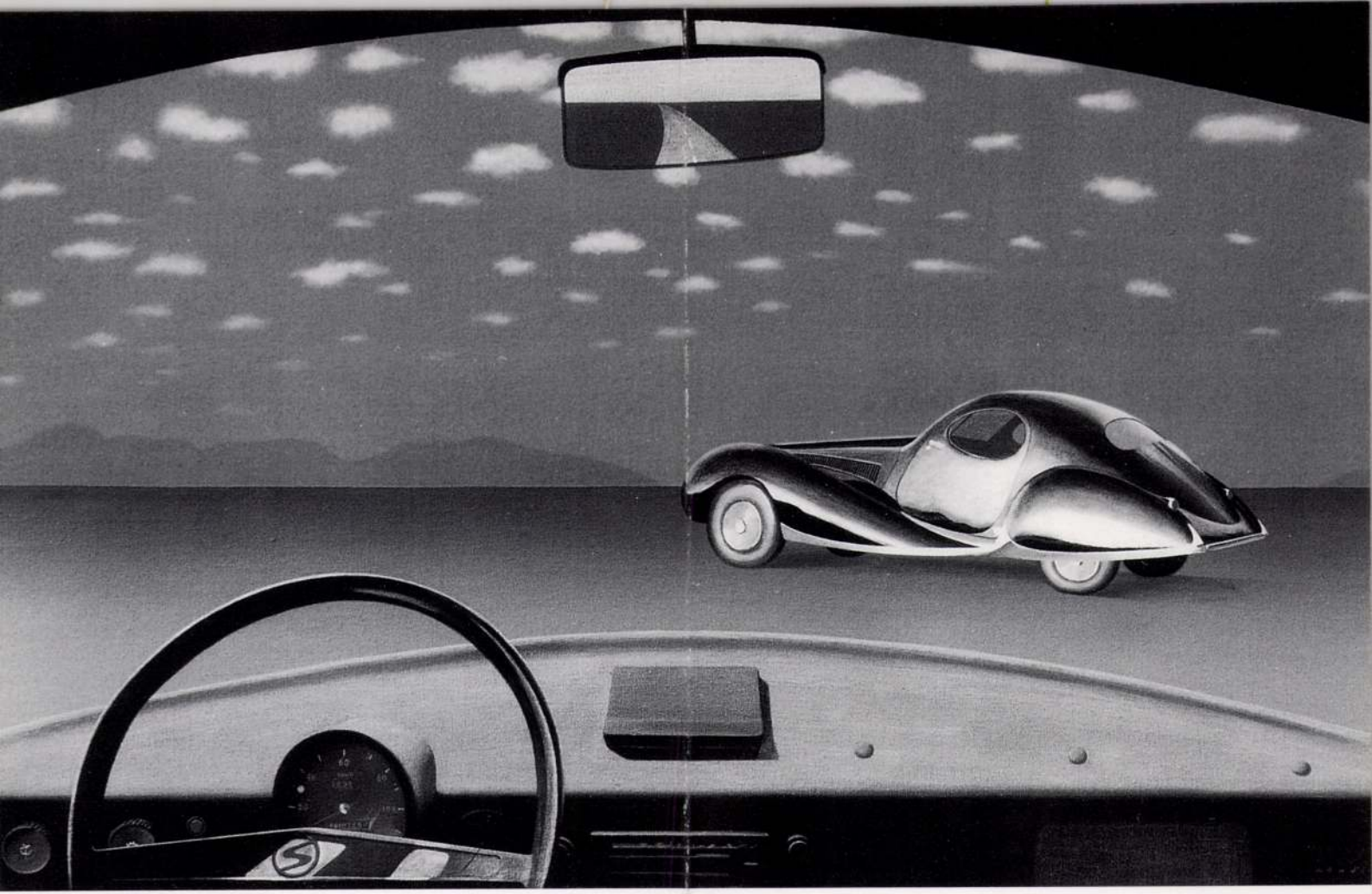

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA
SZENTENDRE

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
(FERENCZY MÚZEUM)

Tisztelettel meghívja Önt

REGŐS ISTVÁN
kiállításának megnyitójára

1995. augusztus 11-én (pénteken) 18 órára

A MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBA
(Szentendre, Bogdányi u. 51.)

A kiállítást megnyitja
WEHNER TIBOR
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető
1995. augusztus 11-től szeptember 10-ig
szerdától-vasárnapig 11-től 17 óráig

REGŐS István

Regős István: Naplemente, akril vászon, (Sunset, acrylics on canvas), 60 x 100 cm, 1995

THE DIRECTORATE OF PEST COUNTY MUSEUMS
(FERENCZY MUSEUM)

Requests the pleasure of your company

at the opening of the exhibition of
ISTVÁN REGŐS

on August 11 (Friday), 1995 at 6.00 p.m.

AT THE ARTISTS' COLONY SHOWROOM
(Szentendre, Bogdányi u. 51.)

Opening speech by
TIBOR WEHNER
art historian

The Exhibition will be open
from August 11 to September 10
from Wednesdays to Sundays, 11 a.m. to 5 p.m.

REGŐS ISTVÁN 2000 Szentendre, Vörös Hadsereg u. 14.

1954-ben születtem Budapesten.
1969–73 között a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában tanultam. Egy évig díszítőfestőként dolgoztam. 1975–80-ig a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatója voltam. Sváby Lajos tanítványaként, festő szakon. 1986-tól tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, a Szentendrei Grafikai Műhelynek és az Artéria Galériának.

I was born in 1954 in Budapest.
I studied at the Training School of Industrial and Fine Arts between 1969–73. I worked as a decorative painter for one year.
I studied at the painting course of the National College of Fine Arts between 1975–1980, my master was Lajos Sváby. I've been a member of the Studio of Young Artists, the Graphic Workshop of Szentendre and the „Artéria" Gallery since 1986.

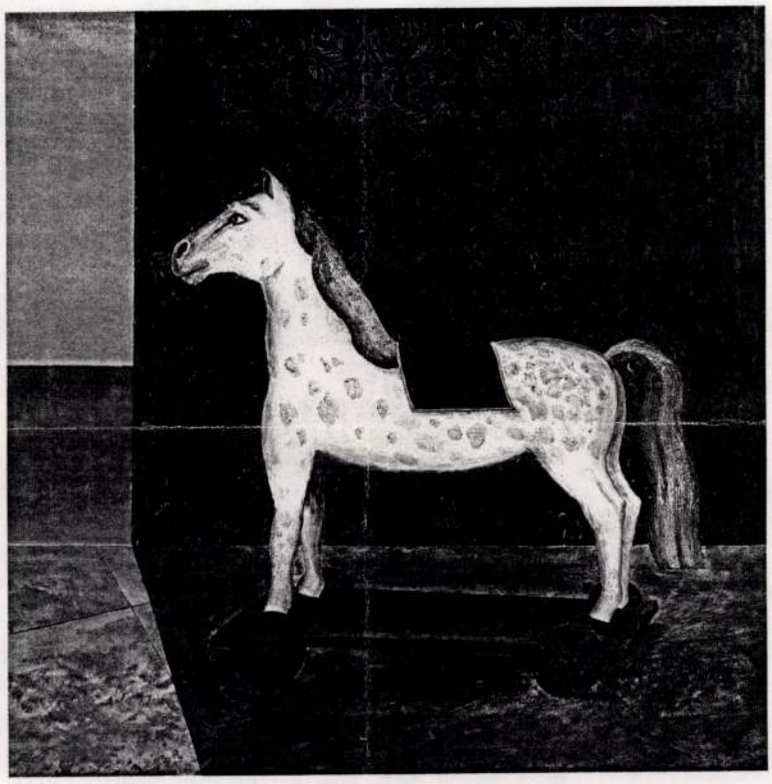

Egyéni kiállítások/Individual Exhibitions:

1985. Vajda Lajos Stúdió Pincegaléria, Szentendre
1987. „Gyermekkor", Fiatal Művészek Klubja, Budapest
„Kastélyok", Atrium Hyatt Hotel, Budapest
1989. Stúdió Galéria, Budapest
Balaton Galéria, Balatonfüred

Csoportos kiállítások/Group Exhibitions:

1987. Szentendrei Művészek, Woerden, Hollandia
Stúdió '87, Budapest
Fiatal Képzőművészek Stúdiója, Varsó
„Akt", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1988. „Szaft", Ernst Múzeum, Budapest
Stúdió '88, Budapest
„Gravitáció", Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1990. Keleteurópai Művészek Kiállítása, Rotterdam
Six Hungarian Artists, Space Galery, Söul
Magyar Művészek, Marsvinsholm-Ystad, Svédország

REGÖS István

Tisztelettel meghívjuk 1992. szeptember 8-án 18 órára
a Fészek Művészklubba,

Regős István

SZELES IDŐK

című kiállítására.

Megnyitja: P. Szabó Ernő művészettörténész.
Megtekinthető: szeptember 25-ig, naponta 14-20 óra között

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

DÍJELŐLEGES

F.k.: Galambos Tibor – Szövorg Ny.

WEHNER TIBOR:

A Trabant-műszerfal szemlélésének eszmetörténeti vonatkozásai

■ Erwin Panofsky német születésű, az 1892 és 1968 között élt és működött művészettörténész iskolát teremtett az ikonológiai módszer kidolgozásával. Elmélete a műalkotás témájából kiinduló, ám a mű korának teljes, átfogó szellemi és társadalmi körképének megrajzolására vállalkozó analízisként, illetve komplex interpretációs metódusként vonult be e tudomány történetének lapjaira. Erwin Panofsky A Rolls-Royce-hűtő eszmetörténeti előzményei című tanulmányát 1963-ban a következő gondolatokkal zárta le: „Ennek a hűtőnek a kompozíciója az angolszász szellemiség és tehetség mintegy tizenkét évszázadát foglalja össze: egy gépészmérnöki remekművet rejt palladiánus templomhomlokzata mögé — ennek a palladiánus templomhomlokzatnak a csúcsán azonban ott áll a szélfútta 'Ezüstasszony', amelyben az art nouveau elegyedik a szelidítetlen 'romantiká'-val. A hűtőt és a hűtőkupakot nem változtatták meg, mióta 1905 elején az első Rolls-Royce-kocsi kijött; az 'Ezüstasszony'-t, amelyet Charles Sykes, a Királyi Akadémia tagja mintázott, 1911-ben illesztették hozzá. Ettől kezdve a Rolls-Royce-kocsi 'arca' változatlan: több mint fél évszázada tükrözi a brit karakter lényegét. Bár ne változnék meg soha."

Nos, a legújabb Regős István-képek és -tárgyak — amelyek a szentendrei Művésztelepi Galériában kerültek közönség elé — arra intenek, hogy vigyázó szemünk a kelet-európai régió, illetve erős bástyája, Magyarország, s mindezeken belül és túl a hajdani KGST-integráció egyik fontos szimbólummá emelkedett produktumára, a Trabant-limuzinra vessük. Ha kiindulópontként elfogadjuk — s fogadjuk bátran el — Erwin Panofsky metódusát, akkor már a bevezetőben le kell szögeznünk, hogy a Trabant-hűtőrács fejlődéstörténete — habár semmiféle szélfútta Ezüstasszony nem zavar a képbe — azért kissé bonyolultabb, szövevényesebb, mint a Rolls-Royce-é, s így — szükségszerűen — következtetéseink is átláthatatlanabb, ingoványosabb területekre vezérelnek. Még homályosan emlékezhetünk a P 70-es márkajelzéssel futó őstípusra vagy típusőrse, amely olyan volt, mint egy második világháborús, kissé nehézkesen és tanácstalanul mozgó bunker, majd pontosan és élesen rögzülhetett vizuális emlékezetünkben és pórusainkban a legváratlanabb — bilikék, rózsaszín, fűzöld — színárnyalatokban feltűnő és tündöklő modernizált változat, hogy aztán jöjjön a luxusigényeket dekadensen szolgáló, kissé hippis kabriolet-variáció. (Ponyvával szerelten honvédségi dzsipként is szolgált a magyar néphadsereg motorizált egységeiben, de használata menekülésre nem volt ajánlott.) 1986-ban meghatottan és kissé sértődötten imígyen tudósított az Autóvásárlók kézikönyve: „Az NDK autóipara évente most már 120 ezer Trabantot, valamint 60 ezer Wartburgot gyárt. Félrevezető hírek hatására csökkent az utóbbi években a kétütemű típusok iránti érdeklődés." Annak ellenére csökkent, hogy „... korszerűsítették a tengelykapcsolót, ... megváltoztatták az első futómű felfüggesztését, és így sokat javult a Trabant stabilitása, valamint rugózása. Ugyancsak a vezetés kényelmét szolgálják a kétfokozatú ablaktörlő és a halogén fényszórók." Ó, boldog hatvanas, hetvenes, és szétzilálódón boldog nyolcvanas évek, maga-a-tökély-kétfokozatú-ablaktörlők és kápráztatón villogó fényszórók. Ó, boldog motorizáció. És alighogy elrepültek a szocializmus évtizedei, hipp-hopp itt termett közöttük az új, a Volkswagen-motorral felszerelt csoda; egyszersmind a boldog rendszerváltás, a boldog kilencvenes évek köszöntött ránk általa is.

Az első Regős István-tárlat tizedik évfordulóján — 1985-ben a szentendrei Vajda Lajos Stúdió pincegalériájában mutatkozott be—, ezen kiállítás kapcsán, amelyen a kelet-európai autócsoda-megidézés kapott főszerepet — legyünk stílszerűek — két út áll előttünk. Vagy követni próbáljuk a Trabant-motívum, illetve a Trabant-alkatrész-rekvizítum feltűnését és szerepvállalását, jelenvalóságát a még mindig fiatal művész festészetében és alkotásaiban, vizsgáljuk az út, az e népautóból szemlélt, szemlélhető táj, elénk táruló látvány, látomássá érő szélvédőkép eluralkodását, vagy pedig a művek kapcsán megfogalmazódósűrűsödő Trabant-érzés történeti és társadalmi hátterét, vetületeit próbáljuk meg boncolgatni. Hogy súlyos problémáról van szó, azt jelzi az is, hogy az első Trabant-farok a nyolcvanas évek második felének terméséhez sorolódó Gauloises-képhez kapcsolódott — mintegy nyugat- és kelet-európai ütközések asszociációit keltve —, s az utolsó a közeli napok egyik műtárgy-szülöttéhez, a csomagtartófedéllel zárt tulipános ládához kötődik; itt valami ungarische volk-motívum olvad finom szintézisbe a közelmúlt keletnémet dizájnjával. A tudatos festői-alkotói program természetesen nemcsak e felszíni momentumok révén érhető tetten, hanem a nosztalgikus-kesernyés, ironikus-játékos hangvételben, atmoszféráteremtésben, szemléletben is; az álom és a valóság, a realitás és a misztikum, a profán és az ünnepi különös egységében, a kétértelműségek, színváltozások villódzásában, a sejtelmességekbe olvadó képi bizonyosságokban.

Regős István festészete és a festészettől oly szellemesen elrugaszkodó tárgyformáló tevékenysége — a dobozokba zárt tájkép-szobrok, az autóülésből komponált kanapé, az utazóláda-plasztika — nagyon mélyen és nagyon szorosan kapcsolódnak — mestereket és műveket sorolhatnánk a múltból és a jelenből — a legszebb szentendrei művészeti hagyományokhoz; azokhoz a hagyományokhoz, amelyekben oly pontosan és leleményesen öltenek testet a kor, a korszellem által indukált borzongások és borongások, félelmek, meghökkenések, megütközések, irtózások, s amelyekben, amelyek révén teret kapnak a méltóságteljes felülemelkedési gesztusok is.

A felülemelkedés szellemében a befogadó is osztozhat. A Regős-képek vonzáskörében önfeledten dúdolgathatjuk magunkban az Exotic együttes immár örök érvényű dalának a kósza emlékezet által őrzött sorait:

„Trabanttal szállni élvezet,
Gyorsabban száll, mint a képzelet,
Dőcög és pöfög, hú de klafa,
Orrod alá dörgöl a kispofa."

Dalolás közben ne foglalkozzunk azzal, hogy a Trabant-hűtő nem hasonlít és nem hasonlítható egyetlen magyarországi vagy európai templomhomlokzathoz sem. Az ebbéli hiányra ugyanis gyógyírt ad, ha a régi és a legújabb Regős-képeket és -műveket szemlélve erősen koncentrálunk, és belegondolunk abba, hogy „Dőcög és pöfög, hú de klafa". Ismételgessük, dacosan ismételgessük ezeket a szavakat, hátha visszhangozni kezdi majd a bús, egyre inkább búskomorságba hanyatló, egyre inkább szűkülő és szűkölő magyar valóság.

Milyen gépkocsit vásároljunk?

■ *„Ami korábban reklám volt, az manapság gyakran művészetnek számít. Ludwig Holwein plakátjait ma művészetnek tekintik. Amikor pedig Andy Warhol a maga optikai eszközeivel a reklámhoz nyúl, abból művészet lesz." A félreértés eloszlatása végett áruljuk el tüstént: az iménti idézet nem valamely posztmodern esztétikából való, hanem egy 1977-ben közzétett reklámplakáton olvasható. A német cég, amelyről még az sem derül ki, hogy tengeralattjárót vagy fogpiszkálót kínál, ezzel a művészetfilozófiai bölcselettel próbálta meg felhívni magára a vásárlóközönség figyelmét. Gesztusa, mai szemmel nézve, legalább két vonatkozásban forradalminak mondható.*

Egyrészt korai példáját nyújtja annak az egyre elterjedtebb reklámtípusnak, ahol a hirdetmény teljesen függetlenedik a hirdetett terméktől, másrészt akkor mutatott rá a reklám és a művészet szinte elválaszthatatlan közelségére, amikor erről az értelmiségi elit jószerével még hallani sem akart. A hetvenes évek második felében a reklámot — legalábbis jobb körökben — még élesen elválasztották nemcsak a művészettől, hanem a felvilágosodás szellemétől, a kritikától, egyáltalán, az értelmes gondolkodástól is. Azóta azonban a helyzet gyökeresen megváltozott.

A világ egyik legtekintélyesebb képzőművészeti kiadója, a kölni DuMont **Nyitás a kilencvenes évek felé** *címmel nemrégiben tanulmánykötetet jelentetett meg, melyben a leghosszabb írás épp a reklám és a művészet kibogozhatatlan összefonódásával foglalkozik. Míg a nyolcvanas évek irodalmának összefoglalására elegendőnek bizonyult húsz oldal, a festészet és a plasztika fő irányainak bemutatásához pedig huszonkét oldal, a Siegfried J. Schmidt bielefeldi irodalomtudós vezette szerzői csoport harminc oldalon is a reklám robbanásszerű fejlődésének egyetlen részterületére, a tévéhirdetésekre tudott igazán összpontosítani.*

A tanulmány azzal a radikális kérdéssel kezdődik, hogy vajon nem vált-e a reklám máris a művészet és a kultúra alternatívájává. Az ilyen kérdésre természetesen kockázatos határozott választ adni. A szerzők sem ezt teszik. A maximum, ameddig elmerészkednek, hogy egyetértőleg idézik a már említett hirdetés szövegét, és nagy próféciák helyett inkább olyan példák sokaságával szolgálnak, ahol máris eldönthetetlen, hogy reklámról vagy „magas művészetről" van-e szó.

Mivel e sorok írója épp gépkocsit óhajt vásárolni, hogy népes családját civilizált módon tudja ide-oda transzportálni, összpontosítsuk most figyelmünket kizárólag autós példákra. Így ugyanis egyúttal Roland Barthes emléke előtt is alkalmunk lesz tisztelegni, hiszen ő volt az, aki az autókban a középkori katedrálisok modern megfelelőjét vélte felfedezni. A két látszólag távoli jelenség összehasonlítását a francia gondolkodó derekasan elvégezte, cikkét elküldte egy újságnak, majd a párizsi Notre Dame (!) előtt sétálva autóbaleset áldozata lett. A téma bosszújára tehát számítani lehet, de ezt most érdemes figyelmen kívül hagyni.

Merészkedjünk hát ki, legalábbis képzeletben, a kölni dóm előtti térre. HA Schult, ismert akcióművész ugyanis 1989-ben ott rendezett nagyszabású művészeti eseményt a Ford autógyár támogatásával. A cég reklámmenedzsere tizenkét vadonatúj Fiesta CLX jelzésű gépkocsit és hatszámjegyű márkaösszeget bocsátott az alkotó rendelkezésére. Az akció keretében olyasmik történtek, hogy például egy autót helikopter segítségével a magasba emeltek, s a kölni dóm tornyai között lebegtették hosszú perceken át. Egy másik autót (mellesleg százezer márkáért) jégtömbbe fagyasztattak, majd hagyták, hogy a dóm előtti téren szépen kiolvadjon, s kopottas állapotban ugyan, de ismét teljes valóságában váljék láthatóvá.

HA Schult már az akció idején nem győzte hangsúlyozni, hogy ő nem reklámot, hanem művészetet akart csinálni. Ezt minimum egy ember, a város főpolgármestere el is hitte neki, s az egész cirkuszt az év legpompásabb művészeti eseményévé kiáltotta ki. Ugyanakkor a Ford vezetői is elégedetten dörzsölték a tenyerüket: annak ellenére, hogy HA Schult tizenkét autójukat tönkretette, és egy halom pénzüket pillanatok alatt elkótyavetyélte, rögtön felajánlották neki, hogy a következő akcióját is szponzorálják.

A másik autós példa a német televízió reklámműsoraiból való. A jelenet színhelye egy inszcenált képzőművészeti kiállítás. Az előkelő közönség figyelmesen szemléli a falakon függő, zömmel absztrakt képeket és a posztamensekre helyezett modernista szobrokat. A kamera egyre közelebbről mutat egy üvegvitrint, amelyben autóalkatrész díszeleg. A kamera ezután a teremből kiözönlő közönséget követi egészen a parkolóig, ahol mindenki beszáll egy-egy új BMW-be. A reklámfilm a szerzői csoport szerint azt kívánja sugalmazni, hogy a BMW motorja, egyáltalán a BMW autó művészet.

A sors iróniája — s ezt a szerzői csoport a tanulmány írásakor még nem tudhatta —, hogy tulajdonképpen ugyanez az intenció néhány évvel később a „magas művészetben" is felütötte fejét. Az egyik legrangosabb kortárs művészeti rendezvényen, a legutóbbi kasseli Dokumentán, Ange Leccia műtárgy gyanánt a Mercedes legújabb autótípusát állította ki **Le Seduction**, *azaz Csábítás címmel. A dolog érdekessége többek között az, hogy a csábítás szó, különösen franciául, valóságos márkajelzésnek számít, hiszen értelmiségi körökben köztudott, hogy Jean Baudrillard francia szociológus volt az, aki e fogalmat bölcseleti szintre emelte és segítségével mindenekelőtt a legújabb reklámstratégiákat sikerült értelmeznie.*

A kör tehát bezárulni látszik: Leccia művészet ürügyén nemcsak hogy egy pompás terméket reklámoz, hanem bizonyos értelemben a reklám elméletét is — ahogy mondani szokás — művészi kontextusba helyezi. Talán viszonzásul azért, hogy egykor — 1977-ben — egy reklám már reklámkontextusba tette önmaga és a művészet értelmezését.

Hogy a kétféle megnyilatkozás közül melyik tekinthető „magasnak" és melyik „alacsonynak", legalább olyan nehéz eldönteni, mint azt, hogy milyen gépkocsit is vásároljunk a művészetért bolondulni képes családunknak. Mert — mint láttuk — a Ford művészet, a BMW művészet, és immár a derék Mercedes is az. Mi több, s erre Andy Warhol idejekorán felhívta figyelmünket, a legnagyobb művészet pénzt, sok-sok pénzt szerezni. Hogy ne valami vacak, rozoga járgányt kelljen vásárolnunk imádott családunknak.

❊

E szöveg létrejöttét senki sem támogatta. A szerző tudatában van annak, hogy nagy nyilvánosság előtt, például újságban, gépkocsimárkákat konkrétan megnevezni hiba, mert az már reklámnak minősül. Ám a szerző írás közben ezt a buktatót képtelen volt kikerülni, miként az ornitológus is kínos helyzetbe kerülne, ha nem szabadna elárulnia, hogy ő most épp a cinkékről beszél. A szerző vezeklésképpen önként anonim marad, mert jól tudja, hogy nevének nagy nyilvánosság előtt történő feltüntetése ugyancsak reklámnak számítana. Ezt a buktatót viszont könnyű kikerülni. Éppen ezért, a szerző ezúttal kedves kolléganőjének nevét veszi kölcsön, akit úgy hívnak, hogy

Nagy Mercedes

BUDAPEST!

CONTEMPORARY HUNGARIAN ART

DUBLIN 1991

István REGŐS

25. Döbling..., 1988
    Acrylic on canvas, 200 x 128 cm
    Private property

26. Balance, 1988
    (Painted on both sides)
    Acrylic on canvas, 180 x 120 cm
    Property of the artist

27. Worried Angel, 1988
    Acrylic on canvas, 150 x 170 cm
    Property of the artist

28. Foehn, 1990
    Acrylic on canvas, 145 x 170 cm
    Property of the artist

29. San Giorgio (Venice), 1990
    Acrylic on canvas, 135 x 200 cm
    Property of the artist

30. Regatta, 1990
    Acrylic on canvas, 100 x 170 cm
    Property of the artist

November 21st - December 19th 1991

Royal Hibernian Academy
Gallagher Gallery
Ely Place, Dublin 2

István REGŐS

Szentendre, Bogdányi út 20. H - 2000
1954 born in Budapest

1975-80 Hungarian Academy of Fine Arts, Department of Painting, Budapest
Lives and works in Szentendre.

Solo exhibitions

1985 Vajda Lajos Studio, Szentendre
1987 "Childhood", Young Arists' Club, Budapest
"Castles", Atrium Hyatt Hotel, Budapest
1989 Studio Gallery, Budapest
Balaton Gallery, Balatonfüred
1991 Altes Rathaus, Limburg, FRG

Group exhibitions

1982 Landscape Biennial, Hatvani Gallery, Hatvan
1983-85 Szentendre Exhibitions, Szentendrei Picture Gallery, Szentendre
1986-90 Annual of the Young Artists' Studio, Ernst Museum, Budapest
"Contemporary Art from Szentendre", Delmenhorst, Germany
1987 "Artists from Szentendre", Woerden, The Netherlands
Young Artists' Studio, Studio Gallery, Warsaw
"Akt", Vajda Lajos Studio, Szentendre
1988 "SZAFT", Ernst Museum, Budapest
"Gravitation", Vajda Lajos Studio, Szentendre
1990 Hungarian painting, Ystad, Sweden
"Six Hungarian Artists", Space Gallery, Seoul
"East-European Painting", De Doelen, Rotterdam
1991 "Grotesque I", Kaposvári Gallery, Kaposvár

Prizes

1986 , 1988 Prize of the Young Artists' Studio
1987-90 Szőnyi István Scholarship
1991 Grand Prize of the "Grotesque" Exhibition

Döbling..., 1988
Photo by Imre Juhász

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Reich Károly grafikusművész

TAVASZI SZÉL

1021

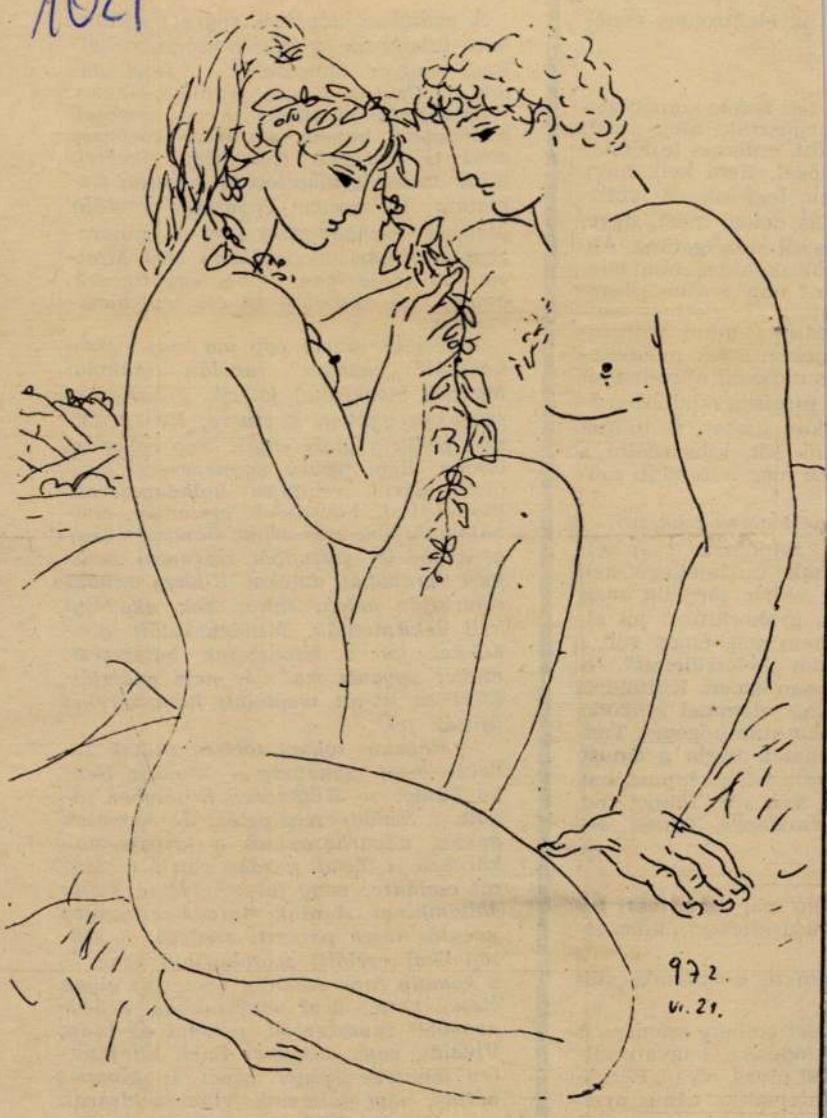

REICH KÁROLY: PASTORALE

JOHN KEATS:

ÓDA EGY GÖRÖG VÁZÁHOZ

(RÉSZLET)

... Oh, antik karcsúság, szelíd ívek,
Márványfiúk s lányok kecses köre,
Oh, sűrű ágak, eltiport fűvek,
Oh, formák csöndje, anda gyönyöre
Az öröklétnek: hűs pásztormese!...

(Tóth Árpád fordítása)

Reich Károly grafikusművész Pastorale című, most megjelent kötetéből, amelyben a Keats-versidézetre komponált rajzok gyönyörű sorozatát találjuk

SÉG

az elektromos mele-

lett belőle komolyabb
negúsztuk. Meg azzal,
ött, érdemes fejleszte-
ségét. Nem kell, hogy
k legyünk. A szak-
ás dolog. Most, ugye,
gről beszélgetünk. Ah-
ülözhetetlenebbül hoz-
nt nap továbbfejlesz-
tség. Gondoljunk egy-
lául a mind változa-
pekre. Azok működte-
s műszaki műveltséget
megismerkedünk mű-
kor jobban is tudjuk
ni, sőt, kihasználni a
Ez már fejlettebb mű-

iről volna csak szó?

„mindössze"?! A hét-
nak" csodajellegét kell
akkor történik meg,
, gyakorlatban jól al-
kem még csoda volt a
nár „beleszületett". Fel
osan ismeri. Külföldről
egy elemmel működő,
ált számítógépet. Tud-
eletet, tudja a sinust,
dja a logaritmust, hat-
t von stb. Többet tud,
nítógépek. Tessék, ve-

em már nem, mert tu-
negismertem, kiismer-

thető a műszaki mű-

élet embere számára is
klődésére hagyatkozik,
ul olvas, olvas. Persze,
atematika nehéz nyel-
nyveket, hanem nép-
elyekből a műszaki is-
entesen elsajátíthatók.
dekes olvasmányok.

sokat olvas?

szakkönyvekre gondo-
dhatom, hogy igen. Az
yatkozom, engedek ne-
rodalmat is. Még egye-
rájöttem, hogy az egy-
kevés. Ezért egyetlen
égigolvastam a Világ-
sorozatot. Azóta folya-
mondjam, erre épít-
gy más kérdés, az iro-
műveltség kérdése.

vélekedik?

özel áll hozzám: a tu-
z. A megérzés, az ihlet,
emcsak a művészre, és
kus gondolkodás nem-
nző, hanem mindkettő-

űzik a zenéhez? — Ez
keztette, hogy a 60-as
szerűbb dalát, az Ezüst
nég rá, a dallamára?)

— alighanem a meg-
gondolkodás együttes
lkapta a fejét.

— mondta. — Még-
hogy engem kerestek

r az átmenet is újabb
nos műveltség követ-
a kerülő, negyedik al-
vészeti műveltséghez.

Simon Gy. Ferenc

A radióban, tévében egyre gy... ban találkozni efféle műsorszámmal: Régi magyar hangszerek... Régi dalok... Czidra László feldolgozásában.

Ez a fiatal muzsikus immár nemcsak a magyar, hanem az olasz közönség előtt is szerepelt igen szép sikerrel: mint az általa alapított és vezetett Camerata Hungarica együttes vezetője. Maga a latinhangzású cím a kamarazenélésre, házi muzsikálásra utal. Mintegy 15 tagja van a kis együttesnek, amely régi muzsikát ad elő régi hangszereken.

A zenekarvezető egy ma már ritkán használt „egyenes" fuvolán (szakmai nyelven blockflöte) játszik, a hangversenyeken gyakori partnere: Benkő Dániel pedig a gitár egyik öreg rokonán, lanton. Régi típusú úgynevezett „kapcsos" hárfa, régifajta ütőhangszerek: harangjáték, köcsögdob, cintányér, cimbalom és sok más efféle hangszer zengi a 15—18. századból származó zenekari darabokat, dalokat. S hogy mindez sikerüljön nekik, ahhoz sok akadályt kell leküzdeniük. Mindenekelőtt gondokkal jár a hangszerek beszerzése, ezeket ugyanis ma már nem gyártják, ezért az itt-ott megtalált hangszereket újítják fel.

— Régente sokkal többen tudtak zenélni, mint manapság — mondja Benkő Dániel. — Különösen Erdélyben divott a családi zenélgetés, de nemcsak módos udvarházakban, a kisparasztok körében is. Tehát gazdag volt a családról családra, vagy faluról falura szálló dallamkincs. A ránk maradt zeneanyag jelentős része paraszti eredetű. A századokkal ezelőtti szórakoztató zene és a komoly zene szerzése nem vált olyan élesen ketté, mint napjainkban. A legnagyobb zeneszerzők, például az olasz Vivaldi, vagy a német Bach kifejezetten tánczene-igényű zenét is komponáltak, népi dallamok felhasználásával.

— Miért fordulnak mai fiatalemberek évszázadokkal ezelőtti zenélés dallamaihoz és hangszereihez?

— A mi muzsikánk: a csend zenéje. Ezeken a hangszereken, ha akarnánk se tudnánk harsogva játszani. Az a bizonyos beat-divat lassan világszerte veszít népszerűségéből, helyét fokról fokra elfoglalja az intim, a bensőséges, a halk zenélés, a rikoltozás helyett a lélekmelegítő melódia.

Szántó Dénes

Czidra László és Benkő Dániel hangverseny közben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Reich Károly

1973 MÁJ 26

Pestmegyei Hírlap

Pastorale

Oh, antik karcsúság, szelíd ívek,
Márványfiúk s lányok kecses köre,
Oh, sűrű ágak, eltiport fűvek,
Oh formák csöndje, anda gyönyöre
Az öröklétnek: hűs pásztormese...

1021

John Keats: Óda egy görög vázához című költeményének e Tóth Árpád fordította sorai vezetik be azt a remek albumot, amelyet most, az ünnepi könyvhétre jelentetett meg a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata.

E költői megfogalmazást a rajz költészete követi: *Reich Károlynak*, mintegy negyedszáz grafikája, líraian szólva az emberi test harmonikus szépségéről.

órákon át. Nem
jött jól. Állan
kerültem az em
kel mindig szí
gettem gondjai
laltam, *két idő*
nácstagi munk
már nem kerü
választásomra.

Nem volt

Hangjában nem érződik a legcsekélyebb elégedetlenség sem.

— A tanácstagi munka nem volt könnyű. Sűrűn voltak a tanácsülések, a boltban meg az emberek mondták ám a problémáikat. Óvoda-, iskolaügyeket, gondjaikat a vízről, útról. Volt, akinek, ha egy zöldségfajta hiányzott, ezt mondta: *„Minek ültök akkor a tanácsban, ha ezt nem intézitek?"* Meg kellett neki magyaráznom, hogy *kicsit más dolog az, hogy én a zöldséget igénylem és nem kapom meg.* Egyes hiányosságokon meg a tanács, sem alkalmankint, se hosszú távon, nem tud segíteni. Évek múltán aztán elfáradtam. Két-

Nem tévedett

élet legfo
tele. Az igazi munkás élete vé
Galbicsek Károly, az idei
emlékérem egyik kitüntetettje
madik esztendeje nyugdíjas, m
elfoglaltabb, mint gyárigazgató
Tevékeny tagja a Pest megyei
nak, vezetője a pártbizottság
ködő, munkásmozgalmi hagyom
társadalmi bizottságnak, elnöke
zetek megyei tanácsának, vala
annak a szakszervezeti társada
nak, amely a megyében működ
közi bizottságot irányítja.

Ma is azt tartja, hogy nincs
zés, amely a személyes találk
tudná. Így hát állandóan úton
megyét, hiszen minden találk
egy újabb barátságra.

alapfelt

A közvetlenség és a

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 4-

Esti Hírlap

Reich Károly grafikus-

KÖZLEMÉNYEK

Reich Károly grafikusművész ma 16 órától dedikálja **Pastorale** c. új grafikai albumát az Erkel Ferenc Könyvesboltban (Budapest VII., Lenin krt. 62.) (x)

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 3

Esti Hírlap

Reich Károly grafikus

Reich Károly: grafikusművész holnap 18 órától dedikálja **Pasztrate** c. új grafikai albumát az Erkel Ferenc Könyvesboltban (Bp. VII., Lenin krt. 52.) (x)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 MÁJ 6

Magyar Hírlap

Reich Károly

1021

Reich Károly rajza
a művész most megjelent, Pastorale című albumából

Egy párizsi kirakat

Nincs szívfac
mára, min
magatehetetler
szülőktől, főleg
séget, és ez a s
késlekedhetik

A betegápol
mint a gyógyí
mondjuk, hog
kellene az isk
berre hárulha
tartozóját bet
néhány általá

A beteg szc
lágos, jól szel
nehezen léleg
vegőt. Ezért
nyissuk ki az
kor jól betak
kel ereszthetj
beteg ágyát ú
mindkét olda
sünk. Az ágy
legyenek azo
mert a beteg
tik. Vonatkoz
sen arra a
hetekre, hón

Az étkezés
szigorúan ta
Az ágyban f
nehéz ételek
teg fekszik,
szükséglete.
ségek adago
ládé elveszi

Reich Károly

rézkarca a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1973 április 1

Reich Károly

Illusztrációja a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1973 június 10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 2 3

Könyvvilág

Reich Károly

1021

Reich Károly grafikája Fagyejev: Tizenkilencen című könyvéhez. Európa.

k (hegedű-

Musica per
itúra)

I.: Concert
itúra)

N G. PH. H
gi) (két fa

ar szerzők

Sestetto (p

KY Z.: So

I. (NAGY L.): Tűzciterák	8,—
: Trio per violino, viola (játszópartitúra)	12,—
Debrecen dicsérete kkar)	8,—
: Concertino hegedűre és zenekarra (partitúra +)	40,—

ok, első megjelenések

TSBERGER J. G.: Concertino . 7. (Somfai)	
Rinata No. 21. (partitúra)	30,—
(szólamok)	35,—
EN, L. VAN: Sonata Op. 57. Appassionata (Weiner))	24,—
EN, L. VAN: Sonata Op. 81/A. Les adieux (Weiner))	16,—
EN, L. VAN: Sonata Op. 28. Pastorale (Weiner) (zongora)	20,—
ntorum I (kétszólamú	10,—
ntorum II (kétszólamú	10,—
NN, R.: Kinderszenen (Károlyi))	20,—

zenei újdonságok

enei koktél 8	6,—
vegek 40	3,—

ből lehetett tanítani. A
ső rövid évben „csak"
féle tankönyv jelent n
kiadónál, majdnem 3
millió példányban. I
szám évről évre nőt
hamarosan több száz
féle tankönyvet adtun
10—15 millió példán
A kezdetben kis léts
mal dolgozó vállalat t
donképpen a legnag
magyar kiadóvá fejlő
az utóbbi években az
egy tanévre forgalomb
zott tankönyvek és s
könyvek összpéldány
20 milliót is meghalad
a hazánkban könyvki
ra fordított papírme
ségnek legalább ne
részéből tankönyvek
szülnek.

Talán nem feles
megemlíteni, hogy
ban, az úgynevezett u
„békeévben" 221-féle
könyv jelent meg Ma
országon, nem egész
millió példányban. A
könyvkiadó negyedszá
működése alatt minteg
ezer féle tankönyvet,
gédkönyvet, nyelvkön
és egyéb műveket, f
iratot jelentetett meg

Reich Károly grafikus

A Móra Kiadó gyermekkönyveinek 5-13 évesek korosaportjának egyik illusztrátora.

Rajz (rlpr.)

Szabados Árpád: Az illusztráció, Élet és Irodalom, 1973. jún. 16.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
Reich Károly
Magyar Nemzet
1974 APR 4
1021

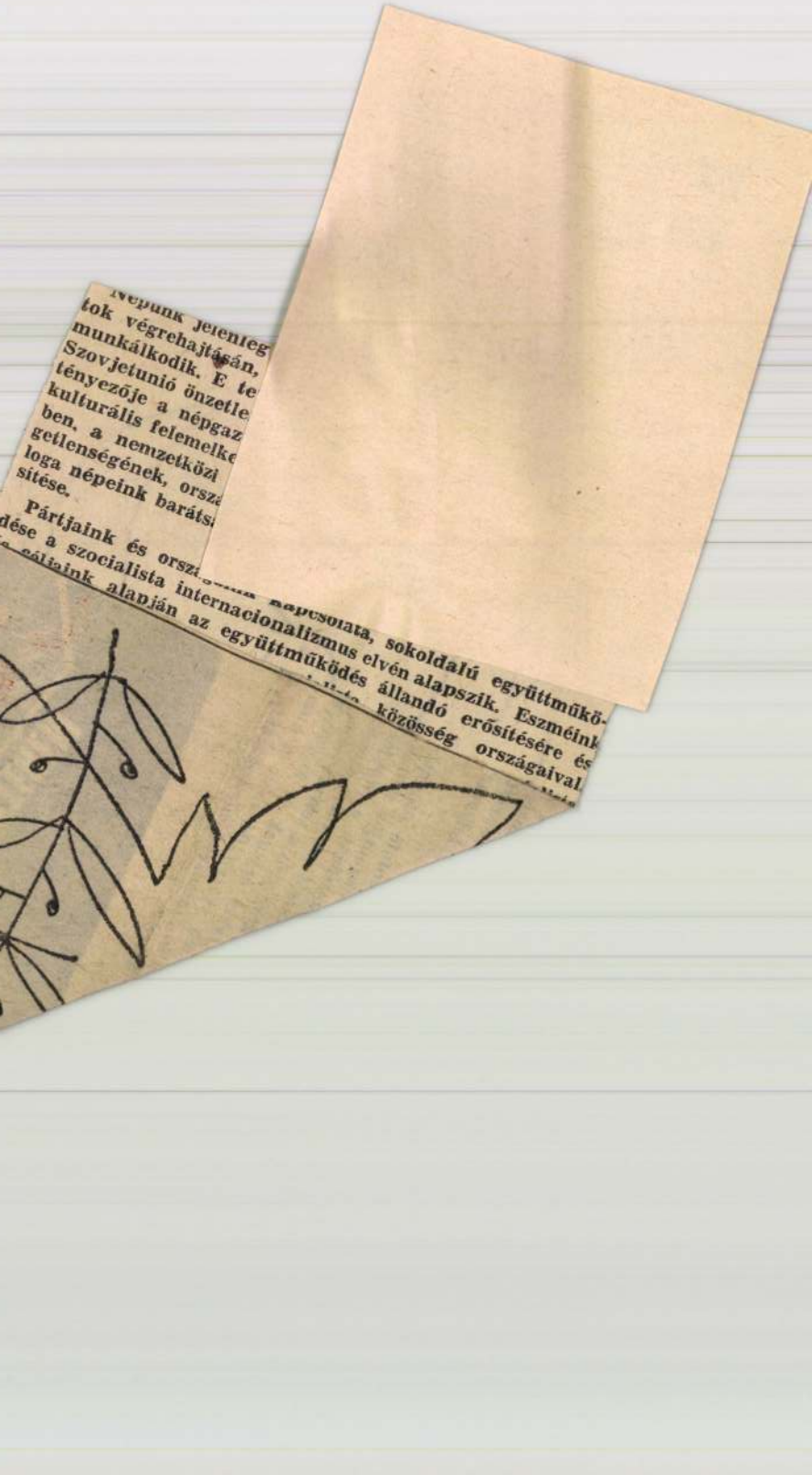

Reich Károly grafikusművész,
a Képzőművészeti Alap Kiadó Vállalat évente kiad egy grafikai albumot, ez évben Reich Károly 26-táblás sorozatát.

Néhány szó zene közben.

1974. II. 11. Petőfi 10.30 | 11 | Gué.

Reich Károly
grafikus

Reich Károly gyermekkönyv-illusztrálásáról és művészi hivatásáról tesz említést.

Bánszky-Kiss Éva: Az irodalmi illusztrációról
Művészet, 1974. augusztus - 7 lap.

Reich Károly

Háromféle formátumban lát napvilágot művészi illusztrációival a „Petőfi Sándor szerelmes versei" c. válogatás.
Weöres Sándor lapozókönyvét, a „Télországot" illusztrálta.
(említve).

a téli könyvvásár könyveiből,

Szabad Föld, Budapest, 1972. nov. 26.

Reich Károly grafikus,
a kaposvári Somogyi Képtárban
rendezett I. Dunántúli Tárlaton sze-
repelnek művei.

Losonci Miklós: Gondolatok az első
dunántúli tárlatról.
Életünk, 1944. 1. 6. old.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 17.

Népszava

Reich Károly

1021

Az ünnepi könyvhét programjából

Egerben jesz idén az ünnepi könyvhét országos videki megnyitója, ahol színes, gazdag és változatos programmal készülnek a nagy eseményre — mindennap színes program és sok meglepetés várja majd az érdeklődőket.

Június 2-án délelőtt 11 órakor az Egri Tanárképző Főiskola udvarában lesz az ünnepélyes megnyitó, amelynek programjában részt vesz a magyar néphadsereg zenei szakközépiskolájának növendékeiből alakult fúvósnekar, az egri Gárdonyi Színház társulata, az Szimfonikus Zenebreceni Kodály- népszerű Ka- érdek- ik a

könyvhéten rendezik meg a könyvtárosok és könyvterjesztők szakmai tanácskozását a megyei könyvtárban. Külön érdekességnek ígérkezik a gyerekek aszfaltrajzversenye az Egri csillagokról és a könyvhét záróprogramja, a műsoros könyvtombola-játékkal egybekötött könyvbál.

Már az ünnepi kön hét előzeteseként meg Mezőberényben Művelt Nép Könyjesztő Vállalat igényt kielégítő ú vesboltja. A vál ben az esztendőb harmadik kön adta át az ol ségnek. A ter az év folyamá korszerű kön lik a vidék község

BVSC
Fegyelmez a ZTE
Sportszerűtlen magatartás, sorozatos fegyelme-
élsportolóhoz
miatt
tartanak a miskolci
sportcsarnokban.

1973 MAJ 26
Magyar Hírlap

Reich Károly

MAGYAR HÍRLAP

1021

Reich Károly rajza – Keszthelyi Zoltán
A halászó szemű ember című verseskötetéből (Szépirodalmi)

MAGYAR HÍRLAP

Küzdelem

Majdnem kerek 400 év
ben írta *Kávásy Jób*
barátja-urának, Batthyány Boldi-
zsárnak levelében a többi között e
sorokat: „*Barackfáink bizony jók
voltanak, ide mifelénk senkinek
olyanok nem voltanak, mint én-
nekem, de mind kertemből, mind
szőlőmből kiaszának.*" Kicseng e
sorokból a „mezei-gazdai" büsz-
keség a szomorúság közepette is.
Mert a kajszibarack már akkor is
jellegzetes magyar gyümöics volt.
Ma sem szégyenkezhetünk, mert a
nemzetközileg is hírnévnek ör-
vendő fajtánkat így emlegetik:
Hungarian Best, vagyis Magyar
legjobb.

De hogy milyen ázsiója lehetett
annak idején a mi barackunknak,
azt egy még korábban, 1544.
augusztus 22-én kelt és ránk ma-
radt levél is példázza, amely így
kezdődik — a kor szokása és a
levél írójának, *Nádasdy Tamásnak*
a feleségéhez fűződő gyengéd
kapcsolata folytán: „*Ez a levél
adassék az én szerelmes Orsikám-
nak*". Vagyis *Kanizsai Orsolyá-
nak*, aki már a hónap eleje óta
Sárváron aggódott a hivatalos ki-
küldetésbe Bécsbe utazott ura, az
ország nádora miatt. A továbbiak-
ban a levélíró tudósítja feleségét:
nem juthatott még a király, I.
Ferdinánd elé. „*mert érsek uram-
nál addig nyújtók a vacsorát, hogy
beestvéledék . . .*" És így folytatja:

Ha megtörik, be nem mutatom

„*Kérlek, küldj barackot, ha
megérett, de nem menj tenma-
gad . . . Az. kit Nádasra küldesz
a barackért, oly ember legyen, ki
be tudja csinálni csöpübe. Valami
asszonyt és leányt is kellene kül-
dened, ki látta volna töled, mint*

metszéssel lehetne talán segíteni.)
A legnagyobb probléma a 60-as
évek végén is az, ami négyszáz
évvel ezelőtt Kávásy Jóbot szo-
morította. („. . . *de mind kertem-
ből, mind szőlőmből kiaszának.*")

Amint például 1968-ban a
Jánoshalmi Termelőszövetkezeti
Társulás 250 holdas fiatal, négy-
éves kajszisában is történt. Ebben
az évben elpusztult — szinte egyik
napról a másikra — a fák 20 szá-
zaléka; a következő esztendőkben
pedig a megmaradt fák 30 százalé-
kának hervadt le hirtelen a
lombja júniusban és júliusban.
Egy hét múlva a fákon maradt
száraz leveleket szomorúan zör-
gette a szél. Gutaütést kaptak —
állapították meg a jánoshalmiak.

A lényegen nem változtatott

A tudósok pedig — finomabban
és műveltebben — azt mondták,
hogy *apoplexia*, de ami a dolog
lényegét illeti, ők sem voltak oko-
sabbak. Vagy fél évszázada kutat-
tak már és könyvtárnyi dolgo-
zatot, monográfiát írtak a kajszi
apoplexiájáról, miközben ez idő
alatt is egyre több ígéretes fiatal
fát ütött meg a guta országszerte.
De világszerte is, mert az apop-
lexiáról majdnem minden kajszi-
termelő vidékről érkeztek hír-
adások. Szóval, mondhatná az
ember, eredménytelen volt a tu-
dósok búvárkodása.

De nem ez az igazság — inti

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 MÁJ 29
Reich Károly grafikus
Pesti Műsor művész

Reich Károly kiállítása a Salamon-toronyban

Reich Károly

Reich Károly grafikusművész munkáit bemutató kiállítás nyílt meg május 5-én Visegrádon, *Salamon-tornyában.* A tárlatot *dr. Ury Endréné* művészettörténész nyitotta meg. Reich Károly, Munkácsy- és Kossuth-díjas érdemes művész életútját és munkásságát vázolva kiemelte: *„Témája régi és mégis új: a szerelem. Férfi és nő elválaszthatatlan kapcsolata, szerelmi küzdelme, aktusa a természetben, újra és újra hatalmába keríti a művészt, akárcsak a természet örökké megújuló jelenségei. A két nem vonzása és taszítása, összefonódása a természet csodálatos harmóniájában egyesül. A maga egyszerű módján, a vonal nagyszerű eszközével, a rajzi elemek számtalan módon történő felhasználásával dolgozik. Alkotásai meseszerűen szépek, frissek, kifinomultak, az erotikum legesztétikusabb kifejezései. Alakjai légiesek, mégis tömör formákat zárnak be a lendületes vonalak. Férfi és nő, természet és állatvilág közösségének nélkülözhetetlensége érződik ezeken a lapokon, nem egyszer tréfás, meglepő szituációkban. Képzelet és valóság csábos vegyülete ez a művészet örömet nyújt alkotónak, nézőnek egyformán."*

A kiállítás június 2-ig tart nyitva, hétfő kivételével naponta 9—17 óráig.

Május 23—29-ig

PM

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM (XIV., Vár
Széchenyi-sziget. Tel.: 420—573) Nyitva: hétfő kiv
10—17, vasárnap 10—18 óráig — Pásztorélet — Barom
sertés-, szarvasmarha-tenyésztési kiállítások — Ta
nyozási kiállítás — Erőgépkiállítás — Erdészeti, va
halászati, borászati kiállítások — Ekék a XVII—XVIII. szá
zadban

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM (VIII., Múzeum krt. 14—16.
Tel.: 134—400) Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig
Magyarország története a honfoglalástól 1849-ig — Károlyi
Mihály-emlékszoba (a Petőfi Irodalmi Múzeum épületében)
— Kosztümgyűjteményi kiállítás (a Petőfi Irodalmi Mú
zeum épületében — E két utóbbi kiállítás kedden és csü
törtökön 10—12 óra között tekinthető meg)

MÁTYÁS-TEMPLOM EGYHÁZMŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNY
(I., Szentháromság tér) Nyitva: naponta 9—19 óráig

NAGYTÉTÉNYI KASTÉLYMÚZEUM (XXII., Csókási P. u. 9.
Tel.: 264—429) Nyitva: hétfő kivételével 10—18 óráig
XV—XVII. századi bútorok — XIX. századi bútorművészet
— Magyar bútorművészet a XVIII. században — Kályha- és
kályhacsempe kiállítás — Római kori lapidárium

ÖNTÖDEI MÚZEUM (II., Bem u. 20. Tel.: 361—135) Nyitva:

...ice 4000 éves
...tvas kályhák
... Tel.:

... 16. Tel.:

...-emlékkiállí-
...állítás — Jó-

...el.: 350—350)

...te
...I., Apród u.
...0.30—18 óráig

...t 41. Tel.:

... — Régi Kép-
...s — Régi szo-

...el.: 148—277)
...óráig
...ross u. 13.
...sági Múzeum
...c. kiállítása
...; a Magyar
...Magyarország
...étfő kivételé-

...ÚZEUM
... hétfő kivé-

...égészeti ása-
... Így élnek a
...grégibb belga

...261)
...sidóság törté-

A Don Quijote, a bús-képű lovag malmainak nevezett három szélmalmot rendbehozták Sierra de la Pazban. Az intézkedést a Cervantes iránti kegyelet és az idegenforgalom fellendítése egyaránt sürgette. Cervantes idejében a helységben még 36 szélmalom működött, ma már csak tíz.

*

Olasz régészek csoportja az időszámításunk előtti első századból származó ókori vízvezeték romjaira bukkant Traviso észak-olaszországi városban. A régészek még különféle ókori kerámiai gyártmányokra és néhány bronznyakékre is akadtak.

*

Óriási mastodon csontok kerültek napvilágra a New Jersey állambeli Closterben földmunkák során. A későbbi ásatások körülbelül 250 különböző csontot hoztak felszínre. A tudósok véleménye szerint az eddigi legnagyobb mastodon csontvázat sikerült felfedezni. A több mint 9000 évvel ezelőtt élt ősállat testének hossza mintegy 4,5 méter lehetett.

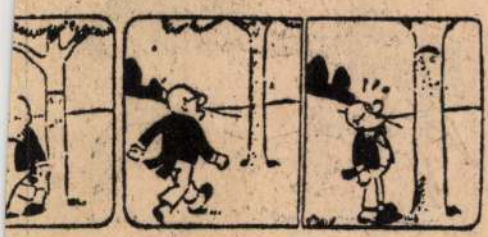

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 NOV 26
Somogyi Néplap

Reich Károly

1021

Petőfi tizenhét verse — ünnepi kiadásban

Reich Károly illusztrációi

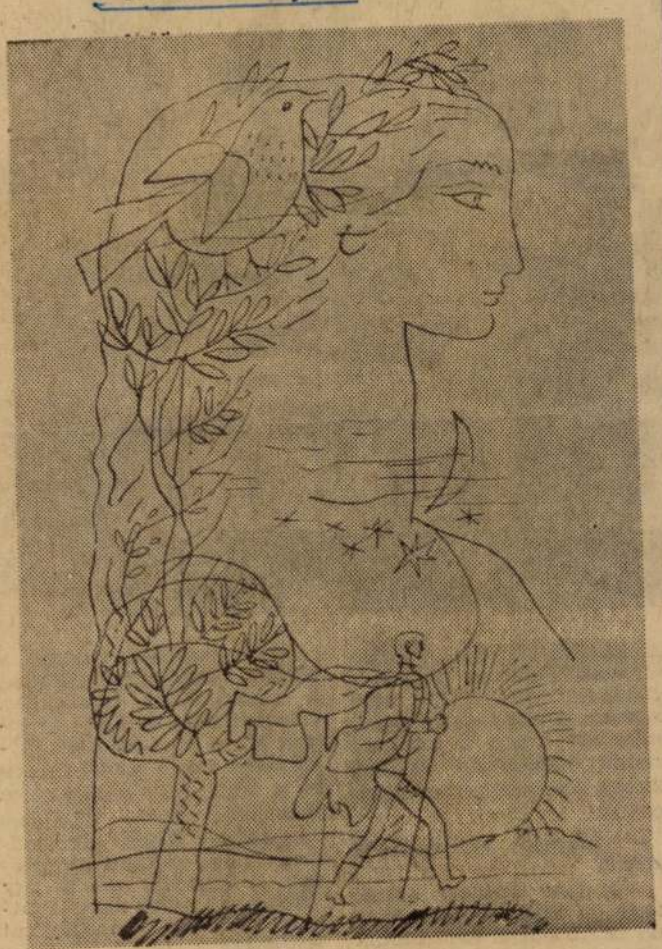

Uton vagyok, s nem vagy velem...

Petőfi ma is a legolvasottabb költő, népszerűségét jelzik azok a számok, mely verseinek kiadásait, példányszámait mutatják. A könyvészet és Petőfi lírája tehát törvényszerűen egymásra talált, a korokban együtt haladt. Az 1973-as Petőfi-évre szánt ünnepi kiadású album áttekintése előtt vessünk néhány pillantást az előzményekre. Milyen rajzok készültek korábban Petőfi munkáihoz? Nemrégen vesztette érvényét az a képzőművészeti szándék, hogy »hiteles« Petőfit rajzoljanak. A kötetek tanúsága szerint szebbnél szebb portrék igyekeznek fokozni a múlt századvége szellemi hangulatát is, mely elszakítja Petőfit a földtől, s habkönnyű felhőkbe emeli a forradalom költőjét. Ezek a *glórifikáló* rajzok — micsoda vakság! — többnyire betegágyban szenvedő arcot mutatnak, s Petőfi »mennybemenetele« a témájuk. A betegágynál síró halandó emberek — akiket a költő lírájában fölemelt —, valójában nem azok, akik Petőfi szelleme fölött őrködtek. Ezek a síró-rívó emberek nagyon is élettelenek ahhoz, hogy véleményük legyen. Máshol kivont kardú huszárok, álmagyar parasztok »jelentik« Petőfi világát. Hamisak ezek a rajzok, de feltétlenül a korszellem ütközik ki rajtuk. Ki kell emelni történeti visszapillantásunk lapjairól *Zichy Mihály illusztrációit*, melyek ma is igaz vigot mutatnak. Talán Marton Ferenc Berzsenyi-illusztrációinak ihlető szellemisége is bennük búvik.

Ehhez ma sem lehet hozzátenni semmit. Éppen ez jelent új feladatot az élő grafikusoknak.

Más oldalról is kapnak inspirációt, hiszen óriási mértékben változott a nyomdai technika a grafikai sokszorosítást illetően. Minden olvasó képzőművészeti alkotáshoz jut a könyvillusztrációk kézbevételével.

Maga a könyvészet is népszerű lett. Gyűjtők sokasága foglalkozik a szépen tipografizált művekkel. Petőfi Sándor tizenhét szerelmes verse, Reich Károly illusztrációival három különböző méretben is megjelent. Miniatűrváltozatban, hagyományos és albumformában.

A múlt század végi Petőfi illusztrációkról elmondott kritikák egyik megállapítása sem illik erre a kötetre, Reich rajzaira. Mert *belülről, Petőfi verseiből indult ki*, s azok hangulatához készített egyszerű vonalvezetésű, érzelemgazdag rajzokat. Petőfi arcvonásai is épp olyan játékosak, mint a madaraké, a fáké, a vándorút állomásaié, a napé, a csillagoké. Itt van például az *Uton vagyok s nem vagy velem* című vers kísérőrajza, a kötet egyik legszebb illusztrációja, melyben a vándor költő fölé magasodik a megjelenített szerelmes, lombbal körülvett, madaras arca. Ez, gondolom, elképzelhetetlen lett volna százegynéhány éve.

A Szabadság, szerelem! talán még jobb példa Reich Károly átlényegítő rajzainak dicséretére. A nőalakban jelentkező ***szabadság-motívum*** noha nem új, — sőt nagyon is gyakorolt forma —, de ez nem von le Reich rajzának értékéből semmit. Hiszen éppen az is szándékában van, hogy a már ismert motívumot elmélyítse az olvasóban. Ezzel a képi látásmód fejlesztését erősíti egyben.

A tizenhét Petőfi szerelmes vers nyomdai megformálása és Reich illusztrációi együtt hatnak az olvasó ízlésére, érzelmére. Bizonyára sokan újra olvassák Petőfi műveit ezekben a napokban. E díszkiadás, noha ismert verseket nyújt át, mégis újat ad.

Horányi Barna

hangszer feltámadása

sát keltette bennem. A Zeneművészeti Főiskola gitár-tanszakának elvégzése után kezdtem el lanton is játszani. Szerettem volna a műveket eredeti hangzásban hallani, közben beleszerettem a hangszerbe.

— Hogyan jellemezné a lantot?

— A lant halálát annak idején a csend okozta. Halkan zengő húrjai nem tudták betölteni a koncerttermeket. Különös módon, újjászületését is a csendnek köszönheti. Az emberek ma keresik a lehetőséget a megnyugvásra, és mert a hangszer megteremti az egykori házimuzsikálások intim hangulatát, szívesen hallgatják. Ezenkívül, a lant mindent tud. Kísérni, együttesben játszani, szólózni.

— Mi különböztette meg Bakfark Bálintot a többi lantművésztől?

— Mint szólistát, nagyszerű technikája. Sokáig élt róla a hit, hogy halála előtt tűzbevetett kottáiról maga is azt tartotta, rajta kívül úgysem tudja megszólaltatni azokat senki. A kották elégetéséről több elmélet is kialakult. Kaczirz lengyen zenetörténész, az első Bakfark kutató szerint, a lantos szász származású volt, szász virtusból dobta tűzbe a kottákat. Gombosi Ottó ugyanezt a művész magyar temperamentumának tulajdonítja. (Bakfark Bálint Brassóban született, és mindig magyarnak tartotta magát.) Mivel köztudott, hogy Olaszországban, pestisben halt meg, az igazság az lehet, hogy kottáit elégették. Nagy népszerűségének köszönhető, hogy műveiből még életében kiadtak két kötetet nyomtatásban. Az egyiket Lyonban 1552-ben, a másikat Krakkóban, 1565-ben. És megmaradt néhány kézirat is. Ezek megfejtése ugyan fáradságos munka, de a művészt és a hallgatót egyaránt ritka élménnyel gazdagítja.

— Hogyan összegezné Bakfark műveinek különlegességét?

— Megtalálható bennük a barokk zene jellegzetessége, a négyszólamú szerkesztés. Jelentéktelen témákat dolgozott fel — csodálatosan. Feltehetően sokat tanult Lassus és a többi nagy kórusmester műveiből, mert tökéletes hangzásban tudott kórusműveket megszólaltatni hangszerén. A lantosok ma is úgy vélekednek, hogy műveit játszani művészet, megfejteni tudomány.

— A lant népszerűtlenné válását nemcsak gyenge hangerejének köszönhette, hanem annak is, hogy a tíz, sőt tizenhárom dupla húron való játékot túlságosan nehéznek tartották a művészek. Önnek nem okoz problémát az, hogy egyidőben játszik gitáron is és lanton is?

A hangszerek között váltani valóban nehéz. A gitárjáték során megszoktam a szimpla húrok pengetését és fogásait. A lanton egymás mellett lévő dupla húrok ütése egészen más, de önmagában az a tény, hogy sok húron kell játszani, nem jelent nehézséget.

— Hány húros hangszeren játszik?

— Egy hét, egy nyolc és egy tíz dupla húros lantom van.

— Mennyi ideig tart egy lant hangolása?

— Koncert előtt, körülbelül fél óráig. Koncert közben tíz percenként újra kell hangolni. Az időjárás, a terem hőmérséklete is befolyásolja, hogy mennyi ideig »bírja« a hangolást.

— Említette, hogy jónéhány Bakfark tabulaturát megfejtett már, és amennyiben a tanítás és koncertezés mellett ideje engedi, ezt a munkát módszeresen tovább folytatja. Miért?

— Elsődleges célom, hogy műveit közel hozzam az emberekhez. Mert megismerésük azt is jelenti, hogy Bakfark Bálint művészete még egyszer nem merül feledésbe.

László Ilona

Péter István:

Bizonyám!

Ez a lány
olyan lány,
mint amilyen
valahány,

mint az őszi avaron
lobot keltő fuvalom,

mintha lágy ködök között
erőszakos szélroham
nyomán
valami futam
azért mégis átszökött,

mint a tálban
ritka manna,
rossz levesben
majoranna,

akár arcomon eső,
muló ráncot kereső,

akár én,
akár te,
nincs is olyan
senkise!

Reich Károly

Miskolcon az ünnepi könyvhét alkalmából a József Attila könyvtárban jún. 1.-én nyílik a „Könyvművészet" c. kiállítás, melyen a művész művei szerepelnek.

GY-: Százegy új könyv.
Déli Hírlap, Miskolc, 1973. máj. 26.

Reich Károly
Grafikus

Reich Károly elmondja véleményét
a magyar illusztrációról európai
viszonylatban. És beszél saját illusztrációművészetéről.

Kenessei András: Ketten az illusztrációról.
Művészet, 1973.augusztus - 38.oldal

Reich Károly
Graphus

„Illusztrációk"
(repro

Kemessei András: Kettes az illusztrációról.
Művészet, 1973. augusztus – 38 oldal

Reich Károly
grafikus

Reich illusztrációi-légiesen könnyedségüek, jellemzőrájuk a finom vonal vezetés. Jellegzetes alkotójuk stílusa

Kenessei András: Ketten az illusztrációról.
Müvészet, 1973.augusztus - 38.oldal

Reich Károly

grafikus

A Helikon Galériában aug. 16 –
szeptember 16 között Reich Károly
grafikusművész kiállítása

----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1973. augusztus - 46. oldal

Reich Károly
grafikus

USA-ban a Smithsonian Institution vándorkiállítást rendez magyar grafikusok műveiből. A kiállításon a művész munkái is szerepelnek.

------: USA

Művészet, 1973. junius 43.oldal

Reich Károly
grafikus

A Képzőművészeti Szövetség
határozata alapján a
képgrafikusok választmányi
tagja.

---: Határozat.

Müvészet, 1973. május - 44.oldal

Reich Károly grafikus

Tárlata a Helikon Galériában
látható.

— : A hét végi kulturális programból

9.

Népszabadság, Bp. 1973 aug. 25.

Reich Károly, grafikus

A Virágom, virágom c. leporello rajzait kérítette.

– : Hajdanában Zambiában 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973 aug. 16.

Reich Károly, grafikus

A kishondás c. népmesékhez
Készített nincs illusztrációkat,

—: Hajdanában Zambiában 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973 aug. 16.

Reich Károly, grafikus

Móra Ferenc állatmeséihez (A hatvongyosi kakasok) kénített vajrokat.

— : Festette Szobor Zénó 2.

ESTI HIRLAP, Br 1973. jül. 12.

Reich Károly, grafikus

A Helikon Galériában
van kiállítva.

— : Kiállítások 1582.

Élet és Tudomány, 1973. aug. 17. XXVIII
33.

Reich Károly
grafikus

Reich Károly grafikusművész
kiállítása a Helikon Galéria-
ban van.

——: Kiállítási naptár.
Művészet. 1973.szeptember - 46.oldal

Reich Károly

Farkas Katalin: „Jár a baba, jár" című művét Reich Károly rajzai díszítik. Móra Kiadó.

Fényes András: Az ünnepi könyvhét alkalmából.
Tedaszövetkezeti Lapja, 1946. máj. 25.

Reich Károly

Reich Károly grafikusművész
tárlatát bemutatta a Miskolci
Mini Galériában.

Benedek Miklós: Reich Károly tárlata.
Új Tükör, 1978. április 16 – 4 lap.

Reich Károly

Illusztrációk

Borcsök Mária: Kikerdező.
Új Tükör, 1978. április 16–39. lap

Reich Károly

Az utóbbi hét év terméséből
válogatta Reich Károly hi-
állitott rajzait.

Benedek Miklós: Reich Károly rajzai.
Új Tükör, 1978. április 16 - 4 lap.

Reich Károly

A művész készít plakátokat, képzőművészeti albumokat illusztrál, mesekönyveket díszít rajzaival.

Benedek Miklós: Reich Károly rajzai.
Új Tükör, 1978. április 16 – 4 lap.

Reich Károly

A Magvető Kiadó kötetbe gyűjtötte azokat az interjúkat, amelyeket Frank János 1964 és 1971 között készített műveszeinkkel, – közöttük van a művész is.

Dévényi Iván: Szóra bírt műtermek. Frank János könyve.

Tolna Megyei Népújság, 1976. ápr. 25.

Reich Károly

A Miskolci Városépítő Rajz Kiállításon szerepelnek a művész képei.

Láttuk, hallottuk - a kiállításteremben.

1976. V. 30. Petőfi, 11. 28 Vone.

Reich Károly. Kossuth-díjas festő-grafikusművész

A* Csók István Galériában rendezték meg a huszadik század magyar műrészete című kiállítást. – A Picasso nyomán nagyvonalú ~~és~~ illusztrátorrá vált Reich Károly és az eredetiséget és sajátos líraiságát mégis teljes értékében őrző Gross Arnold művei szerepelnek a kiállításon.

* Székesfehérvári

Acsay Judit: Tévutak, zsákutcák nélkül?
Magyar Ifjúság, 1983. dec. 16.

Károly Reich.

(...) Auch die anderen Häuser von Hungarhotels sind mit ungarischen Kunst geschmückt. Diesmal aber sind die Bilder und Skulpturen ganz vom spanischen Geist inspiriert. Die begabtesten Künstler wie Amerigo Tot, Margit Balla, Károly Reich, Miklós Melocco, Miklós Borsos, Tál Kő und Imre Varga haben für das „Flamenco" gearbeitet."

K. Rösicke: Flamenco Eröffnete „Flamenco."

Daily News, 1983. dec. 13.

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész.

Babits Mihály születésének közelgő 100. évfordulója, nov. 26-a, alkalmából megkezdődtek az évfordulóval kapcsolatos ünnepi programok. – Az évfordulóra jelent meg a „Föhajtás Babits Mihály centenáriumán" c. mappa, amely mai írók, költők Babitsról szóló, illetve neki ajánlott versei, tanulmányai, kéziratainak fakszimiléit tartalmazzák, Bálint Endre, Borsos Miklós, Reich Károly és mások rajzaival illusztrálva. (említve).

Babits-ünnepségek.

Hétfői Hírek, 1983. okt. 24.

Reich Károly

— **Reich Károly** Kossuth-díjas, kiváló művész grafikai tárlata nyílt meg csütörtökön Miskolcon, a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárban. A március 1-ig nyitva tartó kiállításon a művésznek az utóbbi években készült mintegy negyven rézkarca látható.

Nagyszava 1986.11.7.

Reich Károly

Magyar

Hatvanötödik születésnapján köszöntjük Reich Károly grafikusművészt

jai az Afrikai Nemzeti Kongresszus és a namíbiai SWAPO gyermek- és ifjúsági szervezeteinek képviselői. Szolidaritási körútjukon ismerkednek az európai országok gyermekszervezeteinek és úttörőmozgalmainak tevékenységével és beszámolókat tartanak az Afrikában élő gyerekek helyzetéről.

XII. kerületben

lyettese elismeréssel szólt a lakossági és tanácsi összefogással megvalósuló önerős közműfejlesztési beruházásokról. A vendég útja ezután a Budafoki MTE sporttelepre vezetett, ahol megnézte a 40—45 millió forintos költséggel épülő, rövidesen elkészülő 1150 négyzetméter alapte-

ferencián csaknem ötven előadás

Adóreform

Közigazgatási Veszp

(MTI) Szerdán megnyílt a veszprémi közigazgatási nyári egyetem; mintegy kétszáz hallgatójának többsége tanácsi dolgozó. Az idén pénzügypolitikánk legidőszerűbb kérdése, feladata, az adóreform a központi téma. *Csáki* Gyula pénzügyminiszterhelyettes is ezzel foglalkozott megnyitó előadásában. Az adóre-

A kisvállalkozók is igény

Reich Károly

A Művészeti Alap díjai

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának idei nagydíjait hétfőn adták át a Fészek Művészklubban. Irodalmi nagydíjat *Cseres Tibor* Kossuth-díjas író, zenei nagydíjat *Kroó György* zenetörténész, képzőművészeti nagydíjat *Reich Károly* Kossuth-díjas grafikusművész kapott. Kiosztottak három kiállítási nívódíjat; ezeket *Hantos Károly* szobrászművész, *Hézső Ferenc* grafikus, festőművész és *Molnár Csaba* iparművész vette át.

Művészetszervezői díjjal tüntették ki *Molnár Évát*, a Fészek Művészklub munkatársát és *Moldvay Győzőt*, a Hatvani Galéria vezetőjét. Péterfi-plakettet kapott *Ittzés Mihály* zenetörténész. Bölöni György-jutalomban részesült *Sziráky Judith* író, művészeti írói nívódíjjal ismerték el *Frank János*, *Miklós Pál* és *Tamás Mihály* munkásságát. (MTI)

Népszabadság

Reich Károly

Christie's árverése

Magyar Nemzet 1987. III. 2.

Reich Károly

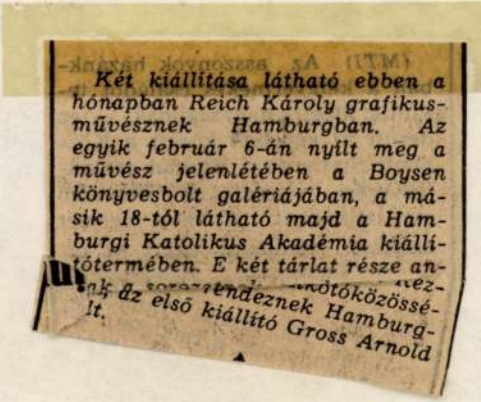

Két kiállítása látható ebben a hónapban Reich Károly grafikusművésznek Hamburgban. Az egyik február 6-án nyílt meg a művész jelenlétében a Boysen könyvesbolt galériájában, a másik 18-tól látható majd a Hamburgi Katolikus Akadémia kiállítótermében. E két tárlat része an- [illegible] *kötőközösséz-* [illegible] *az első kiállító Gross Arnold* [illegible] *lt.*

Magyar Nemzet 1987. 11. 13.

Reich Károly

REICH KÁROLY Kossuth-díjas grafikus tárlata nyílt meg Békéscsabán a megyei könyvtár kiállítócsarnokában. A könyvtár rajzalbumsorozatot jelentet meg, amely a legjelesebb magyar grafikusok eddigi életművét foglalja össze, s e rajzalbumok szerzői kiállítássorozaton mutatkoznak be Békéscsabán.

Népszabadság, 1987. 10. 15

Reich Károly

A Csepel Galériában Csepel története a kezdetektől napjainkig címmel állandó és Reich Károly grafikusművész alkotásaiból időszaki (szeptember 6-ig) kiállítás látható.

Népszabadság, 1987. VIII. 26

Reich Károly

REICH KÁROLY Kossuth-díjas grafikusművész kiállítása vasárnap nyílt meg a Soproni Festőteremben. A tárlaton félszáz grafikát és húsznál több kisplasztikát mutat be.

Népszabadság, 1987. XII. 7.

REICH Károly (grafikus,festő)

Kiállitása nyilt Veszprémben, a Dimitrov Müvelődési Központban. A kiállitást Pintér Lajos költő nyitotta meg, 1984. nov. 11-én,

FORRÁS, 1985/1. Hátsó boritó

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Jubileumi kiállítás-sorozatot nyitottak meg vasárnap a boglári kápolnakban. Tíz éve nyílt meg a kék, – nyolc éve a vörös-kápolna. A kortárs művészet a dott rangot e kiállítóhelyeknek. Csupán emlékeztetőül: Barcsay Jenő, Kondor Béla, Czóbel Béla, Kerényi Jenő, Somogyi József. Reich Károly alkotásait állítottak ki a kápolnákba.

Horányi Barna: Vaszary, Gikszentmihályi.
Somogyi Néplap, 1984. máj. 29.

Reich Károly
festő

M.D.K

A lipcsei könyvillusztrácia versenyen
ezüst díjjat nyert.

Reikarc illusztrációk a könyvművészetben.
Élet és Irodalom, 1960. febr. 12.

11e

Reichsbahn
Berlin

A lipcsei kirnyvillustrálás mensenyen
ezért díjjet nyert

Reikere illusztrációk a kirnyvminésztben.
Lett és Tocsalom, 1960. febr. 12.

142

Reich Károly

— **Reich Károly** rajzainak kiállítása február 7-én, ma délután 4 órakor nyílik meg a miskolci II. Rákóczi Ferenc megyei Könyvtárban.

— **Finta József**, a Magyar Tu-

Magyar Nemzet 1986. II. 7.

Reich Károly

Részvétel a Christie's
árverésén

Magyar Nemzet 1986. 11. 6.

Reich Károly op

Antotéka

Kondor Béla

Művészet 1985/11/60

Reich Károly

Utadtak a Robot - alapítvány
dijait

Magyar Nemzet 1986. VI. 10.

Reich Károly grafikus

mes Nagy Ágnes—Reich Károly: Nyúlanyó húsvétja. Verses képeskönyv. 4. kiad. (Móra).

—: Most jelent meg 20

Népszabadság, Bp 1981. máj. 29.

Reich Károly, grafikus

L. Kass János

7.

P. Szücs J. A szép magyar illusztrációért

Nepszabadság, Bp. 1981. márc. 20.

Reich Károly, grafikus

L: Békés Rozi

F Gy: Újabbakkal bővül a dísztávirat-választék 9

Nepszabadág, Bp 1981. már. 3.

Reich Károly . grafikus

— Bartók Béla: Képeskönyv gyermekeknek. Reich Károly illusztrációival, 7 kottával és 1 hanglemezmelléklettel. —

-: Hü

8.

Népszabadság, Bp. 1980 okt. 2.

Reich Károly festő- és grafikusművész

A közös származás, nemzedéki együvé tartozás s a csikó-ló-lovas teljességet idéző emlékezet hívja életre jahász terén: Kormos István és Nagy László 2-2 versét tartalmazó kis kötetét (Hajsza) Reich Károly illusztrációival. (említve), a gyönyörű lovak, pompás mének szeretete nyomon követhető Reich Károly egész grafikusi pályafutásán is, noha az ő lovai más kultúrkörökbe, mitológiába is átlátogatnak. Gyermekkorának gazdag élményei a végtelen mezők, falusi környezet számára is ihletet adó forrás és meglartó erő marad élete végéig.

Bolykiné Fogarasi Klára: Nagy László jelképei.

Hevesi Szemle, 1980. márc. 4. old.

Reich Károly

Wéprane
1985. V. 18.

Reich Károly

Veszprém
1985. V. 18.

Reich Károly **BARÁTSÁG**

A Főv. VII. ker. Ingatlankezelő
(„A" kategóriás) Vállalat pályázatot hirdet

általános igazgatóhelyettesi

állás betöltésére 1985. II. félévre.

E munkakör különösen vállalatunk kezelési és karbantartási tevékenységének szervezését, fejlesztését, irányítását igényli.

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK:
- felsőfokú állami iskolai és politikai végzettség,
- legalább 5 éves vezetői gyakorlat.

MELLÉKLETEK:
- részletes önéletrajz,
- feddhetetlenségi bizonyítvány,
- eddigi munkahelye és az ott végzett tevékenység ismertetése,
- az ingatlankezelési feladatok fejlesztésére vonatkozó elképzelések.

A pályázatot 1985. június 15-ig lehet benyújtani személyesen, vagy ajánlott postai küldeményként a Főv. VII. ker., Ingatlankezelő Vállalat személyzeti és szociálpolitikai osztályvezetőnél. (Schmidt Ferdinánd, 1071 Bp. VII., Damjanich u. 48. Telefon: 222-072.)

Reich Károly

— **A rétsági** Asztalos János Művelődési Központban szerdán megnyílt Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész kiállítása. A tárlaton az európai hírű alkotó harminckét rajza szerepel, köztük a Daphnis és Cloe, valamint a Szobrász kertje című sorozat lapjai. A kiállítást február 12-ig tekinthetik meg a látogatók.

Népszava 1985. I. 17.

Reich Károly

Népszava
1985. VIII. 10.

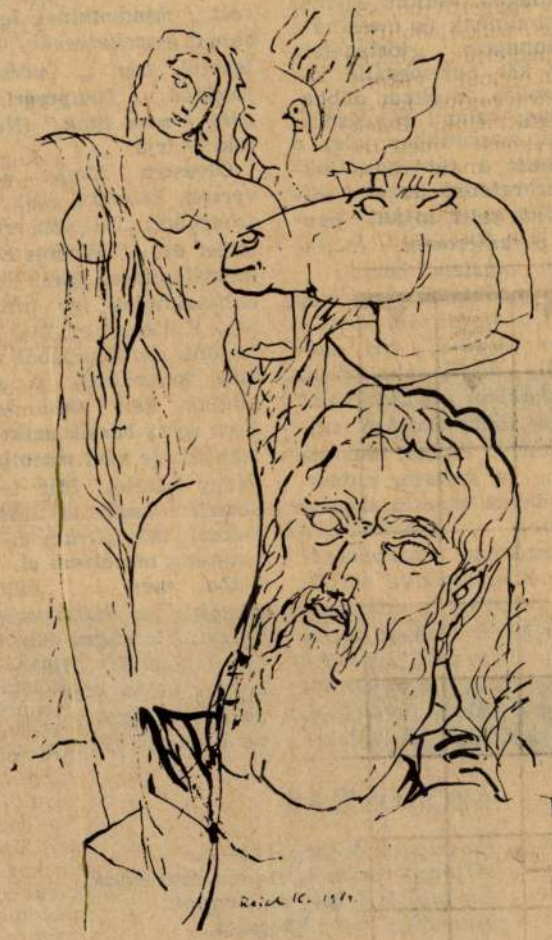

Reich Károly **EMLÉKEK KERTJE**

nak, nemnek. Istenem, mennyi költő, mennyi anya, mennyi anyavers! Megéltetjük, megsiratjuk mi gyönyörűen az anyákat, gyerekek. Felnőtt gyerekek. S válasz-

tisztak / és kutón a szennyesek / maradni nem akarnak." (Zsoltár) Hiába tiltakozom, hiába szeretnék csupa okos dolgot ideírni, kötve a kezem, kötve a szívem.

AZONOSÍTÁS

Én vagyok Mezey Katalin.
A fényképeim is engem mutatnak.
Én tetőtől talpig én vagyok.
Ameddig lenni hagynak.

Meddig hagyunk mi lenni anyát, meddig hagyunk mi lenni költőt? Lesz-e bátorságunk, hogy egyszer saját farkasszemünkbe nézzünk? Olvasom Mezey Katalin verseit: újra meg újra. *(Szépirodalmi)* **Birtalan Ferenc**

Reich Károly

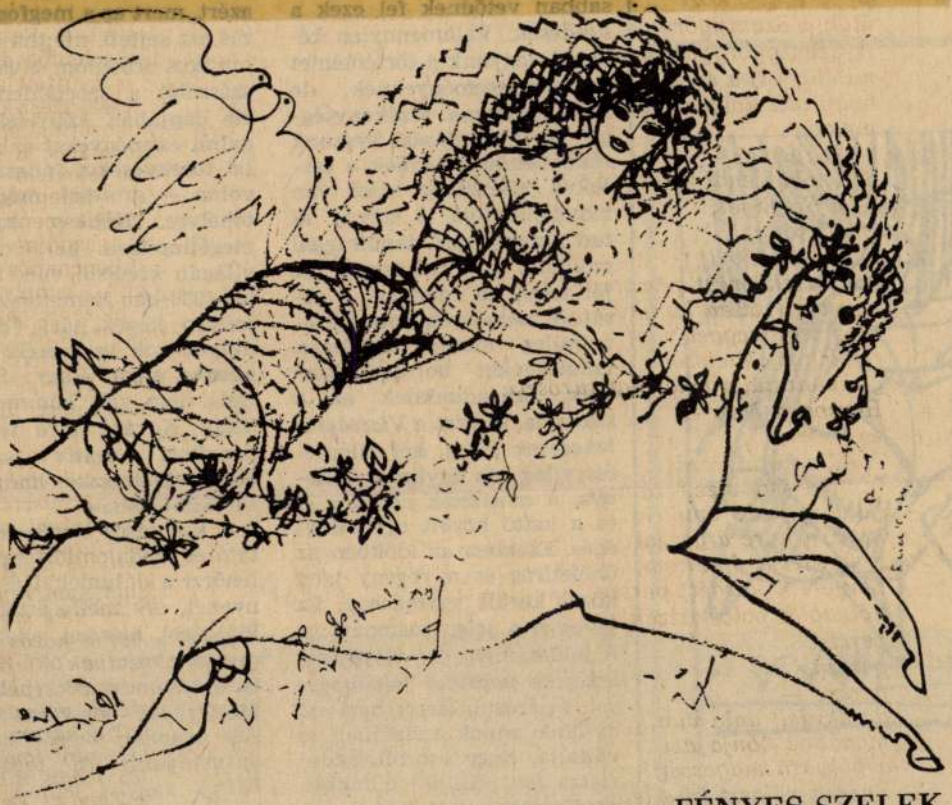

Reich Károly

FÉNYES SZELEK

TÁNCOLÓK

A kommunista író visszaemlékezése *politikai felelősséggel* is párosul. Mesterházi ezt nyilván annak tudatában is vállalta, hogy csorbítatlanul vissza kell állítani e fontos, de divattá is vált műfaj respektjét — néhány, a tényeket szándékosan ferdítő, vagy

ményt nyújt be, okulásul
is olvasom e cikkeket, d
Mesterházi visszaemlékezé
seit *kedvenc történelmi* ol
vasmányaim közé fogadtan
Biztos vagyok benne, hog
nem vagyok és marado
egyedül. *(Szépirodalmi)*

Stenczer Feren

Reich Károly

Népszava

1985. 1. 12.

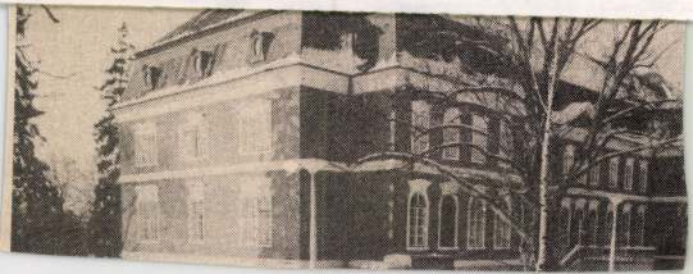

Reich Károly

Átadták a Gyermekekért-díjakat

A Magyar Úttörők Szövetségének Országos Tanácsa a gyermekek szocialista nevelése, az Úttörőszövetség céljainak valóra váltása érdekében kiemelkedő alkotó tevékenységet végző személyeknek, illetve közösségeknek évente Gyermekekért-díjat adományoz. A kitüntetéseket először csütörtökön a MÚSZ székházában adta át *Varga László*, az Úttörőszövetség főtitkára. Az ünnepi eseményen jelen volt *Hámori Csaba*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a KISZ KB első titkára. A jövőben a Gyermekekért-díjakat minden évben az úttörőmozgalom zászlóbontásának évfordulóján — június 2-án — nyújtják át a gyermekközösségeket alkotó módon segítő felnőtteknek.

Gyermekekért-díjban részesült:

Bárdos Lajos zeneszerző, a gyerekek zenei műveltségének fejlesztéséért kifejtett zeneszerzői, zenepedagógusi és előadóművészi munkásságáért;

Bernáth Elek, a Magyar Úttörők Szövetsége Gyermekalkotások Galériájának vezetője a gyerekek művészeti-esztétikai nevelésében, képzőművészeti kultúrája fejlesztésében az amatőr művészeti mozgalomban végzett több évtizedes munkájáért.

A Dunaújvárosi Kohász Sportegyesület a gyerekek és a családok szabadidős sporttevékenységének szervezésében kifejtett sokoldalú tevékenységéért;

Gabnai Katalin, a Népművelési Intézet főmunkatársa, a magyarországi dramatikus nevelési program kidolgozásában és gyakorlati elterjesztésében kifejtett elméleti és szervező munkájáért;

dr. Horváth Mihály, a Baranya megyei Tanács Gyermekkórházának igazgató főorvosa a gyermekegészségügy szervezésében, az egészséges életmód fejlesztéséért kifejtett több évtizedes tevékenységéért;

Hunyady Györgyné, a Budapesti Tanítóképző Főiskola főigazgatója az általános iskolás korúak közösségi nevelését és önkormányzatát kutató-fejlesztő elméleti és szervező munkájáért, az úttörőmozgalom nevelőmunkájának tudományos megalapozásában végzett tevékenységéért;

Méhes József, a Vakok és Csökkentlátók Általános Iskolájának és Nevelőotthonának igazgatója az érzékszervi fogyatékos gyerekekkel való foglalkozás fejlesztésében végzett kiemelkedő elméleti és gyakorlati tevékenységéért, nemzetközi színvonalú tudományos munkásságáért;

A Miskolci Közlekedési Vállalat KISZ-alapszervezetének fafaragó közössége a gyerekek kulturált játéklehetőségeinek megteremtésében a népművészet jegyeit hordozó, kreativitásra ösztönző játszókertek, parkok tervezésében és kivitelezésében végzett munkájáért;

Reich Károly grafikusművész könyvillusztrációiért, a gyerekeknek szóló grafikai műveiért, a gyermek- és ifjúsági irodalom népszerűsítésében végzett munkásságáért;

Weöres Sándor költő, a gyerekeknek írt műveiért, a magyar gyermeklíra nemzetközi elismertetéséért végzett tevékenységéért.

(MTI)

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának irodalmi szakosztálya

*

Lipták Gábor 1912. június 30-án Budapesten született. A Közgazdasági Egyetemen szerzett diplomát. Irodalmi munkásságát újságíróként

[illegible] alkotóház és a tavaly népszerűsítő kiadvány fűződik nevéhez. Lipták Gábor 1982-ben Nyitott kapu: Vendégkönyvek faggatása címmel írta meg visszaemlékezéseit, A soproni ötvös című elbeszélésgyűjteménye — utolsó kötete — tavaly jelent meg.

zene-, színház-, film- és képzőművészet elismert együttesei, illetve alkotásai vesznek részt, népes delegáció utazik ki *Köpeczi Béla* művelődési miniszter vezetésével.

A bulgáriai magyar napok június 3-án sajtókonferenciával veszik kezdetüket majd a szófiai *Városi Galériában* megnyílik a *Szocia-*

Reich Károly

Népszava
1985. X.19.

9

Reich Károly ANTIK HANGULAT

én tudom.

— Tudja??? Ágika is azt mondta, hogy moziba?!

— Na, főzök egy erős feketét, jó? Elmentek, táncoljanak, hadd táncoljanak. Vasárnap van, hát istenem... fiatalok...

— Hazudtak! Én azt hittem... jaj, most megharagszik rám. Aranyos, én azt hittem, hogy ide jöttek.

— Ide? Hát akkor tőlünk 'élti Csirikét, Brennerné? Vagy Ágikámtól?!

— Dehogy, dehogy, istenem, megbocsásson... Azt ittem... mert, szívem, ma a egyébként délután be szoott járni a városba, Csiri-

közveszélyes!... Meddig kell kibírnom így?! Látja, én nem váltam el; hogy is válhatnék el valakitől, aki ilyen állapotban van? Énrám azt

Kende Sándor

Hadd tánco

mondhatják, hogy tisztessé-

Reich Károly, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész.

Reick Károly Fagyejev-illusztrációja

Szocialista Művészetért, 1979. febr.

ÚJ BETEGSÉG-.
POGGYÁSZBIZTO

Több mint fél évtizede vezette be az Állami I

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Reich Károly
Kossuth-díjas festő-és

PETŐFI NÉPE

grafikus

1984 JUN 1 9

1041

REICH KÁROLY

sát vállalom. Nagy Sándor szobafestő-mázoló és tapétázó mester, Kecskemét, Ceglédi út 63. 19426

SZEGEDEN bérbeadó egyszobás, összkomfortos lakás két diáklánynak. Leveleket „Belváros" jeligére a kiadóba kérek. 19914

EGYEDÜL van? Forduljon bizalommal a Nosztalgia Társkeresőhöz. Kecskemét, Pf.: 245. 2183

SÓDERT, salakot, építőanyagot 20 százalék árkedvezménnyel szállít Kalmár László magánfuvarozó Kecskemét, Lánchíd u. 3 Telefon: 25-618. 1797

FUVAROZTATÓK figyelem! 10 tonnás szerelvénnyel sóder, cement, egyéb építő-

hármas
lap u. 669

-motoros
csettegő
RS—56-os
rmetező-
u. 2. 19448

lygépko-
an eladó.
Ady E. 2478

ves friss
sen fel-
ecskemét,
2. 19342

ndszámú
talan ál-
20 Solt, 1047

Reich Károly

Nyíregyháza
1985.V.4.

re pedig csak a magyarországi szocializmus intenzív szakaszának kezdetét követően, a kulturális, gazdasági és társadalmi élet gyors ütemű átrétegződése folytán kerülhetett sor.

Aki a főváros köztéri szobrait elemezni és értékelni kívánja, az nem függetlenítheti magát a fentebb vázolt kritériumoktól, illetve a kritériumok ilyen vagy olyan alakulásáról. *Reális megítélés csak ezeket tudva, ezek tükrében történhet.* Ennek

1964: — ekkor kerül felállításra *Somogyi* Családja, *Konyorcsik* Ülő munkása, majd következnek a fővárosi köztéri szobrászat olyan „truvájai", mint *Kiss István* nagyhatású Budapest-reliefje, *Vilt* pesterzsébeti Szovjet hősi emlékműve, *Mikus* Rózsa Ferenc-kútja, *Pátzay* Derkovits-büsztje, *Szabó Iván* vérmezei szobra, *Varga Imre*, *Makrisz Agamemnon*, *Vigh Tamás*, *Segesdy György* és mások kompozíciói. Köztük olyan csúcsokkal, mint *Kiss István* Tanácsköztársasági emlékműve, és centenáriumi „szoborépítménye" a Margit-

1021

1983.XII.6. TV-1. 2o,55/Z

Stúdió '83

Reich Károly illusztrátor

- December 5-én, azaz tegnap megkezdődött az ünnepi gyermek könyvhét. Ma reggelre pedig megérkezett a Télapó. Az elmúlt héten az Örs vezér téren már igazi ünnepi hangulat vol. Mi felnőttek a forgatás közben majd megfagytunk, és szinte hihetetlennek tünt,hogy a gyerekek órákig is ácsorogtak a karácsonyfa előtt, beszélgettek a Sugár Áruház Télapójával, és nézték a Vackor cimü filmet, amit egy vetitógéppel együtt mi vittünk ki nekik./részlet a filmből.

-'És miközben a gyerekek Márkus Lászlót hallgatták, vagy éppen a Télapóval közölték kivánságaikat, egy könyvsátor előtt jéggé dermedt szülők ácsorogtak,kitartóan várva sorukra. És arra,hogy csemetéiknek Reich Károly dedikálja az általa illusztrált könyveket,amelyek közül talán a legnépszerübb Kormos István Vackorja. Főszereplője pedig a Piszén pisze kölyökmackó.

- Most vette őket, vagy otthonról hozta?

- Nem, a feleségem gyüjtötte,mindig vette,mert szereti ezeket a könyveket.

- Mennyi idős a gyerek?

- Kilenc hónapos.

- És már most gyüjtik a könyveket?

- Igen.

- Mennyit szoktál olvasni?

- Én? Én keveset.

- Mért olvasol keveset?

- Nem szeretek

- Nem szeretsz olvasni?

- Nem nagyon.

- Miért?

- Inkább játszani.

- Akkor most minek vetettél könyvet anyukával?

- Azért,mert el fogom olvasni.

- Milyen könyved van neked? Mit mondasz? Mit mondtál anyukának? Szereted a könyveket?

- Igen.

- Igen? Milyen könyveket szeretsz a legjobban?

- Mindegyiket.

- És melyik a kedvenc meséd?

- Ez.

- Ez? Hát ezt még nem is olvastad. Most vettétek.

- Nem baj.

- És tudod mi a cime? Elolvasom neked jó? A három nyúl. Szia.

- Csókolom.

- Ezek Reich Károly legismertebb gyermekkönyv illusztrációi, de természetesen nem csak gyerekeknek rajzol. Ez a kis összeállitás éppen csak mutató abból a sok-sok rajzból, amit eddig készitett.

- És most bemutatjuk Önöknek Reich Károly, Kossuth és Munkácsy-dijas művészt. Akinek munkáit nem csak itthon, banem külföldön is jól ismerik. Ragaszkodott hozzá a riport előtt, hogy úgy mutassam be, hogy illusztrátor. Mért nem szabad azt mondani, hogy festőművész?

- Igen, hát ha kérhetem ezt, mindjárt egy kis magyarázat-

tal is tartozom, mert én azt gondolom,és hiszem,hogy az a fajta mesterség, az a fajta tevékenység, amit én folytatok, az egy tisztességes tevékenység, a gyerekekkel való foglalkozás, a gyerekek számára való rajzolás, az az egyik legszebb feladatok közé tartozik, és nem hiszem,én, legalábbis személy szerint, hogy a rangját az által kapja meg, hogy az művészetnek neveztetik, vagy sem.

- A kitüntetései művészként ismerik el. Akkor miért nem vállalja?

- Nagy örömömre könyvek illusztrálásáért kaptam ezt,ezeket,ami megnyugtat,és igazolja hitemet és feltevésemet, hogy ez a fajta tevékenység hát mégis csak hasznosnak, és szépnek,és elismertnek tekinthető.

- Nézegettem az albumait. Számomra szinte hihetetlen, hogy a Piszén pisze kölyök mackót ugyan az az ember rajzolta, itt ezt a csodálatos női alakot a lóval, ezt a szenvedő parasztot, aki megsebzett lovát félti, vagy a pásztort. Honnan ez a kettősség? Vagy bármasság? Vagy sorolhatnám tovább.

- Én talán nem is érzem a két, mondjuk valóban szélsőséges tevékenység, vagy megnyilatkozás közötti különbséget, mert hiszen az, hogy ha valaki könyvet illusztrál, ahhoz ugyanazok a belső inditékok szükségesek, mint ahogyan úgynevezett szabad rajzokat csinál az ember. Valami óknál fogva, vagy örömében, vagy bánatában, fájdalmában az ember valahogy kicsit nagyképüen mondva kényszert érez arra, hogy lerajzolja, és miután a rajzolás, gondolom a legalkalmasabb eszköz arra, hogy az ember a pillanatnyi érzéseit kifejezze, nem tart tovább, mint hogyha elmondja,vagy egy költő leirja egy pár soros versében.

- Hogyan lett végül is könyv illusztrátor?

- Hát tulajdonképpen az a kis hazúlról hozott kincsestár, amiből ugy-e gazdálkodom, az tulajdonképpen predesztinált erre a területre. Azokat az ismereteket,amiket én hazúlról hoztam, nem kizárólag tárgyi ismereteket, hogy az ember tudja,hogy egy lovat hogy kell fölszerszámozni,vagy egy kocsi hogy néz ki, hogy, hogy egy kecskének a tögye, az, annak két fogója van,és nem négy, mint egy tehénnek, és igy tovább, és igy tovább. Ezen túl, ezen túl talán még kimüvelt az a fajta élet, gazdag gyerekkor, az emberben egy olyan érzékenységet,és kiváncsiságot a dolgok iránt, amit,ha az embernek sikerül átmenteni felnőtt korára,akkor ezen a területen könnyebben boldogul.

- Mindig illusztrátor akart lenni? Soha sem akart festőművész lenni? Tárlatokon megjelenni?

- Nincs hozzá bátorságom, mert úgy érzem, hogy képességem sincs hozzá.

- Ezt honnan tudja?

- Azt kell érezni már az embernek egy bizonyos korban, és egy bizonyos ismeretek után, amit hát a képzőművészetről magának alkotott. Ez egy, ezek nagyon bátortalanná tesznek engem. Nem, nem tudok, nem merek erre a területre lépni. Különösen ma, ugy-e, amikor a művészetek értékrendje annyira megváltozott, annyira tisztázatlan, az a fajta iskola, és az a fajta esztétikai nevelés, etikai erkölcsi nevelés, amiben én részesültem, azok, azok a fogalmak már nem nagyon érvényesek.

- És amikor még érvényesek voltak, akkor sem próbálkozott? Nem biztatta senki?

- Katikám, miután én falun születtem, és ott is éltem, ugye abban a környezetben a képzőművészetekről általában, és azon belül, pláne könyv illusztrációról és illusztrációs mesterségről, nem is nagyon tudtak emberek, igy hát én magam sem. Nem lehetett előre elhatározott szándékom. Nem is volt. Én szivesen lettem volna bognár, ha lehetett volna, mint apám, vagy nagyapám is volt. És van egy olyan érzésem, hogy pontosan ilyen megelégedett ember lennék, ha kereket

csinálhatnék, mint ahogy most illusztrálok.

1021

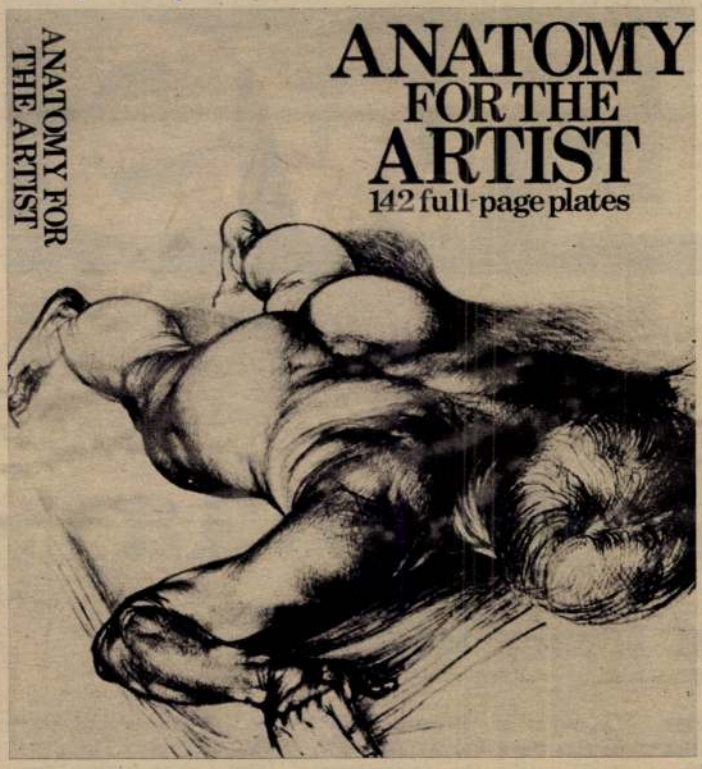

Corvina's joint editions with firms abroad

To establish a major polyglot communication link with the outside world for transmitting the treasures of Hungarian literature, fine arts, music and many other aspects of Hungarian life was the main impetus that brought into existence Corvina Press of Budapest 19 years ago.

Since then a total of 20-odd million copies of Hungarian titles have been published in several languages; 200 publishers of 20 countries maintain regular working contacts with Corvina.

One example to illustrate the success of this venture: When Corvina published "Musical Education in Hungary" by F. Sándor, Yehudi Menuhin, the celebrated violinist, in a letter to the editor, wrote: "It is one of the most inspiring and stimulating exposition of musical education I have ever seen and will long serve as a landmark and model for generations to come."

From 'How Many Books' to the 'Anatomy for the Artist'

A fairly recent, but no less fascinating, aspect of the company's activities are the joint editions. When asked about details, Dr. Péter Balabán, literary director of Corvina, placed two books on the table—the latest in the coproduction field. "The clown and the numbers 1 to 10 on the cover suggest, I think, the very contents," he said. "It's another in our successful series 'How Many Books'. The latest volume is in Finnish and, like all of its predecessors is considered to be an attractive, playful teaching aid for first-grade pupils. Earlier versions were in German, Czech, Danish, and Spanish (100,000 copies for Cuba) as well as in English—the last one jointly published with Jonathan Cape of London."

The other coproduction title is far removed in both subject and form, from the former. It is "Anatomy for the Artist", a standard work by Jenő Barcsay, the noted Hungarian professor of applied anatomy at the Budapest Academy of Fine Arts. Illustrated with 124 full-page plates, it is an artistic portrayal of human anatomy, a vital reference book for all students of art and those interested in the complexities, the muscular systems, bones and proportions of the human body. To quote from the author's introduction: "I have used drawings in preference to photographs, since the latter offer only the impersonal viewpoint of a mechanical device."

"Anatomy" was brought out in conjunction with Octopus Publishing House of Britain.

Nothing could better illustrate the great value of "Anatomy" than the fact that it is compulsory textbook in Italy's Academy of Fine Arts.

P. H.

WHISKY RATIONING

Barra/Scotland (AP) — The only hotel on this remote Hebridean Island imposed strict rationing on "the water of life" —whisky.

Anger of the 2,400 islanders is directed at ferry operators who ship necessities like whisky from the mainland where it's made.

"A consignement ordered almost a month ago has not arrived" said George McLeod, owner of the Castlebay Hotel. "I have only two days' supply left."

Meanwhile customers at the Castlebay are rationed to "two drams a day".

But two drinks are little better than nothing for the thirsty islanders. So the folk of Barra are trying to console themselves by discovering "strange-sounding" liquids like vodka, gin, and beer which have until now lain neglected in the hotel cellars.

LY NEW

Neueste Nachrichten

Saturday, 12. 5.
Vol. 7. No. 109 2 Ft

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726
Daily News
Kárály Reich
1973 MÁI 19

Bundestag okays

ratification of treaty with GDR

Bonn, May 11 (Reuter) — Chancellor Brandt crowned his "good neighbour" policy towards the socialist countries here Friday when the West Germany Bundestag voted by a majority of 51 to ratify the controversial treaty recognizing the German Democratic Republic as a sovereign state.

The historic vote came just one week before Soviet Communist Party leader Leonid Brezhnev arrives in West Germany to inaugurate a new era of improved relations.

A draft law coupled with the treaty opening the way for both German states to become members of the United Nations independently was also approved by the Bundestag (Lower House) at the conclusion of a three-day debate by 364 votes to 121.

The vote on the treaty itself was 268 in favour and 217 against. The difference in the voting pattern was due to a serious split in the opposition Christian Democratic Party, 100 of whose deputies voted with the Government in favour of joining the UN though rejecting the treaty as such.

Appealing for the widest possible endorsement of the treaty, Brandt said the western European community needed a relaxation of East-West tensions if it was to accomplish its aim of unity. The pact was an important element in achieving such relaxation. It would be good for peace and good for the German people, he said.

The treaty signed last

tions to those of an embassy—though West Germany has resisted the appointment of ambassadors, arguing that Germany remains one nations and the halves are not foreign countries.

The treaty will be formally laid before the Upper House (Bundesrat) on May 25, though its assent is not required. It will then go to state President Gustav Heinemann for his signature.

Herr Brandt said that during Mr. Brezhnev's visit they would review the fruits of existing agreements including one on trade and the Soviet-West German treaty of 1970, and examine what further opportunities existed for West German-Soviet cooperation.

Lon Nol's rival heads Cambodia gov't

Phnom Penh, May 11 (Reuter) — In Tam, one of President Lon Nol's leading non-communist political opponents, Friday announced he had been appointed Prime Minister of Cambodia's new coalition government.

In Tam told reporters at his home that he had been accepted as the new Prime Minister Friday afternoon by the powerful Supreme State Council of which he is a member.

In Tam last year showed himself to be the most popular of Marshal Lon Nol's political rivals, running sec-

Saigon — Machine-gunners Friday fired on two Joint Military Commission helicopters carrying eight PRG officials to Saigon for ceasefire discussion. One of the helicopters was hit in the tail. No one was injured. Both made emergency landings 54 miles north of Saigon.

MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

KELET-MAGYARORSZÁG

1983 AUG 20

1021

Reich Károly: Mezei virágok

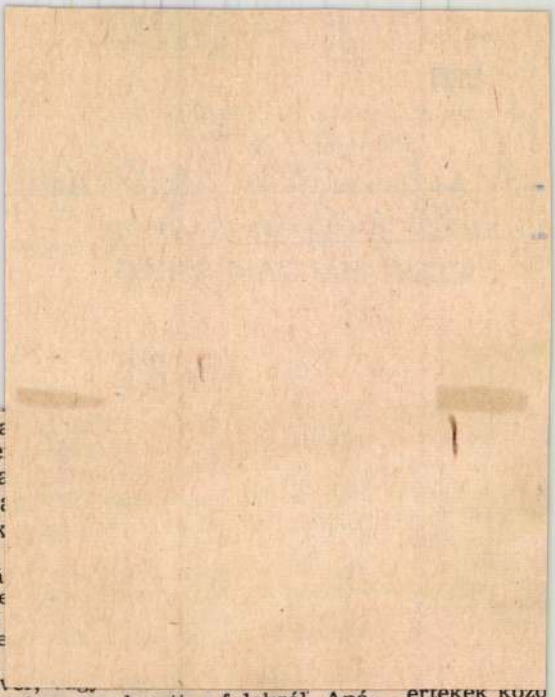

csendesen, a
apám meze
is, ugyancsa
meg sem t
elfelejtették
látták."

Ha Hodá
jut eszembe
ba színtere
nak — a le
givel is.

„Tíz test
unoka fényképe mosolygott a falakról. Apámat, anyámat máig a legnagyobb emberek között tartom számon. Egyikük sem tudott írni, olvasni, talpalatnyi földjük sem volt az indulásnál, de igaz emberek voltak. Ma is az ők és a testvéreim örökségéből élek."

Járt a faluszéli házban *Szabó Pál*. „Hadd lássa, milyen portáról való az a gyerek, aki az ő könyveiből oly látható kedvvel idézget", lekanyarodott ide *Veres Péter* is, *Sánta Ferenc*, *Nagy László* és *Balogh Edgár* is.

„Móricz Zsigmond Fáklyája mellett az első igazán nagy olvasásélményem Szabó Pál könyve, a Lakodalom, Keresztelő, Bölcső volt. Mintha az én falumról szólt volna a regény. *Berti bácsiról*, *Juhánka néniről*, *Jani bátyámról*, *Gáti* és *Gere sógorról*. Az én falumon is úgy terült szét a harangszó, mint a Talpalatnyi föld házsorai fölött."

Elsőnek egykori tanítója, a Nyírmihálydiban élő 83 éves *Siket Mihály* figyelt fel rá, aki a vallásos téli estéken Nyírő- és Tamási-novellákat is felolvasott. Sokat köszönhet a református pap *Fóris Lajosnak*, aki Adyval együtt volt diák és Móriczcal teológus. Szerepe van az indíttatásban *Sárdi Bélának*, aki a nyíregyházi tanítóképzőben osztályfőnöke volt, és sokat beszélt Móriczról. Az egyetemen *Király Istvántól* pártfogolta; tőle tanulta a legtöbbet.

Czine Mihály — negyedszázada — legfontosabb feladatának a magyar irodalom értékeinek közvetítését tekinti. Móricz életműve élete programjává vált. 1960-ban jelent meg első könyve, a *Móricz Zsigmond útja a for-*

értékek közö
rábban dolg
gében, ahol
dezett, nem
Nagy László
mások el- és
kat tett.

Nemcsak
gel is szolga
rűsítését, ért
Imre László
feledje előlt
dóst, a ritka
rikust.

„Az általa
hagyó tekin
merésnek. S
örültem talá
reám is figy
ja tagjának

„Az örökl
gán lehetté
lettél az ir
szinte ködl
mesének,
múltad és e
sa lett: gon
rozó erő" -
1979-ben, a
napján.

Mostanáb
sai. Színház
denről, an
tos...

MAHIR
Sajtófigyelő
NÉPSZAVA
Reich Károly, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész
1983 AUG 20

1021

Reich Károly **MEZEI VIRÁGOK**

Pécs külterület
ba 20 éves gép
lyi lakos tartá
kanyarban áts
test bal oldalá
borult. Utasai
László 15 éves
kos a helyszín
utas életveszél
vezető pedig
szenvedett. A
adatai szerint
nem az útvisz
lelő sebességg

Fonyód belterületén egy személygépkocsi elütötte Szabó László 69 éves nyugdíjas, kaposvári lakost, aki a helyszínen meghalt. A vizsgálat eddigi adatai szerint a gyalogos figyelmet-

kás, pölöskefői lakos kerékpá
jával a lejtős úton figyelmet
nül közlekedett, felborult, s
helyszínen meghalt.

(MT

Kiskert

Nyaraló horgász

A család általában ragaszkodik a kánikula alatti pihenéshez, a napfényhez, a fürdésre alkalmas langyos vízhez. A horgász viszont tudja, hogy a nagy melegben nem számíthat sorozatos kapásra és kiemelkedő eredményre.

Halfogás szempontjából sokkal ígéretesebb lenne a májusi nyárelő vagy a szeptemberi nyárutó. Belátja viszont, hogy egyszer az év folyamán neki is alkalmazkodnia kell a család igényéhez, számukra is jár a teljes pihenést, kikapcsolódást biztosító nyári vakáció. Alkalmazkodása nemcsak azzal jár, hogy beleilleszkedik a családi közös programba, hanem alkalmazkodik a halakhoz is.

Mindezen túl be kell illeszkedni a környezetbe is. A vízterület megismerésév
együtt jár az ismeretlen v
halállományának felderítés
és ehhez szorosan kapcsol
dik a megfelelő csaliany
biztosítása. A budapesti ho
gászok nagy része, még a f
városban, idejében beszer
a 10—20 adag gilisztát és
néhány doboz csalikukoric
ugyanígy az etetőanyagh
szükséges szemes takarmán
és őrleményeket.

A Balatonhoz gyakr
visszalátogató horgász p
dául tudja, hogy a vízl
előbányászott festőkag
húsa legalább olyan kívá
tos csali a halak számá
mint a horgászboltban vá
rolt pirosgiliszta. A főttkul
rica-árusoknál vásárolt c
megekukorica-csövekről
dig kiváló csalikukorica-s
meket lehet bicskával le
teni. Ugyanúgy megfelel

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-748, 340-726

Reich Károly festő- és grafikusművész

PESTI MŰSOR

1980 MÁJ 7

1021

Fotó-körző -fotografika

Napsütéses felszabadultság, színes ritmus, harsogó vidámság — mindezek a jelzők ráillenek a május 27-ig nyitva tartó *Békéscsabai Alkalmazott Grafikai Biennáléra*, amelynek a békéscsabai *Munkácsy Mihály Múzeum* adott otthont.

A biennálén felsorakozó művek közül sok ismerős akad. Ki ne találkozott volna már *Reich Károly* megejtően szép grafikáival mint könyvillusztráció, kedves-bumfordi mackóival, gyermekfiguráival a mesekönyvek lapjain vagy a gyermeknaptáron. Vagy ki ne mosolyogta volna meg *Heinzelmann Emma* kedves meseillusztrációit és hol van olyan fiatal, aki ne forgatna szívesen egy *Bányai István* által tervezett lemezborítót. Az Inter-press Magazin címlapját rajzoló *Helényi Tibor* fantáziadús, színes grafikái vagy *Kemény György* merész illusztrációi sem ismeretlenek sokak előtt. Mesteri rutin jellemzi *Papp Gábor* tablóját, szellemes, jól válogatott és szerkesztett grafikai értesítőjét. Többek számára rögtön ismertebbnek tűnik neve, ha eszükbe jut a Posta számára tervezett holló kedves figurája.

Reich Károly könyvillusztrációja

A katonás rendben sorakozó fekete szabványbetűk tömege sem lehangoló, komor látvány. Átsüt rajtuk a humanizmus, a derű, a humor, az utca képét színesebbé, szebbé változtatni akarás, a könyvek tartalmát teljesebbé tenni kívánó művészi láttatás.

Győrváry Éva

cas.
POSTAMÚZEUM (VI., Népköztársaság útja 3. Tel.: 427—938). Posta — postaműszaktörténeti áll. kiállítás.
ÜNTÖDEI MÚZEUM (II., Bem József u. 20.): Nyitva: naponta 10—17 óráig.

MÚZEUMI ELŐADÁSOK, HANGVERSENYEK

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
Szombaton, 3-án, de. 11-kor: Vasárnapi Kórusmuzsika. Közreműködik: a Veszprémi SZMT Liszt Ferenc Kórus. Vezényel: Kollár Kálmán.

BUDAPESTI TÖRTÉNETI MÚZEUM
Szombaton, 3-án, de. 11-kor: Reneszánsz Kórusmuzsika. Közreműködik a budapesti Jedlik Ányos Gimnázium „Aurora" Kórusa. Karnagy: Bánkéné Antal Ilona.
A „Budapest két évezrede" című kiállításon a TV külön adásának programja az alábbi időpontokban tekinthető meg: 10.30-kor Pegazus Pannóniában, Pro Memoria, Török fürdők Budán. 14.30-kor: Beszélgetések a városról, A Lánchíd története. 16 órakor: Dicsőséges Tanácsköztársaság, Pro Urbe.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
Szombaton, 3-án, este 1/27-kor: Történeti zenés est — hangverseny a múzeumban — az Ars Renata műsora.

MUNKÁSMOZGALMI MUZEUM
Szombaton, 3-án, de. 11-kor: Jubileumi Kórusmatiné. Közreműködik: a Munkásőrség Központi férfikara.

MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM
Csütörtökön, 1-én, de. 11-kor: Múzeumaink kiállításai régen és 1945 óta. Előadó: dr. Takács Imre.

ságforrás út).
RÓMAI KÚTÁR (Római sánc u. 7.).

A KIÁLLÍTÓTERMEK PROGRAMJÁBÓL

A kiállítások hétfő és vasárnap kivételével 10—18 óráig látogathatók, az ettől eltérő nyitvatartásokat külön jelezzük.
MŰCSARNOK (Hősök tere) Művészet és társadalom c. kiállítás. máj. 3-ig.
STÚDIÓ GALÉRIA (V., Bajcsy-Zs. út 52.) Fehér László festőművész kiállítása. Nyitva: 9.30—18 óráig, csüt., pént., szomb. zárva.
JÓZSEFVÁROSI KIÁLLÍTÓTEREM (VIII., József krt. 70.). „Tér—Kapcsolat—Lehetőség" című kiállítás máj. 6-ig.
CSEPEL GALÉRIA (XXI., Vasmunkás tér). Heitler László festőművész kiállítása. Nyitva: 13—19 óráig.
XXI. KERÜLETI ISKOLA GALÉRIA (XXI., Rákosi Endre u. 138—140). Molnár C. Pál festőművész kiállítása. Nyitva: vasárnaptól szerdáig 10—18 óráig.
NAGY BALOGH JÁNOS KIÁLLÍTÓTEREM (XIX., Ady Endre u. 57.)a Velemi Textilművészeti Alkotóműhely című kiállítás. Nyitva: du. 2—7-ig, ünnepnap de. 10—12-ig.
FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT (Mester u. 5.). Kaposi Endre festőművész kiállítása. és du. 2—4-ig.

PM 71

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1071 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 237-745, 340-729

Reich Károly, Munkácsy-díjas festő- és grafikusművész

MAGYAR NEMZET
1983 SEP 3

1021

A Magyar Nemzet galériája

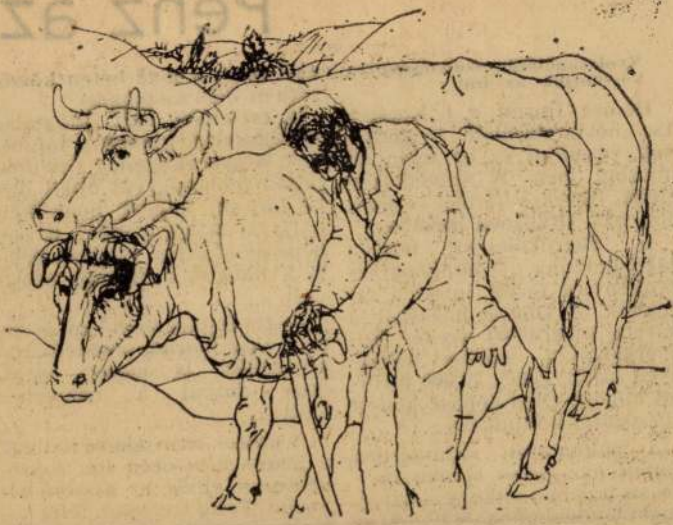

Reich Károly: Pihenők

(A Rézkarcolók Táncsics utcai galériájának gyűjteményéből)

12

SÁSDI SÁ

Nyolevanötödik születésnapján köszöntjük az írót

Dömse Imrét, a.-i Kossuth Tsz növénytermelő brigádjának vezetőjét ez év telén ismertem meg. A szövetkezeti elnök, Kerekes Vendel vezetett el hozzá. Útközben mesélte:

— Ezernyolcszáz holdon gazdálkodunk, munkaegységenként 82 forint jutott a tagoknak. A Dömse házaspár a három megrakott szekér kenyérgabonán, szemes terményen kívül, kerek 75 000 forintot kapott. Őket sohase kellett noszogatni a munkára...

A palotatetős, villaszerűen épített ház széles ablakú padlós szobájában akkora a zsivaj, hogy lakodalomba beillene. A legidősebb Dömse gyerek tizenkét éves, a legfiatalabb négy. Összesen fél tucatot tesznek ki, de most a sógorék két

úgy lehet, a jövő héten köszörülheti újra az ölőkést.

A tsz-elnök, akit „Magtalan Kerekesnek" hívnak a falubéliek, a gyerektelenek titkolhatatlan mohóságával ülteti ölébe Lajcsit. Engedi, hogy lecibálja nyakáról a sálat, a zsebébe nyúlkáljon, kihúzza belőle a hangosan ketyegő ezüstórát.

— Ha eljössz énvelem, örökre a tiéd marad, síneken futó kisvonatot is kapsz; olyat, hogy fütyül a bakterház előtt...

A gyerek már oda se hallgat, a fekete cica után fut, a szövetkezeti elnök az asszonyhoz fordul. Félig trétásan, félig komolyan mondja, olyan formán, mint aki nem először hozakodik elő ezzel:

— Nékem adhatnátok Lajcsit, fél tucat gyerekből jut is,

Reich Károly

SZOMBAT, 1986. NOVEMBER 29. NÉPSZAVA

Reich Károly

ANTIK SZÜRET

naszkodhattok.

— Az élet sohasem teljes.

— Te pedig erre vágytál, Mája. Biztonságot akartál magadnak, megkaptad.

— Egyetlen állapot sem befejezett.

— Akkor most mi következik? — kérdi gúnyosan a szerkesztő.

— Művelődni fogunk, utazni ... a természetet járni.

— Szüntelenül magatokra gondoltok.

— Te pedig ítélni szeretnél folyton, kérdéseket teszel föl, aztán ítéletet mon-

cos éjszaka közepén: madarak búcsúznak így a tavaszi fák ágaitól. Mája is ezt teszi, testével búcsúzik azoktól a távolságoktól, amelye-

olyan makacs, mint a kártyások játékszenvedélye. Míg le nem töri az álom, estéről estére ismétlődik az idill és az egyenlőtlen küzdelem:

Dobos László

HÁRMAN

ket szemével, lépéseivel, idegeivel megszokott.

— ... hívjatok fel! —

— Dösd el a lábam ...

— Várjál!

— Dösd el, táncolok

1021 Reich Károly

(Reich Károly rajza)

…nemcsak a falusi, a városi
…őt még áldozatra is képes.
…lemmel várakozik a pékbolt
…, ahol a friss, még forró, a
…encéből akkor kiszedett ke-
…et árulják.
…s, erről megint eszembe jut
…ni. Vidéken jártam és egy
…es nagymama megkínált
…onyával. Nagyon szégyen-
…e, bocsánatkérések között
… szelet kölcsönkenyeret —
… visszajár! — tett melléje.
…n szabadkozott:
… A mienk tegnap fogyott el.
…nem sietne ennyire, egy fél
…múlva puha, házisütött ke-
…rel tisztelhetném, ha volna
… megvárni, amíg kiszikkad.
…gasztalni próbáltam, hogy
… másnaposat jobban szere-
… Aztán elmondtam, hogy az
…yerekkoromban azért sütött
… gazdasszony lángost meg
…, hogy bele ne faljanak a
…sztosok szikkadás előtt a
… kenyérbe. Erre szólalt meg
…regapa:
… Hát jó is az, minél jobban
…rog benne a kés, annál
…ízűen falatozza az ember.
…a, a régi öregek azt mond-
… hogy az él legtovább, aki
…sszabban megtartja a hár-
… igazságot: háromévés bort
…, háromnapos kenyeret
… és csak harmadnaponként
…int a menyecskére.
…e az ősi tapasztalat, ami
…evág a szakemberek ma-
…ázatával: a meleg kenyér
…, puhább, de a kihűlt, a ki-
…kadt egészségesebb. A friss
…ér nem morzsolódik, a gyo-
…nedv nehezebben fér hozzá,
…zebben emészti még az
…zséges ember is. Hát még a
…g gyomrú! A kelés és sütés
… a kenyérben a szénhidrát
…holos erjedési folyamata fel-
…adítja a széndioxidot, meg
…gyéb gázokat és a kenyérbél
… hólyagocskáiban még egy
…big megmaradnak. Ha kihűl
…nyér, ez az ártalom meg-
…ik.
…gusztus végén új kenyerét
…pli az ország népe. Ünne-
…ik és fogyasszuk jóízűen,
…an, céltudatosan, hogy
…zségünkre váljék.

Buga doktor

…és a lakáshasználatbavételi díjról szóló korábbi rendelkezést.

A rendelet szerint a megüresedett félkomfortos és komfort nélküli tanácsi bérlakás kiutalása esetén a lakáshasználatbavételi díj megfizetését a lakásügyi hatóság indokolt esetekben és mértékben elengedheti. Ez a rendelkezés a jövedelmi, a vagyoni és a szociális helyzet alapján három vagy ennél többgyermekes család esetében a komfort és összkomfortos lakásra is alkalmazható.

Ez a rendelet 1977. január 1. napján lép hatályba.

★

A mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter 27/1976. (VII. 23.) MÉM számú rendeletével módosította a szarvasmarha-állományok gümőkórmentesítésére vonatkozó szabályokat.

A rendelet értelmében állami támogatással csak a megfelelő tárgyi és személyi feltételekkel rendelkező gazdaságokban történhet mentesítés. Egyéni állattartó esetében például egyik feltétel az, hogy a községhez tartozó valamennyi nagyüzem állománya gümőkórmentes legyen.

Állami támogatás csak azok után az eltávolított, fertőzött tehenek után fizethető, amelyeket gümőkórmentes állattal pótoltak és ezzel gümőkórmentes állományt alakítottak ki. Az állami támogatás összege minden termeléses törzskönyvi ellenőrzés alatt álló tehén után tizenötezer forint, egyéb tehenek után tizenkétezer forint, ezenkívül a pótlásra beállított saját nevelésű vemhes üsző után — amelynek anyja termeléses törzskönyvi ellenőrzés alatt áll — háromezer forint, egyéb saját nevelésű vemhes üsző után kétezer forint.

A kérdés — Mikszáth egyik karcolata szerint — a gödöllői kastélyban hangzott el, midőn egy helybeli szegény asszo… két köböl búzával kérte b… csáttatását őfelsége színe el… búzát a „kisasszonyka" (M… Valéria főhercegnő) adta … kölcsön újig még a télen, … audencia alkalmával. „A ki… nét — írja a nagy palóc ír… rendkívül mulattata a kis … zód s megmagyaráztatta maga… nak, mi az az újig."

Mindez persze valószínűleg csupán egy anekdotikus történet a népszerű Erzsébet királynéról. Az egészet szóba se hoznám, ha a cikk elolvasása után arra nem gondolok, hogy az említett „újig" kifejezés, abban az értelemben, ahogyan azt a gödöllői asszony használta, az utóbbi negyedszázadban szinte teljesen eltűnt a köznyelvből.

Föltevésemet bizonyítván, mindjárt megkérdeztem környezetem tagjaitól:

— Ki, mit ért azon, hogy „újig"?

A legkülönfélébb válaszokat adták.

— Újig annyit tesz, mint újévig — szólt az egyik.

— Az újig bizonyára az újholddal kapcsolatos kifejezés — vélekedett a másik.

Akadt, aki restellkedve bár, de mély hallgatásba burkolódzott, így adván értésemre, hogy neki bizony ez a szó semmit nem mond.

Siettem megnyugtatni valamennyiüket, hogy szégyenkezésre emiatt nincs okuk, elvégre nem nyelvészek, vagy néprajztudósok ők, hiszen ezt a szót ma már ebben az alakjában, illetve jelentésében alig használjuk, eltűnt az a küszködő szegénységgel együtt, amely legfőbb táplálója és éltetője volt.

A szónak valamikor egyértelműen szociális, gazdasági tartalma volt; hallatára az ember újig való takarékosságra, vagy …ilyen értelemben élt s főleg a falusi szegénység ajkán. Persze használta a módosabb réteg is. De amíg a szegénység … idő előtt …

SZABAD FÖLD

1976 AUG 9

BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-148, 340-126

MAGYAR HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ

… gyanakodva pislogott rám:

— Miért kérded? Tudod te azt magad is...

— De én Sándor bátyámtól szeretném hallani...

— Hát újig, vagyis az új termésig kértük a búzát, a tengerit, vagy azt, amiből éppen kifogytunk. Régen az számított jó esztendőnek, amikor újig való zsírozó, meg gabona állt a kamrában. De abban az időben ilyen év csak ritkán fordult elő.

Kedves jó földijeim! S mindazok, akik még nem felejtettétek el a múltat! Csoda-e, hogy Erzsébet királyné nem tudta, hogy mi is az az újig? Bezzeg tudta Mikszáth és Veres Péter... De hát könnyű volt nekik, mert ők „csak" írók voltak. S — uram bocsá' — velük is megtörténhetett, hogy valamelyik szűk esztendőben segítséget kértek valakitől — újig.

Ugye milyen jó tudni, hogy ezt a kifejezést már alig ismerjük és csak ritkán használjuk? De azért ne feledjük el jelentését! Jusson eszünkbe, legalább ilyen tájban, amikor az újat, az új termést, az új kenyeret ünnepeljük!

Ari Kálmán

S 20-i ELŐZETES

— Ne idegeskedj, fémből van!

(Mészáros András karikatúrája)

SZABAD FÖLD

A Hazafias Népfront és a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának hetilapja

Főszerkesztő:
Eck Gyula

Főszerkesztő-helyettes:
Söptei János

Szerkesztőség:
Budapest VIII.,
Somogyi Béla utca 6.

Telefon: 138—821
Postacím: 1978 Budapest

Kiadja
a Hírlapkiadó Vállalat
Postacím: 1959 Budapest
Telefon:
343—100. 142—220
Budapest VIII.,
Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó:
Csollány Ferenc

Terjeszti a Magyar Posta

Előfizethető
minden postahivatalban
és a kézbesítőknél

Előfizetési díj
1 hónapra 7,20 forint,
negyedévre 21,60 forint

Beküldött kéziratokat
nem őrzünk meg és nem adunk vissza

76—3111. Szikra Lapnyomda
Budapest

Felelős vezető:
Roder Imre igazgató

Index: 25 777

Reich Károly

REICH KÁROLY-kiállítás nyílt meg Rétságon. A tárlaton a Kossuth-díjas grafikusművész harminckét rajza szerepel.

Nemzetőr, 1985. 1. 17

Reich Károly
kiállítás a Dolgozók Kult. Központjában
Magyar Nemzet 1984. IX. 12.

Reich Károly

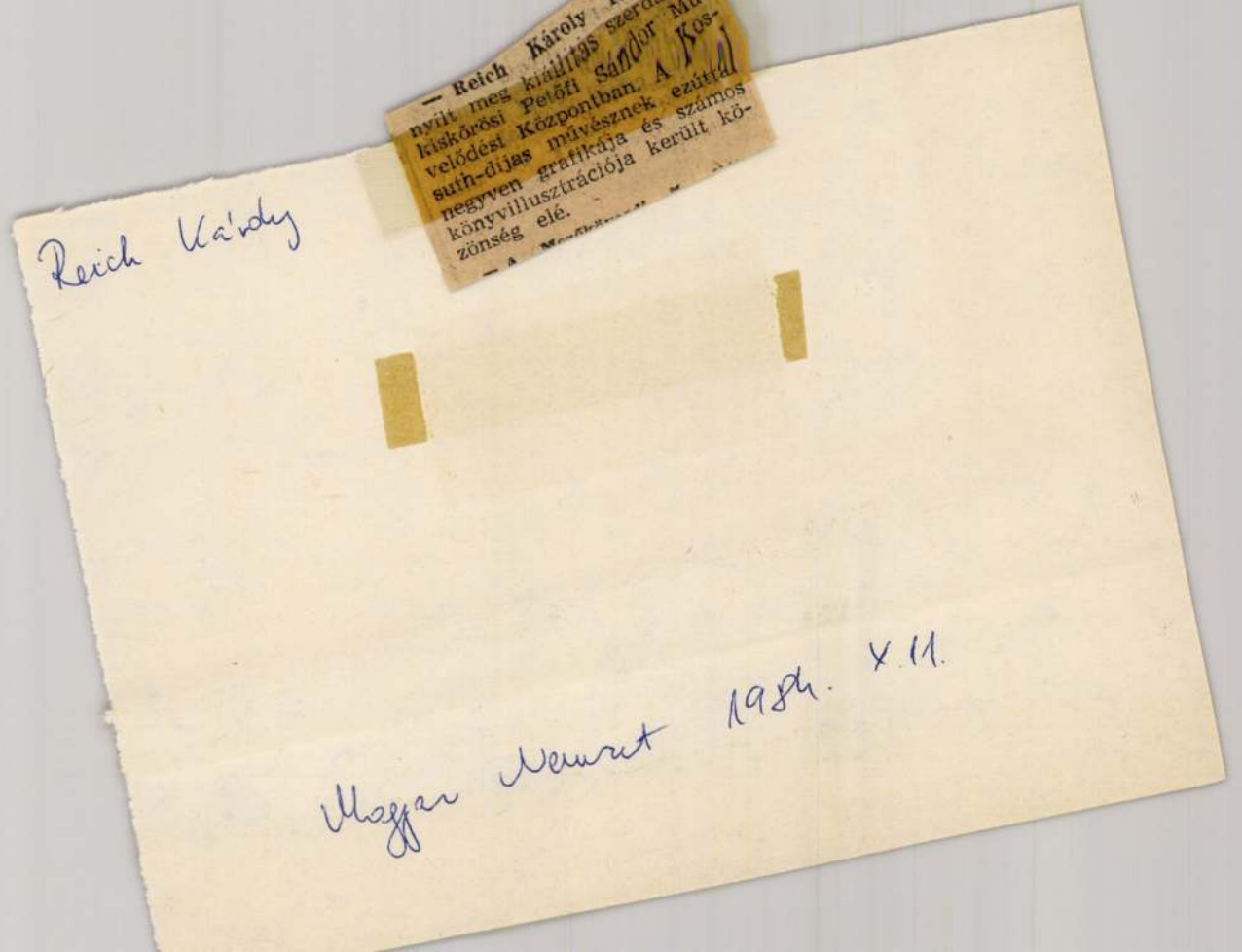

— Reich Károly
nyílt meg kiállítás szerd
kiskőrösi Petőfi Sándor Mű
velődési Központban. A Kos-
suth-díjas művésznek ezúttal
negyven grafikája és számos
könyvillusztrációja került kö-
zönség elé.

Magyar Nemzet 1984. X.11.

közben rendszeres
volt a bécsi, illetve
Die Bühne és
lapok

Reich Károly
két hősalyai grafikája

Magyar Nemzet 1984. X. 11.

REICH Károly

Weöres S. 70. születésnapjára

Jelenkor, 1983/6. 510.p p

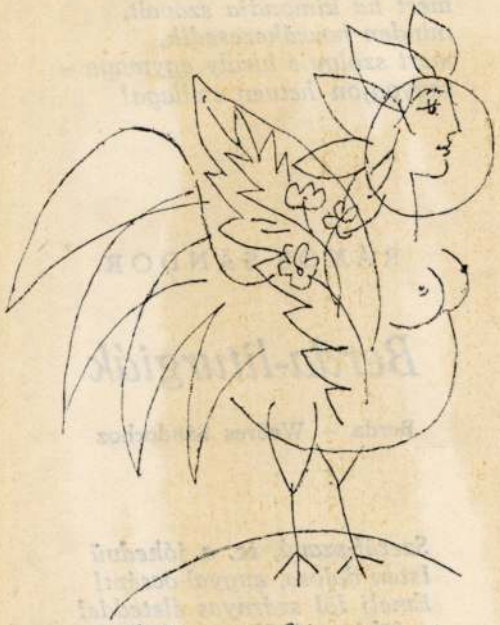

Reich Károly, grafikus

Reich

Élet

11.

XXVII/35

Reich Károly rajza

öntudatlanul is meglepetésre
gynak — valami, amiről nem
tték, hogy érdekelheti őket, az az
azi örömszerző. Ami saját jobb
nőségük lehetőségeit mutatja
eg. Hogy a televízió haszonnal
zvetítse, jól erősítse föl a művé-
eti élet értékeit, ahhoz épp az
ll, hogy legyenek önálló alkotó
űhelyei. Az ezekben zajló művé-
i munka tartja jó karban s fej-
szti a közvetítő funkcióhoz szük-
ges szellemi eszközöket is. S
indezekkel egyre emelje a mér-
t, meg mindig mindent kezdjen
elölről. Miközben neveli és nö-
li nézőiben az örömre való ké-
ességet, milliókkal kell szót érte-
e... Tehát a szórakoztatás saját
s értékeit megbecsülve nyújtson
igenis — olcsó örömöt, alkalmi
lűdülést. A nóta betiltása nem
ezetne a népdal megszerettetésé-
ez, s a könnyűzene tagadása nem
tételezi Mozart diadalát.
Egyik kiváló szociológusunk né-
ny éve aggodalommal írt a most
knem tizenöt esztendős Ki nyer

A per tele van szabálytalan eljárásokkal. Ennek azonban, megfelelő vágásokkal és a megfelelő részletek kiválasztásával, nem kellett volna kiderülnie. Nem koncepciós perről van szó. A vádlottak valóban a lehető legsúlyosabba veszélyeztették a fennálló hatalmat. Nem is tagadják.

Hogyan lehet az, hogy ezekből az emberekből nem tudtak példát faragni? Csak a megtorlással lehetett példát mutatni. De ezek a vádlók ezeket a vádlottakat nem mutathatták be mint vétkük súlyától megtört, szánalmas bűnösöket. Semmilyen módon nem tudtak hosszú, önostorozó vallomásokat kicsikarni belőlük.

Hiszen, amivel vádolták őket, azt elkövették. És tudták, hogy miért teszik.

Ezeket a vádlottakat testben, lélekben meggyötörték. A gonoszság, a cinizmus, a hazugság összes fegyverével megalázták, már a tárgyalás előtt is. Némán kel-

Reich Károly, grafikus

L. Perhács László

15

– Könyvhéti ex libris

Élet és Irodalom Bp. 1983. jún. 3 XXVII/22

Reich Károly, grafikus

L: Barsay

Láncz S: Képzőmův. krónika 453-456

Jelenkor, Pécs, 1982. máj. XXV/5

Reich Károly, grafikus

Bálint Agnes kitalálta Labdarózsát, aki honi kutyáink közt az egyik legrokonszenvesebb. Nem csoda, hogy története folytatódott, ezúttal Labdarózsa lámpája címmel. Labdarózsa most is fontos személyiség. Reich Károly illusztrációiból világosan látszik, hogy tud megfontoltan, töprengve, kedélyesen és szigorúan létezni, ahogy az egy mesekutyához illik.

Maros Dénes

Maros Dénes illusztráló

Nőszabadság 1981 nov. 6

7.

Reich Károly, grafikus

Arany János; Este van, este van. Verses képeskönyv, Reich Károly rajzaival — [illegible]

f —

—. Most jelent meg 8

Népszabadság, Bp. 1981. szept 30

Reich Károly, grafikus

● REICH KÁROLY grafikáit bemutató tárlat nyílik ma délután 5 órakor a Vigadó-galériában.

– o Reich Károly

12.

Esti Hírlap, Bp. 1981. dec. 22.

Estilistan Br. 1981. dec. 23

(- kép - szöveg -)

5.

KÁNTOR, TUSKÓ SZ

NEM LEHET A NYOMOZ

A két leghíresebb hazai yomozókutya, *Kántor* és *'uskó* — az előbbit Szamos tudolf könyveiből, az utóbit pedig a sikeres televíiós-sorozatból ismerhetjük - ma már szinte „történeem". Küllemre bizonyára kadtak és akadnak ma is áluk pompásabb példáyok, *tudásra, tehetségre ézve azonban aligha.* Végére ezért is kerültek mélló környezetbe, *múzeumba.* Kántor kitömött bundája már jó ideje, Tuskóé pedig egy éve látható a Bűnügyi

több kutya. Egyszóval Roy, igaz, engedélyre, a kegyeibe fogadott.

A százados okítólag magyarázza:

— Bizonyos hiedelmeket mindig jó dolog eloszlatni.

Reich

... megjeszül, a tág mező meglelkesül s gyümölcsfák mondják: Ő a szebb, gyümölcsömnél gyümölcsösebb." Ezeket a rajzokat nem lehet elégszer látni. Bár hihetetlenül egyszerűek, mindig más és más részletük ragadja meg az embert, a rajzok egésze pedig az élet derűjét, tisztaságát és szépségét sugározza. Reich Károly kiállítása január 17-ig látható.

Reich Károly grafikus

A BUDAPESTI MŰVELŐDÉSI KÖZPONTBAN 26-án, szombaton délelőtt 11 órakor Regélők címmel verses, zenés műsor kezdődik gyermekek számára, Vitai Ildikó, Varga Tibor és Varga Rita közreműködésével. A műsor után Reich Károly-ban délután 4 órától karácsonyi gyermekprogram kezdődik.

—: A Budapesti Művelődési Központban 4.

Esti Hírlap · Bp. 1981. dec. 22

Reich Károly

Reich Károly rajza

ek törvényeit mégsem is-
nberiség-Agyra: hogy tu-
badítsa föl a fölismerés-
egismerésben, s a fölsza-
dat tiszta erejével, mint-
vörös sugárzással, világ-
z Egész Létezést, az Egész
temet: a Természeti Vi-
met, a Társadalmi Világ-
, s az Ember Bonyolúlt-
Egyetemességét! Hódolat
Marx Károlynak, a Sze-
ú Tudatosítónak, a Tör-
ismerőnek és Törvényt-
, a Törvény Látszatát
ónak, Hódolat az Életnek!
i kell, lenni: s így tenni
i. Tenni, nem önmagun-
gy a Létezésben valami
bb legyen! Mit tanúltam
zigort! A Bátorságot! A
Kötelességét! A Tör-
ső Makacs Fegyelmet. A
és Kötelezőségét! Azt:
ahagyni Sohase Lehet!
Félbehagyni Semmit Se
t: hogy A Cselekvés Az
lszabadulásáért. A Leg-
ben Dühödt Kristály-Kö-
Mit? Az Okos Emberszе-
Megértő Mosolyt! A Sze-
gyentelenséget! Hogy az
-szívszövedékének test-
, a szívtest okos sejtje-
rte-dobogás a leggyönyö-
üdvözület! Hódolat hát

drótrácsozatgömbzsákját, a drót-szál-sejtválasztófalakat is benőve óriási piros és zöld festékpontok, kék festékpettyek) egyre jobban belehömpölyödött az üvegesen csíllogó nyálkötél-rácshálózat enyvvonallal keretezett, ürességtéglákból, szünet-rombuszokból kosarassá cellásodott rengő ernyőjébe, s zengő, síró, nyafogó, vinnyogó, nyávogó üvegszőrhömpölygésével méginkább belegörgette magát az ernyős nyálrács-hálósírba, s nyafogó zokogásával, fekete medvedörmögő kiráncigálódni akarásával csomóssá és szívacslukacsossá összerántotta azt (mely mint foszlott, kavernás, mellkastalan tüdő, a csönd rothadt tüdeje lógott a hajnal véres henteskampóján), mint Leo Tolsztoj csomós kőgyökér kezeivel a mindenséget, a csillagponthálót, s a fehér nyálkötélhömpölyetben medvésen görgölődvén egyre jobban elvakúlt, fehér nyálkötélzsákba dugott zengő fejjel megvakúlt, mint az őrjöngve, bugyborékolva, csipke-szökőkútakat lövő oltódó mészbe zuhant gyerek, testének pontnyílásai, végbélnyílása, ürítőnyílása, hímvesszőtokja, vagy tojónyílás-pontja betömődött a hálókötél fehér ragacsával, a harmatbolyhos nyálpamuttal, míg vészes dünnyögő rángatódzása és vonaglása elcsitúlt,

agyat, mint kiéhezett hadifo
zöld gombapenészes pléhvö
a büdös sárgavörös kenőszaj
S a dögevő pókszakállszőrzet
vélős lett, enyves és ragacsos
a hadifoglyok kiszakállasodot
feszület arca! *A szőrös bőrk*
csontragadozás! S én nézten
rengve vérző ifjú hajnalomb
Gyilkost, a Mohót, s az Áld
a Már-Nem-Zengőt, a Hull
lottat! S aztán a föltört to
hasonló üres kitincsészét, a
a megüresedett, belső-hártya
jáshéj-koponyát, a kéket, a
nek hátsó kitinfalán vértele
ves korongluk volt, csontf
csipke korongperemszéllel, n
az *üres koponyaüreget, a cé*
tartályt, a megüresedett kék
kelyhet, néztem az üres kifo
ságot, a Feltört-koponyájú K
tottat! Oh, Eszméletem Kegy
Hajnali Eszmélkedésem Kék
mögés-Lángja: nem lehet, h
Cselekvésben-hittelenség, az
Akarattalanság, a Nem-tevés
Varangyos Szőrös Depres
szürcsölje ki dögevő pókszájj
ros szívünk égő nedveit, lá
hitünk piros szív-tartalmát!
Nem! Nem! *Nem lehet lá*
hit halála: a csel
Nem lehet hal
cselekvés
leh

Károly Reich: Illustration, 1968. Pinselzeichnung.

...nde Kunst, 1944. 11. 543. old.

Neue Züge

Die Entwicklung der zeitge

Reich Károly, grafikus

*

A SZÉPSÉG ÜNNEPE címmel megjelent *Biró András* verseskötete *Reich Károly* illusztrációival, a szerző kiadásában.

–: Krónika

Borító 3.

Jelenkor, Pécs, 1982. szept.

XXV/9.

Reich Károly grafikus

az ünnepi hetek keretében Szegeden Shakespeare-drámák illusztrálásának kiállítása megnyílt. A művész Falstaff historiáját megjelenítő lapjait, a windsori víg nők-sorozatát állította ki. (említve)

T.L.: Három kiállítás.

Délmagyarország (Szeged) 1974. aug. 6.

Reich Károly

Hass János, Reich Károly és Würtz ádám Shakespeare-illusztrációc ki állítás aug. 15.-ig látható a képcsarnok bemutatótermében.

Szegedi Ünnepi Hetek, 1974.

Délmagyarország, (Szeged), 1974. aug. 6.

Reich Károly grafikusművész

A szegedi tárlatok hajdani katalógusai közölt felfedezhetjük a magyar képzőművészet jeles képviselőit, – mint a művészt is, – akik műveikkel rangot adtak e tárlatnak.

Tandi Lajos: A sokszínűség karaktere.

Délmagyarország /Szeged/, 1974. júl. 21.

Reich Károly

kiállitott a Helikon galériában

Rajztanitás 1974/2/32

Dr M. Kiss Pál:Zala Tibor kiáll.

Reich Károly, grafikus

Zsúsielnök volt aszfalt sajtverseny.

(VI. 1.)

– : A könyv ünnepe jegében telt el a vasárnap

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 3.

Reich Károly

Neve említve.

Népszava, 1974. júl. 20. 102. évf. 168 sz. 8 p.

Reich Kándy

Fagyejev - illusztráció

Népszava, 1974. júl. 28. 102. evf. 175 sz. 8 p.

Reich Károly

A Csontvány teremben Kassal és Wüste Ádámmal
együtt kiállítása nyílt Shakespeare illusztrációiból.

Népszava, 1974. júl. 26. 102. erf. 173 sz. 4p.

Reich Károly, grafikus

Szerepel a Mű csarnok ban,

Harangozó Márta: Számvetés harmine évről 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 21.

Reich Károly, grafikus

A Csicseri történet rajzait

Kénitette.

– Kérdezz! felelek mindenre! 2.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 8.

Reich [Károly], grafikus

Megemlítve.

(Jubileumi grafikai kiállítás.)

Aradi Vera: Jó művek, nem jó rendezés

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 9.

Reich Károly, grafikus

Kiállításai:

↓

–: A Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 2.

Reich Károly, grafikus

Pastorale c. minikönyvét dedikálja. (. III. 13.)

— : Közlemény

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 13.

Reich Károly, grafikus

Benes Zsuzsa: Cérnahangra c. kötete
Reich Károly illusztrációival

↓

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1975 máj. 10.

Reich Károly, grafikus

Holdas Sándor: Gyorsan, gyorsabban, még gyorsabban c. könyve Reich Károly rajzaival

↓

—: Most jelent meg 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. máj. 18.

Reich Károly grafikus

Pastorale c. minikönyvét

dedikálja.

– : Körlemény 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 12.

Reich Károly grafikus

a Műcsarnokban rendezett Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon szerepel műve.

r. i.: Jubileumi tárlat,
Vasárnap (Veszprém), 1945. ápr. 26.

Reich Károly grafikusművész

a Műcsarnok Jubileumi Képzőművészeti kiállításon szerepelnek munkái.

Harangozó Márta: Jubileumi Képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban.

Szolnok Megyei Néplap, Szolnok, 1975. máj. 4.

Reich Károly grafikus

a Művelődési Alapa vagymarosi alkotóházat művek egész sorával is bevépesítette. A folyósómúzeumban láthatók a művész grafikái.

Losonci Miklós: Téli napok a vagymarosi alkotóházban.

Pestmegyei Hírlap, 1975. jan. 9.

Reich Károly grafikusművész

A Jubileumi kiállítás megnyílt a Műcsarnokban. A grafikai anyag a korábban megszokott jó színvonalon jelentkezik. Látjuk a művész lapjait.

Harangozó Márta: Jubileumi képzőművészeti kiállítás a Műcsarnokban,

Somogyi Néplap, 1975. máj. 4.

Réber László, grafikus

MDK

Illusztrációk:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

M. 11.

[18]

Népszabadság, Bp. 1970. május 31.

MDK

Réber László grafikus

A gyermekenciklopédia harmadik kötetének egyik illusztrátora

Zoltay Vilmos: Dalos László - Kocsis Ferenc: Az élet útja a földön 367-368.

Réber László, grafikus

MDK

Illustrációk:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami M. 11.

XX.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 14.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai:
[A-B-C-D-E] Repr.

–: Milyen boldog a gyermekem? 29.

Gyermekünk, Bp. 1970. július XXI/7.

MDK

Réber László, grafikus

Tamkó Sirató Károly: Tengerecki Pál c. könyvét illusztrálta.

– : Ajánljuk

34.

Gyermekünk, Bp. 1970. május (XXI/5

MDK

Réber László, grafikus

Hat karikatúra:

Repr

36. l.
[Hátsó – külső – borító]

– : Tarasz

Gyermekünk, Bp. 1970. május

XXI/5.

MDK

Réber László, grafikus

Rajz:

Repr.

Fehér Klára: Ki kapja a bizonyítványt?

16-17.

Gyermekünk, Bp. 1970. június

XXI/6.

Péter László

Emlékére

Gunár Gedeon a Gyermeklexikonig

Magyar Hírlap Bp. 1970. máj. 30.

Réber László, grafikus

MDK

Rajzok: Repr.

Vekerdy Tamás: Mondókák

18-19.

Gyermekünk, Bp. 1970. március

XXI/3.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 18.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami XII. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 11.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr

Jancsikovszky Éva: Velem mindig történik valami XII.

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 4.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Jamikovszky Éva: Velem mindig történik valami
XI. 28.

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 15.

Réber László, grafikus MOL

Rajzai. Repr.

Bakonyi Pál: Milyen is a jó gyermek? 11.

XII/5.

Család és iskola, Bp. 1961. május

Réber László, grafikus

Moh

Rajzai.

Depr.

Györg, Károlyné gyűjt.: „Ő mondta"

2.l.

XII

Család és iskola, bn. 1961. január

/1.

Réber László, grafikus MDK

Feleki könyvét illusztrálta.

T.P.I.: Feleki László: A sakál hálája 43.l

VII/4

KÖNYVBARÁT, Bp. 1957. szeptember

Réber László, grafikus

B. Dk

Tabi László könyvét látta el rajzokkal.

Máté György: Tabi László: Írott malaszt

8. l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. febr. 17.

Rébner László, grafikus MTA

Mikes György könyvét illusztrálta.

Zs. L.: Mikes György: Szálka és gerenda 2271

KÖNYVBARÁT bp. 1962. május X/5.

Réber László, grafikus MDK

Kifejező grafikái díszítik a regényt.

Gertő i Oszkár: Arkady Fiedler: Robinson nigete 474

KÖNYVBARÁT, Bn. 1960. október x/10

MDK

Réber László
grafikus

illusztrálta Móté György
Vikáros tiidülés c. Könyvét

B. Gy. F. Könyvjelző
Vajszava 89 évf. 136 sz. 1961 jun 10. 4l

Réber László, grafikus

M DG

Palotai Boris könyvét illusztrálta.

Hegedűs Géza: Palotai Boris: Amópénz

9-C

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. nov. 3.

Réber László, grafikus

M. Sz.

Az új sorozat egyik illusztrátora.

–: Az én könyvtáram – A Móra Ferenc Könyvkiadó új sorozata

6. l

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. márc. 29.

Réber László
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Elvonóskúra

Nők lapja, 1961. október 19

Réber László, grafikus MOK

Rajz.

Repr.

R. M. Rilke = finály blga: Gyerekkor 10. l.

Család és iskola, bp. 1960. augusztus XI/8

Réber László, karikaturista 1904

Öt gúnyrajz.

Repr.

– Réber László: 28.1.
(karikatúrái)

Család és iskola, bn. 1960. augusztus XI/8

Réber László, grafikus 70 k

Öt rajza. Repr.

G. beke Margit gyűjtésétől. Ő mondta 2. l.

Család és Iskola, Bp. 1960. október XI/10.

Réber László, karikaturista MOK

Gúnyrajz. repr.

–: September 2.l

Család és iskola, Gy. 1960. október XI/10

Réber László, Karikaturista Mon

Gúnyrajz. Repr.

-: Holtpont (Karikatúra) 20.l

Galád s' iskola, bp. 1960. november XI/11

Róbert László, grafikus 1784

Négy rajz.

Repr.

Palotai Boris: Jellemrajz 22.1

Irodalmi Szemle, 1960. december XI/12.

MDK.

Reber Laszlo grafikus

Illusztraciok a Botrany Clochemeriben c. konyvhoz" /karikatura/

"Illusztraciok"/karikatura/

"Muvesz es dilettáns"/karikatura/

III. Magyar Képzőművészeti Kiállitás
1952.dec.-1953.márc. 14.1.

Réber László, grafikus

17 Dk

Szellemes, találó címlapzajzot kénített

Katkó: Hátra arc! c. regényéhez.

Hárs György: Katkó István: Hátra arc!

8.9

Népszabadság. Bp. 1960. aug. 4.

Réber László, grafikus MDG

Barabás Tibor: Egy címíró emlékiratai c. könyvét illusztrálta, s a könyv borítólapját kérítette.

Könyvekről

J. I.: Barabás Tibor: Egy címíró emlékiratai

Népszabadság. Bp. 1960. május 31. 8.l

Réber László

MDK

karikaturista

a "humour macabre" képviselője

könyve: Réber László karikaturái. Bp. 1957. 132 l.

TARR LÁSZLO: Karikatura-sorozat.

Müv. Ért. 1959. VIII. évf. 1. sz. 96.o.

Réber László, grafikus MDK

Autókór c. rajzfilmje díja-
zásban részesült.

– : A díjak kiosztásával véget ért a II.
miskolci filmfesztivál 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp 1965. május 15.

Réber László, grafikus MDK

Az Autókór c. rajzfilm elemzése, ill. problematikájának felvetése.

Héra Zoltán: A II. miskolci rövidfilm-fesztivál néhány tanulsága 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. máj. 16.

MDK

Réber László, grafikus

A Nyolcablú vadászok c. Könyvet illusztrálta. A mű ezüstérmet nyert.

—: Tizenkilenc díjat nyertek a magyar Könyvek Lipcsében 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. júl. 17.

Réber László, grafikus MDk

Rajza.

Repr.

Tóth Árpád: Szigeti emlék Hátsó-kulső borító – [36]

XVI/5.

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1965. május

Réber László, grafikus MDG

Rajza,

Repr.

A. A. Milne: Eltünt 20.

CSALÁD és ISKOLA, Dp. 1965. április XVI/4

Réber László, grafikus

MDK

Rajzai.

Repr.

Bujdosó Ágnes: Játsszunk együtt, megmondom ki vagy! 7-8

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1965. június XVI/6.

Réber László, grafikus, sz.1920.

Változatos és küzdelmes gyermekkor után katonának kellett mennie, csak 1948. jutott haza hadifogságból. Közben kisebb-nagyobb kihagyásokkal rajzolgatott, teljesen rendszertelenül, minden irányitás nélkül. Kitünő humorérzéke a karikatura felé irányitotta. A "Szabad Száj"-ban jelentek meg rajzai, majd a lap megszünése után a rajzfilmnél dolgozott. Egy év óta a "Ludas Matyi" munkatársa. Kiállításokon karikaturákkal és illusztrációkkal szerepel. Nagy klasszikus irók humoros irásainak illusztrálását végzi legszivesebben. Kitünő rajzkészsége bővérü humorral párosul müveiben.

Uj M.Képzm.IV.1954. 130.l.

és lép

Réber László, grafikus

Turcsányi Ervin: Nyolcláb vadászok c. könyvét illusztrálta.

—: Megnyitó az Ady-szobornál 8–9.

NÉPSZABADSÁG

sz. 1965. máj. 30.

08

Réber László, grafikus MDh

Chevallier: Botrány Clochemerle-ben
című könyvét illusztrálta.

Aradi Nóra: A könyvillusztrációkról 409.l
A Könyv,
[Könyvbarát], bp. 1955. szeptember V/9.

Réber László grafikus

M. D. K.

A. France illusztrációiról:

Redő F.: IV. Magyar képzőművészeti Kiállítás.
Szűv. tört. Ért. 1954 1 sz. 171.

Réber László, karikaturista M Bk

A hamburgi Ecos könyvkiadó négy magyar karikaturista – Kaján, Réber, Szür-Szabó és Zsoldos Sándor – rajzaiból szerkezt kötetet.

—: Kulturális hírek

8.

NÉPSZABADSÁG Dp. 1966. febr. 19. [Vidéki]

Réber László, grafikus MDK

Három rajz.

Repr.

— : Ö... és övéi 2

Család és iskola, bp. 1965. augusztus XVI/8

Réber László, grafikus MDK

Öt karikatúra.

Repr.

36

— : Vakáció [Hátsó-külső borító]

Család és iskola, bp. 1965. július XVI/7

Réber Lánló, grafikus MDL

Rajzoczkák.

Repr.

— : .... és a fékelem 2

Család és iskola, bp. 1965. július XVI/7

Réber László, grafikus MDK

Rajca.

TAMÁSI ÁRON: Ő ... és övéi

2

Család és iskola, Bp. 1965. október XVI/10

Réber László, grafikus MDG

Három rajz.

Repr.

Federico Garzia Lorca
Kontolányi Dezső |: 6"... és övéi 2

Család és iskola, sp. 1965. november XVI/11

Réber László, grafikus MDG

Két rajz. Repr.

Vajda Éva: Csak háziasszonyok... 8.

Diósi Ágnes: Jogot, vagy glóriát? 9

XVI./11

Család és iskola, Bu. 1965. november

Réber László, grafikus M Dy

Három rajz.

Repr.

– : 6" .... és a tündér, az ördög meg az angyal 2

Család és iskola, bp. 1965. december XVI/12

Réber László, grafikus MDK

A napló borítólapján
Réber 24 rajza látható.

N. S. L.: Játék és nevelőeszköz 33-34

Család és iskola, Bp. 1965. december XVI. /12

Réber László, grafikus MOSK

Hét karikatúra.

Repr

Réber: Buék 1966 36

(Hátsó-külső-borító)

Család és iskola, Bp. 1965. december XVI./12

Réber László, grafikus

MDK

Kolozs Pál könyvét illusztrálta.

- l. - r. : Kolozs Pál: Utazás Detektíviába 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1964. dec. 14.

Réber László, karikaturista

Rajzfilmjét, az Elolvadót

dec. 19-én közvetíti a TV.

— : TV előzetes

NÉPSZABADSÁG Sp. 1965. dec. 18.

Réber László, grafikus MDH

Az Autókór c. filmet írta

és rajzolta.

Kép az Autókór ból: Repr.

Fenczik Flóra: Játék a jazából 2.

ESTI HIRLAP Bp. 1964. nov. 26.

M.D.Y

Réber László
grafikus

A lipcsei nemzetközi könyvkiállítás-
son az általa illusztrált „Nyolc-
lábú vadiészek" erős érmet nyert.

—:—

Művészet, 1965. november – 19 lap

Réber László.

Karikaturista

A III. Magyar Karikatura-kiállításon szerepelt. „Orotámadás" rajza (emlétve).

Magyar Nemzet, 1951, Nov. 5.

Réber László rajzoló M.D.K.

Illusztrációi " Az 1964. év legszebb könyvei és illusztrációi " szegedi bemutatásán

Kiállitások Szegeden

Csongrádmegyei Hirlap 1965. jul. 25.

Réber László, grafikus

MDK

Eldorádó címet adott
új rajzfilmének.

— : Új rajz- ás bábfilmek

7

NÉPSZABADSÁG 1965. nov. 6.

Réber László, grafikus MDK

Kiss Sándor – valódi neve
Kiss József Sándor – könyvét
illusztrálta.

László Miklós: Nevetni nem szégyen 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1964. júl. 10.

Réber László, grafikus MDK

Négy rajza.

Repr.

— : ☺ .... és övéi 2

Család és iskola, Bp. 1965. szeptember XVI/9

Réber László, grafikus MDG

Janikovszky Éva és Réber László:
ha én felnőtt volnék c. könyvének
ismertetése.

Három rajz. Repro.

Békés Mária: Felnőttek nek ajánljuk 6-7-8

Család és iskola, Bu. 1965. szeptember XVI/9

Réber László, grafikus

7 Dk.

Rajzai.

Repr.

V.T.: Pályaválasztási tanácsadó
Kiből mi lesz?

24-25.1

Család és iskola, bp. 1962. június

Réber László, grafikus

MDK

Rajza

Repr.

Csikós Ferenc: Országjárás – családi alapon

6.1.

Család és iskola, bp. 1962. május

Réber László, grafikus

MDk

Rajzai:

Repr

Tokaji András: Családi album

14-15. l

Család és iskola, Bp. 1962. július

Réber László, grafikus MDK

Vég rajza.

Repr.

— : Konferencia után 7. l.

Család és iskola, Sp. 1961. felmár

Réber László, grafikus MDK

Rajza

Repr.

Vekerdy Tamás: Gyerekek a hajban 6.

Családi és iskolai, bp. 1962. március

Réber-László, grafikus

MDK

Rajza.

Rep.

Csikós Ferenc: Országjárás – családi alapon

6.

Család és iskola, bp. 1962. április

04

Réber László, grafikus MDK

Rajza. Repr.

Kőbányai György: A hare nemzetén 11. l

Család és iskola, 1963 február

Réber László, karikaturista MDG

Öt rajza

Repr

— Családi album 16-17

Család és iskola, Bp. 1963. jánuár

M.D.K.

Réber László
grafikus

illusztrálta és tervezte a köteit
borítóit Apuleius: Az Aranyszamár
c. könyvöz (Magvető)

÷ Az 1957 évi könyvművészeti versenyen

Magyar Grafika 1957 1-sö évf. 9-10 sz. 28 l

Réber László, grafikus

17 04

Reina.

Repr.

Kerékgyártó Imre: Tűzterhelt gyermekek
9-10. l

Család és iskola, typ. 1961. április

KÖNYVBARÁT

Reiber László, grafikus

17 04

Rajza.

Repr

Fabricius Ferenc: „Juddé"

20.

Család és iskola, Gy. 1961. március

CE

~~KÖNYVBARÁT~~

Réber László, grafikus

MDK

Rajza.

Repr.

Nyerges László: Emlék 1945

6.l

Család s iskola, Bp. 1961. február

~~TÓNYY BARÁT~~

Réber László, karikaturista MDK

Hét karikatúra. Repr.

— : — Hátsó borítólap (2 8.)

Család és iskola, Bp. 1961. április

74

KÖNYVBARÁT

Réber László, grafikus 7 Ok

Illusztrációi:

12 rajz. Repr.

György Károlyné gyűjt.: Ⓗ mondta 2.l

Család és iskola, bp. 1961. január XX/1.

Réber László, karikaturista

M Dk

Rajza.

Repr.

– : Kettős nevelés

28.1.

Család és iskola, Gyp. 1962. december

Réber László, karikaturista

A televízió művészeti folyóirata, a Fórum bemutatta néhány kitűnő karikatúráját.

T. T.: Képernyő — A Fórum első száma 8.

NÉPSZABADSÁG, hn. 1963. Jan. 19.

MDK

Reiber László, grafikus

A címlapot és a belső illusztrációt készítette.

Telpi Tamás: Nagy Lajos: Képtelen természet — rajz — 26. l.

A KÖNYV, BP. 1961, június I. évf./6. sz.

Réber László, grafikus MDK

Rajza.

Repr.

Dr. Székely Erzsébet: Magára maradt

22.

Család és iskola, Bp. 1962: november

Réber László, grafikus

Rajzai.

Réber

Tokaji András: Családi album

14-15.

Család és iskola, Bp. 1962. október

Réber László, grafikus MDK

14 kis rajza.

Repr.

Gadó György köclése: A nagyvilágból

22. l

Család és iskola, bp. 1961. július

MŰEMLÉKvédelem

Réber László, grafikus MDK

Négy rajza. Repr.

Kun Anna: A fényképezőgéppel kezdődött 18.l

Család és iskola, bp. 1961. július

MŰEMLÉKvédelem

Réber László, grafikus

Dolgozott a szeptemberi
szám részére

– : E számunk munkatársai

27. l.

Család és iskola, Bp. 1961. szeptember

MŰEMLÉKvédelem

Réber László, grafikus

M DG

Rajza. Repr.

Gábor István: Gyorsan a Tucskov-hidat 7.l

Család és iskola, Bp. 1961. október

MŰEMLÉKvédelem

Réber [László], karikaturista MDh

Hét karikatúra.

Repr.

– : —

28.l

Család és iskola, bp. 1961. november

MÜEMLEKvédelem

Reiber László, grafikus MDk

Tizenkét kis rajza.

Repr.

Gadó György: A nagyvilágból 9.l

Család és iskola, Bp. 1961. december

MKD

Réber László, grafikus

Rajzok

Repr.

— : Ő ... és az édesanyja 2

XVIII/4

CSALÁD és ISKOLA, Bu. 1967. ápr.

MKD

Réber László, grafikus

Rajzai.

Rep

Gyanasztó: Pál: Ifjúság, társasélet egykor és most 14-16

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1967: jan. XVIII/1

MKD

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

— : Gy.... s' a Bál 2

CSALÁD és ISKOLA, Gy. 1467. febr. XVIII/2

Réber László, grafikus

MKD

Két rajz.

Repr.

Sampe-Gossini: A rózsaszínű váza 11-12

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1967. febr. XVIII/2

MKD

Réber László, grafikus

Három. zajz.

Repr.

— : Ő... és a szerelem 2

CSALÁD és ISKOLA, Gy. 1967. März. XVIII/3

MKD

Réber László, grafikus

Nyolc rajz.

Rear

Levendel Júlia: Chasson = e ponyvát?

18-19.

CSALÁD és ISKOLA, Dn. 1967. márc. XVIII/3

MKD

Reber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

— : Gy.... s' otthona

2

CSALÁD és ISKOLA, Gy. 1967. jan. XVIII/1

MKD

Réber László, grafikus

Négy rajz.

Repr.

— : 6" .... ś a barátja 2

XVIII/5

CSALÁD és ISKOLA, Dp. 1967. máj.

MKD

Réber Lánló, grafikus

Nagy Katalin: Vakarcs vakáció-ja c. könyvét illusztrálta.

K.S.: Könyvhét előtt

34

XVIII/5.

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1967. máj.

MKD

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

-:bv.... és a testvére 2

CSALÁD és ISKOLA, br. 1967. jún. XVIII/6.

Réber

Szilágyi Jolán: A "Harmadik Magyar Karikatura Kiállitás" cimmel ir a Nemzeti Szalonban rendezett tárlaton szereplő müvekről. Beszámolójában felsorolja azokat a müvészeket, -közöttük a müvészt is,- akik rajzaikban egy-egy groteszk ötlet illusztrálásával mesteri munkát végeznek.

Irodalmi Ujság, Bp. 1951. nov. 6.
II. évf. 23. sz.

Riber László

Paul Arma kiállítás

Magyar Nemzet 1984. 16.21.

Réber László

Rajz

Magyar Nemzet 1985. 11. 8.

Réber László

Rp.

Magyar Nemzet 1985. VI. 28.

Krajcár és kóró

Arany László meséi Réber-rajzokkal

FÖLDESI MARGIT

Egy mesekönyv ma nem csupán mesekönyv. Versenytárs a gyerek figyelméért folyó konkurenciaharcban.

A pihenőnap azzal a felszólítással kezdődik, „hagyd aludni a papát és a mamát!", és azzal végződik, „még, még! lécci! lécci!" – mármint hogy tévéből is még, még, mint ahogy mindenből. Alighanem az első „tervszámok" tűzijátéka óta élünk a minőség forradalma helyett a mennyiség… mondjuk így, bűvöletében. Mindenből sokat szeretnénk, játékból, gyönyörből, pénzből, s ennek következtében elveszítjük a mértékletesség örömét. Mondjuk, azt az örömöt, amelyet a papa és a mama ágyába bújó gyerek jelent, amikor megjelenik kedvenc mesekönyvével, és sokadszor is meghallgatja a mesét a szülőktől, akiket nem hagy aludni.

Néhány évtizeddel ezelőtt *Réber László* egyszerű és fegyelmezett rajza meg *Jankovics Marcell* népmesestílusa éppúgy meghatározta a gyerekek és a lelkük gyerekrészét megőrző felnőttek ízlését, mint Mazsola és Tádé, Böbe baba és Sün Sámuel vagy Frakk, a macskák réme.

Ha ma megjelenik a boltokban három Arany László-mese Réber László egész oldalas, színes rajzaival, akkor arra érdemes figyelmet fordítani. *Arany László* méltó volt apjához, *Arany Jánoshoz:* a legszebb népmese-feldolgozásokat, köztük a Fehérlófia legtökéletesebb változatát ő készítette *Gyulai Pállal* együtt.

A kiskakas gyémánt félkrajcárja, A szomorú királykisasszony, A kóró és a kismadár – ebből a kismadarat érti a mai gyerek, meg főként azt, hogy szomorú. Talán a gyémántot is, hiszen annyi krimiben szerepel. De hogy mi a félkrajcár vagy a kóró… Azt éppúgy nem érti, mint ahogy a táv- vagy gázfűtéses lakásban felnőtt gyereknek az sem világos, miért gyűjt Manócska rőzsét ahhoz, hogy meleg legyen.

Vajon a modernizált, de így is kicsit régies szókincsű mese meg tud majd mérkőzni a változatos tévészörnyek és a „hipertérben" száguldó gépcsodák látványával? A szülőktől függ. Akik maguk olvasnak fel a könyvből a kicsiknek, azoknak a gyerekei tudni fogják, mi a kóró és a krajcár, a szülők meg tudni fogják, mi az a gyerek. Hogy milyen jó gyerekkel együtt lenni és kicsit újra gyerekké válni. Visszamenni egy kis időre abba a szürkébb korba, amikor élmény volt egy szép könyv, és külön gyönyörűség az az élénken is szelíd színvilág meg a csöndesen mosolygó irónia, amely Réber László meseillusztrációit jellemezte. Amelyek mellesleg minden játékosságuk és tömörségük mellett ismeretterjesztői szempontból is pontosak és lelkiismeretesek voltak: hiteles információt közöltek arról, milyen a keleti viselet, a középkori királyi palota vagy a gazdaszszony paraszthá̀za.

(Arany László: A kiskakas gyémánt félkrajcárja. Holnap Kiadó, Budapest, 2004. Ára: 1901 forint)

Rébey László

SZIGETVI

PÉTER LÁSZLÓ

A vetélytárs

Kiszombori dal – József Attila rejte

Kukoricacsősznek, mezei napszámosnak mentem Kiszomborra, és házitanítónak szegődtem el" – írta József Attila 1937-ben önéletrajzában, Curriculum vitae-jében. Voltaképpen a sorrend fordított volt: 1922 nyarán házitanítónak ment Kiszomborra, ezért kapott július elejétől szeptember elejéig kosztot, kvártélyt Kiss Andrásnétól a Zöldfa utcai öreg házban, s „másodállásban" űzte, rossz bádogkannát verve, a bánsági erdőkből a Maros-parti kukoricásokba ezrével áttelepült varjakat…

Ennek a két hónapnak terméke az a vonalas iskolásfüzet, amelybe Versek címmel, 1922. július, augusztus, szeptember alcímmel 34, ez idő alatt írott költeményét másolta be, és adta október 11-én Espersit János után legkedvesebb atyai pártfogóiá-

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (52.)

21.

Népszabadság, Bp 1973. dec. 31.

Réber László, grafikus

Kormos István: Éljen, emberek! c.
művét illusztrálta.

V. M.: A Móra Könyvkiadó könyvei
karácsonyra

Gyermekünk, Bp. 1973. november

34
XXIV
11.

Réber László, grafikus

Ha én felnőtt volnék c. nagyszínű kötettel kapcsolatban

↓

Bányai Gábor: Műhelybeszélgetés Janikovszky Évával és Réber Lászlóval M. 8.

Népszabadság, B. 1973. dec. 2

Réber László
Grafikus

Méltatás.

Bauer Jenő: Hinzelmann Emma
Művészet, 1973. november - 24.oldal

Réber László
rajza

Szécsi Margit Eszem, a gesztenyét c.
kötetéből (Magvető)

Magyar Hirlap 1971/79 IV. old.

Réber László

karikatúrája
~~felvételei~~ illusztráljak

a Budapest c. folyóirat 1972. 9. számát

43.

Réber László, grafikus

Kormos István: Éjhaj, csibekas c.

verseskönyvét illusztrálta.

— : Tündérek, törpék, táltosok 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. nov. 14.

Réber László, grafikus

„A kisinyek zenei nevelését segíti kaló Helga – Réber László rajzos meséje ...."

– : o Casals emlékei 12,

ESTI HIRLAP, Bp 1973. nov. 16.

Réber László, grafikus

Rajz-vonzat:

Repr.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami (53)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 6.

Reéber László, grafikus

Illusztráció - portré.

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (54) M.11.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 13.

Réber László, grafikus

szerzői estje lesz.

— : Két új TIT-előadássorozat

X.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 23.

Réber László

illusztráció

Magyar Hirlap 1969/348/6

Réber László

Grafikus

Miltalás,

— : A gyenkek Ismerik

Nők Lapja, 1971. jan. - 4 szám.

Réber László

A Úsa Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó karácsonyra kiadta Janikovszky Éva „Felelj szépen, ha kérdeznek" c. könyvet, melyet a művész rajzai díszítenek. — Tasnádi Kubacska András „Sárkányok unokái" c. könyvet rajzaival látta el a művész. (emlitve)

(f. f.): Gutak és Gyára Dezső

Esti Hírlap, 1968. dec. 11.

Réber László

Öt különböző alakot ábrázoló rajzát -saját visszatükröződő ábrájukat szemlélve- bemutatja a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 16.
XVI. évf. 51. sz. 9. lap.

MDK

Reber László, grafikus

Rajz - sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

IXXX II.

M. 11.

Népszabadság, Bp., 1971. ápr. 11.

Réber László

Illusztrációját lásd a
lap a 13. oldalon

– Vasárnapi könyvespolc –

Magyar Nemzet 1971 március 7

Réber László

illusztrációja a 13. oldalon

„A Költészet napja"

Magyar Nemzet 1971 április 11

Rébek Lánló

Janikovszky: Te is tudod ..
könyv kötése és illusztrációja
(2 kapható)

A nép magyar könyv 1963

Rébek Sándó

Olesa: A három kövek c. könyv borítólapja és illusztrációi (2 rajzó)

A szép magyar könyv, 1963

MDK

Réber László

szerepelt a tarjáni Művelődési Házban rendezett kiállitáson.

—: N^pes látogatói akadnak: " A karikatura gyöngyszemei" kiállitásnak.

Tarjáni Acél. , 1963. szept. 13.

Kálvin László

Rajz (repr.)

Új Írás V. évf. 1965 aug. 8. sz. 58. l.

Réber ~~R~~ Lóuló

Karikatúrista reút ven a Múcsarnokban a karikatúra kiállításon

Kristóf Attila: Karikatúra kiállítás

Magyar Nemzet 1968. jan. 10. 4. o.

MDK

Réber László, grafikus

Könyvművészeti díjat nyert

könyv illusztrátora.

–: Megnyílt az ünnepi Könyvhét 2

ESTI HIRLAP, B[p.] 1960 máj. 31.

MDK

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva: Bertalan és Barnabás c. könyvét illusztrálta.

Könyvekről
– x. Ajánljuk

34

GYERMEKÜNK, Budapest, április XX/4

Réber László, grafikus

MDK

„A helyszíni rajzokat kénitette"

Rajzok: Rejz

Horgas Béla: Nyomozás a Molnár-ügyben

4,9 – 5,2

2.

GYERMEKÜNK, 13p. 1969. május

XX/5

MDK

Réber László, grafikus

„Helyszini" rajzok:

Repr.

Horgas Béla: Nyomozás a Molnár-ügyben
Unokák 2

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. június XX/6

MDK

Réber László, grafikus

Rajz:

Repr.

– : Mit vártam én a vakációtól? 36. l.

[Kétró - Kutsó - Csivitó]

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. június

XX/6

Réber László, grafikus

MDK

„Helyszini" rajzok:

Repr.

Horgas Béla: Nyomozás a Molnár-ügyben

Honnan van

2.(

GYERMEKÜNK, bp. 1969. július

XX/7

MDK

Réber László, grafikus

„Helyszini" rajzok:

Repr.

Horgas Béla: Nyomozás a Molnár-ügyben

Kezdődik! 2.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. augusztus

XX/8

Réber László

Szerepel az alábbi kiállításon

Kajári Tibor: A magyar karikatúra
Gelsenkirchenben

Tükör 1968 XI. 12

MDK

Réber László, grafikus

Szerepel a bolognai könyvkiállításon.

-: Elkeltek a Kéménysepső zsirájok 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 29.

Réber László

Szerepe a Nemzetközi könyv-
illusztrációs Biennálén Bolognában

B. N. E.: Viták László körül a
napisajtóban

Szabad Föld 1969 VII. 1

RÉBER LÁSZLÓ /

20 illusztráció, cím és oldalszám nélkül

Krapekok

Dalmáth Ferenc & Réber László: Krapekok /Humoreszkek, karikaturák/ Bp. 1966. /Kozmosz könyvek/

Réber László

... felfederek egy Réber László rajzot. Zsiskrétának látszik, szép színes, középült egy zöld madár. „A nagyravágyó feketerigó". Meséskönyv, hamarosan megjelenik. Réber illusztrálta...

Bertha Bulcsu: Interjú Lázár Ervinnel. Jelenkor XII. évf. 1969. júl.-aug. 7-8. sz. 683. l.

Réber László

Lázár Ervinnek eddig három önálló kötete jelent meg: „A kisfiú meg az oroszlánok" című meséskönyve,... Réber László illusztrálta nagyon szinvonalasan.

Bartha Bulcsu: Interjú Lázár Ervinnel. Jelenkor XII. évf. 1965. júl.-aug. 7-8. sz. 683. l.

MDK

Reich László, grafikus

Janikovszky Éva: Bertalan és Barnabás c. könyvét illusztrálta.

Könyvekről
– : Ajándékul 34.

GYERMEKÜNK, bp. 1969. április XX/4.

MDK

Réber László grafikus

„rövidesen kézbe vehetik majd az ifjú angol olvasók Janikovszky Éva és Réber László vidám, rajzos gyermekkönyveit is."

– : A bőfes bagoly angolul 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 23.

MDK

Réber László, grafikus

„A helyzeni nyomokat keresi."

Rajz:

Repr.

Horgos Béla: Nyomozás a Kolnár-ügyben

2

GYERMEKÜNK, bpe. 1969. május 1 XX/5

MDK

Réber László, grafikus

„A helyszíni rajzokat kéníti."

Rajz: Repr.

Horgas Béla: Nyomozás a Molnár-ügyben

2

GYERMEKÜNK, 1969. június XX/6

GYER[illegible]KUNK,

Réber László, grafikus

MDK

Rajz.

Repe.

– : Mit vártam én a vakációtól?

36

[Hátsó-külső-
-borító

GYERMEKÜNK, Bp. – 1969. június

XX/6

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig
történik valami II. VM. 11.

Népszabadság, Bp. 1969 aug. 10.

MDK

Réber László, karikaturista

Rajzok: Repr.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami I.

VM 11.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 3.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami III. VM. 11.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 17.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

MDK

Réber László grafikus

Rajzok : Repr.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami 10. Vas. 11.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 24.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami V. V.7. 11.

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 31.

Réber László

Rajz (repr.)

Új Írás V. évf. 1965 aug. 8. sz. 61. l.

Réber László

Rajz (repr.)

Új Más V. évf. 1965 aug. 8. sz. 70. l.

Ráber László

Rajz (repr.)

Új Irás V. évf. 1965 aug. 8. sz. 77. l.

Réber László

Rajz (repr.)

Új Írás V. évf. 1965 aug. 8. sz. 80. l.

Réber László

Rajz (repr.)

Új Irás Távf. 1965 aug. 8. n. 44. l.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai, montázsai a könyv társszerzőjévé emelik.

g. m.: Feleki László: Isten veled, atomkor!

382.l.

A KÖNYV, Bp. 1965. november

5/11.

MDK

Réber László, grafikus

Két illusztrációja Szerb Antal-
nak a közeljövőben megjelenő
VII. Olivér c. könyvéből

Repr.

— : (— szöveg — rajzok — 401.

A KÖNYV, Bp. 1965. december V/12

Réber László

karikaturista, részt vett a karikatúra kiállításon.

karikatúra-kiállítás
Pest megyei Hírlap, 1967. dec. 31. 4. o.

Rébek László

Janikovszky Éva mesekönyvét
illusztrálta (eml.)

Élet és Irodalom 1969 I. 5 15 old.

MDK

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

Earl R. Carlson-Karátson Zátor: Ilyennek
született 10-11.

CSALÁD és iskola. Bp. 1968. október XIX/10

MDK

Réber László, grafikus

Rajz.

Repr.

Horváth Istvánné: Verem a fiamat

21. l.

CSALÁD és iskola, Bp. 1968. október

XIX/10

MDK

Réber László, grafikus

Rajz.

Repr.

— : az én szüleim 36

CSALÁD és iskola. Dn. 1968. november XIX/11

MDK

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat.

Repr.

Erich Kästner: Elemi oktatás

13. l.

CSALÁD és iskola, Bp. 1968. december | XIX/12

Réber László, grafikus

MDK

Rajz. Repr.

36

— : Bábszínház

[Hátsó - hűtő - borító]

GYERMEKUNK, Bp. 1969. március

XX/3

MDK

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva: Feleli szépen, ha kérdezek c. könyvét illusztrálta.

Címlap: Repr.

— : Könyvekről

Karátson Sándor: „Janikovszky-Réber" 33 – 34

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. január XX/1

MDK

CSALÁD és iskola

MDK

Réber-Lánló, grafikus

Tasnádi Kulacska András – Réber Lánló. Sárkányok unokái c. könyv illusztrátora.

Könyvekről

S.: Karácsonyra

33-34. l.

CSALÁD és iskola. Dn. 1968. december (XIX/12

MDK

Réber László, grafikus

Rajz. Repr.

– Karácsony

36. lap

CSALÁD és ISKOLA Bp. 1968. december XIX/12

MDK

Réber László, grafikus

Turczányi Erwin: A nyolc látú
zadászok c. könyvéhez a
rajzokat készítette.

Dr. Tóth Béla: Ismeretterjesztő képes-
könyvek kisiskolásoknak 303-304.

A KÖNYV, Bp. 1964. szeptember

IV/9

Réber László, grafikus

MDK

Fedélterv

Turcsányi Erwin: Nyolclába

vadászok c. könyvéhez:

Repr.

Dr. Tóth Béla: Ismeretterjesztő képeskönyvek kisiskolásoknak 303-304. l.

A KÖNYV, Bp. 1964. november

IV/9

MDK

Réber László, grafikus

Rajz.

Repr.

— : Ön

36. lap
[Hátsó-külső-borító]

CSALÁD és iskola. Ap. 1968. október

1 XIX/10

MDK

Réber László, grafikus

Négy rajz. Repr.

Utasító János. Ajándék és öröm

29-30.

CSALÁD és iskola. Bn. 1968. november XIX/11

Róbert László

Szerepel az V. Magyar Karikatúra Kiállításon.

Magyar Nemzet, 1967. XII. 31. 11. o. Napló.

MDK

Réber László, grafikus

A Szépek születése c.
könyv egyik illusztrátora.

Réber László: „Szép magyar könyv, 1964"
126-127. l.

A KONYV, Bp. 1965. július

MDK

Réber László, grafikus

Turcsányi Ervin: Nyolcbábú vadászok c. könyvét illusztrálta.

Révész Zsuzsa: „Szép magyar Könyv, 1964"
126–127. l.

A KÖNYV, Bp. 1965. Július

MDK

Réber László

,iállitási hir

Müvészet 1968 ápr.p.44.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai: Repr.

Horgas Béla: Lázadó szerelmesek

20-22.

CSALÁD és iskōla. Bp. 1968. július

MDK

Réber László, Grafikus

Karikatúra

Repr.

– : Nyár – nyár

36. l.

[Hátsó-kitsz borító]

CSALÁD és iskola. Bp. 1968. július

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai

Repr.

Horgas Béla: Itt és most

20-22

CSALÁD és iskola, Bp.-1968. augusztus

XIX/8

Réber László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

36. l.

[Itáló-kutró-lovíló

– : Vége a nyárnak !

CSALÁD és iskola, Bp. 1968. augusztus

XIX/8

MDK

Réber László, grafikus

Rajz. Rep.

Nyikolaj Gogyev: Kosztya Rjabcev naplója 12-13. l.

CSALÁD és iskola. Dec. 1968. szeptember

MDK

Réber László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

36. 1.

[Hátsó-külső-borító]

– : Iskola

CSALÁD és iskola. Bp. 1968. szeptember | XIX/9.

MDK

Reich Károly grafikus

Egy illusztrációja.

Repr.

Révén Zsuzsa: „Szép magyar Könyv 1964"
126 – 127. l.

A KÖNYV, Bp. 1965. július

Réber László, grafikus

MDK

Janikovszky Éva: felelj szépen, ha kérdeznek c. könyvét illusztrálta.

(f.f.): Csutak és a Gyára Dezső 2.

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. dec. 11

MDK

Réber László, grafikus

Szakszerűségében is dekorativ rajzokkal látta el Tasnádi Kubacska András hüllőkről írt könyvét.

(f.f.): Csutak és a Gyára Dezső 2.

ESTI HIRLAP. Bp. 1968. dec. 11.

MDK

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

Dr. Polcz Alaine: .... kivéve az unalmat 12

CSALÁD és iskola. Ap. 1968. július

Réber László

Szerepel a karikatúra kiállításon a Műcsarnokban

Nagyvarta 1967 XII. 13, 2 old.

Réber László

Illustrálta Janikovszky Éva
Te is tudod. c. könyvét
(szepták) és Juzy Olesa:
A három kövér c. könyvét.

Magyar Grafika, 1964, II.

Réber László

Orvtámadás, karikatúra

A III. karikatúrakiállitás (Antal Gábor)
Csillag 1952 jan.

midk

Réber László és Würtz Ádám

Közösen

illusztrálták D. Bajor Klára Évezredek Története c. könyvét

Könyvjelző

M. Gy D. Bajor Klára Évezredek Története

Népszava 1963. dec. 14 2. l

Réber László M.D.K.Ó

Autókór c. rajzfilm

Uj magyar rajzfilmek

Magyar Nemzet 1964. március 12. 4.1.

Réber László M.D.K.

Illusztráció Mikes György: Falra hányt versó

c. könyvéhez. / Szépirod. K. /

Vasárnapi könyvexpel c.

magyar nemzet 1964. április 26. 13.1.

RÉBER LÁSZLÓ

Illusztrációk a Botrány Clochemerlben c. könyvhö
karikatura 5ox6o.
Illusztrációk, karikatura 62x42.
Művész és dilettáns. Karikatura 62x42.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Réber László, grafikus

J. Dmitrijev: Kervusz mókus, hogy vagy krokodil? c. könyvet illusztrálta.

V. M.: A Móra könyvkiadó könyvei — Karácsonyra 34.

Gyermekünk, Bp. 1973. november XXIV/11.

Réber László

illusztrációját közli a lap

Örkény István „Egyperces novellák" c. kötetéhez

a „Vasárnapi Könyvespolc"

Magyar Nemzet 1969 július 13.

13. old

Réber László

Rajzának repr.-ját hozza a lap a "Véleményünk Szerint" c. rovatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 23.
XV. évf. 4. sz. 9. lap

Réber László

Tréfás rajzának repr.-ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 16.
XV. évf. 3. sz. 9. lap

Réber László

Rajzának repr.-ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 9.
XV. évf. 2. sz. 9. lap

Réber László

Tréfás rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 2.
XV. évf. 1. sz. 9. lap

Réber László

Rajzának repr.-ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 27.
XV. évf. 9. sz. 9. lap

Réber, karikaturista

– műveit próbálják utánozni a fiatal rajzolók.

Nagy S. József: Kiállítás nagyalíj nélkül
Magyar Ifjúság, 1968. 1. 12. 18. l.

Réber László

Tréfás rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 6.
XV. évf. 6. sz. 9. lap

Réber László

"Függöny mögött" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. január 3o.
XV. évf. 5. sz. 9. lap

Réber László

"Farsang után" c. tréfás rajzát hozza a lap a „Véleményünk szerint" c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 2o.
XV. évf. 8. sz. 9. lap

Réber László

"Hivatal" c. tréfás rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. febr. 13.
XV. évf. 7. sz. 9. lap

Réber László

Illusztrációját közli a lap

Tamkó Sirató Károly „Tengerecki Vál"

c. Könyvéhez a 13. oldalon

– Vasárnapi Könyvespolc –

Magyar Nemzet
1970 junius 21

Réber László

illusztrációját Zörlé a
lap Tamkó Sirató Károly i Terye-
rechi Pál című gyermekvers-
zötetéhez.

Magyar Nemzet
1970 május 31
13. old.

– Vasárnapi Könyvespolc –

Réber László

Illusztrációval szerepel az alábbi táslatban

N. H.: magyar gyermekkönyvek Stockholmban

Esti Hírlap 1970 XII. 4

M.D.K.

Réber László

Máté György: Viharos üdülés c. művének illusztrációit készitette.

-ban r.s.:/
Könyvek között c. rovat/Máté György kezdetü ismertetése.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1961. május 19. V. évf. 20. sz. 44. l.

MDK

Réber László

Dutka M: III.m.képzőműv. kiáll. grafikája.
Magyar Nemzet, 1953. jan.9. 2. 1.

SDK

Réber László

T.f: I. a. képzm. kiáll. grafikai művei.
Kis Újság, 1950. aug. 27. 7. l.

MDK

Réber László

Sajtófogadás a Mezőgazdasági
Kiállitáson 1954 karikatúra
Műv.tul.

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek jegyzéke. 18.l.

MDK

Réber László

Résztvett az Ernst Múzeumban rend.Plakátművészeti Kiállitáson 1953-ban.

Plakátművészeti kiáll.1953.Kat.

MDK

Réber László

Hozzászólás helyett 1954 karikatura Műv.t.

Képzőművészetünk tíz éve. Műcsarnok. Kiállított művek jegyzéke. 18.1.

MDK

Réber László

A sárospataki müvészház, karikatura

I. M. Képzőmüv. Kiáll. Műcs. 1950. aug.

1o l.

Réber László

3 illusztráció Gyárfás M.: Pichling
tanár ur c. írásához (repr.)

Irodalmi Újság 1956 Mérf. 32 n. aug. 11. 6 l

Réber László

2 illusztráció (rézk.) Saidi S: Misha c. novellához

Irodalmi Ujság 1955 II évf. 35. sz. aug. 27, 7-8 l.

M D K

Réber László

karikatúrák

Cifka Péter: A Szépművészeti Múzeum grafikai osztályának uj szerzeményei. Magyar Nemzet 1955. okt. 12.

5 C.

Réber László

zajtát lézli a kap Tamkó Sirató

Károly Tengerezi Pál a Létetéles a

13. oldalon

– Varásnapi Lényvespolc –

Magyar Nemzet 1970 január 18.

MDK

Réber László, grafikus

Karikatúra:

Repr

—: Mit várunk az új évtizedben 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 31.

MDK

Réber László, grafikus

Jankovszky Éva könyvét illusztrálta.

Rózsa Gyula: A lila vízilló

7.

Népszabadság, Bp. 1970. dec. 31.

MDK

Réber László, grafikus

Illusztrációk: Lepr

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami
XIX.

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 7.

Réber László

Kerepel a bolognai neurezkőri
könyvmusztráció hámitásan

N.N.: Elkeltek a Kéményseprő
vizsgák

Esti Hírlap 1969 IV. 29

Rébek László

Sólyom László: „Kiméhem az ideigeim" c. könyvét illusztrálta (emlitve)

Nagyvarsa 1966 aug 6. 2 old.

Rébek László

Herb Antal: VII. Olivér c. könyvéi ilmuntrálta (emlitve)

Néprava 1966 VI. 1, 2old.

Réber László

A pécsi magyar karikaturaművészek vándorkiállításán szerepelt: „Első osztályosak fogadása régen és most" c. rajza.

Déldmántúli Napló, 1951, ápr. 13.

Réber László

Az általa illusztrált „Nyolclábú vadászok" című gyermekkönyv ezüstplakettet nyert a lipcsei kiállításon.

Fejér megyei Hírlap 1965. jul. 17.
A Gutenberg-díjas Lengyel Lajos nyilatkozata.

Réber László

A Nyolclábú vadászos című gyermekeknek szóló ismeretterjesztő könyvet illusztrálta, valamint a Gépes születését.

A Könyv 1965. jul. 27.
„Szép magyar könyv, 1964". Rövid ismertető.

Réber László

a „Nyolclábú vadászok" című gyermekkönyv illusztrálásáért ezüstérmet kapott Lipcsében.

Dunántúli Napló 1965. jul. 17.
Tizenkilenc díjat nyertek a magyar könyvek Lipcsében.

Réber László

Általa illusztrált könyv díjat nyert a
lipcsei nemzetközi könyvművészeti kiállításon.

Hajdúböszörményi Képújság 1965. júl. 17.
Tizenkilenc díjat nyertek a magyar könyvek
Lipcsében.

MDK.

Réber László

Könyvillusztrációinak lipcsei kiállitásáról

Magyar Nem et 1965 ápr 16 lap -

mdk

Réber László

illusztrálta: Lev Kasszil: Svambránia nagy titka" c. könyvet

B.P. Könyvjelző: Lev Kasszil Svambránia nagy titka.

Népszava 90. évf 243. sz 1962 okt. 17.

MDK

Réber László

Plakátművészeti Kiállitás Ernst Muzeum 1953.
Kat.

70

M.D.K.

Réber László

A sárospataki Rákóczi-várban székelő "Magyar Alkotók Házá-ban tartózkodik több alkotó-müvész-szel együtt a "fiatal karikaturista" Réber László is, akinek "Isten malmai" babkávét őrölnek' c. karikaturája szerepel a szöveg melletti képek között.

G-os:Egy nap Sárospatakon.
Szinház és Mozi. Bp. 1950. jan. 8. III. évf.
1 sz. 23-25. l.

Réber László

MDK

karikaturista kiállítást rendez.

256 sz. 1958. okt. 31 2 old.

Esti Hirlap

M.D.K.

Réber László

Barta Sándor: Pánik a városban c. könyvét illusztrálta.

Könyvek között rovatban:
/-n/: Barta Sándor - kezdetü rövid ismertetése.
Film Színház Muzsika. Bp. 1959. okt. 23. III. évf. 43. sz. 32. l.

Réber László: MDK

Az amerikai irodalom hatása
Bátor belügyminiszter
Elsőosztályosok fogadása régen és most
Falujárás Szovjet földön
Amerikai tánckultura

Magyar karikaturaművészet.
A MMOK vándorkiállitása. 195o.

Réber László:

MDK

Tények a buzamezőkön
Utolsó kisérlet

Magyar karikaturaművészet.
A MDOK vándorkiállitása. 1950.

M.D.K.

Réber László

Veres Péter: A kelletlen leány c. a Szépirodalmi Könyvkiadónál megjelent könyvének címlapját készítette.
Boritólap repr.-ja.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. május 6. IV. évf. 19. sz. 44. l.

M.D.K.

Réber László

Arkady Fiedler: Robinson szigete c. Móra kiadásában megjelent könyvet illusztrálta.

Szóról szóra ugyanez az ismertetés szerepel egy későbbi számban is: 1960. aug. 19. IV. évf. 34. sz.-ban 44. lapon, ugyancsak a Könyvek között c rovatban.

/...ó/:Arkady Fiedler: Robinson szigete c. ismertetése
Könyvek között c. rovatban.
Film Szinház Muzsika. Bp. 1960. julius 22. IV. évf. 30. sz. 44. l.

M.D.K.

Réber László

A Móra kiadóban megjelent Hárs László: Győztes kerestetik c. művét illusztrálta.

Könyvek között c. rovatban
/-u-/: Hárs László kezdetű ismertetés
Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. május 18. VI. évf. 20. sz. 44. lap.

mdk

Réber László

illusztrálta Stella Adorján: Ne tréfáljunk

c. könyvet

Könyvjelző

H. M. Stella Adorján: Ne tréfáljunk!

Népszava 90. évf 166. sz. 1962 jul. 17.

M. D. U

RÉBER László

Mecsarészlet Tbiliszibe

Repr.

Nagyvilág 1959. 2. sz. 173. l.

Mdk

Réber László

illusztrálta: Hars László: Gyöztes Keresztek c. ifjúsági regényét.

Könyv:
Gy. I. Hars László: Gyöztes keresztek

Ifjúság - Világ 1962, 26. sz 19. l.

Réber László, grafikus

MDK

Rajzok:

Repr.

Erich Kästner: Ünneplő szónoklat

8-9. l.

Gyermekünk, Bp. 1970. augusztus

XXI/8

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok: Repr.

Nikolaj Noszov: Hazudok valamit 10–11. l.

Gyermekünk, Bp. 1970. október XXI/10

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Kovács Judit: Apák figyelmébe!

15-16. l.

Gyermekünk, Bp. 1970. september

XXI/9.

Réber László

Janikovszky Éva: Bertalan és Barnabás c. könyv illusztrációja Rajz.

Magyar Grafika 1969 márc.

Réber László

Lázár Ervin: A nagyvarázsló teketeriszó címlapja Repr.

Magyar Grafika 1969 nek.

Réber László

Kénítette Janikovszky Éva: Bertalan és Barnabás c. könyve illusztrációit és kötéstervét.

Dísszérettben vénesült /u kép magyar könyv 69"/

Magyar Grafika 1969 mell.

Réber László

Lémítette Lázár Ervin: t nagyrava-
gyó feketerigó c. könyve illusztrá-
rióit és kötéstervét.

Díjanott Ilkép magyar könyv. 68/

Magyar Grafika 1969 mell.

Réber László

Lénárdette Janikovszky Éva: Felelj népen, ha kérdeznek! c könyve illusztrációit, burkoló és kötésterét.

Díjazott Ismeretlen magyar könyv 68"/ Magyar Grafika 1968. nek.

Réber László

hérzítette Tarnáci Kubacska András: Sárkányok a nokói c. könyvének illusztrációit, borkoló és kötéstervét. Díjazott („Hép mozgó hogy")

Magyar Grafika 1968. , mell.

Rébe László
Grafikus

Riváló kezikezürista, a gyermek-
illusztrációk új sajátos műfaját
teremtette meg.

P.Brestyánszky Ilona: Könyvmüvészetünk negyedszázada.
Müvészet, 1970.augusztus - 15.lap.

Ribéz László

grafikus

Lázár Ervin: A nagyravágyó feketerigó c. művét illusztrálta.

P. Brestyánszky Ilona: Könyvművészetünk. Művészet, 1970. augusztus - 15 lap

MDK

Réber László, grafikus

Illusztrációk:

Rep

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [XXIV.]

M.11.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 20.

Réber László

Szerb Antal: „VII. olivér" c. művét ilusztrálta, barkoló és kötéstervét készítette.

Magyar grafika 1967 III. n.

Réber László
grafikus

Illusztrálta Benjamin László: Kis magyar antológia c. művét

Címlap: Repr.

Magyar grafika 1967. 2. n. 36.-37.

Réber László

Benjámin László: Kis magyar antológia.
illusztrációit készítette. Díjazott könyv
/ Szép magyar könyv 66./

Magyar grafika 1967.

Réber László
grafikus

Hémítette Tarpányi-Réber: A vizek akrobatái c. műve borkoló és kötéstervét, illusztrációit.

Díjazott / szép magyar könyv /

Magyar grafika 1967.

Réber László

Janikovszky Éva: tkár hiszed, a-
kár nem c-művét illusztrálta.

Címlap, illusztráció Repr.

Díjazott könyv / szép magyar könyv
66.1

Magyar grafika 1967.

MDK

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami XXVI

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 14.

MDK

Réber László, grafikus

Ursula Wölfel: Tűzcipő és Szélsaru c. könyvét illusztrálta.

← : Könyvek Karácsonyra

34.

Gyermekünk, Bp. 1970. december

XXI/12

MDK

Réber László, grafikus

Eredeti illusztrációitól is kiállítanak.

– : Magyar gyermekkönyvek Stockholmban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. dec. 4.

Réber László, grafikus

MDK

Illusztrációk:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami XXIII

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 13.

Réber László, grafikus

MDK

Rajzok:

Repr.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami [XXV.]

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970 szept. 27

Réber László, grafikus

MDK

Illusztrációk:

Rejz

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [XXII.]

M. M.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 6.

Réber László karikaturista

szerepel a brüsszeli 33. Nemzetközi

Karikatúra Kiállításon

Magyar Nemzet 1968 szept 14

— Napló —

MDK

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva kötetének rajzoló társszerzője. (Málna-szörp és szalmaszál)

– : Maiak és Klasszikusok

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 10.

Réber László

humoros plasztikáival is szerepelt a kiállításon; „Emlékoszlop" sorozata, „Start" című kompozíciói figyelemreméltóak.

Bauer Jenő: V. Országos karikatúra-kiállítás a Műcsarnokban. „Művészet" folyóirat, Bpest, 1968. febr. 2. sz. 33 l.

Rékey László

az elmúlt években már önálló rajz-
gyűjteményével jelent meg.

Bauer Jenő: V. Országos karikatúra kiál-
lítás a Műcsarnokban. „Művészet" folyóirat,
Budapest, 1968. febr. 2. p.

32 l.

Réber László

illusztrációja Jamilovszky Éva „Bertalan és Barcabás" c. Zónyvéhez a 13. oldalon.

– Varásnapi Zónyvespolc –

Magyar Nemzet
1969 márc. 30

MDK

Réber László grafikus

D. Major Klára költemények
egyik illusztrátora.

Vértesy Miklós: D. Major Klára: Élveszedek
története 368 — 369. l.

A KÖNYVTÁROS, Bp. 1964. június XIV/6.

02

MDK

Réber László, grafikus

Janikovszky Éváral közösen írt-rajzolt könyve a: Málnaszörp és szalmaszál.

(f.): Málnaszörp és szalmaszál 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 30.

MDK

Réber László, grafikus

Egy Réber-illusztráció.

Repr.

(f.): Találkozás és találmányai 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 30.

MDK

Réber László, grafikus

Mosula Wölfel: Tűzcipő és Szélsaru c. könyvét illusztrálta.

(f.) Málnaszörp és szalmanál 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. nov. 30.

Réber László

MK

művészi ötletes rajzai
a régi karikaturák illusztrációszerűségével
szemben inkább plakátszerűségre törekszenek
a minden "kelléket" mellőzve, fejezik ki a
lényeget.

Fabidy József: Sportkarikatura kiállítás.
Műterem 1956 I. évf. 6. sz. 40.o.

MDK

Réber László

illusztrálta Goda Gábornak a Szépirodalmi Könyvkiadó által A példátlan ember és a többiek címmel kiadott két kötetét.

Könyv.

Ország-Világ, Bp. 1958. július 2. 15. l.

MOK

Réber László

Orvtámadás című rajza szerepel a III. Magyar Karikatúra Kiállításon. (repr.)

G. I.: A III. Magyar Karikatúra kiállításon.

Nők Lapja, Bp. 1951. november 7. [20. l.]

Réber László

Kari-kaszerák (6 repró)

Tükör, 1964 3 n., 22 old.

Réber László

Varázskút c. könyv
címlapja (szepró)

A szép magyar könyv, 1960, 71 old.

Réber László

Nagy Lajos: Képtelen
Terméne trajz c. könyv
kötését és illusztrációit
tervezte
I. díjat kapott

A szép magyar könyv, 1961, 18 old.

Réber László

Kisjó Sándor: Nevetni nem szégyen
c. könyvét illusztrálja.

Ceruzával.

Népszava, 1964 aug 8. 2. lap.

M.D.K.

Réber László

Száva István: „A Menlo-parki varázsló" c. könyvét illusztrálta.
/Móra Könyvkiadó/

Uj Könyvek c. rovat
Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. juli 12. VII. évf. 28. sz. 22. lap.

MDK

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami M.11.

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 18.

MDK

Réber László, grafikus

Szécsi Margit gyermekversekhez készített rajzokat.

— : Hallo Huk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. ápr. 1.

Réber László

Cimnélküli rajzát hozza a lap.

Repr.
"Véleményünk szerint" c. rovat

Élet és Irodalom, Bp. 1971. aug. 14.
XV. évf. 33. sz. 9. lap

Réber László

Két tréfás arcot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 31.
XV. évf. 31. sz. 9. lap

Réber László

"Páternoszter" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. lo.
XV. évf. 28. sz. 9. lap

Réber László

Két egymással szembenéző fejet ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juni 26.
XV. évf. 26. sz. 9. lap

Réber László

A "Véleményünk szerint" c. rovatban a lap hozza a müvész rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juni. 19.
XV. évf. 25. sz. 9. lap

Réber László

"Együttes" c. rajzát hozza a lap.
Repr.
"Véleményünk szerint" c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juni. 12.
XV. évf. 24. sz. 9. lap

Réber László

"Változatok a könyvhétr" cimmel a lap hozza a müvész hat rajzát.
Repr.-ók.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 29.
XV. évf. 22. sz. 9. lap

Réber László

"Családtervezés" c. tréfás rajzának repr.-ját bemutatja a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 15.
XV. évf. 2o. sz. 9. lap

Réber László

Cimnélküli rajzát hozza a lap.
Repr. „Véleményünk szerint." c. rovatban.

Élet és irodalom, Bp. 1971. május 22.
XV. évf. 21. sz. 9. lap

Réber László

"Kamaszkor" cimmel hozza a lap a müvész rajzát a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 8.
XV. évf. 19. sz. 9. lap

Réber László

"Harsona" c. tréfás rajzát hozza a lap, a "VéleményÜnk szerint" c. rovat keretében.

Csukás István: "Ott élt egy gitáros" címmel Szécsi Margit-ifjuságnak szóló-könyvét ismerteti, melyet Réber László illusztrált: "szellemes, stilusos külön meseviligként élő rajzok"-kal.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 1.
XV. évf. 18. sz. 9. lap.
11. ■

MDK

Réber László grafikus

Rajzok:

Reyr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik
Velemi
[XXVIII.]
M. 11.

Népszabadság, Bp. 1971. március 17.

Réber László, grafikus

MDK

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

XXVII

M. M.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 28.

Réber László grafikus

MTK

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [XXXI.] M. 11.

Népszabadság, Bp. 1971. március 28.

Réber László, grafikus

MDK

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [XXX] M. 11.

Népszabadság, Bp. 1971. március 21.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok : Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [XXIX] M. 11.

Népszabadság, Bp. 1971. márc. 14

Réber László

Sas György: "Karikaturisták a képernyőn" cimmel ir a TV "Telegroteszk" c. sorozatáról, melyen a karikaturisták rajzaikkal, illusztrációikkal szerepelnek majd, közöttük a művésztis megemliti.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. dec. 12.
XIV. évf. 5o. sz. 28-29. lap

Réber László

"Filmsorozat" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 24.
XV. évf. 17. sz. 9. lap

Réber László

Ajtó előtt álló férfit ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 17.
XV. évf. 16. sz. 9. lap

Réber László

"Nemzedékek" c. rajzának repr.-ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 10.
XV. évf. 15. sz. 9. lap

Réber László

Alakot ábrázoló, cim nélküli rajzának repr.-
ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. ro-
vat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. ápr. 3.
XV. évf. 14. sz. 9. lap

Réber László

A "Véleményünk szerint" c. rovat keretében közli a lap hozza a művész tréfás rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. 10. sz. 9. lap

Réber László

A "Véleményünk szerint" c. rovatban hozza a lap a müvész tréfás rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 13.
XV. évf. 11. sz. 9. lap

Réber László

Két szembe néző alakot ábrázoló tréfás rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 2o.
XV. évf. 12. sz. 9. lap

Réber László

Két ellentétes alakot ábrázoló rajzának repr.-
ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. ro-
vat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 27.
XV. évf. 13. sz. 9. lap

Réber László, grafikus

Megemlítve: Kihűnő illusztrátor.

Dr. P. Brestánszky Ilona: Szép Könyvek szemléje 423-426.

KÖNYVTÁRCS, Bp. 1969. július XIX/7.

Réber László

Bársony Éva: Munkácsy-díjas grafikusok, 1967. Bemutatjuk a grafika három idei kitüntetettjét /Várnai György, Réber László, Hegedüs István./ - Somogy Megyei Néplap, 1967. ápr. 23. - Kelet-Magyarország, 1967. ápr. 23. - Pest Megyei Hirlap, 1967. ápr.3o.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l.

82. l.

Réber László

Bársony Éva: Kitüntetett tiszteletlenség. Beszélgetés Munkácsy-díjas karikaturistákkal. /Hegedüs István, Réber László, Várnai György./ - Esti Hirlap, 1967. ápr. 14.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Krt. 1970. 1.sz. 68-107. l.

82. l.

Réber László, grafikus

Rajz – sorozat: Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [XXXIV.] M.11.

Népszabadság. Bp. 1971. ápr. 25.

M.D.K.

Réber László

Illusztráció Benjámin László_ Kis magyar antológia c. könyvéhez / Magvető K. /

Vasárnapi könyvespolc

_agyar Nemzet 19[illegible]7. jan. 22. 13.1.

Réber László

A sárospataki müvészház, karikatura

Műcsarnok 1950. I. Nagy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Réber László

Rajzfilm-terv

Zsy László: A sokneves névtelen
Ünnepélyes rajzfilm-bemutató lesz februárban
Magyar Nemzet 1967. jan. 8. 4xIx 10.l.

Réber

dr. B. J.: „Újévre Karikatúra Kiállítás nyílik meg a Műcsarnokban."

Magyar Hírek, 1967. XII. 1. 4. o.

MDK

Réber László, grafikus

Rajz.

Repr.

— : Pályaválasztás

36

[Hátsó-külső-borító]

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. Jelmár

1xx/2

Réber László, grafikus

MDK

Janikovszky Éva öt könyvét illusztrálta. Sorrendben.
„Te is tudod?" – „ha én FELNŐTT volnék", – „Jó nekem", – „Akár hiszed akár nem", s végül: „Felelj szépen, ha kérdeznek" címűeket.

Könyvek röl
Karátson Gábor: „Janikovszky – Réber" 33-34.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. január

XX/1

MDK

CSALÁD és iskola.

Réber László, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

– Új félév — új élet

36.
[Hátsó-hátsó-borító]

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. január

XX/1

MDK

CSALÁD és iskola.

Réber László

grafikusművén a Munkácsy
Mihály díj 3. fokozatát kapta.

Művének kitüntetése
Pestmegyei Hírlap, 1967. ápr. 2. 3. o.

Réber László

grafikus. Munkácsy díjas, 1967.
Művei: Krapekok, Kis magyar antológia, A három hövér, Akár hiszed, akár nem, Variációk egy témára

Rajza is

Bársony Éva: Réber László
Pestmegyei Hírlap, 1967. ápr. 30. 8.o.

Réber László

Raj (repr.)

Új Idők V. évf. 1865 aug. 8. sz. 47. l.

MDK

Reber László, grafikus

A népmese illusztrátorát is keresték a Móra Ferenc könyvkiadónál tett látogatáson.

T. Gy.: TEVE-előzetes

11

Népszabadság, Bp., 1968. febr. 24

M.D.K.

Reber László
festő

Vidám vasárnap rajzsorozata
vihert anatott.

Bauer Jenő: A Televízió díszlet, jelmez, grafika
Művészet, 1968. április - 44 kap

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai

Repr

Horgas Béla: Több mint 20 000 éve

22-24.

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1968. január XIX./1

MDK

Réber László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

— : Étvágytalanság 36
Január

Család és iskola, Bp. 1968. január XIX/1

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai.

Repe

Horgas Béla: A női nem verezége 24-26

Család és iskola, Bp. 1968. február XIX/2

MDK

Réber László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : Koedukáció
fiúk, lányok – nezelem 36

Család és iskola, Bp. 1968. február XIX/2

MDK

[Réber László], grafikus

Rajzai.

[Vér és jelzet nélkül.] Repr.

Horgas béla: Szerelem, család, körvény 20-22

Család és iskola, Bp. 1968. március XIX/3

Réber László, grafikus

Karikatúra,

Repr.

— : Itt a tavasz!

36

[Tábró-mitró]

XIX

bu. 1968. március /3

MDK

CSALÁD és ISKOLA

Réber László

karikatúra (reprró)

Magyar Ifjúság 1961 IX. 23

MIK

Réber László

Kiállitási kritika

Vas népe 1968 jan.21.

MDK

Réber László, grafikus

Örkény István: Egy perces novellák c. könyvét illusztrálta.

Fenyik Flóra: „Nem találtam meg a zanzacsinálás titkát!" 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. máj. 21.

MDK

Réber László, grafikus

Karikatúra.

Repr.

– : Évvége.

36. 1.
[Hátsó-kürtő.]

Család s' iskola, Bp. 1968. május XIX/5.

Réber László, grafikus

MDK

Rajzok. Repr.

Horgas Béla: A család története 5.
A kétarcú középkorban

20-21. exp

Család és iskola, Bp. 1968. Május XIX./5

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok. Repr.

A család története 4.

Horgas Béla: Spártában és Athénben 22-23.

Család és iskola, Isp. 1968. április XIX/4

MDK

Réber László

Kiállitási kritika

Népszabadság 1968 jan.6.

MDK

Réber László

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 febr.p.33.

Réber László

Szerepel az 5. karikatúra
kiállításon a műsarnokban

Pestmegyei Hirlap 1967 XII 31

Réber László

Szerepel az V. Karikatúra
kiállításon a Műnarnokban

Nyomabadság 1967 XII. 31

MDK

Róber László grafikus

III. díjat nyert.

– : Kiosztották a karikatúra kiállítás díjait 6.

Népszabadság, Bp., 1968. jan. 4.

Réber László
grafikus

MDK

„Portré" (vegyes)

—: Szilveszteri tárlat.
Nők Lapja, 1964. dec. 30 - 22 lap.

MDK

Réber László, grafikus

„Szinte laboratóriumi körülmények között preparálja" a szemléltetésre váró jelenségeket.

Rózsa Gyula: A karikatúrakiállításról, komolyan

9

Népszabadság, Bp. 1968. jan. 6.

MDK

Réber László, grafikus

Szerepel a tárlaton.

- : Megnyílt az V. magyar karikatúra kiállítás

8

Népszabadság. Bp. 1967. dec. 31.

Reiber Károly, grafikus

MDK-

Rajz.

Repr.

K.J.: Állatkölcsönző

26

CSALÁD és ISKOLA, gyr. 1967. nov. XVIII./11

Réber László

Az ujrágírónövetség III. díját kapta (megosztva) a karikatúra kiállításon

Hajdu Bihar megyei Napló 1968 I. 4

Réber László

Az újságírónőverseny III. díját kapta (megosztva) a karikatúra kidolgozásáért

Vas Népe 1968 I. 4

Réber László

A karikatúra tiánításon az Nyugdíró köv. III. díját kapta (nyugdíra)

Nyugdíró 1968 I. 4

Rébek László

A karikatúra kiállításon az ugrógáró következ III. díját kapta megosztva

Nyomva 1968 I. 4.

Réber László

Szerepel az V. Karikatura kiállításon a Műcsarnokban

Négyszava 1967 XII 31

MDK

Réber László, grafikus

Háton rajz.

Repr.

— : Ó... és a mese, a vers és az ének 2

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1967. dec. XVIII/12

MDK

Réber László, grafikus

Rajzai

Repr.

Eric Bentley: Gyermek és színház

15-16

XVIII/12

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1967. dec.

MDK

Réber László, grafikus

Rajz

Repr

Erdős Éva: Ira 16

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1967. szept. XVIII/9

MDK

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

— : 6" .... és a sírás 2

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1967. okt. XVIII/10

Réber László, grafikus

MDK

Rajzok

Repr.

Arany János: Juliska elbujdosása

11

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1967. okt. XVIII/10

Réber László, grafikus

MDK

Három rajz.

Repr.

— : 6" ... és a szegénység 2

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1967. nov. XVIII/11

MDK

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

— : 6" ... és a tisztelet 2

(CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1967. nov. XVIII/9

Réber László

M.D K.

Illusztráció Vladisláv Va ncura: " Vége a régi időkne" c. kötetéhez / Európa K. / repr.

Vasárnapi könyvespolc

Magyar Nemzet 1967. jan. 8, 13.1.

Réber László

MDK

R.Roland: Colas Breğnon illusztráció,ceruza

Anatole France:Ludláb királyné illusztráció

Ertekezlet, karikatúra

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Réber László MDK

Illusztrációk a Botrány Gloshemerben c.könyhöz, karikatura

Illusztrációk karikatura

Müvész és dilettáns, karikatura

Mücsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Réber László.

Rajzok.

repróli.

Új Irás, 1965. 7. sz. 23-26-31-39-46-53-55. l.

Réber

Szerepel a karikatúra kiállítás-on a Műcsarnokban

Élet és Irodalom 1967 XII. 30

Róbert László

grafikusművész a Munkácsy
Mihály-díj 3. fokozatát kapta.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 2.

MDK

Réber László

Kiállitási kritika

Napló/Veszrpém/ 1968 juli.12.

Réber László

illusztrációja Végh György: „Fukszer mint detektív" c. kötetéhez.

Magyar Nemzet, 1967. VII. 23. 13. o.

Réber László, grafikus

MDK

Az új Mándy kötet illusztrációit rajzolta.

Szemle

Kolozs Pál: Mándy Iván. A loczolókocsi 224

A KÖNYV, Bp. 1965. júniusz V/6

MDK

Réber László

Kiállitási kritika

Kisalföld 1968 ápr.3o.

MDK

Réber László, karikaturista

Szerepel Gelsenkirchenben.

Barabás Tamás: Magyar karikaturista sikerek 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. a 6 t. 1.

MDK

Réber László, grafikus

A közeljövőben jelenik meg Fekete László: Isten veled atomkor c. könyve, Réber László illusztrációival.

Négy rajz: Repr.

— : „A közeljövőben ....." 56.

A KÖNYV, Bp. 1965. február V/2

Réber László

Feleki László: Isten veled atomkor c. könyvét illusztrálta, a kötést és a burkolót tervezte /eml./
„A még magyar könyv" pályázatot diszeretet kapot

N. N.: A még magyar könyv 1965

Magyar Grafika 1966 III. mell.

Rébes László

Az hipágizónövetség III díját kapta (megosztva) a karikatúra kiállításon

Délmagyarország 1968 I. 4

Rébek László

Szerepel a karikatúra kiállításon a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1968 I. 10

Rébek László

Szerepel a karikatúra kiállításon a műcsarnokban

Lovas: Karikatúra kiállítás a műcsarnokban

Nagyvarad

~~Magyar Hírlap~~ 1968 I. 7 m. 7 old.

Réber László

Karikatúrái (repr.)

Magvető-almanach 1965/3. 253-60. l.

Réber László, grafikus

MDK

Karikatúra.

Repr.

— : Vakáció

36

[Hátsó-hátsó b.]

Család és iskola, bp. 1968. június

XIX/6

Réber László

Kiállítás (karikatúrál. Repr.)

Magvető-almanach 1967/2. 157–162. l.

Réber László, grafikus

MDK

Két rajza.

Repr.

Horgas Béla: A szabad nevződések korában

Család és iskola, bp. 1968. június 20-21. XIX/6.

Rébek László

A lyrógrónövetrép III. díját
kapta (megosztva) a karikatúra
kiállításon

Nagyatva 1968 I. 4-n. 2 old.

Réber László.

Lázár Ervin „a Kufín meg az oroszlának" c. gyerekkönyv rajzolója.

Emlétve.

Új Irás, 1965. 6. sz. 128. l.

Réber László.

Tabi László és Miker György humoros írásainak illusztrátorja.

Említve,

Krótéka, 1964, II. sáf. 2. iz. 59. l.

Réber László MDK

Hozzászólás helyett, 1954. karikatura

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

MDK

Réber László

Sajtófogadás a Mezőgazdasági Kiállitáson, 1954.
karikatura

Mücsarnok 1955 Képzőművészetünk tiz éve

M.D.K.

Réber László

Illusztráció Feleki László: Isten veled, atomkor! c. könyvéhez

Vasárnapi könyvespolc
Magyar Nemzet 1965. okt. 3. 13. l.

M.D.K.

Réber László

Janikovszky Éva: "Te is tudod" c. gyermekkönyvé
hez készitett illusztrációkat.

Uj Könyvek c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. ~~1963~~ 1964. jan. 24.
VIII. évf.4. sz. 2o. lap

M.D.K.

Réber László

Würtz Ádám-mal együtt illusztrálta D. Major Klára: "Évezredek története" c. könyvét.

Uj Könyvek c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1964. febr. 21.
VIII. évf. 8. sz. 18. lap

Réber László M.Dk.

Illusztráció Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék

c. gyermekkönyvéhez / Móra /

Vasárnapi könyvespolc

Magyar Nemzet 1965. augusztus 15. 13. 1.

Réber László M.D.K.

Változatok egy témára / A B C

repr.

Magvető 1964/1. 291-296. l.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok: Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami x. M. 11.

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 21.

MDK

Réber László, grafikus

Karikatúra – sorozat: Repr

– : Új év – új élet

Hátsó – külső – borító

Gyermekünk, Bp. 1970. január

XXI/1

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok: Repr.

Hegedűs Magdolna: Mitől fél?

17.

Gyermekünk, bp. 1970. január

XXI/1.

Réber László, grafikus

MDK

Rajzok : Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

[XXI]

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. aug. 30.

Réber

A Nemzeti Szalonban, a magyar karikaturisták III. kiállításán szerepelt, műveivel.

Független Magyarország, 1951. Okt. 29.

Réber

A Nemzeti Szalonban, a magyar Kosi-
katusintáló III. kiállítás, Szepelt,
műszinel,

Független Magyarország, 1852, Okt. 29.

M.D.K.

Réber

Rajz illusztrációk szöveghez.

Országh: Vidám történetek
Szinház és Mozi. Bp. 1954. május 14. VII. évf.
20. sz. 18. l.

Réber karikaturista MTI.

1959. máj. 14-én magyar karikatúra-kiállítás nyílt Plovdiv-ban. A kiállításon Kassó, Réber, Tonk és Vasvári Anna legsikerültebb rajzait mutatják be.

— Hír.

Népszabadság. Bp. 1959. máj. 16. 8.l

Réber
Karikatura Kiállitás
Kis Ujság, 1951, október 30

Képzőművészetünk fontos ágának
fejlődését mutatja a

MŰEMLÉKEK OR. Z. BIZOTTSÁGA
898/912

Szelvény.

19

Ja

nóval: (

„Hermes"

kevétele

Pozsony

Réber.

A karikatura kiállításon szerepelt vajzaival.

Kis Ujság, 1951. Okt. 30

Rätsel

Réber László, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

— : 6" ... és a TÉL

2.

Család és iskola, Bp. 1966. december

XVII/12

Réber László, grafikus MDK

Nyolc rajz.

Repr.

— : Karácsony 36 lap

[Hátsó-külső-lenő]

Család és iskola, bn. 1966. december XVII/12

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok: Repr

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (IX.) 11.11.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 28.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok: Repr.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami VM 11. 11.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 21.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (VII.) M. 11.

Lépszabadság, Bp. 1969. szept. 14.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Réber László, grafikus

Rajz - sorozat:

Rep

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (VI.) M. 11.

Népszabadság, Bp. 1969. szept. 7.

Réber László

Grafikákkal szerepel a bolognai
nemzetközi ifjúsági és gyermek-
könyv kiállításon

N. N.: Könyvei külföldi kiállításon

Dolgozók Lapja 1969 VII. 13

Réber László
grafikus

M.D.K

Janikovszky Éva: Felelj szépen, ha kérdeznek Móra kiadványt látott el illusztrációival.

P. Brestyánszky Ilona: Könyvművészetünk 1968-ban Művészet, 1969. julius - 22 lap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Réber László, grafikus

Illustrációk: Repr.:

Horgas Béla: Nyomozás a Molnár-ügyben 2.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. november

XX/11

Réber László, grafikus

MDK

Rajzai:

Repr.

Horgas béla: Nyomozás a Molnár-ügyben 2.1.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. október

XX/10

MDK

Réber László, grafikus

Rajzok: Rejcz.

Horgas Béla: Nyomozás a Molnár-ügyben 2.

GYERMEKÜNK, Bp. 1969. szeptember | XX/9

M.D.K.

Réber László

Illés Béla: "A 339-es szoba" c. könyvét illuzstrálta.
Szépirodalmi kiadó.

"Krónika" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. junius 3.
X. évf. 22. sz. 22. lap

MDK.

Réber László

Könyvillusztrációiról

Békésmegyei Népujság 1966 ápr.17.lap 6

Réber László, grafikus MDK

Három rajz. Repr.

Makoldi Mihályné: Az együtt töltött ünnep és az ajándék 6-7

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1966. április XVII/4

Réber László, grafikus

MDG

Rajzai.

Repr.

— : 6‖... és a háború

2.

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. április

XVII/4

Réber László, grafikus MDK

Házon rajz.. Repr.

— — : [illegible] .... és üveli 2

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. március XVII/3

Réber László, grafikus MDK

Rajza. Repr.

— : 6" ... s a tekintély 2

Szabad s iskola, kp. 1966. Jelmár XVII/2

Réber László, grafikus MDG

Rajz.

Repr

Jekerdy Tamás: Párizs L8-29

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1966. január XVII/1

Réber László, grafikus

MDK

Rajz.

Repr.

6" ... és a Kaland

— : Alain – Fournier : ...

2

Család és iskola, bp. 1966. január

XVI/1

Rétes László kasinálusiska

Szöveg említi sajzainak kiadását a hamburgi Echos-kiadó albumában.

1966. ápr. 13. Magyar Nemzet

Réber László és Würtz Ádám.

Grafikusok illusztrációk Dalos L. könyvét és a kötéstervet is elkészítették

A könyvkiadást 1964. évi díjazott és dicséretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 I sz. 18. l.

Wedding Portfolio 1967 - 1981

Péter László

Illusztrálta Turcsányi E. könyvét

A könyvriadók 1964. évi díjazott és dicsérettben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 I sz. 18. l.

Jan Kowalski

Allenstein, Treuburgerstr. 3, parterre

A Landwirtschaftsrat Adolf Sch. ehrerbietigst anzeigt,
dass er seinen Wohnsitz verlegt hat.

Warschau, den 7. Juli 1918.

Réber László, grafikus

Rajzai díszítik Illés Béla
Könyvét.

Illés László: Illés Béla. A 339-s motor 7.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1966. máj. 28.

Réber László

Munkácsy-díjjal tüntetés előtt.

Zalai Szikra 1967. ápr. 23.

Réber László

Illustrációi szerepelnek a „Szép magyar könyv 66" c. kiállításon.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. jún. 23.

Réber László

Illusztrációi részeltek a „Szép magyar könyv 66" c. kiállításon.

Élelmezésügy 1967. jún. 23.

Rébe- László

Munkácsy-díjjal tüntették ki.

Somogy megyei Néplap 1967. ápr. 23.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Bp. Rundschau
1967 JUN 30

1021

Réber László

Frieden

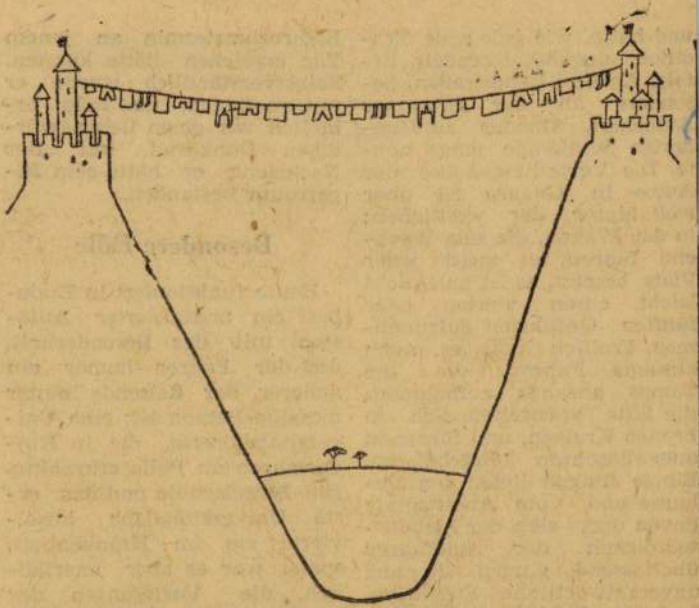

Karikatur aus dem Band Hurdy-Gurdy
von László Réber

stop du

und hatte, wie jede neue Tradition, durchschlagenden Erfolg. An den Landstraßen, besonders an der Balatoner Autobahn, standen zu Hunderten winkende junge Leute. Die Verteilungsdichte der Autos in Ungarn ist aber weit hinter der westlichen; in den Wagen, die zum Weekend fahren, ist meist jeder Platz besetzt, es ist halt nicht leicht, einen vierten oder fünften Gefährten aufzunehmen. Freilich gibt es auch einsame Fahrer, die die Tamps anfangs aufnahmen; die Sitte verbreitete sich in breiten Kreisen, und führte zu unerwünschten Ergebnissen. Einige Jungen liefen von Zuhause und vom Arbeitsplatz davon und, sich der Liebenswürdigkeit der Autofahrer überlassend, gingen sie auf unverantwortliche Streifzüge, fast ohne Geld oder mit vollständig leeren Taschen. Auch zweifelhafte Elemente gab es unter ihnen, die die Reise — ebenso, wie überall auf der Welt — zu größeren oder kleiRigorosumstermin an jenem Tag erreichen hätte können. Selbstverständlich wurde er mitgenommen, und bald erhielten wir einen liebenswürdigen Dankbrief mit der Nachricht, er hätte sein Rigorosum bestanden.

Besondere Fälle

Heute funktioniert in Budapest ein organisierter Autostop mit der Besonderheit, daß der Fahrer immer ein anderer, der Reisende immer dieselbe Person ist: eine Universitätshörerin, die in Kinderjahren an Polio erkrankte. Die Mittelschule und das erste Universitätsjahr absolvierte sie im Krankenbett, später war es aber unerläßlich, die Vorlesungen der Universität zu besuchen. Da sie die öffentlichen Fahrzeuge nicht besteigen kann, verbündeten sich die Budapester Autobesitzer: jeden Tag

MDK

Réber László, grafikus

Beszélgetés a Munkácsy-díjat nyert karikaturistával.

Bársony Éva: Kitüntetett tisztelettenség 2

ESTI HÍRLAP Bp. 1967. ápr. 14.

Réber László, grafikus MD4

Eldorádó c. rajzfilmje a kollázst s a karikatúrát vegyíti.

Molnár G. Pál: Járt úton 8

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. máj. 17.

Reber László grafikus

MDK

A lipcsei nemzetközi Könyvkiállításon
elnyert díjat
illusztrációiért.

L. M.: Fantázia a rend szolgálatában

2

ESTI HÍRLAP 1965. júl. 16.

K. D. U.

RÉBER László

Illusztráció Szolay Lenke: „Le ogyoró kinövi a rabálját" c. művéhez
(kóra F. Liadó)

Magyar Nemzet 1961. marc. 2. 4. l.

Réber László

Kiáll.: Sz. E. Könyvtár
Vadász u-i fiókjában.

Rajz. Repr.: Hálás utókor

Egy szerény, de igényes kiállítás.

Hétfői Hírek
1968. okt. 27.

M.D.K

RÉBER László

Szirén és hajósok (rajz)
repr.

Antik sír és napszó férfi (rajz)
repr.

Nagyvilág 1958. 6. sz. 837., 873. l.

M. D. K.

RÉBER László

Grúz vár Ananuribon (Regr)

Rajzok Tbilisziből (Regr.)

Tbiliszi (Rajz) Regr.

Nagyvilág 1958. 10. 1524, 1532, 1533,
1535. l.

M.D.K.

Réber László

Rajzolóművész "Kisértés" c.karikaturáját /illusztr/ kiállitotta a Nemzetiszalonban rendezett IV.magyar karikatura kiállitáson.

Noszlopy György: AIV.magyar karikatura kiállitásról.
Népszava 1956. VII. 11. 162.szám. 2.old.

Réber László

"Epigonizmus" cimmel hozza a lap rajzát.
"Véleményünk szerint" c. rovat.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 19.
XVI. évf. 8. sz. 9. lap

Réber László

Rajz, cim nélkül a "Véleményünk szerint" c.
Rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 12.
XVI. évf. 7. sz. 9. lap

Réber László

Franciakulcs nyilásába fogott arcot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 11.
XV. évf. 5o. sz. 11. lap

Réber László

Jelképes rajzának repr.-ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. dec. 4.
XV. évf. 49. sz. 9. lap

Réber László

"Grafománia" c. rajzát hozza a lap.
Repr.
"Véleményünk szerint" c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 1.
XVI. évf. 1. sz. 9. lap

Réber László

Karbatett kezü emberalakot ábrázoló rajzát hozza a lap. "Véleményünk szerint" c. rovat.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 5.
XVI. évf. 6. sz. ✗ 9. lap

Réber László

Tizenkét órát /időt/ jelző fej, a szájból rugón kiugró kérdőjellel. Ezt ábrázolja cim nélküli rajza, melyet a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban hoz.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 29.
XVI. évf. 5. sz. 9. lap.

Réber László

Cim nélküli rajzát hozza a lap a Véleményünk
Szerint c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 15.
XVI. évf. 3. sz. 9. lap

Réber László

Rajzát cim nélkül hozza a lap a „Véleményünk szerint" c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 8.
XVI. évf. 2. sz. 9. lap

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat: Repr

Janikovszky Éva: Velem mindig lösténik valami [36] 17.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 1

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat.

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

[37]

K. 11.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 9.

Réber László, grafikus

Rajzsorozat: Kép.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (38.) 7: 11.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 16.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

[39.]

M. U.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 23.

Réber László, grafikus

Rajz - sorozat,

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [40.]

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1972. jan. 30.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat: Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

[41] M. 11.

Népszabadság, Bp. 1972. febr. 6.

Réber László

Sarkadi Ilona: "Mikkamakkáékkal Zordonbordon ellen" c. kritikájában ismerteti Lázár Ervin: "Bikfi-bukfenc-bukferenc" c. könyvét.
A kötetet illusztráló Réber László kitünő csoportképeit dicséri a kritika.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 8.
XX. évf. 19. sz. 10. lap.

Réber László

Mező Ferenc: "Mesék a közösségről" címmel ir Csukás István: „Egy kis csacsi története" c. gyermekek számára készült kiadványról, melyet Foki Ottó illusztrált.
Ugyancsak gyermekek számára készült Janikovszky Éva: "Már óvodás vagyok" c. kötete, Réber László illusztrációival.
Mindkét könyv a Móra kiadónál jelent meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. okt. 16.
XX. évf. 42. sz. 10. lap.

Réber László

Ejtőernyőt utánzó humoros rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 29.
XVII. évf. 39. sz. 9. lap.

Réber László

Két egymást kiegészitő rajza, cim nélkül a Véleményünk szerint c. rovat glosszái közé illesztve.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 8.
XVII. évf. 36. sz. 9. lap.

Réber László

A.A. Milne: "Hatévesek lettünk" cimmel, a Móra kiadónál megjelent gyermekkönyvet illusztrálta a müvész.
Máriássy Judit: "Khm-hm-hm" cimmel ismerteti a müvet.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 4.11.
XVII. évf. 32. sz. lo. lap.

Réber László

Mikulásszerü, esetleg olvadozó hóembert ábrázoló rajz, kezében irótollal.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. nov. 2.
XVIII. évf. 44. sz. 9. lap.

Réber László

Zsebkést ábrázoló rajz, kések helyett toll-szárakkal és heggyel./Cime "tollkés" lehetne./
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. okt. 5.
XVIII. évf. 40. sz. 9. lap.

Réber László

Rajza egy harapófogót ábrázol egy szöggel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 3.
XVIII. évf. 31. sz. 9. lap.

Réber László

"Plakátragasztó" cimmel hozza a lap a művész rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. lo.
XVIII. évf. 32. sz. 9. lap.

Réber László

Három karbatett kézzel ülő iskolás alak, előttük irószerszám és papirlap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 17.
XVIII. évf. 33. sz. 9. lap.

Réber László

Három egymásba nyiló, egyre kisebbedő ajtók, az utolsó, legkisebb ajtó küszöben egy széken, előrehajló férfi ül.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 28.
XVIII. évf. 39. sz. 9. lap.

Réber László

Egy ruhaszáritó szerkezet, az u.n. fregoli egyik végét ábrázolja a rajz, a két háromszögü nyilásban a két szem és a szerkezet tartórudja helyettesiti az orrt.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 14.
XVIII. évf. 37. sz. 9. lap.

Réber László

Két szembenéző profilt ábrázoló, árnykép-szerü müvét hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 4.
XVIII. évf. 18. sz. 9. lap.

Réber László

Csukott ajtót ábrázoló rajzát a "Véleményünk szerint" c. rovatban hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. május 18.
XVIII. évf. 2o. sz. 9. lap.

Réber László

Rajza, mely egy fél arcot elölről, vagyis szemben, s ugyanazzal a vonallal oldalnézetben is.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 1.
XVIII. évf. 22. sz. 9. lap.

Réber László

Egy óriási épitmény kis kapuján sok-sok autó száguld be jobbról és balról kanyarodva.
Ezt ábrázolja a rajz.
Repr.

Élet és irodalom, Bp. 1974. juni. 8.
XVIII. évf. 23. sz. 9. lap.

Réber László

Háromszögekből, téglalapokból kialakitott kereszt, felső részén emberi arccal. Cime nincs. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 22.
XVIII. évf. 25. sz. 9. lap.

Réber László

A "Véleményünk szerint" c. rovatban hozza a lap rajzának repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 23.
XV. évf. 43. sz. 9. lap

Réber László

"Névtelen levéliró" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 6.
XV. évf. 45. sz. 9. lap

Réber László

Két ellentétes arcot ábrázoló rajzát hozza a lap, a Véleményünk szerint c. rovatban. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 27.
XV. évf. 48. sz. 9. lap

Réber László

Profilt ábrázoló müvét hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 18.
XV. évf. 38. sz. 9. lap

Réber László

Rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 4.
XV. évf. 36. sz. 9. lap

Réber László

Rajzának repr.-ját hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 25.
XV. évf. 39. sz. 9. lap

Réber László

Alakot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.
"Véleményünk szerint" c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 2.
XV. évf. 4o. sz. 9. lap

Réber László

Egy ülő és egy álló alakját ábrázoló rajza szerepel a Véleményünk szerint c. rovatban. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 9.
XV. évf. 41. sz. 9. lap

Réber László

"Életut" c. rajzát hozza a lap a Véleményünk szerint c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971 okt. 3o.
XV. évf. 44. sz. 9. lap

Réber László

Képrámában, háromszögletü profilt ábrázoló rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 3.
XVII. évf. 5. sz. 9. lap.

Réber László

Háromszög hegyén üldögélő békát ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 8.
XVI. évf. 15. sz. 9. lap.

Réber László

Egymásra tornyozott tölcsérekből kreált alakokat ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 15.
XVI. évf. 16. sz. 9. lap.

Réber László

Lépcsőn fölfelé lépkedő alakot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. ápr. 22.
XVI. évf. 17. sz. 9. lap.

Réber László

„Don Quijote" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 4.
XVI. évf. lo. sz. 9. lap

Réber László

Két alaknak,-egymás talpán álló-rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 11.
XVI. évf. 11. sz. 9. lap.

Réber László

Egy vonallal rajzolt alakot ábrázoló müvét hozza a lap.
Repr.
"Véleményünk szerint"c. rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1972 márc. 18.
XVI. évf. 12. 9. lap.

Réber László

Oszlopfőt utánzó kézre támaszkodó arcot profilban ábrázoló rajzát hozza a lap cim nélkül. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 2o.
XVI. évf. 21. sz. 9. lap.

Réber László

Keresztbe-kockába rajzolt arcokat ábrázoló raj
zát hozza a lap. /Ördöglakat/
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 13.
XVI. évf. 2o. sz. 9. lap.

Réber László

"Emlékmü" c. rajzát hozza a lap.
Repr.
"Véleményünk szerint" c. rovat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 17.
XVI. évf. 25. sz. 9. lap.

Réber László

Címnélküli rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. május 27.
XVI. évf. 22. sz. 9. lap

Réber László

"Évgyürük" cimmel hozza a lap a művész rajzát, az évgyürük közepén kiabáló arccal és két kinyujtott kar, fuldoklóként ábrázolva. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 8.
XVI. évf. 28. sz. 9. lap.

Réber László

Fehér Klára: "Riport helyett" c. elbeszélését illusztrálta.
Repr.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. juni. 19.
V. évf. 14. sz. 8. lap.

Réber László

Egy vonallal rajzolt kettős arcélt ábrázoló képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 5.
XVI. évf. 32. sz. 9. lap.

Réber László

Levendel Julia: "Nálunk az ugy van" cimmel ismerteti Janikovszky Éva és Réber László könyvét, melynek illusztrációit készitette a müvész.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 22.
XVI. évf. 3o. sz. lo. lap.

Réber László

"Sperhakni" cimmel a hozza a lap kovácsolt vasat utánzó rajzát.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 15.
XVI. évf. 29. sz. 9. lap.

Réber László

Rajzának repr.-ját hozza a lap. Cime nincs, „Véleményünk szerint"c. rovatban.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juni. 24.
XVI. évf. 26. sz. 9. lap.

Réber László

Fekete mezőben fehér figurákat ábrázoló művét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 9.
XVI. évf. 5o. sz. 9. lap.

Réber László

Subás férfit kondás bottal ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. okt. 14.
XVI. évf. 42. sz. 9. lap.

Réber László

Tréfás rajzát hozza a lap, a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan 27.
XVII. évf. 4. sz. 9. lap.

Réber László

Rajzát hozza a lap "Illusztráció" cimmel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 28.
XVII. évf. 30. sz.11. lap.

Réber László

Széken ülő alakot ábrázoló rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 21.
XVII. évf. 29. sz. 9. lap.

Réber László

Magas létrával elérhető, kerekes kutat ábrázoló tréfás rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 14.
XVII. évf. 28. sz. 9. lap.

Réber László

Óriási cipőt ábrázoló rajzának sarka, szögletes emberi profilt mutat be, a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 7.
XVII. évf. 27. sz. 9. lap.

Réber László

Rajza a "Véleményünk szerint" c. rovatban.
Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 23.
XVII. évf. 25. sz. 9. lap.

Réber László

Janikovszky Éva: "Velem mindig történik valami" c. gyermekkönyvének illusztrációiról ir Szabados Árpád: "Az illusztráció" c. -gyermekkönyvek illusztrálásával foglalkozó- cikkében.
A lap bemutatja Réber László egyik -gyermekkönyvbe készitett- rajzát.
P. Brestyánszky Ilona: "A külalak" c. cikkében szintén elismeréssel ir a Janikovszky-Réber kötetekről.
Repr.
Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 16.
XVII. évf. 24. sz. 4. lap.

Réber László

Bukósisakos fejet ábrázoló rajzát hozza a lap a Véleményünk szerint"" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 9.
XVII. évf. 23. sz. 9. lap.

Réber László

Férfiöltöny felsőrészét ábrázoló rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juni. 2.
XVII. évf. 22. sz. 9 lap.

Réber László

Nagy hal szájában beuszó kis halat ábrázoló rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 26.
XVII. évf. 21. sz. 9. lap.

Réber László

Rajzát hozza a lap a „Véleményünk szerint"
c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 12.
XVII. évf. 19. sz. 9. lap.

Réber László

Kezet ábrázoló rajzát hozza a lap a "Véleményünk szerint" c. rovat keretében.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 5.
XVII. évf. 18. sz. 9. lap.

Réber László

A "Véleményünk szerint" c. rovat keretében a lap bemutatja a müvész rajzát cim nélkül.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 28.
XVII. évf. 17. sz. 9. lap.

Réber László

Egy-egy vonallal rajzolt, három részből álló figurát ábrázol a mü.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 20.
XVIII. évf. 16. sz. 9. lap.

Réber László

Rajza ülő embert ábrázol, fejeként azonos
szék, mint amilyenen ül, csak kisebb formában.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 13.
XVIII. évf. 15. sz. 9. lap.

Réber László

Kézzel befogott szemü, lefelé kisebbedő három alakot ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 30.
XVIII. évf. 13. sz. 9. lap.

Réber László

Egymás fölött, egy kisebb és egy nagyobb csizmapárt ábrázol a müvész munkája.
Repr.

Élet és [1]rodalom, Bp. 1974. márc. 2.
XVIII. évf. 9. sz. 9. lap.

Réber László

Triptichon-szerü rajz, cim nélkül. A két szélső alak égrenéző szenteket utánoz, a középső szimpla vonalból készült.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. febr. 9.
XVIII. évf. 6. sz.9. lap.

Réber László

A "Véleményünk szerint" c. rovatban hozza a lap a cimnélküli rajzot.
Alakot ábrázol, az arc helyén két lefelé néző, merev szemmel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 19.
XVIII. évf. 3. sz. 9. lap.

Réber László

Rajzán szemüveges alak előrehajolva ir, hegyes szögekkel kivert széktámlától védekezve, a szék legszélén ül.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 12.
XVIII. évf. 2. st. 9. lap.

Réber László

Hat egymással szembenálló emberalak árnyképe. A kifelé egyre nagyobbodó alakok közül a két utolsó keretként foglalja össze az egész művet.

Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 29.
XVII. évf. 52. sz. 9. lap.

Réber László

Kötélen táncoló ember a testén keresztül furt egyensulyzó ruddal. Rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 15.
XVII. évf. 5o. sz. 9. lap.

Réber László

Rajz, cim nélkül. Téglalapon két-két pontház-utánzat, közötte egy-egy ember áll. Az egyik pontházpár fejjel lefelé áll, ugyigy az embert is fejjel lefelé rajzolta. /am

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 8.
XVII. évf. 49. sz. 9. lap.

Réber László

Janikovszky Éva: "Ha én felnőtt volnék" c. képeskönye nyerte meg az idén az NSZK-ban az ifjusági könyv dijat. Nyugat-Németországban ez az egyetlen, rendszeresen kiadott állami irodalmi dij, -közli a "Tájékozódás" c. rovat "Dijnyertes magyar képeskönyv" cimmel. Az 1965-ben magyarul megjelent könyvet tavaly adták ki az NSZK-ban "Grosse dürfen alles" cimmel. Az Anrich Verlag 1974-ben több könyv kiadását tervezi a szerzőktől.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. dec. 1.
XVII. évf. 48. sz. 7. lap.

Réber László

Cimnélküli rajz. Kampón lógó, csonka körben álldogáló madár.
A „Véleményünk szerint" c. rovatban a rajz melletti glossza cime: "Tévégroteszk kismadárkák ötletéből." Ennek illusztrációja is lehet, a glossza tartalmából következtetve.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 24.
XVII. évf. 47. sz. 9. lap.

Réber László

Téglafalat tetőrésszel ábrázoló rajz a "Véleményünk szerint" c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. okt. 13.
XVII. évf. 41. sz. 9. lap.

Réber László, grafikus

Horgas Béla könyvét (: „Mesélek a zöld disznóról") illusztrálta.

— : Mesekönyvek, leporellók, regények

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. márc. 8.

Réber László, grafikus

Horgas Béla: Mesélek a Zöld Disznóról c. kötete Réber illusztrációival

↓

— : Most jelent meg

X.

Népszabadság, Bp. 1974. március 27.

RÉBER László

1991.évfben Csillag Albert dijat kapott

Magyar Nemzet, 1991.március 29. 11.p.

RÉBER László grafikus

1993 Munkácsy-díj

Réber László

Kedden a Váci Könyvtár Galériában megnyílt Réber László grafikus kiállítása. Elvontabb témájú, kísérletező munkáit, háromdimenziós alkotásokat — kockák felületére mintázott nonfiguratív rajzait — láthatja ezúttal a közönség. A kiállítás június végéig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1987. 6. 27.

M.D.K.

Reber László
grafikus

A Munkácsy Mihály díj
III. fokozatát nyerte el.

— : 1967. kiváló és érdemes művészei . . .
Élet és Irodalom, 1967. ápr. 8 – 4 lap.

Réber László, grafikus

Szerzői estje lesz.

↓

— : Rajzfilmek a Kossuth Klubban 24.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. jan. 23.

Réber László grafikus

W.T.: Réber László grafikusművész

Művészet, 1982. május

RÉBER LÁSZLÓ

Fődijat kapott a békéscsabai grafikai biennálén

UJ TÜKÖR 1980./XVII/15.sz.47.o.

vagy az

Az V. versszakból:

Eredeti:

„A felnőttek *érthetlenül* beszélnek..."

Elhangzott:

„A felnőttek érthetetlenül beszélnek..."

A X. vesszakból:

Eredeti:

„s mint a kisikált *sárgaréz-edények*..."

Elhangzott:

„s mint a kisikált rézedények..."

A XII. (utolsó versszak, utolsó sor:)

Eredeti:

„*röpüljetek* az ünnepi magasban."

Elhangzott:

„repüljetek az ünnepi magasban."

A vershez nem illő, szónokias patetikus versmondást, a szöveg grammatikai felépítésével ellentétes intonációs szakaszolást, helytelen hangsúlyozást már említeni is alig érdemes.

Azt hiszem, a stílusművész Kosztolányi egy emlékműsorban megérdemelt volna legalább egy *szöveghű* versolvasást.

Huszár Ágnes

AZ ÉV

GYERMEKKÖNYVE '84

A Magyar Úttörők Szövetségének székházában 1985. április 2-án osztották ki a Nemzetközi Gyermekkönyv Tanács (IBBY) Magyar Bizottságának gyermekkönyv-jutalmait. Az ünnepségen megjelent Fekete Gyula, az írószövetség alelnöke és Friss Péter, a Magyar Úttörők Szövetségének titkára. A jutalmakat a magyar bizottság elnöke, Janikovszky Éva adta át.

A gyermekkönyvek kategóriájában *Tarbay Ede* a *Kukori és a Kandúrvarázsló* című könyvéért, az ifjúsági irodalom kategóriájában *Kőszegi Imre* a *Szerelmetes Orsikám* című történelmi regényéért részesült jutalomban. A műfordítások közül a zsüri *Göncz Árpádnak* ítélte a jutalmat *Lang Maflázia* című művének átültetéséért, az illusztrációk kategóriájában pedig *Réber Lászlónak* ugyanezen könyv illusztrációiért. Az ismeretterjesztő könyvek kategóriájában *R. Várkonyi Ágnes* részesült jutalomban a *Buda visszavivása* című könyvéért.

Réber László, grafikus

10.

–: Az év gyermekkönyve '84

Élet és Irodalom, Bp. 1985. ápr. 12. XXIX/15

Réber kósztó: Rajz

Ét és Irodalom Br. 1984 jan. 13. XXVIII/2

9.

■ *Szűrös Nelli: A színész (Népszava, 198 old.)*

Vajon csalódás, illúzió lenne, ogy mikorra mindenben elérik z emberek a teljes egyenlőséget, ddigra teljesen elkülönülnek gymástól?...

Gyötrelmes tapasztalatok szülék ezt a kérdést prózairodalnunk egyik legfrissebben feltűnt zerzőjében, *Szűrös Nelli*ben, akit szokásos vagy inkább kötelezőnek vélt udvariaskodás nélkül ninősíthetünk — kezdő volta elenére — érett író-kollégának, nindenekelőtt mondanivalója okán. Formailag realista hagyonányokhoz kötődve vizsgálja korunk valóságát, mindazokkal a furcsaságokkal együtt, amelyek áttekintése során — bizonyos értelemben — hátborzongató kérdésekig jut el.

A szerény külsejű könyv borítólapját Würtz Ádám grafikája díszíti, s noha borítólapokról és készítőjükről ritkán esik szó új könyvek ismertetésekor, ezúttal ez a munka nemcsak azért érdemel külön említést, mert a grafikus a tőle megszokott színvonalon tett eleget a kiadói megrendelésnek, hanem kiváltképpen azért, mert híven érzékelteti annak a lényegét, amit a könyvben találhatunk. Sakktáblát rajzolt, amelyen némiképp eltorzult, ember alakú bábuk állnak. Erről a „látkép"-ről mondja az egyik szereplő, hogy az élet-sakktábla alaptörvénye szerint egyetlen fiben próbál eligazodni a szerző és törekszik eligazítani az olvasót is.

A kötet tíz novellájában s a címadó kisregényben (*A színész*) felbukkanó alakok mindenike más-más ugyan — egyebek mellett épp azért, mert tudatosan különbözni akarnak egymástól, miközben pontosan ez a törekvésük uniformizálja őket. Valamennyiükben — valamennyiünkben! — működik a szándék, hogy színészkedéssel, pózokkal burkoljuk el igazi önmagunkat. Szűrös Nelli egyik legfontosabb literátori felfedezése és kifejezése, hogy ez a kusza látszat sokszor maga a valóság, vagyis a látszat azonos a lényeggel. A kisregény főhőse napszemüveget tesz fel, hogy így „elbújva", akadálytalanul, vagy ahogy ő gondolja: büntetlenül láthasson mindent. Ámde ez a „büntetlenség" önmagában hordozza büntetését, mert a mindent látás gyötrelmét kell átélnie, aminek az a summázata, hogy valóban azok vagyunk, amiknek látszunk, és pózaink meg álarcaink mögé kukucskálva is legfeljebb újabb pózokat és álarcokat lelhetünk.

Fájdalmas ez a tudás, mert azt sejteti, hogy fogyóban vannak azok a személyiségek, akik a néha kényszerűen képviselt látszatoktól elütő titkok birtokosai, akik tehát — nehezen felfedezhető módon akár, de — kifejezői az emberi nagyságnak, méltóságnak. Más szóval: hígul az emberek összességének minősége

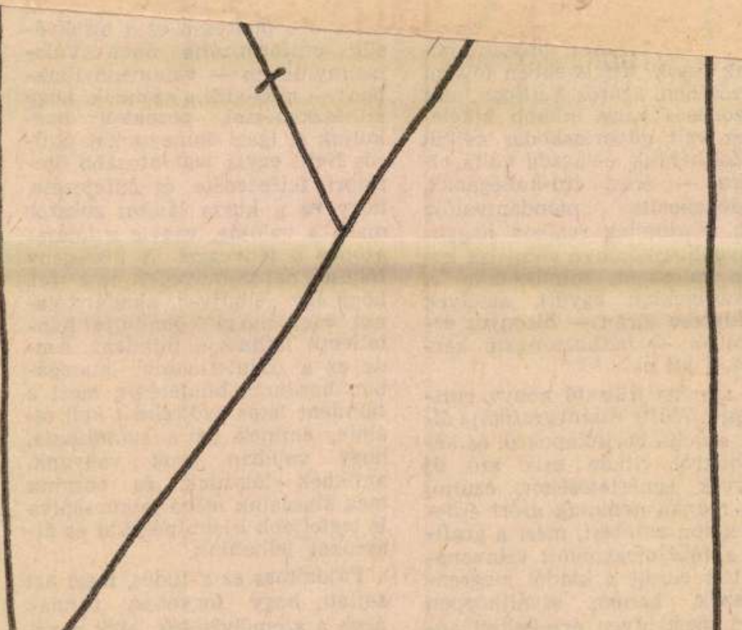

Réber László rajza

Réber László grafikusművész

Az idén is megrendéztek a Nemzetközi Gyermekkönyv Kiállítást, az NSZK-bele Offenbachban, melyen a művész könyvillusztrációi szerepelnek, a több nyelvre lefordított sorozatban, amely humoros módon nevelési kérdésekkel foglalkozik, meg pedig a gyermek szemszögéből nézve.

TV-Híradó,

1977. márc. 17. TV. 19.30 V Gné.

Réber László, grafikus

A Janikovszky Éva-Réber László: Te is tudod? c. képes mesekönyv

↙

— Most jelent meg

4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. okt. 26.

Réber tóstló

neve emlitve

Akácz tastló: Karikaturisták és tarzképrajzolók.

Kritika 74/7. 28.0.

Réber László

Grafikus

Leonard Bernstein könyvét
„Hangversenyek fiataloknak"-ot
Réber László illusztrálta.

— : Kulturális Tükör
Tükör, 1974. dec. 3 - 12 lap.

Réber László, grafikus

Hárs László: Biri és Bori c.
könyvét illusztrálta.

—: Akkor voltunk hunévesek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. feb. 15.

Réber László, grafikus

Csukás István-nal közösen alkotott könyve: Sippal-dobbal.

—: Csupa mese — Altató 2,

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. dec. 14.

Réber László, grafikus

Csukás – Réber: Sippel, dobbal

c. kötet

↓

— : Most jelent meg 30.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 25.

Réber László, grafikus

Bartók: Cantata profanajának kiadásához kérített rajzokat.

— Új zenei Könyvek J.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 27.

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva: Kire ütök én a gyerek? c. könyve Réber László illusztrációival

↓

— : Most jelent meg

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 17. 8.

Réber László, grafikus

Bartók Cantata profanájának
növege kroó György bevezetőjével
jelent meg. A kötetet Réber L. illusztrál-
ta.

— : Zenei mini lexikon 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. nov.

21.

Réber László

Grafikus

Illusztrációi

(Jankovszky Éva: Kire ütött ez a gyerek c. könyvéhez) (vegyes)

F.A.: Ne csak karácsonykor

Nők Lapja, 1975. febr. 22 - 14 oldal.

Ribes László
grafikus

Janikovszky Éva: Kire ütött
ez a gyerek? cimü könyvét
Ribes László rajzai díszitik.

F.A.: Ne csak karácsonykor.
Nők Lapja, 1975. febr. 22 – 14 oldal.

Réber László

grafikus

Méltatás.

Tettamanti Béla: A karikatúra és a . . .

Művészet, 1974. július - 5 lap.

Réber László

illusztrációja Varga Katalin

„Barátom Bonca" c. gyermekregényéhez

a 13. oldalon

május 1

Rébor László
grafikus

„Raji" (rajzo)

Tettamanti Béla: A karikatúra és a „karikatúra"
Művészet, 1974. július – 5 oldal.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Réber László

1972 OKT 14

1021

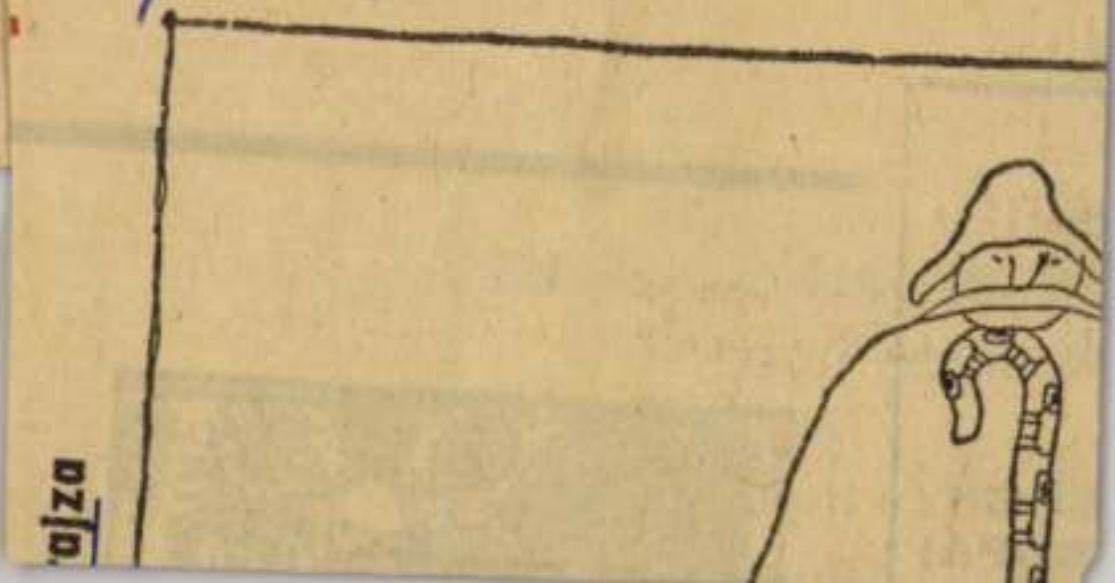

Réber László

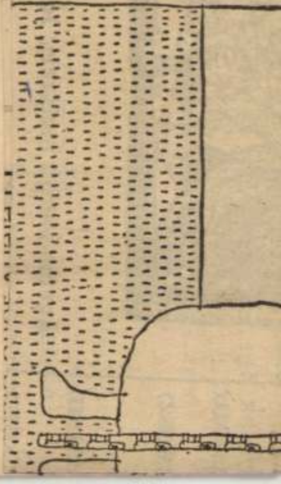

Réber László grafikusművész

A Metropolis c. karikaturakötetetnek két grafikusművész a szerzője, melynek a környezetvédelem a túlzott urbanizáció, a magány a témája. Rajza rideg, hatalmas falak közé ültetett pici gyerekeket ábrázol. (említve)

Rózsa Gyula: Metropolis.

Népszabadság, 1972. aug. 13.

Réber László

Janikovszky Éva: „Velem mindig történik valami" c. könyvét illusztrálta.

Zay László: Velem mindig történik valami. Magyar Nemzet, 1972. szept. 24.

Réber László
rajza

Mándy Iván lsútak a mikrofon
előtt csinü kötetéből.

Magyar Hirlap 1971/351 IV old.

Réber László, grafikus

Megemlítve. (Jenikovszky – Réber: Gross dürfen alles c. németül megjelent könyve.)

Varga Sándor: Magyar könyvek – nem magyar nyelven 4.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 5.

Réber [László], grafikus

Tácsnerzője a

Szabó – Réber: Te is tudsz énekelni

c. könyvnek.

— : Most jelent meg 8.

Népszabadság,

Bp 1973. okt. 28.

Réber László, grafikus

Megemlítve.

Marafkó László: Kovjet folyóirat a magyar ifjúsági irodalomról 957-958.

XVI
10.

JELENKOR, Pécs, 1973. okt.

Keber László

az NSZK-beli Offenbach Majvaparti könyvművészeti múzeumban megnyílt a 18. nemzetközi képeskönyv-kiállítás. Szerepel Janikovszky Éva „Velem mindig történik valami" gyermekkönyvének illusztrációja. (említve)

Heimann Ildikó: Felfedezni és szeretni a világot.
Magyar Nemzet, 1974. márc. 26.

Réber László

Mértani idomokból készült arc, kockából álló felsőtesttel.
Repr.

Élet és [1]rodalom, Bp. 1974. juli. 27.
XVIII. évf. 30. sz. 9. lap.

Réber László grafikus

a Móra Kiadó gyermekkönyveinek, 5-13 évesek korosaportjának egyik illusztrátora. Leporellőt rajzol. Janikovszky Éva: „Velem mindig történik valami" c. könyvet illusztrálta. (említve)

Rajz (repr)

Szabados Árpád: Az illusztráció.

Élet és Irodalom, 1973. jún. 16.

Réber László

Grafikus

Örkény István: Egyperces novellák

illusztrációi Réber László

—: Könyvhét 1974.

Tükör, 1974. június 11–12 kép

Kéber László

Aláírása a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1973 április 15

Rèber László

Illusztrációja a 13.
oldalon

Magyar Nemzet 1973 július 8

Réber László

Lázár Ervin „A hétfejű tündér" c. mesés-
könyvét illusztrálta rajzaival.

F.A.: A Móra kiadó újdonságaiból.
Pedagógusok Lapja, Bpest, 1973. ápr. 14.

١٢٨

Réber László

illusztrációja a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1972 március 19

Réber László

Ujságcikke a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1972 március 5

Réber László

2 illustráció Török Sándor: A kis-
sujjamból szoptam könyvéhez.

Török Sándor: A kisujjamból szoptam (N.S.L)

Magyar Hirlap, 1969 január 10. 6.l.

Réber László, grafikus

Mikus: Hatévesek lettünk c. kötetéhez készítette a rajzokat.

– Hajdanában Zamárdiban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973 aug. 16.

Réber László, grafikus

Upton Sinclair: Manómobil
című könyvét illusztrálta,

— Hajdanában Zambiában 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. aug. 16.

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva: Ha én felnőtt lennék c. könyvét illusztrálta.
A kötet megjelent német nyelven és az NSZK idei ifjúsági könyvdíját nyerte el.
— :o Ifjúsági könyvdíj 12.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. júl. 17.

Réber László, grafikus

A népszerű Janikovszky-könyvek illusztrátora.

f.f.: Ha én felnőtt lennék 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. júl. 26.

Réber László

A Gyermekkönyvillusztráció Biennálén 10 grafikával szerepelt.

Bratislava 1971 Gyermekkönyvillusztráció Biennálé; Magyar Grafika, 1971/6, 49. l.

Réber László

illusztrációja a 13. oldalon

Magyar Nemzet 1971 augusztus 1.

Déber László

Merényi István típográfussal közös műve Benjámin László kis magyar antológiája.

Magyar Grafika, 1967. 2. sz. (Cétét)

Réber László

rajza a 29. oldalon

Tükör. 1965 október 12.

Réber László

Illusztrációja a 18. oldalon

Tüzér 1965 augusztus 24.

Róbert Lóntó

73-74. sz. reprodukció k, fekete-fehér, egész táblán:

„Benjámin Lóntó: Kis magyar antológia" (tintajz)

Lóntó Tibor: Graphica Hungarica. I.

mai magyar illusztrációk, Budapest, é. n.

Réber László

71–72 sz. reprodukciók, sekete-sehéren:

„Változatok egy témára" (tusrajz)

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I.

mai magyar illusztráció, Budapest, é. n.

Rébér Lóránt

Született Budapesten 1920-ban. Tanulmányai: Képzőművészeti Főiskola. Munkácsy díjas 1967.

Szántó Tibor: Graphica Hungarica I.

mai magyar illusztrátorok, Budapest, é. n.

Rébet László

A Magyar Karikatúrakiállítás alkalmával (Műcsarnok, 1968 jan.) az Újságírószövetség karmadik díját kapta, Vasvári Anikával megosztva.

Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 69. l.

25.

Magyar Iparmüvészeti Főiskola
rtási ideje alatt látogathassa
ályok betartása mellett igénybe

.nap.

Farkas Domonkos sk.
őigazgatóhelyettes

Réber László

AKÁR HISZED, AKÁR NEM. Ez a cime Janikovszgy Éva és Réber László közös művének, amely a legjobb gyermekkönyvnek járó diplomát nyerte el Franciaországban. A mesekönyvet a Flammarion francia kiadó a múlt évben jelentette meg franciául.

Magyar Hirlap 1978-26-9

Réber László, grafikus

var zsebkönyvek. — Végh György: Don Makarémó, egy kulcslyukon keresztül. Meseregény. Réber László illusztrációival (Móra).

–: Most jelent meg.

Népszabadság, Bp. 1978. márc. 22. 8.

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva: Mőr megint

c. könyvét illusztrálta

(m. tolnay): Indula Rakéta Regénytár 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. apr. 10.

Réber László, grafikus

L: Haiman György

(pálffy): Szép magyar könyvek versenye

2.

Esti Hírlap Bp. 1978 febr. 22.

Réber László, grafikus

Réber László mókás kismajma nevet ránk annak az új gyermekkönyvnek a címlapjáról, amelyet *Végh György* írt egy kis játékmajomról, Don Makarémó egy kulcslyukon keresztül címmel.

—: Don Makarémó egy kulcslyukon keresztül. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. ápr. 19.

Réber László, grafikus

JANIKOVSZKY ÉVA—RÉBER LÁSZLÓ Akár hiszed, akár nem című mesekönyve, amelyet a Flammarion francia kiadó az elmúlt évben jelentetett meg, a legjobb gyermekkönyveknek járó diplomát nyerte el Franciaországban.

-: Hír

8.

Ninszabadság, Bp. 1978 jan. 31.

Réber László

Méltatás

Székely András: Satira és humor az NDK-ban.
Új Tükör, 1977. október 23. 3 laps.

Réber László

A miskolci József Attila könyvtárban ki állították a művész gyermekkönyv illusztrációit.

Molnár Zsolt: Gyermekkönyv illusztrátorok... Új Tükör, 1977. november 6. – 4 lap.

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva: Nár megint v. Könyvét illusztrálta.

- A könyvhét könyvei 9.

Nérszabadság Bp. 1978. máj. 31.

Réber László grafikus

Rajz:

Rép.

Jankovszky Éva: Kedvenc lemezeim 23.

Gyermekkönyv, kp. 1972. április XXIII/4.

Reiber Károly grafikus

Tamkó Sirató Károly: Pinty s' ponty c.
kötetét illusztrálta.

V. M.: Könyvhétre ajánlják 34.

Gyermekeknek. Bp. 1972. április XXIII/4.

Réber László, grafikus

Rajz: Repr.

Janikovszky Éva: Kedvenc lemezeim 27.

Szemelvénk, Bp. 1972. május XX.III/5.

Réber László, grafikus

A Jankovszky-kötet illusztrációit rajzolta.

M. S. P.: Velem mindig történik valami

M. S.

Népszabadság, Bp. 1972. júl. 16.

Réber László, karikaturista

A kölet egyik narcója.

↓

Rózsa Gyula: Metropolis M. 8.

Népszabadság, Bp. 1972. aug. 13.

Réber László, grafikus

A Metropolin c. kötet egyik nezője.

(László): Negatív metropolin 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. máj. 16.

Réber László, grafikus

— Mándy Iván: Csutak és a szürke ló. Gyermekregény, Réber László illusztrációival. Mókus könyvek —

8

–: Most jelent meg

Nszabadság, Bp. 1979 aug. 11-

Réber László

Békés megye fődíját nyerte, bemutatott
művéért a Békéscsabai II. Országos Alkalmazott-
grafikai Biennálén

Magyar Nemzet 1980. III. 30.

Réber László, grafikus

L.: Kondor Lajos

–: Vidám gyermeknap a fővárosban 8.

Esti Hirlap, Bp. 1978 máj. 29.

Réber László, grafikus

sál. Mesefegény — Réber László:
Jobb? Bal? Képeskönyv

–: Most jelent meg.

Népszabadság, Bp. 1980. márc. 14. 8

Réber László, grafikus

Rajz

Repr

Janikovszky Éva: Miért nem vátanolok tintészegesen? 9.

Gyermekünk. Bu. 1974. július XXV/7.

Réber László, grafikus

Varga Katalin: Bartók,
Bonca c. könyvét
illusztrálta.

Dr. Jókay László: Kik azok a Boncák? 33-34.

Gyermeknevelés, Bp. 1974. június XXII/6.

Réber László, karikaturista

Megemlítve.

Akász László: A grafika rakoncátlan gyermeke 1088-1094.

Élet és Tudomány, Bp. 1975. jún. 6. XXX/23.

Réber László grafikus

Jankovszky Éva könyveit

illusztrálta.

(f.f.): Kölyökparaván kóstolgató 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. márc. 3.

Réber László

Grafika.

A Hét, 1974. jan. 4. 5. ef. 1n. 7r.

Réber László grafikus

L. : Kass János

— : Most ....

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 1.

Réber László

a legjobb gyermekkönyv nagydíját az NSZK-ban Janikovszky-Réber könyve nyerte.

Ó. É.: Húszéves a Corvina.

Ország Világ Budapest, 1975. máj. 14.

Réber. László, grafikus

Turcsányi Ervin – Réber László: Nyolcláb vadászok c. kötete

↙

8.

— : Most jelent meg

Népszabadság, Bp. 1976. jún. 10.

Réber László, grafikus

l.: Schaár Erzsébet

80-82.

Türkös T.: Tér és

TISZATÁJ, Szeged, 1975. október XXIX/10.

Réber László grafikusművész

Esztergomban négy grafikusművész mesellusztrációiból nyílt kiállítás. a művész műveit a tömör kifejezésmód szatirikus elemekkel párosul.

TV-híradó

1976. IV. 17. 19.30 /11/ V.

Réber László

fekete fehér metszetvariációt készitett
a Cantata profanahoz.

Népmüvelés 1975/4/46

Réber László

Hincz Gyula, Reich Károly, Réber László, Szántó Piroska, Würtz Ádám és még sokan mások illusztrálják a gyerekkönyveket.

Magyar Hirlap 1975 149/III
Lengyel Lajos: Könyvművészetünk három évtizede

Réber László

Janikovszky Éva: "Kire ütött ez a gyerek?" c. könyvének illusztrációit elismeréssel méltatja Horgas Béla: "Csodák, ötletek" c. több Móra kiadványról szóló kritikájában. Külön kiemeli az iró és a képzőművész együttes munkáját, a kitünő szöveg mellett az értékes grafikai képeket.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. május 24.
XIX. évf. 21. sz. 11. lap.

Réber László.
grafikusművész

Nagy László: Könyves-
falu.

Magyar Nemzet,
1978. máj. 26.

Réber László, grafikus

L. Reich Károly

– Pompadour kőpenye

2

Esti Hírlap, Bp. 1979 febr. 16

Réber László

RÉBER LÁSZLÓ GRAFIKAI MUNKAIBÓL nyílt kiállítás csütörtökön Miskolcon, a József Attila Könyvtárban. A Budapesten élő művész kiállításán mintegy száz rajz, tusrajz, papírpl sztika és könyvilluszträció látható.

Magyar Hirlap 1980/1/18/8

Réber László, grafikus

Lázár Ervin: A nagyravágyó fehéleri gó
c. könyvét illusztrálta

↙

8.

_: Most jelent meg.

Nipszabadság, Bp. 1978. aug. 11.

Réber László, grafikus

L: Kondor Lajos

2.

-: □ Kondor Lajos, ...

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 23

Réber László

Szabados Árpád: a balassagyarmati Horváth Endre Galériában február 2.-ig,
Molnár István: a miskolci Mini Galériában február 9.-ig,
Kárpáti Éva és Gyémánt László: a dunaujvárosi Uitz Teremben február 17.-ig,
Réber László: a miskolci József Attila Könyvtárban február 23.-ig,
Bognár Zoltán: a Csók Galériában január 31.-ig,
Berkics Miklós: a Ferencvárosi Vasutas Művelődési Házban február 1.-ig,
Albert László: az Állami Operaház Klubjában január 28.-ig szerepel műveivel a fenti kiállító termekben,-mint a lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. jan. 26. XXIV.évf. 4. sz. 8. lap.

Réber Lánló, grafikus

majemlítve.

Fencsik Flóra: Égigérő fű

2.

Esti Hirlap, Bp. 1979. dec. 27.

Réber László, grafikus

Illusztrációival jelenik meg A kiskakas gyémántfélkrajcárja c. mesekönyv.

—: A téli könyvvásár újdonságai 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. nov. 12.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

(35.)

26.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 25.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat: Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (34.) M.11.

Népszabadság, Bp. 1971. dec. 19.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr.

Jankovszky Éva:
: Apák figyelmébe !

16-17. o.

Gyermeklánc, Bp. - 1971. március

XXII/3.

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Horgas Béla: Illemtan?

14-15.

Gyermeknevelés, Bp. 1971. február

XXII/2.

Réber László, grafikus

Rajz:

Repr.

Mészöly Dezső: Délutáni ulrás

21.

Gyermekünk, bp. 1971. január

XXII/1.

Réber László, grafikus

Rajzok:

Repr.

Dániel Ferenc: Erika és Molière 7 – 9.

Gyermekirodalmi Kp. 1971. augusztus XXII 18.

Réber László, grafikus

Karikatúrák:

Repr.

— : Apák figyelmébe! 36.

[Hátsó-külső-borító-]

Gyermekünk, Bp. 1971. szeptember XXII/9.

Réber László, grafikus

Rajz:

Repr.

Janikovszky Éva: Kedvenc lemezeim 24.

Gyermekünk, bp. 1971. november XXII/11.

Réber László, grafikus

Rajz:

Repr.

Jovikovszky Éva: Kedvenc lemezeim 23.

Gyermekünk, Bp. 1971. december XXII/12.

Réber László, grafikus

Szécsi Margit: Ének a gesztenyét c.
könyvét illusztrálta.

Címlap: Repr

—: Ajándékunk 34.

Gyermeknevelés, Bp. 1971. április XXII/4

Réber László, grafikus

E. Uszpenszkij: Krokodil klub c. könyvét illusztrálta.

Címlap: Repr.

— : Ajánljuk 34.

Gyermekünk, Bp. 1971. április XXII/4.

Réber László

rajza a 13. oldalon

„Vorámnyi Rényvergrolo" Magyar Nemzet 1972 augusztus 13

Réber László, grafikus

Rajz:

Repr.

Jankovszky Éva: Kedvenc lemezeim

23.

Gyermekkönyv, Bp. 1972. január

XXIII/1.

Réber László, grafikus

Arany László: A kiskakas gyémánt félkrajcárja c. könyvét illusztrálta.

L. J.: Az obrázás ábc-je 34.

Gyermekünk, Bp. 1972. január XXIII/1.

Réber László grafikus

Rajz:

Repr.

Janikovszky Éva: Kedvenc lemezeim 31.

Gyermeknevelés, 1972. február XXIII/2.

Réber László, grafikus

Rajz:

Repr.

Jankovszky Éva: Kedvenc lemezeim 23.

Gyermeknevelés, Bp. 1972. március XXIII/3.

Réber László grafikus

RÉBER LÁSZLÓ grafikai munkáiból nyílt meg kiállítás csütörtökön Miskolcon, a József Attila könyvtárban. A tárlaton mintegy száz rajz, tusrajz, papírplasztika és könyvillusztráció látható.

8.

-: Hír

Népszabadság, Bp. 1980. jan. 18.

Réber László, grafikus MDK

A Keresztespók hálója, rajz

Repr

(Turcsányi Ernő: Nyolcláb vadászok
c. könyvéből.)

Könyvekből

Vékerdy Tamás: Nyári nézelődés 33

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. július XVII/7

Réber László, grafikus MDh

Három rajz. Repr.

— : 6"... és az állatok 2

XVIII/8

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. augusztus

Réber László

Nagy Lajos: Képtelen természetrajz c. könyv illusztrációi.

Reprodukció.

© Szép magyar könyv. 1961.

MDK

Réber László

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

MDK.

Réber László

Eldorádó c.rajzfilmjéről

Filmvilág 1966 szept .7.

Réber László, grafikus

MDk

Eldorádó c. tervezett egy rajzfilmet.

– : Eldorádó, Oxidia

2

ESTI HIRLAP, 1965. okt. 4

Réber László, grafikus Mk

Négy nejz. Repr.

— : Furcsaságok 14.

NÉPSZABADSÁG, bp. 1966. okt. 16.

Réber László, grafikus

MDK

Rajzok.

Repr.

Vekerdy Tamás: Gyorsan, könnyen, semmit

10-11

CSALÁD és ISKOLA 1966. május XVII/5

Réber László, grafikus MDG

Három rajz.

Repr.

– : Ő ... és a nő 2

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. június XVIII/6

Réber László

M.D .K.

Karikaturái a hamburgi Echos kiadó által kiadandó albumban

Napló

Magyar Nemzet 1966. ápr. 13. 7.1.

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

– : Gy... és az Apja 2

CSALÁD és ISKOLA, 1966. október XVII/10

Réber László, grafikus MSK

Három rajz. Repr.

— : Ö... és a Könyv 2

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. november. XVII/11

Réber László, grafikus MDG

Rajzok

Repr.

Deme Péter: Egy napköri otthon születése
6–7

CSALÁD és ISKOLA

Szp. Cabb. november XVII/11

Réber László, grafikus MDK

Rajzok. Repr.

Vargha Balázs: „Marad a gyerek, ha játszik ...“ 29-30

CSALÁD és ISKOL, bp. 1966. október XVII/10

Réber László

Zuzana Bartosova Pinterova: BIB' 81
Illusztrációs Biennálé

Művészet, 1982. junius

Réber László, grafikus

RÉBER LÁSZLÓ grafikusművész alkotásai láthatók a komáromi művelődési központ galériájában. A tárlaton a művész 40 alkotásával mutatkozott be a határ menti városban.

- Hír

8

Nszabadság Bp. 1981 dec 5

Rébet László grafikus

L: Gyulai Liviusz

15.

Havas Erzsi: A szép könyvek igézetében

Nincszabadság Bp. 1981 nov. 22

Réber László, grafikus

lágjárók sorozat (Gondolat). — Karinthy Frigyes: Én és Énke. Réber László illusztrációival — Horváth Dénes: Szín és forma (Móra). — Ti-

-. Hk

8

Népszabadság, Bp. 1981 jún. 5.

Réber László, grafikus

Réber László új leporellója, a *Hideg? Meleg?* azoknak a gyerekeknek szerez tanulságos mulatságot, akik még nem olvasnak, de akiknek ezek a groteszk képek segítenek eligazodni a világ alapfogalmaiban.

–: Hideg? Meleg? 2

Esti Hírlap, Bp. 1981 jan. 7.

Róbert László, grafikusművész

Szántó Tibor 1954-ben került a Móra Kiadóhoz, itt gyerekkönyveket kellett csinálni. – Róbert László gyerekkönyv-illusztráció számára Szántó Tibor fedezte fel.

Németh S. Katalin: Beszélgetés Szántó Tiborral. Korunk, 1979. 9. 1421–28 old.-ig.

Réber László, grafikus

Simai Mihály „Az égre-pingált kisasikó" c. kötetét illusztrálta. (említve)

-i-s: A gyerekek könyvespolcára.
Pedagogusok Lapja, 1976. okt. 8.

Réber László

"Csip, Csip muzsa" cimmel Vadas József ir a Petőfi Irodalmi Muzeumban rendezett "Ég a gyertya ég" c. kiállitásról, amelyen a gyermekek számára készült, művészek által illusztrált könyveket mutatnak be. A kritika felsorolja ezeket a művészeket: Bálint Endre, Heinzelmann Emma, Réber László, Reich Károly, Róna Emmy, Szántó Piroska, Vida Mária, Würtz Ádám.

A fenti cimü Vadas József-cikket lásd: **Bálint Endre** nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 8. XX. évf. 19. sz. 5. lap.

Réber László, grafikus

L. zsögödi Nagy Imre

[— : Szerkesztői antal 96..]

László Gy.: Nagy Imre emlékezete 94-95.

Tiszaláj, Szeged, 1976. nov. XXX/

Réber László, grafikus

L. Haiman Gy.

– Díjnyertes kiadványok 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 máj 30.

Réber László, grafikus

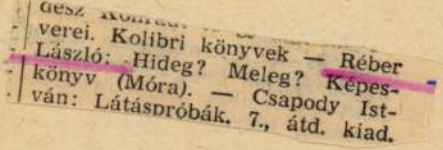
verei. Kolibri könyvek — Réber László: Hideg? Meleg? Képeskönyv (Móra). — Csapody István: Látáspróbák. 7., átd. kiad.

– Most jelent meg

8

Népszabadság, 1980. szept. 27

RÉBER László

Kondor Lajos, Réber László, Reich Károly, Szántó Piroska, Würtz Ádám gyermekkönyv illusztrációi : Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Galériája /X.Pataky I.tér 7/14/ 1978

Kat.ld. Kondor Lajos

egyre izgatottabbá. Masetto sietve egy bokor mögé rejtőzi
hallgatózik. Don Giovanni ugyanoda akarja csalni Zerlin
lan találkozás kissé kellemetlenül érinti, de rögtön feltal
mindkettőjüket meghívja kastélyába, ahol már javában
Megjelenik Elvira, Anna és Ottavio; végső leszámolásra
Don Giovanni nem ismeri fel őket, és mindhármukat
bálba. *5. kép.* Don Giovanni Zerlinával enyeleg, majd eg
dos terembe csalja. A leány segélykiáltására kinyílik az
csábító, kezében kivont karddal, Leporellót, az állítólagos
fenyegeti halállal. A komédiázás azonban hiábavaló, Elvi
Ottavio leleplezik az igazi tettest. Az általános zűrzavá
Giovanni utat tör magának, és Leporellóval együtt elme
II. felvonás. 1. kép. Don Giovanni ezúttal Donna Elvira s
környékezi meg. Hogy könnyebben célt érjen, köpenyt cse
jával. Elvira meghallja a hangját, és boldogan siet – a gaz
nyében díszelgő – Leporello karjaiba, majd mindketten e
éjszaka sötétjében. Masetto jön néhány parasztlegénny
keresik Don Giovannit. A lovag Leporello köpenyébe
először tévútra vezeti és jó messzire elküldi a furkósbotokk
verzett legényeket, azután alaposan elveri a szerencsétlen
akit Zerlina alig tud megvigasztalni. *2. kép.* Donna Elvira
val összesimulva már hosszú ideje szerelmesen andalog
keresztfolyosó árkádjai alatt. Donna Anna Don Ottavió
Zerlina Masettóval is ideérkezik. Valamennyien a Don Gi
vélt Leporellóra támadnak, aki kínos helyzetében végül
magát. Míg a többiek felháborodásukban azt sem tudják,
nek, Leporello ügyesen elmenekül. *3. kép.* Úr és szolgája
éppen a temetőben találkoznak. Fesztelen beszélgetésüket
szózat mennydörgése szakítja félbe: a kormányzó szobrán

Róbert

Az intézmény fenntartója Fejér Megyei Önkormányzat
F.k.: dr. Fülöp Gyula megyei múzeumigazgató

A székesfehérvári
Szent István Király Múzeum szeretettel meghívja
Önt és kedves családját

RÉBER LÁSZLÓ

grafikusművész kiállítására

Megnyitó:
2008. április 26-án, szombaton 17 órakor
a Szent István Király Múzeum Csók István Képtárában
(Bartók Béla tér 1.)

A kiállítást megnyitja:
Schäffer Erzsébet újságíró és
Wehner Tibor művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2008. augusztus 3-ig, hétköznap 10-19 óráig, hétvégén 10-18 óráig.
Minden hónap első hétfőjén zárva.

A kiállítás támogatója:

9 KORTÁRS MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

A KIÁLLÍTÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ PROGRAMOK:

május 15.
Sebő – Lázár Ervin:
Erdei dalnokverseny c. koncertje

május 30.
„Bárányfelhő – bodorítás
(A Négyszögletű Kerek Teremben)"
mesés – zenés drámajáték foglalkozás
családi nap keretében

június 12.
Dr. Buzinkay Géza előadása:
Derűs filozófus egy nyomasztó világban
(A karikaturista Réber László)

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM

www.szikm.hu

Réber László, grafikus

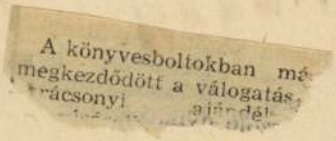

A könyvesboltokban má
megkezdődött a válogatás
rácsonyi ajándék

—: Honnan jöttél Tilapó? 2.

Esti Hirlap, Bp. 1976. nov. 24.

Réber László, grafikus

Móricz - Darvas

karikatúra: Reger

Réber László: karikatúra Borító 3.

Alföld, Debrecen, 1978. dec XXIX/12

Réber László

Réber László gyermekkönyv-illusztrációi a debreceni DOTE Galériában megtekinthető december 21.-ig,
Lisziák Elek: "Le Journal" c. kiállitása az ujpesti Gyapjuszövőgyár Kulturotthonában november 25.-től,
Schmal Károly grafikus kiállitása a Helikon Galériában december 9.-ig,
Blazsek Gyöngyvér belsőépitész kiállitása a zalaegerszegi Göcseji Muzeumban látható,-közli a kulturális eseményeket tudósitó rovatában a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. nov. 24.
XXIII. évf. 47. sz. 8. lap.

Réber László

A művész illusztrálta Janikovszky Éva új könyvét: „A nagy zuhé" c.

Népszava, 1976. júl. 21.

Ribev László

Illusztráció

Janikovszky Éva: Mire jó az olvasás?
Tükör, 1977. január 9. – 39. oldal.

Réber László

Illusztráció

Jaminkovszky Éva: Mire jó az írás?
Tükör, 1976. dec. 26 - 62. oldal

Réber László

Illusztráció

Jankovszky Éva: Mire jó a számolás?

Tábor, 1974. január 23 – 39. oldal.

Réber László

Gyermekkönyveink főszereplőt az illusztrátorok. A művész egyéni stílusa gazdagságával formálja gyermekeink látáskultúráját.

Lengyel Lajos: ~~Kapcsi~~ Könyvművészetünk három évtizede.
Magyar Hírlap 1975. máj. 31.

Rébez László
grafikus

Végh György „A nyugalmazott elefánt úz bírodalma" című könyvet Rébez László illusztrálta.

— Kulturalis tükör

Tükör, 1975. jul. 1 – 12 oldal.

Réber László, grafikus

A könyvet illusztrálta.

↓

Pass Lajos: Negyvennégy pici pinty

Gyermekünk, Bp. 1974. september

34.

xxv.9.

Réber Károly, grafikus

L.: Reich Károly

Artner T.: Gyermekrajz .... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. szept. 9.

Réber László, grafikus

Magyar kötetek „A világ le

Kulturális küldöttség

nemzetközi

resete, azért, hogy a falusi ember is tanulni tudjon és értsen a gépekhez, irányítani tudja a bonyolult szerkezeteket, hogy emberibb legyen az élete. Legyen ideje foglalkozni társadalmi kérdésekkel. Ezt azonban jobban tudatosítani kellene. Azt gondolom, hogy erről nem szabadna megfeledkezni.

Az említett szövetkezet vezetősége például elhatározta, hogy a jövőben több cukorrépát termeszt. Megkérdeztem az elnöktől, megbeszélték-e a tagsággal. Minek? „Ami a vezetőségnek jó, hiszen kifizetődik, az jó lesz a tag-

9

— : Magyar kötetek

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. okt. 7.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

(46.)

M.11.

Népszabadság, Bp 1973. jan. 21.

Réber László, grafikus

Raji-sorozat:

Rejt.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

(47.)

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 28.

Réber László, grafikus

Rajz - sorozat: Repr.

Janikovszky Éva: Velem minden történik valami (48.) M. 11.

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 4.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat: Rep.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami [49] M. 11.

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 11.

Réber László, grafikus

Rajz: sorozat:

Rajz.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami [50.]

M.11.

Népszabadság, Bp. 1973. febr. 18.

Réber László, grafikus

Több könyv kiküző illusztrátora.

Hongas Béla: Chasniváló hétévesek nek

6.

Népszabadság, Bp 1972. nov. 22.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat, Rep.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik
(42) valami 29.

Népszabadság, Bp. 1972. dec. 24.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat: Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (43.) 21.

Népszabadság, Bp. 1972. dec. 31.

Réber László, grafikus

Csukás István - Réber László. Sípnál, dobbal a könyve

—: Most jelent meg.

Népszabadság, Bp. 1977. máj. 4.

Réber László

Cimnélküli rajzát hozza a lap, a "Véleményünk szerint" c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 24.
XVII. évf. 12. sz. 9. lap.

Réber László, grafikus

Janikovszky Éva: Velem mindig
történik valami c. könyvet
illusztrálta.

Jólesz László: Jó szívvel ajánlom

34.

Gyermekünk. Bp. 1972. október

XXIII
10.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

(44.) M. 11.

Nérszabadság, Bp 1973. jan. 7.

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat: Repr.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami (45.) M. M.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 14.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Réber László, Munkácsy-díjas
[illegible]művész

MŰVÉSZET

1982 JUN

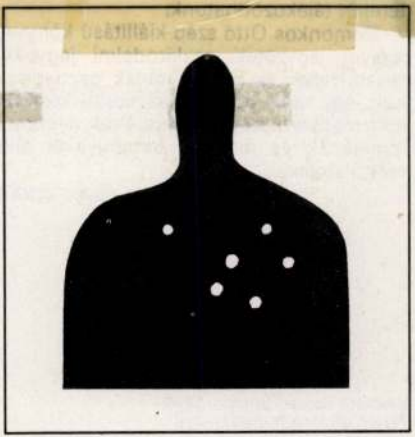

és
te

n
fekete-fehér és szín
nak, egy több évszázados múltú kézműipar magyarországi történetének, technológiájának és művészi termékeinek állít méltó emléket.

Füzes Endre

Kékfestő abrosz, Sopron, 1839
(fotók Corvina fotóarchívum)

Réber László, Munkácsy-díjas
szobrászművész

Művészet, 1982. jún. 56. old.

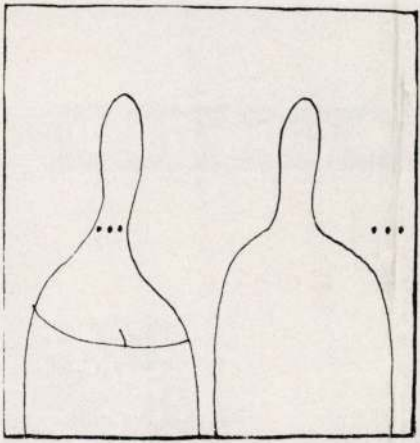

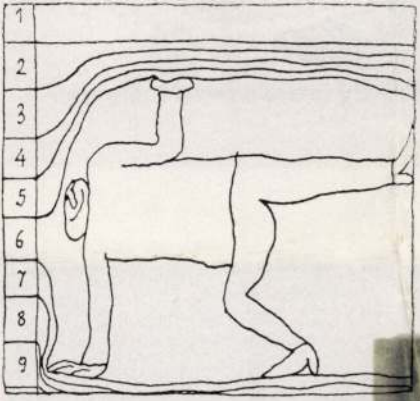

Réber László: Illusztrációk Örkény István
Egyperces novelláihoz

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Réber László

MAGYAR IFJÚSÁG
1980 FEB 15

grafikusművész

Tükörben

Az igazi karikatúra nem csak túlkapásaink kifigurázása. Annál jóval több: olyan szembesítés, ahol ki-ki önmagára ismerhet. Nem abból, hogy a tükörben széles a nyakunk vagy megrövidül a fülünk. A helyzetek teszik felismerhetővé cselekedeteinket. Azok a „letudott" mozzanatok, amelyek a karikaturista fehér lapján önálló alkotássá alakulnak. Réber László ilyen rajzoló-művész. Könyvillusztrációi, helyzetjelentései, papírberakásai néha vidám, máskor kegyetlen élllel szegődnek mindennapi társunkká. A miskolci József Attila könyvtár kiállítótermében bemutatott művek arra késztetnek, hogy ugyanúgy vegyük Réber lapjait, ahogy mások nyugodt szívvel bemondják az ultit — hetes nélkül. A különbség mindössze annyi, hogy azt az ultit el lehet „fogni", míg Réber gondolkodásra késztető filozofikus lapjait megőrzi a kiállításlátogatók emlékezete. **(M)**

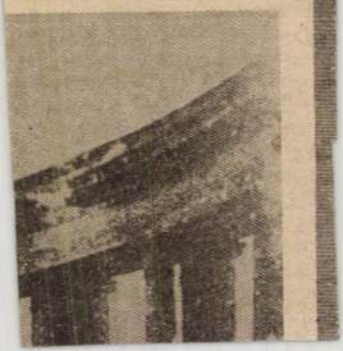

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1975 JAN 26
Magyar Nemzet
Réber László
1021

Amióta megnőttem,

és butaságokat beszélek,

és elviselhetetlen vagyok,

és rossz rám nézni,

aki csak meglát, azt mondja:

ez volna a ti fiatok?

Szinte hihetetlen!

Nem lehet ráismerni!

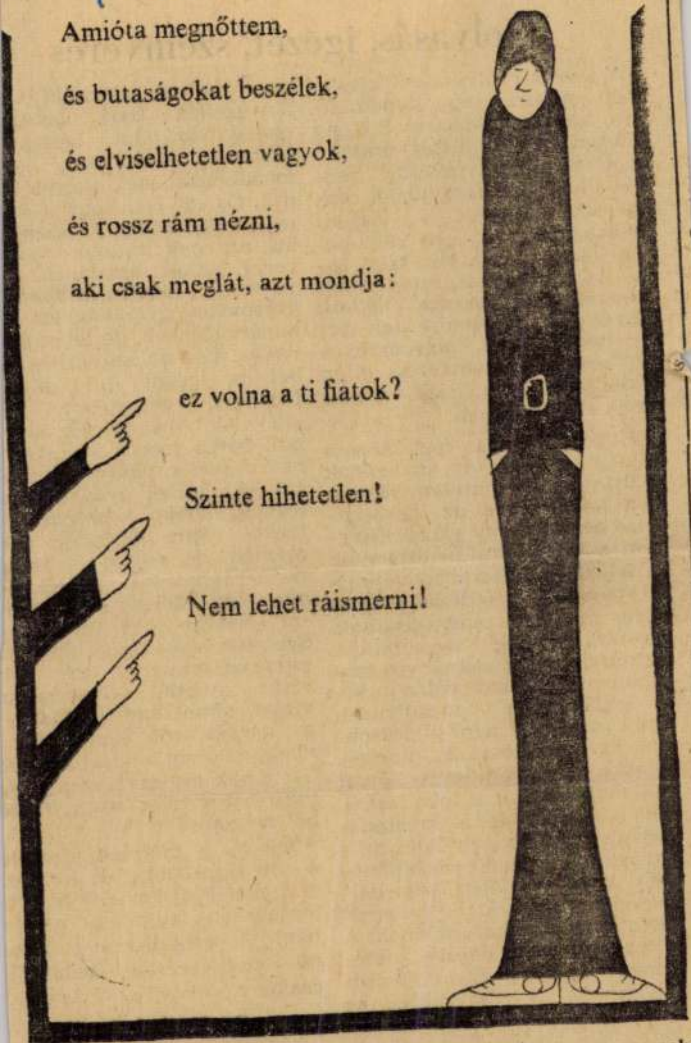

Réber László rajza Janikovszky Éva Kire ütött ez a gyerek? című kötetéből. A mű a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg

Szerkeszt

Ráol

A tévé a ráolvasásról közvetített műsort, azzal kapcsolatban, hogy a veszprémi Bakony Múzeumban kiállítás nyílt a népi orvoslás tárgyaiból. Sajnos a kiállított tárgyakból csak keveset mutattak be, viszont hosszadalmasan, igen részletesen közvetítettek helyszíni falusi ráolvasásokat, *minden tudományos magyarázat nélkül.* Úgyszólván megtanítottak arra, hogyan kell hagyományos ráolvasással szemverés ellen védekezni, gyógyítani, szenes vizet stb. készíteni.

Évtizedek óta foglalkozom a népi gyógyászat anyagának gyűjtésével, számtalan írásomban közzétettem az idevonatkozó anyagot, így eléggé ismerem a kérdés kultúrtörténetét. A televízió műsorában néprajzi szempontból érdekes volt az öreg nénikék ráolvasásainak, mesterkedéseinek bemutatása, de mindehhez tudományos magyarázatot kellett volna adni, s legfőképpen hangsúlyozni, hogy mindezen népi eljárásoknak semmi hasznuk nincsen. Újabban mindenesetre divat lett, hogy olykor a folyóiratok, sőt a rádiók is a kuruzslás haszna mellett nyilatkoznak (nyugati országokban különösen), s ez szerfelett veszedelmes dolog. hiszékeny emberek ugyanis mindenkor akadnak. A beteg ember különösen hiszékeny, s találkozhattunk tanult emberekkel is, akik hittek az asztaltáncoltatásban, szellemidézésben, jövőbe látásban.

A ráolvasás — a kimondott emberi szó erejére támaszkodó varázsmondás — kiváló szerepet játszik a régi és a népi orvoslásban. Rendszerint éves múltra tekinthet vi lényegében bajt, betegs okozó varázslat. Igézés többször szavakkal, ol mozdulattal, tekintettel tö nik. Ősrégi hit, hogy a szú tekintetű, összenőtt szemö kű egyének tudnak szem verni, ekkor beszélnek *sz verés*ről. Leggyakrabban gyermeket, gyerekágyast, n kapárt igéznek, de lehet áll (lovat, marhát, kutyát) és eg bet is igézni (pl. időjár fegyvert, veteményt, ru stb.). Akit megigéztek, elgy gül, beteg lesz, a kis gyerr nem fejlődik, *váltott*nak mo ják. Az igézet gyógyításár leggyakrabban a szenes vi viasz-, ólom-, önöntést alk mazzák, de ezenkívül isme tesek ráolvasások, fürdők a gyermek jelképes újjászület (pl. lyukon való átbújtatás Szenes víznél három szem iz parazsat hintenek egy poh vízbe, viasz-, ólomöntésr viaszt, ólmot egy tál vízbe, a parázs viselkedéséből, viasz, az ólom alakjából köve keztetnek az igéző személyér másrészt a vízzel gyógyító cé ból megmosdatják a beteget.

Mindez a múltban megfele a nép szemléletének, kifejez se megmaradt egy-egy pászto faragásban vagy egy néped ban. A ráolvasással, igéze tel, szemveréssel foglalkoz csakis e szemszögből lehet.

Dr. Vajkai Aurél
kandidátus, Balatonalmádi

KE

MAHIR SAJTOFIGYELO
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Réber László,

DÉLI HÍRLAP

grafikusművész

1980 JAN 25

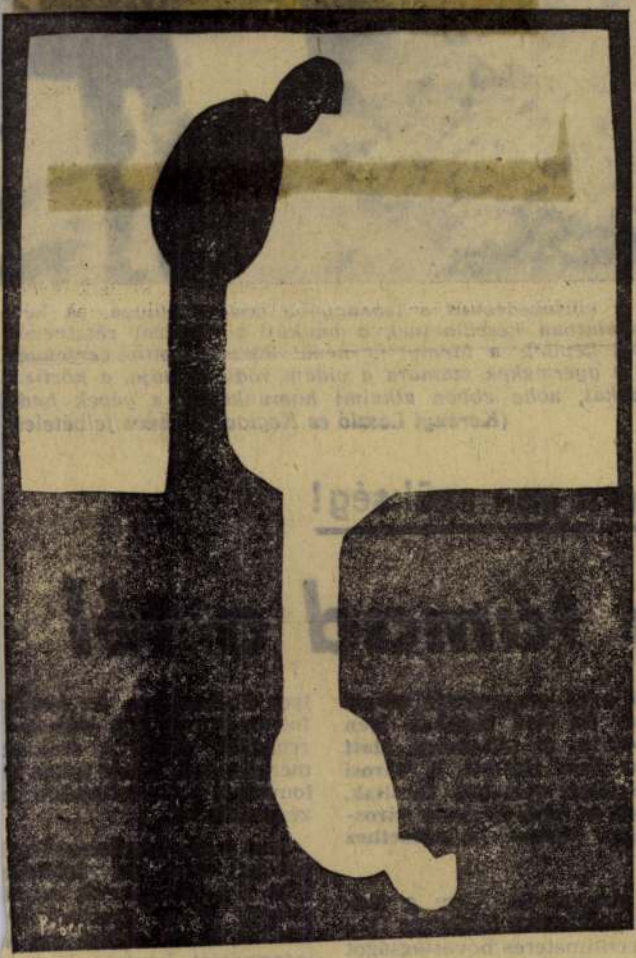

Réber László grafikusművész kiállítása február 24-ig tekinthető meg a József Attila Könyvtárban. A tárlat — vasárnap kivételével — naponta 12-től este 8 óráig, szombaton 12-től 5 óráig látogatható.

...z a közlekedésben a legnagyobb gondot okozza. A két-...angulatban készülhetnek a bánkúti sikarnevál résztvevői, ...első képünk a tavalyi karnevál hószoborépítő versenyén ...ét a gyermekek számára a vidám ródlizás adja, a köztisz-...munkát, noha ebben alkalmi hómunkások, s gépek hada
(Kerényi László és Keglovich János felvételei)

...ágra van szükség!

...b támad a tél

...ső estig megszakítás nélkül ...már az első órákban igen ...edésben. A pillanatok alatt ...íkosságot okozott, a városi ...negállni; csúsztak, faroltak. ...ozott az utak állapota város-...alálos kimenetelű balesethez

...e elmondotta, hogy a me-...ye területéről általában 12—...5 centiméteres hóvastagságot ...elentettek, de a Bükkben és ... Zemplénben, valamint Agg-...elek térségében 30—35 cen-...méteres hó hullott tegnap.

lyes szakaszokon. Az éjszak folyamán 60 gép dolgozot reggeltől pedig a szakasz mérnökségek szinte teljes ál lományát e munkálatokra ve zényelték ki.

Ami a gépjárművezetőkne gondot okoz, az örömme tölti el a téli sportok szerel meseit, s a gyermekeke Bánkútról ma reggel azt a információt kaptuk, hogy a lesiklópályákon 25 centimé teres hó várja a szőket — a síkarnevál résztvevőinek nem kis örömére —, de he

Réber László

Bevezetés Hangszerországba — nyolc éven felülieknek (Csukás István—Réber László Síppal, dobbal című kötetéből)

Hogy ne csak tudjon, szeressen is olvasni az a gyerek . . .

rnöki mű a költemény.

k, maguk szerencsétlenek?! Ellöki szonyt, vizsgálja a gyereket, szeszája, meztelen a kis hasa. Mikor ija? Mondja az anya: hát még nem volt, csak olyan kis feketeség maelenkán. Mikor szopott? Nem köll ndig elalussza. Ríni se rí. Szeren-. Megölik ezt a szép kisgyereket a kkal. A széklet azért fekete, mert abból él, amit az anyaméhből hoda, hogy ennyi ideig vallotta. Teát köménymagból, pipitérből! Marcsa, fejni a saját tejedből. Kiskanállal t a bába a gyerek elkékült szájába. megmozdult a gégája. Lesik, mit bába. Csöpp kis száját csücsöríti ngén, mint a fázós fecskefiókák. ben nyelegeti az édes anyatejet. . gügyög a bába. Te szegény pára. volna, éhenhaltál volna. Jó szoepölyálja, átadja Marcsának. Itt rijj már. Él a fiad! Tanuld meg, kell szoptatni. Igazgasd neki a a szájába, két ujjad közé vegyed, segíts neki szívni a tejet. Ha már ogy fáj, akkor megy neki. Akkor gyerek. Jaj, mondja Marcsa, hát zer se éreztem, hogy fájt volna a . Nem ám, mert nem is szopott óta a világon van. Jó ráncba szeába mindenkit, különösen Tereszka ámat. Sötét babonái helyett inkább meg a lányát a gyereknevelésre. ő is fölnevelt öt gyereket. Vénaszétére szégyellje magát. Megdicsérte az egyetlen okost a háznál. Nem is Elmenek, mondja, üzenjenek, ha a netán rosszabbul volna.

zott azután kis Vincére anyja, minón szoptatta, fürösztötte gonddal, vel mérte a víz melegségét, csenengette bölcsőjét, hogy föl ne rázódjs gyomra. Hogy csicsijgatta csöndes t. Csicsijja-babája, gyönyörű virá-indenem vagy nekem ezen a világénekelt Marcsa, muzsikált a hangtha karácsonyi csengő csilingelt

(Folytatjuk)

Kincskereső

Az elmúlt évek hagyományaihoz híven gazdagabb tartalommal jelent meg a Kincskereső című ifjúsági irodalmi folyóirat decemberi száma. A bővebb terjedelem karácsonyi ajándék az ifjú olvasóknak. Művei közül kiemelkednek *Nagy László*, *Bécs Ernő*, *Kiss Anna*, *Farkas Árpád*, *Galambos Lajos* és *Vihar Béla* versei. *Tömörkény István* születésének évfordulójára emlékezik a folyóirat a Ferkó című elbeszélés közlésével. A prózai anyagot *Tőke Péter* groteszk írása, *Nagy Lajos* Képtelen természetrajzának két epizódja és *Sarkadi Mária* elbeszélése teszi teljessé. Lezárul *Janikovszky Éva* és *Réber László* groteszk-rajzos sorozata, Az úgy volt...

A rovatok anyagában Sárospatak irodalmi emlékeiről, a rádiójáték műfajáról, valamint két könyvről olvashatnak az érdeklődők. Felhívással fordul a tanulókhoz a **Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat** és a Kincskereső szerkesztősége. *Olvasópályázatot hirdetnek Barátom, a könyv* címmel, s a díjazottak értékes jutalomban, többek között táborozásban, könyvutalványban részesülnek. Érdekes összeállítást közöl a lap *gyerekköltők* verseiből, amelyekhez a gyulai Állami Román Tanítási Általános Iskola rajzszakkörének alsó tagozatos tagja készítettek fantáziagazdag illusztrációkat. A rejtvénykedvelők ezúttal egy „antimese" ellentmondásait kutathatják. *Zelk Zoltán* Este jó című versére szerzett *Vitai Ildikó* kedves dallamot — ezt a kottát is megtalálhatják a lap olvasói.

A Kincskereső decemberi számának hátsó borítólapján változást előlegez: januártól új borítóval, tipográfiával és bővülő tartalommal jelenik meg a 10—14 évesek irodalmi, művészeti és kulturális folyóirata.

Pécsi Napló, 1976. dec. 2.

száraz babét 18—20, savanyú káposztáét 10 forintért kínálták.

meg, 7-én, kedden délután órakor tárlatvezetést rendeznek.

Közlekedési balesetek

Kedden a késő esti órákban súlyos közlekedési baleset történt a Széchenyi tér és a Takaréktár utca kereszteződésében. Erőss Sándor jugoszláv állampolgár személygépkocsival haladt ki a Takaréktár utcából és nem adott elsőbbséget egy csuklós villamosnak, amely Rókus felől haladt a nagyállomás felé. Összeütköztek, amelynek következtében a villamos kisiklott, és maga előtt tolta a gyalogjárdára a személygépkocsit, amelyet a parkban nekinyomott egy fenyőfának. Erőss János és mellette ülő felesége könnyebben megsérült, két utasuk a hátsó ülésen súlyos sérülést szenvedett. Az anyagi kár mintegy 50 ezer forint.

Szeged és Algyő között hajtott személygépkocsival Maróti László, Szeged, Rózsa Ferenc sugárút 85. szám alatti lakos. Előtte haladt személygépkocsival Varga Sándor, Szeged, Felsőváros 129. szám alatti lakos. sűrű ködben Maróti bel szaladt Varga kocsijá amelyben utas volt özv. G dó Mihályné, Kaszaper, D ák Ferenc utca 2. szám ala ti lakos, aki megsérült. A anyagi kár több ezer forir

---

Fájó szívvel tudatjuk, hog szeretett kislányunk, MARTO MARIANNA 1 éves korában e hunyt. Temetése december 2-á 2 órakor lesz a református te mető ravatalozójából. A gyászol család. Dugonics tér 11.

Mélységes fájdalmunkban le sújtott szívvel tudatjuk, hog szeretett feleség, gyermek, test vér, ÖZE IMRÉNÉ Petrovics Má ria életének 54. évében 1976. no vember 30-án, rövid szenvedé után elhunyt. Temetéséről ké sőbbiekben intézkedünk. Gyá szoló férje, édesanyja, testvérei Szeged, Lenin krt. 36—38.

Köszönetet mondunk mindazo rokonoknak, ismerősöknek, Móra Termelőszövetkezet vezető ségének és dolgozóinak, akil szeretett halottunk, SZABADO VERONIKA temetésén megjelen tek. Szerető húga és sógora.

Mély fájdalommal tudatjuk azokal akik ismerték és szeret

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 JUN 15

MAGYAR NEMZET

Réber László

YVSZE

1021

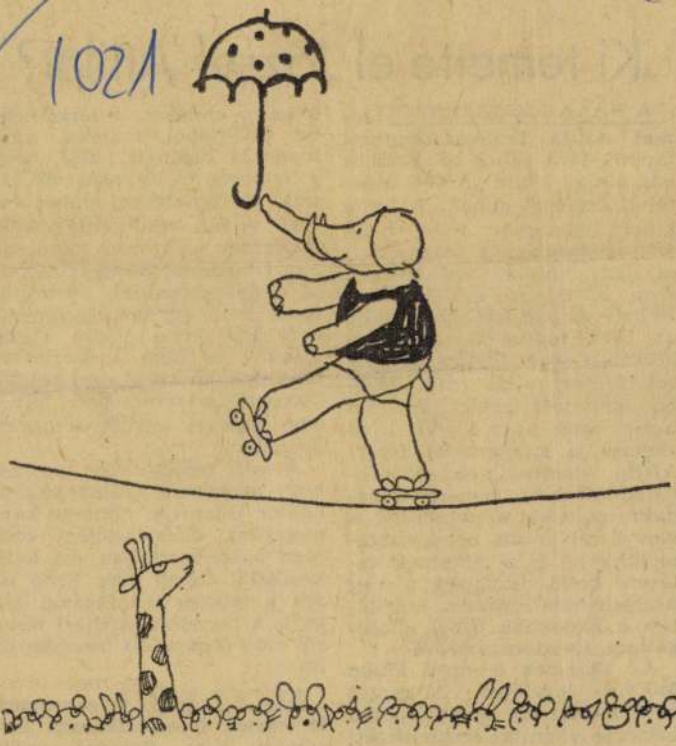

Réber László rajza Végh György: A Nyugalmazott Elefánt Úr Birodalma című mesekönyvéhez, amely a Móra Könyvkiadónál jelent meg

Ki temette el József Attilát?

A BALATONSZÁRSZÓI József Attila Emlékmúzeumról lapunk 1973. július 26-i számában cikket írtam „A Gát utcától Szárszóig" címen. A téma kikerülhetetlenné tette, hogy ne foglalkozzam a tragédiával és nagy költőnk temetésével. Erre a cikkre emlékeztetve *Pejtsik* Árpád két év múltán, az 1975. május 9-i számban közzétett egy *Fülöp* Mihály ref. lelkész által írott, 1958-ban keltezett levelet, ami azt bizonyítaná, hogy a levél írója végezte a szertartást. *József* Attila temetése nemcsak irodalomtörténeti, hanem társadalmi-politikai szempontból is van olyan fontos, hogy visszatérjünk rá, és a lehetőség határain belül tisztázzuk a még tisztázhatókat. Ennek érdekében a napokban újból ellátogattam Balatonszárszóra.

Az 1959-ben elhunyt Fülöp Mihály levelének kéziratát nem láttam, de semmi okom kétségbe vonni az eredetiségét; tartalmának pontosságát, hitelességét azonban kénytelen vagyok megkérdőjelezni. A levél szövegéből kiderül, hogy korábban nem hallott a költőről, letes úr emlékezete huszonegy év távlatából csalóka, amit maga is bizonyít azzal, hogy a temetés évére sem emlékszik. Az ismeretlen ember *József* Attila munkásmozgalmi *ismerőse* volt, aki nemcsak akart beszélni, de el is mondta a gyászbeszédét, természetesen nem egyházi hangnemben. Ezt vette zokon Fülöp Mihály, és nem a szertartás *után*, hanem azt el sem kezdve távozott a temetőből. Hívei egy részével együtt, ahogyan megírta.

A ref. temetéseken szokás, hogy az éneklő gyülekezetet a kántor irányítja, mintegy karnagyként, előénekesként vesz részt a szertartásban, ezt tette kezdettől fogva Kiss Ernő is, aki a lelkész távozásával átvette a temetést, egyházi részről *csak ő* mondott beszédet és imát.

KÉT ÉV ELŐTT egy riport keretében interjúrészletet közöltem Kiss Ernővel, amit most kiegészítve megismételtem; nincs mit visszavonnom, nincs mit helyesbítenem. A riporter kötelessége mérlegelni partnere szavainak megbízha-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 MÁR 3
Esti Hírlap
Réber László

Kölyökpanasz, kóstolgató

1021

KÖNYV A FIATALOKNAK ÉS A FELNŐTTEKNEK

„Apukám sokszor mondja nekem, hogy vigyázz, mert kihozol a sodromból, de mindig későn szól, mert olyankor már kint van." Ez a panasza az immár kamasszá serdült gyereknek, akivel kiskorában is „mindig történt valami". A kisgyerek, akinek naiv groteszk monológjait, a felnőttekről és a világról tett csodálkozó panaszait *Janikovszky Éva* fogalmazta meg egymást követő gyerekkönyveiben és amelyekhez *Réber László* készített hasonlóképp naiv-groteszk rajzokat — megnőtt.

MAI KAMASZ

A Janikovszky—Réber-könyvek az elmúlt években szinte „micimackói" népszerűségre tettek szert. A könyvespolcokon nemcsak kisebb és nagyobb gyerekek tették a *Micimackó*, a *Kis herceg* meg a *Tanár úr kérem* mellé, hanem felnőttek is. Az új könyvben *(Kire ütött ez a gyerek?)* arról panaszkodik az egykori gyerek, hogy amíg kicsi volt és okos és kedves és szép: a családban mindig tudták, hogy kire hasonlít. Viszont „amióta nagy vagyok és ütődött és nyegle és idétlen" azóta senki sem tudja a családban, hogy kire ütött. A kamaszkor suta zűrzavara, a tegnap még dédelgetett, ma szapult se gyerek, se felnőtt tragikomikus helyzete ihlette ezt a könyvet.

Időnként mintha a Tanár úr kérem kamaszvilágának — egy mai tizenéves dédapjának — kísértetiesen hasonló keserveit vélnénk hallani modern változatban; mintha az lógna a szeren, jövendő dicsőségből ábrándozva, vagy kísérletezne, vagy bámulná a rejtélyes lányokat, vagy aludná el reggel az iskolakezdést. De hát, aki magyar nyelven Karinthy után groteszket ír, annak agysejtjeiben szükségszerű, saját szerves alkatrészként van jelen Karinthy világa. E magnózó, vállát vonogató, zsebre vágott kezű, hosszú hajú, hátát görbén tartó, suta mai kamasz így csak még közelebb kerül hozzánk.

A „KIS KÉSEI"

S ahogyan a fenti könyv se gyerekkönyv, még csak nem is csupán ifjúsági, hanem egyszerűen: *irodalom* — azonképpen az a *Móra Kiadó* másik új könyve, a *Kölyökkóstolgató is.* Voltaképp ifjú szülőknek, vagy leendő szülőknek szánta írója *Varga Domokos* — de semmi nem áll távolabb tőle, mint hogy didaktikus módon tanácsokat adjon. A könyv kissé a folytatása a népszerű *Kutyafülüeknek.* Abban a szerző hat gyors egymásutánban született gyerekéről, s a velük szerzett szülői tapasztalatokról írt elbűvölően. Ebben a könyvben a „kis késeiről", a már felserdült testvéreit követő hetedikről ír. A Bubu becenévre hallgató majdnem-egyke kislányról, s a boldogságról, amit lénye szerzett az őt körülvevő családnak.

Megírja, hogyan alakították ki a kicsi lány nyelvi-érzelmi világát *népdalokkal és Weöres-versekkel,* fantáziáját a rajz, a játék és mese varázslatával, s hogyan óvták meg az elrontástól a körülszeretett kis késeit. „Mindaz amit ez a könyv az olvasók elé tár, csak arra szolgál, hogy eltűnődjenek rajta, és vagy helyeseljék vagy nem. Senkitől sem várom, hogy bármiben egyetértsen velem. De azt szívből kívánom, hogy a *maga módján* ki-ki végiggondolja, amit a kicsi gyerekek körében töltött évek kínjai-örömei, keserűségei-édességei velem is végiggondoltatnak."

Aki már régen felnevelte a maga kicsinyeit az is élvezettel olvassa a Kölyökkóstolgató, lévén az kitűnő irodalom „a legtisztább szerelemről", ahogy Varga fogalmaz: a kisgyerek iránti áhítatos, gyönyörűséges szeretetről.

(f. l.)

ban elhangzott s a pártértekezlet ál-
tal jóváhagyott kiegészítésekkel együt

Felelőss

A sokoldalú, mindenre kiterjedő vitában felszólalt *Kádár János*, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, *Kovács Pálné*, a Hazai Pamutszövőgyár munkása, *dr. Fülöp József*, a Központi Földtani Hivatal elnöke, *dr. Kurucz Imre*, az V. kerületi Pártbizottság első titkára, *Füzi Béláné*, a Vörös Október Ruhagyár munkásnője, *Soltész István*, a Csepel Vas- és Fémművek vezérigazgatója, *Boros Béla*, a KISZ Budapesti Bizottságának első titkára, *Fürst Istvánné*, a XXII. kerületi Budai Nagy Antal Gimnázium igazgatóhelyettese, *Bajdó Sándorné*, a Magyar Selyemipari Vállalat előmunkása, *Takács Sándor*, a Budapesti Húsipari Vállalat szocialista brigádvezetője, *Mészáros László*, a Hídépítő Vállalat pártbizottságának titkára, *Horák Pálné*, a Május 1. Ruhagyár pártbizottságának titkára, *Szépvölgyi Zoltán*, a Fővárosi Tanács elnöke, *Katona Jánosné*, az Egyesült Vegyiművek munkásnője, *Jakab Dezső*, a Közlekedési Építő Vállalat munkása, *dr. Martos Istvánné*, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára, *Kiss István* szobrászművész, *Kovács Károly*, a XIII. kerületi Pártbizottság első titkára, *Antal Imre* nyugdíjas, *Bodonyi Pálné*, a Hazafias Népfront Budapesti Bizottságának titkára, *Szegedi Andor*, a Fővárosi Tanács parancsnok
György, az
Pete Béla,
villanyszerelője, *Földvári Lászlóné*, vezető óvónő, *dr. Tanka Gyula*, az V. kerületi rendelőintézet főorvosa, *Kovács Lajos*, a Rákospalotai Növényolajipari Vállalat lakatosa, *Horváth István*, a Budapesti Harisnyagyár igazgatója.

A pártértekezlet vitájában szót kaptak a főváros minden kerületének, minden társadalmi rétegének képviselői. A hozzászólók állást foglaltak:

a budapestiek a XI. kongresszustól a párt eddig követett fő irányvonalának megerősítését várják. Fontosnak tartják a párt politikájának következetes végrehajtását.

Bizonyságot tettek arról, hogy a főváros kommunistái — mint eddig is — jelentőségüknek, felkészültségüknek megfelelően részt vesznek ebben a munkában.

Sok hozzászóló beszélt a főváros gazdaságépítő munkájáról. Kiemelték, hogy most az idei népgazdasági terv teljesítése a legfontosabb feladat, a Központi Bizottság 1974 decemberi határozatának, útmutatásainak szellemében. Fokozottabban kell törekedni a takarékosságra, a munkaerő ésszerűbb felhasználására, a hatékonyabb gazdálkodásra, a korszerű termékszerkezet megteremtésére, a

A küldöttek azzal bízták meg az újjáválasztott Budapesti Pártbizottságot, hogy a jövőben még következetesebben szerezzen érvényt azoknak a helyes párthatározatoknak, amelyek a főváros iparának kiemelt fejlesztését, a nagyüzemi munkásság jobb anyagi és erkölcsi megbecsülését szolgálják.

A vitában őszinte elismerést kapott a budapesti pártélet fejlődése. A hozzászólók elmondták, hogy az utóbbi években

erősödött a párt munkásjellege, mind több nő és fiatal vesz részt a különféle szintű pártszervek és pártbizottságok munkájában.

Javult a káderkiválasztás s *a budapesti kommunisták többsége példamutatóan teljesíti kötelességét*. A pártélet fejlődését a legutóbbi választások is bizonyították.

A hozzászólók hangsúlyozták, hogy az eredmények mellett még ma is találhatók a közéletben szocialista elveinktől idegen jelenségek, cselekedetek. Bírálták a beosztásukkal visszaélőket, a közösségre nem támaszkodó hatalmaskodókat. Elmondták, hogy méltán ítéli el a pártlagság és az egész társadalom azokat, akik a kispolgári nézeteknek engedve, egyéni érdekeiket helyezik előtérbe, harácsol-

Réber László

Réber László rajza az Egyszer egy királyfi c. lapozókönyvből (Móra)

Könyvvilág, 1975. április 10

Ma már igen nagy a számítógépek üzemgazdasági jelentősége, gazdaságos alkalmazásuk népgazdasági érdek, a számítástechnikai ismeretek ezért a szakmai közműveltség részét képezik. Végül fontos feladatot vállalt be a *Munkaszervezés* sorozat *(Munkaszervezés a gyártmányfejlesztésben, Az ember a változó munkakörnyezetben. A munkahely irányítása és ellátása.)*

könyvek: Gyöngyössy I.: *A nemzetközi pénzmozgások és a valutaválság*, Deák Anna: *Iparvállalati középtávú tervek pénzügyi megalapozása.* — Vezetéselmélet: Kaufmann: *A döntés tudománya*, Harsányi—Engländer—Kovács: *Vezetési stílus — vezetési készség.*

Természetesen továbbra is megjelennek a már említett sorozatok kötetei.

A számítástechnika szakembereinek

Egyre gyakoribb a számítógépek alkalmazása (1975 végéig kb. 350 számítógép üzemel majd hazánkban) és ezzel párhuzamosan örvendetesen növekszik a számítógépes kiadványok választéka. Ám itt is jelentkezik a „bőség zavara", azaz egyre nehezebb áttekinteni, hogy az egymással — átszólag — párhuzamos kiadványok milyen képzettséget és tapasztalatokat követeleznek fel az olvasóknál.

A Statisztikai Kiadó Vállalat célja a számítástechnikai sorozat megindításával az volt, hogy számítástechnikai szakemberek számára segédkönyveket, összefoglalásokat, kutatási eredményeket adjon közre

rég tragikus hirtelenséggel elhunyt, kiváló fiatal szakember, Komoróczy György kutatási és fejlesztési eredményeit foglalta össze a szöveges információ visszakereső és kezelő programrendszerek terén, *A TRAMPS* címmel.

A hatodik kötetben, némileg megváltozott külsővel ismét hazai szerzők jelentkeztek önálló művel (Györki Ildikó — Majtényi Edit: *Az adatbázis-kezelés problémái).* A szerzők először kísérelték meg magyar nyelven összefoglalni az adatbázis-kezelő rendszerekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteket, a szakmai ismeretterjesztést meghaladó színvonalon. A műből be-

Hattól hatvanéves korig ajánlom

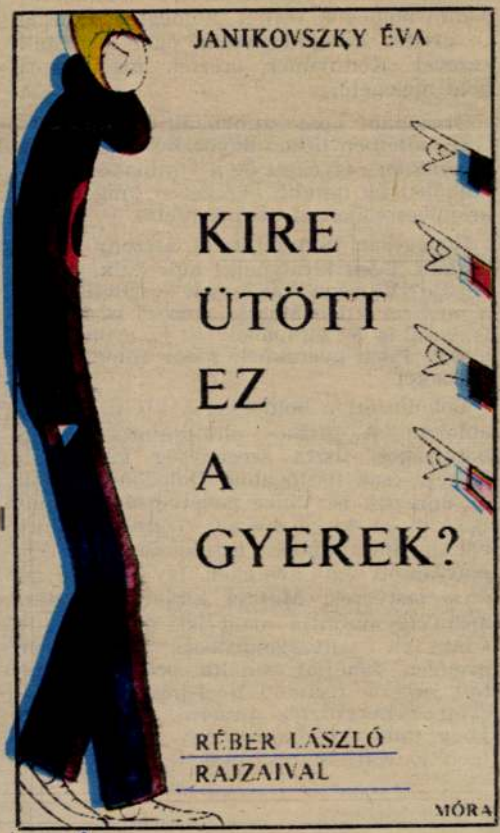

Réber László

Nők Lapja Budapest,
1975. febr. 22.

san egymás mellett csücsültek, néztek a tejük felett az úristen csillagos, sötétkék palástját, ezüstös nagyudvarát a holdnak és bódult-boldogok voltak. Remegtek, mintha az úristen cirógatta volna őket a jobbik kezével. Könnyűnek érezték magukat a hold melegétől.

Öregapám bent szunyókált a szobában. Ők a sötétben titkon ágyba bújtak. A hold kíváncsian ragyogott be a kisablakon. Hajnalban még mindig nézegetett, míg a nap aranyvesszőivel el nem kergette.

Ropogósan ébredt az új asszony az új házban. Egek királynéja! hüledezik, hol is kezdje? Vincének tarisznyát készített, ment a mezőre. Süt a Marcsa, meszel is, takarít is, vasal is. Beteg ipának süt jó, gyönge kalácsot. Pista gyereknek sodor finom túrós mácsikot.

Beköltözött a boldogság a kis vályogház ablakán. A piszkos elhagyatottság után barátságos, tiszta szegénység lakott itt. Marcsa csak tisztogatott. Dologban múltak az ünnepek is. Vince nevetve ölelte domború hasú kis feleségét. Termékeny ölű édesanyám minden esztendőben világra pottyantott egy gyereket. Így lettünk mi öten testvérek. Marcsa kicsinyem (édesapám így szólítja máig is), igen megkívánta a szilvásgombócot. Krumplisan, gyengén, fahéjjal csinálta, prézlit is pirított rája, a férfinép tízet-húszat is megevett, nem győzték dicsérni. Pista gyerek hogy tudta köszönni. Ángyi, kisángyi, ez igen jó volt! Marcsa csak hallgatott, nem

sélne nekünk az érdekes munkájáról, de úgy, hogy ő fotózhassa is a faliújságra, a Zsombó meg magnóra vehetné a rajgyűlésre, hogy égessük a többieket. Akkor Mónika mondta, hogy még jobb volna, ha az érdekes felnőtt szocialista brigádban dolgozna, és akkor a brigád patronálhatná az őrsöt. Akkor Zsombó mondta, hogy még jobb volna, ha a szocialista brigádban dolgozó érdekes felnőttnek lenne valami érdekes hobbija, mint például a kígyótenyésztés, és lehetőleg legyen képviselő vagy hasonló, mert akkor arról is beszélhetne nekünk.

Zsuzsa olyan érdekes felnőttet szeretett volna, akinek kerámiaégető kemencéje is van,

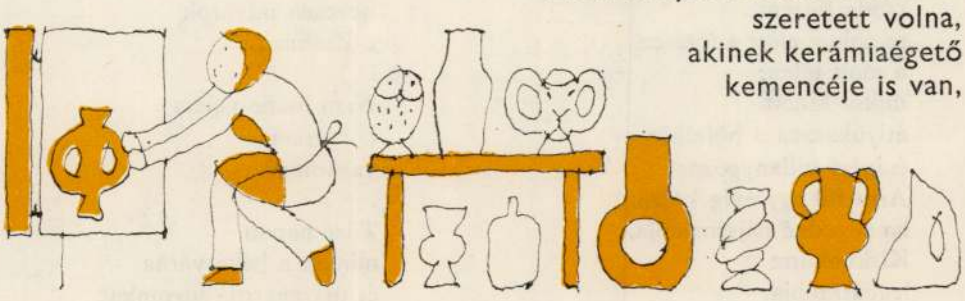

Jutka pedig olyat, aki tud cimbalozni, mert ő meg akar tanulni. Végül Marci azt mondta, hogy ez mind hülyeség, inkább gerelyt vessen az érdekes felnőtt, akkor végre megalakíthatnánk a szakkört, és ő vezetné. Ezt megszavaztuk, és azt is, hogy a határidő két hét.

Szerencsére anyukám későn jött haza, mert tanácstagi fogadóórája volt, és apukám is, mert úttörők voltak náluk, megnézni az új olajkutat. Vacsora után néztük a tévét, csak az öcsém nyafogott, hogy apu őt még sose vitte magával a kutakhoz. Mondtam neki, hogy hallgasson már, mi érdekes van abban, de apu persze az öcsém pártjára állt, hogy jól van, kiviszi, nekem meg beolvasott, hogy más őrsöket igenis érdekel az olajmező, mert éppen a Jozsóék őrse volt ma kint, és vállalták is a patronálásukat. Erre kicsit ideges lettem, és megkérdeztem aput, hogy vetett-e gerelyt fiatal korában. Szerencsére nem, csak kalapácsot, és azt is csak öt évig. Erre megnyugodtam.

Mi majd olyat keresünk, aki gerelyt vetett.

VERESS MIKLÓS KÉT VERSE

Miért viszik póznán a zsebkendőt Kiskunkörtén?

Kiskunkörtén
csoda történt
templom előtt a főtéren
a múlt télen:
mikor kinőtt
átlyukaszva a hófelhőt
égigérő villanypózna.
Arra föl egy évig kúszna,
ha engedné bajszos apja,
Kiskunkörte
legbátrabbja.

Ám Bajusz Úr
nem engedi,
csupán szakállát lengeti,
s vélekedik: Idevaló,
éppen ide a főtérre,
ez a szép, nagy villanykaró.

De mivelhogy
Kiskunkörtén
nagy a törvény,
kihirdetik:
jelentkezzék, aki amott
elejtett egy póznamagot.
Gyanus mindenféle kakas,
s akinek a zsebe lyukas.

Nosza, erre lett rémület,
bevarrattak minden zsebet.
És azóta Kiskunkörtén
a zsebkendőt póznán viszik,
a tökmagot zsákból eszik.

A Zsák és a Folt

A Folt
hevesen udvarolt
a Zsáknak.

Nem jönne velem
horgászni
vasárnap?

Tűző napon
minket a béke várna,
és összevarrná sorsunkat
a cérna
a parton.

A Zsák azonban
ezt felelte: Pardon!
Úgy látom, hogy Ön
nem selyem,
csak karton.
Muszlinos lelkemet
ne környékezze folyton!
Micsoda durvaság,
hisz nem is az én Foltom.
Így válaszolt a Zsák.

De halljátok, fiúk,
a Folt
nagy bánatába beleholt
és lett belőle Lyuk,
amelyen át a mák
szép lassacskán kifolyt.

Szemétre került a Zsák.

Nem tart sokáig. A fiatalember föláll. – S most tessék bemutatni az épületet. Mindent látni akarok. Először is az új laboratóriumot.

Végigmennek az egész épületen. Szobáról szobára. Laboratóriumokon, dolgozószobákon, megfigyelőhelyeken, a világgal való kapcsolatot jelentő szobán, a pihenést szolgáló helyiségen is. Az öreg mindenhol hosszasan beszél. A fiatalember néha tapintatosan adja tudatára, hogy ismeri az egészet, mindenről tud, s az épületet csak meg akarja nézni.

Végül is visszatérnek abba a kis szobába, ahol az öreg a fiút fogadta.

– Hát akkor megyek – mondja az öreg, s kezet nyújt a fiatalembernek. – Kívánom, hogy sikerüljön új fényt fölfedezned. Lehet, hogy szerencséd lesz.

– Köszönöm – válaszolja a fiú, s gondolja: – Valóban lehet, hogy ez a szerencse engem ér majd. Hiszen a világűr mér rég hallgat. Biztos, hogy hamarosan megszólal. Nem leszek itt hiába.

Megnyomja a kis gombot, újra megszólal a hang, a légy hangja az üvegen, s lent sarkig nyílik a kapu.

– Elkísérem – mondja a fiú. – Segítek, ha szüksége van rá.

Lemennek a lépcsőn. A kapunál újra kezet fognak. A fiatalember érzi, hogy mondania kell valamit. Gondolja: – Szegény öreg. Valószínűleg kellemetlenül érzi magát. Hiába volt itt, vesztegette el idejét. Irigyel. Búcsúzik: Viszontlátásra. – Később érti meg köszönésének értelmetlenségét. De az öreg mintha a gondolataiban olvasna – Viszontlátásra – köszön ő is. S hozzáteszi: – Ne sajnálj! Itt voltam, és vártam. S nem vártam hiába. Valakinek mindig várnia kell. Senki sem várt közülünk hiába, aki itt volt. Ha te fedezed fel a fényt, azt én is megvártam veled, s mindazok, akik előttem itt vártak.

A kezek szétválnak, az öreg elmegy, s őbenne erősödik az együttérzés.

Az öreg lassan lépked. Visszafordul. Emlékezik a várakozás napjaira. Eluralkodik rajta a fáradtság, a hideg. Nem volt az hiábavaló időtöltés – gondolja. Nagy vágyak és remények időszaka volt az.

Sajnálja, hogy megöregedett. Tudja, ha még egyszer fiatal lenne, újra ide jönne, s újra várna. Akkor is, ha előre tudná, hogy semmit sem fedez fel.

Szlovákból fordította: BACSA PÁL

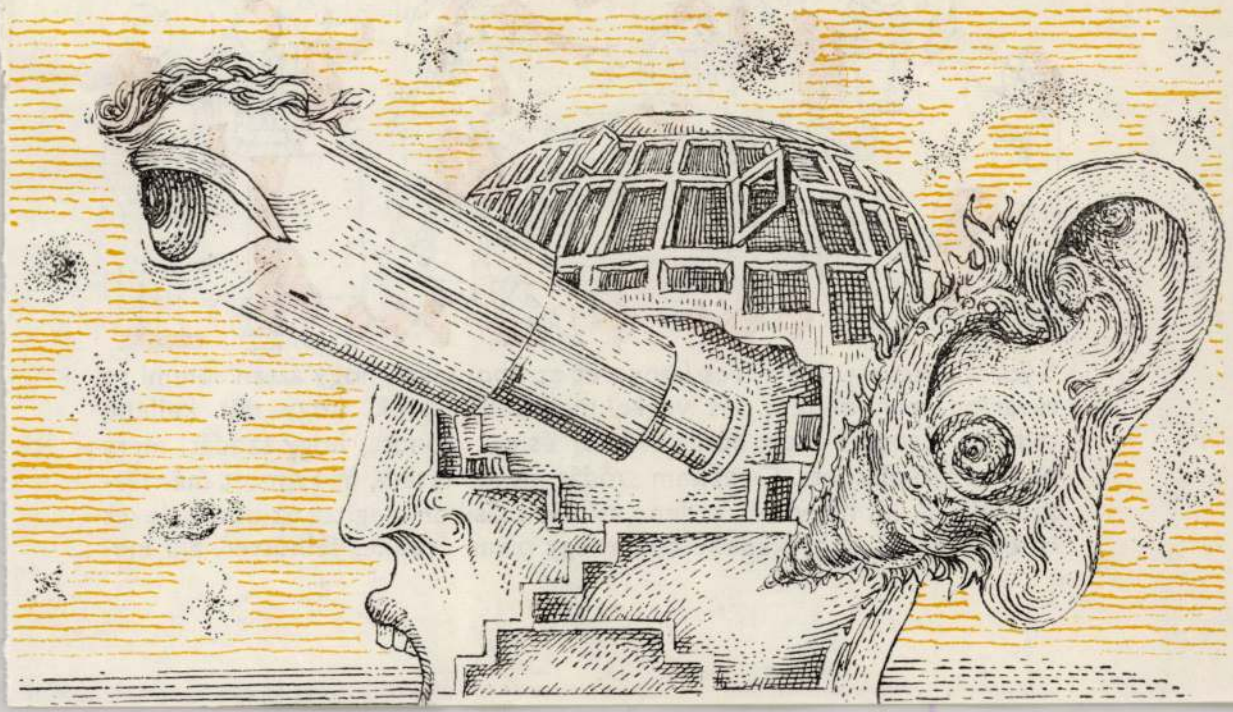

Réber László, grafikus

Az úgy volt,

ÍRTA: JANIKOVSZKY ÉVA
RAJZOLTA: RÉBER LÁSZLÓ

hogy én mondtam a többieknek, hogy most már igazán kellene valamit csinálni, mert hallottam a Jozsótól, hogy a Micimackóék már csinálnak, csak sajnos, nem mondta el, hogy mit. És a többiek is mondták, hogy tényleg, most már kellene valamit csinálni, mert a végén a Micimackóék megint leköröznek minket, mint tavaly. Akkor a Zsombó mondta, hogy előbb azt kellene megbeszélni, hogy hol beszéljük meg, hogy mit kellene csinálni, mert itt a szünetben nem azt nézik, hogy a Tigrisek tanácskoznak, hanem csak azt, hogy elálljuk a folyosót.

Én mondtam, hogy feljöhetnek hozzánk, és megbeszélhetjük nálunk, hogy mit kellene csinálni, de mire hazajön anyu, addigra fejezzük be, mert ő olyan, hogy ha véletlenül ott talál tíz gyereket, akkor mindjárt azzal jön, hogy mért nem szóltam előre, akkor vett volna annyi kenyeret, hogy nekünk is maradjon vacsorára.

Mónika mondta, hogy ők nem enni jönnek, de Zsuzsa ebben nem volt biztos, és ezért délután hozott két kiló kenyeret, a Csibor meg fél kiló zsírt. A Zsombó mamája meg küldött egy hatalmas üveg uborkát, mert a Zsombó azt mondta neki, hogy majdnem hozzájuk mentünk megbeszélni, hogy mit kellene csinálni.

Gyorsan megettük a zsíros kenyeret az uborkával, hogy aztán semmi se zavarjon már minket, és végre megbeszélhessük, hogy mit kellene csinálni. Zsombó szólt hozzá először és azt mondta, hogy szódát, mert nagyon szomjas lett. Csináltam szódát, és mondtam, hogy most már igazán találják ki, hogy mit kellene csinálni. Csibor megitta az uborkalevet is, és mondta, hogy kellene találni egy olyan érdekes felnőttet, aki me-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-725

Réber László

NÉPÚJSÁG (HEVES)

1976 SEP 28

Kincskereső

A kisdiákok hű társa, a *Kincsekreső*, a már megszokott szerénységgel csatlakozott a könyvekkel és füzetekkel felszerelt gyerekekhez. Ifjúsági irodalmi folyóiratunk szeptemberi száma több szép és érdekes olvasnivalót tartalmaz. Mindjárt az első oldalon található *Kormos István* két verse, egyik a nyárról, másik a szeptemberről szól.

Sárga virág, kék virág címmel közli a folyóirat Sánta Ferenc szép meséjét, s bizonyára hasonlóképpen sok gyönyörűséget találnak a gyerekek Vidor Miklós *Hadicsel* és Tőke Péter *Ipi-apacs! Egy, kettő, három* című elbeszélésében. Ugyancsak megtalálható az *Úgy volt...* című sorozat új folytatása, *Janovszky Éva* írása, *Réber László* rajzaival.

Az említetteken kívül több más vers, elbeszélés és egy interjú teszi teljessé a Kincskereső szeptemberi számát.

Kormos László

Sirok—Bélapátfalva
3—0 (2—0)

Sirok. 400 néző. V.: Kiss L.

Sirok: Nagy — Taiti, Abuczk Mihalkó, Patvaros, Kovács, Szoboszlai (Varga), Hiliák, Bánik Tumpek Mengyi. *Edző:* Zagy István.

Bélapátfalva: Ambrus — Bogdány, Berecz, Erdélyi, Lőrincz Orosz, Mikó, Ballai, Boros, Siller, Szert. *Edző: Gere Tihamér*

Végig jó iramú mérkőzésen a sok helyzetet kidolgozó hazai csapat megérdemelten győzött a lelkesen és sportszerűen küzdő Építők ellen. *G.:* Bánik, Mengyi, Hiliák. *Jók:* Mihalkó (a mezőny legjobbja), Mengyi, Nagy Tumpek, illetve Ambruzs, Ballai, Bogdány.

Varga Tibor

Kál-Kápolna—Selyp
3—0 (1—0)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 18
MAGYAR NEMZET

Réber László

YVSZE

1021

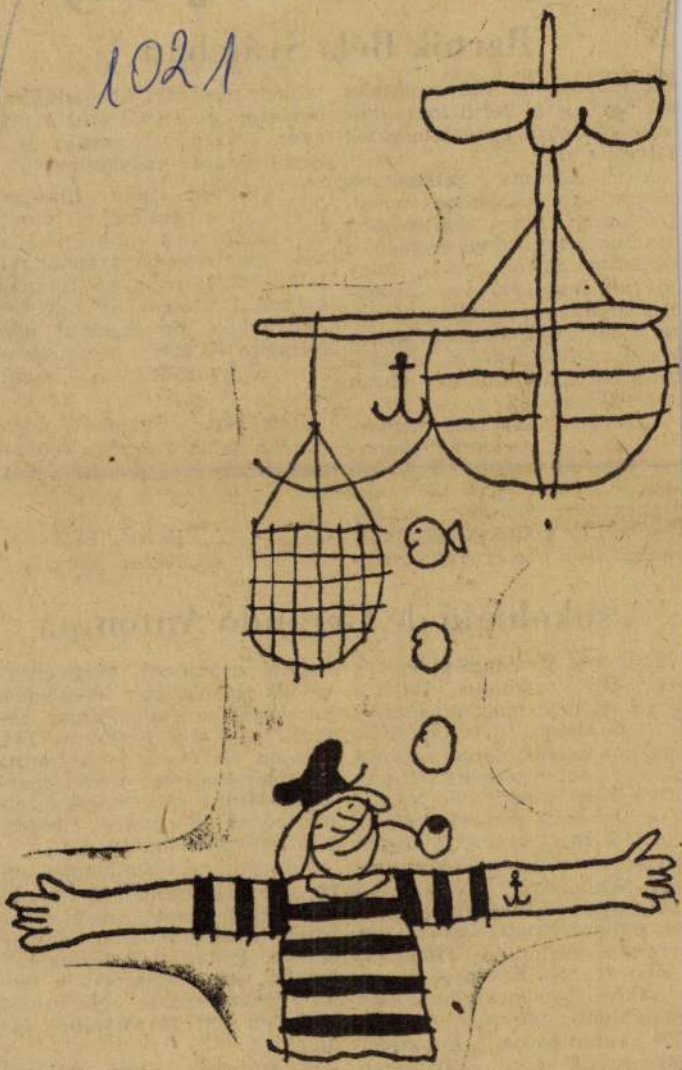

Réber László rajza Tamkó Sirató Károly Tengerecki hazaszáll című verseskönyvéhez, amely a Móra Kiadó gondozásában jelent meg

Tisz

Bartók Béla Svájcban

Édesapámmal kapcsolatban sok téves adat kerül forgalomba, ezek közül egyet szeretnék helyesbíteni.

A Panoráma útikönyvek „Svájc" című kötetének második kiadásában a 399. oldalon és a hozzá tartozó képanyagban egyaránt az olvasható, hogy „Bartók Béla 1940-ben Saanenben készült fel amerikai emigrációjára". Sajnálatos módon a Magyar Televízió is felhasználta ezt az adatot egy svájci útibeszámolóban.

1. Bartók Béla 1939 augusztusában tartózkodott Saanenben Paul Sacher vendégeként, ahol augusztus 2 és 17 között Sacher megrendelésére a Divertimentót komponálta. Ez olvasható is a házon levő emléktáblán, melyet a közelmúltban helyezett el a svájci és a magyar UNESCO-bizottság és a berni magyar nagykövetség.

2. Bartók Béla 1940-ben utolsó útja alkalmából (amely egyébként nem emigráció, hanem ideiglenes tartózkodás céljából történt) ugyan Svájcon keresztül utazott az Egyesült Államokba, de Saanent nem érintette és útjára természetesen Magyarországon készült fel.

Remélem, Svájcba utazó honfitársaink a fentiek tudatában fognak megfordulni a kedves svájci üdülőhelyen.

Bartók Béla
okleveles mérnök

A sokoldalú de Gerando Antonina

Örömmel olvastam a december 29-i számban Bajomi Lázár Endre megemlékezését de Gerando Antonináról. Úgy gondolom, alapos és szép cikkével annyira felkeltette az érdeklődést, hogy talán további adatokat is szívesen olvasnának a múlt század második felének eme jelentékeny magyar nőalakjáról.

A szabadságharc utáni párisi emigrációban felnőtt de Gerando Antonina *Michelet*, a nagy francia történész révén az akkori francia szellemi élet kiválóbb képviselőivel került kapcsolatba. Antonina, amikor 1872-ben Budapestre ...kezett, mindazt, amit jónak ...rtott Franciaországban — ...y többek között a társadalmi ...intkezésnek „színvonalasabb ...ódjait" — igyekezett itthon szerrel nincsenek megelégedve és kielégítőbb megoldást keresnek, szocialistáknak nevezik" — olvashatjuk a 144. oldalon. De Gerando Antonina azonban korántsem volt marxista. Mint a kor francia értelmiségének jó részére, elsősorban *Proudhon* hatott rá.

Neveléstana előszavában arról írt, hogy mindenkinek, aki gyermeket nevel, pedagógiai ismeretekkel kellene rendelkeznie. Pedagógiai nézeteinek haladó volta leginkább a felsőbb leányiskolák reformjára 1894-ben tett javaslatából tűnik ki.

Megérdemli, hogy emlékét mi is tiszteljük és azokat az értékeket, amelyeket alkotott, mint a magyar pedagógia legjobb hagyományait ápoljuk.

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 DEC 21

MAGYAR NEMZET

Réber László

1021

Réber László rajza Tamkó Sirató Károly Tengerecki hazaszáll című verses könyvéhez, amely a Móra Kiadó gondozásában jelent meg az ünnepre

SAJTÓFIGYELŐ

és

A SÍSPORT

s a közeli
egymástól
ogalmak. A
Ellátó Vállala
vel, a síterepe
lékházak más
ásával a kér
retődik fel és
ban is napir
nindjárt a *Mátra*. Az idei első
novemberi hó lehulltával a
notoros sízők sora megindult
Mátraháza felé. Innét veheti
útját a Kékesre vagy a Galya-
etőre. Sílejtő bőven akad, a
öbb órán keresztül fagypont
latti hőmérsékleten mozgó
portoló azonban természet-
szerűleg vágyik fűtött helyi-
ségre, megpihenésre is. Hol
van erre lehetőség a Mátrá-
ban? Az eredetileg a közalkal-
mazottak számára emelt Nagy-
szálló ezekkel a követelmé-
nyekkel nem számolt; ún.
„turistaétterme" évek folya-
mán a csapszék színvonalára
süllyedt. Sem Mátraházán,
sem Kékestetőn, s a három
magaslati mátrai község egyi-
kében sem áll semmiféle me-
legedő a sízők rendelkezésére.
Egyedül Mátraszentimrén a
Vadvirág turistaház étterme
jelent valami szerény lehető-
séget, de annak mosdójáról és
egyéb mellékhelyiségéről jobb
nem beszélni.

A *Börzsönyben* működik a
két fennsíkon fekvő menedék-

Nagyobb, tartós havazás és erős tél idején a fővárosi sízők előszeretettel keresik fel a *Nagyszénást*, melynek északi oldalában nagyszerű terepek húzódnak. A melegedés szempontjából szóba jövő létesítmény a nagyszénási menedékház lenne, ez azonban a „felosztás" során nem talált gazdára. Vajon a közgyám, a TEV felszámolását elrendelő OTSH elnézhette ezt az állapotot? A következmény kézenfekvő: a markáns történelmi múlttal rendelkező, emléktáblával fémjelzett, a volt MTE (Munkás Testedző Egyesület) által épített és fenntartott menedékház *biztos pusztulásnak néz elébe*. Szerény, de a sízők számára mindig készséggel nyitva álló létesítmény volt ez a menedékház, s a népgazdaság vagyonleltárából nem veszhet el. A TEV felszámolása nem járhat meglevő értékeink elherdálásával, találjon az OTSH módot kezelő kijelölésére és az állagmegóvás megkezdésére.

KÖNYVEK

HORGAS BÉLA: RÉBER LÁSZLÓ

Olvasmány a kicsiknek

Szabó Lőrinc — Kass János: Hörpentő (10 old.); Réber László: Egyszer egy királyfi (10 old); Mosonyi Aliz — Heinzelmann Emma: Éhes vagyok (10 old); A mi Petőfink (60 old.); Végh György: A Nyugalmazott Elefánt Úr Birodalma (93 old.); Bálint Ágnes: Iskola a faliszekrényben (40 old.); Petrolay Margit: Különös dolgok (114 old.); Zelk Zoltán: Mese a kiscsikóról és sok más barátunkról (112 old; Móra Kiadó).

Ha első osztályos koromra gondolok, s megpróbálom fölidézni olvasókönyvemet, nem emlékszem semmire. Legfeljebb az „l" és az „ó" képe tűnik föl előttem. Sötéten, fenyegetően, és véglegesen különválva. Akkor is lehetetlenség összeolvasni a betűket, ha a tanítónéni megpofozza az embert.

Első (és egyetlen) leporellómra viszont pontosan emlékszem — honnan tudnám különben, hogy az oroszlán az állatok királya, a teve pedig a sivatag hajója? Milyen izgalmas játék is volt széthajtogatni a harmonikaszerűen nyíló kemény lapokat, szembenézni a csíkos tigrissel, az óriás elefánttal! Kiteríteni az egészet a földre, végigröpíteni tekintetemet a mozgalmas képsoron!

●

A mai gyerekeket — ezt tapasztalom — nem fűzi ilyen heves érzelem a leporellókhoz. A televízióval egy szobában a leporellókból inkább házakat építenek. Elkerítik velük a sarkot, játéknak használják és nem könyvnek. Az időzavarban szenvedő felnőttek meg nem igen szólnak közbe. Még az igazi könyveket is odaadják inkább kerítésnek. Érdemes pedig *együtt* kézbe venni, végigforgatni ezeket a lapokat, mert képeik és szövegeik többségükben ízlésesek, igényesek, s az élő szót, a testközelséget semmi sem pótolja.

Néhány újabb leporelló, vagy a vele rokon, de korszerűbbnek tetsző lapozgató megérdemli a külön figyelmet is. Szabó Lőrinc *Hörpentője* például Kass János rajzaival igazán pompás; az *Egyszer egy királyfi* közismert szövegére pedig Réber László készített olyan szikrázó képsort, hogy láttára gyerek és felnőtt igazi gyönyörűséget érezhet. A leporellók, lapozgatók szövegei közül Mosonyi Aliz *Éhes vagyok* című, pedagógikus célzatú szabadverse tetszik legjobban. A nyugodt lüktetésű, laza ritmusú szövegben szerencsés egyensúlyt tart a köznapi és a mesés világ — a kézzel fogható, azaz kanalazható *borsó* és a régmúltból megidézett hős *lovag*. Kár, hogy Heinzelmann Emma érdekes figurái nem képesek beilleszkedni ebbe a kedves humorú világba.

A lapozgatók, leporellók társaságában említek meg egy rendhagyó kiadványt is, amelyben Petőfi-versek és hozzájuk készült gyerekrajzok találhatók. A gyönyörű kötet nemcsak azt tanúsítja, hogy ezeket a magyar költészet számára alapvető műveket milyen érzékenyen fogták föl nyolc-tíz-tizenkét éves olvasóik, hanem a gyerekrajz alkalmazására, a gyerekkönyvek illusztrálására is fölhívja a figyelmet.

A Móra Kiadó színvonalas, gyakorlott művészekkel, jó grafikusokkal dolgoztat. Szinte fölmérhetetlen, hogy az utóbbi tíz-tizenöt évben a kiadványainak mekkora hatása volt a látáskultúra, a korszerű ízlés fejlesztésében. De mostanában mintha megszaporodtak volna az önismétlő illusztrációk, a korszerű grafika közhelyei — és nem ritka az odavetett, a szöveg szellemétől független megoldás sem. *A mi Petőfink* biztatást adhat a szerkesztőknek a gyerekrajz vagy más rendhagyó megoldások bátrabb alkalmazására.

Tovább szemlézve a legkisebbek olvasmányai között, ha eligazító pontoknak tekintem a (Mosonyi Aliztól kölcsönzött) borsót és lovagot, mint a köznapi és a képzelt valóság képletes jelzőit, az egyik oldalon Végh György könyve, a másikon Bálint Ágnesé áll. Nem annyira megítélni, mint inkább megkülönböztetni szeretném így a kettőt. S ha Végh „birodalmához" jobban vonzódom, azzal nem Bálint „faliszekrényét" minősítem.

●

A különbség a két könyv, a két írói szemlélet, cél között nyilvánvaló, Véghnek voltaképpen nincs is célja: önfeledten játszik képzelt Erdejében a képzelt állatokkal. Keveri-kavarja a történetet, a neveket, a prózát és a verset. Szinte minden pillanatban arra csábítja példájával olvasóit, hogy kövessék, fejlesszék tovább ötleteit. Barátkozzanak meg ők is a szófacsaró, nyelv-keverő Bagoly Tihamér Tivadarral, aki az erdei újság főszerkesztője és különtudósítója, valamint szervező és nyomozó. De legfőképpen költő, ezért így *vall* verseinek előszavában boldogtalanságáról: „mert hisz, aki szavakkal dolgozik, az / éjjel-nappal csak gondolkozik, / és előbb-utóbb fájnak neki a szavak, / mert nem tudja, melyiknek adjon igazat." Az erdőlakók körében persze adódik egyéb ok is a nyugtalanságra. Hiszen nem lehet mindenki nyelvmester, leföljebb a beképzelt Kígyó Kunó, de Bagoly Tihamér reméli, hogy hamarosan „kigyógyul" az önimádatból. Az erdeiek nagy félelme, hogy visszatér Pacsaji, a róka, akit Végh György előző könyvéből már előztek. Az aggodalom aztán elillan, Pacsaji barátját, a Léha Külsejű Zsiráfot bedutyizzák, az erdei és cirkuszi történetek lejátszódnak.

A Nyugalmazott Elefánt Úr Birodalmától elbúcsúzva végül azt mondhatjuk, hogy ott volt a legjobb mulatság, ahol a képzeletszülte — lovagi! — lények világa a „borsószerűséget" is meg tudta idézni. (A könyv rajzait Réber László készítette, az erdei birodalomhoz méltóan és illően.)

Bálint Ágnes gyerektörténete, az *Iskola a faliszekrényben* nemcsak kedves és megható, hanem tanulságos is. Az iskolába készülő Szilvi és szülei meg a nagyapja magatartása, egész élete mintaszerű: tanítani lehetne gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt. Szilvi — nagyapja közreműködésével — pedagógiailag tökéletesen készül az iskolára, s amikor nagyapja lábtörése miatt végül egyedül kell mennie az első tanítási napon (szülei ugyanis dolgoznak), akkor nemcsak bátran, okosan, kedvesen viselkedik, hanem nagyapja szomorúságát is átérzi, megérti. Szilvi története tehát — képletesen szólva — csak a borsó körében mozog, a mintaszerű tökéletességért a lovagokat idéző képzelet hiányával fizet. Így azonban — sajnos — a borsó sem elég ízletes. (A rajzokat Várnai György készítette.)

Petrolay Margit *Különös dolgok* című könyvének két hőse, Katica és Andris évfolyamtársai Szilvinek, és voltaképpen ők is mintagyerekek. A történetek a mindennapi valóságból indulnak és a „tündérecset" segítségével — amit ezzel az ecsettel rajzolnak, az megelevenedik — átlendülnek a mesék világába, majd engedelmesen visszatérnek. Egy fejezet egy kaland, mint a Csudálatos Maryben, és együtt van a különös és köznapi is, csakhogy a dolgokat nem önmaguk természete mozgatja, hanem a nevelői szándék. Így aztán bármilyen helyes is pedagógiailag a szemlélet, bármilyen kultúrált, kerek a fogalmazás, pontos és fontos a sok kis burkolt intelem és ismeret, ez a mértéktartás szárnyát szegi a különös dolgoknak is. (A könyvet Bokros László képei díszítik.)

●

De van egy olyan kötet is a legkisebb olvasóknak szóló új termésben, ahol lovag és borsó a helyén van — a költői szó könnyedén szárnyal. *Zelk Zoltán* meséi úgy szólnak, mint egyik hősének, Jánoskának a csodálatos tilinkója, amelyen a fűvek, fák, szelek, madarak dala anélkül is felhangzik, hogy a kisfiú fújná az apja által faragott furulyát. Jóleső érzéssel olvashatjuk Zelk összegyűjtött meséinek kötetét, melyet Kass János látványos illusztrációi díszítenek. Még az antológiában ritkábban szereplő történetek is ismerősek, mert ismerős a világ, a tilinkóhang.

Bizonyára sok olyan szülő akad majd, aki óvodás vagy kisiskolás gyerekének úgy vásárolja meg és adja át a *Mese a kiscsikóról és sok más barátunkról* című könyvet, hogy benne kedves gyerekkori olvasmányélményeire ismer. A mesék leggyakrabban felbukkanó szereplői az állatok, fűvek, fák, virágok, szelek, a nap, a hold, a csillagok — és egy-egy ember. A szereplők persze, bármilyen gondjuk és örömük támad is, legtöbbször valamilyen emberi tulajdonságot, érzelmet vagy helyzetet példáznak a maguk mesés módján. A történések egyszerűek, a racsodálkozás, a szemlélődés vagy a látvány leírása fontosabb az eseménynél. A könyvet egy verses mese zárja, de a prózába tördelt mesék jó részét is vers-sorokra lehetne bontani, hiszen ugyanaz a tilinkóhang szól mindegyikben. És ráérősen, nyugalmasan szól ez a tilinkó, a zaklatott lihegésnek vagy a csacsogó magakelletésnek itt nincs helye.

●

Az egyik legszebb, számomra különösen vonzó mesében, *A három nyúl* címűben egy látványos futásról olvashatunk. Róka, farkas, medve menekül hanyatthomlok az erdei szörnyek elől, pedig azok nem léteznek. Az egész rémhír csupán, melyet a három nyulacska ártatlan tréfája indít útnak („Nem fogjuk az időt lopni, most indulunk rókafogni" — mondják a szarkának), és a sötét képzeletű, bután hiszékeny ragadozók görgetnek tova, mint egy lavinát, egészen a vadászig, és őt is magukkal sodorják. S míg a négy hatalmas menekül, „...a nyuszikházban, fűszálakból vetett ágyban három nyuszi aludt szépen, összebújva, békességben..." — olvashatjuk a mese végén, és ez a kép akár Zelk Zoltán gyerekcímere is lehetne.

Élet és Irodalom, Bp.

1975. SZEPTEMBER 27.

39. sz. 10. lap.

páratlan oldal

VESZÉLYES VILÁG

Sokan panaszolják: a mesekönyvekben túlságosan idillikus, rózsaszínűre festett világképet kapnak a gyerekek. Nemrég megvásároltam egy két esztendeje kiadott *Ciróka, ciróka* című könyvecskét és ráébredtem: a gyerekirodalom kritikusainak ajánlatos óvakodniok az általánosítástól. Igazam bizonyítására hadd idézzek néhány passzust Cirókából. Hőse, Andriska a bölcsődébe igyekszik anyukával. Fehér kutyával találkoznak, az illusztráción jól látható az állat barátságos mosolya, piros nyakörve. „...Gyere ide, kutyuska! Meg akarlak simogatni... biztatta a kutyust. De anyukája nem engedte. ...Nem nyúlhatunk hozzá, Andriskám. Nem ismerjük, nem tudhatjuk, nem bánt-e." Nemcsak a kutya félelmetes lény. Andriska is az. Mert a következő rajzon előle menekül lélekszakadva egy cica. Andriska tehát lemond az állatvilággal való érintkezésről. Most egy szép piros virágot szeretne megérinteni. Csakhogy a virágtól kirakatüveg zárja el. A virág elérhetetlen. (A városi gyerek nem tanulhatja meg elég korán, hogy a civilizáció eltávolítja őt a természettől.) Következnek a tárgyak. Andriska zöld autót szeretne megsimogatni. „Ne nyúlj hozzá, Andriskám, hátha közben elindítják." Hát persze. A gonosz felnőttek rögtön elindítanak egy kocsit, ha kisgyerek közeledik hozzá. Különösen olyankor, ha — mint az illusztráción látható — éppen nem is ülnek a szép autóban. Az ellenséges világ kocsija üresen is elindul. A következőkben Andriska meglát egy szép nénit, aki barna bundát visel. A javíthatatlanul bizalomteli, simogatásra kész gyerek utánanyúl, de a szép néni felpattan orra előtt a buszra. Akárcsak Dido, anyja az Aeneis hatodik énekéhez. Aeneas keze közül, eltűnik végleg.

Ám jön a boldog befejezés. Andriska megérkezik a bölcsődébe. Ahol is minden vágya teljesül. Megsimogathatja a kutyus, az autó, a cica, a virág képét.

Micsoda öröm! Ha Andriska ilyen ciróka-szellemben nő fel, ha anyuka továbbra is meggyőzi őt, hogy a világ megfoghatatlan, a szépséget üveg zárja el előlünk, a világ félelmetes, mint a kutya, és rosszindulatú heccekre kész, mint az üres autó, elillan, mint a bundás néni; egy szép napon megeshet, hogy amikor azt mondja: Édesanyám, házasodhatnám! — a gondos anyuka kiválaszt számára egy szép fényképet, amit Andriska megsimogathat, akárcsak a fehér kutya képét egykor. Kétségtelen: így nem csalódhat a nőkben. Legfeljebb lelkibeteg lesz. És ő kerül üveg mögé, őt zárják el a normális emberektől, mint a piros virágot a mesekönyv szerzői az ő tapogató keze, gyengédsége elől.

Szepes Erika

KÜLFÖLDIÜL

A magyar vendéglátásnak jó híre van, s ma már valamiféle nyelvi vendéglátással is igyekszünk fogadni a magyarul nem tudókat. Ám úgy tetszik, hogy a külföldi turisták nyelvi ellátására az illetékesek nem találtak megfelelőnek egyetlen idegen nyelvet sem. Alighanem ezért találták fel a „külföldit", ezt a magyarba oltott nemzetközi nyelvet, amely arra hivatott, hogy anyanyelvétől függetlenül bárkit útba igazítson, aki nem tud magyarul.

Több áruházunkban nincs PÉNZTÁR, csak CASSA, azaz pénztár „külföldiül". Mert igaz, hogy a *cassa* olaszul valóban pénztárt jelent, de kétlem, hogy a legtöbb Budapestre látogató turista éppen olaszul beszél. Nem is hiszem, hogy a felirat éppen az olaszul tudók kedvéért lenne: rendeltetése, hogy *minden* idegen ajkú megértse. A múzeum felé vezető irányt MUSEUM felirat jelzi. Ez már valóban sok nyelven jelent múzeumot, éppen csak azt nem hiszem, hogy a MŰZEUM felirat nem vezetné-e ugyanúgy nyomra az idegeneket.

Az étterem RESTAURANT, mert így jobban megértik az idegenek, hogy mi lehet az a nyilvános helyiség, ahol fehér asztalok mellett emberek ülnek és esznek, isznak. Sőt e szót a név elé kell tenni: RESTAURANT CORSO. Úgy látszik azonban, van egy-két üzemegység-féleség, amelynek még nincs „külföldi" neve, de — hogy legalább ennyiben segítsék az idegeneket — a sorrend itt is fordított: Teaszalon Eger. A Fagylatkert Park pedig ráadásul pleonazmus. Sőt az egri Park Szálló (Hotel Park) kulcscédulájának nyomtatása előtt még a „restaurant" sem jutott a megrendelő eszébe, mert — egyebek között — ez áll rajta: ÉTTEREM PARK.

Vidéken több restaurantban is láttam asztalokon ugyanazt a *nyomtatott* táblát, melyen ez áll: FOGLALT — RESERVIE. Ez megint csak külföldiül van, mert nem hiszem, hogy akad olyan idegen nyelv, amelyben e szóalaknak „foglalt" — vagy egyáltalán bármi — jelentése volna.

Szeretjük cégeinket és áruinkat is külföldiül elnevezni. A Tannimpex még ötletes névnek tekinthető, többé-kevésbé nemzetközivé vált latin szavak felhasználásával. De a KONSUMEX már „külföldiül" van, mert ha latin szónak veszem, „c" kívánkoznék a szó elejére, a magyar (?) szó viszont konzum, z-vel. Így azután a „konsum" alak lesz az, amely anyanyelvre való tekintet nélkül mindenkivel megérteti, hogy a vállalat fogyasztási javakat *im*portál (ezért *ex*).

A mindezek után következő kérdés annyira kézenfekvő, hogy szinte restellem is föltenni: aki nem tud semmilyen idegen nyelven, miért akar egyszerre valamennyin beszélni?

Takács Géza

TALÁLMÁNY

Az új találmányt százezrek, ha nem milliók ismerik már. A feltaláló neve ismeretlen. Sokan és sokszor emlegetik mégis. Ilyenkor még felmenő rokonairól is szó esik.

Ő az, aki szerény ismeretlenségében a legújabbkori magyar gyufa technológiáját felfedezte és kidolgozta. Az új gyufa ismertetőjelei: 1. A feje zöld. 2. Egy szál meggyújtásához, talán a kereslet növelése érdekében, jó néhány éghetetlen vagy a másodperc töredéke alatt ellobbanó ál-gyufaszálra van szüksége a fogyasztónak. 3. Az a bizonyos egy szál közeli rokona a csillagszórónak. Nemcsak azt gyújtja meg, amit felhasználója meggyújtani akart (cigarettát, gázt, gyertyát, papírost), szikrái a nem tervezett égést, pörkölést is előidézik. (Női harisnyán, férfiingen, műszál pulóveren, zakón, nadrágon, szőnyegen, bútorkárpiton, emberi és állati eredetű bőrfelületen.) 4. Az új gyufa ismeretségeket támaszt, régi haragosokat békít ki, általában hozzájárul a népi-nemzeti egységhez, amennyiben szidalmazása feloldja az ember és ember közti távolságot és nézetkülönbségeket. A káromkodásokban egyesülünk.

Hogy a feltaláló kapcsolatban áll-e a gyufa-göngyöleggyártás és a gyufacímkék illetékeseivel, nem tudni. Ha nincsenek kapcsolatban, javasoljuk, mielőbb üljenek le a tárgyalóasztalhoz. A gyufacímkék jó részét a találmány nem érintené. A címkék szövegének többsége változatlanul igaz. A Nemzeti Múzeum képe alatt a közlemény: Nemzeti Múzeum. Az OTP- és a CSÉB-reklám alatt az OTP és a CSÉB betűi. De egyet sürgősen vonjanak ki a forgalomból. Azt, amelyen ez áll: BIZTONSÁGI GYÚJTÓ.

—y—t

VALAMI MÁS

Oldalszéles hirdetésszalag, napilapban. Olvasom: „RADAMES főpap az Aida című operából? WINCHESTER indián ismétlő puska? Ez valami más!" Ennyi a szöveg, mellette kis rajz, amelyen látható egy darab függöny, két darab piramis és egy fél darab Aida (deréktól felfelé).

Bár indián puskagyártásról nincs tudomásom, a Winchestert békében hagyom, legyen indián ismétlő puska — elvégre azé a fegyver, aki megműveli. Hanem Radames — pironkodva írom le, hogy ő hadvezér. Eléggé ismert hadvezér, eléggé ismert operában. Tudtommal az 1974/75-ös évadban is Radames volt a hadvezér, s Ramfis a főpap. Szerepcseréjükről nem értesültem.

Úgy látszik, ez a Winchester visszafelé sült el. Bizonyítékul ajánlom az Aida megtekintését. Radames ügyben nincs annál jobb *puska*. Ismétlő és ismételhető.

(marthy)

FELTŰNÉS

Négy fiatalemberről szól a hosszú, fényképes riport, akik nevetséges felszereléssel és veszedelmes önbizalommal vágtak neki sok más között annak a barlangnak is, melyben nemrég négy másik, hasonlóan „bátor" fiatalember az életét vesztette.

„Nem szegtünk törvényt" — mondja ez az életben maradt négy minduntalan. S a riporter elmulasztja feltenni a kérdést illetékes helyen: valóban nem? Egy vasajtóval lezárt barlangba a behatolás nem ütközik semmiféle paragrafusba? Vagy ha már — ahogyan történt — a vasajtót előttük feltörte más, akkor ők vétlenek? Az engedély nélküli és a barlang természeti képződményeit óhatatlanul rongáló magánbarlangászás nem ütközik a természetvédelmi törvénybe?

A riport a fentiekre nem keres választ, az okot viszont igyekszik feltárni, ami ezeket a fiatalembereket vakmerő túráikra vezényli. S lényegében nem talál mást, mint a felelőtlen veszélyhajhászást — és a feltűnéskeresést.

Csakhogy: ez a négy fiatalember évek óta folytatja az orvbarlangászatot, feltűnés nélkül, úgy, hogy szűk ismeretségi körükön kívül erről senki sem tudott. Most viszont kétoldalas, képes riport, nevükkel és fényképükkel, ország-világ elé tárja tevékenységüket. Megadja tehát nekik a feltűnést.

Ha mégsem a feltűnésvágy vezette őket, akkor meg kellene keresni tetteik igazi okát. Ha viszont elfogadjuk a feltűnéskeresést, mint mozgatórugót — akkor a fiatalemberek elérték céljukat. Megróvó kommentár ide vagy oda: az újság hőssé ütötte őket. S közben még azt is tudtára adta az olvasónak, hogy amint ez a négy feltűnni vágyó „hős" büntetlen maradt, mást sem igen fenyeget a felelősségre vonás, ha orvul barlangászkodik.

— ár

SOIRÉE BEI SCHEDEL

Azaz: Estély Toldy Ferencnél, ha a tréfás fordítást visszafordítjuk. Erről azonban középiskolásaink nemigen hallhattak. Arról már inkább tudnak, hogy vita folyik az ly-nal írt hangunk j-vel történő jelöléséről. Ám, az a merész terv, hogy a j-t írjuk ezentúl ly-nal, mindannyiunk előtt rejtve volt. Ezért tekinthetjük egyedülálló, úttörő kezdeményezésnek a középiskolások III. osztályosai számára 9. kiadásban megjelent irodalmi szöveggyűjteményben a vastag címet: „Toldi estélye". Bár ezt az újítást a harmadikosok többsége nem helyesli. Mások se.

- o -

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 MÁJ – 4

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László 1021

Réber László rajza

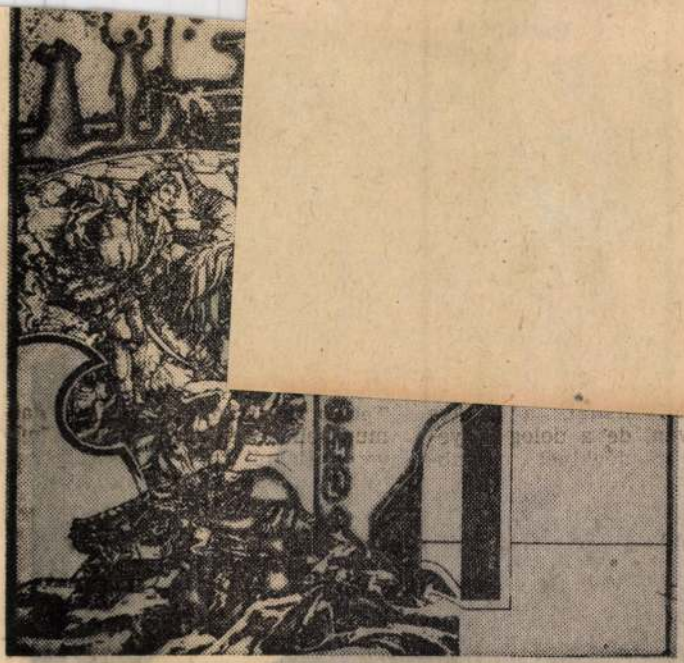

ERDÉLYI JÓZSEF:

Egri vitézek

Babits Mihály emlékének

Negyven, negyvenöt évig él a bányász, —
végez vele a gyilkos kovapor;
házat épít családjának és meghal.
Tőle a munka hány évet rabol,
nem kérdi: meghal, hogy éljen családja,
lassú öngyilkosság az élete;
de szeretetből hal javakorában:
megöli az a nagy szeretete . . .

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MAI 16

MAGYAR NEMZET

Réber László

1021

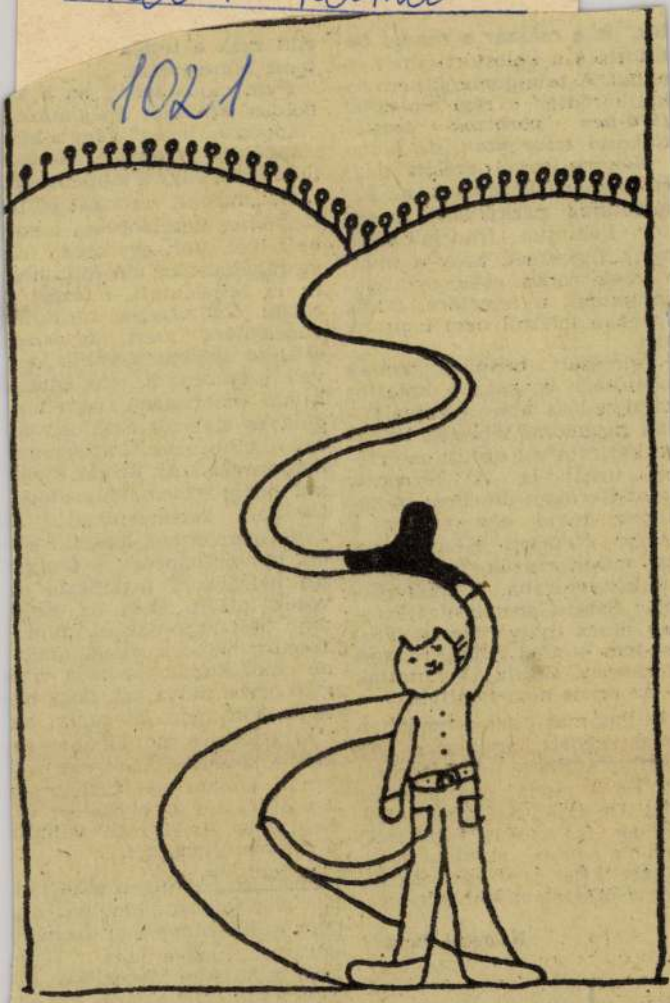

Réber László illusztrációja Lázár Ervin Bikfi — bukfenc — bukfencec című meseköteléhez, amelyet a minap jelentetett meg a Móra Könyvkiadó

tek, de
iltotta
adták. A
kat törő
1870-ben
Rákóczi

Néhány
építkezés
maldulia
kor felh
taink figy
kálatok s
zanhatna
zonban
írt.

Felmerült bennünk annak lehetősége is, hogy a kolostor elszámolása után a kamaldulai magukkal vihették Rákóczi kéziratával együtt az értékes urnát is. A kéziratok Saint-Germain-des-Prés-be kerültek, majd egy részük a párizsi Nemzeti Könyvtárba, egy másik részük Troyes városi könyvtárába. A relikviákról Saint-Germain-des-Présen nincs nyilvántartás, Troyes-ban — ahol Zolnai Béla és Moravcsik Gyula is kutattak — az urnát nem találtuk.

Pillias már csak a csodában reménykedett, amikor a szív megtalálásának lehetőségéről ült. Ez a csoda nem történt meg. De talán fogjuk fel jelképnek is a szív eltűnését: *nem a földi maradványok, hanem tettei és írásai örökítik meg a fejedelem emlékét.*

Köpeczi Béla

osok
tfegyelem

eljárást szerettem volna kérni vele szemben. A feljelentő a Etikai Bizottsággal nem törődött, és sikerült csaknem fél évi táppénzes állományát megszerezni. Az Etikai Bizottság pedig engem elutasított további keresetemmel. A ilyen s az ehhez hasonló esetek mindennaposak a táppénzes betegekkel foglalkozó orvosok között. Ezek az esetek több időt rabolnak el, mint komoly betegek vizsgálatai, ne csodálkozzanak, ha a vizsgáló orvos tudva azt, hogy háta mögött nem áll senki, aki megvédené és munkájában segítené, a durvaságok elől úgy tér ki, ahogy tud. Nagyon sok orvos inkább a békességet választja és ezért nem vállalja a népszerűtlenséget.

RENGETEG olyan okot tudnék még felhozni, amely a táppénz szinte hihetetlen magasra ugrását magyarázná. Tény, hogy a 25 éves Marcaliban eltöltött idő alatt a járás körzeti orvosi kara becsülettel dolgozott, annak ellenére, hogy a negyedszázad folyamán 20 járási főorvos fordult meg köz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 III.

Könyvvilág

Réber László

1021

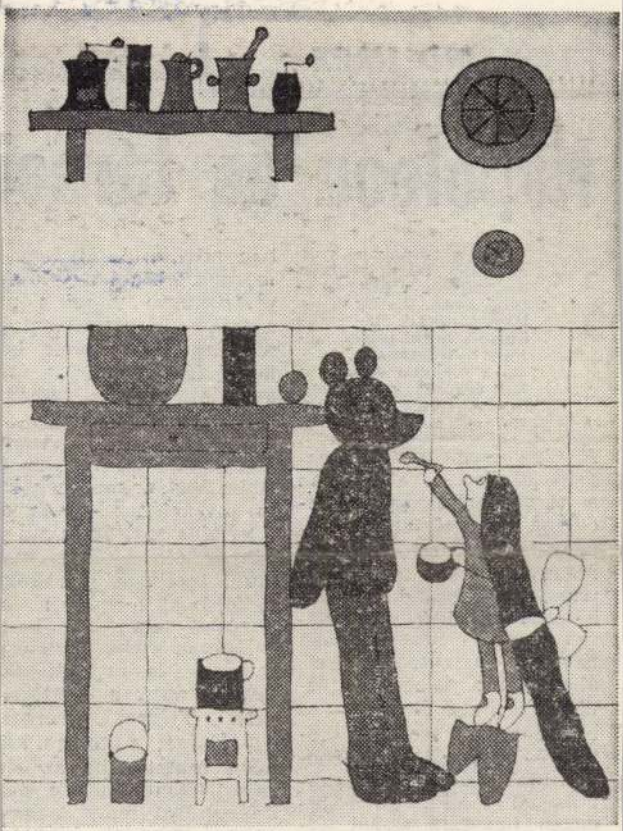

Illusztráció Réber László: Kicsi? Nagy? c. kötetéhez (Móra)

LORÁND IMRE

Napóleon és társai

Már nyomdában volt az alábbi cikk, amikor megkaptuk a hírt: Loránd Imre, barátunk és lapunk egyik legrégibb külső munkatársa elhunyt. Műveltsége, ízlése, a szakma szeretete, úgy érezzük, pótolhatatlan veszteség számunkra.

A történelem iránt érdeklődő közönséget elsősorban a tárgy *szépirodalmi* feldolgozása: a történelmi regény, életrajz, életrajzi regény vonzza. Némileg pesszimisztikus, de meglehetősen elterjedt vélekedések szerint az olvasók többsége a „személyesre", általában a jelentős egyéniségek magánéletére — s benne persze szerelmi életére — kíváncsi, a történelem főbb mozgatóerői és tanulságai meglehetősen hidegen hagyják. Ebből következően bármennyi historizáló szépirodalmat „fogyasszon" is a nagyközön-

ban szicíliai királyként mernek. Babits Miha plasztikusan világítja m alakját: „Merész istenta dása és életszeretete hő kentő fénnyel hasítja át aszkéta korok félhom lyát". Erdődy János akit mély elkötelezettség számos kiváló munka Itália történelméhez s k történetéhez — *Az a tikrisztus szolgája* című gényes életrajzában ren kívül izgalmas, szórakoz tó, drámai formában e históriai fehér folt ber zolásának közművelődő feladatát is teljesíti. (K veset tudunk a császárr

II. Frigyes bonyol egyéniségét s korát ki nően mutatja be az él rajz. Jelentőségének ér kéltetésére csak anny hogy ő mondott ki mag helyről először valam amit Európa többé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUN - 8
NÓGRÁD

Réber László

Könyvheti vendégünk volt

1021

Janikovszky Éva

„Velem mindig történik valami", „Ha én felnőtt volnék", „Jó nekem!", „Kire ütött ez a gyerek?" Ismerős címek a legtöbb gyakorló szülő előtt. A könyvek írója Janikovszky Éva. Az ünnepi könyvhét alkalmából néhány napra megyénkbe látogatott. Községi és gyermekkönyvtárakban találkozott ifjú olvasóival. Népszerűségét mi sem bizonyítja jobban, hogy naponta több intézményben is megfordult, a meghívásoknak csak negyedét állt módjában teljesíteni. A gyerekek mindenütt örömmel fogadták, sok kérdéssel halmozták el. A salgótarjáni gyermekkönyvtárban tartott író-olvasó találkozó után kértük meg, válaszoljon néhány kérdésre.

— *Hogyan lett a gyermekek írója?*

— Mindig érdekeltek a gyerekek. Érdekelt a gyerekek, felnőttek kapcsolata. Ennek ellenére első könyvemet „rendelésre" írtam, több mint húsz éve. A víz körforgásáról szólt. Későbbi meséim, képeskönyveim azokra a kérdésekre próbálnak választ adni, melyeket a gyerekek talán fel sem tesznek. Tapasztaltam, hogy a gyerekek és felnőttek nagyon sokban nem értik meg egymást, s itt a felnőttek előnyben vannak, hiszen ők egyszer már voltak gyerekek. Úgy érzem, közelebb visz a megértéshez, ha ketten ugyanazon a dolgon nevetnek.

— *Ezek szerint könyvei nemcsak a gyerekeknek szólnak?*

— Természetesen elsősorban nekik, de — nem akarok dicsekedni — a jól megírt gyermekkönyvek a felnőtteknek is tudnak mondani valamit. Nem titkolt szándékom, hogy szeretnék alkalmat szolgáltatni a szülőknek, hogy foglalkozzanak a gyerekeikkel, szeretnék a könyvekben leírtakhoz hasonló beszélgetéseket provokálni. Ugyanis általános tapasztalatom, hogy a szülők nagyon kevés időt fordítanak a gyerekeikre, amit a rohanó élettel indokolnak. Pedig a gyerekeknek nagy szükségük van a szüleikre.

— *Könyveiből kitűnik, hogy nagyon jól elsajátította a „gyermeknyelvet", nagyon jól ismeri a gyerekeket. Hogyan szerzi élményeit?*

— Szerintem tulajdonképpen nincs külön gyermeknyelv, legalábbis abban az értelemben nincs, hogy a gyerekekkel gügyögve, selypítve kell beszélni. Én igyekszem minden szereplőmet és minden gyereket egyenrangú partnerként kezelni. Ami az élmények gyűjtését illeti, ez igen sokrétű dolog. Elsősorban természetesen saját tapasztalataimra utalok, van egy fiam, mikor első meséimet írtam, óvodás volt. Talán nem árulok el titkot azzal, hogy a „Kire ütött az a gyerek?" című könyv kamasz főszereplőjét is róla mintáztam. Természetesen igyekszem minél többet gyerekek közt lenni. Mikor a „Már óvodás vagyok" című könyv született, előtte hónapokig jártam rendszeresen óvodába, látogattam egy csoportot, figyeltem fejlődésüket.

— *Könyveinek nagy részét Réber László illusztrálta. Hogyan jött létre ez a kapcsolat, hogyan dolgoznak?*

— Az ötlet a kiadótól származott és kitűnően bevált. Most már, ha egy mód van rá, én kérem, Réber László rajzolja könyvemet. Ha egy-egy munka elkészül, egyeztetjük elképzeléseinket, szükség esetén változtatok is a szövegen.

— *Ön foglalkozását, munkahelyét tekintve szerkesztő a Móra Kiadónál. Így abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy véleményt kérhetek a magyarországi gyermekkönyvkiadásról.*

— Úgy vélem, ezen a téren joggal lehetünk büszkék. A közművelődési és ifjúságpolitika határozat óta nagyot fejlődött gyermekkönyvkiadásunk. Tavaly 11 millió volt a példányszám, s az idén kiadásra tervezett művek száma megközelíti az utóbbi négy év eredményét. Az élő magyar költők legjava saját színvonalán írt gyerekverseket, s ezt kevés ország mondhatja el magáról. A mai magyar prózaírók közül is egyre többet igyekszünk megnyerni.

— *Van-e valamilyen kapcsolata Nógrád megyével?*

— Nem is akármilyen. Én magam szegedi vagyok, de férjem sokgyermekes munkáscsalád legfiatalabb sarjaként itt nevelkedett fel az acélgyári kolóniában. Mikor először Salgótarjánba látogattam, még állt a régi város. Később, hosszabb idő elteltével megismételve a látogatást, mindkettőnket elragadott Salgótarján fejlődése. Nincs még egy magyar város szerintem, ami ilyen fantasztikusan gyorsan alakult volna át. Nekem különösen a városközpont, a főtér tetszik, és Radnóti csodálatos szobra a könyvesbolt előtt.

Tizenhárom könyve jelent meg eddig Janikovszky Évának, műveit tizenhét nyelvre fordították le, grúztól a spanyolig. A „Ha én felnőtt volnék" című az NSZK állami díját kapta meg. Néhány hónapon belül megjelenik tizennegyedik munkája, „A nagy zuhé" című, amely a tíz év körüli gyerekeknek szól. Valószínű, hogy ez is, mint a szerző korábbi művei, nagy népszerűségre tesz szert gyerekek, felnőttek közt egyaránt.

Gáspár Imre

Középiskolák énekkara hangversenye Balassagyarmaton

balassagyarmati művelési központ nagytermében került sor a napokban az hangversenyévad egyik y jelentőségű koncertjére. A Balassi Bálint Gimnázium és a Szántó Kovács János Szakközépiskola énekkarának közös hangversenyét entős évfordulók határoztak meg. Az úttörőmozgalom ileumának harmincadik ordulója, a Szántó Kovács os Szakközépiskola hunötödik és a Balassi Bálint Gimnázium tavaly ünnelt hetvenötödik jubileuma ette rangos és nagy eseennyé. Ez a hangverseny eményszámba ment azért is, ert — mondjuk ki nyíltolykor egymással rivalió két középiskolánknak ez lt az első ilyen reprezentív zenei műsora. Még sosem láttuk ezeket a diákrusokat együtt szerepelni, zösen szerkesztett műsorn.

A két karnagy-pedagógus, *alocsay Frigyes* és *Ember aba* voltak a dirigensek. Szakmájukban járatos, lelkes muzsikusoknak ismertük őket — ezúttal sem csalódtunk bennük. Meggyőztek arról, hogy az iskolai énekzene tanítás tematikája jó. És jó kezekben is van letéve a két gyarmati középiskolánkban. A diákok teljesítőképessége szép reményekre jogosító, az a törekvés pedig külön dicséretet érdemel, ahogy a két karnagy-tanár együtt akar dolgozni a két középiskola színeiben — egy célért, a város zene- és énekkultúrájáért... Az együtténeklés pompás példája ezúttal meggyőzhetett mindenkit erről, aki csak ott ült a hangversenyen: a két iskola igazgatóját, tanárait, a „balassis és a szántós diákokat egyaránt"... De a zenebarátok sem csalódtak, élményt adott ez az énekkari hangverseny. Lassús, Schubert, Smetana, Mozart, Bach, Vecchi, Kodály kórusművei mellett népzenét, a szűkebb haza, Nógrád csokorba kötött palóc dalait is élvezhették. Muzikálisan, tisztán, szépen énekelt az SZKJSZ énekkara, a BBG kamarakórusa, az SZKJSZ első, második és harmadik dé osztálya, a BBG vegyes kara és az SZKJSZ egyesített énekkara. A kóruspódium gazdag, színes műsorában, hogy legyen csipetnyi költészet is: Petőfi-, Arany-, Vörösmarthy- és Szabó Lőrinc-verseket adtak elő *Tóth Ágnes, Borkó Edit, Görgey Katalin és Záborszky Csaba*, a két iskola diákjai. De, hallhattunk megzenésített gyermekverseket is *Nándori Viktória, Szakács Ildikó, Czakó Hilda* tanulók ének- és gitárprodukciójában. Valamennyien lelkesen, jól szerepeltek és szépen bizonyították, hogy a dalénekles gyönyörű műfaj...

A hangverseny végén *Tresó Mária*, városi közművelődési felügyelő találóan megjegyezte, nemcsak a zene és a költészet, de két kedves iskolánk baráti kézfogásának is tanúi voltunk ezen a hangversenyen.

Elekes Éva

Hírek — furcsaságok

A brazíliai Porto Alegre özelében összeszólalkozott ét ács. Úgy döntöttek, hogy árbaj révén rendezik a vitályt. A győztes levágta elenfelének fejét, és közszemre kitette a főtérre. A endőrségen így védekezett: Ha ő győz, hasonlóképpen selekszik".

★

Mielőtt a tolvajok ellopták olna Avignonban Picasso 19 képét, a nagy festő 125 redeti nyomatát emelték el smeretlen tettesek Párizs-

Kalendáriumi furcsaság

A Csendes-óceán északi térségében két sziget van egymás mellett: a nagy Diomida- és a kis Diomida-sziget. A közöttük levő távolság nem több 5 km-nél. Csakhogy éppen a két sziget között húzódik a képzeletbeli zónaválasztó délkör. Így aztán, míg a nagy Diomida-szigeten december 31-én 24 órát mutat az óra, a kis Diomida-szigeten ugyancsak december 31-e van, csakhogy hajnali egy óra.

Aki tehát nem restelli megtenni a két sziget közötti 5 km-es utat, 24 órával meghosszabbíthatja év végén szilveszteri mulatságát.

Apróhirdetések

GYENGEÁRAMÚ üzemmérnök hétéves gyakorlattal állást változtatna. „Lakásmegoldásért" jeligére a kiadóba.

GARÁZS eladó. SKSE-stadion mellett. Érdeklődni lehet telefonon: 22-94-en.

CSALÁDI ház fűtéséhez jó állapotban

REKONSTRUKCIÓ alatt álló textilüzemünkbe előnyös feltételek mellett, korszerű gépek kezelésére 15 éven felüli női dolgozókat fonó-

Réber László grafikus

- A mai ifjusági irodalom sem esztétikai szempontokból, sem alkotó módszerében nem válik el az irodalom egészétől, hanem annak szerves, és jelentős része. Eztfelismerve irta Gorkij egyik tanulmányában az ifjusági irókról, nem mesterember kell ide, hanem müvész. Lenikovszky Éva gyerek könyvei eddig 19 nyelven jelentek meg, ez a szám is jelzi, hogy ön az első könyveitől kezdve a mai napig mindig gyerekek számára irt.
- Én valóban gyerekeknek irtam, és szántam valamennyi könyvemet, mert meggyőzödésem az, hogy a gyerekekkel lehet mindenről beszélni, lehet nekik mindenről irni, és kell is mindenről irni, ezzel kapcsolatban el kell mondanom, hogy életem egyik legnagyobb elismerése és dicsérete az volt, amikor egy ilyen beszélgetés, találkozás alkalmával egy 8 éves kis ú lány fölállt, és azt mondta nekem, hogy Éva néni, hogy tetszett erre rájönni, hogy a gyerekek csak kicsik, de nem buták.
- Emlitette az előbb, és igaza is van benne, hogy mindenről lehet és kell is a gyerekekkel beszélni, mik voltak azok a témák, amiket nagyon fontosnak tartott.
- Gyakorlatba bukkantam végül is mindig rájuk. Egy ilyen téma volt az, hogy probáljuk megmagyarázni a gyerekeknek, hogy mi a munka társadalmi haszna, elég sajátos, ha azt mondom, hogy ez egy gyermek könyv témája, de megpróbáltam erről könyvet irni, mert arra gondoltam, hogy a gyerek olyan sokat hallja otthon azt este, hogy jaj édes gyerekem egész nap dolgozom, megvan nekem a magam bajom, de nem tudja, hogy mit dolgozik, hogy mitől fáj a feje, miért idegesitették föl, igy ju tott eszembe, hogy miért ne lehetne végül is 5-6 éves gyerekeknek megmagyarázni, mindig kizárólag mai témákról irok, és mai gyerekekről a mi világunkról.
- Nagyon segit az illusztrációkon, gondolom nagyon jók ezeknek a könyveknek az illusztrációja, majdnem mindig Reber

1977. IV. 8. 11.00 D.

Gondolat

Lászlóval dolgozik együtt.
- Boldog is vagyok, hogy a képeskönyveimet Veber László illusztrálja és én is ugy érzem, hogy a szöveg és a kép itt olyan egységet alkot, amit nyilván csak a szöveg önmagában nem tudna nyujtani.
- Ugy tudom, hogy néhány évvel ezelőtt Nyugat-Németországban a Ha én felnőtt volnék cimü könyv állami dijat nyert.
- Nagyon nagy meglepetés és öröm volt ez számomra is és Veber László számára, és hát ugye a gyerek irodalom megbecsülését tükrözte, de ezzel kapcsolatba nagyon szeretném azt is elmondani, hogy a mostani József Attila dijnál is valóban ugy éreztem, hogy ez nemcsak személyemnek szól, hanem a gyerek irodalom fokozott megbecsülését is tükrözi, ami évek óta érezhető, nagyon örvendetes jelenség vagy folyamat számomra, hiszen 23 éve a gyerek könyvkiadásba dolgozom, a Móra Könyvkiadónál.
- Azt hiszem, hogy most egy kicsit divat a gyerek irodalom, nagyon sokszor szerepel például felnőtt irodalmi szinpadok müsorán mai gyerek könyv, vagy klasszikusnak számitó gyerek könyv, nem gondolt-e arra, hogy felnőtteknek is megmutatja, hogy milyen ők, és milyenek a gyerekek.
- Hát erre természetesen gondoltam, mert emlékeztetni akarnám pontosan a felnőtteket arra, hogy milyen is az gyereknek lenni. Kedvenc lemezeink cimmel irok egy könyvet felnőtteknek, nagyon sok olyan kérdésről, mai kérdésről és társadalmi problémáról szeretnék ennek kapcsán szólni, amit fontosnak tartok. Gyerekeknek két könyvet irok, illetve az egyikkel már szerencsére kész vagyok, ez a Velem mindig történik valami cimü könyvemhez hasonlóan ilyen kis történeteket tartalmaz, cime az, hogy Már megint, és egy hallatlan nehéz feladat előtt állok, a /szalagcsere/

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1971 JUN - 8

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

Réber László rajza

nem találkoztat be
vünk szerint képze
vább), de megtanul
férfit, aki szerelme
fiatalon is számosa
zsáját (vagy Múzs
ki. Debrecenben ner
latos; ma sem kedvelik ott a nyilvánosság előtt parádézó szerelmeseket, ha nincs házassági levelük.

Ki volt a korai szerelmesversek hívója? Volt-e, vagy csak képzeleti? Szenvedélyes, szabados-e, vagy csak platoni rajongás képe? — talán nem tudjuk meg soha. Elég annyi, hogy a Lilla-dalok számos darabja korábbi keletkezés. Nem Vajda Juliannához, máshoz szólottak — esengtek. Így derülhetett fény rá, hogy a Lilla-ciklus nem a forró szerelem homogén vallomássora, hanem megszerkesztett mű. Nem *egy* szerelem, hanem *a* szerelem verses dokumentációja.

Sokat köszönhet a Csokonai-filológia Vargha Balázsnak. Tett egyet és mást a művek kronológiájáért, az élet és mű összehangolásáért; még többet a költő összekuszálódott hagyatékának rendjéért. A kollégiumi diákság annyira szerette Csokonait, hogy sikeresen összezavarta műveinek kéziratait. Használta őket, élt belőlük, mert ez volt a kollégium szellemi életének törvénye. A kollégiumi illetőségű poéta munkája az ottani diákság közös kincse, szabad prédája. Mert ez a diákság soha nem azonosította magát a professzorátussal, amelyik Csokonait eltanácsolta.

Ha hiányolhatnék valamit Vargha Balázs könyvéből, talán épp ez, meg ami ezzel összeköthető: Csokonai a kollégiumi diákszellem és Debrecen felől nézve. Vargha Balázs viszont mintha épp ezt nem akarta volna bolygatni. Nem, mintha ellenére volna a vaskosabb kalomszerűen megoldani. Nemcsa a szerzők és műveik ismerete, tárgy alapos tudása is szükségel tetik. Vargha Balázsnak láthatóa kivételes memóriája van, ami filológusnak nélkülözhetetlen, a tu dósnak pedig igazoló jegye. S h valaki eddig azt hitte volna, hog szerzőnk amolyan egy-témájú iro dalomtörténész, most fölismerheti legalább kétszáz esztendő iroda lomhistóriájának tudója; ritka hol ló a mi időnkben az irodalomtörténeti szakmában.

Biztos anyagismerete azonbar nem öncélú; anyagát nemcsak sorba rendezni, integrálni is tudja Könyvének légköre van, pedi alig tört csapáson jár. Amit pél dául Nagy Lajos és Budapest kap csolatáról fölvázol, monográfiához való elképzelésre vall. Néha ugya elveti a sulykot, de szép elfogult sággal teszi. S az is igaz, hog inkább legendákat rombol, min újakat kohol.

S ha ezt a könyvet még csiszol hatta volna, ha egyik részt meg szaporítja, a másik oldalt pedi tömöríti, valóban remeket alko Neki azonban az irodalomtörténet írás csak egyik megnyilvánulás formája. Nem is igen viselné, h e két újabb könyvéért tudósi ta lárba kényszerítené képzeletünk ő máris függét mutat, s fut a dolg után. De filológiai trouvaille-jai szelleme gondolatébresztő váltásait asztalunkon hagyja; szótlan i biztat, akinek kedve vagy hivatása, építse tovább.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 JUN - 1

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

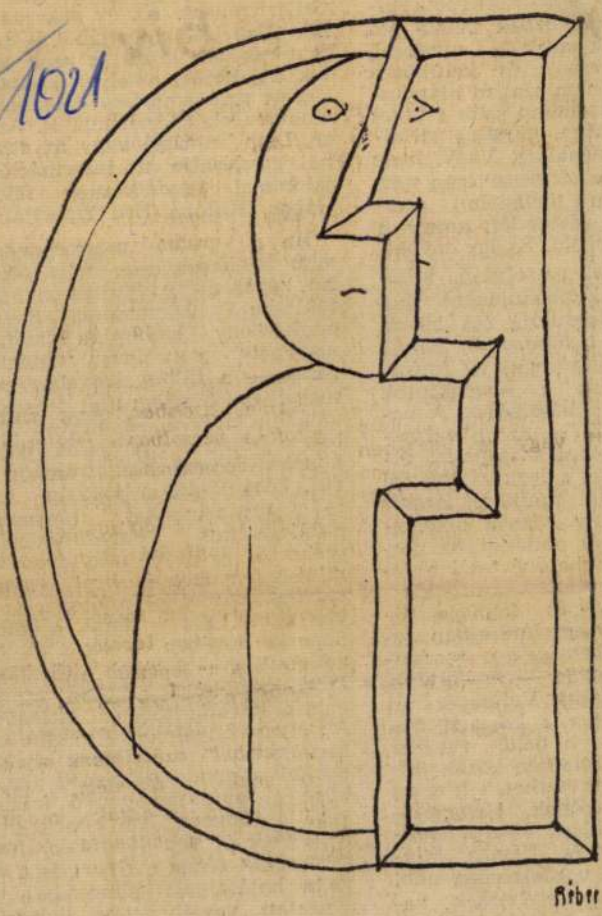

Réber László rajza

együtt mégsem alkot kö
dául, mert hiányoznak
irodalmunknak azok a
akiknek az olvasók és
óhaja szerint, nem szaba
niok. Vagy túlságosan s
(tematikai) világa, egys
milag vagy formailag,
nem tükrözi — termész
naptári, hanem történe
lemben — az esztendőt
kötet élén szerepel. És í

Riportkötetnél az olvasó, különösen, ha felszabadulásunk huszonötödik évfordulója óta követi az *Írószemmel-t*, fokozottan igényli a spektrum tágasságát, az információbőséget és a konfliktusok megragadásának bátorságát. A novella-antológiától — azt a választék kínálta, komplex irodalmi élményt, amit még a legkiválóbb író sem tud egyedül nyújtani. Amely hozzásegíti az év közben elkerülhetetlen irodalmi mulasztások pótlásához, hozzáférhetővé teszi a folyóiratokban elásott vagy elfelejtett remekeket és felhívja figyelmét az egy-egy műfajban jelentkező új tehetségekre, tendenciákra. Az antológia — ne féljünk a szótól — *kirakat*. Választéka új olvasókat hódíthat a kortársi irodalomnak. És ezen belül egy-egy reprezentált, a kötetben közölt írás kíváncsiságot ébreszthet, híveket toborozhat az írónak. Meggyőződésem, hogy például *Marosi Gyula, Csörsz István* és *Vámos Miklós* olvasótábora ugrásszerűen nőni fog a Fénytestű szerelmesek hatására a Kozmosz-olvasók körében.

nem is, kereteinek fellazulásáról
hű képet ad a gyűjtemény. Nem
tekinthető véletlennek, hogy a
gyűjtemény címlapján nem is
szerepel a riport meghatározás — a fülön „irodalmi riportokról és szociográfiai írásokról" történik említés —, mert a kötetben a konkrét riportokon, portrékon és szociográfiai írásokon kívül, közvetlenül a valóság ihlette tanulmányokat, lényegében publicisztikus elmefuttatásokat, csokorba gyűjtött mini-drámákat, mini-regényeket és lírai elemekkel gazdagított karcolatokat is olvashatunk. Ezt a tényt, a műfaji dogmák nevében — sőt attól függetlenül is — lehetne kárhoztatni. Mert igaz, hogy a kötet arányai ennek következtében eltolódtak. Az olvasmányélményt nyújtó, emberábrázoló tudósítások helyett ezúttal a gondolatébresztő analitikus és tanulmányigényű írásművéké a főszerep. Ám ennek a jelenségnek is van jó oldala. Amíg nem olyan régen a riport és a novella határainak elmosódása fenyegetett, veszélyeztetve ilymódon mindkét műfaj hitelét, napjaink-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 AUG 10

Réber László

1021

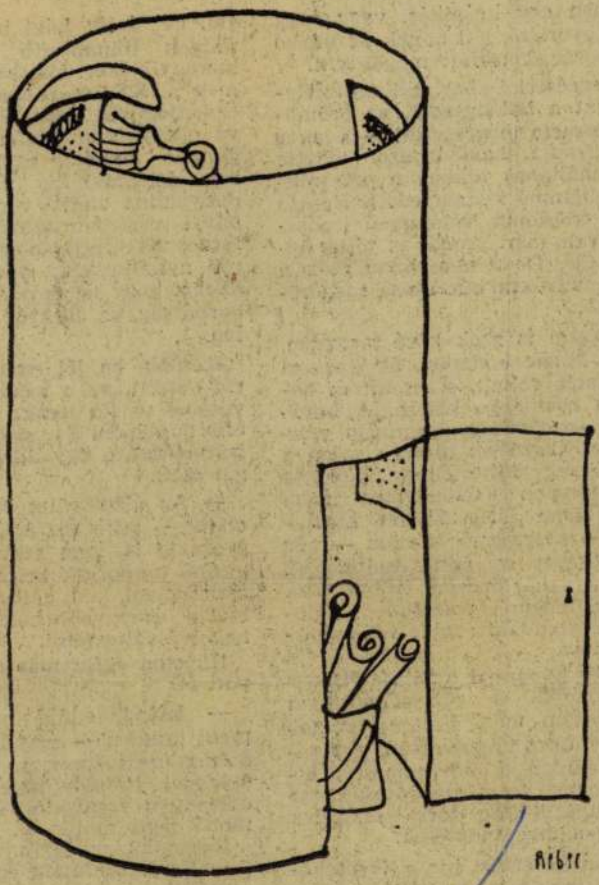

Réber László: Plakátragasztó

ságban egy krónikás, egy gyorsíró, aki ennek vacsorának tréfáit meg

Devecseri Gábor, aki tén át a boldogságot, ket akarta megragadni is ragadta, valahánysz —, halálának alkonyán petronius jellemmé keményedett. Hosszú haldoklásának valóságos irodalma van már. Annál is több: legendája. De ő nem bízta csak a történetírókra búcsúzása megörökítését.

Magam is azok közé tartozom, akik kilenc hónapon át gyakori látogatói voltak, s ott ültem hetente betegágya szélén. A barátok, a szemtanúk állandóan visszatérő kérdése: tudta-e vajon a nagybeteg költő, hogy helyzete reménytelen? Csüggedten soha senki nem látta. Közeli halálának — beszélgetés közben — még lehetőségét se vette tudomásul. Amikor már napjai voltak csak hátra, magától értetődően biztosított mindenkit: nyár végére otthon lesz.

Négy hónappal halála előtt egy alkalommal a reggeli órákban látogattam meg. Valamelyik újságban apró hírt olvasott: egy angol faluban a kovácsmester elhatározta, hogy erényöveket fog gyártani. S íme, sorra érkeznek hozzá a megrendelések.

Bennem efféle hír a legcsekélyebb indulatot se válthatná ki. Oda sorolnám, ahová való, az uborkaszezon töltelékanyagához. Gábort azonban eltöltötte harag-

ban. Az ócsó kis hírt a legkomolyabban tudta venni; fél lábával a sírban szükségesnek és fontosnak érezte, hogy a kérdésről nyilatkozzék, hogy kikeljen ellene, hogy tiltakozzék a régi-új barbárság, az erényöv viselése ellen.

Később, ha jól emlékszem, arról beszélt, mi a teendő, ha kedvesével valaki csak a strandon tud találkozni és szerelmük lebonyolítására egy állókabin szolgál csak.

— Az alapterület 60x60 centiméter — tette hozzá, és már magyarázta is, igen szakszerűen és kitűnő humorral, hogyan, milyen technikával kell e legkisebb helyet a legnagyobb boldogság színhelyévé változtatni.

Hirtelen egész más témára csapott át.

— Látod, eddig nagyszerűen ment minden — mondta. — Fájdalmat nem éreztem, jól tudtam dolgozni. Néhány hete azonban elkezdtem szenvedni, és félek, ez többé nem múlik el.

Kopogtak az ajtón.

— Erről senkinek egy szót se! — súgta.

Tudta-e, hogy meg fog halni? Meggyőződésem, világosan tudta. Tudta, mert látta a tükörben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 AUG 17

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László
1021

Réber László rajza

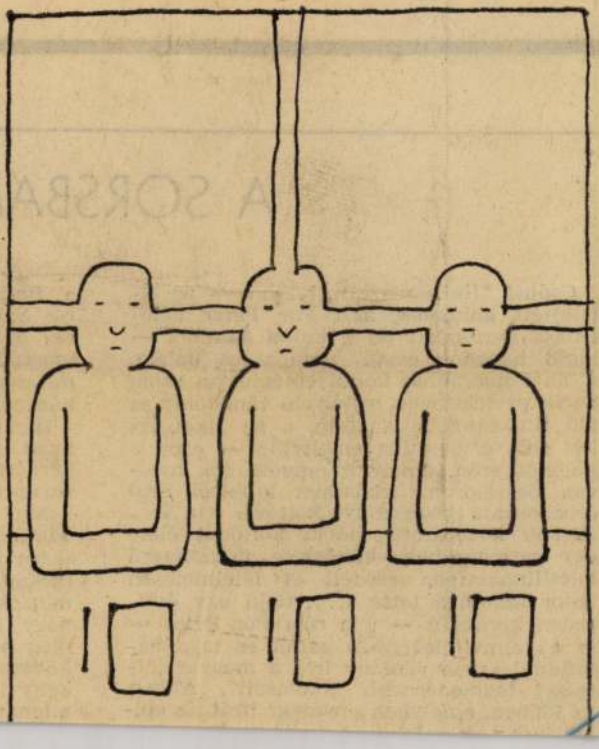

SALTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

A SORSBAMERÜ

Czóbel Minka verseit olvasom — az elfelejtett költőnőét, akit *Pór Péter* válogatása támasztott fel a költői halálból — majd harminc évvel valóságos halála, s majd hatvannal költői elnémulása után. Sorsa és tehetsége rejtélyein tűnődöm: az idő titokzatos pillanatain, s az alkotássá lett sors érthetetlen emeltyűin — azon a különös erőn, amely a művelt, sok nyelven beszélő, az irodalmat közelről értő arisztokrata kisasszonyt költővé, s a legfeljebb középszerű vidéki költőnőt élete egy periódusában, költészete villámszerű felcsillanásaiban eredeti és félelmetesen bátor alkotóvá tette. „...majd egy évtizeden keresztül — írja róla Pór Péter — ez az annyiféleképpen gátolt és tagadhatatlanul sznob vénlány írta a magyar költészet legmodernebb alkotásait". Abban az időben, amelyben a magyar lírát az epi-

a *Boszorkány-dalok*
res Sándor —, sokk
kai kortársnőjére, b
mást: Emily Dickin
mi csalódás után
házának kertjébe zá
Dickinson méltató
akad, aki kikerülné
kérdést: egészséges
az apró, törékeny,
kertjét évtizedekig
bámulatos költői er
ságos mellé egy má
mészetet, nem-létét
met. A sors és a lé
hogy Emily Dickin
meg az asszonyi lé
következménye bef
keny lelkialkatának
alighanem ugyanígy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., VÁLÓ ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 JUL 27
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

— Doktor ú... levegőt...
— Én sem!

1021

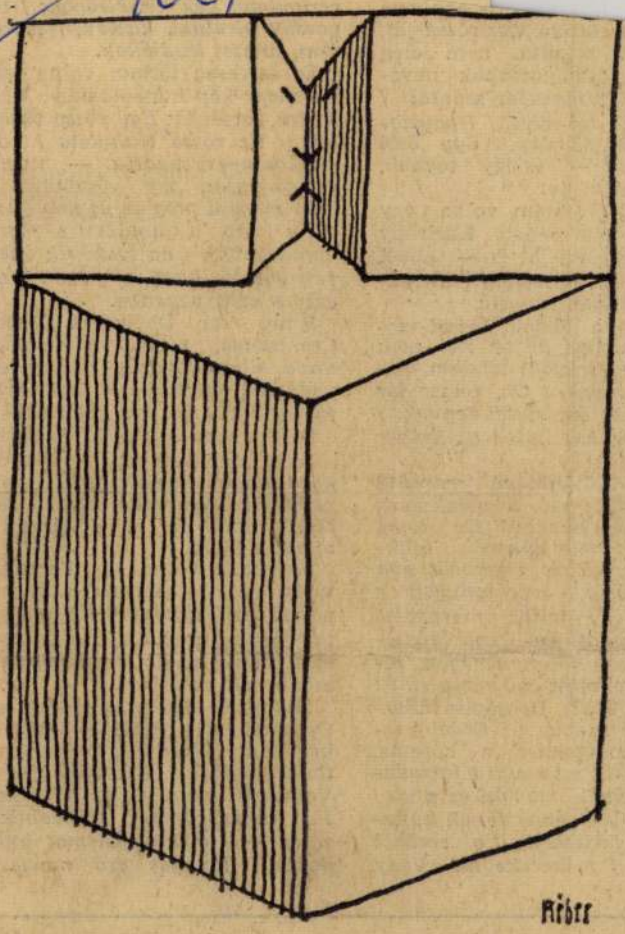

Réber László rajza

mellett Füst Milán Ősz
még ha azt a költő
meggyőzőn, átdolgozási
zi is: *Késői virágzásra*
Őszirózsának tél előtt,
lakában álljak árván, /
sötét délelőtt — és így tovább,
nem idézem végig.

Örömmel olvastam volna egy vadvirágos kép mellett Karinthy Frigyes *Pitypang*-ját is — ebből talán nem is kell semmit idemásolnom, annyian ismerik.

Vagy azt a Fodor József-szonettet, amelyből álljon itt csak három sor: *Virágok: társaim, hirdetői a Szépnek, / Oh, rossz jár ránk! titeket ősz szelei tépnek: / De zordabb, mit készít az Ember itt.*

És Zelk Zoltán hol maradt? Mondjuk a Kagyló. Nézzünk csak ebből két versszakot: *De fönn, mit kéknek lát a színvak: / örökzöld ott az égi rét, / szirmát sem ejti el a rózsa, / sose fonnyad a margaréta: / / millió margaréta csillog! / s egy égő, égő rózsaszál! / Fejem fölött az égen, réten, / a nap, mint égő rózsa száll!*

Vagy például Benjámin László. Nem is tudom az Erdei tisztás-t tettem volna-e a kötetbe. *Győzött tehát a tavaszi / forradalom; / virágzik nyomán ez a kis / birodalom. / Gyenge fűvek hajladoznak / köröskörül; / a serdülő virágokon / méhecske ül.* Vagy

sor az egész, így végződik: — *nem mozdul még az új nap / nem oldja nap a holdat / a rózsák hamu-holtak / de tüskéjük ében / vérnyomot hagy az égen / egy eszme szép nevében.*

S hol van Devecseri Gábor? *Cseresznye, rózsa, jázminok / mind elhervadtatok, / vagy hervadoztok; egyedül / e fehér szegfű legfölül / hordva fejét örül...*

S Pilinszky János ki Bénit halálakor szép versben elsiratta? *A kardvirágok hegye véres, / gyors pengéjük szemembe vág. / Miféle forrón ömlő vér ez? / Véres lesz tőlem a világ.*

Juthatott volna egy Ferenczy-virág Váci Mihálynak is. *A tulipánok hallgatóztak. / Nagy denevér-fülük figyelt. / Nem vette észre senki sem, / de így még szebb volt ez a kert.*

Hiányzik nekem az Ibolya is — Csanádi Imre verse —, mely így kezdődik: *Erdőn, / tar erdőn, / ibolya nyillik / kékellőn.* Vagy a Vadrózsa, melynek ez a kezdete: *Hej, rózsa, rózsa, / csipkebokorrózsa — / gyöngy-harmat hulladozza, / langyos eső mossa.* S

1974 JUN 21

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Réber László

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021

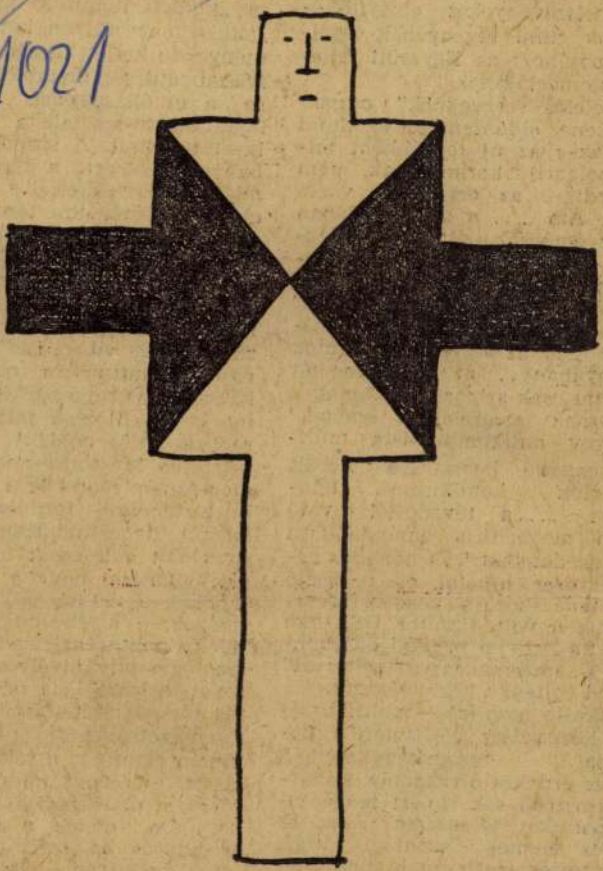

Réber László rajza

raith — valóságos
tikai cselszövényel
Győzelem című re
mas témájához: az
mok diplomáciájáh

A „felelős szerv
azt kellene eldönt
szavaznak-e az új
jesen polgári) ko
settenkedik-e az
mumus. Ám „...
azok az emberek
jobban, akik elle
nek, ami új, és
minden indokolatlan

A fiatalabbak rokonszenve is hiábavaló: „... az Egyesült Államok kormányában... az intelligenciát kiaknázni csak szigorúan a hivatali beosztásnak megfelelően szabad." A merev antikommunista múlttal magas beosztásba került tisztviselők komikusan tétováznak: „...a tévedéstől való félelem megbénítja gondolataikat és cselekedeteiket." És hónapok habozása, ezer hivatal és felderítő szerv tanácskozása közben kivárják, míg a volt diktátor USA-ban tanult fia katonai puccsal hatalomra jut s „amerikai tapasztalataival" kezdi el építeni a köztársaságot.

Galbraith nem író — politikus és neves közgazdász: jól ismeri a diplomáciai boszorkánykonyhát. Könyve érdekes olvasmány, gunyorosan kritizál sok ismert tengerentúli politikai jelenséget. Ezek az ismerős elemek azonban végig olyan feszes szatírába kívánkoznának, amilyent csak e regény utolsó fejezetében élvezhet maradéktalanul az olvasó.

Kurucz Gyula

ritkán kerül sor a fasiszta fert
zöttség „kis világának" átfogó ig
nyű bemutatására, noha a „h
köznapi fasizmushoz" fűződő, m
ma is élő illuziók talán veszély
sebbek, mint például az anakr
nisztikus Mussolini-apologetika.
szerző nem mond le a fő társad
mi-történelmi fordulatok ábráz
lásáról, de céltudatosan irányít
figyelmét a korszak hétköznapj
nak világára, hogy a dokument
mokkal, a valóságos és fiktív s
mélyek, a kisebb-nagyobb esen
nyek pontos rajzával, a fasis
ideológia tolvajnyelvének fölidé
sével leplezze le a nagy képmu
tás társadalmát. Mindez termés
tesen szétrobbantja a hagyomán
regény kereteit; a sok figurát, e
zódot, eseményt mindössze a t
ténelem dialektikája fogja egys
be, ám ennek a dialektikár
plasztikus ábrázolása — fogalm
zunk szerényen — kárpótolja az
vasót a szerző regényírói egyer
lenségeiért.

A könyvet *Zsámboki Zoltán* t
dította megszokottan jó színvo

Réber László

1921

Műcsarnok, Budapest, 1974. ápr.

ira”

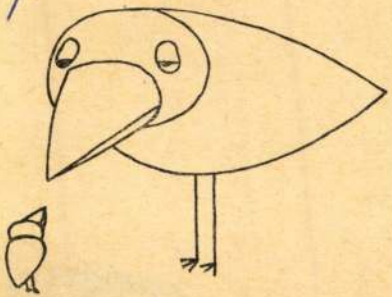

3

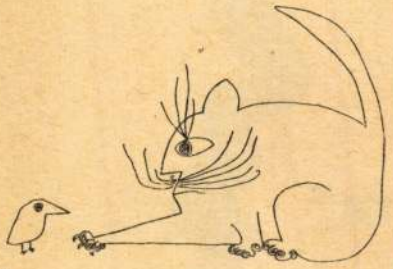

4

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 MÁJ 18

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

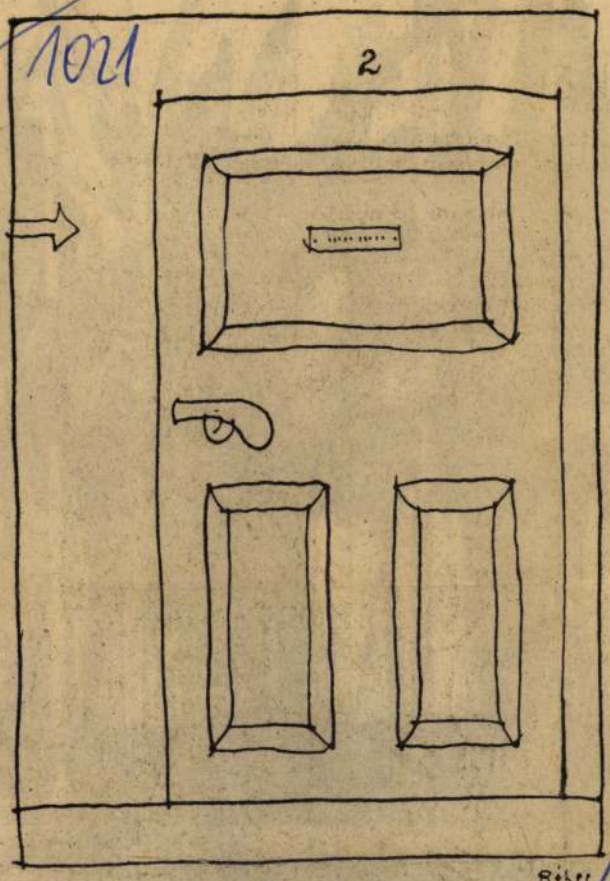

Réber László rajza

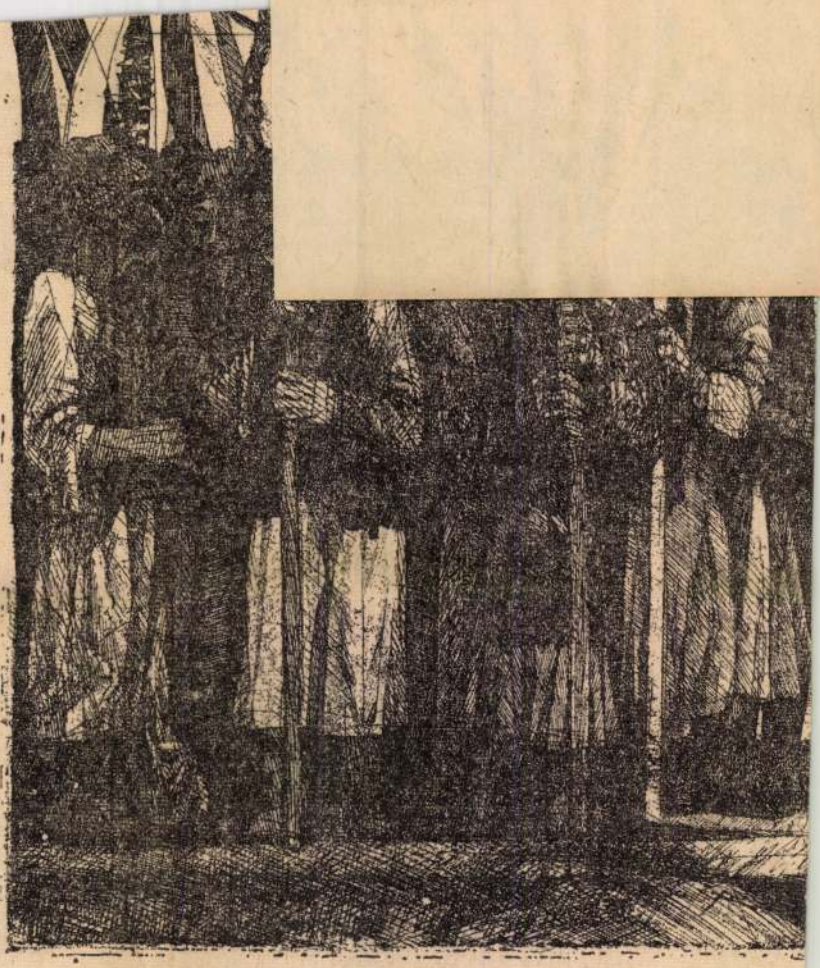

Barczi Pál: Lőrinc pap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1974 AUG 3

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 Réber László

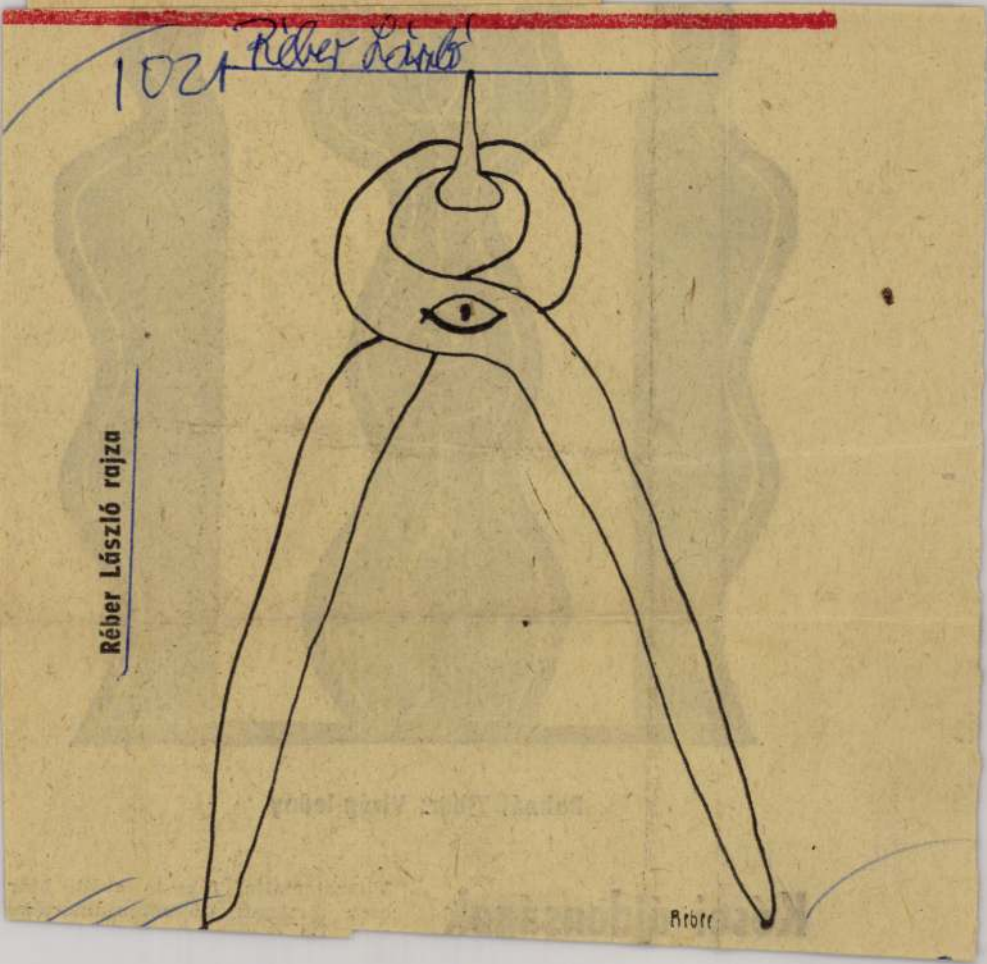

Réber László rajza

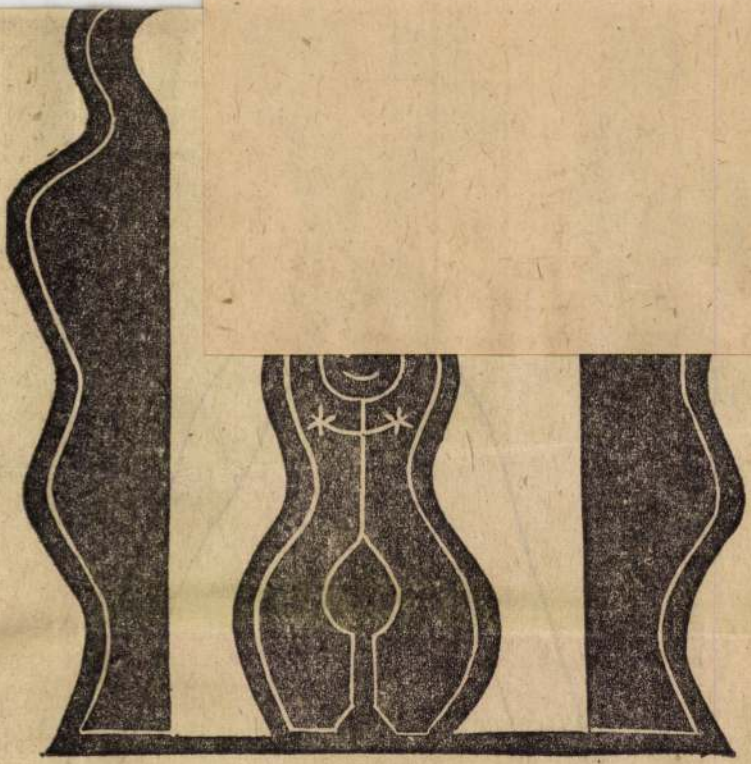

Dohnál Tibor: Virág-leány

Kései újdonságok

Visszatartotta, fékezte erőit. Már csak történeti, dokumentumértéke

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
1974 OKT. 5.

Réber László

1021

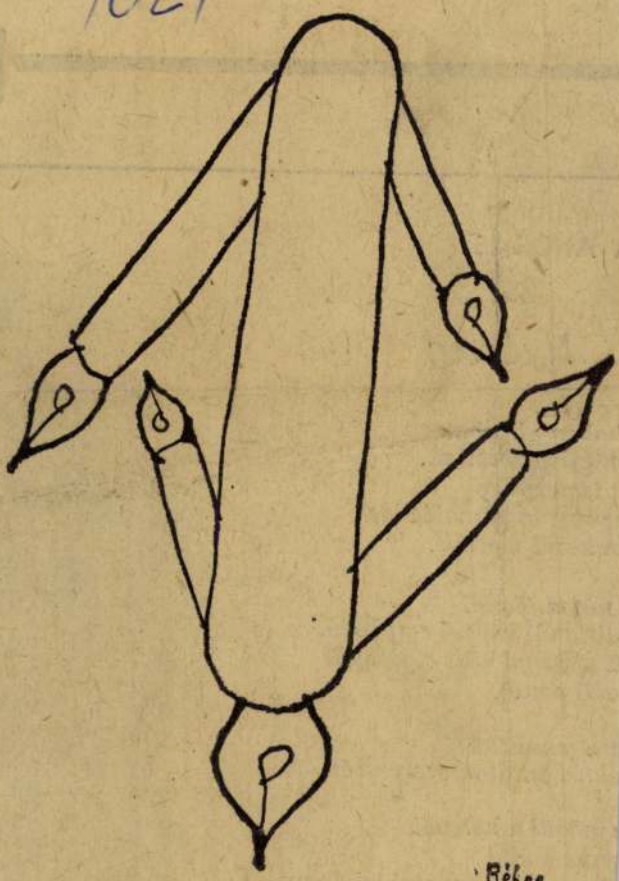

Réber László rajza

ANDRÁS:

Nyárvég

nol egy házban
n éjszakákon át,
: ismeretlen,
rvégi leszámoláskor
n kívül maradt.

néma. Távol
ütlenül kürtöl egy hajó.
k szárnya közt cigányok
ódó vonói.

: eltemettük,
ek és barátok szerteszét.

mögül a kertből
ztott leány
egy hajnal vonatablakában.
e tudja, visszatér-e majd?

oly messziről ágyúk
zkodnak felénk.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 SEP 14

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

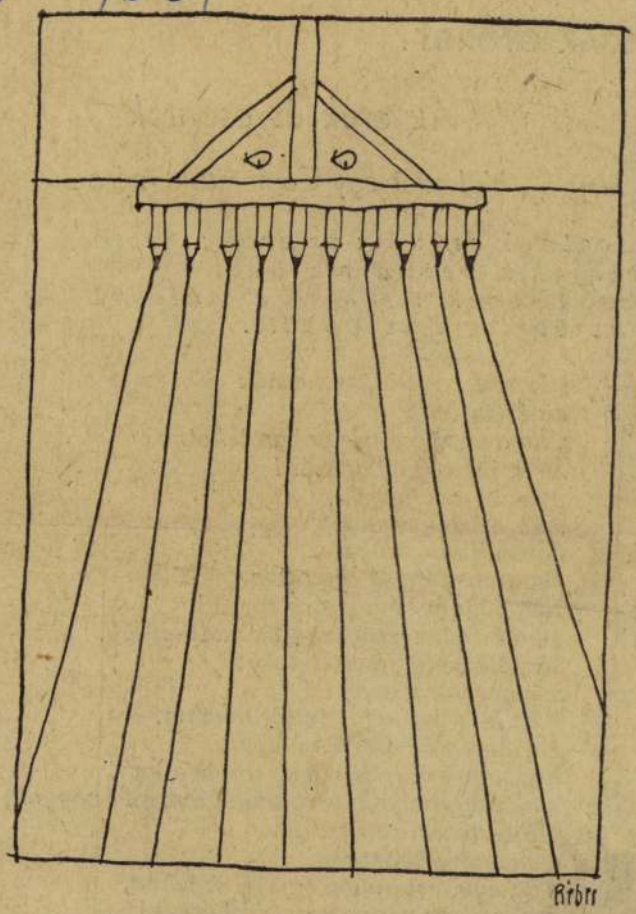

Réber László rajza

BOLGÁR GYÖ

Vá

A' testnek csévéi: az erek;
mellyek a' vért a' májbul;
a' szökő erek, mellyek a' meleget
és az életet a' szívbül...

(Ha szabadon lüktethetnék
a vérem után,
s ha a vérem a véremben lehetne,
Ha szívem dobbanására
visszadoboghatnék,
s ha a szívem alatt
hordhatnám magam,
Ha arcizmom se rándulna,
míg izmom védelemre rándul,
s ha mindenestül inamba szállhatnék,
Ha lélegzetemmel életeket
szívhatnék magamba,
s ha kifújhatnám elmúlt magam,
Ha anyagom cseréje helyett
kedvemre cserélhetném anyagaimat,
s ha cserébe megtarthatnám azt, ami vagyok,
Ha testestül-lelkestül
a magamé lehetnék,
s ha egy testemben egy lélek lakna,
magamban végre testet ölthetnék)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1974 SEP 28

1021

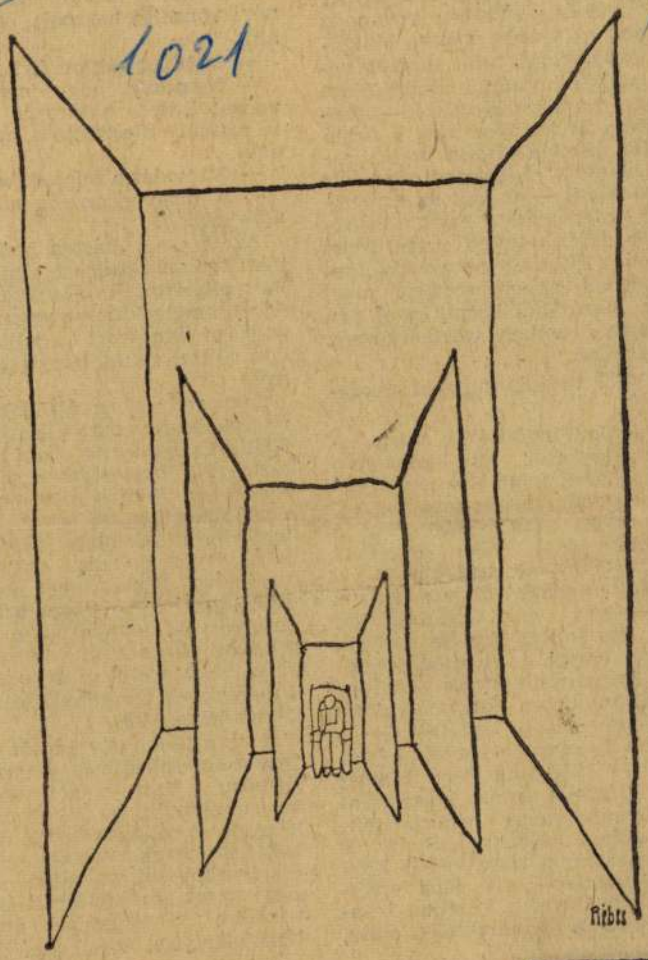

Réber László rajza

ember, aki elindu
pontjáról és visszaté
— mert az ájárón á
lán expedíciója, mir
zér nélkül immár,
érintve hajózott haz
gereken át kerülve
labdát. Stefan Zwe
ne higgyük el egés
meghatódni — ez vo
ség történetének egyik legnagyobb, felejthetetlen perce, mert amióta a Föld kering a világmindenségben, először történt meg, hogy hazájából indulván el egy magányos ember, visszaérkezzék a hazájába.

S kitől tudjuk mindezt részletesen?

Antonio Pigafettától, a kis rodoszi lovagtól, akit Magellán nagynehezen felvett az egyik hajóra. Semmi szükség sem volt rá. Nem tudott bánni a virtolával, a kormányrúddal, nem értett az ácsmunkához, az orvosláshoz, a főzéshez; gyenge volt a szivattyú kezeléséhez, az ágyútöltéshez. Csak írni tudott. Azt se nagyon. Mégis, ennek a kíváncsi lovagnak, ős-zsurnalisztának köszönhetünk majdnem mindent, amit a Föld első körülhajózásáról — s benne Enrique szerepéről — tudunk. Néiküle csak Peter Martyr rövid Dekádja volna, Maximilianus Transsylvanus levéltöredéke és a száraz hajónapló. S mit ér a tett, ha nincs rögzítve? A Föld körüli utazáson ott lábatlankodott, ugrabugrált, kezében iróniával, ez a jelentéktelen olasz,

alak igenévi...

Azért a sok három pont, mert nem tudom befejezni a mondatokat; elfelejtettem a szakkifejezéseket, amelyekkel az anyanyelvet, a drága hangszert kannibáli módon nyúzzák szét, tisztogatás ürügyén.

Szaporodnak az újságokban a nyelvvédő-rovatok; s ez jól van. Kell a karbantartás. De a karbantartó ne legyen bürokrata. Fárasztó és fontos marokszedés a napi nyelvtisztítás, de nem szabad elfelejteni, hogy élő organizmussal van dolguk: szüntelenül változóval. S nem lehet olyan javaslatokat tenni, hogy holnaptól kezdve — például — a grapefruit-ot nevezzük citrancsnak, mivelhogy a citrom és a narancs keverékének teremtette a képzeletdús természet.

A tiszogató nyelvművelő — tisztesség a munkájának — vegye tudomásul, hogy anatómusa az anyanyelvnek; meglehet, sőt valószínű, a belgyógyásznál jobban tudja az izmok, csontok, idegek elhelyezkedését, pályáját —, de a szervezetet működésben tartani, váratlan jelenségekkel szemben lélekjelenléttel viselkedni mégis-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 OKT

Könyvvilág

Réber László
1021

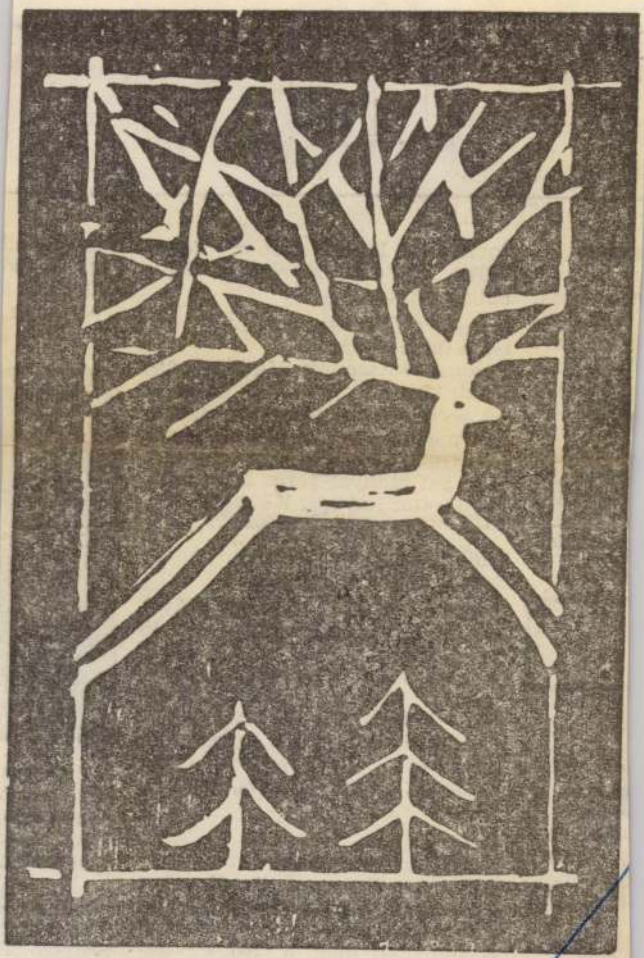

Réber László illusztrációja a Cantata Profanához.

NK JELENT

gatott

emekírók.
136 Ft
sszes ver-
ásodikban
szerepel-
dítása, a
lik kötet-
it is meg-
néleti tö-
zleteket a
válogatást
publicisz-

e 32 Ft
ányai és
emcsak a
déseiről és
, hanem
yek-bajok
kkal szol-

e 11 Ft

Fordította: Dávid Gábor, Ecker Ildikó, Lator László és Telegdi Polgár István.

Erskine Caldwell:
Isten földecskéje
Európa. Századunk Mesterei. 288 oldal, kötve **18,50 Ft**
Az amerikai író második kiadásban megjelenő regényének színtere Georgia, s hőse egy öreg farmer, aki aranyat keres a farmján. Fordította: Ruttkay Kálmán. Illusztrálta: Kass János.

Anton Pavlovics Csehov:
A 6-os számú kórterem
Magyar Helikon. Csehov Művei. 640 oldal, vászonkötésben **39 Ft**
nyl-kötésben **76 Ft**
A nyolc kötetre tervezett életműsorozat hatodik kötete Csehov 1892—1895 között írt kisregényeit és elbeszéléseit gyűjti egybe. Fordította: Devecseriné Guthi Erzsébet, Lányi Sarolta, Szőllősy Klára.

Deák Tamás:
Hallatlan történetek
Albatrosz, Bukarest. Román—magyar közös kiadás (Szépirodalmi). 176 oldal, kötve **16,50 Ft**
A romániai magyar író elbeszélései Deák Ferenc illusztrációival jelentek meg.

Kacsó Sánd
Fogy a vir
Kriterion, B
gyar közös
640 oldal, k

A jelentős
1971-ben V
címen meg
szaemlékez
szét tartaln

Kármán Jó
Fanni hagy
Szépirodalm
kötve
Különleges
adásban a

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 FEB 9
ÉLET ÉS IRODALOM

Réber László
1021

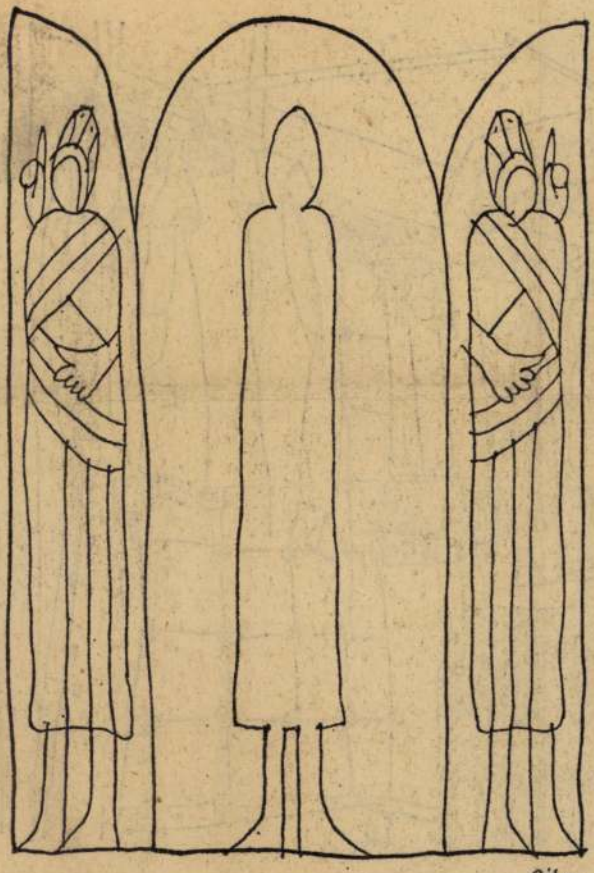

Réber László rajza

Vita

Az, hogy a líra századunkban egészen közel került a társművészetek közül a festészethez és a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 12

ÉLET ÉS IRODALOM

Réber László

1021

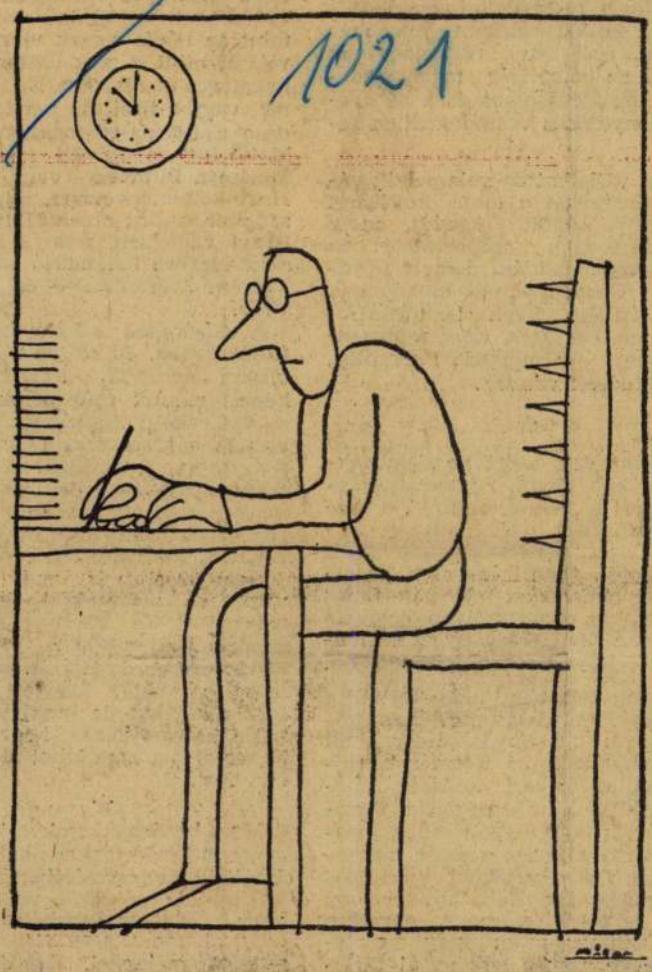

Réber László rajza

vállalkozik az á
dolgok összegezésér
harca és a nemze
ügye a költők szár
csupán elvégzett
tetszik az emberisé
sához, az atombom
zetszennyeződés ves
pest?

Nem vállalhatom
lasz-lehetőséget a t
Megannyi nyitott
jócskán tovább szap
„izmusokat" például nem is firtattam. Csupán annyit mondhatok, hogy líránk ilyen is, olyan is; nincs ma egységes, vagy reprezentatívként kiemelkedő korstílus, csak stílusok vannak.

★

Néhány szót azért az „izmusokról" is kell ejteni. Az avantgarderól, erről a „fenegyerekről", e tisztességben (sőt sokak szerint tisztességtelenül) hadastyánná őszült huligánról. Azon irányzatok összességéről, amelyeket Kassák Lajos évtizedeken át ú szólván egymaga képviselt Magyarországon, a Nyugat költőihez fogható színvonalon.

Kassák 1925-ben még így látta maroknyi művészcsoportjának törekvéseit: „Bizonyos, hogy a mi fiatalságunkkal új fejezete kezdődött el az emberi közösség fejlődésének". Mint szocialista forradalmár, bizonyos értelemben jogosan mondhatta ezt a saját nemzedékéről. De művészként illuzorikus álláspontot képviselt, amikor azt hitte és hirdette, hogy egységes korstílust teremthet majd, melynek neve azonos lesz az új történelmi k szakéval, s hogy ráadásul

sarkvidékére kalandozó exped
Tandori köteteiben — és így
vább.

A kísérletek feltarthatat
folytatódnak. A költészet kül
húszas évekbeli forradalm
képest nálunk reformokká
ültek ezek a változások; sok
csupán a klasszicizáló módsz
színezésére szolgálnak. A kö
tozás elhagyása, a kollázs v
képvers szinte a közkeletű m
rek egyike; ami egykor akr
robbant, az ma békés szobac

Nem okoztak és nem ok
végzetes megrázkódtatások
válságokat, de fokozatosan
dezik a lírai kifejezés hagy
és kibővítik eszköztárát. Min
mű a továbbiak fokozott ig
ségére kötelez, de senki sem
hatja kategorikusan, hogy X
Y versei óta nem lehet a ré
don írni.

★

Most kezdenek csak iga
„régi módon" írni a költők
elmúlt év java termésében köt
találhatunk példákat az arc
lásra. Weöres Psychéje,
László boszorkányos bájolói
génylegény-énekei, Csanádi
régiesen stilizált történelmi

1021

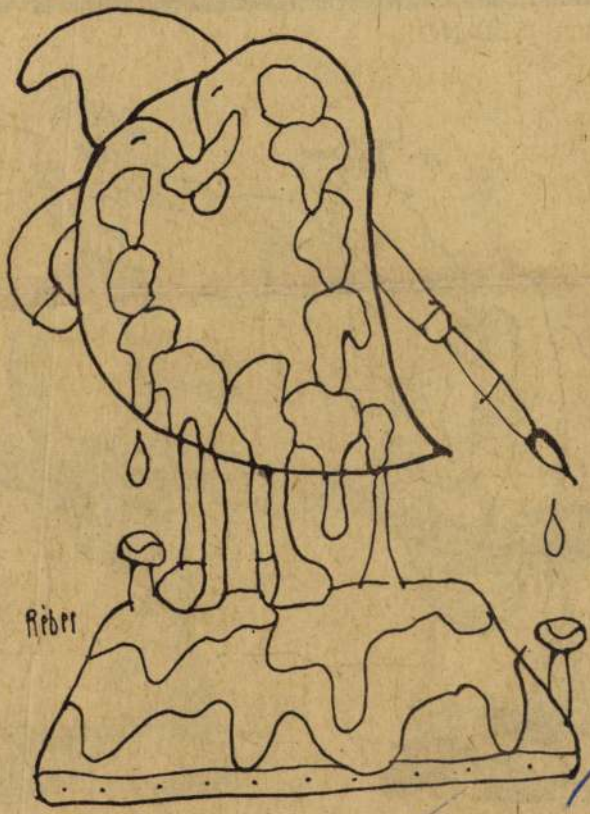

Réber László rajza

...enc: Találkozás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1973 DEC 15
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
Réber László
1021

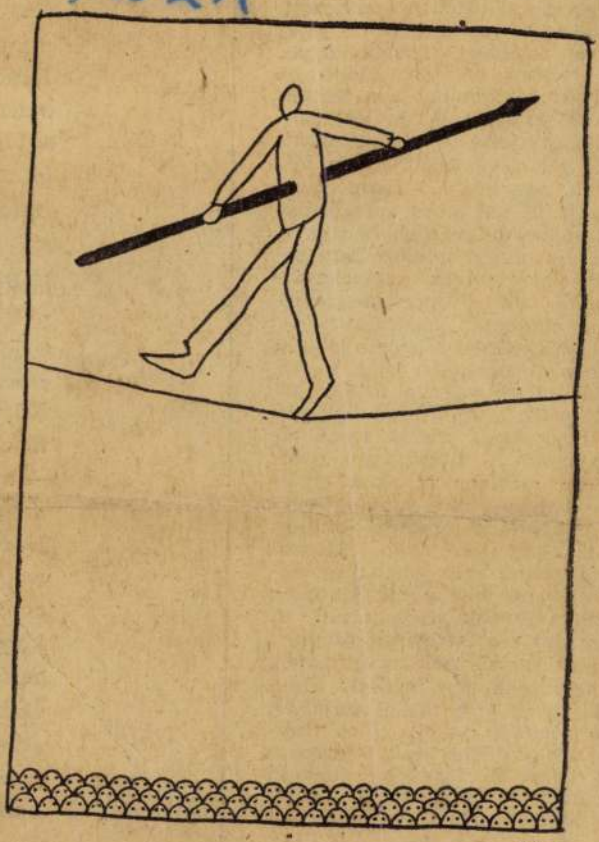

Réber László rajza

Hoppe lekésik a h
ból tudja meg aztán
a legénységgel együ
A halottak névso
nevét is felfedezi.
leg a folyam ment
összegyűrt újságot d
lák közé, aztán a b
kor elpöccintette a
kát, és a hófúváson
ballagott a városba
a novella. S szó sincs arról, hogy az elindulás, a „város" bármit is ígérne. Az olvasó inkább azon tűnődhet, vajon mi az, a puszta létén kívül, amit Hoppe még szétszórhat, eldobhat, „elpöccinthet".

A ködös Keleti-tenger, a jégtáblás folyó, a veszteglő világítóhajó, a kopár sziget vagy a forróságtól kiégett afrikai táj kitűnő helyszín arra, hogy Lenz meséi sorra elpattanjanak. A világítóhajó patetikus történetében is akad emlékezetes, szorongató motívum. Freytag, a kapitány mindig kihűlt csikket tart a szájában. Hosszú replikák hangzanak el, az eseményekkel kapcsolatban mindannyian kifejtik a maguk álláspontját. A színvonalas esszészövegek azonban erőtlenek és szárazak az újra meg újra felvillanó kép mellett: Freytag kihűlt csikket tart a szájában. Ilyen pillanatképeket, kínos megérzéseket, különös ízeket-szagokat kínál Lenz, jó fordítók munkája nyomán a Győrffy Miklós válogatta kötetében.

Levendel Júlia

villamos. Beáll
Nézz hátra, mon
ugyanazt a mint
„ugyanazt a mir
a mintával, ame
-elosztásán meg
Közben évtizede
Közben körülbe
— szeptember e
megszakítottuk,
Nem tudtam kif
senki nem is vá
az őszt, azt mon
hogy végetér; m
az évszakok köz
és az említettek
amikor az elköv
mondtuk, és ezt
hazaindultunk -

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Réber László

1974 JAN 19

1021

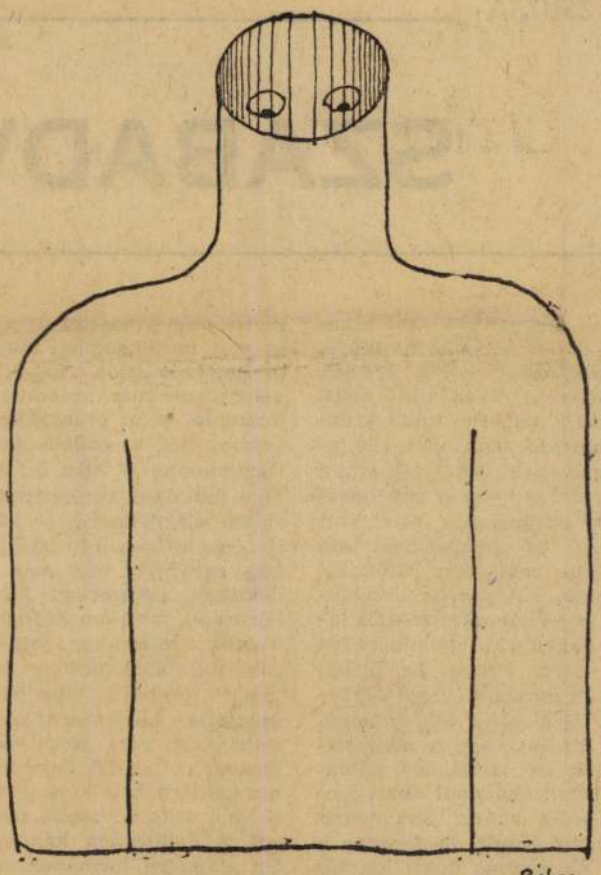

Réber László rajza

KARTAL ZSUZSA:

SZABADVE

Csokonait ünnepelni kitűnő alkalom arra, hogy korunk küszködő, sokfelé tájékozódó költői leróják kegyeletüket egy olyan költő előtt, aki számára a magasan intellektuális mondanivaló nem vált iskolamesteri unalommá, aki számára a virtuóz játékosság sosem volt öncélú, akinek európaisága nem volt epigonizmus, és magyarsága sem árvalányhajas romantika. Csokonai a maga korának legmodernebb költője volt, és — bár mindenkitől tanult — alighanem felháborodva utasította volna vissza, ha Zrínyi márványkeménységét vagy Gyöngyösi lágyságát kérik tőle számon, a Balassi strófát vagy a négyesrímet állítják elé követendő példaként. Csokonai *Csokonai* akart lenni, nem pedig akármilyen nemes hagyományok őrzője, és forogna a sírjában, ha tudná, hogy kétszáz évvel később alkotó utódai számára a továbbkísérletezés gátjául is felhasználhatják.

Asszociáció vagy kompozíció?

tő, és még szonetteket is tud írni, az már megengedheti magának azt is, hogy *ne írjon szonetteket.* Aki néhányszor már próbálkozott disztichonnal is, az csak akkor ír disztichont, ha a születő vers éppen disztichonba — nem ősi nyolcasba, nem jambikus keresztrímbe, hanem éppen disztichonba — kívánkozik. Ha írás közben úgy találja, hogy a vers egy része már nem vonzza a daktilust, egyszerűen formát vált. Forma és tartalom kölcsönhatására e sorok írója akkor jött rá a saját tapasztalatából, amikor ráérő idejében kipróbálta. Megdöbbenve tapasztalta, hogy a strofikus szerkezetben írt vers Horatiusra emlékeztet, az iskolai órát megörökítő hexameternek is klasszikus csengése van, a legsúlyosabb szerelmi bánat is dalszerűen könnyűvé válik egy dalszerű formában, szonettben pedig a legvadabb düh is megszelídül, és valami artisztikus bájt kap.

Mindebből számomra az következik, hogy van létjogosultsága a kötött formáknak is, a szabadver-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1973 DEC 29

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

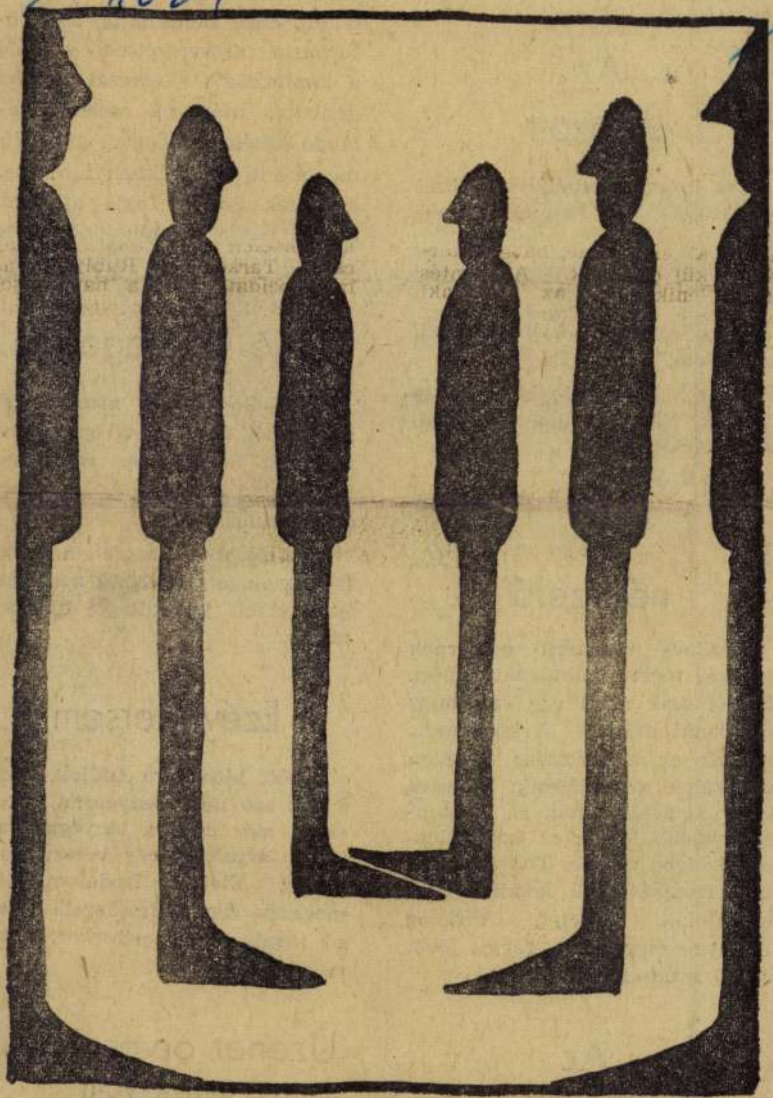

Réber László rajza

a virágok már nem

Az üldözött

Iksz ismert személyi
a tekintete, egy kapu
szol.

— Üldöznek — suttogja rekedten.

Nincs szívem kiábrándítani, ráhagyom.

Pedig hiába reménykedik. Nem üldözik. Nem is üldözték soha. Nem is fogják.

Csak unják.

A népszerű

Ipszilont népszerű embernek tartják, mert mindenki ismeri. Holott csak arról van szó, hogy mindenki utálja. A közismertségnek ez a formája: egyetlen életesélye. Ettől létezik. Ha csak egy árnyalatnyival is rokonszenvesebb lenne, az ismeretlenség ködébe veszne. Tud róla; őrzi formáját. Sűrű kondíció-gyakorlatokat folytat. Állítólag könnyen megy neki. Tartós jövőjével számolhatunk.

Az ellenzéki

Ha érdekel a csillagok állása — s ugyan melyikünket ne érdekel-

Marad bátor jellembajnok, amíg világ a világ. Jobb híján.

Irene Goolagoong

Irene Goolagoong ausztrál teniszezőnő, az idei világranglista negyedik helyezettje. Sokgyerekes család sarja. Apja maori, anyja francia.

Azt hiszem, szeretem Irene Goolagoongot, de ennek nem szabad túlzott jelentőséget tulajdonítani.

Ezévi versem

(Önök bizonyára tudják, hogy a sok szó nem kenyerem. Öregszem, már csak a lényegre van időm. Évenként egy verset írok, ezt az Élet és Irodalom közli megkapó rendszerességgel. Az első tavaly szilveszterkor jelent meg.)

Üzenet orvosaimnak Párizsból

Itt ülök egy penzióba',
Fütyülök a tenziómra!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dunántúli Napló

Réber László

Hajnaltájt értem Csodaországba, még alig-alig pirkadt. De rátaláltam a hétfejűre. Ott aludt egy eukaliptuszfa alatt, be volt hányva, mind a tizennégy szeme.

A kötetet Réber László illusztrálta.

oly mértékben, mint az összes foglalk
ké, indokolt volt az a párthatározat,
munkások és egyes műszaki kategóriá
rendezését célul tűzte ki.

Bérek és árak

Az életkörülmények alakulása szemp
nem közömbös, hogy egy adott jövede
vonal a fogyasztói árak milyen irányú
sával párosul. Az utóbbi években a köz
érdeklődését az árak változása jobban
mint bármikor. Indokolta ezt a korábbin
masabb árrendszer bevezetése.

Az összlakosság fogyasztói árindexe orszá

Év	1960=100	Előző
1965	102	101
1968	103	100
1970	106	101
1971	108	102
1972	111	103

Az utóbbi évek áremelkedése alapjail
gazdaságilag indokolt, hogy mégis túl
esik róla, abban szerepe van annak,
lakosság jelentős része az árak növ
megélhetési költségeinek növekedéséve
sítja, és élénken reagál azokra a kiseb
tozásokra is, melyek összfogyasztásáb
kis hányadot képviselnek, hogy kiadása
kedésében szinte ki sem mutathatók.

Mindennek ellenére nem kisebbíthet
kat a gondokat, melyeket az áraknak
csak átlagos — emelkedése az alacs

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1973 DEC 8.

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

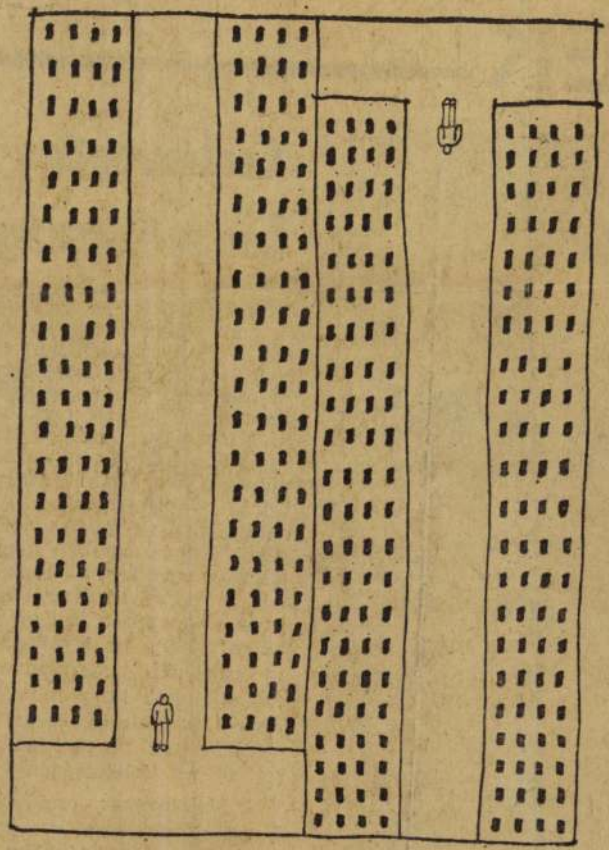

Réber László rajza

YVEK

Családregény — Lengyelországban

Családregény — kétszáz oldalon: ez nem csupán terjedelem, hanem szerkezet- és stílusmeghatározás is. Egy család, egy fiatal lány fejlődéstörténete ilyen terjedelemben, de elhihető módon, csak *belülről* a tudattalan és a valóság határterületén ábrázolható; az élmények kívülről nézve talán irreális, de belülről vaskövetkezetességű hiearchiájának szigorú tiszteletbentartásával. Ehhez azonban nem elég az olvasó beavatása. Ehhez segítségül is kell hívni őt: rá kell venni, hogy elfogadja a regény játékszabályait, hogy ne igyekezzék kitörni ebből az olykor neurotikus fantáziavilágból, hogy mondjon le az olvasó kényelmes szerepéről és vállalja az együttalkotó néha gyötrelmes felelősségét.

A *Melodráma:* családregény — Lengyelországban. Ez egyértelmű azzal, hogy a történelem is csa-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 12

ÉLET ÉS IRODALOM

Réber László

1021

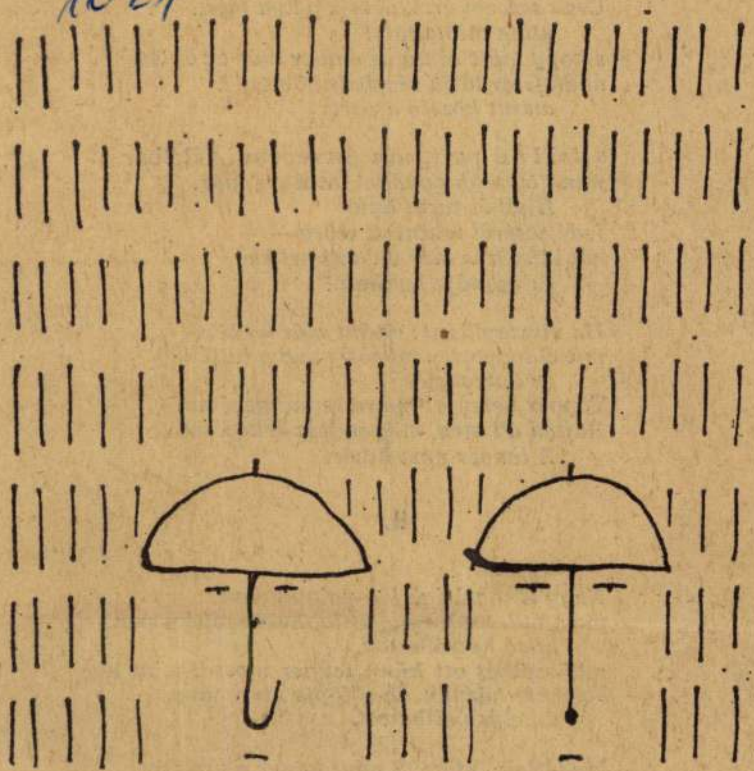

Réber László rajza

Csak aki átszáll, tudja,
Csak szívem érzi, nem
utam mióta tart!
s hogy mért rázza az e
ahányszor látja távolo
amint közelg a pa

a t ú l s ó part, mit é
mind élesebb vonallal
Hisz' öt tucat hajó
fedélzetéről tekintett
hát látszik is már valami
és csöndje hallható.

Ha visszapillant: eltűnt már hajlék,
mit elhagyott, s mögötte zúg a tajték,
az óperenciás.
Tenger betegje! gyűrd le mérgezésed.
Rajtad áll még, milyen lesz érkezésed.
A tenger nem hibás.

II.

Nagy lánggal égő idő-palotámban
most már csak egy pár lakható szobám van,
hová hátrálhatok,
s küszöbjét ott künn tenger mossa, mint egy
velencés háznak, de cölöpje nincs meg,
amelyen állhatott.

Így látlak, éltem. S mint kapus a meccset
a hatvanadik perc után, ha reszket
remény és félelem:
meddig állom még, gólok záporában?
a halál hosszú edzőtáborában,
hol eltelt életem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Nemzet

1973 APR 15

Réber László

NYVESP

1021

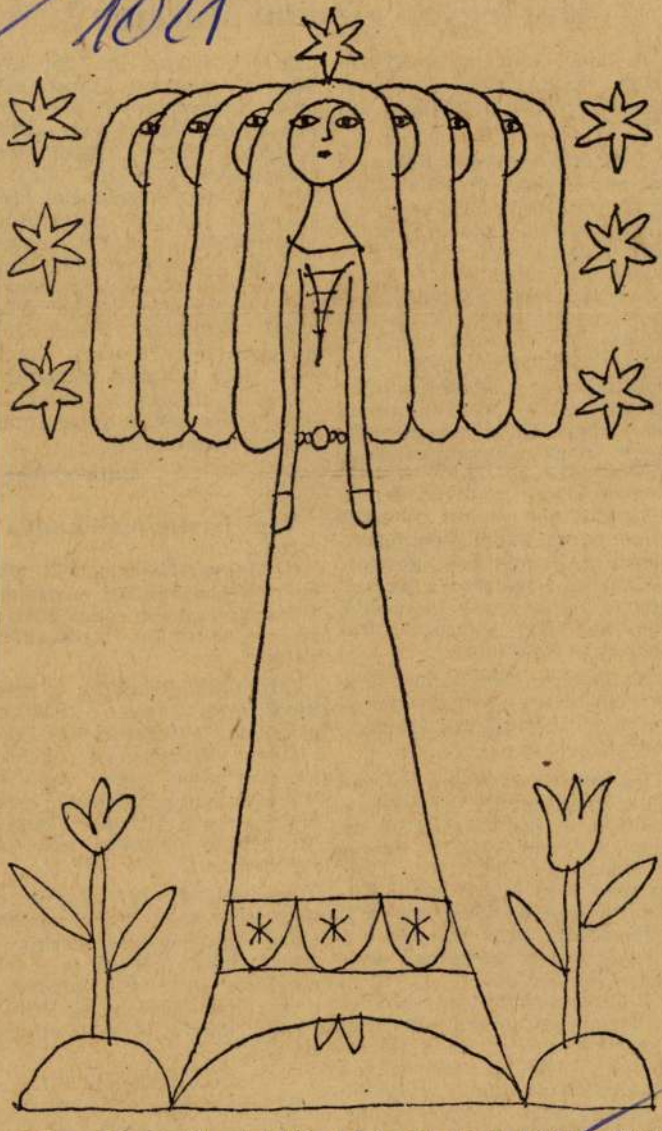

Réber László illusztrációja Lázár Ervin A hétfejű tündér című mesekönyvéhez, amely a Móra Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

Hol legyen a Zenei Múzeum?

A Zenei Múzeum szervezésével kapcsolatos közleményükhöz volna hozzáfűzni valóm.

Tetszetős és szép dolog a várbeli egykori Erdődy—Hatvany palotában (Táncsics u. 7.) berendezni a Zenei Múzeumot. Végtére ide fűződik a budai vár zenei életét ismét pezsgésbe hozó „Zenélő Udvar" megszületése. Ez persze kevés. De vannak, akik a szép Nöpauer-palotába 1800 májusában ideköltöztették Beethovent — XX. századbeli írásaikban. Nem vonom kétségbe, hogy Beethoven megfordulhatott benne, de hogy a Tárnok utcai valahai Brunsvik-palotában lakott (végtére is az egész budai Beethovenjárást a Brunsvikok mesterkedték ki a nádornál), az holt biztos. Tehát kár a nemlétező gombhoz ilyen költséges, drága kabátot varratni.

Hallottam, lesz benne Beethoven-, Haydn-, Liszt-emlékszoba. Én bátran hozzátenném még Erkelt is.

De minek? Minek, ha van olyan épületünk, amelyben Liszt is lakott, Erkel is lakott. Mint a Zeneakadémia elnöke és igazgatója. Mert áll Liszt harmadik és utolsó pesti otthona a Zeneakadémia második otthonában. (Az első otthona Liszt Hal-téri lakásában volt, onnan költöztek a Sugár út és a Vörösmarty utca sarkára.) A Sugár úti palota néven az Operaház vonult be a köztudatba. Mikor az megnyílt, a Zeneakadémia már működött a maga Sugár úti palotájában. Ma Népköztársaság útja 67. szám.

Igaz, van az épületnek egy szépséghibája. Míg a várbeli

Május elsején lesz 150 éve hogy a gyermek Liszt elsı pesti hangversenyét adta. Innen számította művészi pályafutását. Ezért köszöntöttél Budapesten 1873-ban világra szóló ünnepségsorozattal fél százados művészi pályafutás alkalmából. Mi a 150. évfordulóra és a Zeneakadémia (nek köszönhető) alapítása közeled 100. évfordulója alkalmábó azzal állítsunk világraszóló emléket, hogy a nagy alapít és a nagy alapítás otthonábo mind az alapítóhoz, mind a alapításhoz méltó zenei intéz ményt teremtünk!

Móra Gábor

Vági István emléktábla

A Magyar Nemzet 1973. feb ruár 25-i számában megjelen Vihar Béla írása „Egy hiány zó emléktábla nyomában címmel.

Örömmel értesítjük a szer kesztőséget, hogy az 1925-be alapított Magyarországi Szo cialista Munkáspárt egykor központjának, illetve vezetője Vági István emlékének meg örökítésére a VII. ker. Tanács Művelődési Osztálya már ja vaslatot tett.

Az MSZMP KB Párttörténeti Intézetétől — az emléktábla-állítás rendje szerint — állásfoglalást kérünk, s a feltehetően egyetértő vélemény birtokában Végrehajtó Bizottságunk dönt a javaslat elfogadásáról.

Fővárosi Tanács VB
Művelődésügyi Főosztálya.

Czinege Istvánné
osztályvezető

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 NOV 30

1021

Réber László

KÖNYVEK A KIRAKATBAN

A megjelent könyvek bősége egyre inkább decembert jelez. Gazdagabb most a

költészet

anyaga is. A Magyar Helikonnál jelent meg a terjedelmes *Klasszikus francia költők* című gyűjtemény. Ugyancsak a Helikon adta ki különleges kötésben, Kass János illusztrációival I. G. Kovačič *Tömegsír* című híres művét, amelyet *Benjámin László* fordított. Hosszú idő után végre két fiatal költőt mutat be a Magvető ritkán jelentkező Új Termés sorozata: Gutai Magda *Zászló a hóban* című kötete, és Győri László *Ez a vers eladó* című kis gyűjteménye egyaránt 1600—1600 példányban jelent meg.

A hét

magyar prózai

anyagában található a hetvenéves Tamás Aladárt köszöntő kétkötetes *Fényben és sötétben* című gyűjtemény (Szépirodalmi), mely az író majdnem félévszázados munkásságát reprezentálja. Sükösd Mihály *A kívülálló*-ja három kisregényt tartalmaz (Szépirodalmi). Humoreszkeket és vígjátékokat gyűjtött új vidám könyvébe Tabi László; a *Csak viccel a bácsi* is a Szépirodalmi újdonsága. Egy vidám könyvvel jelentkezett a Magvető: Török Sándor *A kisújjamból szoptam* című szaktirikus regénye egy mai lovagias ügy története, Réber László szellemes (és kontrasztként: a századforduló lovagias afférjait idéző) rajzaival.

Négy

külföldi

író műve szerepel a hét újdonságai között. W. Sommerset Maugham elbeszéléseit tartalmazza *Az oroszlánbőr*, (Európa kiadás) Vagyim Kozsevnyikov vaskos kémregényét (s még ez a hétszáz oldal is csak r ö v i d í t e t t k i a d á s), *Berlinből jelentkezem...* címmel a Zrínyi publikálta. Jack Olsen amerikai író *A szörny* című regényében (Sport) alpinisták izgalmas kalandjait beszéli el. A Szépirodalmi Olcsó Könyvtárának kiadványa G. G. Casanova: *Szökés az ólombörtönből*-je.

Feltűnően sok

irodalmi és művészeti

tanulmány jelent meg a héten, mintha a könyvkiadás egyidőre tartalékolta volna őket. A Zeneműkiadó „Nagy Magyar Előadóművészek" sorozatának újdonsága: Demény János: *Bartók Béla, a zongoraművész;* a két hanglemezmellékleten Liszt, Scarlatti, Debussy, Bartók művei szólalnak meg a nagy zeneszerző tolmácsolásában. William Gaunt *Festészetről, grafikáról* című könyve (Corvina) a nagyközönséget segíti a műalkotások megértésében. A A Gondolat adta ki Júlia Hartwig *Apollinaire* életrajzát. Tolnai Gábor *Federico García Lorca*-tanulmánya az Akadémia Kiadónál jelent meg. A Magvető Elvek és Utak sorozatában adták ki Fövény Lászlóné esztétikai írásait, *Tükör és prizma* címmel. Gyergyai Albert tanulmányait, kritikáit, emlékezéseit tartalmazza *A Nyugat árnyékában* című kötet (Szépirodalmi). Veres Péter új könyve, a *Jelenidő* (Magvető) reflexiókat, publicisztikai írásokat tartalmaz. A Szépirodalmi Arcok és Vallomások sorozatában Vezér Erzsébet *Ady Endré*-ről írt (sok fotóval is illusztrált) tanulmányt. A Szépirodalmi Zsebkönyvtárában ismét megjelent Nemeskürty István nagy vitát kiváltott írása, az *Ez történt Mohács után...*

Csak egészen tömören szólhatunk az

ismeretterjesztő

művekről és riportkönyvekről. Gellért Gábor *Az a vasárnap*-ja (Magvető) „a szovjet diplomácia a két világháború között" alcímet viseli. Két szép, sok színes fotóval illusztrált kiadvány (mindkettő a Táncsicsnál jelent meg): Ursula és Wolfgang *Hati-hati*, és Bernhard Grzimek: *Afrika kincsei.* A Móra adta ki az *Élet más bolygókon* című cikkgyűjteményt. A Táncsics Utikalandok sorozatában új kiadás Passuth László *Édenkert az óceánban*-ja.

K-s J.

KORNISS

Korniss Dezső, a modern magyar festészet egyik legtekintélyesebb mestere, hatvan éves. Az Európai Iskola alapítói közé tartozott, ennek keretében rendezett kiállítást 1947-ben és 1948-ban. Évtizedes szünet után Hollandiában állított ki Bálint Endrével együtt, majd 1965-ben gyűjteményes tárlata volt Székesfehérváron. Az utóbbi években több rajzos filmet, továbbá kisebb méretű murális munkát készített. Nagyobb szabású köztéri alkotása a márvány Eszperantó kút, a Rác fürdő mellett.

— Több mint négy évtizedes munkásságáról még kérdezni is nehéz, kezdjük a könnyebb oldalán: milyen műveken dolgozik ma?

— Befejeztem *Illuminációk* című filmemet, illetve egy rajzfilm technikájú képsorozatot. Már a felvételek is elkészültek a *Pannónia* filmstúdióban. 1945-ben kezdtem festeni ezeket és miután mind az ötszáznak nem adhattam külön címet, elneveztem őket illuminációknak. Így hívják a kódexek szöveg-közti illusztrációit, meg a képes iniciálékat. Az illuminációnálam olyasmi, mint a napló, nem verbálisan, hanem festészettel írt napló. A film címe is: *Egy festő naplója.* Állóképek követik egymást, a forgatókönyv szerint hosszabb, vagy rövidebb ideig láthatók, az egyes tételeket záróképek választják el egymástól. A zene: *Corelli.*

— Tavaly kaptam megbízást a balatonfüredi *Auróra* szálló három külső falának mozaikdíszítésére. A falfelület majdnem húsz folyóméter hosszú. Sikerült hagyományos, eredeti velencei mozaikot szereznem, öt színt használtam a szürke alapon. Éppen most fejeződtek be a felrakás munkái.

— Korniss Dezsőről keveset hallottunk az elmúlt húsz évben, és ha mégis, akkor vagy teljes elutasítást, vagy kritikátlan dicsőítést. Hogy voltaképpen milyenek a művei, arról volt a legkevesebb szó.

— Valahogy rossz gyerek lettem és úgy jártam, mint mikor valaki az iskolában vagy a katonaságnál — hat évig voltam legénységi állományú katona — rosszul kezdi az elején, aztán az ilyent később már a jóisten se húzza ki a pácból. De én mindig optimista voltam, mindig volt bennem annyi vitalitás, hogy kitartsak. Mást nem is tudtam volna csinálni, mint dolgozni; állandó levertségben, szomorúságban csak lefelé megy az ember.

— És most jöjjön a nehezebbik kérdés, festői önéletrajzának összefoglalása.

— Tizenhárom éves voltam, amikor elkezdtem rajzolni és festeni a *Lehel* téri *Podolini-Volkman* iskolában. Tizenöt éves koromban a belga-holland segélyakció keretében *Hollandiában* töltöttem egy évet. Ott összeismerkedtem a *de Stijl* csoport egyik tagjával, *Huszár Vilmossal;* az ő műtermében már fogalmat alkothattam magamnak az európai avantgarde festészetről. A holland környezet tiszta, kemény, puritán „konstruktivitása" döntően hatott rám.

— Tizenhét éves koromban beiratkoztam a Képzőművészeti Főiskolára, *Csók* és *Vaszary* növendéke lettem. Mestereim célja a kortárs művészet megismertetése volt, elsősorban a párizsié. Éltem a buzdítással. A főiskolai négy év

1. Réber László: „Autókór”
2. Kovásznai György: „Tükörképek”
3. Várnai—Macskássy: „Romantikus történet”
4. Macskássy Gyula: „1... 2... 3...”
5. „Gusztáv soron kívül” (Nepp József)
6. „Gusztáv ágyban marad” (Dargai Attila)
7. „Romantikus történet”
8. Cseh András — Komtós János: „A tapéta nem minden”
9. Nepp József: „Mese a bögárról”

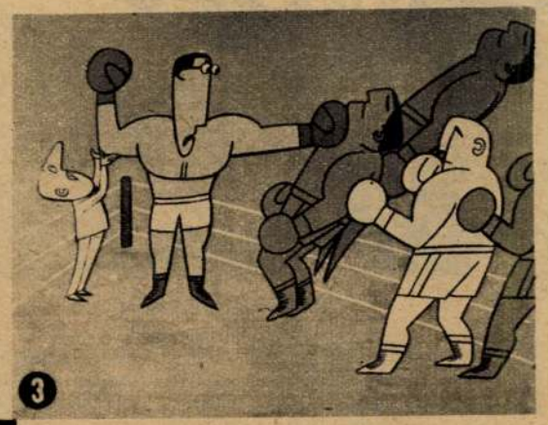

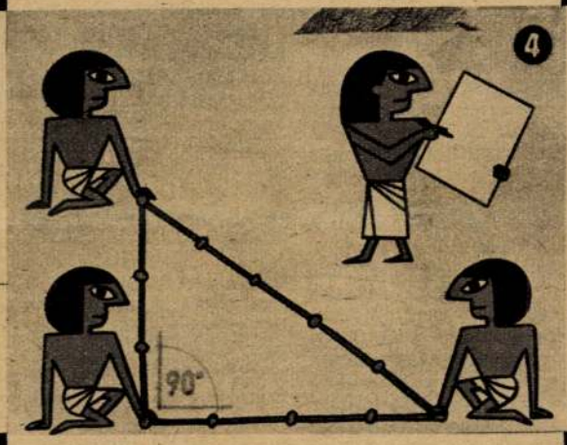

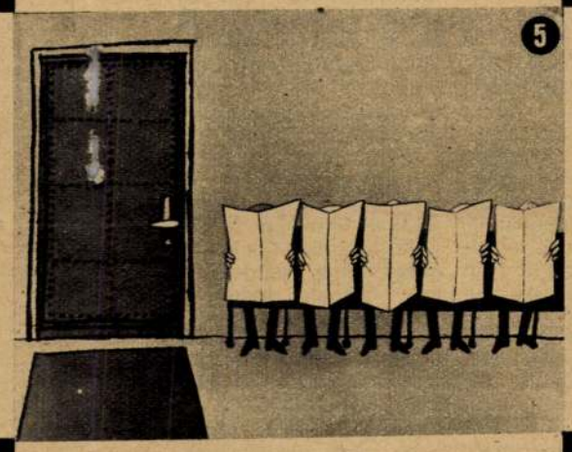

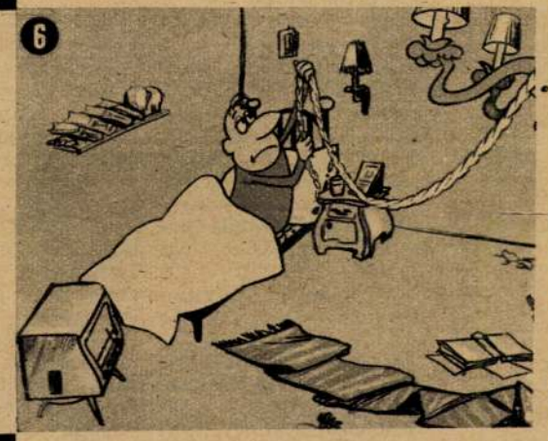

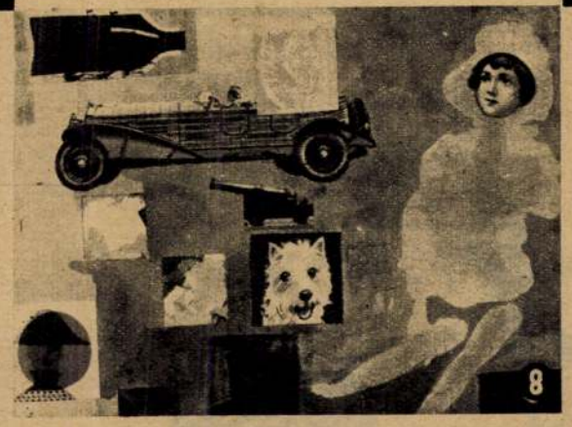

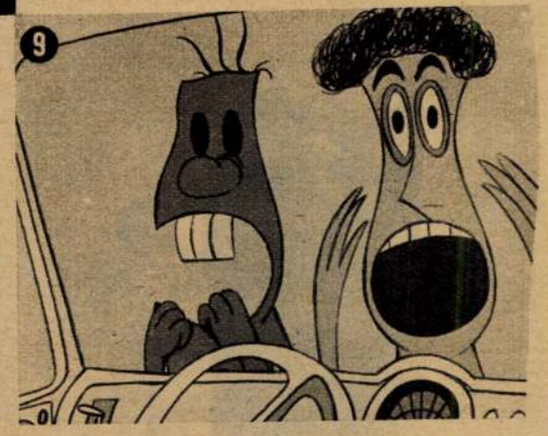

Macskássy: „A párbaj"

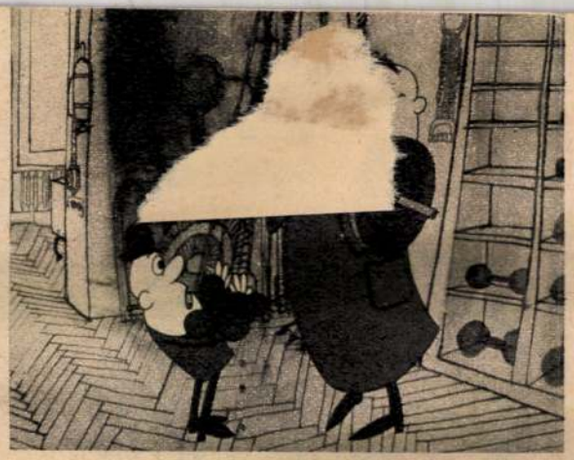

Nepp József: „Holnaptól kezdve"

szült munkáját is, a „Tükörképek"-et. Ebben a filmben már tisztábbak az alkotó szándékai és érthetőbbek is. A kutya—macska párral közösen járjuk végig a múzeumot, velük csodálkozunk a „rólunk" készült festményeken. Aztán a hetvenhétezer kutya—macska pártól megszédülve örömmel fedezzük fel a víz tükrében, hogy olyanok vagyunk, amilyenek vagyunk!

A magyar rajzfilm eredményeinek köszönhető, hogy az UNESCO Macskássy Gyulát bízta meg a számolás történetének rajzfilmen való feldolgozásával. A film címe: „1, 2, 3". A téma különösen izgalmas, hiszen elvont történetet kellett röviden és mindenki által érthetően elmesélni. A film sikerült és itthon is, külföldön is nagy elismerést vívott ki.

1964-ben kezdték el a Pannónia Stúdióban a nagysikerű Gusztáv-sorozatot. Jelentős és érdekes munka Réber László filmje, az „Autókór". Kevert technikával dolgozik, és a grafikai anyag gazdagsága még napok múlva is eszünkbe juttatja a filmet. Talán csak a film kissé lassú ritmusa körül van baj.

Az elmúlt év termésével tartozik még Cseh András és Komlós János szellemes alkotása, „A tapéta nem minden". A „Romantikus történet" Várnai—Macskássy filmje és még egy Kovásznai film, az „Átváltozások". Ez a film egészében különválik az új, de már elfogadott stílusoktól. Története szinte nincs, nem rajz, nem kivágott papírfigurák. És mégis nagyon érdekes. Talán legpontosabb meghatározás rá a mozgó festmény. A hatások és ellenhatások filmje ez.

Ezzel talán végére is értünk az eddig elkészült rajzfilmek felsorolásának, sajnos nem foglalkozhatunk jelenleg külön-külön mindegyikkel, annak ellenére, hogy valamennyi megérdemelné a hosszabb elemzést. Azonban célunk most nem is volt több, mint felkelteni az érdeklődést és a figyelmet rajzfilmgyártásunk érdekes kezdeményezéseire.

KOSZÓ MÁRIA

Kovásznai György: „Monológ"

1021

A megreformált rajzfilm

Néhány évvel ezelőtt, amikor felújították a „Hófehérke"-t és a Híradóban újból megjelent a Donald kacsa jellegzetes-kedves figurája; szülők emlékeiknek adózva kézenfogták gyermekeiket a nagy látvány ígéretével. Aztán vetítés után összecsapták tenyerüket: Olyan mintha élne!

Walt Disney, a rajzfilm „atyja" Amerikában és Európa-szerte óriási sikereket ért el a romantikus-naturális rajzfilmek készítésével. Történetei élőcselekményesek és figurái valóban mintha élnének. A Walt Disney-stúdió hosszú ideig egyeduralkodó volt a rajzfilmgyártásban, valóban a legkorszerűbb technikával és a legjobb rajzológárdával rendelkezett. Éppen ezért vált lehetővé, hogy három-négyszáz méteres filmeken kívül egész estét betöltő rajzfilmeket is készítsen. Témáit leginkább mesemotívumokból választotta és a figurák meseszerűen szépek, vagy ijesztőek voltak.

Ám az idő halad! Bizonyára nem véletlen, hogy a háború után a rajzfilmek világszerte korszerű célkitűzések jegyében születtek újjá. A megváltozott életszemlélet ezen a téren is magától értetődően esedékessé tette a korszerű témák és képzőművészeti anyag felhasználását.

A jugoszláviai Dusán Vukotic, a lengyel Jan Lenica, a cseh Zeman és nem utolsósorban a magyar Macskássy úttörői voltak a rajzfilm megújhodásának. Ezek az alkotók ideje korán felismerték, hogy a rajzfilm nemcsak a gyermekek szórakoztatásának privilégiuma, de a XX. század könnyen absztraháló emberének kifejező és nevelő eszköze is.

A „Telhetetlen méhecske" volt az első olyan rajzfilm, ahonnan a hazai rajzfilmgyártás felfrissülését és folytonosságát számíthatjuk. Ez a rajzfilm már nem csupán a történet mesés izgalmával akar hatni a gyerekekre, hanem közeli „életszagú" kapcsolatba hozza őket a mai világgal (radar, ipari tv). Misem bizonyítja jobban sikerét, minthogy a mai napig sem mutattak be többször más rajzfilmet külföldön, mint ezt.

1959-ben készült el Bokor Péter—Teknős Péter forgatókönyvéből a „Ne hagyd magad emberke" című rajzfilm. Ez viszont az első olyan alkotás, amely pontosan a rajz adta lehetőségeket kihasználva, átfogó és általános történetet dolgoz fel, közérthetően meséli el az emberiség történetét. 1960-ban három rajzfilm is jelzi a jó irányban történő fejlődést: Macskássy „A párbaj" és a „Ceruza és radír" című filmje és Csermák Tibor „Piros pettyes labdá"-ja. Valamennyi a korszerűség jegyében született.

„A párbaj"-nál akaratlanul is fel kellett figyelnünk a képhez tartozó zenei motívumokra is. Értjük ezen azt, hogy a képi- és zenei ötletek nem lehetnek véletlenszerűek, hanem kölcsönös egymásrahatásukkal a drámai fordulatok gördülőpontjainak kifejezőivé kell lenniük.

A fejlődés folyamatában külön állomást jelentenek Nepp József „Holnaptól kezdve" és a „Mese a bogárról" című alkotásai. Mindkét film az emberek apró, de általános hibáival foglalkozik. A rajz-emberkék nem bonyolult jellemek, csak a legkarakterisztikusabb tulajdonságok lelhetők fel bennük, és ezáltal egy-egy megmosolyogni való magatartás képviselőivé válnak. Szokatlan vállalkozásnak tűnik Kovásznai György „Monológ"-ja. Nem lehet besorolni a szabványos rajzfilmek tömegébe, mert grafikailag és technikailag, eddig szokatlan jegyek mutatkoznak rajta. Kivágott papírfigurák, képeslap-montázsok és absztrakt-grafikák váltogatják, illetve egészítik ki egymást. Mondanivalója pedig sokaknak túl merész és kíméletlen volt. A mai lány, aki lenézi és kritizálja nagyszülei bonyolult és hazug sallangokkal teleaggasztott világát. Lenézi őket hiszékenységükért, mely már számukra is terhes. És ha már Kovásznainál tartunk, hadd említsük meg egy újabban elké-

Réber László, grafikus

Gyerekek és a képzőművészet

TÁJÉKOZTATÓ A VILÁGHÉT ESEMÉNYEIRŐL

(Folytatás az 1. oldalról.)

Miskolcon, a Városi Könyvtár kiállítótermében szeptember 17-től tekinthető meg A gyermekkönyv nemzetközi nyelve a grafika című pályázat anyagából összeállított kiállítás. Szeptember 19-én Kiskunhalason pedig a Képzőművészet vetített képen című diafilmpályázat anyagából nyílik kiállítás. Alkotók az alkotó gyermekért — ez a címe annak a tárlatnak, amelyet az Egyesült Izzó pártbizottsága a szabadfoglalkozású képző- és iparművészek pártszervezete, a fiatal iparművészek KISZ-szervezete és a Műcsarnok közösen rendez szeptember 18-án az Egyesült Izzó Megyeri úti ifjúsági klubjában. A kiskőrösi művelődési központban *Réber László* grafikusművész mutatja be munkáit, Kiskunfélegyházán pedig *Reich Károly* grafikusművésszel találkoznak a gyermekek. A világhét idején Mi így képzeljük el játszótereinket címmel gyermekplakát-bemutató lesz Szeged utcáin. Tatán, a megyei művelődési központban *Koós Iván* avatja be a bábkészítés mesterségébe a kicsinyeket. Szeptember 21-én Cegléden. A képzőművészet szerepe a gyermek személyiségének fejlesztésében, az esztétikai nevelésben címmel kezdődik tanácskozás. Az előadók: *Pogány Ö. Gábor*, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója és *Szabados Árpád* grafikusművész, a GYIK-műhely vezetője. A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége, a Magyar Úttörők Szövetsége és az Országos Pedagógiai Intézet a KIM-játékstúdió támogatásával a világhét idején hirdeti meg a Művészek a technikai nevelésért című pályázatot. A pályázat célja — olvassuk a felhívásban — annak a többletnek a felderítése és kiaknázása, amit csak az iparművész adhat hozzá a technikai műveltség általános iskolai és iskolán kívüli fejlesztéséhez. A pályaművek beadási határideje: 1930. február 17.

— Gyerekek és a K — 2 —

Esti Hírlap

— Az amerikai imperializmus és a cionizmus által ihletett egyiptomi—izraeli szövetség — mondta Muhammed Amin al Alim — nemcsak Egyiptom, hanem az egész arab Kelet leigázását szolgálja. Az arab országoknak egységfrontban kell fellépniük legfőbb ellenségük, az amerikai imperializmus ellen,

zamosan

közzétettek néhány adatot a tory parlamenti képviselők rhodésiai érdekeltségeiről.

A szóbanforgó képviselők között található *Lord Carrington*, brit külügyminiszter, aki a Rio Tinto Zinc nevű vállalat és a Barclay's Bank profitjából részesedik.

1979.V.8. 21,00 Tv2. BJ.

1021

Tv-híradó

- Veszprémben, a Bakony Muzeum máskor oly csöndes termeit most gyermekzsivaly tölti be. Óvodások, kisiskolások ismerkednek a folyósokon, lépcsőházakban elhelyezett mesefigurákkal. A muzeum a nemzetközi gyermeév alkalmából Réber László Munkácsy dijas grafikus meseillusztrációiból rendezett kiállitást. Réber László rajzai nyomán bábfigurákat is készitettek a kiállitás rendezői. És itt szabad a kiállitott tárgyakhoz nyulni, ennek következtében sorra születnek a rögtönzött bábelőadások. Irodalom, képzőművészet és játék kapcsolódik össze ezen a kiállitáson. A rendezők célja, hogy maradandóvá tegyék a legkisebbek első muzeumi élményeit. A gyermekek a látottakat akár meg is örökithetik a helyszinen. A legjobb rajzok Veszprém gyermekorvosi rendelőinek falát diszitik majd.

Réber László, grafikus

□ RÉBER LÁSZLÓ grafikusművész kiállítása ma délután 5 órakor nyílik meg Miskolcon, a József Attila Könyvtár kiállítótermében.

□ Réber László

Esti Hírlap, Bp. 1980. jan. 17.

2.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1926 AUG 23
MAGYAR NEMZET

Réber László

1021

KÖN

Bikfi-Bukfenc-Bukferenc

Lázár Ervin könyve

Betiltották a bukfencet az erdőben. Nem mindegyikben, csak a Négyszögletű Kerek Erdőben, de ez épp elég nagy baj. Ki tiltotta be? Kisfejű Nagyfejű Zordonbordon. S miért? Mert az erdei tisztás lakói vidáman vihánccoltak.

Persze, hogy ezt tették, ezért gyűjtötte ide őket Mikkamakka, egy macskaforma kis figura, fekete kalapban, piros ingben, farmernadrágban, a lábán ormótlan bakancs lotyog-kotyog. Azokat gyűjti oda a Négyszögletű Kerek Erdőbe, akik nem bánnák, ha néha-néha megáltogatná őket a Szomorúság. Mondjuk, havonta egyszer. Vagy inkább félévenként. De hogy mindennap eljön!

Ehhez képest nincsenek is olyan nagyon sokan a tisztás lakói. Bruckner Szigfrid, a csodaoroszlán, Ló Szerafin, a két paripa, egyébként lócsoda, vagyis hogy csodaló. Aromo, a fékezhetetlen agyvelejű nyúl. Vacskamati, a szeleburdi macskaforma. Nagy Zoárd, a lépkedő fenyőfa. Szörnyeteg Lajos, a legjobb szívű behemót. És Dömdödöm, akinek ez a szavajárása, az egyetlen szavajárása, mégis mindenki megérti.

Hogyne értené meg, amikor a megértésnek az egyetlen feltétele az, hogy megértsük egymást.

Lázár Ervin pedig igazán megértő meseíró, érti a dolgát, érti a tréfát, érti a világot, érti a bajt, érti tehát a módját annak is, hogyan kell vidámnak lenni. *Bikfi-bukfenc-bukferenc* — ez a módszer. Mindenki bukfencezzék! Bukfenceznek is könyvében a szavak, a gondolatok, az események, a szereplők, s velük bukfenceznek az olvasók is, a nyolc éven felüliek, ahogy a könyvben áll, s ugyan — a nyolc éven aluliak kivételével — ki az, aki nem nyolc éven felüli? Bukfence: vet itt minden, és — csoda? — ettől áll talpra a világ, ettől az ember, vagyis az olvasó, ha csakugyan nyolc éven felülinek tartja magát.

Törjük a fejünket, mi a teendő, ha valaki álmos? Ha szemtelenkedik egy szemfog? Kivel kell versenyt futnia annak, aki első akar lenni! Mi kell a világnak, öntözés, kapálás vagy más valami? Az egész világ belefér ebbe a Négyszögletű Kerek Erdőbe. Csak egy még a szomorúság: hogy a Négyszögletű Kerek Erdő még nem az egész világ.

Egyébként Dömdödöm azért kötött ki ennél az egy szónál, mert úgy tapasztalta, hogy a szavak értéküket veszítették. Vagyis viszonylagossá lettek, mást jelentenek egyszer, mást másszor, mást az egyik szájból, mást a másik ajkán. De ha Dömdödöm azt mondja: „Dömdödöm", ezt csak az nem érti, aki mind a két fülére süket — vagy még annál is jobban.

A kitűnő könyvet *Réber* László megnyerően illusztrálta. *(Móra)*

ításban:

3. Németh Miklós

800 m: 1. Zsinka (Ú Dózsa) 1:48,1 p, 2. Hrenek (FTC) 1:48,3 p, 3. Paróczai (Szolnoki MÁV) 1:48,8 p.

5000 m: 1. Kiss (Komló) 13:47,8 p, Horváth (FTC) 13:48,4 p (utánpótlás csúcs), 3. Török (SZEOL) 13:48,8 p.

400 m gát: 1. Aradi (BVSC) 52,4 mp, 2. Kövesdi (OKSE) 52,6 mp, 3. Koppányi (VOSE) 53,3 mp.

Hármasugrás: 1. Katona (Bp. Honvéd) 15,97 m, 2. Uri (BEAC) 15,97 m, 3. Bakosi (Nyíregyháza) 15,74 m.

Kalapácsvetés. 1. Tamás (VOSE) 69,30 m, 2. Encsi (Bp. Építők) 69,06 m, 3. Zeitler (FTC) 65,76 m.

Gerelyhajítás: 1. Parragi (Csepel) 85 m, 2. Boros (Ú. Dózsa) 84,74 m. 3. Németh Miklós (Vasas) 84,13 m.

Magasugrás: 1. Major (Bp. Honvéd) 215 cm, 2. Sára (BVSC) 208 cm, 3. Jámbor (TFSE) 208 cm.

Nők.

200 m: 1. Könye (Bp. Honvéd) 23,9 mp, 2. Orosz (Ú. Dózsa) 24,2 mp, 3. Halmosiné (Szombathely) 24,3 mp.

800 m: 1 Lipcsei (DMTE) 2:04,2 p, 2. Lázár (DEAC) 2:06,1 p, 3. Váczi (Csepel) 2:06,7 p.

3000 m: 1. Völgyi (FTC) 9:23 p, 2. Ligetkutiné (Bp. Építők) 9:27,2 p, 3. Csipán (Bp. Honvéd) 9:27,8 p.

400 m gát: 1. Mohácsi (Bp.

Horgászpercek

A DUNÁN IS LEHET

A cím magyarázatául: nemcsak horgászni, de halat fogni is lehet a Dunán, mégpedig nemcsak a ráckevei ágban vagy Baja környékén — ahol már viszonylag letisztult a víz —, hanem a fővárostól északra is, a Szentendrei-szigetet mindkét oldalán. Persze hosszú az út, amíg a fönti megállapításig eljut napjaink horgásza. A környezeti ártalmakról, a vízszennyeződésről naponta olvasható hírek ugyanis hamar kioltják a kedvelt időtöltésünk eredményességéhez talán legszükségesebb lélektani segédlet, az akarati tényező hatását. Aki nem hisz a hal otthonában és megfoghatóságában, az rendszerint nem is eléggé találékony és mozgékony ahhoz, hogy akár egy keszeget a horgára kapjon.

Évekkel ezelőtt alakult úgy, hogy szabad időm jelentős részét Leányfalun töltheteem. Akkor bejártam, fölmértem a környéket, s így állapodtam meg azoknál a párhuzamgátaknál, amelyek a szentendrei ág egyik kanyarulatánál nyúlnak a Dunába. S évek kellettek ahhoz, hogy ne csak amiatt járjak ide, mert közel van Leányfaluhoz, mert eszményien szép a tájék, s mert a kövezés elméletileg kiváló horgászhely, hanem azért is, sőt immár elsősorban azért, mert van hal. Kilón fölüli süllők, csaknem kilós, a sodrásban remekül küzdő nagy domolykók, alkalmanként márnák — hogy csak azt soroljam, amire magam horgászni szeretek. De a jászra, paducra, apróbb keszegekre szakosodott horgászok is megfogják a magukét.

RÉBER László

Magyar Világ
1992/4

Halász László

Támpontok

Réber László rajzaival

Lehet, e világ nem olyan, amilyennek látom, de én olyan vagyok, amilyennek a világot látom.

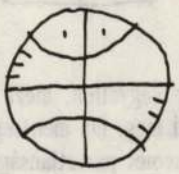

Ha az emberek a józan észre hallgatnának, akkor nem lenne rá szükség.

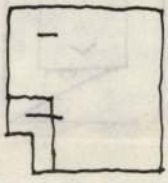

Az emberek elismerik, hogy a tudás hatalom. És még vádolja őket bárki hataloméhséggel.

Jobbára azokra a tudományokra mondják, hogy övék a jövő, amelyeknek sem érdemleges múltjuk, sem jelenük nincs. Ha ezt a gondolatot következetesen végigvisszük, nyilvánvaló, hogy a jövő a resteké és a tudatlanoké.

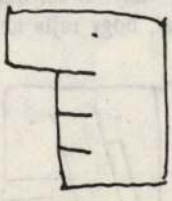

A beszéd haszna abban van, hogy az ember legalább utólag gondolkodni kezd azon, amit mondott.

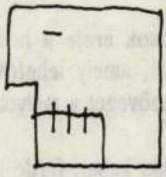

A gondolkodó elme számára a legnagyobb blamázs, ha mindenki megérti.

Csak az olyan ember hallgatása arany, akinek lenne miről beszélnie.

A közmondások leginkább arra jók, hogy az ostoba embereknek is legyen mit mondaniok.

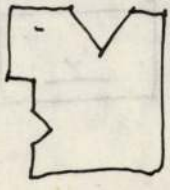

Ha bekövetkezne, amit a közmondás állít: „Aki másnak vermet ás, maga esik bele", az embereknek már rég illegalitásba: a föld alá kellett volna vonulniok.

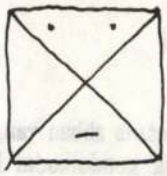

A közmondások ereje a homályos, ám együgyű fogalmazás, amely lehetővé teszi, hogy a semmitmondó szöveget a mélyebb értelem aurája vegye körül.

Például: Lukas kalap, ferde jellem.

A sunyi embernek cikcakkos a köpése is.

Holt emberhez is lehet beszélni, csak nem válaszol.

Aki gyakran viszket, gyakran vakaródzik.

A butáknak határozottan nyugodtabb életük van, mint az okosaknak. Az okos ember sohasem bocsátja meg magának azt a sok ostobaságot, amit életében elkövetett. A buta viszont könnyen elnézi magának azt a néhány botorságot, aminek tudatában van.

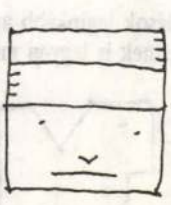

A tévedések elkerülése végett: nemcsak a szorgalom, a tudatlanság sem pótolja a tehetséget.

Igaz, a kor kegyetlen, mert a tehetségeket csak ritkán érti meg. De mentségére legyen bánásmódjának nemes pártatlansága. Hiszen hány tehetségtelen embert sem ért meg!

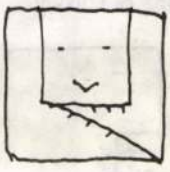

Az ember fiatalkori baklövéseit tapasztalatlanságával, későbbi badarságait tapasztalataival magyarázhatjuk. Micsoda különbség!

A csúnyaság annyival súlyosabb fogyatékosság a butaságnál, hogy rajta az okos hallgatás sem segít.

Gyakran a legtermészetesebb dolgokon lepődünk meg legjobban. Így vagyunk saját tévedéseinkkel is.

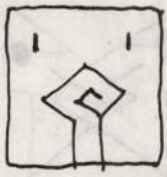

Az ember gyanakvó: a hazugságról még csak elhiszi, hogy igaz, de az igazságban kételkedik. A hazugokat ennek ellenére sem szeretjük. Nem tudjuk sohasem, mikor mondanak igazat. Éppen akkor háborítanak fel leginkább, amikor rájövünk, hogy igazat mondtak. Így akartak túljárni az eszünkön.

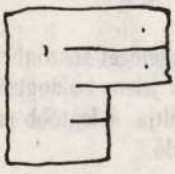

A történelem megmutatta, hogyan válnak nagy igazságok hazugsággá. De azt is megmutatta, hogyan válnak nagy hazugságok valósággá.

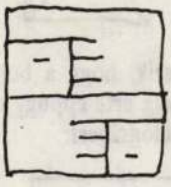

A történelem olyan folyamhoz hasonló, amelyről nem tudjuk pontosan, honnan ered, és fogalmunk sincs, hova torkollik. Medrében többnyire vér folyik, amelynek sodrása viszi az ismeretlenbe hordalékát, az emberiséget.

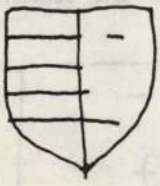

Életünk olyan házhoz hasonló, amelyet mások építenek fel, de a mi kezünk révén. Az épület sötét, rosszul tervezett, omlatag, és nem tudjuk, végül is kit terhel érte a felelősség.

Életünk vége felé felsóhajtunk: milyen hosszú volt és milyen rövid ideig tartott.

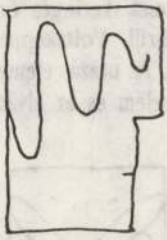

Örökké kutatni a bölcsek kövét és elejétől szilárdan tudatában lenni, hogy nincs ilyen; ez az igazi bölcsesség titka. Örökké kutatni a bölcsek kövét és mindig azt hinni, hogy éppen most fogjuk megtalálni; ez a reményteljes élet titka. Örökké kutatni a bölcsek kövét és a végén abban bízni, hogy ami nem sikerült e világon, sikerül majd a túlvilágon; ez a reményteljes halál titka.

A fényképek és a sírkövek kultuszának közös az oka. A legtöbb ember számára a halhatatlanság kizárólagos lehetőségét kínálják.

„Utazni annyi, mint egy kicsit meghalni." Nem lehetne valamiképp egy nagyon hosszú utazással teljesen meghalni, és utána halálfélelem nélkül élni?

Az utazás életforma. Belső, és nem pedig külső történés. Alapmozzanata a távozás, de nem valahonnan, hanem valamiből. Elsősorban nem hely-, hanem helyzetváltoztatással. A puszta helyváltoztatás csak keringés önmagunk kényszerű pontja körül. Voltaképpen dugába dőlt távozási kísérlet. Az utazás elementáris megnyilvánulásai a szerelem és az alvás, az alkotás és annak élvezete.

Don Juan az a férfi, akit a nők mindig sikerrel csábítanak el, mert nincs igénye és nincs akaratereje. A nőknek ezenkívül azért imponál, mert – bár sok társukkal volt dolga – teljesen ártatlan maradt, s annyira sem ismeri őket, mint egy kamasz. Lényegében az egyetlen monogám férfitípus. Számára minden nő egyforma.

Salamon örökkön élő példaként bizonyítja, hogy a férfinak ezer nő semmivel sem tud több bánatot vagy örömet okozni, mint egy.

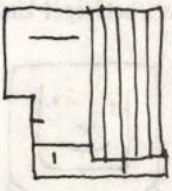

Ideális az a házasság, amelyben az együtt élő felek helyzete nem nehezebb, mint azelőtt külön-külön volt.

A házasság kellően nem méltányolt velejárója, hogy megóvja az embert újabbak kötésétől.

Az ember rengeteget köszönhet gyatra emlékezetének. Habár jelene boldogtalan, vigaszként ott van szép múltja. A legtöbb ember egyetlen boldogítója az idő.

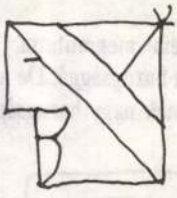

Sokan azt hiszik, hogy a boldogtalanságot ingyen adják. Pedig érte éppúgy meg kell szenvedni, mint a boldogságért.

Mások sikereinél saját balsikereink is vigasztalóbbak.

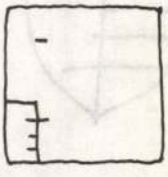

Az embert tulajdonképpen nem akarata, hanem gusztusa tartja vissza, hogy becsvágyáért becsületével fizessen. A morál a zsigerekben lakik.

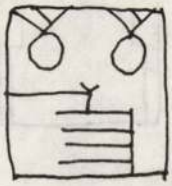

Rémes elgondolni, mi történne, ha a lelki tisztátlanság éppoly kézzelfogható lenne, mint a testi. A mosakodás minden időnket lekötné.

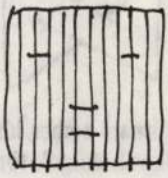

Csak az teheti túl magát az erkölcsön, aki előzőleg magáévá tette.

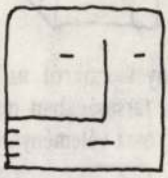

Az erkölcsös ember, ellentétben a farizeussal, akkor is erkölcsi normák szerint él, amikor ebből neki is kára származik.

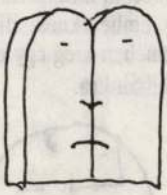

Az amorális emberről mindent feltételezhettünk volna, csak éppen azt nem, amit velünk szemben elkövetett.

Az elvhűség kategorikus imperatívusz. Tántoríthatatlanul ki kell tartani azok mellett az elvek mellett, amelyek az ember pillanatnyi érdekeinek legjobban megfelelnek.

Ha valakitől olyat kérünk, ami nekünk jó, de neki nem, legcélszerűbb a társadalom érdekeire hivatkozni.

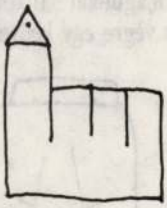

Ha az ember legnagyobb terhe – mint hirdetik – saját egyénisége lenne, hamarosan kipusztulna az emberiség. A legtöbb embert elfújná a szél.

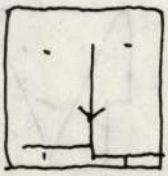

Az elbizakodott nem másoknál tartja magát különbnek – meglehet, ebben igaza van –, hanem önmagánál.

Mire az ember közeledik a harmadik X-hez, egyre szilárdabban kialakul az egyénisége. Egyre világosabban látja, hogy mi minden nem lesz belőle.

A hízelgés azért esik jól az embernek, mert végre másoktól is azt hallja, amit mindig gondolt.

Szeretjük magunkat tükörben nézegetni. Olyan jó érzés végre egy kedves arcot látni.

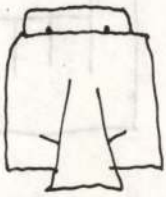

Szimpatikusnak azt az embert tartjuk, aki nekünk tetszik, unszimpatikusnak, akinek mi nem tetszünk. Nem csoda, hogy oly kevés szimpatikus ember él a földön.

Mint tudjuk, szomszédainkat nem válogathatjuk meg. Képzeljük el, milyen kellemetlen lehet ez – nekik.

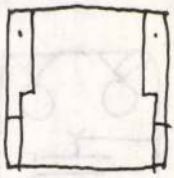

Átlagembernek számítjuk az olyan egyszerű, szürke, hétköznapi embereket, amilyenek mi vagyunk – kivéve önmagunkat.

Csak a hétköznapi ember hiszi minduntalan, hogy vele rendkívüli dolgok történnek.

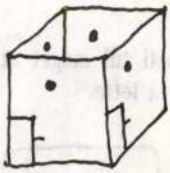

Jó véleménnyel azokról az emberekről vagyunk, akiknek társaságában megfeledkezünk a róluk alkotott rossz véleményünkről.

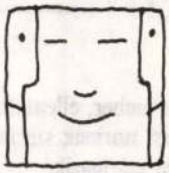

La Rochefoucauld mondotta, hogy a nagy hibák csak nagy embereknek állnak jól. Íme, a legtöbbünk szemében még egy ok, hogy büszkék legyünk nagy hibáinkra.

A jó emberismerő tudja, hogy az emberek igazi természetét – csakúgy, mint a vulkánokét –, akkor lehet legjobban megismerni, amikor valami kitörésre készteti. Ilyenkor mindaz felszínre kerül, ami belül van. Milyen szomorú, hogy gyakran csak egy kevés kőtörmelék és korom vetődik ki.

Adottságaink révén értékesebbek lehetnénk annál, amilyenek valójában leszünk. Ifjúkori vágyaink hevében értékesebbé kívánunk lenni, amilyenek valójában lehetünk. Később beérjük azzal, hogy értékesebbnek tartjuk magunkat annál, amilyenek lettünk. Adottságaink és vágyaink szárnyát letörhette a zord idő. Sebaj, mert annál fényesebben ragyogja be a kopár tájat önismeretünk sziporkázó csillaga.

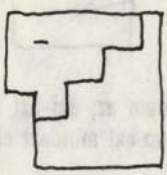

Ha feltéve, de meg nem engedve, önmagunkról éppoly rossz véleményünk lenne, mint másokról, életünk nem lenne elviselhetetlenebb. Önmagunkkal szembeni szigorúságunk arányában nő önmagunk iránti elnézésünk.

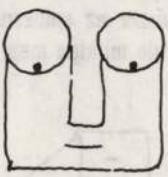

Ha mindig ura vagy érzelmeidnek, azt ne erős akaratoddal, hanem gyenge érzelmeiddel magyarázd!

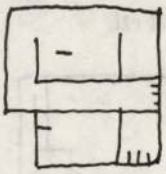

Gondtalan örömet éppúgy nem ismerek, mint gondtalan fájdalmat.

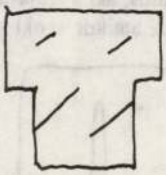

Ha valóban nincs szeretet gyűlölet nélkül, a leghumánusabb érzés a totális érzéketlenség.

A sajnálatra méltó emberek valójában nem azok, akikkel valami szerencsétlenség történt, hanem azok, akik emiatt elvárják, hogy őszintén sajnálják őket.

Nem szeretem a sértődékeny embereket. Az ember fejéhez vágnak egy sereg gorombaságot, és utána megsértődnek.

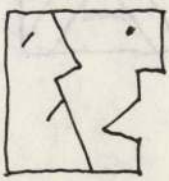

A tapintatlan ember szemünkbe mondja az igazat. Mennyivel különb a tapintatos. Ő a hátunk mögött teszi ezt.

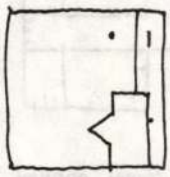

Nem az a szájhős, aki a szájával bátor, hanem aki csak akkor az, amikor senki sem hallja.

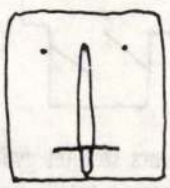

A rosszindulatú ember egy fokkal embertelenebb az intrikusnál is. Ő még csak örülni sem tud annak a sok rossznak, amit másoknak okozott.

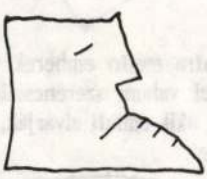

A tépelődő a lehetetlennel kísérletezik. Tépelődéseitől a tépelődés segítségével akar megszabadulni. Olyan üldözötthöz hasonlít, aki üldözői elől úgy próbál menekülni, hogy feléjük szalad.

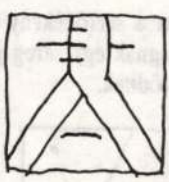

A lustaságnak egy nagyon előnyös és egy nagyon hátrányos oldala van: az ember nem csinál semmit.

Az elhízás az esetek jó részében jellemhiba.

A zsugorinak borzalmas lehet az élete. Költekező életmódja miatt szüntelen gyötrelmeket él át.

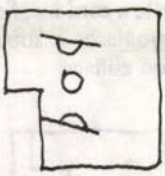

Naiv ember nem az, aki azt is elhiszi, amit nem látott, hanem aki mindazt elhiszi, amit lát.

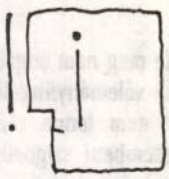

A papír annyival tökéletesebb és annyival tökéletlenebb műszer az embernél, hogy szintén elbír mindent, de minden meg is látszik rajta.

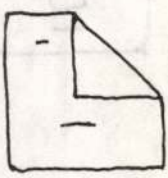

1980. VIII. 5. Kossuth 18,30 Áné

Esti Magazin

1321

Réber László grafikusművész

- A Nemzeti Galéria Mühely-sorozatában mától Réber László grafikáit mutatja be. A kiállitáson Csapó György a tárlatvezetőm.

- Réber László kiállitása azoknak is meglepetéssel szolgál, akik ismerik és nagyra becsülik karikaturistaként, gyermekrajz-illusztrátorként. Ezuttal önálló grafikai munkáit állitotta ki, első izben Budapesten. 10 év terméséből válogatta össze anyagát, de java részük egészen uj.
Réber nem nagy termésü grafikus, ami a számszerüséget illeti, de annál kvalitásosabb. Igazi nagy müvésze a vonalnak. Egész kiállitásából üditő tisztaság árad és olyan egyszerüség, amit nehéz szavakkal leirni. Egyfajta elegancia is, amely mögött az évtizedek kemény munkája áll, és nem utolsósorban nagy tehetség. A vonal tudósa és költője egyszerre Réber. Amit csinál, vonalrajzai, kivágott, ragasztott munkái, egyszeriek és autentikusak, dekorativak és szuggesztivek. Szellemükben franciásnak mondhatók, amennyiben roppant mértéktartóak, de eredetiségükhöz nem fér kétség és ugy gondolom nehezen is utánozhatóak. Annyira a nüanszokon mulik minden Réber munkáiban. A vonal simán fut ki a keze alól, mintha csak irná rajzait, és valamennyi önarckép. A szónak nemcsak tágabb, hanem közvetlenebb értelmében is.

Fejek, fejformák. Nem szokványosak nem másol, a végletekig tömörit. Nem könnyü megfejteni őket, de érdemes, mert mindez persze csak akkor derül ki, ha a néző veszi a fáradságot, és alaposan szemügyre veszi Réber üveit. Van mit nézni rajtuk. Örömmel állapitom meg, hogy aMagyar Nemzeti Galéria egyébként is figyelemre méltó Mühey sorozatának most egyik legjobb kiállitását láttam.

Réber László, grafikusművész

1021

1979.XI.17.Televizió 2.MUSOR 21.55
TV Híradó 2

- Hol volt hol nem volt, volt egyszer egy ember, akit a mesebeli tündér fogadott szolgálatába. Azóta vele is üzennek az Operenciás tengeren tuli birodalom lakói a gyerekeknek és a felnőtteknek. Ezt az embert Réber Lászlónak hivják, mestersége szerint grafikus, de a színes rajzok a bohókás figurák arról vallanak, hogy több ennél. A varászolni tudo müvészek közül való, akinek varázspálcája a ceruza. Ezzel fakaszt mosolyt az arcokra, ezzel lop csillogást az ámuló gyermekszemekbe. Most a Debreceni Orvostudományi Egyetem Galériájában látható a Réber László munkáiból rendezett tárlat. Az egyetemiek mellett az Alföldi Nyomda, és a Müvetl Nép Könyvterjesztő Vállalat társult a kiállitás megrendezésére. Igy aztán, aki szivébe fogadja e kedves figurákat, mindjárt hazai is viheti magával a mesekönyvbe zárt emléket. A kiállitás még csak most nyilt, ám a debreceniek máris azt vallják érdemes elzarándokolni az Orvostudományi Egyetemre. A rajzok társaságában, akár kacsalábon forgó palotaban, elvarázsolt kastélyban érezheti magát az ember.

1021

Réber László
Munkácsy-díjas grafikusművész

1980.VIII.5.Televizió 2.MÜSOR 20.50
TV Hiradó 2

- A Nemzeti Galéria mühelysorozata mától Réber László munkáival várja a látogatókat. Különös ellentmondás, hogy míg gyermekkönyv illusztrációival Réber a legismertebb grafikusak egyike, ezeket a grafikai izlésben cseppet sem gyermek müértőket kivánó müveit, alig-alig ismerik. A fővárosban például ez az első kiállitása. Szabados Árpád a Mozgó Világ juliusi számában némiképp bennünket is elmarasztalva, azt irja erről, hogy idézem: "RéberLászlót mindenki ismeri, elismeri, mégis miskolci kiállitásán az utóbbi évek egyik legjelentősebb grafikai kiállitásán alig volt látogató. Távolmaradt a sajtó, a rádió, a televizió. Tudom, irja, hogy véletlenszerüség is van abban, hogy kiről, vagy miről irnak a kritikusok. De akkora tévedés megbocsáthatatlan. Mondhatnánk az igazságot, hogy beszámoltunk azokról a kiállitásokról, amelyeken Réber László is kiállitott. De nem a vita kedvéért idéztük mindezt, hanem épp ellenkezőleg azért, hogy jelezzük, figyelünk a minket ért birálatokra és a jóindulatu figyelmeztető szavakra. Réber találékonyan szellemes, egyszerüsége és tömörsége valóban több figyelmet érdemelne. Ezért is számolunk be most a Nemzeti Galériabeli kiállitásáról. Azt azonban nem hisszük, hogy az értékelésben a mi szavunk a döntő. Ezt, miként általában eddig is az értő közönségre bizzuk. Azokra, akik szeretnek hosszasan eltünődni a leleményes grafikusi ötleteken, a tömörség epigrammatikus bravurjain.

Réber László

Arcokat ábrázoló rajza a "Véleményünk szerint
c. rovatban.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. nov. 10.
XVII. évf. 45. sz. 9. lap.

Az én Moszkvám

mellé; átmásztunk ott a sötéten derengő kerítésen, be az általam jól ismert lyukon, és már a kerítés túlján álltunk. Itt volt a pálya.

„És most hova?", kérdezte a lány. A kapuhoz vezettem. Ahhoz a kapuhoz, amelybe a potyagól a lábam közt besuhant. A focikapu volt az én váram, itt semmitől se féltem. Legföljebb attól, hogy ide száműznek mindörökre. Akkor a lány a kapufának vetette a hátát, lehunyta a szemét, kinyújtotta felém a karját. Tettem egy lépést előre, és számmal az arcának ütköztem, mert nem leltem az ajkát rögtön. Segített. S most már én is lehunytam a szemem, majd hirtelen nagyonnagyon jó volt vele; egy egész kis örökkévalóság. Egyszerre azt éreztem, hogy szelíden kibontakozik az ölelésből, és akkor ott álltam egyedül, karom a nyirkos kapufán. Főpapnőm eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Később még többször vártam rá a házuk előtt, kerestem a Nagy Színháznál, a „Metropol" előtt — mindhiába.

Most tavasszal, 35 év múlva, egy forró májusi napon kvászért álltam sorban éppen. Előttem egy asszony állt — nagymama, unokája a gyerekkocsiban ringatózott. Ahogy hátrafordult, megismertem a lány vonásait, idősebb kiadásban immár. A lányét, akit olyan ügyetlenül csókoltam meg a futballkapuban. A nagymama szemében is volt egy olyan villanás... de nem akart megismerni, és azt se akarhatta, hogy én őt. Megértettem, lesütöttem a szemem. Ő pedig elment, gyerekkocsit tolva. Ez a kis titok rejlik ott az olimpiai létesítmény alapjaiban, az azóta nyilván tűzre hajított futballkapu nemlétező helyén.

Valószínűleg minden város százezernyi titkot rejt, melyet nem láthat meg turistaszem. Miért hát akkor idegen városokba utazni, ha úgysem érthetjük őket, titkaikat meg nem sejthetjük-fejthetjük?, kérdezheti talán a rest szív.

Amikor először érkeztem Párizsba, azt mondtam magamban: én itt már jártam, igen, mintha nem is az első látogatás lett volna az, mintha kezemben lett volna a város sok titkának kulcsa. Később rájöttem, miféle kulcs volt ez — a művészet és az irodalom.

Minden orosz értelmiségi ismeri Latin-Amerikát már csupán Gabriel Garcia Márquez műveiből, Japánt Kobótól, az Egyesült Államokat Faulkner által, a Német Szövetségi Köztársaságot Heinrich Böll lapjairól. A mai Leningrádot nem értheti meg senki Dosztojevszkij ismerete nélkül, a mai Moszkvához nincs kulcsa, ha nem „tudja" Tolsztojt, Csehovot, nem olvasta Bulgakovot és a modern orosz költészetet. A művészet és az irodalom láthatatlan szálai kötik össze a határokon át, érzéseikben, az embereket. Hanem azért az irodalom önmagában nem elég, hiszen a nyughatatlanul változó világ tényei mögött olykor végzetesen lemarad. Egy olyan országról, olyan városról ítélni, ahol sosem jártunk, enyhén szólva könnyelmű, néha bizony tisztességtelen dolog.

Pár évvel ezelőtt felvittem a kisfiamat a Lenin-hegyre, ahol a győzelem évfordulóján tűzijátékot nézhettünk. Csodálkozva hallottam közelünkben a német szót. Odapillantottam, s ott állt egy német, újságíró lehetett, vagy diplomata, esetleg külkereskedő, és bizony azt se tudom, hogy Nyugat-Németországból-e vagy az NDK-ból. Vállán fönn ült tejfölös-szőke fiacskája, aki minden fellőtt rakéta pávatollas fényparádéja láttán ujjongva kiáltott.

Hát álmodtuk volna-e valaha is mi, háborús gyerekek, akik a legszívesebben katonásdit játszottunk — és egyikünk se akart „német" lenni! —, hittük volna-e, hogy egy kis német srác még egyszer örvendezni fog a mi győzelmünk tiszteletére dördülő díszlövéseknek, itt, Moszkvában? És a német fiúcskával egyidős kisfiamban felébredhet-e valaha is a bosszú érzése az apró német iránt, mert a háborúban, melynek bűne őt aztán végképp nem terheli, húszmillió szovjet ember vesztette életét?

Emlékszem még a nyugatnémet labdarúgóválogatott első vendégszereplésére: világbajnokként érkeztek Moszkvába. A meccs előtt pattanásig feszült a hangulat. A lelátókon hadirokkantak ültek számosan, bizony, némelyekben még elevenen éltek az emlékek a háborúban elveszített hozzátartozókról, mindenekelőtt pedig valamennyien tudtuk, hogyan ölték meg a németek a kijevi csapatot. Ha eldurvul a játék, talán a kedélyek is túlhevülnek. De nem volt vagdosás, csontzene, mindkét gárda ügyelt a sportszerűségre — bármilyen drámaian alakult is a mérkőzés. A labdarúgók kifogásolhatatlan magatartása átragadt a közönségre is, így történhetett, hogy a nyugatnémet tizenegy elegáns támadása után a tetszés moraja futott végig a lelátókon.

Az emberi sorsok „kis" történetei nélkül nincs „nagy" történelem. Sajnos ezek az úgynevezett kis történetek a semmibe tűnnek, és számomra éppen ezért gyűlöletes a halál; mert nemcsak az életünktől foszt meg.

A moszkvai metrón találkoztam egyszer egy kedves ismerősömmel; a hölgy bizony korántsem volt a legifjabb nemzedék képviselője. Ülőhely már nem jutott, állnia kellett. Fél kézzel kapaszkodott a fémrúdba, másik kezében a jellegzetes moszkvai bevásárlószatyor — nem üresen. Egy üveg kefir, pár darab ömlesztettsajtkocka, kolbász, melynek vége kilógott a sietős csomagolásból, és vagy két kiló alma, a gyümölcsökön a göngyöleg fűrészpora.

A hölgy kis termetű volt, törékeny, és a maga csaknem hetven évével eléggé siralmasan állt ott, szorongva a tömegben. Bámulatosan élénk és fiatalos szeme azonban arról árulkodott, hogy gondolataiba merül, s nem is akárhogy összpontosítva.

Nem akartam zavarni, hanem ő akkorra már észrevett, és nyomban meg is szólított, fesztelenül fennhangon, szokása szerint, mit sem törődve a körülöttünk állókkal. Heves szemrehányásokkal illetett némely verseimért, amelyeket akkor nemrégiben olvasott valami folyóiratban — és túlságosan pesszimistáknak talált. Szerettem volna segíteni neki, hazavinni a szatyrát a metrótól, ám ő ezt elutasította, tovább korholt, szabad kezével mohón hadonászva, ekképp kérte számon rajtam a hiányzó optimizmust.

Te jóságos ég, gondoltam, akik ezt hallották, ugyan elhitték volna-e, hogy ez a kicsiny asszony tizenhat évet töltött táborban, s mindefféle megpróbáltatások után még ő akarna életkedvpótlékot tölteni belém? Ez a hölgy is az én Moszkvám része.

Egyszer a „Ciolkovszkij"-film forgatási munkálatai után (én játszottam benne a főszerepet) kocsimmal igyekeztem hazaérni. Nem volt könnyű feladat: köd borította a jeges utakat. Jobbra-balra egyik baleset a másik után. Akkor hirtelen feltűnt nekem egy különös árny: akár ha valami óriási szörnyeteg mancsa lenne, úgy nehezült autómra. Óvatosan az útpadkához kanyarodtam. És a stábunk nagydaruját pillantottam meg. A darus egyáltalán nem a rendező utasítására követett, hanem a maga jószántából, afféle védangyal hátvédként. Ez a tehergépkocsivezető is az én Moszkvám.

A híres Taganka-színház művészeti vezetője, Jurij Ljubimov valamikor színész volt. És fiatalon úgy festett *valóban*, mint egy férfialakot öltött angyal. Játszotta is rendre az égszínkék szerepeket: rokonszenves hadnagyokat, derűs kolhozkönyvelőket. Rendezői szobájában a falon Pablo Neruda, Arthur Miller, John Updike, Alberto Moravia és más híres művészek autogramja mellett ott díszeleg Szergej Jutkevics rendező tréfás firkantása: „Jura, nem hiába táncoltunk titkosékaknak!" A történet a következő: a háború idején Ljubimovot, elragadó külseje miatt, konferansziénak tették meg a GPU táncos-dalos estjein, úgyhogy az általa előkészített kormánykoncerteket személyesen a titkosszolgálat főnökének, Berijának kellett bemutatnia.

A Történeti Múzeum

Körülbelül tizenkét éve alakította meg Ljubimov a saját stúdiótársulatát; kezdték Brecht „Szecsuáni"-jával. És a hajdani elragadó angyalról — talán sokak hitetlenkedésére — kiderült, hogy a legmerészebb színházi újítók egyike, aki a jelenetezések módszereit forradalmasítván, a komótosan gördülő cselekménysorokból ismét elővarázsolta a feszülten pergő, érzékletes Játékot. Ljubimov rendezéseit a Tagankában a külföldi vendég is tolmács nélkül élvezheti, annyira kifejezőek a mozdulatok. Igazi alkotó lévén, Ljubimov nem fogy ki az ötletekből, eszmékből. Szertelen képzelete színházának igazgatóságát olykor páni rémületbe kergeti.

Tanúja voltam egyszer, micsoda sokkot élt át Ljubimov stábja — melynek munkatársi körét írók, filozófusok, tudósok is gazdagítják — a rendező egyik Shakespeare-ötletsora nyomán. „A színpadon égjen nagy tűz, nyílt láng...", magyarázta Ljubimov, szinte elbűvölten máris. Hanem az igazgató nyomban a tűzrendészeti ellenőrzésre gondolt, és fancsali képet vágott. „A tűzön süssenek meg minden este egy ürüt... igazit...", folytatta a rendező, ínyencként. „Honnan az ördögből kerítsek én minden előadáshoz egy ürüt?", nyögte az igazgató. „A színészek a hús kézből eszik, a lerágott csontokat pedig", fejtette ki rezzenetlen arccal Ljubimov, „a közönség sorai közé hajítják." — „Már megbocsásson, Jurij Petrovics", szakította félbe mosolyogva a stáb egyik tagja „és ha egy hölgy a legszebb, kedves ruhájában ül ott a földszinten? Netán vegytisztító szalont is létesítsünk az előcsarnokban?" — „Miért tennénk, csak semmi túlzás", mondta gyermeki elfogulatlansággal Ljubimov. „Majd kapnak a nézők mind szép, stílszerű, korhű bőrkötényt."

Ez a valóban áldott tehetségű ember, akiben nagyság és gyermeteg vonások a legelképesztőbb módon egyesülnek, ez a színpad, amelyen minden az örökös ifjonti keresés ózonát lélegzi, ugyancsak az én Moszkvám.

Moszkva olyan város, ahol zsúfolásig vannak a színházi nézőterek, a múzeumokba tömegek áradnak. A metrón nemcsak napilapokat és folyóiratokat olvasnak az emberek, nemcsak bűnügyi regényt és humoreszket, hanem Lorcát, Eliotot, Rilkét, Paszternákot, Cvetajevát és modern orosz lírát. Persze többnyire mások a jégkorong szurkolói és mások a líra hívei, de ha a 14 000 nézőt befogadó Luzsnyiki-sportpalota jegét szőnyegekkel fedik le, ha széksorokat állítanak fel rajta, és a líra képviselői lépnek a pódiumra, bárki meggyőződhet róla, hogy a költészetnek van annyi rajongója, mint a pakknak. Sajnos élelmiszerüzletekben és ruházati boltokban nálunk még mindig sorbaállás dívik, de sorok állnak a

könyvesboltjaink előtt is, mert a hatalmas példányszámú tömegkiadások ellenére szinte katasztrofális a könyvhiány.

Az egész világ ismeri a moszkvai szimfonikusokat, a hegedű- és zongoraművészeket, a balettet; viszont a most formálódó, ígéretes dzsesszéletről kevesebben tudnak. Duke Ellington elképedt, hogy Moszkvában ennyien értenek a dzsesszhez. Búcsúhangversenyén a színpadra hívta Moszkva dzsesszművészeit, és létrejött a közös szovjet—amerikai *jam session*. New Orleans dallamvilágába vegyültek az orosz folklór hangzatai.

Moszkvában hagyományos tisztelet övezi a művészetet; ennek szép példája volt a 46 éves rendező, színész és író, Vaszilij Suksin temetése, amelyen moszkvaiak tízezrei, köztük tudósok, mérnökök, híres jégkorongozók, taxisofőrök, munkások, diákok kísérték a koporsót. Sokan jöttek kányafaággal; Suksin nagyszerű filmjében, a megtisztult szívű bűnöző történetében állított örök emléket ennek a természeti képnek, mely most „visszaintett" neki. Suksin hozzátartozói 160 ezer részvétlevelet kaptak. Akik ott mentek, gyászolván, ők is az én Moszkvám.

Van, persze, egy bürokratikus Moszkva is. *Ez* nem az én Moszkvám. A városok lelkét — bárhol járunk is a világon — nem szabad hivatali gépezetükben keresni. Létezik a zugkereskedelem Moszkvája, s az sem az én városom. Az én Moszkvám a munka városa, ahol új házak emelkednek, orvosságot kutatnak a tudósok a rák leküzdésére, zenét szereznek, képeket festenek a művészek, a költők verset írnak. Az én Moszkvám poétikus város, ahol villanyórák alatt randevúznak a párok, kis zöld udvarokon dominó kövei kopognak, gyerekkocsik ringanak, mellettük az elmaradhatatlan orosz nagyik, a bábuskák, s egyikük az én anyám az én fiammal.

Ez a város nem él könnyed, gondtalan életet. Van még sok mindenben hiány. Jártam városokban, ahol a kirakatokat szinte szétveti az áru, de a vendéglátó asztala csaknem üres. Aki vendég hozzánk jön, teli asztalt talál.

Moszkvát 1147-ben alapították; születését az akkoriban szétforgácsolt nemzet önfenntartási ösztönének köszönheti. Így lett sok szenvedést kiállt szíve is a nemzetnek, védelmezvén Európát a tatár hordáktól, felfogván minden csapást. Sokszor hamuba hullt, de mindannyiszor felkelt romjaiból. Moszkva halottinak hitt pora oly súlyosan tapadt a futamodó Napóleon csizmatalpára, hogy a diadalhoz szokott császár alig tudott megmenekülni.

De Moszkva nemcsak idegenektől szenvedett, hanem saját zsarnokai alatt is. Sok orosz vért ontottak Moszkvában oroszok. Sok szabad szellem végezte moszkvai vérpadon. Ezek az emberek, akik a szabadságért haltak meg, s akiknek árnyai ma észrevétlenül át-átsuhannak a moszkvai taxik zöld fényfoltjain, s az AEROFLOT reklámjain, nem feledhetőek: ott élnek Moszkva lelkében. És ezek az árnyak: ez is az én Moszkvám. Puskin, Moszkva szerelmese, így írt: *„Moszkva... neved orosz szívünket / megdobbantja, oly titkosan! / Benne mi minden zeng, suhan..."* És Pasztternák, akinek egykor majd emlékművet emelnek Moszkvában, azt mondta városomról: *„Az álmodó, ki virraszt éjjelente, / Moszkvában oly otthonos. Itt a bátor / újdonság érlelődve nő a csendbe / és kivirágzik, felvilágol."*

Ha most Moszkvában bolyongok, az első csókomra gondolok, az első sérülésemre, és ha jönnének új sérülések, épp csak annyit kellene tennem, hogy belépek a legközelebbi telefonfülkébe, mert mindig találok egy jó számot, lakását, ahol éjjel-nappal szívesen látnak, teával, erősebb innivalóval is kínálnak, a gáztűzhelyen megmelegítik nekem a hideg húst, és ha nagyon megszorulnék, pénzzel is kisegítenének.

Hanem azért tárcsáznom fürgén kell, mert az új, türelmetlen nemzedék ott kopogtat, íme, érmével a fülke üvegfalán, egy nemzedék, amelyiknek már szintén megvannak a maga kis moszkvai titkai.

TANDORI DEZSŐ fordítása

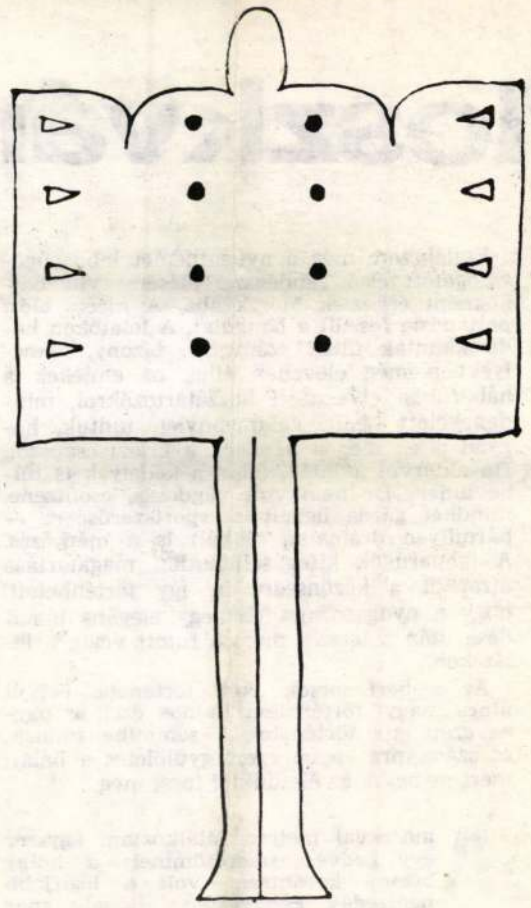

Réber: egy műfaj, ami nincs

Olyan ez, mintha egy kamaszszerelmet a nemi lélektan terminusaival próbálnánk ábrázolni: a brutalizált lényeg abban is benne volna, csak a finomságok igazsága hiányozna. Hiába írom tehát, hogy Réber László kamaragrafikája líraian intellektuális, hogy karikatúra, de minden vidorságtól tartózkodó, hogy nagyon mélyre zárt értelmű és mégis természetes, hogy kevésnél is kevesebb művészi eszközével mestermunka, — ez mind igaz, de ez csak a brutálisan kimondott lényeg, s mint ilyen, kopár és érdektelen. Ilyenkor írják szebb lelkű kritikusok, hogy a művek tolmácsolásához költői eszközök kellenek és azonmód lírára fakadnak, és ezt látva döntik el fejlettebb intellektusú művészetanalizátorok, hogy alapos és egzakt analízis szükségeltetik, tehát alapos, azaz hosszú, azaz fárasztó, azaz érdektelen elemzésbe kezdenek.

Réber László kamaragrafikája tehát nemcsak a közlési formák, hanem többnyire a műkritikai műfajok között is hontalan, egyik sem tud vele mit kezdeni — és előre kell bocsátanom, hogy ezen a nem kielégítő bírálati állapoton jelen írás sem fog tudni változtatni. „Ebben az őserdőt ábrázoló rajzban három felfedező figurája van elrejtve, keresse meg" — így szólnak a rejtvényújságok és újságrejtvények szokványtalányai, amelyhez talán a Réber-művek lelki technikája hasonlítható. „Ebben a szikár-éles egyéniségrajzban három különböző intellektus és hangulat van elrejtve, keresse meg" — azt hiszem, erre szólítanak fel a Réber-művek. De hogy a megtalálandó és megtalálható elrejtett lelkiállapotok és intellektusok milyen költőien sokértelműek és hogyan azok, azt a lírába esés vétke, vagy a hosszadalmas okoskodás tévelygése nélkül magam sem tudom leírni.

Egyszóval jelen írás legfeljebb olyan provizórikus megoldás az alkalmasabb művészeti iratok hiányában, mint a Nemzeti Galéria Réber grafikáit minap bemutató Műhely-sorozata a közös, nagy tárlatok, reprezentatív albumok, puha zsebkönyvek és igényes sajtóorgánumok híján: nem feledteti, hogy amazok hiányoznak, csak helyettesíteni próbál, és jelzi, hogy amazok hiányoznak. Mert Réber a dolgok mai állása szerint olyan műfajt művel tökéletesen, termékenyen, ha a vendégkönyvi bejegyzéseknek hinni lehet, még népszerűen is — egyszóval olyan műfajt művel a szó legnemesebb értelmében, amilyen nincs is. Mármint a mai magyar kultúra gondolatrendszerében és gyakorlatában nincsen. A mai magyar kultúrában van képzőművészet, de ezek a költőien pontos, kevés szavú darabok nem férnek be sem a konvenció tömjénfüstjével körülvett hagyományos képzőművészet, sem a titokzatosság tömjénfüstjével körülvett újító képzőművészet szent körzeteibe. Következésképp nem férnek be a képzőművészetkritikába, a képzőművészeti kiállításokra, azok katalógusaiba, az albumokba, a képzőművészeti könyvsorozatokba és azok visszhangjába sem. Mellesleg, a tömjénfüstre fütyülők véleménye szerint sem feltétlenül ide, vagy csak ide valók. Aztán a mai magyar kultúrában (és szubkultúrában) van karikatúra és újságrajz, de ezek a tűnődően ironikus, intellektuálisan groteszk, kifinomult kompozíciók nemigen férnek be sem a szarkasztikusan morális mesterfokú magyar karikatúra, sem a banálisan jópofáskodó kommersz magyar karikatúra, sem a dilettáns szellemeskedést dilettáns grafikai képzettséggel előadó tömeges magyar újságrajz köreibe. Következésképp nem férnek be azoknak a lapoknak, folyóiratoknak és kiadványoknak az oldalaira sem, amelyeket részben az első két minőség birtokol, részben a harmadik fajta produktum bitorol.

Egyébként a Réber-karikatúra szellemiségét értők és értékelők szerint sem férnek ide. A Nemzeti Galéria kiállításán látott szógyökrajzok egyikét-másikát láttuk már korábban is laphasábokon reprodukálva, nem úgy hatottak, mint ott, a kiállítás egységes szellemi környezetében.

Hiszen közölhet lap, folyóirat, album jó szándékkal Réber-rajzokat, mindhiába, ha a lap, folyóirat szövegkörnyezetének szellemisége közönségesebb, elnehezültebb, vastagabb ujjú, mint a Réber-rajzoké; az eredmény torz lesz, az összeházasítás erőszakolt. De az az emelkedett szellemiségű, szövegminőségére kényes orgánum is hiába próbálkozik, amely más oldalain vagy más lapszámaiban didaktikusabb, primitívebb, iróniájában konyhaszagúbb, grafikai kultúrájában amatőrebb rajzokat szokott közölni, mert a Réber-művek ott sem fogják magukat otthonosan érezni.

Mégsem a meglevő sajtó szellemi-grafikai elégtelenségeiről beszélek (noha kellene beszélnem), hanem bizonyos fórumok — lapok, folyóiratok, évkönyvek, kiállítástípusok hiányáról. Arról, hogy ebben a mi nagyon demokratizáltnak és nagyon kikristályosodottnak látszó kulturális intézményrendszerünkben igen fontos szellemi értékeknek nincsen helyük, a demokratizmus és a biztonság éppen mintha rendkívüli és nélkülözhetetlen teljesítményekre nem volna érvényes. Nem kedvelem az erőszakkal népművelőket, tehát nem mélyen intellektuális Réber-rajzokkal raknám tele a százezres példányszámú karikatúraoldalakat, és nem kedvelem a végleges műfaji demokratákat sem, tehát nem telepíteném az ironikus Réber-rajzokat képtárakba és a reprezentatív albumokba. Csak az a gyanúm, hogy a demokráciában, a demokráciával óhatatlanul együttjáró kommercializálódás, illetve arisztokratizmus között valami elsikkad, nem működik, megszűnt, ami pedig értékes is, szükséges is. A Réber-kiállításnak mérhető közönségsikere volt. Nyilvánvalóan nem milliós közönség körében, de olyan érzékeny közönségnél, amely közvetve-közvetlenül hat a saját minőségével a milliós közönség minőségére. A Réber-grafikáknak mégsincs természetes, bevezetett fórumuk. Az egykori, kitűnő újságkarikaturista Rébernek volt, a mai, nagyszerű könyvilluszt-rátor-Rébernek van, a hajdani, elragadó rajzfilmes-Rébernek szintén volt, de ennek a réberműfajt művelő Rébernek nincsen. És ez a tény látszódik úgy a mai magyar kultúra sajátos optikai körülményei között, mintha ilyen műfaj nem volna. És nemcsak a Réber kamaragrafikája és egyéb (ritka) képzőművészeti réberek, hanem — ha jól hallom a panaszt a szomszédos mezőkről — a színházi réberek, a komikus-réberek, a film-réberek is többször nincsenek, mint vannak.

Holott léteznek. Léteznek teljesítmények, és léteznek értő vagy megértésre megérett publikumok is. Annyian legalábbis, hogy a demokrácia színvonala érdekében barátkozzunk a jelszóval: figyelmesebb demokráciát az exkluzivitásnak.

RÓZSA GYULA

Réber László, grafikus

DÍJ AZ NSZK-BAN

Ha én felnőtt volnék

Beszélgetés Janikovszky Évával és Réber Lászlóval

Egész sereg esemény jött össze ahhoz, hogy beszélgetésre kérjük a gyerekek és felnőttek körében egyaránt közkedvelt alkotókat, *Janikovszky Évát* és *Réber Lászlót*. A legfrissebb alkalom: most jelent meg ismét a nagy sikerű *Ha én felnőtt volnék* című könyvük. A kamaszoknak készült paperback kiadás pedig, a *Kire ütött ez a gyerek?* nemrégiben *Lipcsében elismerő oklevelet kapott a világ legszebb könyvei nevet viselő „könyv-szépségversenyen"*. Hamarosan újabb két kötetük kerül a könyvesboltba, remélhetően még idejében ahhoz, hogy karácsonyfa alatti ajándékként örömet szerezzenek a gyerekeknek: a *Jó nekem* második kiadása és egy új könyv, a *Már óvodás vagyok*. Janikovszky Évát erről az új munkájáról kérdeztük.

Képeskönyvet írni

— A történetek a kis- és középső csoportos óvodások életéről szólnak — mondja az írónő. — Kimondottan óvodásoknak írtam, abból a tapasztalatból kiindulva, hogy az óvodába kerülő gyerekeket mindenféle félelmek, kisebb-nagyobb szorongások töltik el a szokatlan környezetben. Szándékom szerint a könyv ezek feloldásában szeretne segíteni.

— Új műfajt teremtett a gyerekirodalomban eddigi kilenc könyvével. Hogyan támadt a legelső ötlet?

— Amikor elkezdtem írni a *Te is tudod?* című könyvet — ez volt a legelső közös kötetünk Réber Lászlóval —, már eleve úgy ültem neki, hogy *nem illusztrálandó történetet, hanem képeskönyvet írok*. Mindjárt elképzeltem az illusztráció módját, a rajzok pontos helyét a szöveghez. Oda is biggyesztettem mindenhová jelzésül a magam kis ákom-bákomjait. A kiadó javaslatára a grafikákat Réber László készítette el. Így kezdődött.

— Hogyan találja ki egy-egy könyv témáját?

— Azon próbálok gondolkodni, amit a gyerekek nem tudnak, kérdés formájában sem képesek megfogalmazni, de ha válaszolnak nekik, azt megértik. *Meggyőződésem, hogy a gyerekekkel is lehet mindenről beszélni*. Nagy rejtély például előttük, hogy már akkor létezett-e a világ, amikor ők még meg sem születtek. A dialektikus materializmus lényegét az ember ilyenkor nem kezdheti magyarázni, de a kérdés ott lóg a levegőben és a felnőttnek meg kell fogalmaznia a választ. Sőt, a kérdést is.

Kép, szöveg

— Foglalkozik új könyvtervvel?

— Felnőtteknek szeretnék írni egy képeskönyvet úgy, ahogy a kamaszoknak írtam a Kire ütött ez a gyerek? címűt. Ha egyszer lélegzethez jutok a kiadói munkámtól, nekiülök. A címe talán az lesz: *Ha én gyerek volnék*.

A most második kiadást megért Ha én felnőtt volnék 1965-ben jelent meg először. Rá nyolc évre *elnyerte az NSZK-ban a Deutscher Jugendbuch Preis-t*. Kevés könyvgrafikusról mondható el napjaink tébolyító túltermelésében az, ami Réber Lászlóról, hogy rajzai majd egy évtizeddel elkészülésük után díjat nyerjenek, azaz: kiállják a múló divatok ostromát, megőrizzék frisseségüket. S tudnunk kell ehhez azt is, hogy Réber nemcsak a grafikákat készíti Janikovszky könyveihez, hanem a *tipográfiájukat* is maga végzi. Mit jelent ez?

— Rengeteg számolgatást, töprengést, fejtörést — mondja Réber László. — A rajzokat pontosan méretre kell kitalálni. Az oldalak *megkomponálásakor* ügyelni kell például, hogy a kép és szöveg jól illeszkedjék egymáshoz és az oldalba, hogy ne csússzon át a következő lapra sem rajz, sem szöveg, ami együvé tartozik és így tovább.

Sajátos stílus

— Hogyan született meg a gyerekkönyvekhez a sajátos Réber-stílus?

— Még nagyon régen egy munka sehogyan sem akart menni. Dobáltam el a félig rajzolt lapokat, skicceket. Egyszer csak látom, hogy az akkor még kicsi lányom az egyik vázlatot felveszi és tovább rajzolja. Elkezdtem figyelni, hogyan csinálja. *Ő tanított meg rajzolni „gyerekül"*. Az ember grafikusként elkezd dolgozni és elfelejti azt a csodálatos szabadságot, amelynek korábban birtokosa volt: *a gyerekrajz csodálatos szabadságát*. Én akkor nyertem vissza...

— Különös tárgyi világ él-nyüzsög a rajzain. Van konkrét élményforrása ennek a világnak?

— Gyerekkoromban a háború előtt nagyanyámnál nyaraltam. Ha csak tehettem, felszöktem a padlásra. Csodálatos világ bújt meg ott. Hintaló, ódon divatbábu, kiöregedett bútorok, ládák, régi képek. Naphosszat eljátszottam e holmik között. Azóta az évek lomtalanították a padlásokat... Régóta tervezem, hogy egyszer feldolgozom a padlástémát. De még a pincénél tartok.

B. É.

2.

ziába
zott

Az afro-ázsiai népek szolidaritási szervezetének állandó titkársága Kairóban nyilatkozatot tett közzé, melyben felhívja a világ kormányait és a nemzetközi szervezeteket — elsősorban az Egyesült Nemzetek Szervezetét, az Afrikai Egységszervezetet, az Arab Ligát és az Amerikai Államok Szervezetét —, ismerjék el az Angolai Népi Köztársaságot Angolai Népi Felszabadítási Mozgalom (MPLA) *Agostinho Neto* elnök vezetése alatt.

WALDHEIM MA HAZAINDUL

Damaszkusz, november 27.

Kurt Waldheim ENSZ-főtitkár tegnap este háromórás tanácskozást folytatott *Asszad* szíriai elnökkel. A tanácskozás után sajtóértekezleten közölte újságírókkal: reméli, hogy a Golan fennsíkon állomásozó ENSZ-haderők mandátumát sikerül meghosszabbítani. Elmondta, hogy az Asszaddal folytatott tárgyalása konstruktív és őszinte légkörben zajlott le, és kiterjedt a közel-keleti válság valamennyi vonatkozására. Az ENSZ-főtitkár ma utazik vissza New Yorkba. Útját Londonban megszakítja és találkozik *Husszein* jordániai királlyal.

NCOLÁSA?

élküliség

A Magyar Szocialista Mun
sága ma folytatta munkáját.
A Központi Bizottság folyt
Bizottságnak a IV. ötéves n
tésével foglalkozó jelentésér
terv és az 1976. évi terv-
irányelveire vonatkozó javas

Nyilatk
a portugál

Melo Antunes őrnagy, portugál külügyminiszter, a legfelsőbb forradalmi tanács tagja tegnap nyilatkozatot adott a portugál televíziónak és állást foglalt a „pluralista szocializmus" építése mellett. Kijelentette, hogy

az ejtőernyősök lázadása csak betetőzése volt sok más társadalmi problémának: a portugál népet az elmúlt hónapokban állandó nyugtalanságban tartották az országban lejátszódó események,

a jövőre vonatkozó tervek hiánya. A „portugál civilizációra" és a „társadalom alapvető értékeire" hivatkozva „nemzeti baloldali terv" és „történelmi tömb" megteremtése mellett szállt síkra egy olyan szocialista társadalom felépítése érdekében, amely Portugália számára „járható baloldali út". Annak a véleményének adott hangot, hogy *a jelenlegi kormány képes tovább lépni a „szocializmus felé vezető békés úton"*. Antunes kijelentette:

elképzelhetetlennek tartja a szocializmus építését Portugáliában a kommunista párt nélkül.

RÉBER László

A SZÉLHÁMOS PÁRTELNÖK TRÜKKJEI

(Folytatás az 1. oldalról)

A nyomozást rendkívül megnehezítette, hogy Vörös Pált még a hivatalos szervek is komolyan vették, s „hasra estek" előtte, mert országos pártelnökként mutatkozott be, s a zűrzavaros időkben demokratikus és keresztényi eszmékre hivatkozott. Az iskolázatlan, helyesen beszélni is alig tudó férfinek még azt is sikerült elérnie, hogy miután fogadta a belügyminiszter, a volt megyei rendőrfőkapitány elvegye egy nyomozótól Vörös Pál ügyét, mert az nem úgy viszonyult hozzá, ahogyan „egy pártelnökhöz illik". Pedig Vörös úr a jelek szerint közönséges, primitív csaló. Egy levélben például, amely hemzseg a helyesírási hibáktól, s amelyet a Miskolci Izraelita Hitközösség vezetőihez intézett, felajánlva harmincötmillió forintos tőkével és közel húszezer fős tagsággal rendelkező pártja anyagi támogatását – kitartás (!) köszönéssel búcsúzott. Ezt a levelet a párt cifra pecsétje alatt nyolcan írták alá, mint a párt különböző magas rangú tisztségviselői. A nyolc aláírásból egyetlen volt valóban létező személyé, a többit Vörös Pál csak kitalálta.

Az elnök úr fölöttébb biztos volt magában, nem gondolta, hogy egy demokratikus és keresztény párt vezérét valaha is gyanúba keverik. Ezért még tavaly, a parlamenti választások idején feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen közösség elleni izgatás címén. Az eljárás bűncselekmény hiányában megszűnt. Az azonban kiderült, hogy Vörös Pál saját magának írogatott feljelentő leveleket, s ezeket több módon igyekezett valóságossá tenni. Néhány esetben, nem minden hátsó szándék nélkül, a B.-A.-Z. Megyei Tanács Végrehajtó Bizottság Titkársága feliratú használt borítékban csempészte be azokat saját postafiókjába, majd a postán melldöngetve reklamálni kezdett, hogy felbontják a leveleit. Máskor saját készítésű, gyermekded postai bélyegzővel próbálta hitelessé varázsolni saját magának címzett küldeményeit.

Vörös Pált nem érte bántódás, így az év végén újabb feljelentést tett. Ezúttal az ellen az ismeretlen tettes ellen, aki betöréses lopást követett el a MDKP országos elnökségének irodájában, s négyszáztízezer forint kárt okozott. Vörös úr gyári számmal együtt pontosan megadta a rendőrségnek az eltűnt holmik listáját. Pechére említést tett egy Philips gyártmányú fényképezőgépről is. A Philips viszont soha nem gyártott fotómasinákat. Ez a momentum ismét gyanússá tette Vörös urat, s a helyszíni szemle tovább erősítette azt a feltételezést, hogy Vörös Pál folyékonyan hazudik, s tulajdonképpen önbetörés történt.

Vörös úr volt felesége elmondta, hogy a betörés észlelése előtti hajnalon férje fél négy tájban pizsamára nadrágot húzott, s azt közölte a csodálkozó asszonnyal: megyek dolgozni. Kis idő múltán hazatért, és a feleség aggódó, kérdő tekintetére csak annyit válaszolt: hülye vagyok, ma nem is kell dolgoznom.

A rendőrség feltételezése szerint az elnök úr még előző este, zárás előtt kirámolta a pártirodát, hajnalban csak a szabályosan bezárt ajtókon végzett sebtiben némi átalakítást.

Vörös Pál a párttagság létszámát illetően többször keveredett ellentmondásba. Pár hónap leforgása alatt beszélt 19 837 főről, 4500-ról, de 700-ról is. Valószínűleg a pártnak legfeljebb csak tíz tagja van. Feltételezhető, hogy az MDKP úgynevezett *fantompárt* . Ezt támasztja alá az is, hogy Vörös Pál lakása eladása után pártvagyonostól, iratostól Nyugatra szökött a hónap elején. Még éppen időben, hiszen hamarosan lejár az a határidő, ameddig a pártoknak el kell számolniuk az Állami Számvevőszék előtt.

Az ügyre visszatérünk!

M. KISS

Szövetkezeti svédcseppek

– Önök ma azt hiszik, hogy a szövetkezeti társulási forma szorosan az elmúlt évtizedekhez kötődik. Ez nem igaz. Magyarországon több mint kilencven éve működnek fogyasztási szövetkezetek.

A fenti gondolat Lars Marcustól, a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetségének svéd elnökétől származik. Marcus úr – mint arról tegnap beszámoltunk – Magyarországon tárgyal. Tegnap délután épp a sajtó képviselőit igyekezett meggyőzni arról, hogy a szövetkezeti mozgalomnak akkor is van jövője Magyarországon, ha szellemében eddig a párttól, az államapparátustól függött, s a szabad szövetkezésnek az árnyéka sem vetülhetett rá.

A szövetkezet abban az értelemben igazi magánvállalkozás, hogy a tagság érdekeit képviseli a piacgazdaság körülményei között; de a szövetkezet nem csak a profitot részesíti előnyben. Fontos, hogy a szövetkezet vallási, politikai értelemben független legyen, hogy a tagság képzett, a szövetkezet ügyeiben járatos legyen, különben a demokrácia eszközei csak arra szolgálnak, hogy manipuláljanak őket. A szövetkezet környezetbarát, környezetvédő társulás. Az egészség, a jó miliő azért lényeges, mert a tagok általában ott élnek, ahol dolgoznak. (Ez – a közelmúlt zavaros környezetvédelmi botrányaira gondolva – kissé túlzó gondolatnak tűnt.)

– Azt sem feledhetjük – mondta Marcus úr –, hogy most, amikor előbb-utóbb mindent felvásárol a külföldi tőke, a szövetkezet megmaradjon magyarnak. A tagok megkövetelik, hogy a közös hasznot ne Bermudán, ne Fokvárosban, hanem ott fektessék be, ahol létrehozták.

- BA -

Az ÁB „extracascója"

A biztosítás: üzlet. Az üzletnek rentábilisnak kell lennie. Ha az üzlet éppen a sors kiszámíthatatlanul lesújtó villámaival kapcsolatos, akkor például a következő van: hosszú idők során kiderül, hogy a vidéki gépkocsitulajdonosok jelentősen kevesebb balesetet okoznak, mint a pestiek, Pest megyeiek. Fel is háborodnának, ha nekik (is) állniuk kellene a pesti baleseti kifizetéseket. Aki tehát Pesten él – mondja az Állami Biztosító –, az fizessen húsz százalékkal magasabb díjat! Nem azért, mert kevésbé szimpatikus a biztosítónak, hanem azért, mert a pénzéért kockázatcsökkentést vásárol, és neki ez nagy.

E szerint a logika szerint azoknak is kisebb a kockázatuk, akik ezt már bebizonyították, többévi szerencsés és ügyes vezetéssel. Néhány év múlva tehát ezek a biztosítástulajdonosok növekvő biztosításidíj-kedvezményt kezdenek kapni. Egy kis üzleti csalogató: a várhatóan csökkenő cascoszerződéskötések világában az Állami Biztosító mellett kitartók szintén kedvezményt kapnak, s ez nő az idővel. Az összes kedvezmény együtt hatvanöt százékig felmehet!

Végtére is a biztosítási díjból kell az ÁB-nek állnia a térítéseket. A kártérítések ront vadul növekszenek az ció val. Ezért a biztosító a kal követni fogja ezentúl flációt. (Ha fenn akarnak lni, nyilván a többiek is így tesznek majd...)

De egyáltalán, mit ajánlanak ezekért a díjakért? Erről Ragályi István gépkocsi-üzletági igazgató és Kovács István üzleti főosztályvezető ezt mondta:

– Ma nálunk a gépkocsik hatvanöt százalékának van cascója. Várható, hogy ez közelledni fog a harmincöt százalék felé, amint az Nyugat-Európában van. A piac hatoda az Állami Biztosítóé. Meg szeretnénk tartani a versenyben. Ezért: egész Európára, azonkívül a Szovjetunió és Törökország Európán kívüli területeire is egyformán érvényes az „extracasco". (Extra azt jelenti, hogy kívül, ez esetben Magyarország határain! Természetesen belül is...) Az alapbiztosítás lehet teljes és részleges és négy kiegészítő biztosítás köthető: az extrákra; belföldi balesetekre, belföldön szállított vagyontárgyakra (kivéve a bérfuvarokat); és a megrongálódott autó pótlásáig, legfeljebb harminc napig kiegészítő „költségtérítésre".

Egyre több a magyar autós a külföldi utakon. Ha ott megy tönkre az autó, itthonról nézve elképzelhetetlenül nehéz visszajönni, hazahozni a járművet. Az extracasco a másodosztályú vonatjegyek áráig menőleg segít a hazatérésben, sőt: ha a gépkocsi szállítása vagy mozgásképessé tétele megkívánja, a külföldi partnerbiztosítók hatszáz dollárig valutával is segíthetnek! Ne kelljen kipróbálni ezt; de ha mégis...

F. L.

Hogy volt, képviselő úr!

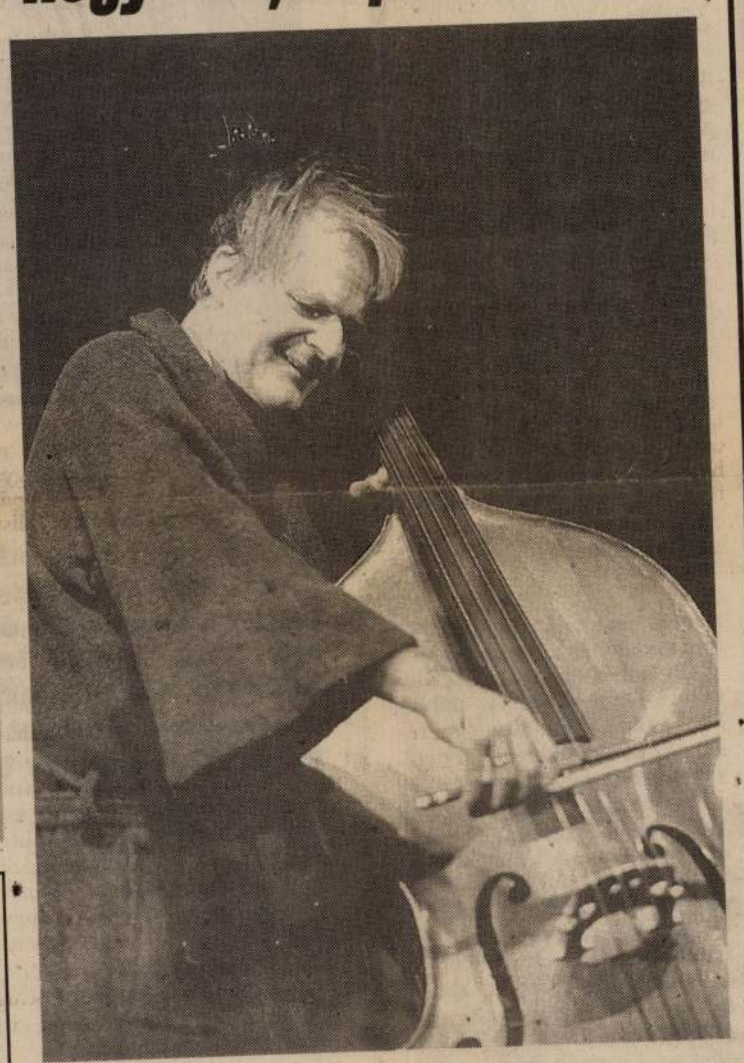

A színművészetnek mindig vannak maradandó pillanatai. Még szürke, sőt gyenge színészek játéka is felfénylik olykor egy-egy drámai helyzetben. Ez többnyire a rendező érdeme, máskor a körülményeké, megint máskor különös, véletlen egybeesések hozzák létre, ahogy jelentéktelen embereket is kiemelhet az ismeretlenségből valamely történelmi földindulás, mint ahogy mindenki élete lehet „kész regény". És vannak bravúrszerepek, amelyek a nem igazán eredeti színészegyéniségeket is hozzá tudják segíteni ahhoz, hogy belső, emberi melegségük felfokozódjék, hogy felcsillanjon, felizzon körülöttük a csoda.

A nagy színészek abban különböznek, hogy ez az izzás – melynek közönséges neve: az igazság – belőlük jön. Igazán otthon természetesen a nagy drámák nagy előadásaiban vannak, de jelenlétükkel képesek akár fércműveket is „feldobni". Nem ők vizsgáznak a közönség előtt, hanem inkább fordítva. És ez irtózatos felelősség, ez az ő tehetségük és jellemük igazi vizsgája.

Darvas Iván sokszorosan doktorált már ebben a tárgyban. Fölsorolhatatlanul sokszor. Filmen és színházban, prózában, versben és dalban, klasszikusban és modernben. Talán nem tévedek, ha úgy vélem: az akadémiai fokozatot egy Gogol-művel szerezte meg, az Egy őrült naplójával. Körülbelül háromszázszor játszotta végig Popriscsin sorsának fizikum- és lélekpróbáló monodrámáját. Tegnap pedig századszor öltötte magára Patrick Süskind nagybőgősének tragikusan burleszk jellemjelmezét, megint a Pesti Színházban.

Lehet, hogy ő keresi magának ezeket a megfoghatatlanul összetett szerepeket, de lehet, hogy ezek keresik őt. Lehet, hogy Süskind bravúrdarabja nem viseli magán a zseni lángjegyét, mint a Gogol-mű. Azt hiszem azonban, ebben a kivételes esetben ez mindegy is. A tűz a színész homlokán ragyog. Ez lenne tehát Darvas Iván második akadémiai doktorátusa pszichológiából, életismeretből, művészi alázatból, színi mágiából, nagyságból, igazságból.

Nem tartozik szorosan ide, mégsem érdektelen, hogy a választási pártviszályok frázis- és ígéretlicitje közepett anyaszínházának, a Vígnek kerülete, a Lipótváros beszavazta az országgyűlésbe. Ha semmi másnak nem tekintem is a szavazócédulákat, mint tárgyiasult tapsnak, mely a közönség szeretetét fejezi ki, ez akkor is arra vall: a művészetnek igenis van értelme. Jogos tehát még sok-sok száz telt házas, vastapsos szériát kívánni – a képviselő úrnak.

–JASE–

12 óra

MARTFŰI SÖRÖSÖK

Fennállásának több mint fél évtizede alatti legeredményesebb évéről adott számot keddi közgyűlésén a Martfűi Sörgyár Részvénytársaság. A vegyes tulajdonú, főként luxemburgi és osztrák érdekeltségű rt. 1990-ben 334 ezer hektoliter minőségi sört gyártott. Nyeresége 95,1 millió forint, amelyből kilencszázalékos osztalék jut a részvényeseknek.

130 EZREN MUNKA NÉLKÜL

A legfrissebb összesítés szerint február végére a regisztrált munkanélküliek száma csaknem elérte a 130 ezret. Ez igen sok a múlt év végi 80 ezer, de az 1991. január végi 100 ezer állásnélkülihez képest is. Még inkább érzékelhetők a foglalkoztatási gondok, ha figyelembe vesszük, hogy 1990. január végén még csak mintegy 23 ezer munkanélküli tartottak nyilván.

JUTALOM A SEGÍTŐKNEK

Bűncselekmény meghiúsításában való részvételért kedden, Salgótarjánban jutalmat adott át két állampolgárnak dr. Rafael Károly alezredes, Nógrád megyei rendőrfőkapitány. Egy balassagyarmati nyugdíjas férfi haladéktalanul értesítette a rendőrséget, hogy betörők „szorgoskodnak" a város postahivatalánál. A rendőrjárőr a helyszínen fogta el őket. Salgótarjánban pedig egy fiatal bolti dolgozó védte meg az üzlet aznapi bevételét álarcos támadójával szemben, aki zsákmány nélkül volt kénytelen a tetthelyről elmenekülni.

SZALMONELLA KAPOSVÁRON

Szalmonellafertőzést észleltek Kaposvárott. Feltehetően a Somogy Megyei Kórház nemrég átadott, 2600 adagos konyhájából indult ki, s valószínűleg az ott készített tejszínes fánk okozta. Az első fertőzésre utaló jeleket a hét végén a kórházhoz tartozó óvodában észlelték.

FELOLDJÁK A KÓRHÁZZÁRT

Az influenzás megbetegedések száma a járványos szint alá süllyedt: március 28-tól újból látogathatóak a fővárosi kórházak – közölte az MTI érdeklődésére az influenzabizottság keddi ülését követően dr. Göntér Ferenc, a Fővárosi Köjál járványügyi osztályának vezető főorvosa. Budapesten az elmúlt héten 10 737 újabb influenzás megbetegedést jelentettek, s ez a felét sem teszi ki az előző hetinek.

DEBRECEN VÁRJA A PÁPÁT

A református egyház nyitott szívvel várja imádságra II. János Pál pápát a debreceni Nagytemplomba – erről Kocsis Elemér, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke levélben értesítette a város önkormányzati testületét. A püspök egyúttal cáfolta azokat a korábbi, a sajtóban megjelent megbélyegző híreszteléseket, miszerint a református presbitérium nem szívesen látná a katolikus egyházfőt a kálvinista Róma jelképében, a Nagytemplomban.

HÚSVÉTI HAJÓKÁZÁS

A Mahart Balatoni Hajózási Kft., tekintettel a kedvező időjárás miatt várható kirándulóforgalomra, a húsvéti ünnepeken beindítja és a szokásos menetrendi időpontokban közlekedteti hajójáratát Siófok–Balatonfüred–Tihany, valamint Fonyód–Badacsony között, március 30-án, 31-én és április 1-jén, vagyis szombaton, vasárnap és hétfőn. Egyébként a rendszeres hajóközlekedés csak április 13-án indul meg.

PAKS, A BIZTONSÁGOS

A Paksi Atomerőmű biztonsági szintje megfelel a hasonló korú és típusú nyugat-európai erőműveknek – mondta Czoch Árpádné, az Országos Atomenergia-hivatal vezetőhelyettese. A csernobili katasztrófát követően a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség olyan programot indított, mely a Kelet-Európában levő atomerőművek biztonságának fokozását célozta. A Paksi Atomerőműben eddig is folyamatosan elvégezték a szükséges korszerűsítéseket.

Lopott autók temetője

Fotó: KALLUS GYÖRGY ÉS DRIGÁN JÓZSEF

(Folytatás az 1. oldalról)

Úttalan utakon szalad velünk a kocsi: egy kőbányát keresünk a város szélén. Másfél órás kutatás után véletlenül bukkanunk rá egy kanyonszerű helyre. Öt méter, s máris egy katlanba érünk, amelynek végét hatalmas szakadék zárja le. A meredek szélén állva elképesztő látvány tárul elénk: Fordok, Renault-k, Fiatok és még ki tudja, milyen autók szétszerelt alvázai szerteszét szórva.

– Tehát jó volt a megérzésünk! – mondja Apjok László. – Elhagyott hely, ember még véletlenül sem jár erre. Tipikus lerakóhely.

– *Rengeteg rozsdás roncsot látni. Ezek régiek?*

– Természetes, hogy rozsdás, hiszen le van égetve róluk a festék. Előre megmondom, alvázszám se lesz rajtuk.

Nekiindulunk a közel harminc-méteres meredeknek, imádkozva, hogy épségben érjünk le. Sétálgatunk a roncsok között, próbálunk valamilyen azonosítószámot találni.

– Tessék. Jól látható a „sikkantóval" (gyorsköszörűvel) kivágott rész. Itt yolt valamikor beütve a szám. Igy az életben nem tudjuk meg, kitől lopták el.

– *Honnan lehet tudni, hogy ez nem egyszerűen egy illegális roncstelep?*

– Erre könnyű válaszolni. Amerre feljöttünk, rengeteg hely volt, ahol el lehetett volna hagyni a roncsot. De nem: inkább jöttek pár kilométert s lelökték a mélybe. Vagy előtte, de az is lehet, hogy utána szétszerelték a járgányokat.

Elképzelhető még a biztosítási csalás is. Idehozza az autóját, szétszereli, utána rohan a biztosítóhoz. Egy dolog biztos. Ezek nem véletlenül vannak itt. Körül kell nézni. Töméntelen marlboros doboz, használhatatlan alkatrészek hevernek szanaszét. Nyugodtan lehet dolgozni, ebből a „gödörből" semmi sem látszik ki – mondja Ferencz zászlós.

– *Mekkora érték fekszik itt?*

– Nem lehet tudni, milyen korúak az autók, de nyugodtan 5–10 millióra tehetjük az itt levő kasznik árát. Természetesen ezt összeszerelt állapotban kell érteni.

– *Nyomoznak majd ebben az ügyben?*

– Nehéz kérdés. Ugyanis a szakadék alja a III. kerülethez tartozik, a teteje pedig már Pilisvörösvárhoz. Sokáig fog tartani, mire valami döntés születik.

– Tudja, mi a szégyen? Biztos vagyok abban, hogy a környéken lakók régen tudnak ezekről. Csak valamit elfelejtettek. Állampolgári kötelességük lenne értesíteni a rendőrséget. Akkor talán már régen meglennének a zsiványok.

***

Sajnos, nem csak elhagyott helyen működnek az autótolvajok.

Ha valaki manapság sétálni indul a Duna-parton, az előbbihez hasonló látványban lehet része. Az ellopott autókat kiviszik az érintetlen folyópartra és miután a használható alkatrészeket kiszerelik, a nyomokat igyekeznek eltüntetni. A képen látható BMW-ből például kiszerelték a motort, az összes használható, értékesíthető anyagot, és ezután felrobbantották. De a teljesen szétszerelt és értékesített autókból is marad néhány darab, amit a Duna-parti föveny jótékonyan eltakar. Az egyik ilyen kedvelt autótemető, ahová nap nap után érkezik az utánpótlás, a Pomázzal egy magasságban lévő ártéri terület. A terület táblával védett, elvileg behajtani tilos. Korábban a szovjet harckocsizók vízi átkelőhelye volt. Szinte senki nem jár erre ma már, csak horgászok. No meg az autótolvajok.

BÖSZÖRMÉNYI ZSOLT–DRIGÁN JÓZSEF

Díjazott, munka nélküli művészek

Catherine és Joseph von Ferenczy

Banga Ferencnek már tavaly sem volt munkája. Pásztor Gábornak talán lenne. De azt mondja magáról, hogy nem eléggé alkalmazkodó, ezért aztán mégsincs. Réber Ferencnek most van egy megrendelése, de ő már csak akkor hiszi, hogy könyv lesz belőle, ha már kapható. Ők a díjazottjai annak az alapítványnak, melyet Catherine és Joseph von Ferenczy tett 1986-ban.

A díj a náci deportálások áldozatául esett Csillag Albert – Catherine von Ferenczy unokatestvére – emlékét őrzi, aki grafikusművész és gyermekkönyv-illusztrátor volt. Rékassy Csaba és Gyulai Líviusz kapta meg először a díjat, s azóta minden évben olyan neves grafikusokat jutalmaz a magyarokból álló kuratórium, akiknek munkássága gyermekeink vizuális kultúrájának fejlődését elősegíti. A Csók Galériában kiállított néhány kép láttán, s a rögtönzött könyvbemutatón elmélázhattunk azon, hogy mostanában milyen kevés az igazán jó gyerekkönyv. Pedig szükség lenne rájuk, s a hozzájuk társuló nagyon jó színvonalú grafikákra, melyek a gyermeki fantázia szárnyalását elősegítik. A könyvpiacot ugyanis elöntik a Walt Disney-utánzatok, meg a tévébeli rajzfilmek képregényesített változatai. Jólesett újból kézbe venni Hervay Gizella Kobak könyve című gyerekkönyvét, melyet Banga Ferenc illusztrált (megjelenési ideje: 1973. „Nincs jó gyerekkönyv, mert egy az egyben megveszik a külföldi könyveket, szöveggel, illusztrációval együtt. Most az üzlet, a nyereség a lényeg. Nem kellenek a gyerekkönyv-illusztrátorok" – summáz keserűen Banga Ferenc.) Pásztor Gábor Nemes Nagy Ágnes verseihez készített grafikákat 1978-ban és 79-ben. (Szökőkút, Bors néni. „Az ember elgondolt valamit, aztán beleszóltak a szerkesztők, utána meglátta a kész könyvben, hogy a színek egészen mások, mint ahogyan ő papírra vetette, és mint amikor áldását adta rá. Ez aztán elveszi az ember kedvét.") Janikovszky Éva és Réber László gyerekkönyvein nemzedékek nőttek fel. Van annak már jó tíz éve, hogy ezek a könyvek megjelentek. A Szegény Dzsoni és Árnika című Lázár Ervin-meseregényt is jó pár évvel ezelőtt adták ki. („Mindenről beszélhetünk, csak a grafikákról nem" – mondja Réber László. Valami olyasmi sugárzik róla, hogy ne rontsuk el a díjátadás örömét szakmai sirámokkal.)

Joseph von Ferenczyvel nehéz volt beszélgetni. Emberek jöttek, mentek, akik vele akartak szót váltani. (De hát mi újságírók türelmesek vagyunk, kivártuk, míg ránk került a sor.) Megtudtuk, hogy Kőszegen lesz a legújabb S. O. S. gyerekfalu alapkőletétele. Ez már a harmadik. Ferenczy úr megjegyezte, hogy 396 falu van szerte a világon, és sehol nem volt gond, sem az építkezéssel, sem azzal, hogy apák nélkül nőnek fel a gyerekek. (A gyerekfaluban csak nők foglalkoznak a gyerekekkel. Mikor a pszichológusokra hivatkozom, hogy szerintük az apai mintára is szükség van, Ferenczy úr csak legyint, mert véleménye szerint az anyákra van nagyobb szükség a nevelésben. Ahogy észrevettem, nem nagyon kedveli a pszichológusokat.)

Amikor az itthoni változásokról kérdeztük, a lassúságunkat panaszolja. Hogy azok, akiknek dönteni kellene, ezt nem teszik. Tavaly például negyvennégy pontból álló javaslatot tett le az illetékes minisztérium asztalára (hogy melyikre, most ne firtassuk), azóta még egyre sem érkezett válasz. Mikor a pártokról beszélgettünk (csak úgy általában, ki sem ejtve egyiknek sem a nevét), Joseph von Ferenczy azt mondta, ő ugyan politikus alkat, és fiatalkorában politikusnak is készült, mégis, ha valaha is pártot alapított volna, a neve Wie geht es weiter?, azaz Hogyan tovább? lett volna. Mert mindig a fejlődés az érdekes, és az ehhez való szüntelen alkalmazkodás.

A Németországban élő üzletember néhány nap múlva lesz hetvenkét éves. Nem látszik rajta. Lendülete, tervei, magyarszeretete („ezzel a német sógorokat is beoltottam" – mondja) irigylésreméltó. Tartson is sokáig, és sok jó hozzáértő üzleti partnert kívánunk neki (és magunknak), hogy még sokszor örülhessünk együtt az ilyen ünnepi pillanatoknak.

FERENCZY ÁGNES

Fotó: RÓZSAVÖLGYI GYÖNGYI

Réber László, középen a kuratórium elnöke, Bernád István

Luxus-Babilon Pécsett

Porfelhő, nagy robaj Pécsett, a Kossuth Lajos utcában. Mi ez?

– O, semmi – mondja a tallócskát tolo iparos. – Épületfelújítást végzünk, csak azt nem tudjuk, kinek.

Mi megtudtuk. A helyi ingatlankezelő Vállalat megbízásából az Építő és Tatarozó Vállalat átalakítja az épületet. Még anno, az egykori tanács rendelte meg a munkát, erről tájékoztatott bennünket Újvári István, az IKV műszaki osztályvezetője és Selmeczi László, a Tatarozó Vállalat műszaki igazgatója. A földszintre ugyan visszaköltöznek majd a régi üzletek, irodák, de az emeleten a hajdani öt lakásból kettő marad. Közel százkilencven négyzetméteres reprezentatív lakosztályok. A tetőteret is beépítik: itt megmarad a városszerte híres „Babilon" torony, két lakással. Természetesen két terasz is csatlakozik a mini palotához. A tölgyfa parkettát és a márványlapokat külön szerzik be, ugyanígy az ablakborításhoz a rézlemezeket. Színes üvegablakok, mezzanin az alagsorban, szökőkúttal. De csak a szomszédos ház vízforgatási igényei miatt.

Épül a polgármesteri lakás? Így tudja Selmeczi úr. Dr. Mikes Évát, Pécs alpolgármesternőjét is megkérdeztük. Az önkormányzat még nem döntött a luxuslakások jövőjéről. Az alpolgármester szerint a városba látogató rangos külföldi vendégek használhatnák a felső szintet. Mellesleg a polgármester afféle legénylakásban lakik, s pillanatnyilag Amerikában van. Az alpolgármester-család közönséges lakótelepi panelben él. A város polgárai nem néznék rokonszenvvel, ha a vezetők s a köztársasági megbízott hivatali idejük alatt extra lakosztályokba költöznének.

Az év végére felújítják az egykori dominikánus rendházat, átadják a lakásokat. A munka harmincmillió forintjába kerül a városnak. A polgárok szeretnék végre tudni: ki költözik ide?

SZABÓ P. FERENC

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 FEB 3

Réber László

1021

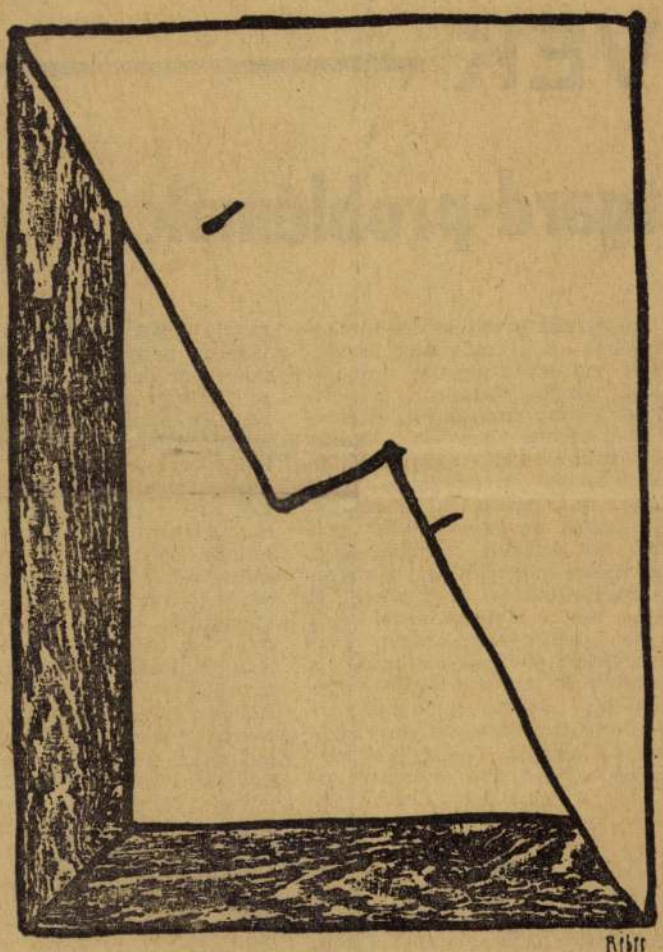

Réber László rajza

IYVEK —

vantgard-problémák

an monografikus teljességre törekedett. Szól az új művészet legfontosabb művészetfilozófiai problémáiról, gondos történeti áttekintést ad a főbb izmusokról, előzményeikkel együtt tárgyalja a kubizmust, futurizmust, expresszionizmust, a konstruktivizmust és absztrakciót, dadaizmust és szürrealizmust. Leírja formaeszközeiket, jellemzi és értékeli törekvéseiket, majd külön nagy részben ismerteti a magyarországi mozgalmat, *A Tett*, a *Ma*, a *Dokumentum* és a *Munka* áttekintésével, saját tevékenységének és folyóiratainak a történetét. Ez az összefoglalás személyesebb, oldottabb, apologikusabb, de itt is mindvégig tényközelből érvel: műveik elemzésével mutatja be egykori munkatársait, bőven idéz a lapok programadó cikkeiből.

●

Kassák könyve tehát nélkülözhetetlen hozzájárulás az izmusok jobb megismeréséhez, s ezen mit sem változtat, hogy számos dologban — s koncepciója egészét tekintve is — vitára késztet. Részben, mert magát az izmusok jelenségét is szerteágazóbbnak, tartalmilag önellentmondóbbnak hiszem, semhogy egyetlen kategóriában megrakció útján akarja az igazabb valóságot megragadni: nemcsak a felszínről mond le, de óhatatlanul a valóság belső teljességéről is. Egy kiragadott valóságjegyet nőttet műveiben meghatározóvá, általános érvényűvé — így a futurizmus a tett, a városi élet felgyorsult dinamikáját, az expresszionizmus a kozmikus magányára ébredt ember eksztatikus érzelmeit, a szürrealizmus a tudatalattit, a konstruktivizmus a dolgok végsőkig tárgyilagos szemléletének az igényét, a leegyszerűsített formák rendjét, logikáját stb. Ezért is az izmusoknak az objektív világértelmezésre törekvése sarkítottan szubjektív tartalmakat hordoz. Az avantgard művész nem a valóságot, hanem a valóságról kialakult valamilyen gondolatát, életérzését fejezi ki: művével tehát mindig és célzatosan *értelmezi* is a valóságot.

Miután az izmusok lázadása elsősorban a kifejező eszközök, a művészi forma területén zajlott, és itt a korábbi esztétikai kötöttségek alapvető átértékeléséhez, valóban forradalmi látókör-táguláshoz vezetett: érthető, hogy fellépésük idején az avantgard alkotók kategorikusan szembefordultak közvetlen elődeikkel, azokkal a modern művészekkel is, akik a „hagyományos" eszközökkel alkottak. Mégis, ebben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

Réber László rajza

színműve láttán egy olyan „erőszaktételnek" lehettünk tanúi.

MIT

Free Angela Davis Now! Azonnali szabadságot Angela Davisnek! *Stop War in Vietnam!* Fejezzék be a vietnami háborút! Angol szókincsünk akarva-akaratlan egyre bővül: érkeznek a kis, kör alakú jelvények, és viseljük őket gombkötőlyukban vagy galléron, s időről időre újakra cseréljük, nem mintha a régi már elavult volna, de hát egyszerre csak egy jelvényt lehet feltűzni.

S a jelvényviselők között akadnak mindenféle: idős, fiatal, diák, munkás — még színház is.

A *Stop War in Vietnam* jelvényt még szemérmesen a ka

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
OKT 30

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Réber László

1021

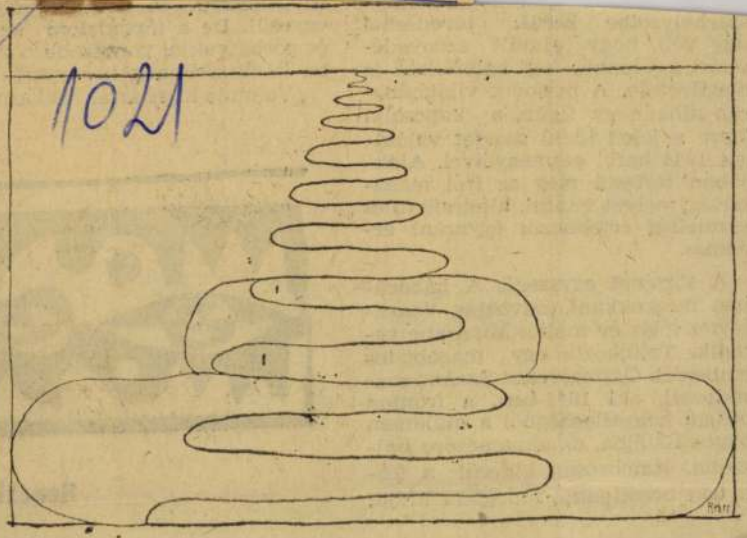

Réber László: Életút

szerhelyzetbe kerül:
úgy véli, hogy elmúlt
seiért a jelenben kell hely
megfizetnie. A második v
rús alhadnagy figurája
össze a jelen idejű szovje
got 1944 harci eseményeiv
jában testesül meg az íré
tartás, melyet vitatni, hitele
eszmeileg értelmezni egya
demes.

A történet egyszerű. A
ban megrokkant, szívbeteg Vaszil-
jevics húsz év múlva Minszkbe ve-
tődik. Találkozik egy magabiztos
emberrel. Összetéveszti Szahno szá-
zadossal, aki 1944-ben, a fronton
puszta kegyetlenségből a majdnem
biztos halálba, az aknamezőre haj-
szolta. Hamarosan kiderül: a fér-
fi, aki beszélgetni, iddogálni hívja:

Henczik János

REGŐS ISTVÁN

Szeretettel meghívom Önt a Várfok Galériába,
az XO Terembe
2002. december 5-én, csütörtökön 19 és 20 óra között

REGŐS ISTVÁN

kiállításának megnyitójára.

Megnyitja: Temesi Ferenc, író

A kiállítás nyitva: december 31-ig,
keddtől szombatig 11 és 18 óra között.

PORTÁL GALÉRIA
1012 Várfok u. 8.

2002. december 31-ig
NAGY GABRIELLA Lakótelep c.
munkája látható.
/olaj-vászon, 125x160 cm, 2000

A galéria gyűjteménye előzetes bejelentkezés alapján látogatható.

VÁRFOK GALÉRIA
Várfok Terem – XO Terem
1012 Várfok u. 14. és 11.
T/F: (+36 1) 489 39 20
489 39 21
213 51 55
e-mail: galeria@varfok-galeria.hu
varfok-galeria@freemail.hu
www.varfok-galeria.hu

Szalóky Károly

Együttműködő partnereink:
Állami Nyomda Rt.
Budapest Bortársaság
Café Alkoholos Filc
RÉM Kreatív Csoport

REGŐS ISTVÁN

Tisztelettel meghívom Önt a **VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA**
1994 április 28 - án 18 órára

REGŐS ISTVÁN

kiállításának megnyitójára

A kiállítás május 22-ig látható, szerdától vasárnapig 10 -18 óráig.
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Telefon/fax: 115-2165
Szalóky Károly

REGŐS ISTVÁN

Tisztelettel meghívom Önt a VÁRFOK 14 GALÉRIÁBA
1996 május 30 - án, csütörtökön 18 órától 20 óráig

REGŐS ISTVÁN

festőművész kiállítására.

A kiállítás június 23 - ig tart nyitva, keddtől szombatig 11 és 18 óra között.
Szünnap : vasárnap és hétfő

VÁRFOK 14 GALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Tel. / Fax: 115 - 2165
Szalóky Károly

Regős István

u. f.

Indulás Szentendréről

Regős István tárlata

[Vajda Lajos Stúdió pincegal.]

Esti Hírlap, 1985. nov. 11. 2.

ott a napi ujságírói gyakorlattal,
osszu évekre külföldre utazott. El-
t mindennapjaitól, elmélyült filo-
és művészettörténeti tanulmányok-
d Dantéval, Assisi Szent Ferenccel
ott, a képzőművészetek területén
és a modern művészet történetfi-
te.
kritika szempontrendszerét, azt ter-
l-Rónai tanulmány előtt is jelezték
az Erdei Viktorról szóló katalógus
lus cimü monumentális esszé. A Ház
ehát nem egyszerüen a szigorubb kri-
énetfilozófiáján elmélkedő teoreti-

REGÖS István

P. Szabó Emő. Kétütemű variációk. = ÉS 1995. nov. 24. 17.

Tüskés Gábor. Bp., Magvető, 1986 88-117. ill.
547. MÉRI István: Ásatása kolozsvári Fő téren 1943. Bev. Kovalovszky Júlia. Bp., Magyar Nemzeti Múzeum, 1986 74 p., ill. (A Magyar Nemzeti Múzeum Adattárának Közleményei, 1.)
Méri István: Középkori temetőink feltárásmódjáról: Megfigyelések a kidei XII-XIX. századi temető ásatásakor. > 98
Méri István: A magyar nép régészeti emlékeinek kutatása X-XVI. század. > 98
548. RÁSZLAI Tibor: Johanniták a középkori Somogy megyében. = Somogy, 14, 1986, 6. 77-84.
549. SZEKERES László: Kanizsa múltja a régészeti leletek fényében. Kanizsa, 1986 73 p. ill. (Kanizsa monográfiája, 1.)
550. WEHLI Tünde: Az 1083-ban kanonizált szentek kultusza középkori művészetünkben.= Művelődéstörténeti tanulmányok a magyar középkorról. Szerk. Fügedi Erik. Bp., Magvető, 1986 54-60. ill.
551. Zolnay László: A középkori Esztergom. Bp., Gondolat, 1983 > 1984, 638. **ism.** BOGYAY, Thomas von = Südost-Forschungen, 45, 1986, 370-372.

Építészet

552. M. ANDA Judit: Keszthely, Fő téri plébániatemplom. Bp., Tájak, Korok, Múzeumok, 1986 16 p., ill. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, 225.)
553. BALANYI Béla: Nagykőrös késő középkori erődítései. = Acta Musei de János Arany nominati, 4, 1986 167-190. ill.
554. BÁLINT Alajos: A mezőkovácsházi középkori település emlékei. Mezőkovácsháza, Városi Tanács, 1986 23

Tisztelettel meghívom Önt
1992. december 17-én 18 órára

Regős István

festőművész
kiállításának megnyitójára

A kiállítás január 17-ig látható.
Nyitva: szerdától vasárnapig 10-18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H-1012 Budapest I. Várfok u.14.
Tel/fax: 115-2165 Szalóky Károly

REGŐS ISTVÁN

Májusban megnyílik Magyarország legnagyobb építészeti és grafikai kiadványválasztékával a **VI.ker Ó utca 19. szám** alatt könyvesboltunk. Kínálatunkkal azonban már megismerkedhet a **Budapesti Könyvfesztivál K7-es pavilonjában** is, ahol megtekintheti és megvásárolhatja az általunk forgalmazott könyveket és folyóiratokat. Bővebb információért, ingyenes katalógusunkért keresse fel honlapunkat (**www.d2k.hu**), vagy hívja fel stúdiónkat a **2121 721-es** telefonszámon. Stúdiónk címe: **1122 Budapest, Városmajor utca 28/a.**

Piszkos módszerek

A kompromittáló anyagoknak több válfaja létezik: nyilvánosan megvádolhatnak valakit olyan bűntettel, amihez semmi köze, „informálhatják" a választókat, hogy az illető jelölt homoszexuális, vagy fotómontázs segítségével egy közismerten népszerűtlen személyiség társaságában mutathatják be a politikai ellenfelet. Az ukrán választások sajátossága, hogy a legbecstelenebb módszerek alkalmazói között a végrehajtó és igazságügyi hatalom képviselői is megtalálhatók. A központi választási bizottság az ellenzéki erőket képviselő jelöltek százait tiltotta el koholt indokok alapján. A bizonyítatlan vádak az állami adóügyi hivataltól származtak. A törvények értelmében a képviselőjelöltek felelősséggel tartoznak a jövedelmükkel kapcsolatos gyanúkért. Bizonyított adócsalás esetén a pártot vagy a jelöltet kizárhatják a választások résztvevőinek sorából. Az ukrán adóellenőrök azonban az abszurdumig feszítették a helyzetet. A Krími Autonóm Köztársaságban például levetették a résztvevők listájáról a Jabloko nevű párt vezetőjét, Galina Romanovát. Megvádolták, hogy nem jelentette be néhány lakása és autója jövedelmét. Romanova azonban visszavágott, a bírósághoz és a sajtóhoz fordult igazságért. Ki is derítették, hogy az adóhatóságok emberei tudatosan Romanova tulajdonaként írtak be olyan – valós személyekhez köthető – javakat, amelyeknek, akiknek semmi közük sem volt a jelölthöz. A jogaiba visszahelyezett hölgy keserűen jegyezte meg, hogy akár a legutolsó orosz cár birtokait is rátestálhatták volna, hiszen őt is Romanovnak hívták.

A becsületes és becstelen választási módszerekről folytatott vitának új fordulatot adott Alekszandr Jeljaskevics, a választások tisztaságáért felelős parlamenti bizottság elnöke. Bejelentette, hogy a birtokában lévő információk szerint a választási bizottságokra befolyással lévő pártok [illegible] télytársa, Jeljaskevics lett, akinek a választási körzetét, ahol korábban megválasztották, felszámolták.

A Szocialista Párt, amelyet a „Kucsma nélküli Ukrajnáért!" akciót irányító Alekszandr Moroz vezet, szerette volna felvétetni jelöltjei listájára Nyikolaj Melnyicsenko volt őrnagyot, a kazettabotrány hősét, aki nemrég politikai menedékjogot kapott az Egyesült Államokban. A központi választási bizottság azonban a volt államvédelmi tisztet törvényszegőnek nyilvánította (holott ilyesmire csak a bíróságnak lenne joga), az Igazságügy Minisztérium pedig példátlan módon érvénytelenítette az útlevelét. Ezzel egyrészt megfosztottak egy ukrán állampolgárt a hazatérés jogától (amit pedig garantál az alkotmány), másrészt azt is lehetetlenné tették, hogy leadhassa szavazatát Ukrajna washingtoni nagykövetségén.

Miután a nemzeti tömegtájékoztatási eszközöket az államelnök emberei ellenőrzik, független médiáról csak külföldi beruházók vagy alapítványok esetében beszélhetünk. De a nyugati alapítványok és több nagykövetség által támogatott független médiakísérlet, a Társadalmi rádió kudarcot vallott. Az új rádióadó sem a meghirdetett napon, február 28-án, sem később nem indíthatta be adásait. A televíziós és rádiós adásokat felügyelő állami szerv az utolsó pillanatban megtiltotta a lvovi Ljuksz rádiótársaságnak, hogy hullámhosszát a Társadalmi rádió rendelkezésére bocsássa. A tervezett adó vezetője, a népszerű újságíró Alekszandr Krivenko szerint *„a televíziós és rádiós adásokért felelős Nemzeti Tanács egyszerűen nem kívánta megnyitni az étert az ellenzéki hangok előtt"*. A Ljuksz igazgatója nem akart nyilatkozni az ügyben, nehogy az adók bejegyzésének küszöbön álló megújításakor emiatt kimaradjon a működési engedélyek osztogatásából.

Az internet az egyetlen, amelyik viszonylag mentes az államelnök és a vezető üzletemberek – az úgyneve- [illegible] ni zajlik. Az is világos, hogy a kormányzat számíthat az orosz, a fehérorosz és a többi szovjet utódállam küldötteinek megértésére, míg az ellenzék inkább az európaiakban és amerikaiakban reménykedhet.

A nemzetközi megfigyelés hatékonysága azonban sajnos nem túl nagy. A „hatalom pártja" mellett működő politikatechnikusok új és új módszereket eszelnek ki a szavazók nem túl becsületes megszerzése érdekében. Nem titok például senki előtt, hogy Kijev hagyományosan nem szavaz a baloldalra vagy a most is hatalomban lévő elnökre. Így volt ez az 1994-es és 1999-es elnökválasztáskor csakúgy, mint az 1998-as parlamenti választások idején. Ezért az államelnök stábja, hogy az ellenzék győzelmét megakadályozza, cselhez folyamodott. A karizmatikus fővárosi polgármester vezetésével megalakult egy új párt, a Jegyinsztvo (Egység). Ennek volt feladata gondoskodni arról, hogy Alekszandr Moroz (szocialista) és Julija Tyimosenko (korábbi miniszterelnök-helyettes) a felét se kapja meg azoknak a szavazatoknak, melyekre számítottak. Kijevben ma csak két elnökpárti erő, a Jegyinsztvo és az Egységes Ukrajnáért! plakátjait látni. A többiek, még Leonyid Kucsma legnyilvánvalóbb követői sem helyezhették el hirdetéseiket a törvények által biztosított módon. A Razumkij nevet viselő befolyásos Gazdasági és Politikai Kutatások Központjának elnöke, Anatolij Gricenko biztos benne, hogy a a nyugati megfigyelők a példátlan mennyiségű, választás előtti „mocsok" ellenére is elismerik majd a választások eredményét. A szakértő véleményét azzal indokolja, hogy Ukrajna Európa közepén van, és emiatt kockázatos lenne kételkedni az eredmények hitelességében. Már csak azért is, mert sok ázsiai utódköztársaságban a választások demokratizmusa még több kétséget hagy maga után, de efölött a nyugati megfigyelők mindig szemet hunytak. Ukrajnában is így lesz.

(Fordította Petőcz György)

Kapcsoljunk rükvercbe

Regős István munkáiról

Regős István *Nosztalgikus kép* című munkája nem is kép. Az állványon álló képtárgyat szemlélő ugyanis tulajdonképpen egy Trabantban ül – vagy talán inkább áll –, előtte a valóságos, egyszerűségével tüntető műszerfal a jellegzetes kapcsolókkal, a nemes vonalú kilométerórával – max. seb. 120 km/h, és leolvasható az is, hogy a kocsiban (egyébiránt roppant bizalomgerjesztőn) már 28 515 megtett kilométer van –, és középen, a vizuális fókuszpontban ott a lecsukható fedelű bakelit hamutartó is. A „kép" kerete a kályhaezüst színű, gumitömítéssel övezett karosszéria a felső részről lelógó visszapillantó tükörrel – vagyis a művet néző egyúttal pontosan tájékozódhat a mű előtti mögöttes terek látványáról, történéseiről is. Ebben a környezettel összekötő és a környezettől elhatároló egzakt kivágásban, a szélvédőn jelenik meg maga a kép: egy régi kocsikból álló, kivilágított ablakokkal zötykölődő, elől füstöt eregető mozdonnyal vezérelt (játék) vasúti szerelvény jelenése. Vagyis egy közúti-vasúti kereszteződésben kényszerül idegtépő várakozásra a Trabant (nyílt terep esetén) oly magabiztos pilótájává, illetve utasává átlényegült képnéző. Tehetetlenségre késztetve, a festői részletek szépségeinek feltárása közben fedezheti fel azt, hogy a szerelvény mögött egybefüggő, a vonatablakok fénye által megvilágított zöld lombozatsor zárja le a sejtelmesen sötét éjszakai égboltozat alatt meghúzódó távlatot: útnak arra már nyoma sincs. Akkor viszont ugyan miért és mire várakozik itt, ebben az otthonosnak korántsem ítélhető gépjárműben? Az egyetlen lehetséges, logikus megoldást választja tehát: félve a visszapillantó tükörbe néz és tétován rükvercbe kapcsol.

A *Nosztalgikus kép* alkotója, Regős István a szentendrei kortárs művészet – eme egyre differenciáltabb egység – önmaga számára különálló utat kijelölő és járó alkotója. A múlt század nyolcvanas éveitől gyarapodó munkásságában természetesen megfigyelhetők rokonító jegyek is – így Bálint Endre, Anna Margit és a kortárs ef Zámbó István alkotásaival és törekvéseivel –, de erőteljesebbek a nóvumok és az autonomitások, mint a hasonulások. Ezt hangsúlyozza az új kortárs művészeti lexikon címszavában Markója Csilla is: „A szentendrei festészet ef Zámbó–Wahorn–feLugossy nevével fémjelezhető vonulatának is sokat köszönhet, különösen az irónia tekintetében ez a pszeudonaív, a historikus-eklektikus nosztalgiákat, a metafizikus festészetet és a giccset egyaránt nyersanyagnak tekintő, letisztult formavilágú művész, akinek mágikus realista képfelfogása szintén nem előzmények nélküli a magyar művészetben. ...A képre mint a demonstráció eszközére reflektáló emblematikus tömörségű, az egykori lőtáblák és cégérek hangulatát idéző piktúrájának egyéni vonásai a posztmodern giccsközeli tendenciáival együtt érvényesülnek nagyméretű akrillképein éppúgy, mint szitanyomatain vagy rézkarcain." Regős festő, de e klasszikus meghatározás az ő esetében csupán nagy megszorításokkal alkalmazható: művei csak ritkán szokványos képek, bár majd minden alkotásának része – alárendelt vagy főszerepet játszó része – a szabályszerűen megfestett képmező. Művei legtöbbször olyan képtárgyak, amelyeken fontos a hordozó elem – amely lehet felcsavarható térképvászon, dobozfedél vagy valamely tárgy, tárgyfelület –, és fontosak a megjelenített motívumhoz kapcsolódó valóságos kiegészítő elemek, anyagok és tárgyak, mint például a moha, a babaszem, papírcetlik, címkék, fotó, egy-egy működő, körbejáró óramutató, propeller, kapcsoló, celofándarab, kóc. Eme vegyes technikával, kollázstechnikával felépített művei gyakran kilépnek az őket befoglaló, befogadó környezetbe is, mint az látható volt az egykori Fiatal Művészek Klubjában rendezett 1987-es *Gyermekkor* című kiállításon, vagy megfigyelhető volt az egyik hajdani Stúdió-kiállításon felvonultatott Széchenyi-installáció, a *Döbling avagy egy Halhatatlan Lélek szabadulása börtönéből* című alkotás Ernst Múzeumban történt bemutatásakor is. A hagyományos képkeretek gyengéd feszegetése, átlépése, a kép tárggyá alakítása mellett Regős alkotómódszerére jellemző a képsorozatok, az összefüggő műegyüttesek megalkotása. Ilyen együttesként született meg a kastélyok, a *Szeles idők*, a reformkor-képek, a rádiók, az órák, és ilyen, bár lazábban szerveződő kollekció az autók füzére is.

Regős István kompozícióit a tradicionális tájkép és városkép, a hagyományos csendélet műfajához kapcsolhatók, de csak feltételesen: motívumait a valóságos, a historikus-nosztalgikus megidézettség és a valóságelemeket szabadon átalakító, álomszerű láttatás kettőssége, vagy inkább szintézise élteti. A világítótorony, a felhőkarcoló, a hajó, a nagycenki kastély, a családi ház, a szél- és a gőzgép, a vitorlás, az evezőscsónak, a rádió, a budai alagút, a pesti Duna-part, a budavári sikló és a Kreml tornya olyan részletezéstől mentes, emblematikus képi kiemelésekként rögzülnek, amelyeket a frontalitás, a furcsa képkivágások, az egymás mögötti képsíkok rendszere, a sejtelmességekbe emelő perspektivikus szabálytalanságok, a sötét színfoltokban felgyúló fények és utat törő fénysugarak, a borongós, már-már fojtott kolorit Regős István által kidolgozott öntörvényű festői módszere jellemez és karakterizál. Az idősíkok kissé összemosódnak; a múlt a jelenbe emelődik és a jelen a múltba süllyed, és a kíméletlen realitásokba ágyazódik minden különösség és abszurditás.

Wehner Tibor

tenni az adatfeldolgozás egész útját, vagyis mindenkinek joga van tudni, ki, hol, mikor, milyen célra használja fel az ő személyes adatait." Az információs önrendelkezési jog nem korlátozhatatlan, ám az alkotmányossági felülvizsgálat kétségkívül nem követheti azt a szillogizmust, hogy az információs önrendelkezés alapjoga törvénnyel korlátozható alapjog, a vizsgált törvény ezt az alapjogot korlátozza, tehát a törvény alkotmányos. Az Alkotmánybíróság az alapjogi ítélkezés során nem mellőzheti az alapjog érdemi (morális) értelmezését, ellenkező esetben ugyanis a mérlegelést igénylő esetekben a döntés véletlenszerűvé válik.

6.

Öreg tengerész barátom ajándékozott meg az alábbi történettel: valamikor a forradalmi Jemen fővárosába, Adenbe igyekezett behajózni, amikor a parti erődből váratlanul gépfegyversorozatot lőttek ki a forradalmárok vélekedése szerint a partot túlságosan megközelítő hajójára, amit egyébként, a hajókorlát kilyuggatott vaslemezeit leszámítva, szerencsésen megúsztak. Az igazi meglepetés a kikötőben érte, mivel a kikötői hatóság megtéríttette vele a lövöldözésben elpazarolt lőszerek árát. A téglatörvény legsajátosabb megkülönböztető jegye az úgyszólván általános feljelentési vagy besúgási kötelezettség. A még csak premodern és modern besúgóhálózatok a mostanit megelőző életünkben még úgy működtek, hogy a költségvetés az állami újraelosztás útján biztosította az informátorok javadalmazását, a hálózatok költségeit. Most forradalmi változást élünk meg, mert maga a besúgott finanszírozza saját besúgatását. Miközben változatlanul adónkból tartjuk fenn a titkos információszerzésre is szakosodott rendészeti szerveket, azonközben, ha adótanácsadóhoz, autókereskedőhöz, ingatlanközvetítőhöz, közjegyzőhöz, ügyvédhez fordulunk, magunk fizetjük majd ki a besúgásra kényszerített személy honoráriumát is.

Tisztelettel meghívom Önt a **VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIÁBA**
1994 április 28 - án 18 órára

REGŐS ISTVÁN

kiállításának megnyitójára

A kiállítás május 22-ig látható, szerdától vasárnapig 10 -18 óráig.
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H - 1012 Budapest, Várfok u. 14.
Telefon/fax: 115-2165
Szalóky Károly

Rényi Krisztina

Szentendre,
Lukács fivérek u. 3—5. 2000

1956-ban született Budapesten.
1980-ban végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, ahol az első két évet festő szakon, Iván Szilárd tanítványaként végezte, majd 5 évig sokszorosító grfika szakon dolgozott. Ezalatt rézkarccal, litográfiával, szitanyomással és egyedi grafikával foglalkozott.
Mesterei: Raszler Károly és Kocsis Imre voltak.
Az említetteken kívül fametszeteket és akvarelleket is készít.
Tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának, a Szentendrei Grafikai Műhelynek, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának és az Art-éria Galériának.

Díjak:
1980 József Attila-pályázat díja
1982 Kanadai ösztöndíj
1984 Kondor Béla-ösztöndíj
Derkovits-ösztöndíj

Önálló kiállításai:
1984 Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
Erzsébetvárosi Kisgaléria, Budapest
Debrecen
1985 Cagnes Sur Mer, Franciaország
Denquer, Franciaország
1985 Művésztelepi Galéria, Szentendre (Pirk Lászlóval)
1986 Kaposvár Galéria, Kaposvár (Pirk Lászlóval)
Börzsöny Múzeum, Szob
1987 Stúdió Galéria, Budapest

Prizes:
1980 Prize of the Attila József competition
1982 Scholarship to Canada
1984 Béla Kondor scholarship
Derkovits scholarship

One-man shows:
1984 Ferencvárosi Gallery, Budapest
Erzsébetvárosi Small Gallery, Budapest
Debrecen
1985 Cagnes-Sur-Mer, France
Denquer, France
1985 Gallery of the Artists' Colony, Szentendre (with László Pirk)
1986 Kaposvár Gallery, Kaposvár (with László Pirk)
Börzsöny Museum, Szob
1987 Studio Gallery, Budapest

1

1956 born in Budapest
1980 graduates from the Academy of Fine Arts where she studied two years in the Painting Faculty and five years in the Multuplying Graphic Faculty practised etching, lithography, sikscreen and drawing as well her masters were Károly Raszler, Imre Kocsis
besides the above mentioned branches she makes woodcuts and china-inks
member of the Art Fund of the Hungarian People's Republic, the Graphic Workshop of Szentendre, the Young Artists' Studio and the Art-éria Gallery

2

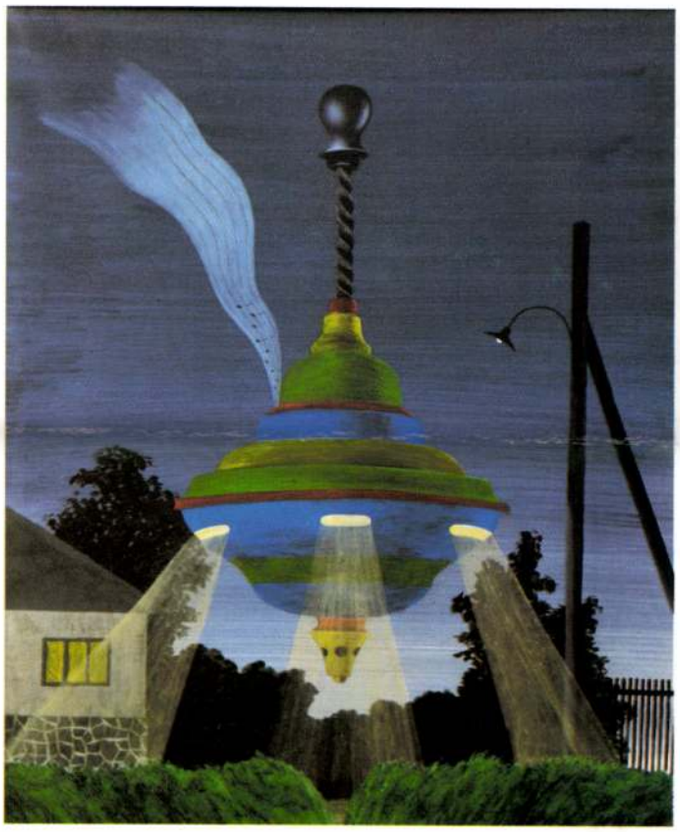

3

1. **Csókafa,** vegyes technika, 250×120 cm, 1987.

2. **Búgócsiga,** akril, vászon, 120×100 cm, 1987.

3. **Persely,** akril, vászon, 170×110 cm, 1987.

1. **Jackdaw-Tree,** 1987
mixed technique, 250×120 cm

2. **Whirligig,** 1987
acrylic on canvas, 120×100 cm

3. **Savings-Box,** 1987
acrylic on canvas, 170×110 cm

2

3

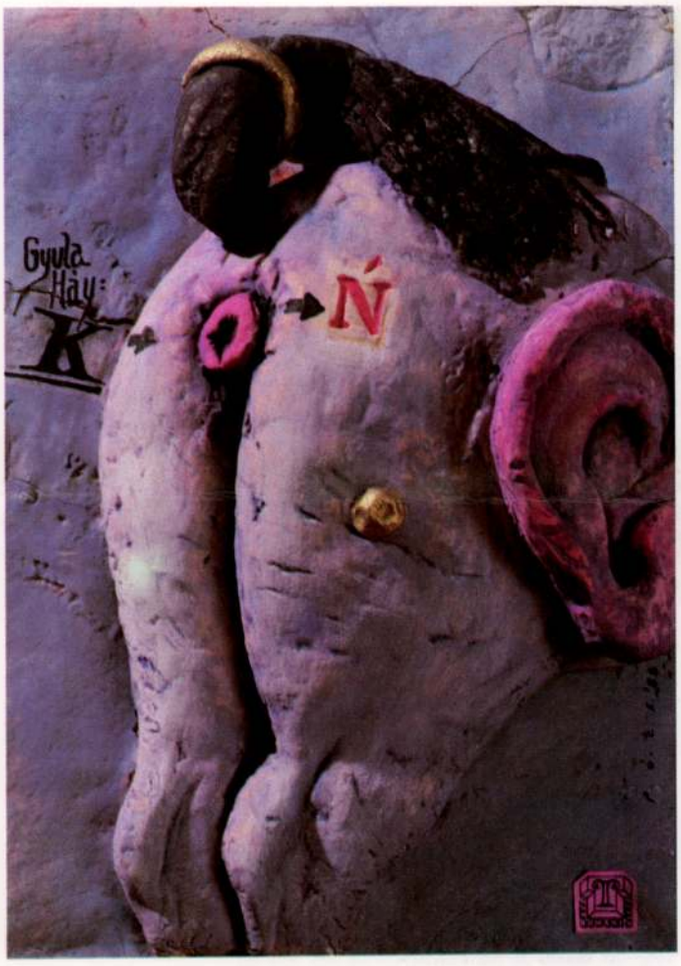

1. **Tetoválások,** festett sógyurma, 60×40 cm, 1987.

2. **Plakátok 1977—1987,** festett sógyurma, 47×32 cm, 1987.

3. **Háy Gyula: A Ló,** festett sógyurma, 25×18 cm, 1988.

1. **Tattoos,** 1987
painted plasticine, 60×40 cm

2. **Posters,** 1977–1987
painted plasticine, 47×32 cm

3. **Gyula Háy:** The Horse, 1988
painted plasticine, 25×18 cm

Regős István

Szentendre
Vörös Hadsereg u. 14. 2000

1954-ben született Budapesten.
1969–73 között a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában tanult. Tanárai: Szűcs János és Somogyi Gábor voltak.
Egy évig díszítőfestőként dolgozott.
1980-ban végzett a Magyar Képzőművészeti Főiskola festő szakán.
Mestere: Sváby Lajos volt.
1986-tól a Szentendrei Grafikai Műhelynek, az Art-éria Galériának és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja.
1987-től Szőnyi-ösztöndíjas.

Önálló kiállításai:
1985 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1987 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Atrium Hyatt, Budapest

1954 born in Budapest
1969–73 studies at the Polytechnic of and Applied Arts his masters were János Szücs, Gábor Somogyi worked a year as a decorative-painter
1980 graduates from the Academy of Fine Arts (Painting Faculty)
his master was Lajos Sváby
1986 member of the Graphic Workshop of Szentendre, the Art-éria Gallery, and the Young Artists' Studio
1987 Szőnyi scholarship

One-man shows:
1985 Lajos Vajda Studio, Szentendre
1987 Young Artists' Club, Budapest
Atrium Hyatt, Budapest

1

REGŐS István

1993
jan. 8
ÉS

Regős István kiállítása

A Várfok 14. Műhelygaléria (Budapest I., Várfok u. 14.) rövid idő alatt az egyik legrangosabb kiállítóhelyiséggé nőtte ki magát. Köszönhető ez a tulajdonos *Szalóky Károlynak*, aki ezúttal *Regős István* alkotásaiból rendezett bemutatót. A kiállítás *január 17-ig látható hétfő és kedd kivételével, naponta 10—18 óra között.* A galériában neves kortárs képzőművészek alkotásai vásárolhatók.

voltak hangsúlyváltozások az idők folyamán
len, hogy korai munkáinak[1] többsége az akk
holland modorban készült gyümölcs- és vir
volt. Az első Bogdányra vonatkozó utaláso
ezzel a csoportjával kapcsolatosak. 1688 nyará
Amszterdamban élő Misztótfalusi Kis Miklós
hogy megkérte német barátját, juttasson el
Bogdánynak Angliába. Barátja holland képe
söket és barackosokat" vitt Londonban, hogy
séggel eladja. Misztótfalusi ekkor melegen
Bogdányt, mint ilyen képek alkalmas kés
Közel tíz év múlva Charles Hatton is e téren

ságát dicsérte: „Ezen a délutánon (1697. augu
megnéztem azt a kevés, de igen szép növény
megmaradt a hamptoni nemes növénygyűj
s amelyeket nagyon jól festett le egy bizony
a gyümölcsök és virágok kitűnő magyar festő
cereust, a tövises fügekaktusznak egy oly cs
fajtáját, amelyhez foghatót még sohasem látta
superbum, a korallfa és a törpe aloék egyik s
virágú fajtája virágzott, és néhány igen szép
amelyeket Bugdan Lord Dover vidéki háza
tulipánjairól festett, s akinek városi házá
számos nagyméretű és különleges képet kés

Bogdány korai, holland modorú csendélet
Vertue bizonyítása is elfogadható. Szerinte a
„előbb ismerték a magyart jelentő nevét, mint
nevét",[16] és az a kevés ismert képe, amely
a „Hungarus" jelző is követi, valóban il
gyümölcs- és virágcsendélet.[17] Az 1700-
honosításának dátuma, majdnem biztos ter
quemje a nevéhez illesztett „Hungarus" je
amit úgy tűnik, igen ritkán használt.

REGÖS István

Studió Vall. 5. sz. 292. p.

Új Művészet 1992

y-címer, hátsó kötés-
ós rendben, középütt
is aranyozott, gazdag
ıőrkötések — a győri
1], meg a sárospataki
ban hasonlítanak egy-
án bonyolult vonalú
is keretben Krisztus-
kartus körül egy-egy
is. Bár eltérnek egy-
, méretükre, színűkre
motívumkincs, sőt a
s. Itt is, ott is ismét-
ıdékos léc, az ovális
ogas Báthory-címer.
z összes győri Báthori
gyanott a sárospataki
é is. S ez a műhely
ajtott művek sarok-
mott, manierisztikus
nis azon a századunk
vő Plutarkhosz-köte-

lása szerint — maga
Báthory Andrásnak.
vehető, hogy ezt a
ály vásárolta és köt-
zásából.[53]

REGŐS István

VÁR 14 FOK
MŰHELYGALÉRIA
H–1012 BUDAPEST VÁRFOK U. 14.
☎: (361) 115-21-65

BODÓCZKY ISTVÁN
BÖRÖCZ ANDRÁS
BUKTA IMRE
EL KAZOVSZKIJ
GERBER PÁL
KONCZ ANDRÁS
REGŐS ISTVÁN
SZEMETHY IMRE
SZIRTES JÁNOS
SZOTYORY LÁSZLÓ
ÚJHÁZI PÉTER

Kortárs magyar képzőművészeti alkotások bemutatása és értékesítése

Tisztelettel meghívom Önt
1992. december 17-én 18 órára

Regős István

festőművész
kiállításának megnyitójára

A kiállítás január 17-ig látható.
Nyitva: szerdától vasárnapig 10-18 óráig
Szünnap: hétfő és kedd

VÁRFOK 14 MŰHELYGALÉRIA
H-1012 Budapest I. Várfok u.14.
Tel/fax: 115-2165 Szalóky Károly

AZ ATLANTIS GALÉRIA
MEGHÍVJA ÖNT
"ATLANTIS II.- SZENTENDRE" KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁRCIUS 25-ÉN DÉLUTÁN 6 ÓRÁRA
Megnyitja:
"Happy Dead Band"

*

A tárlat megtekinthető 1993. március 26-tól május 26-ig
Atlantis Galéria, Budapest, Váci út 156.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

Aknay János
Bereznai Péter
Bukta Imre
Gaál József
Jovián György
Kalmár István
KENTAUR
Kótai Tamás
Krizbai Sándor
fe Lugossy László
Lukács Tibor
Magyar Gábor
Márkus Péter
Nagy Árpád
Orbán Attila
Pacsika Rudolf
Pirk László
Regős István
Rényi Krisztina
Sinkó István
Stefanovits Péter
Szirtes János
Szurcsik József
Vincze Ottó
Wahorn András
ef Zámbó István

Regös István

REGŐS István

BAKONYVÁRI M. Ágnes: Fiatal kelet-európai festőművészek kiállítása Rotterdamban. = Új Tükör, I.évf.2.sz. 1990. 55.p.

Regős István: Döbling, 1989,
akril, vászon, 200×128 cm

REGŐS István

M.Nemzet,1993.január 2.

REGŐS ISTVÁN kiállítása január 17-ig látható hétfő és kedd kivételével naponta tíztől délután hat óráig a Várfok 14 Műhelygalériában, a Várfok u.14. szám alatt. A galériában neves kortárs képzőművészek alkotásainak bemutatója és árusítása történik. A kiállítás látogatása díjtalan.

unkra jellemző központi irá-
területén különösen az épité-
elő Hofbauamt az összbirodalom-
ivatalosan inicíált épitkezé-
ek, gazdasági épületek stb./
. A hagyományos felsőolasz-
ának lombardiai uralma is elő-
, a kézmüvességben is megfigyel-
olasz áramlat, amelyet azonban
a többi osztrák tartományból
morvák stb./ ellensúlyoznak.
ly leggyorsabban reagál az új
abadul a bécsi gyámkodás alól.
gattal általában, Béccsel

REGÖS István

Új Művészet 1991/4

Oktatási segédanyagok kezdőknek és haladóknak

REGŐS ISTVÁN MŰVÉSZETÉRŐL

P. SZABÓ ERNŐ

Isten szeme mindent lát, el ne lopd a léniát – lehet, hogy néhány idősebb kiállításlátogatónak első látásra ezt a régi, eléggé meg nem szívlelhető mondókát juttatja eszébe *Regős István Bűneset* című festménye. Az 1987-ben készült kép két antihőse a néző felé les, mintha ebből az irányból várná a leleplezést, pedig a háttér felé kellene figyelnie: ott lebeg, a sötét kékes árnyalatokba burkolt éjszakai tájat őrizve, a tágra nyílt, isteni szem.

Regős István: Árokszéli plein air, 1985, vegyes technika, 60×60 cm

A nyilvánvaló pedagógiai tanulságok persze csak annak a, naiv szemlélettől vezetett nézőnek lennének fontosak, aki nem művészeti alkotásként, hanem a mindennapi élet részét képező, az érzelmeket, gondolatokat a maguk nyerseségében közlő műként, a naiv önkifejezés termékeként fogná fel a képet. Mint oly sok más alkotására, erre a Regős-műre is hajlamosak némelyek a „naiv művészet" jelzőt alkalmazni, noha szemléleti összetettsége, eszközhasználata révén az ő művészete élesen elválik a naivok, az őstehetségek művészetétől.

Regős nagyon is tudatos művész, s a *Bűneset* című kép, amely mintegy „oktatási segédanyagként", kitekerhető, falra-akasztható „humángeológiai térképtekercsként" fogalmazódott meg, tudatosan alkalmaz formai, szerkesztésbeli esetlenségeket, leegyszerűsítéseket, hogy azokat a tudományos szemléletmód tárgyilagosságával szembesítse. Úgy beszél tehát a szituációról, hogy közben a szemléletre is utal, amellyel ahhoz általában közeledünk, s az irónia segítségével megkérdőjelezi azt. Egyfajta modellként is felfogható a kép, hiszen Regős művészetének számos elemét tartalmazza. Jellegzetesek a naiv művészetet idéző formák, figurák, a háttérben sötét foltként feltűnő ház „portréja", s jellegzetes az a megoldás is, ahogyan a festő a mű jelentését többrétegűvé teszi. Egyrészt sajátos, szubjektív jellegű történelemidézésen keresztül ragadja meg az időt, kapcsolja össze a mát az évekkel, évtizedekkel ezelőtt történt eseményekkel. Másrészt ennél még nagyobb időintervallumokat, térbeli ugrásokat, nyelvi eltéréseket „békít össze", mintegy az egyénileg megélhető történelmet a história nagy folyamataiba bekapcsolva.

Szellemi-nyelvi formálódása hosszú ideig a közönség elől meglehetősen rejtve ment végbe, hiszen a Szentendrén élő Regős István, noha már 1980-ban elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát (mestere *Sváby Lajos* volt, aki elsősorban „tartást, igényességet" adott tanítványainak), csak 1985-ben rendezte első egyéni tárlatát a Vajda Lajos Stúdió galériájában.

A nyolcvanas évek első fele a keresés időszaka volt, a „hogyan nem" kérdésre adott válaszok korszaka. Első önálló tárlatán viszont már kiforrott művekkel jelentkezett, s olyan kérdéseket vetett fel, amelyeket későbbi bemutatóin is tovább boncolgatott. E tárlatok egyike a *Gyermekkor* (Fiatal Művészek Klubja, 1987), a másik a *Kastélyok* (Átrium Hotel, 1987) címet viselte; a Stúdió Galériában, 1989-ben új témakör, a magyar reformkor képei jelentek meg, míg a Balaton Galéria egyéni kiállítása (1989) mintegy átfogta az öt év termését. Így hát a bemutatók egyrészt tagolják az eddigi pályát, másrészt jelzik, milyen következetesen, öntörvényű módon alakult Regős művészi világa.

A folyamat, mondhatni a szárnyakkal felszerelt családi kerékpár árnyékából indult, hiszen a Vajda Lajos Stúdió galériájában rendezett tárlaton posztamensre került az apai ajándék, a ma is működőképes, 1928-as kétkerekű. Az annak rendje és módja szerint leleplezett bicikli nyergében (a falra akasztott régi fotón) édesapja és két testvére ült, mögötte

viszont (a tárlat jelen idejében) békés családi csoportképhez álltak be a jelenlévők, hogy azután a földre terített fehér textíliára vetített árnyék újra az egykori hármasképet rajzolja ki – az árnyék ugyanis festve volt.

A Regős-festmények „naiv", „primitív" formái is a fentihez hasonlóan összetett szellemi, művészi konstrukciók részeiként jelennek meg. Jelzik: csak első pillantásra tagolatlan, valójában nagyon is árnyalt, artikulált ez a művészi nyelv, a különböző rétegek társítása – mint a talált tárgyak alkalmazása, a kollázstechnika alkalmazása – az idő-, térbeli és szemléleti síkok folytonos egymásbajátszását, egymás kölcsönös átszínezését eredményezi.

A kerékpár ugyanúgy idézi itt a család történetét, mint amennyire utal *Duchamp* művészetére az *Árokparti plein air* című, egyébként a *Bukta Imre* műveiről is ismert „mezőgazdasági tömegjelenetek" világát kutató, 1985-ös munka; az 1987-es *Ló* ugyanúgy vezet vissza a gyermekkor világába, mint *Larionov* 1908-as bumfordi *Lovas katonája* felé. A *Halas csendélet* szinte *Paizs-Goebel Jenő Aranykora* előtti hommage-ként is felfogható lenne, s a békésen várakozó tárgyak mögött – mintegy idézetként – a láthatáron *De Chirico* metafizikus festészetének egyik jelképes motívuma, a füstölgő gyárkémény is megjelenik. Az idézetek, utalások egyben átértelmezést is jelentenek, érdekesen példázza ezt az 1985-ös *Állatmese* istenkéz-motívuma. Az eredetileg védelmet, az isteni hatalom kiterjesztését jelentő motívum ezen a művön meglehetősen blaszfémikus módon jelenik meg: a maga szemétdombján kapirgáló tyúkocskát a kétfelől közelítő ellenség helyett valószínűleg éppen az égből lenyúló isteni kéz ragadja el. A sajátos történeti-művészettörténeti utalásrendszeren belül ez a kézmotívum a vallásos-népi giccsek felé tereli a nézőt, hiszen a kéz, akár a szem *(Bűneset, Forradalom, Bomarzo)* vagy a szív (*Kiskarácsony, Kastélyok*-sorozat) a legyakrabban előforduló ex votók közé tartozik, és sajátos, a

Regős István: ▷
Hídavatás
1990, akril, vászon,
105×300 cm

Regős István: Csókafa,
1987, vegyes technika,
250×120 cm

Regős István: Állatmese, ▷
1985, akril, vászon,
80×100 cm
(Fotók Tahin Gyula)

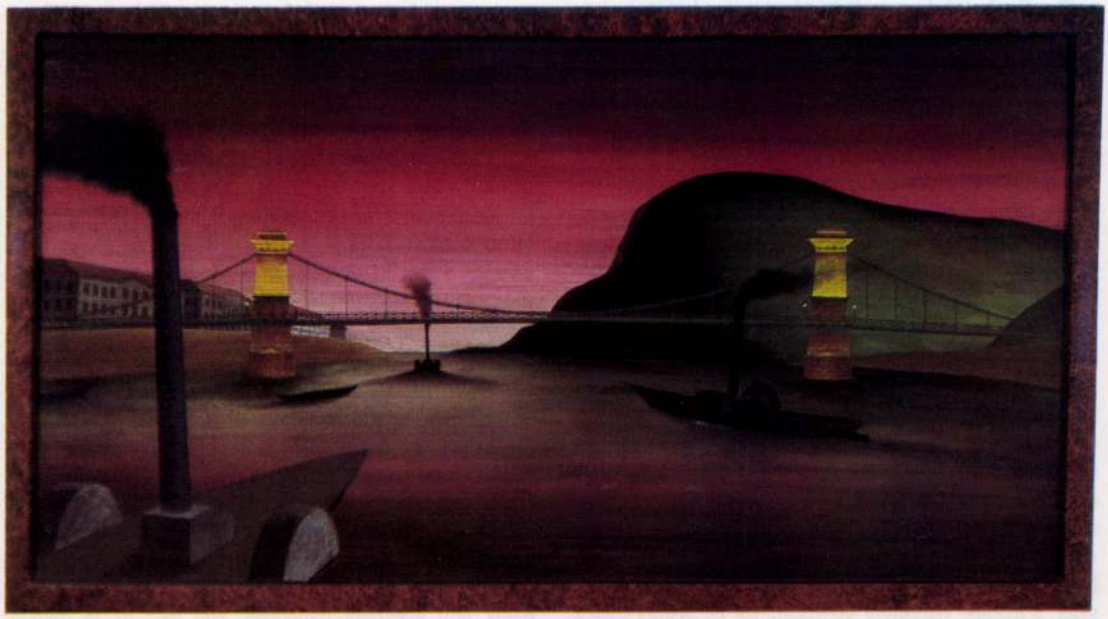

misztikumot és racionális elemeket ötvöző kapcsolódási pontot jelenti az egyén és a végtelen között. Megjelennek a hétköznapi környezet részben tipikusan magyar, részben nemzetközi vizuális „hulladékai" *(Aggódó angyal, Palladio centenáriumi évében)*, a címkék-matricák-emblémák világa *(Gauloise)*, a hosszú kisvárosi verandák nyers ágakból szerkesztett képkeretei *(Tavasz, Kiskarácsony, Reménykedve)*, a gyermekjátékok *(Motoros)*, a folklorisztikus motívumok *(Kalocsai vegyes)*, s megjelenik maga az új, a „mű" anyag, amely Regősnél jellegzetes módon az egyik őselemet, a vizet formázza.

Úgy indult – s halad tovább – az apai kerékpár nyergébe

szállva Regős István a családtörténet mélye felé, hogy közben, mintegy személyes jellegű lírai mondandó ellenpontjaként, feltérképezi a vizuális környezet romlásának jellegzetes helyszíneit is, mégpedig nem az ítélethozatal céljával, hanem hogy mintegy megszüntetve megőrizze, felmutassa, egyben át is alakítsa azokat. Ugyanígy vizsgálja a vizuális megismerés, megidézés olyan eszközét, mint a fotó, a szemléltető ábra – rajz –, amint a kerékpárakció dokumentumai is jelezték, s jelzi számos, régi fotókról, árjegyzékekből, katalógusokból származó motívuma.

A szubjektív családtörténet képei alkották a *Gyermekkor* című, 1987-es kiállítás anyagát. A személyes és objektív elemeket sajátosan ötvöző *Bűneset* mellett több „szemléltető ábra" készült akkoriban. A *Persely, az Aggódó angyal,* a kétoldalas *Balance I–II.* – újabb művészettörténeti utalás, ezúttal *Picassóra?* – szakaszhatárt is jelent, ha a választóvonal nem is rajzolódik ki nagyon élesen. A „belső tájak" képe egyre áttételesebben jelenik meg, például különböző épületek karakterének, „portréjának" megrajzolása közben (*Kastélyok*-sorozat, 1987, *Ház,* 1988, *Banhof,* 1988), vagy a „kvázi tudományos" fogalmazásmód és egy időben távolibb korszak, a magyar reformkor vizsgálatának összekapcsolásában. Politikáról, történelemről, kultúráról beszélnek e képek, s közben a XIX. század pozitivista tudományfelfogásával, az objektív megismerés mindenható erejébe vetett hittel szembeni kételyt is megfogalmazzák. Nem mellékes természetesen az sem, hogy a ráció és az irracionalitás tanulmányozása közben a jelen számára valóban különösen fontosak a magyar reformkor eseményei, a főszereplők sorsa által kínált tanulságok. Mily érdekes módja például a feloldhatatlan ellentmondások feloldásának az, amelyet a „Döbling avagy egy Halhatatlan Lélek szabadulása börtönéből" feliratot viselő szemléltető ábra, s a döblingi gyógyintézetet idéző környezet (az 1988-as Stúdió-kiállításon bemutatott installáció) kínál: a döblingi lángok és a nagycenki kastély, a füst képében égbe szálló gróf, és a Széchenyi kispárnáján békésen pöfékelő balatoni gőzhajó – néhány motívum is elég, hogy ijesztő mélységeket villantsanak fel.

Széchenyi után Regős érdeklődése természetes módon fordult a nagy ellenfél, az esőcseppek helyett Coca-Colától áztatott kalapú kormányzó *(Kossuth Amerikában),* majd más, ma is időszerű utalásokban bővelkedő témák *(Balatoni gőzös, Pest 1838 márcz. 15, Hídavatás)* felé. Egyre teljesebbé válik az együttes, és Regős szándékai szerint egy „Körkép" is születik. Ha nem is tudjuk, mikor valósul meg a „nagy mű", máris eljátszhatunk a gondolattal, hogy hol keresnének helyet száz évvel későbbi utódaink egy ilyesfajta pannónak. Hol lesz az új magyar Pusztaszer? Vigyük talán Ózdra a képet – bólintanak egyetértőleg műtörténészek és hivatalnokok –, hiszen Regős művész úr is ott ábrázolta egykor Dérynét, amint a munkásoknak énekelt.

víleda®

praktikus **korszerű**
higiénikus **gyors**
esztétikus **tartós**

A POLITUR Vegyi Kisszövetkezet szabja, csomagolja és forgalmazza az Európa-szerte ismert és népszerű német víleda cég termékeit. Háztartásában élmény a takarítás, mosogatás, ha víleda kendőket használ: ablaktörlő, padlófelmosó, háztartási törlőkendő, szivacskendő, mosogatóruha, pohártörlő, dörzsi, Glitzi.
Védi a kezet, ha padlóápolásnál a hosszú nyeles gyorsfelmosóval takarít. Autósoknak kedvende a víleda autóápolókendő és a szélvédő törlőpárna.

POLITUR Vegyi Kisszövetkezet
1036 Budapest, Szív u. 61.
Telefon: 112-1836, 132-5524
Telefax: 112-0884

POLITUR
VEGYI KISSZÖVETKEZET

REGÖS István

90 2.55

91 4. 43-46

10.60

91.3. 38,71

Új Művészet

Új Művészet

REGŐS ISTVÁN

Bomarzo, 1988, vegyes technika, 35x30 - 91.4. cimlap

Árokszéli plein air, 1985, vegyes technika, 60x60 - 91. 4. 43

Csókafa, 1987, vegyes technika, 250x120- 91.4.44

Állatmese, 1985, akril, vászon, 8oxloo - 91.4.45

Hidavatás, 199o, akril, v. 105x3oo - 91.4.45

Új Müvészet

Új Művészet

REGŐS István

Döbling, 1989, akril, vászon, 2ooxl28 - 9o.2.55

Új Müvészet

A MEGNYITÓT A SZENTENDREI KORONA ÉTTEREM TÁMOGATJA

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

nka

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága

szeretettel meghívja Önt

Regős István

Munkácsy-díjas festőművész

retrospektív kiállításának megnyitójára

2005. március 15-én 17 órakor

a Szentendrei Képtárba.

Szentendre, Fő tér 2–5.

Megnyitó beszédet mond: Fábry Sándor

A kiállítás megtekinthető:

2005. június 12-ig hétfő kivételével

naponta 10-től 18 óráig.

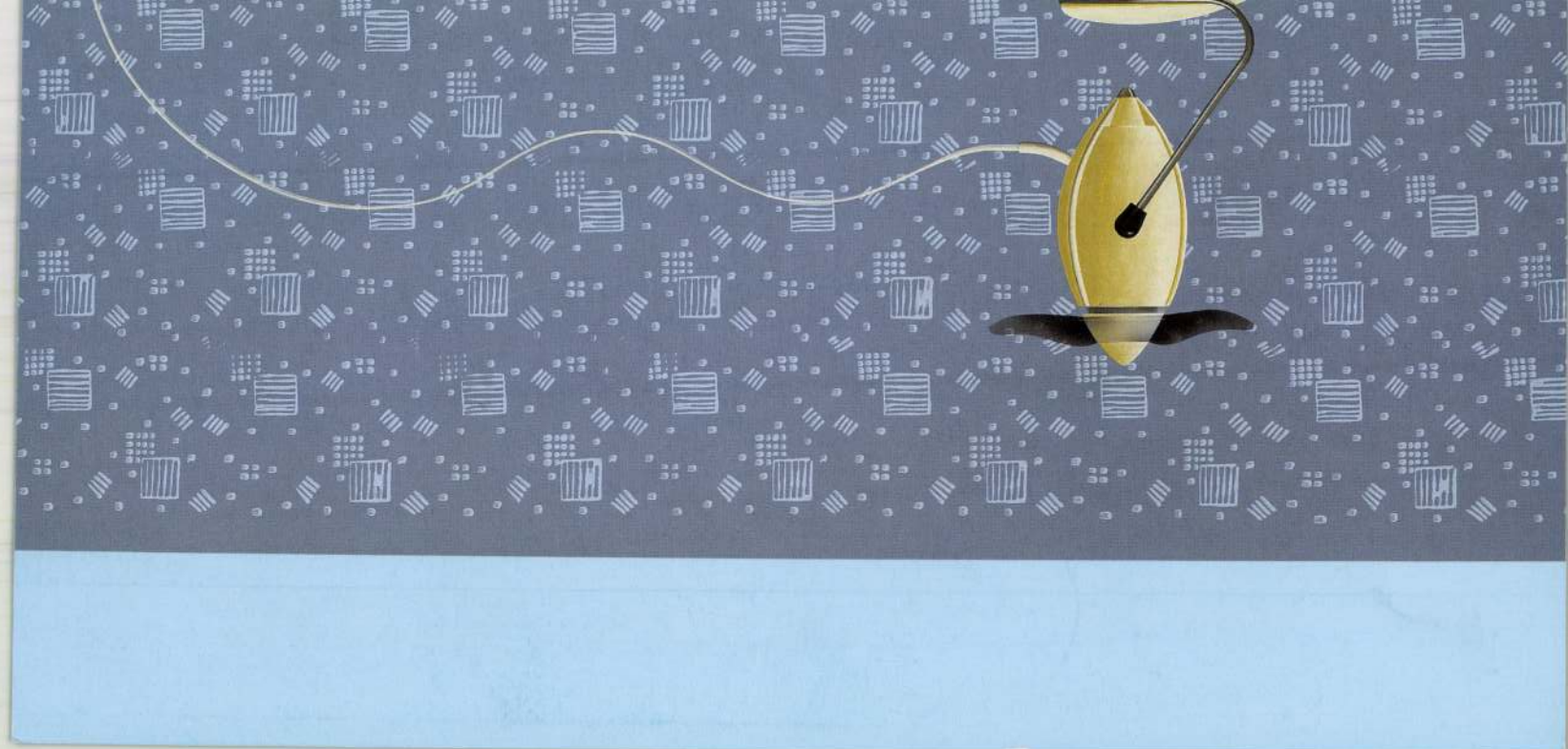

REICH, Andreas Király udvari kútmester

A 18. sz. negyvenes éveiben dolgozott Reichen az Erdődy-Pastély kertjében

Ars 1997/1-3. 231.

REGŐS ISTVÁN

NÉPSZABADSÁG

2000. IV. 29

REGŐS ISTVÁN A Dunánál című tárlata május 7-ig várja az érdeklődőket a szentendrei ArtÉria Galériában (Városház tér 1.).

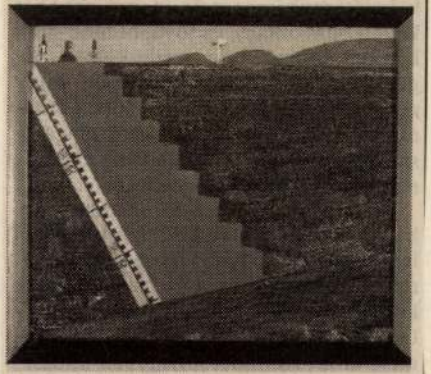

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága

szeretettel meghívja Önt

Regős István

Munkácsy-díjas festőművész

könyvbemutatójára

2005. május 28-án 18 órakor

a Szentendrei Képtárba.

Szentendre, Fő tér 2-5.

A könyvet bemutatja: Szalóky Károly

a Várfok Galéria tulajdonosa

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

nka

REGŐS István

NAGY Zoltán: Vigyázat kiállítás!
= Új Magyarország, 1992. szeptember 25.

Bp., Fészek ~~Galéria~~ klub, 1992

MAGYAR NAPLÓ

A MAGYAR ÍRÓSZÖVETSÉG FOLYÓIRATA

A megrendelő neve:

.....

Kézbesítési cím: □□□□ .....

.....

Telefonszám: .....

Előfizetem ..... év ..... hónaptól

☐ a Magyar Naplót ☐ a Művelődést (Kolozsvár)

☐ a Székelyföldet (Csíkszereda) és

☐ a Látót (Marosvásárhely)

számonként 100 Ft-os kedvezményes áron:

☐ félévre 600 Ft, szomszédos országba 1200 Ft, egyéb külföldi országba 20 USD

☐ egy évre 1200 Ft, szomszédos országba 2400 Ft, egyéb külföldi országba 40 USD

Az előfizetéshez ☐ csekket, ☐ számlát kérek.

.....

a megrendelő aláírása

VÁLASZ-LEVELEZŐLAP

Belföldre bérmentesítés nélkül feladható. Az esedékes díjat a címzett fizeti.

MAGYAR NAPLÓ

Budapest

Pf. 15

1406

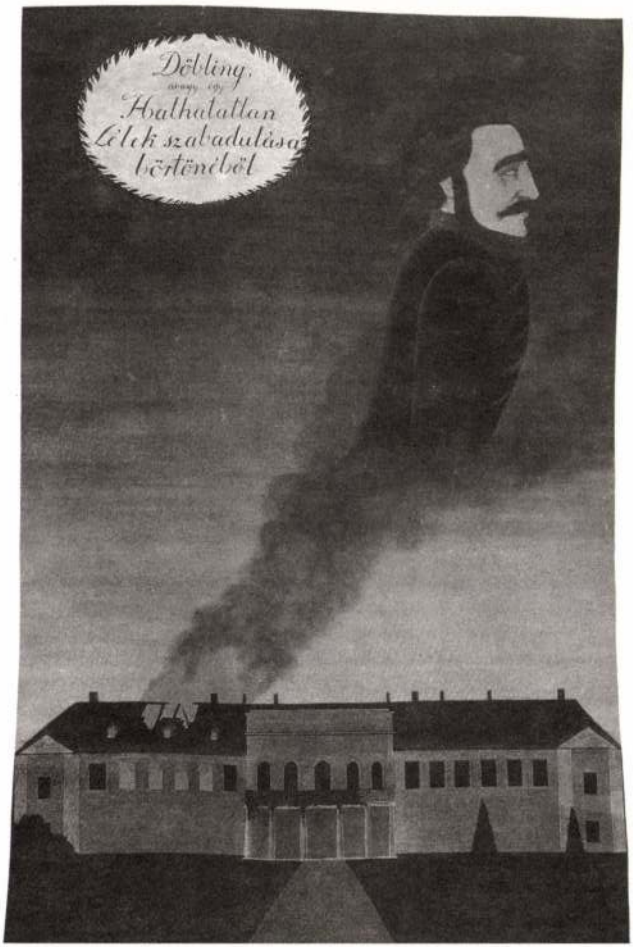

Regős István: Döbling ...

A Széchenyi-objekt megvásárlásához
a Nagycenki Múzeum támogatókat keres.

(További információk: Regős István, telefon: 26/313-649)

— Tehát véletlen tűzeset történt Aubeterreben?

— Véletlen tűzeset — erősíti meg némi habozás után az egyik tűzoltó.

A környéknek nem kell tehát gyújtogatóktól rettegnie.

— Vannak kósza emberkerülők — töpreng a tűzoltókapitány —, az abszint vagy csak éppen a Dôle-i fehér szerelmesei, akik segítenek oltani a maguk-gyújtotta tüzet. Volt már rá példa.

— Mégpedig ördöngös ügyességgel, serényen, mint René, aki azon melegében felkapkodta a lángoló gerendákat, és a pattogó parázsban gyönyörködött.

A nagyszabású színjátéknak akkoriban megvolt a maga hőse. Ha a tehetséghez szegénység társul, őrülten veszedelmes tulajdonsággá válhat.

— Egy ötéves gyerek még nem tudatosan csinálja — teszi hozzá a tűzoltó ugyanolyan hangon.

Furcsa csend áll be. A szavak, melyekbe a tűzoltók most belekapaszkodnak, semmivel sem nyújtanak biztosabb fogódzót, mint a sziklafalon nőtt száraz fűcsomók a zuhanónak. A gyerek, apja és anyja tekintélyével szembeszegülve, már többször is tüzet rakott. Ha nem tudatosan tette is, biztosan volt vele valami szándéka. Hogy ne mondjuk, terve.

Ami meg Bauerék tekintélyét illeti...

Alfred mogorvasága még megmagyarázható az ivással. Ám beszéde rettegést kelt, s a parasztok jobb szeretik a sima, tiszta, rendes dolgokat. A föld népe legyen is „egészséges, jámbor, vidám". Ha Alfred meghal, alighanem egy csepp könny se hull a gyászbeszéd alatt. A józan kedélyeket főként alattomossága, sündisznótermészete, sőt, közönségessége kavarja fel.

A tűzoltók tekintete Aubeterre utolsó maradványára, a pincelyukra szegeződik.

*

Félix a távolodó Alfred után néz. A tejet siratja. „1927 és 1930 között igazán vastagon, túlságosan is vastagon csurgott a tej" — emlékszik vissza.

— Bődületes üzletet csinálok — röhögött Hans, Alfred apja. — Azt mondják, megy az magától. A jószág nem ismer se szombatot, se vasárnapot, se ünnepet. Nem sztrájkol, nincsenek igényei. Mit szólsz, maga a paradicsom.

— Majd a sajttól megnyugszanak.

A túltermelés enyhítésére az Általános Tejipari Szövetkezet és más svájci cégek kötelezték a parasztokat. A termelt tej bizonyos százalékából sajtot kellett érlelniük.

— Nem. Bauerék furcsa módon nem esznek annyi sajtot. Peter, a közvetítő nem avatkozott bele a vitába. Az ügy odáig fajult, úgy elmérgesedett, hogy a családfő kilépett a szövetkezetből.

Valóban, Bauerék hónapokon át csökönyösen hordják a tejet egy céligny-i „seftelő" tejárusnak. A családfő hajthatatlan. Egy ügynök is közbeavatkozik. Peter, a család egyetlen tagja, aki igyekszik jó viszonyban maradni a külvilággal, kényelmetlenül érzi magát. A tejszövetkezet felszólítólevelet küld, ez az első, egyelőre szankciók nélküli figyelmeztetés, később azonban kártérítést követelnek a jövedelemkiesés miatt.

Ám a családapa messzebbre, Bern felé tekint, csak az ottani törvényeket ismeri el. Tizenkét berni közül tizenhárom kapitalista. Ők aztán ismerik a dörgést. A helyi gyűlés csupán egyéni tagokként, külön jogosítvánnyal tűrte volna meg a családot. Sebaj, a családfő inkább továbbra is kívül marad, meg van győződve róla, hogy Bern majd igazat ad neki. Ha arról van szó, hát személyesen felkeresi még akár magát Stämpfli tanácsost is. Az aztán ember a talpán. Érti a csíziót.

— A legtűzveszélyesebb mégiscsak a befülledt széna — szól a tűzoltóparancsnok.

— Kivált, ha még a szél is fúj hozzá — erősíti meg Félix.

Időnként idegenek hálnak a pajtákban vagy éppen a községháza egyik helyiségében. Ezek a vándorok szabályos menlevéllel közlekednek. Gyakran egészen kulturált, svájci csavargók is akadnak köztük, rangos, olykor egyenesen párizsi családok volt lakájai, akiknek nincs társadalombiztosításuk. Itt-ott ajándékot is elfogadnak, de ez az adok-kapok előbb-utóbb bonyolulttá teszi az életüket.

A legijesztőbbeket lófrálóknak hívják, ezek a fickók alkalmi munkát keresnek a tanyák környékén, de leginkább attól félnek, hogy egyszer találnak is.

— Az az aubeterre-i béres, az is afféle lófráló?

— Ugyan, dehogy. Már két éve él ott. Talán még egy kicsit régebben is. Az yverdoni emberpiac óta. Ha jól emlékszem, karácsony másnapján tartották.

A vásárról a helybeliek „hegylakókat", szakácsnőt, szobalányt vagy cselédet hoznak, s azok nem sokkal később már kart karba öltve járnak „lausanne-i unokanővéreikkel".

— Seppnek hívják. A kis Kasper nagyon szereti, Sepp pedig megengedi neki, hogy meggyűjtsa a cigarettáit.

Lackfi János fordítása

Regős István világa

Regős István festőművész 1954-ben Budapesten született, gyermekkorát Zuglóban töltötte. Huszonöt évvel ezelőtt költözött ki Szentendrére, ma is ott él. A Képzőművészeti Főiskolát 1980-ban végezte el. Első önálló kiállítása a szentendrei Vajda Lajos Stúdió pincéjében volt 1985-ben. Hazai kiállításai mellett műveit bemutatták többek között Varsóban, Dublinban, Párizsban. 1991-ben elnyerte az *I. groteszk pályázat* fődíját, 1992-ben a *Repülésszárnyalás* kortárs művészeti kiállítás fődíját. „Művei hol reális ábrázolásokként, hol szürreális látomásokként értelmezhetők... a képeken nincsenek lényegtelen vagy kiegészítő motívumok, minden képalkotó elem fontos és hangsúlyos, s mintha mágikus transzcendens tartalommal telítődnének, és mindenen ott feszül a múlt kemény vagy puha, nehezen vagy látszólag könnyedén felpattintható burka." — írja róla Wehner Tibor.

— Hogyan emlékszik vissza a főiskolára, ki volt a mestere?

— A főiskolán Sváby Lajos osztályába jártam. Osztálytársaim voltak Varga-Amár László, König Frigyes, s azóta elhunyt barátom, Török Richárd szobrász. Sváby szigorú tanár volt, Kmetty János és Pór Bertalan növendékeként kemény, szisztematikus munkát követelt tőlünk, realisztikus ábrázolások tömegét rajzoltuk, alapos szakmai felkészítést adott. Főiskolás korom óta az assamblage-nak nevezett kétdimenzióból kimozduló ábrázolások érdekelnek, 1985-ös első kiállításomon is ilyen objektekkel szerepeltem. Ennek a kiállításnak jó szakmai visszhangja volt, megkeresett Deim Pál, s felfigyeltek munkáimra olyan külföldi gyűjtők, akik azóta is vásárlóim.

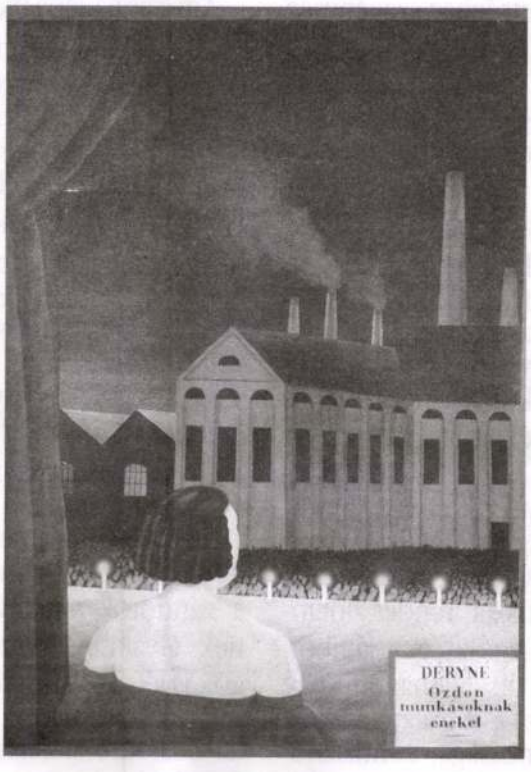

— Munkáival könyvillusztrációkként is lehet találkozni. Így Temesi Ferenc Híd című regényének címlapján az ön képe látható.

— Novotny Tihamér rendezte 1988-ban az Ernst Múzeumban a Vajda Lajos Stúdió és barátai *Szaft* című kiállítását, melyet Temesi Ferenc nyitott meg. Barátságunk azóta tart. Irodalmi élmények mindig inspiránlnak, közel áll hozzám Mrożek, Hrabal humoros, groteszk világa, az izgat, hogyan lesz ebből képzőművészet.

— Több tematikus sorozata van, így a Gyermekkor, *a* Kastélyok *és van egy Reformkor. Hogyan készült ez a sorozat?*

— A reformkor, az akkori politikai változások mindig is érdekeltek, jól ismerem a korszak metszet- és nyomatanyagát. Az ott megfogalmazott képi világot próbáltam meg újragondolni. Széchenyi-objektem, melynek kicsit hosszú irodalmias címe van: *Döbling, avagy egy Halhatatlan Lélek szabadulása börtönéből*, a Helyettes szomjazók 1988-as felhívására készült. Emlékszem, ezek a képeim 1989 márciusában a Bajcsy-Zsilinszky úti Stúdió Galériában voltak kiállítva. Március 15-én a felvonulók bepillantva a kirakaton, bezúdultak a terembe, s akkor több százan látták ezt az anyagot.

— Hol van most a Reformkor sorozata?

— A Széchenyi képet a nagycenki múzeum vásárolta meg szponzorok segítségével. Környei Attila, a múzeum igazgatója Csorba László történész Széchenyi monográfiájának hátlapjáról ismerte a képet. Szeptemberben a múzeum új szerzeményeket bemutató kiállításán láthatja majd a közönség. A múzeum szívesen megvásárolná az egész objektet, de ehhez nincsenek meg az anyagi forrásai, támogatókat keres hozzá. A sorozat darabjainak többsége külföldön van. Abban bíztam, hogy hazai közintézmények előbb-utóbb igényt tartanak rájuk, de sajnos nem így történt. A *Dériné* például Svájcba került, a *Kossuth New Yorkban* ugyancsak. A *Hid*at egy magyarországi magángyűjtő vette meg.

— Említette, hogy közintézményeink nem érdeklődnek a kortárs művészek képei iránt.

— Sajnos, így van. A 80-as évek végéig az állam évente két-három millió forintért vásárolt képeket, amelyek azután különböző hazai intézményekbe kerültek. Mára ez a rendszer megszűnt, s a mecenatúra más formája se lépett a helyébe. A szakmai elismertség nem jelenti azt, hogy az ember képeit meg is vásárolják. Nincs kapcsolat, kommunikáció a szakma és azok között a közintézmények között, amelyekben helye lenne ezeknek a képeknek. Sokszor nem is a pénzen múlik, egyszerűen nincs, aki közvetítsen. A kis galériákban hiába nyílnak sorra a szakmai szempontból fontos kiállítások, olyan ez, mintha underground mozgalom volna. A szakma megnézi, véleményezi az anyagot, egyéb visszhang nincs. *Kastélyok* sorozatom egyik darabja Londonban kelt el, továbbadták, ma már nem tudom, ki a tulajdonosa. Ha a 150. évfordulón a *Reformkor* sorozat miatt megkeresnének, hogy állítsuk ki a képeket, nehéz lenne a kiállítást megrendezni a külföldre került képek hiánya miatt.

Rosonczy Ildikó

Veszprém,1998. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák,9.)	
33. Életmód és művelődés Veszprém megyében a 16-18.században /Szerk.Tóth G.Péter, Veszprém,2000. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák,10.)	500
34. Vállalkozó polgárok a Dunántúlon a dualizmus korában /Szerk,Fodor Zsuzsa, Veszprém,1995. (MTA Történettud.Intézet,MTA VEAB,VMMI közös konferenciája)	500
35. Isten áldja a tisztes ipart :Iparosélet Veszprémben a két világháború között /Fodor Zsuzsa Veszprém,1989.	56
36. Kapcsolatok rendszere a Káli-medence falvaiban a 18.sz-tól a 20.századig /Szerk. Lackovits Emőke, Veszprém, 1988.	150
37. Tihanyi mesék:Tihanyer Märchen /Czinke Ferenc, Veszprém, 1990.	700
38. Harmath István emlékezete /Szerk.Balogh Ferencné, Veszprém, 1990.	130
39. Bakony és Balaton - felvidék évezredei: Vezető a veszprémi Bakonyi Múzeum állandó kiállításához / Törőcsik Zoltán,Regenye Judit, Palágyi Sylvia Veszprém, 1985.	150
40. Művészek és mecénások a századelőn /Ács Anna,Fodor Zsuzsa (kiállítási katalógus) Veszprém, 1994.	100
41. Emlékezet,kultusz, történelem :Tanulmányok az 1848/1849-es forradalom és szabadságharc 150.évfordulója alkalmából /Szerk.Tóth G.Péter, Hudi József ,Veszprém,1999.	700
42. Ékes tárgyak üzenete: Napjaink népművészete népi iparművészete Veszprém megyében /Szerk.Mészáros Veronika ,Veszprém, 2000.	350
43. Üdv Néked, Boldog Gizella királyné: Gizella királyné városa az Árpád-korban /Rainer Pál. Veszprém, 2000.	400
44. A népvándorláskor fiatal kutatói 8. találkozójának előadásai , (Veszprém,1997.nov.28-30) /Szerk.S.Perémi Ágota, Veszprém, 1999.	2.000
45. Csikász és kora : Emlékkiállítás /Szerk.Gopcsa Katalin, Veszprém,2000.	500
46. Kékkút és az Egyed-ház /Lackovits Emőke Veszprém, 2000.	300
47. Római kori halomsírok a Dunántúlon / Palágyi Sylvia, Nagy Levente, Veszprém, 2000	2.300
48. Video változata:	1.000
49. Kralovánszky Alán Veszprém megyei kutatásaiból	500

TISZTELETTEL MEGHÍVOM ÖNT A SPIRITUSZ GALÉRIÁBA

1997. OKTÓBER 2-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 18-20 ÓRÁIG

SPIRITUSZ GALÉRIA

REGŐS ISTVÁN

festőművész

"HONNAN JÖVÜNK,

KIK VAGYUNK,

HOVÁ MEGYÜNK"

(GAUGIN)

című kiállítása megnyitójára

A KIÁLLÍTÁS OKTÓBER 25-IG TART NYITVA, KEDDTŐL SZOMBATIG

11 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT. SZÜNNAP: VASÁRNAP ÉS HÉTFŐ

SPIRITUSZ GALÉRIA

H-1012, BP, VÁRFOK U. 14. "A" ÉPÜ.FSZT.3. TEL./FAX: 213-5155

SZALÓKY KÁROLY, E-MAIL: SZALOKYK@MAIL.MATAV.HU.

HTTP://WWW.DATANET.HU/ARTNET/ARTNET/VARFOK

ARTWORK: FABRICIUS

(A MEGNYITÓT A BUDAPEST BORTÁRSASÁG TÁMOGATJA)

Regős István

Festő a Dunánál

■ P. Szabó Ernő

Folyópart, a magasban mellvédben végződő lépcsősorral, vízmagasságot jelző mérce. Aligha lehetne aktuálisabb kép a fentinél ezekben a hetekben, amikor a kulturális-művészeti élet híreit a szokottnál is hátrébb szorítják a természeti események, az árvíz hírei. A fenti kép azonban éppenséggel egy festmény, a mellvéd fölött kibukkanó templomok, hegyvonulat együttesével jelezve, hogy a konkrét helyszín Szentendre – ahol a jó idő megérkeztével a tradíció értékei és a csak a felszínre figyelő, azt megélő tömegturizmus között egyre feloldhatatlanabbá válnak az ellentétek. A kép címe pedig – A Dunánál – látvány és jelentés újabb síkjait hívja elő, a költészet képeit, a víz felszínén úszó dinnyehéj látványát, s persze az ugyancsak aktuális költői felhívás szavait, amelyek szerint „rendezni végre közös dolgainkat, / ez a mi munkánk; és nem is kevés".

Van min tűnődni a festészet közös ügyeinél maradva is, hiszen az értékzavar nem kerülte el a hagyományos művészeti ágakat sem. Olyannyira, hogy voltak évek, amikor az új médiumok megjelenése már-már divatjamúlttá tette a festővásznat, a tubust és ecsetet, voltak időszakok, amikor oly sok szó esett a műfaj belső törvényszerűségeiről, hogy szinte megszakadni látszott a művészet és az őt körülvevő világ közötti kommunikáció. Az egymást gyorsan váltó stílusok időszaka és az uniformizáló művészetpolitika utórezgéseinek elmúltával egyre erősebben látszik, milyen sokféle módon újul meg a tradíció, gazdagodik új értékekkel, hoz létre új, gazdag asszociációs tartalmú utalásrendszert a művészet és környezete között a kortárs magyar festészet is – és nemcsak a legújabb generációknak, hanem a derékhadhoz tartozó alkotóknak köszönhetően is.

A Dunánál című festmény alkotója, *Regős István* szentendrei kiállítása a folyamat egyik aktuális példája. A Képzőművészeti Főiskolán 1980-ban végzett, a festők városában élő alkotó kiállítása az Artéria Galériában mintegy tucatnyi művel példázza, hogyan lényegülnek át műalkotássá a hétköznapi élet banális anyagai, a civilizáció, a tömegkommunikáció tárgyai. Regős a dolgok eredeti jelentését zárójelbe téve, a lírára és az irónia eszközeit egyszerre, párhuzamosan használva teremti újjá az ember és a környezet, a város és a táj, a művészi és hétköznapi közlés közötti harmonikus kapcsolatot.

Talált tárgyai közül e tárlaton elsősorban régi rádiók darabjait, gyermekjátékokat használ fel, épít műbe, társítja egyrészt a nagyváros, másrészt idilli hangulatot árasztó tanya képével, hogy érzékeltesse a látvány és a mögöttes tartalmak kapcsolatának összetettségét. Vadevezősök című festményének groteszk elemei a természet és az ember megváltozott viszonyáról, a dobozban elhelyezett tárgykollázs, a karácsony a régi ünnepek szépségét, melegségét idézi meg lírába oltott iróniával. A festő időutazásai a múlt irodalmában a reformkor időszakában találják meg igazi célpontjukat: az alagút építésének korában, amikor az első gőzhajók megjelentek a Dunán a Redout előtt – ahogyan az iskolai szemléltetőeszközöket, falitáblákat megidéző festménye jelzi.

Az 1946-ban született *Szűcs Miklós*, akinek képei a Budapest Galériában láthatók, a jelen képeinél marad, illetve csak néhány évtizedet lép vissza az időben, hiszen festményei kivétel nélkül olyan épületeket, épületrészleteket ábrázolnak, amelyek a hatvanas-hetvenes években születtek meg. A lakótelepek Magyarországa fogalmazódik újjá a műveken, mégpedig sajátos nézőpontból szemlélve. Annak az embernek a nézőpontjából nézve, aki maga is élt a szürke házak, egyforma tömbök, rossz minőségű anyagok és az esztétikum törvényeitől igencsak eltekintve épített lakótelepek világában, s aki eljutott addig a felismerésig, hogy ezek a részletek szépek ugyan soha nem lesznek, az élet minősége azonban az igazi értékeket tekintve az itt élők számára sem föltétlenül rosszabb, mint a villanegyedek lakóié. Nem ábrázol embereket, csak falakat, kerítéseket, tereket, a képeken mégis láthatatlanul jelen vannak az épületek lakói is – éppen ők, akiknek élete felsejlik a szürkék árnyalataiban, a festmények szeretetet sugalló lírai hangjában.

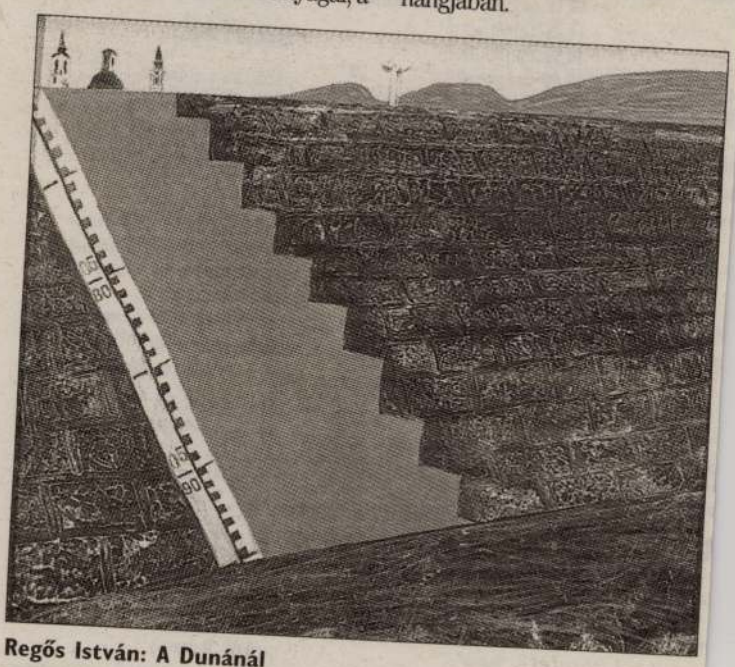

Regős István: A Dunánál

FOTÓ: TALUM ATTILA

egyértelmű választ, a bíróság úgy döntött, hogy hivatalból rendel ki számára ügyvédet. Kolchinski elmondta: Varga Gábor egy éve készül a perre, ezért semmiképpen nem akarja, hogy más képviselje. A német állampolgárságú *Dietmar Clodo* és két társa ellen bűnszervezetben elkövetett, robbanószerrel visszaélés és más bűncselekmények miatt indult büntetőper.

lással, illetve annak kísérletével gyanúsítanak, nem tett vallomást.

Ilyen esetekben a bíró felolvassa a rendőrségen készült jegyzőkönyveket, majd folytatni kellett volna a kihallgatások sorát a másodrendű vádlottal. Természetesen Murányi jelenlétében.

Tegnap reggel Murányi – a bírói tanács elnöke, *dr. Szenáky János* döntése alapján – a börtönben maradt. Az ügyész tiltakozása ellenére a kihallgatás megtörtént Murányi nélkül, mire az ügyész elfogultságot jelentett be dr. Szenáky tanácsa ellen.

ÉS RÁDIÓMŰSOR

Mozi!
tók
ció
szeretők
rs
klubja
aboltam magam!
letre-halálra
ny
yver
könyve
cse

ATV:

ci körkép

észetesen!
csõ
an
es magazin
/ vendége a TV 11
csõ

restetik!
se Hungary
k a nagyvilágból

csõ

M:

ntorini
földrész

lfedezőúton
ürdőhelyek
Államok története
pédia
ök

ka
apokban
gybesült Államok

nete
tcái
ordozók
háborúi

betegségek
találmányok
itok
sédia

története

a
n Európában
elsőfokon

RT:

corong-vb

b

12.30 Szuperbike-vb
13.00 Golf US PGA-torna
14.00 Szenior jégkorong-vb
15.00 Országúti kerékpárverseny
17.30 Tenisz WTA-torna
18.30 Szenior hoki-vb
21.00 Snooker-vb
23.00 Senior hoki-vb
0.00 Extrém sportok
1.00 Szuperbike-vb

SAT 1:

9.00 Minden lében két kanál
10.00 Wolff körzete
11.00 Jörg Pilava
12.00 Vera délben
13.00 Sonja
14.00 Peter Imhof
15.00 Ürszekerek
16.00 J. A. G.
17.00 Mindenki mindenki ellen
18.00 Barbara Salesch bírónő
18.50 „ran"
19.00 Villám
19.40 Ez valóban igaz!
20.15 A tölzi kopó
23.15 H. Schmidt-show

RTL:

12.00 Pontosan 12 óra
13.00 Oliver Geissen
14.00 Birte Karalus
15.00 Bärbel Schäfer
16.00 Hans Meiser
17.00 Dadus
17.30 Egymás között
18.00 Jó estét!
18.30 Exkluzív
18.45 Híradó
19.10 Vigyázat, robban!
19.40 Jó idők, rossz idők
20.15 Dr. Stefan Frank
21.15 Stern tv-magazin

ORF 1:

5.55 Confetti-tévé
8.05 Csupa Roger!
8.25 Kaliforniába jöttem
8.50 Pacific Blue
9.35 Herkules
10.15 Kegyetlen teremtmények
11.45 Confetti-tévé
14.55 Pacific Blue
15.40 Ürszekerek
16.25 Herkules
17.10 Kaliforniába jöttem
17.35 Családi ügyek
18.05 Nicsak, ki kalapál!
18.30 Dadus
19.00 Caroline a városban
20.00 Sport
20.15 Bajnokok Ligája
22.50 Meteor

KOSSUTH:

4.33 Határok nélkül
5.00 Reggeli Krónika
9.04 Napközben
11.04 Slágerfilmek – filmslágerek
11.35 Ne féljetek!
12.00 Déli Krónika
12.40 Ki nyer ma?
12.50 Törvénykönyv
13.05 Vendég a háznál
13.20 A Ráday kórus énekel
13.30 „Tebenned bíztunk eleitől fogva"
14.04 Klasszikusok mindenkinek
14.35 Irodalmi figyelő
14.55 Első közlés
15.05 Szóljon hozzá!
15.55 2000 Magyarország
16.00 Délutáni Krónika
16.20 Hasznos tudnivalók
16.25 Friedrich Ádám kürtön játszik
17.05 „Magarországról jövök..."
18.00 Esti Krónika
19.05 Sportvilág
19.30 Jó éjszakát, gyerekek!
19.39 Jókai Mór: A hajdani Nemzeti Színházról 2.
20.04 Népdalkörök és citerazenekarok felvételeiből
20.30 Határok nélkül
21.05 Kossuth-klub
21.55 Szóló
22.00 Késő esti Krónika
22.30 Mérleg
23.04 Nagy mesterek, világhírű előadóművészek
0.00 Hírek

PETŐFI:

4.30 Hírek
4.32 Hajnali dallamok
5.55 Állomáskereső
6.03 Kívánságreggel
8.44 Sportreggel
9.00 Délelőtt
9.40 Gordiusz plusz
9.50 Apró-cseprő
10.10 Délelőtti vendég
10.50 Zöld jelzés
11.10 Vendég
11.48 Korkérdés
12.00 Jó ebédhez szól a nóta
13.00 Verkli
14.00 Zeneszerda
16.40 Korhatár nélkül
17.00 Háztól házig
18.01 Kölyökrádió
18.30 Számit a technika
19.04 Unikum
20.00 Váltóhang
21.04 Holdbéli utazás
22.00 Földalattvalók
23.00 Hírpercek
23.15 Ennyi...
0.00 Éjfél után...

BARTÓK:

5.55 Rákóczi-induló
6.00 Muzsikáló reggel
8.06 Pódium
9.21 Mozart-operaáriák
10.05 Nevek ürügyén
10.55 Bécsi muzsika
11.40 Országok, tájak zenéje
12.06 Hangverseny délidőben
13.19 Barokk muzsika
14.04 Nádas Péter: Egy családregény vége (7.)
15.06 Francia operákból
15.40 Hitélet és történelem
16.05 Muzsikáló délután
18.05 A Kelet zenéje
19.35 Ez van!
18.45 Kamarazene
19.35 Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét
22.15 Johann Sebastian Bach minden műve
22.25 Éjszakai dzesszklub
0.00 Hírek
0.05 Notturno

A Móra Ferenc Múzeum

és Kass János

tisztelettel meghívja Önt és Barátait

a Kass Galériába (Szeged, Vár u. 7.)

REICH KÁROLY

grafikusművész

emlékkiállításának megnyitására

A tárlatot 1998. június 10-én,

szerdán du. ½ 5 órakor

Kratochwill Mimi

művészettörténész

nyitja meg

A kiállítás megtekinthető:
1998. június 10–augusztus 23.,
naponta 10–17 óráig
(kedden 10–15 óráig, hétfő szünnap)

F. k.: dr. Vörös Gabriella

Officina Nyomda, Szeged

Az ART-X GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt

REICH KÁROLY

és

REICH GÁBOR

kiállítására
1997 február 7-én, pénteken
17 és 19 óra között

Megtekinthető
január 25 - március 6-ig
mindennap 10-18 óráig

ART-X GALÉRIA
1026 Pasaréti út 65.
telefon: 2000-807

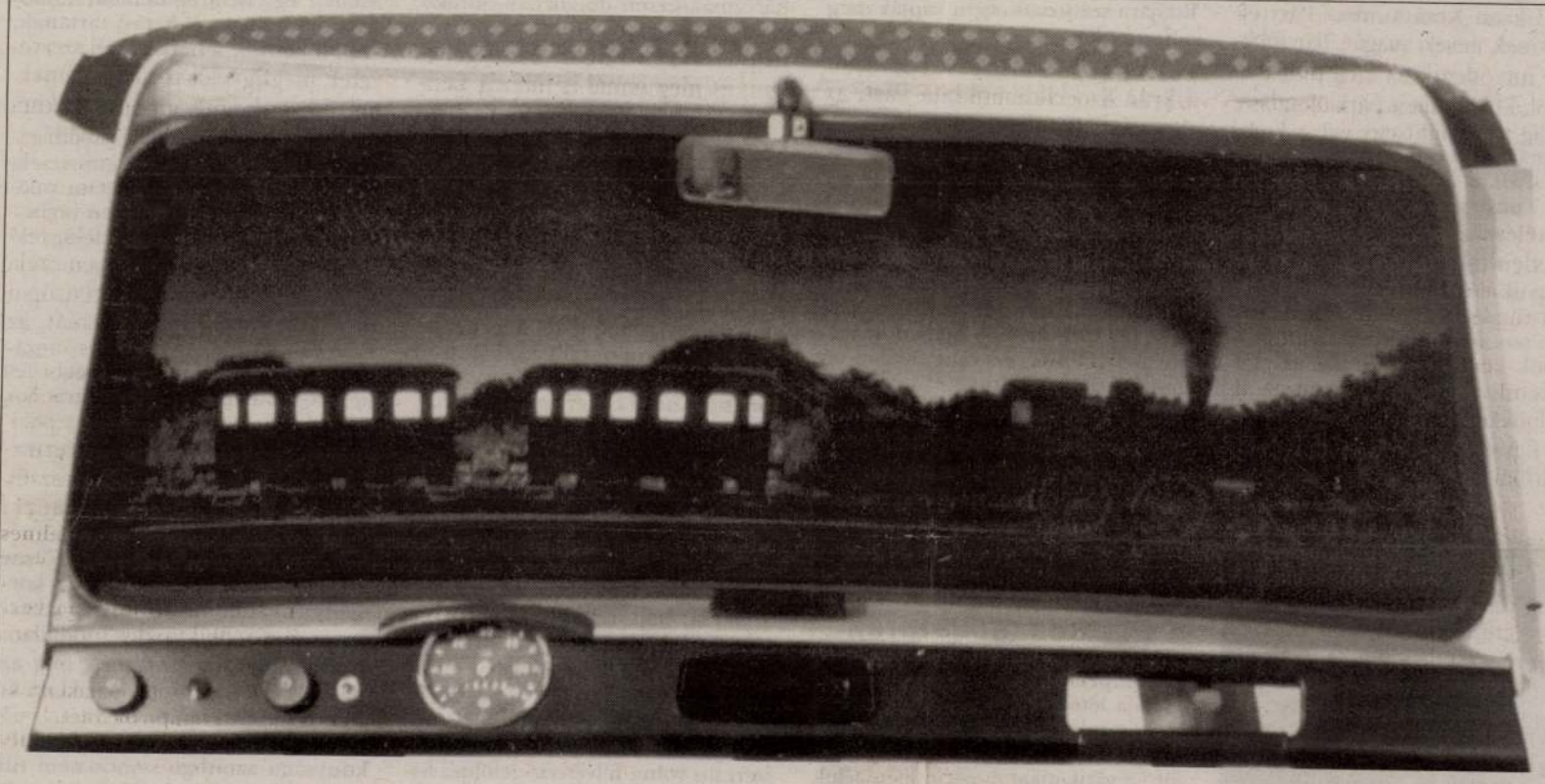

Kapcsoljunk rükvercbe

Regős István munkáiról

Regős István *Nosztalgikus kép* című munkája nem is kép. Az állványon álló képtárgyat szemlélő ugyanis tulajdonképpen egy Trabantban ül – vagy talán inkább áll –, előtte a valóságos, egyszerűségével tüntető műszerfal a jellegzetes kapcsolókkal, a nemes vonalú kilométerórával – max. seb. 120 km/h, és leolvasható az is, hogy a kocsiban (egyébiránt roppant bizalomgerjesztőn) már 28 515 megtett kilométer van –, és középen, a vizuális fókuszpontban ott a lecsukható fedelű bakelit hamutartó is. A „kép" kerete a kályhaezüst színű, gumitömítéssel övezett karosszéria a felső részről lelógó visszapillantó tükörrel – vagyis a művet néző egyúttal pontosan tájékozódhat a mű előtti mögöttes terek látványáról, történéseiről is. Ebben a környezettel összekötő és a környezettől elhatároló egzakt kivágásban, a szélvédőn jelenik meg maga a kép: egy régi kocsikból álló, kivilágított ablakokkal zötykölődő, elől füstöt eregető mozdonnyal vezérelt (játék) vasúti szerelvény jelenése. Vagyis egy közúti-vasúti kereszteződésben kényszerül idegtépő várakozásra a Trabant (nyílt terep esetén) oly magabiztos pilótájává, illetve utasává átlényegült képnéző. Tehetetlenségre késztetve, a festői részletek szépségeinek feltárása közben fedezheti fel azt, hogy a szerelvény mögött egybefüggő, a vonatablakok fénye által megvilágított zöld lombozatsor zárja le a sejtelmesen sötét éjszakai égboltozat alatt meghúzódó távlatot: útnak arra már nyoma sincs. Akkor viszont ugyan miért és mire várakozik itt, ebben az otthonosnak korántsem ítélhető gépjárműben? Az egyetlen lehetséges, logikus megoldást választja tehát: félve a visszapillantó tükörbe néz és tétován rükvercbe kapcsol.

A *Nosztalgikus kép* alkotója, Regős István a szentendrei kortárs művészet – eme egyre differenciáltabb egység – önmaga számára különálló utat kijelölő és járó alkotója. A múlt század nyolcvanas éveitől gyarapodó munkásságában természetesen megfigyelhetők rokonító jegyek is – így Bálint Endre, Anna Margit és a kortárs ef Zámbó István alkotásaival és törekvéseivel –, de erőteljesebbek a nóvumok és az autonomitások, mint a hasonulások. Ezt hangsúlyozza az új kortárs művészeti lexikon címszavában Markója Csilla is: „A szentendrei festészet ef Zámbó–Wahorn–feLugossy nevével fémjelezhető vonulatának is sokat köszönhet, különösen az irónia tekintetében ez a pszeudonaív, a historikus-eklektikus nosztalgiákat, a metafizikus festészetet és a giccset egyaránt nyersanyagnak tekintő, letisztult formavilágú művész, akinek mágikus realista képfelfogása szintén nem előzmények nélküli a magyar művészetben. ...A képre mint a demonstráció eszközére reflektáló emblematikus tömörségű, az egykori lőtáblák és cégérek hangulatát idéző piktúrájának egyéni vonásai a posztmodern giccsközeli tendenciáival együtt érvényesülnek nagyméretű akrillképein éppúgy, mint szitanyomatain vagy rézkarcain." Regős festő, de e klasszikus meghatározás az ő esetében csupán nagy megszorításokkal alkalmazható: művei csak ritkán szokványos képek, bár majd minden alkotásának része – alárendelt vagy főszerepet játszó része – a szabályszerűen megfestett képmező. Művei legtöbbször olyan képtárgyak, amelyeken fontos a hordozó elem – amely lehet felcsavarható térképvászon, dobozfedél vagy valamely tárgy, tárgyfelület –, és fontosak a megjelenített motívumhoz kapcsolódó valóságos kiegészítő elemek, anyagok és tárgyak, mint például a moha, a babaszem, papírcetlik, címkék, fotó, egy-egy működő, körbejáró óramutató, propeller, kapcsoló, celofándarab, kóc. Eme vegyes technikával, kollázstechnikával felépített művei gyakran kilépnek az őket befoglaló, befogadó környezetbe is, mint az látható volt az egykori Fiatal Művészek Klubjában rendezett 1987-es *Gyermekkor* című kiállításon, vagy megfigyelhető volt az egyik hajdani Stúdiókiállításon felvonultatott Széchenyi-installáció, a *Döbling avagy egy Halhatatlan Lélek szabadulása börtönéből* című alkotás Ernst Múzeumban történt bemutatásakor is. A hagyományos képkeretek gyengéd feszegetése, átlépése, a kép tárggyá alakítása mellett Regős alkotómódszerére jellemző a képsorozatok, az összefüggő műegyüttesek megalkotása. Ilyen együttesként született meg a kastélyok, a *Szeles idők*, a reformkor-képek, a rádiók, az órák, és ilyen, bár lazábban szerveződő kollekció az autók füzére is.

Regős István kompozíciói a tradicionális tájkép és városkép, a hagyományos csendélet műfajához kapcsolhatók, de csak feltételesen: motívumait a valóságos, a historikus-nosztalgikus megidézettség és a valóságelemeket szabadon átalakító, álomszerű láttatás kettőssége, vagy inkább szintézise élteti. A világítótorony, a felhőkarcoló, a hajó, a nagycenki kastély, a családi ház, a szél- és a gőzgép, a vitorlás, az evezőscsónak, a rádió, a budai alagút, a pesti Duna-part, a budavári sikló és a Kreml tornya olyan részletezéstől mentes, emblematikus képi kiemelésekként rögzülnek, amelyeket a frontalitás, a furcsa képkivágások, az egymás mögötti képsíkok rendszere, a sejtelmességekbe emelő perspektivikus szabálytalanságok, a sötét színfoltokban felgyúló fények és utat törő fénysugarak, a borongós, már-már fojtott kolorit Regős István által kidolgozott öntörvényű festői módszere jellemez és karakterizál. Az idősíkok kissé összemosódnak; a múlt a jelenbe emelődik és a jelen a múltba süllyed, és a kíméletlen realitásokba ágyazódik minden különösség és abszurditás.

Wehner Tibor

ssan kifelé mennek az életből…

Az Ukrán Kommunista Párt el-enzékinek nevezi magát, bár több-yire húzódozik az éles politikai arctól, különösen a parlamentben. gy alig több mint egy éve a kom-nunisták nem támogatták az ellen-éknek azt az akcióját, amellyel Leo-nyid Kucsma államelnök hatalmi visszaélései és Georgij Gongadze üggetlen újságíró elrablásában és neggyilkolásában való felelőssége miatt tiltakoztak. Alekszandr Mo-roz, a szocialisták vezére volt a poli-tikusok közül az első, aki az egy-pártrendszer hajdani híveit az ál-lamelnökkel kötött alkuval vádolta.

Az Egységes Ukrajnáért! szövetség öt pártból áll, amelyek bejelentették,

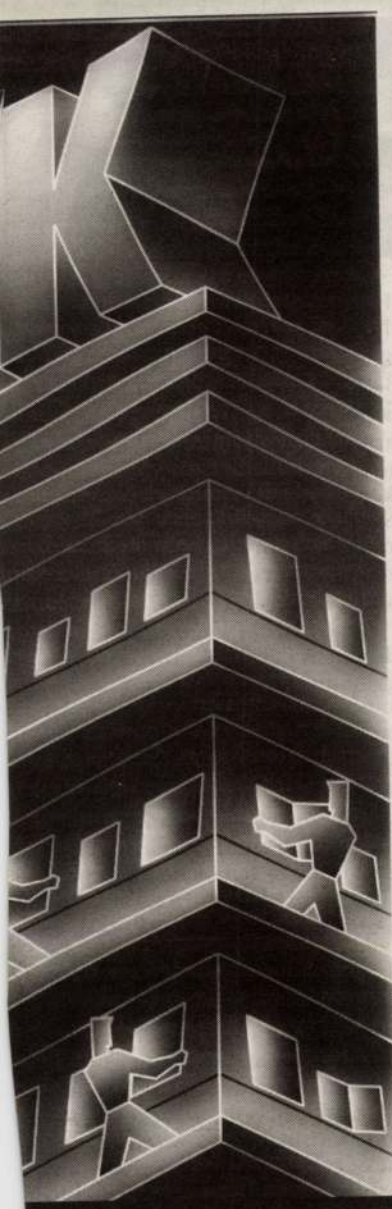

gnagyobb építészeti és grafikai
a 19. szám alatt könyvesboltunk.
rkedhet a Budapesti Könyv-
megtekintheti és megvá-
önyveket és folyóiratokat.
lógusunkért keresse fel honla-
l stúdiónkat a 2121 721-es te-
Budapest, Városmajor utca 28/a.

ben nem az Egységes Ukrajnáért! listájára szavaznak, nem kapják meg a fizetésüket.

A legutolsó esélyes az (egyesült) Ukrán Szociáldemokrata Párt, az úgynevezett „oligarchikus" pártok legnagyobbika. A balközép elnevezés megtévesztő, mert a nagy pénzügyi és ipari tőke ezen pártja aligha válhatna valaha is a Szocialista Internacionálé tagjává. Vezetői: a jogász Viktor Medvegycsuk és az ukrán futballszövetség elnöke, Grigorij Szurkisz. Mindketten köztudomásúan milliomosok, ezt maguk sem tagadják, és az ukrán sport büszkesége, a Dinamo Kijev tulajdonosai. A legfelsőbb tanácsbeli frakciójuk méretében a harmadik, míg befolyását tekintve a legerősebb, a három összenemzeti televíziós csatornából kettőt tartanak a kezükben, számos nagy újságról nem is beszélve.

Piszkos módszerek

A kompromittáló anyagoknak több válfaja létezik: nyilvánosan megvádolhatnak valakit olyan bűntettel, amihez semmi köze, „informálhatják" a választókat, hogy az illető jelölt homoszexuális, vagy fotómontázs segítségével egy közismerten népszerűtlen személyiség társaságában mutathatják be a politikai ellenfelet. Az ukrán választások sajátossága, hogy a legbecstelenebb módszerek alkalmazói között a végrehajtó és igazságügyi hatalom képviselői is megtalálhatók. A központi választási bizottság az ellenzéki erőket képviselő jelöltek százait tiltotta el koholt indokok alapján. A bizonyítatlan vádak az állami adóügyi hivataltól származtak. A törvények értelmében a képviselőjelöltek felelősséggel tartoznak a jövedelmükkel kapcsolatos gyanúkért. Bizonyított adócsalás esetén a pártot vagy a jelöltet kizárhatják a választások résztvevőinek sorából. Az ukrán adóellenőrök azonban az abszurdumig feszítették a helyzetet. A Krími Autonóm Köztársaságban például levetették a résztvevők listájáról a Jabloko nevű párt vezetőjét, Galina Romanovát. Megvádolták, hogy nem jelentette be néhány lakása és autója jövedelmét. Romanova azonban visszavágott, a bírósághoz és a sajtóhoz fordult igazságért. Ki is derítették, hogy az adóhatóságok emberei tudatosan Romanova tulajdonaként írtak be olyan – valós személyekhez köthető – javakat, amelyeknek, akiknek semmi közük sem volt a jelölthöz. A jogaiba visszahelyezett hölgy keserűen jegyezte meg, hogy akár a legutolsó orosz cár birtokait is rátestálhatták volna, hiszen őt is Romanovnak hívták.

A becsületes és becstelen választási módszerekről folytatott vitának új fordulatot adott Alekszandr Jeljaskevics, a választások tisztaságáért felelős parlamenti bizottság elnöke. Bejelentette, hogy a birtokában lévő információk szerint a választási bizottságokra befolyással lévő pártok szerint csak Oroszország… háromszázezren dolgoznak, jórészt Nyugat-Ukrajnából. Több mint negyvenezren vannak Portugáliában, és még ennél is többen Lengyelországban, Csehországban, Magyarországon, Németországban.

A központi választási bizottság ígérete szerint a következő választásokra elkészül az össznemzeti névjegyzék, amelyik véget vet a „holt lelkekkel" való ügyeskedésnek. Addig azonban a Kárpáton túli területen, amelyik első a munkával kapcsolatos migráció szempontjából, kiegészítő választási körzetet hoztak létre. Az állami statisztikai bizottság a logikának és az ismert tényeknek ellentmondva állítja, hogy ezen a területen az utóbbi években annyira megnőtt a népességszám, hogy szükség volt egy új körzet megalakítására. Érdekes módon a döntés áldozata éppen Leonyid Kucsma legfőbb ellenőre és vetélytársa, Jeljaskevics lett, akinek a választási körzetét, ahol korábban megválasztották, felszámolták.

A Szocialista Párt, amelyet a „Kucsma nélküli Ukrajnáért!" akciót irányító Alekszandr Moroz vezet, szerette volna felvétetni jelöltjei listájára Nyikolaj Melnyicsenko volt őrnagyot, a kazettabotrány hősét, aki nemrég politikai menedékjogot kapott az Egyesült Államokban. A központi választási bizottság azonban a volt államvédelmi tisztet törvényszegőnek nyilvánította (holott ilyesmire csak a bíróságnak lenne joga), az Igazságügy Minisztérium pedig példátlan módon érvénytelenítette az útlevelét. Ezzel egyrészt megfosztottak egy ukrán állampolgárt a hazatérés jogától (amit pedig garantál az alkotmány), másrészt azt is lehetetlenné tették, hogy leadhassa szavazatát Ukrajna washingtoni nagykövetségén.

Miután a nemzeti tömegtájékoztatási eszközöket az államelnök emberei ellenőrzik, független médiáról csak külföldi beruházók vagy alapítványok esetében beszélhetünk. De a nyugati alapítványok és több nagykövetség által támogatott független médiakísérlet, a Társadalmi rádió kudarcot vallott. Az új rádióadó sem a meghirdetett napon, február 28-án, sem később nem indíthatta be adásait. A televíziós és rádiós adásokat felügyelő állami szerv az utolsó pillanatban megtiltotta a lvovi Ljuksz rádiótársaságnak, hogy hullámhosszát a Társadalmi rádió rendelkezésére bocsássa. A tervezett adó vezetője, a népszerű újságíró Alekszandr Krivenko szerint *„a televíziós és rádiós adásokért felelős Nemzeti Tanács egyszerűen nem kívánta megnyitni az étert az ellenzéki hangok előtt"*. A Ljuksz igazgatója nem akart nyilatkozni az ügyben, nehogy az adók bejegyzésének küszöbön álló megújításakor emiatt kimaradjon a működési engedélyek osztogatásából.

Az internet az egyetlen, amelyik viszonylag mentes az államelnök és a vezető üzletemberek – az úgynevezett oligarchák – befolyásától. Amikor egy nemrég demokratizálódott országban választást tartanak, ezen többnyire a nemzetközi szervezetek megfigyelői is megjelennek. Feladatuk, hogy segítsenek az esemény törvényességének és nyíltságának biztosításában, és ellenőrizzék, hogy a nép akaratnyilvánítása valóban demokratikusan menjen végbe.

A választások tisztaságát felügyelő nemzetközi küldöttség ötven tagja gyakorlatilag valamennyi európai országot, valamint Ausztráliát, az Egyesült Államokat és Oroszországot képviseli. Mint a legutóbbi fehérorosz választásokon, a hivatalos Kijev is keményen dolgozik a pozitív értékelésért. Mindent megtesznek, hogy a vendégek jól érezzék magukat, kellemesen pihenjenek, lehetőleg ne sokat utazgassanak vidékre, és ne lássák, hogy valójában mi zajlik. Az is világos, hogy a kormányzat számíthat az orosz, a fehérorosz és a többi szovjet utódállam küldötteinek megértésére, míg az ellenzék inkább az európaiakban és amerikaiakban reménykedhet.

A nemzetközi megfigyelés hatékonysága azonban sajnos nem túl nagy. A „hatalom pártja" mellett működő politikatechnikusok új és új módszereket eszelnek ki a szavazók nem túl becsületes megszerzése érdekében. Nem titok például senki előtt, hogy Kijev hagyományosan nem szavaz a baloldalra vagy a most is hatalomban lévő elnökre. Így volt ez az 1994-es és 1999-es elnökválasztáskor csakúgy, mint az 1998-as parlamenti választások idején. Ezért az államelnök stábja, hogy az ellenzék győzelmét megakadályozza, cselhez folyamodott. A karizmatikus fővárosi polgármester vezetésével megalakult egy új párt, a Jegyinsztvo (Egység). Ennek volt feladata gondoskodni arról, hogy Alekszandr Moroz (szocialista) és Julija Tyimosenko (korábbi miniszterelnök-helyettes) a felét se kapja meg azoknak a szavazatoknak, melyekre számítottak. Kijevben ma csak két elnökpárti erő, a Jegyinsztvo és az Egységes Ukrajnáért! plakátjait látni. A többiek, még Leonyid Kucsma legnyilvánvalóbb követői sem helyezhették el hirdetéseiket a törvények által biztosított módon. A Razumkij nevet viselő befolyásos Gazdasági és Politikai Kutatások Központjának elnöke, Anatolij Gricenko biztos benne, hogy a a nyugati megfigyelők a példátlan mennyiségű, választás előtti „mocsok" ellenére is elismerik majd a választások eredményét. A szakértő véleményét azzal indokolja, hogy Ukrajna Európa közepén van, és emiatt kockázatos lenne kételkedni az eredmények hitelességében. Már csak azért is, mert sok ázsiai utódköztársaságban a választások demokratizmusa még több kétséget hagy maga után, de efölött a nyugati megfigyelők mindig szemet hunytak. Ukrajnában is így lesz.

(Fordította Petőcz György)

SZOLGÁLTATÁS

LAKATOS: hevederzár, biztonsági és elektromos zár, ablak- és erkélyajtózár, postaládazár, olajfék szerelése, ablak- és ajtórács készítése, kapu és garázsajtó javítása, kulcsmásolás. Telefon: 35-65-777, Műhely: 213-7146.

ARANYOZÁS! Képkeretek, faragott órák, csillárok, falikarok, aranyozott kisbútorok, szobrok készítése és javítása. Régiségek vétele-eladása! Bp. XII., Orbánhegyi út 36/B. Telefon: 213-8382.

TV-JAVÍTÁS a helyszínen is, garanciával! Távirányító-javítás. Tv-videó szerviz. Telefon: 249-3678.

LEHEL hűtőgépek szervize. Lehel-Bosch, Zanussi-Lehel fagyasztók, hűtők javítása. Tel.: 420-8883.

ZÖLDKÁRTYA. Környezetvédelmi felülvizsgálat. Minden benzines gépkocsinál. Straub Autószerviz 1121 Budapest, Ágnes u. 36. Telefon: 395-1814.

AUTOMATAMOSÓGÉP-JAVÍTÁS szerviz Budán. Energomat, Minimat, Energolux „NDK" típusok. Időpont-egyeztetés: 395-3357.

VILLANYSZERELŐ mester vállal komplett villanyszerelést, villanybojler vízkötelenítést, villanytűzhelyek, cserép hőtárolós kályhák javítását, érintésvédelmi felülvizsgálatát. Telefon: 214-4920.

MIKROHULLÁMÚ sütők javítása és sugárzásmérése. Sági Pál 355-6377, Istenhegyi út 27/B.

HŰTŐGÉPJAVÍTÓ gyorsszolgálat. Fagyasztók, hűtőgépek helyszíni javítása garanciával szombat, vasárnap is. Telefon: 420-4659, rádiótelefon: 06-30-9422-946.

GÉPKOCSI gyorsjavítása. A Hungária Biztosítóval szerződésben álló műhelyemben az alábbiakkal állunk a rendelkezésére: kárfelvétel-ügyintézés; alkatrészek beszerzése; lakatosmunkák; fényezés Standox festékkel. Telefon: 319-6720, Lehoczky Dániel. Bp. XII., Jagelló út 52.

MIKROHULLÁMÚ sütő szakszervize. Javítás helyszínen. Ingyenes kiszállás. Telefon: 06-30-9484-103, 243-1671.

PARKETTÁSMESTER! Lakástelefon: 201-4442; rádiótelefon: 06-30-9415-495.

VILLANYSZERELÉS, hibaelhárítás, vízszerelés, tűzhelyjavítás, bojlerszerelés. Kis munkát is vállalunk. Rádiótelefon: 06-20-9352-577.

TELEVÍZIÓ-, VIDEOJAVÍTÁS BUDÁN,
ingyenes kiszállással,
időegyeztetéssel.
XI. ker., Kosztolányi tér 8.
Telefon:
361-4142, 06-30-9512-714.
S-K Bt.

ASZTALOSMUNKÁK, hőszigetelés. Házhoz megyek. Ablakok, ajtók, zárak javítása, szerelése. Telefon: 3559-358.

SZŐNYEG-, kárpit- ablaktisztítás, napi, nagytakarítás. Szőnyegtisztító gép kölcsönzése házhoz szállítással. Telefon: 466-55-52.

AUTOMATAMOSÓGÉP-szerviz. Hajdú-Minimat-Energomat stb. „NDK" típusok. Telefon: 22-758-66.

BILLER-BOSCH akkumulátorbázis, autóvillamosság, autórádiók, autóvédelmi rendszerek nagy választéka, beszerelése. Indítómotorok, generátorok felújítása garanciával. Rövid határidők. Telefon: 274-4063. XII., Zugligeti út 100.

VÍZSZERELÉS, DUGULÁSELHÁRÍTÁS!
Fürdőszobák felújítása. Víz- és csatornavezetékek javítása és cseréje garanciával, teljes helyreállítással, földmunkával is. Díjtalan felmérés. Lelkes Ferenc, vízszerelőmester. Telefon: 3563-032, 06-30-9329-055.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS!
XII. kerületieknek azonnal.
Csatornatisztítás, mosogatók,
fürdőszobai lefolyók
zsírtalanítása falbontás nélkül,
garanciával.
T.: 380-6568,
06-20-9413-592

MŰBÚTOR asztalos vállalja antik-stíl bútorok javítását, fényezését, restaurálását. Tel.: 06-30-9442-206.

KÖLTÖZTETÉS belföldi-nemzetközi, bútorszerelés, csomagolás. Telefon: 2500-698.

TELEVÍZIÓ-videó javítását bízza szakemberre. Hibaelhárítás 4 órán belül. Hívja a 06-20-9393-610 vagy a 201-7903-as telefonszámot. Füleki László. 1011 Szilágyi Dezső tér 6.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Hegyvidék Gyorsszolgálat. Falbontás nélkül azonnal, garanciával, WC-k, csatornák, mosogatók, fürdőszobák zsírtalanítása korszerű gépekkel, több évtizedes gyakorlattal. Telefon: 2277-210, 06-30-9400-748.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! XII. Kerületi Gyorsszolgálat. WC-k, csatornák, fürdőszobai lefolyók, mosogatók falbontás nélküli, gépi tisztítása azonnal, garanciával. Zsírtalanítás, gyökértelenítés. Hétvégén is. Telefon: 228-6193, 06-30-9210-948.

GÁZKÉSZÜLÉKSZERVIZ, gyorsszolgálat Budán. Cirkók, konvektorok, vízmelegítők, tűzhelyek javítása, karbantartása még aznap, garanciával. Telefon: 2-150-250.

HAJDU villanybojlerek szervize. Teljes körű javítások még aznap. Bojlerek kedvező áron. Garanciával. Telefon: 2-150-250.

VILLANYSZERELÉS Gyorsszolgálat, hibaelhárítás, javítások még aznap, garanciával. Telefon: 2-150-250.

HAJDU villanybojlerek szervize. Szerelés, javítás, vízkötelenítés a bejelentés napján, hétvégén is. Telefon: 420-8883.

HŰTŐGÉPJAVÍTÁS. Ajtószigetelések cseréje. Telefon: 420-8883.

CSEMPÉZÉS, burkolás. Telefon: 384-1211.

ENERGOMAT („NDK") mosógép szakszerviz. Bódi Gábor. Mobiltelefon: 06-20-9618-618.

ANTENNASZERVIZ, műhold, AM-Mikro földi antennaszerelés, -javítás, átvezetések. Telefon: 38-35-679, 06-30-933-14-33.

LAKATOSMUNKÁK ablakrácsok, rácsos ajtók, kerítések, műszaki ajtónyitás, zárszerviz, kovácsoltvasak. Telefon: 06-30-9545-238, 3945-294.

VILLANYSZERELÉST vállalok azonnali kezdéssel. Hanusi mester. Telefon: 20-44-771, 06-30-9507-009.

TELEVÍZIÓ-, video-, mikrosütőjavítás. Telefon: 213-6888, 06-20-9578-006. Javítások garanciával, nyugdíjasoknak kedvezmények!! 1126 Bp., Szoboszlai u. 11/B. Megközelíthető a Böszörményi útról.

VÍZSZERELÉS, gyorsszolgálat Budán. Csapok, WC-tartályok javítása, mindennemű vízszerelés még aznap, garanciával. Telefon: 2-150-250.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS! Telefon: 319-0039.

MOSÓGÉPSZERVIZ: minden mosógéptípus, mosogatógépek, takarítógépek, villanybojlerek, villanytűzhelyek javítása garanciával, díjtalan kiszállással. Hívószám: 395-7278.

AUTÓSZERELÉS, karosszéria-javítás, fényezés, kipufogóhegesztések, biztosítós munkák. 1125 Budapest, Zirzen Janka u. 31. Telefon: 200-1974.

KONTÉNERES sittszállítás, 6 köbm. sóder, homok, termőföld. Telefon: 246-1963, 06-60-316-823.

PARKETTÁZÁS, csiszolás, lakkozás, PVC-szőnyeg lerakása, garanciával. Telefon: 2080-721.

VÍZ-gáz-központi fűtés-csatorna tervezése, kivitelezése. Csőtörések műszeres bemérése, gyorsszolgálata. Telefon: 176-8108, 06-20-9324-759.

SZOBAFESTÉST, mázolást, tapétázást mérsékelt áron, garanciával vállalok. Telefon: 339-7610, 06-30-9774-608.

FESTÉS, parkettázás garanciával! Telefon: 201-4442, 06-30-9415-495.

VILLANYSZERELÉS azonnal! Hibaelhárítás, új szerelések közületeknek is. Petrás mester, 06-20-9344-664, 246-9021.

SZEKRÉNYEK, tárolók készítése egyedi méretre, laminált bútorlapból. Műhely: 3144-139.

VIDEOKAMERÁS biztonságtechnikai rendszerek telepítése: „Minden látható, hallható". Teljes körű elektronikai védelem kiépítése. Telefon: 06-20-9578-006.

GÉPKÖLCSÖNZŐ, szerviz. Parkettacsiszoló, szélcsiszoló, Hilti ütvefúrók, nagy teljesítményű bontókalapács, betonkeverő, szőnyegtisztító, lánc és körfűrész, sövényvágó, barkácsgépek. Alacsony árak! Kiváló gépek. 1125 Istenhegyi lépcső 12. Telefon: 202-4840.

PORSZÍVÓK, automata mosógépek javítása, csapágyházak felújítása garanciával. Szabó László, XII., Fürj u. 1-3. Telefon: 302-4613, 06-30-9427-743.

NYUGDÍJASOK szakszervize! Elromlott a villanytűzhelye, villanybojlere, nincs villany a lakásában? Hívjon minket! Telefon: 228-66-24.

SZŐNYEGTISZTÍTÁS
átmosással, szegés, vegytisztítás
háztól-házig két nap alatt
perzsák, szőttesek
szakszerű javítása
263-21-73, 264-20-40
06-80-200-639 (11–13 óra között ingyenesen hívható)
Szőnyeg Express Kft.
1107 Bp., Fertő u. 8.

HŰTŐGÉPSZERVIZ. Háztartási, kereskedelmi hűtőgépek helyszíni javítása, garanciával. Telefon: 216-3132, 06-30-9493-642.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS
BUDAI GYORSSZOLGÁLAT
Konyhai, fürdőszobai lefolyók, strangok, csatornák hatékony tisztítása, gyökértelenítése kiszállási díj és pihenőnap nélkül, garanciával!
Telefon: 280-3552, 06-20-9469-119.

LAPOSTETŐ-SZIGETELÉS 10 év garanciával 100.000 nm referenciával. Bábolna Épszig Kft. Telefon: 06-34-369-676, 06-30-9596-055.

FŰTÉSRENDSZEREK karbantartása, javítása a radiátor csöpögéstől a teljes felújításig, gázkészülékek áthelyezése, cseréje, javítása garanciával. 2-150-250.

VÍZÓRÁK tervezése, szerelése teljes körű ügyintézéssel, garanciával. 2150-250.

PARKETTACSISZOLÁST, világos, háromszori lakkozást rövid határidőre vállalok. Telefon: 246-2094, 06-30-9492-207, Iványi.

KÖLTÖZTETÉS, csomagolás gyakorlott rakodókkal, hétvégén is. Telefon: 06-20-9421-429.

PARKETTACSISZOLÁS, lakkozás. Telefon: 3188-108, 06-30-9604-152.

ASZTALOS. Konyha, szoba, beépített szekrények, ajtó, ablak, lépcső, galéria készítése kívánság szerinti méretben, asztalosipari javítások. Tóth Zoltán, 306-2307, 06-20-9340-842.

GYORSSZOLGÁLAT, WC-k, mosdók, csapok cseréje, javítása, csőtörés-duguláselhárítás. Telefon: 06-30-914-3588.

REDŐNY, reluxa, harmonikaajtó, szalagfüggöny, napellenző, szúnyogháló, függönykarnis készítése, javítása. Telefon: 356-4840, 06-30-9544-894.

ZONGORA, pianínó vétel-eladás, hangolás, felújítás. Telefon: 202-0305, Zongoraszerviz.

TŰZIFA, kandallófa. Telefon: 06-20-9846-193.

ÁCS-tetőfedő-bádogos-zsaluzási és kőművesmunkát olcsón vállalok. Telefon: 06-20-9590-745.

ZONGORAHANGOLÁST, -javítást vállalok. Telefon: 325-9179.

HŰTŐGÉPEK, fagyasztók, mosógépek szakszerű javítása garanciával. Telefon: 310-3071. Sürgősen: 06-20-9691-248.

VIDEOKAMERÁS biztonságtechnikai, védelmi megfigyelő rendszerek telepítése, tervezése, forgalmazása. „A videokamera mindent lát, mindenkor, mindenhol" és hall is ha kell. Gelka Market Kft. Telefon: 3444-555, mobil: 06-20-9578-006.

TV-, video-, monitorszerviz. Magyar és külföldi típusok javítása. Aznapi ingyenes kiszállás, garancia. Bp. XII., Böszörményi út 4. Tel.: 212-8326, 284-9003.

APRÓHIRDETÉSEK ● APRÓHIRDETÉSEK ● APRÓHIRDETÉSEK ● APRÓ

HŰTŐGÉPEK, fagyasztók, mosóautomaták: hazai, keleti (NDK is), nyugati típusok javítása kedvező áron hétvégén is, garanciával. Tel.: 230-4120, 230-8463, 06-20-9285-188 egész nap.

ABLAKOK zárjavítása, zárcseréje, légszigetelése. Tel.: 303-2447.

GÁZKÉSZÜLÉKEI javítását, tisztítását, cseréjét, karbantartását végeztesse megbízható S.O.S. gázkészülékszervizünkkel. Hétvégén, ünnepnapokon is. Tel.: 06-20-9212-215.

SZAKFORDÍTÁS – üzleti levelezés németre, angolra és viszont: részvénytársasági jelentések, szerződések, külkereskedelmi, számviteli anyagok, hitelkérelmek, tenderek fordítása szövegszerkesztővel. Tel./fax: (01) 395-46-95.

GÁZKÉSZÜLÉKEK javítása, karbantartása itt a kerületben! Munkafelvétel: 333-9058 v. 214-3016.

FESTÉS, mázolás, tapétázás, parkettázás, szőnyegpadló-, PVC lerakás, hidegburkolás reális áron, garanciával. 205-9669, 06-20-9672-221.

TÁRSASHÁZAK közös képviseletét számítógépes adatfeldolgozással, jogi és karbantartói háttérrel vállaljuk. Legjobb szolgáltatás a legkedvezőbb áron. E. Service Kft., 1062 Bp., Bajza u. 24. Telefon: 322-4894.

HŰTŐGÉPSZERVIZ! (a kerületben). Lehel, külföldi hűtőgépek javítása 25 éves gyakorlattal. Várhidi, telefon: 2500-921, 06-20-972-5032.

REGENERÁCIÓS filozófián alapuló élelmiszer-bemutató. Tel: 3-556-244 19-22 h.

VILLANYSZERELÉS, kivitelezés komplett családi házak, társasházak, ipari berendezések, biztonsági berendezések, kaputelefonok szerelése, tervezése érintésvédelmi mérések. Herbst György, Bp. XII., Szendrő u. 48. Tel/fax: 275-4692, 06-20-9292-227.

HEVEDERZÁR, biztonsági rácsok készítése, szerelése. Herbst György, XII., Szendrő u. 48. Tel./fax: 2754-692, 06-20- 9292-227.

ÉPÍTÉSZ tervezés számítógéppel, statikus, belsőépítész tervezés, látványtervezés, költségvetéskészítés. Tel.: 220-5627, 06-20-9565-476.

SCHRÖDL ANDRÁS
OKL. KÖNYVVIZSGÁLÓ
– KÖNYVVIZSGÁLAT
– kft. teljes körű könyvelése, tb és APEH ügyintézése
1122 Budapest,
Városmajor u. 27/B fszt. 1.
Tel./Fax: 355-1453

TÁRSASHÁZAK közös képviseletét korrekt feltételekkel vállaljuk. Teljes körű lebonyolítással vállalunk ház- és lakáskorszerűsítést kivitelezői kapacitás biztosításával. Telefon: 2216-957.

FESTÉS, mázolás, tapétázás garanciával. Tel.: 06-23-368-095.

TÁRSASHÁZAK teljes ügyintézését (közös képviselet, könyvelés) vállalja 20 év pénzügyi, jogi, műszaki tapasztalattal rendelkező szakember. Tel: 06-20-935-4069.

TETŐ- tetőbeépítést, zsaluzást olcsón vállalok. Tel: 06-20-9590-745.

PARKETTÁZÁS, parkettacsiszolás, – lakkozás, szőnyeg-, PVC-, parafaragasztás szolid áron, szakszerűen. Munkafelvétel: 405-7434, 06-20-9756-543.

VARRÓGÉP javítás a helyszínen garanciával. T: 397-0246.

MÉRLEGKÉPES könyvelés, tb-ügyintézés, teljes körű adminisztráció. Tel: 24-93-678.

MŰKÖVEZÉS: lépcsők, teraszok, erkélyszegélyek stb. és hidegburkolat, csempézés készítését vállalom. Tel: 06-30-9514-492, 363-0402.

LAKÁSOK, irodák teljes körű takarítása. Szőnyeg- padlószőnyeg speciális tisztítása. Tel: 213-51-33.

REDŐNY-reluxa-szalagfüggöny-harmonikaajtó-szúnyogháló készítése, javítása garanciával. Telefon: 213-2033, 06-30-9648-876.

MINDEN típusú kerti gép és eszközök javítása. Tel.: 395-2302.

VILLANYSZERELÉS-, javítás és új munkák, családi és társasházak kivitelezése. Érintésvédelmi és tűzvédelmi felülvizsgálatok. Pápai, 06-20-9584-772.

KŐMŰVESMUNKÁKAT, lakásátalakítást és tatarozást vállalunk. Tel.: 06-23-341-672, 06-23-342-182.

GARANCIÁVAL vállalunk parkettázást, szalagparkettázást, csiszolást, lakkozást, átrakást, anyaggal is. Cím: Bp. VII. ker., Wesselényi u. 36. Tel.: 351-0655.

AUTOMATA mosógépek, villanybojlerek javítása, bekötése, vízkőtelenítés, anódvizsgálat. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Bak Tamás 06-20-9391-076, 330-3239, 325-5210.

ÜVEGEZÉS-tükör: minden üveges munkát gyorsan pontos határidővel vállalok, hívásra házhoz megyek. Tisztelettel várom régi és új vevőimet a Margaréta utcába. Nyitva tartás: 13-17 óráig. Szántó László 06-20-9364-587, 3-555-021.

ÁCSMUNKÁK: tető, lépcső, előtető készítés, asztalosmunkák: erkélybeépítés, korlátkészítés, parkettásmunkák stb. Tel.: 3971-625 17h-tól.

PARABOLA AM-Mikro, műhold, földi antennaszerelés, beállítás, javítás, jelosztások garanciával. XII. ker. előny. Tel.: 201-5368.

VÁLLALOM lakások, kertek takarítását (fűnyírást, bontást, lépcsők, korlátok készítését) és mindenféle kőművesmunka végzését. 06-20-9718-484.

KÖNYVELÉST, adótanácsadást vállal adótanácsadó bt.-k, egyéni vállalkozók, társasházak részére. Teljes ügyintézéssel a kerületben. Tel.: 375-7833.

VÍZSZERELÉS. Csőtörések, beázások elhárítása javítása. Csapok javításától a WC-tartály cseréig megbízható szakemberek, vállalnak mindenféle vízszerelési munkát garanciával. Telefon: 378-4649, 06-30-9332-115, 06-20-9205-527.

ASZTALOSMŰHELY vállalja konyhabútorok készítését felújítását iroda és üzlethelyiség berendezését. Beépített szekrények és polcrendszerek gyártását méretre. Telefon: 384-0163 este, 06-20-9376-630.

DUGULÁSELHÁRÍTÁS, vízszerelés. Duguláselhárítás falbontás nélkül, csatornák, lefolyóvezetékek tisztítása, zsírtalanítása, gyökértelenítése. Csapok, szifonok, WC-tartályok javítása, cseréje garanciával! Hétvégén is! Telefon: 233-1483.

NÁDSZÖVETŰ, valamint gyékénybevonatú székek, bútorok javítását vállaljuk. Telefon: 275-88-75.

TAPÉTÁZÁS, festés, mázolás, kiegészítő munkákkal, árengedménnyel. Telefon: 359-37-51.

CSALÁDI házak, melléképületek, komplett tervezését, átalakítási terveinek elkészítését vállalja a Képész Építésziroda. Telefon/fax: 342-97-86.

CSEMPÉZÉS, fürdőszobák, konyhák burkolását vállalom. Telefon: 2-138-916 (este).

ZONGORAHANGOLÁST és -javítást vállalok 30 éves szakmai gyakorlattal. Telefon: 3758-756, 06-309-211-014.

MÁRVÁNY, padló helyszíni csiszolás, felújítás, burkoló- és kőfaragó munkák. Telefon: 06-30-9602-213.

GELLÉRT Gyorsszolgálat vállalja vízvezeték és csatornahálózat szerelését, csőtörésjavítást, burkolást, duguláselhárítást, vízmelegítők és gázkészülékek cseréjét. Garanciával! Ha 12 óráig megrendeli 20% kedvezményt biztosítok! Telefon: 3-656-302, 06-20-981-5891.

KÖLTÖZTETÉS, csomagolás, bútorszerelés – ingyen dobozokkal, megbízható emberekkel, pianínó, zongora, páncélszekrény szakszerű szállítása garanciával. Lomtalanítás és építőanyag szállítása. Telefon: 349-03-65, 06-20-9-552-082.

PEDIKŰR, manikűr, műkörömépítés. Kérésére háznál is. Budapest II., Fillér u. 10/B. Vivien talpai természetgyógyász rendelőben. Telefon: 316-2596.

FAKIVÁGÁS, gallyazás bárhonnan, hegymászó technika 1983 óta. Gond Ferenc, telefon: 06-30-9771-745, 319-8165.

EMLÉKEINK KÉPEKBEN KELNEK ÉLETRE.
Készíttessen fényképeket gyermekéről, családjáról, önmagáról.
Portréműtermünk sokéves fotógyakorlattal rendelkező családi vállalkozás keretében működik.
A felvételek időpontját telefonbejelentés alapján jegyezzük elő.
Telefon: 249-31-10.

KÖNYVELÉS, cégalapítás, hatóságok előtti képviselet. XII., kerületiekhez házhoz megyünk. Telefon: 06-60-412-296.

LAKÁS/INGATLAN/BÉRLEMÉNY

KERESÜNK-KÍNÁLUNK ELADÁSRA-BÉRLETRE
budai, zöldövezeti lakásokat, házakat.
UNITERRA Bt.
Telefon/fax: 246-43-47, 319-13-31, 06-60-413-224.
E-mail: 113060, 1371 @compuserve.com.

PRÓBÁLJA meg velünk! Budai vagy belvárosi nívós lakást vagy házat keres cégének, külföldi partnerének, akkor hívja bizalommal a „Spéci" irodát. Telefon: 9-16 óráig 350-8466.

INGATLANIRODA folyamatosan keres, kínál budai lakásokat, házakat bérbevételre, eladásra. Teljes körű gyors ügyintézés megbízástól szerződéskötésig. Telefon: 315-0031.

KERESÜNK, kínálunk eladó és kiadó budai ingatlanokat. Teljes körű ügyintézés, értékbecslés, díjmentes címkiadás. Apex-M Bt. XII., Böszörményi út 36/B. III/7. Telefon: 202-7899, 06-30-9218-518.

NYUGATI üzletembereknek keresünk hosszú távú bérletre, vételre 100 nm feletti garázsos luxuslakásokat, házakat. Banalp Ingatlaniroda, 361-4287.

KERESÜNK-kínálunk ügyfeleink részére telkeket, lakásokat, házakat bérletre és adásvételre. Svábhegyi Ingatlanközvetítő. Telefon: 3753-812.

HEGYVIDÉK Ingatlaniroda. Luxusingatlanok korrekt és diszkrét közvetítése, teljes körű ügyintézés, értékbecslés. Tel./fax: 214-9377, 06-309-65-77-35.

1,5-2 SZOBÁS lakást keresek megvételre a XII. kerületben. Telefon: 06-309-65-77-35.

NÉMET üzletember bérelne Budán exkluzív lakást vagy házat. Telefon: 319-0168, 319-0183.

HILL-ESTATE INGATLAN IRODA
1125 Budapest, Istenhegyi út 103/B.
Folyamatosan keres igényes budai lakásokat, házakat bérbevételre és adásvételre, fizetőképes ügyfeleinek.
KORREKT FELTÉTELEK, ÜGYINTÉZÉS. ÜGYFÉLFOGADÁS EGYEZTETETT IDŐPONTBAN.
Telefon: 212-2656, 06(30)-9545-797.

CSALÁDI ház vagy társasház építésére alkalmas 3-800 nöl körüli telket keresek a XII. kerületben, lehetőleg panorámával. Minimum 20 méter utcafronttal. Tel.: 266-1425.

ÓHAZA Ingatlaniroda hazatelepülők részére „Hegyvidéki" és újlipótvárosi lakásokat, házakat keres. Tel: 214-6094. E-mail: ohaza@mail.datanet.hu

FIATAL pár azonnali fizetéssel 1-2 szobás lakást keres. Tel: 06-30-9406-701, vagy 319-9002 este.

24 NM raktárhelyiség kiadó. 202-7215 du. 5-8.

ADÁS-VÉTEL
INTERNET
BUDA
INGATLAN
● családi házak ● öröklakások
● villák ● építési telkek
1126 Budapest, Istenhegyi út 4/D
Tel.: 224 5560

Régi cég,
régi címen!
mBUDA
INGATLAN
1027 Budapest, Margit krt.3 I. em.4.
Telefon: 316-2495, 316-2496, 316-2497
Telefax: 316-0993
E-mail: mbuda@hungary.net

Apróhirdetések: Szavanként 30,– Ft Keretes apróhirdetés szavanként 40,– Ft Kiemelt keretes apróhirdetés (embléma nélkül) (42x25 mm) 2500,– Ft. Emblémás, sima keretes apróhirdetés (42x35 mm) 3500,– Ft. A hirdetések díjához +25% áfát számolunk. **Kedvezmények:** 5 megjelenés után 10%, 10 megjelenés után 15% 20 megjelenés után 20%
Műszaki adatok: *Nyers lapméret:* 313 x 445 mm (13/3) ✧ *Kinyomási méret:* 275 x 423 mm ✧ *Filmek levilágítási rácssűrűsége:* 45 vonal/cm (115 vonal/ inch) ✧ *Fotózható eredeti:* rasztermentes ✧ *Floppy:* illusztráció és szöveg a megfelelő fontokkal ✧ *Nyomás:* ofszet rotációs ✧ *Nyomathordozó:* 45 gr-os újságnyomó papír

REICH Károly

Cserkest '98

November 7-én a Hegyvidéki Cserkészkörzet rendezte meg az újjáalakult magyarországi cserkészet 10 éves jubileumi ünnepségét. Az est helyszínén – a Művelődési Központban – kiállítás is volt, amely a mozgalom relikviáit mutatta be. Eközben a cserkész tisztségviselők készséggel válaszoltak a közönség kérdéseire. Mindezt a csapatok színvonalas produkciója követte a színházteremben.

élünk és dolgozunk. Érezzék magukat nagyon jól ezen az estén – mondta végezetül a parancsnok.

Ezután *Tegzesné Bibó Borbála* leányvezető tiszt a cserkészet és a társadalom kapcsolatát emelte ki. – A fő cél a felelősségteljes, közösségben élni tudó és akaró állampolgárok nevelése – mondotta. – Ily módon egy tettrekész korosztály születhet majd. Egyébiránt a budai I. számú cserkészkerületben 45 csapat tömörít 2500 cserkészt. Sajnos a mozgalomról tíz év alatt téves kép alakult ki.

A kívülállók azt gondolják, hogy a cserkész csupán erdőt jár, illetve kirándul. Ez igen nagy tévedés. A mi közösségünk többek között a nemzeti hagyományok őrzését és a kultúra iránti szeretetet is zászlajára tűzte – fejezte be mondandóját a leányvezető tiszt.

Ezt követően megkezdődött az előadás. Először *dr. Lengyel András* cserkész-főtitkár lépett a pódiumra. Mindenekelőtt *Udvardy-Nagy István*nak köszönte meg a cserkészet felvirágoztatását a kerületben. – Ez a műsor nem a mai estére készült – folytatta. – Itt most önmagunkból adunk át egy kis szeletet, hiszen az összes produkciónk élő program, amiket a csapatok már előadtak valahol. E vidám találkozónak a bemutatkozás a célja. Ugyanis a mozgalmat mintha egy fátyol borítaná be. Ezt szeretnénk lerántani, és megmutatni azt, hogy a cserkészet egyfajta hazaszolgálat, és egyben elkötelezettség a keresztény vallás irányába. Vagyis: hasznos a társadalom számára. Ezután az angol cserkészszövetség delegációját üdvözölte, akik segítettek az úgynevezett „Gang-show" magyar földbe való átültetésében. – Reméljük, hogy munkánk és erőfeszítéseink nyomán egyre többen ismerkednek meg a cserkészettel. Ezek a rendezvények mindenképpen ezt szolgálják – mondotta befejezésül a főtitkár.

Kisvártatva a *Mit látott a királyfi a nagyvilágban* című produkciót élvezhette a nagyérdemű. A humorral teli történetet *Ragó Ákos*, a Szent Kristóf cserkészcsapat főrendezője állította színpadra. A kerettörténeten belül volt népi- és komolyzene, továbbá néptánc, valamint több szatirikus jelenet is. Az előadás szereplői könnyedén, felszabadultan mutatták be a cserkészéletet. Külön kiemelkedett az ír népzenét játszó trió, akiket a chilei cserkész világtalálkozóra is meghívtak. Vastapsot aratott a Zoborvidéki karikázót előadó csapat is. Legvégül pedig az összes résztvevővel kialakított pazar színpadkép tette emlékezetessé az estét.

Spányik Miklós

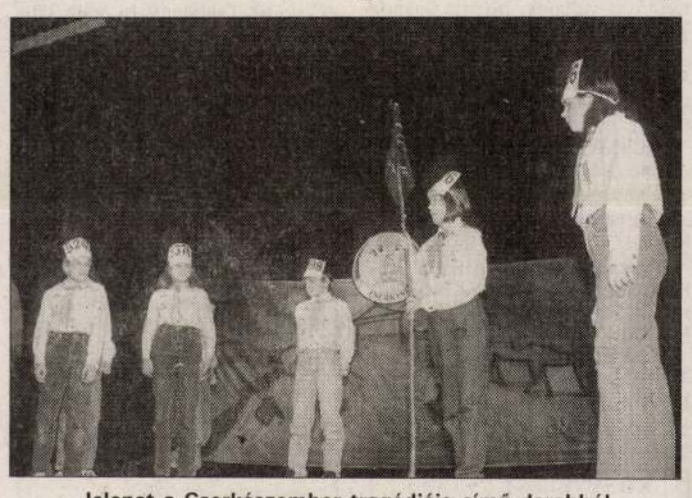

Jelenet a Cserkészember tragédiája című darabból

A gyerekek kipróbálják a hangszereket

(Janzsó Tamás felvételei)

A kupolában *Csizmadia András*, a Mátyás király csapat parancsnoka beszélt a kiállított tárgyakról. Elmondta, hogy a különböző hangszerek, a harmincas évekbeli üdvözlőlapok, és a jelvények a cserkészélet sokoldalúságát tükrözik. – Ez a bizonyítéka annak, hogy a mozgalom művészeti eszközökkel is szolgálja a közösséget. Az Istenhez való törekvésünkről szintén jelt ad, hiszen a cserkészek a politikamentes, valláserkölcsű nevelés hívei. Ebben a szellemben

Koós János a Virányosban

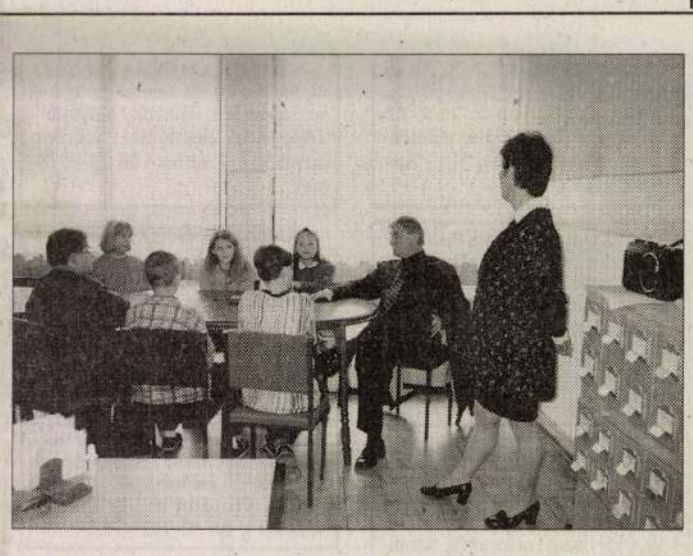

A Virányos Általános Iskola „Nyerő Tízes" csapatával benevez az országos Életrevaló Plussz vetélkedőre.

A versenyen való indulás feltétele, hogy a csapat tagjai nyerjenek meg támogatójuknak egy – a környéken lakó – híres embert, aki örömét leli munkájában.

A „Nyerő Tízes"-nek így esett választása Koós János előadóművészre, akinek gyerekei – Réka és Gergő – ennek az iskolának tanulói voltak.

A népszerű művész sok elfoglaltsága ellenére készséggel vállalkozott a beszélgetésre, mivel fontosnak ítélte meg a verseny célkitűzéseit. A riport végén pedig sok sikert kívánva aláírta a támogató nyilatkozatot és ezzel ő lett csapatunk hivatalos pártfogója.

Kérdéseink a vetélkedő három témájával kapcsolatosak.

– Fontosnak tartja-e a testi–lelki egészséget?

– Igen. Számomra ez a legfontosabb. Én minden kedden és csütörtökön reggel nyolckor focizni megyek. Orbán Viktor miniszterelnök úrral együtt rúgjuk a labdát. Hiába jövök haza reggel 4-kor, ezt akkor sem hagyom ki, nagyon fontosnak tartom. Lelki egészségemet pedig becsületes életmódommal őrzöm meg. A partnert – az én esetemben a közönséget – soha nem szabad becsapni.

– Környezetünk tisztaságát?

– Ha elmegy mellettem egy Trabant, nem haragszom rá, mert tudom, hogy sokan nem engedhetik meg maguknak a jobb autót. De környezetünk kultúrájáért még sokat kell tennünk és ez nagyon komoly munkát kíván.

– Ön szerint fontos-e a közügyekben való eligazodás?

– Természetesen. Ahhoz, hogy az életben megálljuk a helyünket, elengedhetetlen. Sajnos én ebben teljesen járatlan vagyok, nálunk minden hivatalos ügyet a feleségem intéz. De mivel nektek még nincs feleségetek…

– Kit tart életrevalónak?

– Az én névjegykártyámra az van írva: „Koós János életművész". Életrevaló mindenki lehet, de ehhez is, mint minden máshoz, nagyon sokat kell dolgozni.

A fiam nem volt jó tanuló, később mégis kibontakozott. Sok mindenben tehetséges és kitűnő érzéke van a számítógéphez. A legújabb „SÓ" műsorom szignálját ő egyedül tervezte meg és készíti el, ami időigényes és komoly feladat.

A lányom pedig rendkívül könnyen tanul nyelveket. Olaszul 3 hónap alatt megtanult kitűnően társalogni. Persze ehhez is nagyon sok munka kellett. Ő színésznő. Jelenleg Bécsben, a Vámpírok tánca című musicalben játszik.

– Meséljen valamit a gyermekkoráról!

– Miskolcon nevelkedtem. Sokszor mondták, hogy én vagyok a legnyakasabb a családban. Öt évig jártam gimnáziumba, a 2. osztály annyira tetszett, hogy megismételtem! Nem akartam leérettségizni, de mikor apám kemény munkára fogott, mégis inkább letettem a vizsgát. Utána elvégeztem a Zeneakadémiát és hamar az énekesi pályára léptem.

Köszönjük, hogy válaszolt a kérdéseinkre és támogatja csapatunkat a versenyben.

Az 5.a osztály 10 tanulója

A fiú folytatja …

Reich-kiállítás

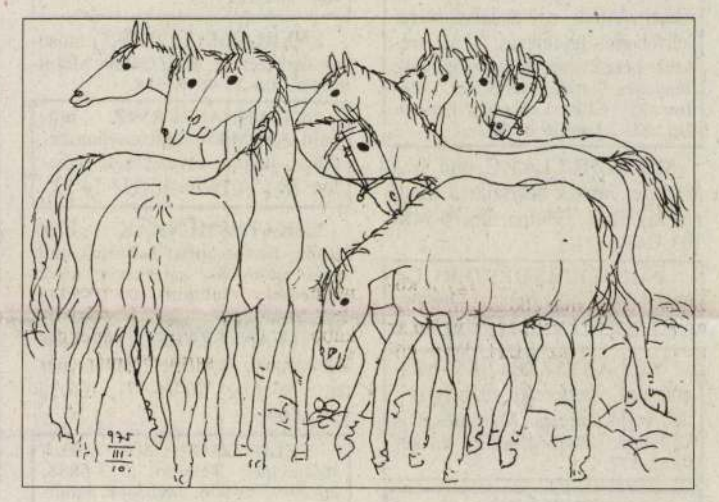

November 19-én az új Kortárs Galériában kiállítás nyílt a 10 évvel ezelőtt elhunyt *Reich Károly* művészi hagyatékából. A Munkácsy- és Kossuth-díjas művész több, mint 400 könyvhöz készített illusztrációkat. A galéria nagytermében ezekből (főként a meseillusztrációkból) láthatunk válogatást. A kiállítás érdekessége, hogy a művész fia, *Reich Gábor* grafikusművész is kiállítja néhány alkotását. Megkérdeztük, hogyan éli meg édesapja hírét s nevét?

– A magas mérce, az állandó összehasonlítás természetesen nyomasztó, de stimulál is; azt sem tagadhatom, hogy apám neve jó ajánlólevél szakmai körökben, mindenki elismerte, kedvelte, ami elég ritka művészek között. Sokat korrigált a dolgaimon. Élete utolsó évtizedében mindketten a Kollergalériának dolgoztunk.

Reich Károly özvegye, *R. Demjén Zsuzsa*, egyebek között a következőket mondotta:

– Férjem legszívesebben nőket és lovakat rajzolt. Jóképű férfi volt, szerették a nők, és ő is a nőket. A lovak szeretete családi örökség. Lószerszám-készítő nagyapja is nagy lóbolond volt. *Nagy László*, a költő, akinek életpályája sokban hasonlít a férjemére, „Két sörényes" című versében férjem témáira utal, amikor a sörényes két meselényről: a nyílt szívű lányról és a hóbölparázsból alkotott ménről ír.

Férjem mindig szeretett volna mintázni, de zavarta az agyaggal járó vesződség. Betegsége is közrejátszott abban, hogy a 80-as évek közepén faragni kezdett, majd *Somogyi József* szobrászművész javaslatára méhviaszból készített bronzból kiönthető kisplasztikákat. Így készült műve az Orfeusz és Euridike. Férjem halála után megbíztam *Kő Pál* szobrászművészt, hogy ebből komponáljon síremléket. Alig egy éve állt a felnagyított szobor, amikor barbár kezek levágták az oszlopfőről. Hónapok múlva találták meg egy MÉH-telepen, 8 darabban. A tolvaj 1500 forintot kapott a bronzért, a kár 600 ezer forint volt. Kő Pál a darabokból ismét kiöntötte a szobrot, de nem tettük már vissza a sírra, hanem férjem balatonszemesi szülőházának a kertjében helyeztük el. (A balatonszemesi állandó kiállítás május közepétől szeptember közepéig látogatható.) Egyébként a balatonszemesi Általános és Zeneiskola, melynek a növendéke volt, 1997-ben az ő nevét vette fel. Zászlót is készítettek az ő motívumaiból (bagoly és két bagolyfióka). A művelődési házban, mely a Balatonszemesen elhunyt Latinovits Zoltán nevét viseli, egész napos ünnepséget rendeztek az emlékére.

1960 óta itt lakunk a kerületben, a Tusnádi utcában. Lakásomban is van egy emlékszoba, telefonhívásra megtekinthető (356-17-26).

*

A Kortárs Galériában (Városmajor utca 16.) megrendezett kiállítást *Tamás Menyhért* író nyitotta meg. (*Gergely Katalin* közlése szerint decemberben ugyanitt játékkiállítás nyílik.).

(Kérész)

A probléma:

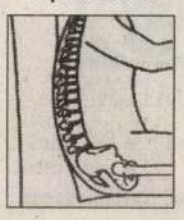

A LEGJOBB KARÁCSONYI AJÁNDÉKOK

hát- és derékfájós, reumatikus bántalmakban szenvedő hozzátartozóknak, gyógytornára utalt tanulóknak a **Picard** (USA) cég megelőzésre és gyógyszermentes gyógyításra klinikailag ajánlott fizikoterápiás készülékei.

Tanulás, ülőmunka, gépkocsivezetés közben is működtethetőek!

Marketing-Mix 2000 Kft., 1022 Budapest, Balogvár u. 3. Tel./fax: 325-0976.

A megoldás:
PRO-LUMBAR

A kisember világa

A közelmúltban *Bene Erzsébet* karikatúráit láthatták az érdeklődők a Jókai klubban. A grafikus az egykori honvédség képzőművészeti körében kezdett rajzolni. Aztán egy ötlet nyomán a karikatúra felé fordult. Rajzait eleinte csak vállalati újságok, később viszont már nagyobb lapok is közölték. Dolgozott a Néphadseregnek, a Magyar Rendőrnek, és a Ludas Matyinak is. „Jelenleg tíz újságnak rajzolok, mondja, és emellett az írás sem idegen tőlem. A témát észre kell venni, hiszen rengeteg fonák helyzet adódik az életben. Nálam a kisember áll középpontban: az ő örömein és szenvedésein keresztül nézem a világot." Bene Erzsébet lapunknak is rendszeresen rajzol. Magánéletében szerény és kiegyensúlyozott. – Ez a szerelem a sírig fog tartani – jelenti ki nemes egyszerűséggel a munkájáról. Aztán leül az íróasztalhoz, és tolla már újra száguld a hófehér papírlapon.

S.

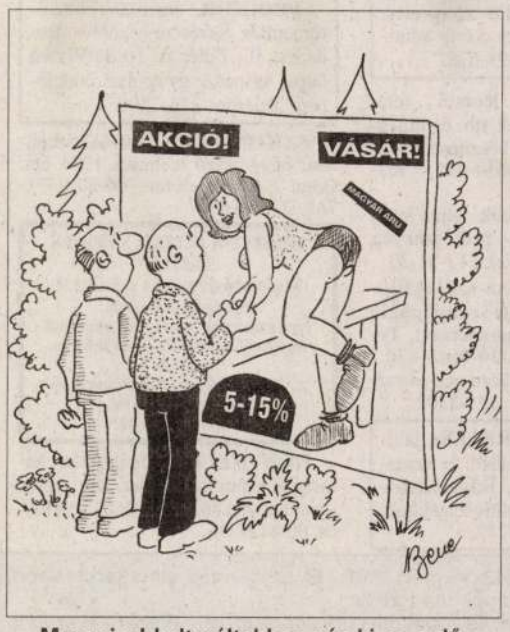

Mennyivel kulturáltabban néz ki az erdő, amióta kitettük ezt az óriásplakátot!

Használt az anyósodnak a reumatapasz?

KARÁCSONYI AJÁNDÉKVÁSÁR

A Helytörténeti Gyűjtemény és Kortárs Galéria december 11-én, 12-én, 13-án, valamint 18-án, 19-én és 20-án **KARÁCSONYI VÁSÁRT** rendez neves kerületi képző- és iparművészek, illetve kézművesek részvételével. A vásárolni szándékozókat a Városmajor u. 16-ban fogadják.

Haraszti Luca

Szimpozion Szardínián

Az embert mindig érik meglepetések. De hogy sorozatban, azt nem hittem volna. Kezdődött azzal, hogy Szardíniába kaptam meghívót egy festészeti tanácskozásra. A résztvevők közül a szervezőt, a lugánói Manlio Manvatit ismertem korábbról és természetesen a magyar festőművészt, Bér Rudolfot. A második meglepetésem az volt, hogy a nápolyi, pármai, madridi, zürichi és máshonnét odasereglett művészeti írók, festők, festőnők hamarosan éppen olyan jó ismerőseimmé váltak, mint az említettek. Alighanem azért, mert azonosan vagy legalábbis hasonlóan ítéltük meg az európai művészet helyzetét. és ez volt a harmadik, talán a legnagyobb meglepetés.

Fél évszázados szigorú vagy laza és egyre puhább politikai és ezen belül művészetpolitikai karantén után egyszerre csak kiderül, hogy a gondok a dél-európai, a nyugat-európai és a közép-európai festők számára is azonosak, vagy hasonlatosak.

Ezt ismerte föl Manlio Manvati, a szimpozion szervezője és ötletadója, amikor a Római Akadémia és a helybéliek, a Nuoro tartománybeli vezetők támogatásával egy asztal köré ültettek bennünket, hogy föltárjuk egymás előtt gondolatainkat. A téma szigorúan megszabott volt. Válságban van-e a művészet, és ha igen, mi a válság oka és van-e kiút ebből?

Mint minden jelenségnek, a művészet válságának is sok összetevője van, kétségtelenül van művészeteken belüli, a művészet fejlődésében vagy visszafejlődésében bekövetkezet tényezők sora és létezik megannyi külső behatásra keletkezett torzulás, ami a mai gondokhoz vezetett.

A belső ok kétségtelenül – ez legalábbis az én véleményem – a múlt században érlelődött, a fotótechnika föltalálásával. A viszonyítási pont, a valóságábrázolás mikéntje ezzel elvesztette jelentőségét, az ábrázoló művészet bizonyos vonatkozásban fölöslegessé vált, tehát új utakat kellett keresnie. Ennek az útkeresésnek különféle állomása az izmusok történetének egymásutánja.

Az impresszionizmus, az expresszionizmus, a kubizmus hozott értékelhető művészi eredményeket és hozott az utánuk következő megannyi irányzat, iskola, törekvés, izmus is, de napjainkra, pontosabban az ötneves évekre, bekövetkezett az a válság, amit mi is érzékelünk; a művészi érték kétségbevonása, (szerintem szélhámoskodások térnyerése) és a szakmai fölkészültség, tudás helyettesítése bizarr vagy szegényes, mégis provokáló ötletekkel, amelyeknek semmi közük az artisztikumhoz.

Ebbe a belső folyamatba avatkozott bele a művészetkritika ama része, amely voltaképpen elárulta saját hivatását és a művészet sokezer éves hagyományait. A hagyományos értékeket, értékrendet vonta kétségbe, ezzel voltaképpen föl is számolta azt. Eljutottunk odáig, hogy nincs biztos pont, biztos fogódzó a hiteles művészet megítéléséhez, eljutottunk oda, hogy mindennek az ellenkezője is igaz lehet. Ami nemcsak a mecénásokat, a befogadó közönséget, hanem az alkotókat is zavarba ejtette, ítéleteiket megroppantotta.

A művészet erőszakos megújítására való törekvés a művészet fölszámolását eredményezte. A művészi értéket művészeten kívüli vagy egyenesen művészetellenes eszközökkel igyekeztek és igyekeznek ma is új alapokra helyezni.

Manlio Manvati és társai az új archivizmus mozgalmának megszervezésében látta e beszélgetések során a kiutat a válságból. Vagyis: mindent újra kell kezdeni! A több mint egy évszázados fejlődés, illetve visszafejlődés tapasztalatait nem elfelejtve, visszanyúlni a kezdetekhez, ha úgy tetszik, akár az archaikus kultúrák művészeteihez.

Az újabb meglepetés kétségtelenül az új mechanizmus elméletének azonnali gyakorlati átültetése volt. Ugyanis Suni városkában freskómúzeumot alapítottak és a szimpozionon résztvevők egy ősi festészeti technikában vallottak, helyben és azonnal, kétszer egy méteres freskókat készítettek, mindenki a saját stílusában, saját temperamentuma és ízlése szerint.

A szardíniai, illetve ott született neoarchaismo mozgalma sajátságos szálakkal kötődik a hazai művészeti mozgalmak egyikéhez, a Művészeti Társaságok Független Fórumához, amely hasonlóképpen a nemzetközi csoportosuláshoz, kiutat keres a válságból. Arról is tudunk, hogy az új archaizmus tovább szerveződik, sőt a magyar és a nemzetközi művészeti törekvések máris fölvették a kapcsolatot és a jövőben megszervezik együttműködésüket is.

Bér Rudolf: St. Cosma és St. Danian

Szépségek utolsó dalnoka

Bíró Andrásnak a múlt év végén jelent meg – számos műve után – két verseskötete az Anteus Kiadónál. A Hit és bizalom 1982-1993 között született verseiből válogat. A szépség ünnepe 1982 után harmadszor lát napvilágot.

S ez a mozzanat, hogy a himnikusan áradó harminchárom vers gyűjteménye harmadszor is kiadható, hogy napjainkban, ebben az életünk egyre több terén degradálódó, lefokozódó, önszennyező és önpusztító korunkban még vannak versolvasók, akik talán fölemelő, követhető PÉLDÁT, vagy az életet-szerelmet-szépséget ugyanúgy áhító, saját érzésvilágukat kifejező "szóvívőt", "előéneklőt" keresnek – ez igazán sokakat bátorító esemény.

Bíró András ilyen ember és költő, különösen A szépség ünnepében. (Kivételes szerencséje, hogy a szerelem hozzá hasonló hódolójának, Reich Károlynak, a rajz elbűvölően lírai nagymesterének műveivel ékesítheti könyvét.) Napjainkban, s már évtizedek óta a művészetek divatos izmusait majmolók nem írnak a világról, természetről, szerelemről ilyen verseket. A világért sem mernének a bennünket is tápláló erdőkről, rétekről, kertekről ilyen rajongással írni, még kevésbé a szerelemről, szeretkezésről, melynek sokak által ma gyakorolt formáiban csupán a buli, banzáj, diszkó, csaj, dugás, tömés s egyéb siralmasan sivár, lelkevesztett szavak szerepelnek.

Bíró András nem naiv, nem amatőr forgatója a tollnak, bizonyította jó verskötetek és regények sorával, s e két válogatással különösen. A gondolkodás filozófiai mélységeiben is meg-megmerítkező költő felfénylő sorai bukkannak föl A szépség ünnepében, szerelme asszonyáról, a közösen szentéllyé varázsolt, érdligeti kertjükről, a kozmoszról, Galaktikánkról énekel. E ritka erényekért őszintén kívánjuk a májusban 75 éves költőnek: Isten éltesse még sokáig a szépség és szerelem utolsó dalnokát!

Gergely Mihály

REICH KÁROLY

Kristó Nagy István

Amerikai tanulságok és tanúságok

Az már nyilván öregkori degenerálódás, hogy egy amerikai utazás során nem a tájak, városok, nem az élet, azaz az emberek, hanem az esztétikum vált legfőbb élményemmé. Elsősorban a múzeumok, melyek közül kettő, a New York-i Metropolitan és a washningtoni National Gallery a világ tíz legkülönb múzeuma közé tartozik. Rengeteg ismertetés, album van róluk, tehát nem szólok ezekről, legföljebb megemlítem, hogy előbbinek a Manhattan északi részén, egy dombon felépült "fiók" intézményében több románkori és gótikus emlék látható, mint egész Magyarországon. Hogy miként jutottak hozzá egész templomhajókhoz és kerengőkhöz, melyek mind be vannak építve a Cloisters épületébe, nem tudhatni, mint ahogy az sem nyilvánvaló, hogy a párizsi Sainte-Chapelle néhány üvegablaka hogy kerülhetett a philadelphiai múzeumba. Essék szó inkább alkalmi kiállításokról, melyek számunkra is tanulságosak. Lesz, ami fölemelő, akad, ami lehangoló.

Monet mediterrán képeinek átfogó kiállításán a Brooklyn Múzeumban 65 olajkép – szinte megrendítő: ezek a kék, lila, narancssárga, arany látomások valósággal honvágyat ébresztenek Velence vagy a délfrancia partok iránt. De e hatalmas múzeum állandó anyagában is egy kellemes meglepetés: néhány Matisse és Bonnard között egy Rippl Rónai főmű a kukoricás stílusú képekből, legalábbis egyenrangú a két francia mesterrel, (akinek főművét nyilván nem tudták megvenni, de a Ripplit jó szemmel igen). A Matisse főművek a világviszonylatban alighanem legjobb modern múzeumban, a Museum of Modern Art-ban láthatók. Ott viszont csak Moholy Nagy és Vasarely képviseli Magyarországot. Hanem a Monarchia szellemét Schiele eddig alig látható műveinek tárlata idézi fel. Ezek a frappáns, expresszív, öngúnytól sem mentes grafikák s képek egy fiatalon elpusztult óriás ragyogó hagyatékából valók.

Sokkalta nagyobb korunk legkülönb múzeum épületében, Frank Lolyd Wright Guggenheim múzeumában a Rauschenberg teljes életművét bemutató hatalmas tárlat. Miféle szakmai készség, micsoda rajztudás, mennyi ötlet, játékosság – épp csak minek. Kevesebb több lenne – így az egészen már kényszeredettség érezhető: mindenáron újat, mást nyújtani, ami ha sikerül is, inkább kiábrándító, mint meggyőző. A kitömött kecske meg kakas, vagy ócska hullámpapír dobozok kiállítása az epatírozás csúcsa ugyan, de ilyen óriási mennyiségben fárasztó. Meglepőek viszont a következő nemzedék kiemelkedő tehetségének, Twomblynak óriási képei Philadelphiában – az Iliász illusztrációi: íme a legmodernebb is visszatérhet a legrégebbihez.

A hagyomány erejét és a folytonosságot mutatja a Metropolitanban Degas magángyűjteményének bemutatása: a nagy impresszionistának nemcsak ízlése, pénze is volt. Bármily furcsa: imádta (mégpedig egyszerre!) Ingres-t és Delacroix-t. És persze saját kortársait, akiktől egészen Van Goghig remekműveket gyűjtött össze. Hogy ő maga mást csináljon: a könnyedség, a tánc és lovak impresszionista realizmusát.

Ugyane múzeumban az amerikai művészet tárlata. A két háború közötti bizony elmarad ugyane korszak magyar művészete mögött. Igaz, a válogatás is tendenciózus, Ben Shahn például hiányzik. Mert bolsi volt? Node nálunk Derkovitsot mindig megbecsülték, ma sem mellőzik. – Aztán a háború után mind nagyobb és mind üresebb képek: teljesen egyszínű, óriási vásznak sora. Jó-jó: egy-egy új szín kikeverése is művészi tett (lehet), de bizony hajlamosak vagyunk ezt a hatalmas méretek ellenére kevesellni.

A közönség érdeklődő, nyitott: a múzeumokban hullámzik a tömeg, jórészt fiatalok. Ma már többen járnak a kulturális, mint a sporteseményekre. És van mit nézni – nem az elutasítás, a nyegleség dominál... Az értők? Van jó népszerűsítés, vannak elméletek – épp csak a művészet jövője nem érzékelhető.

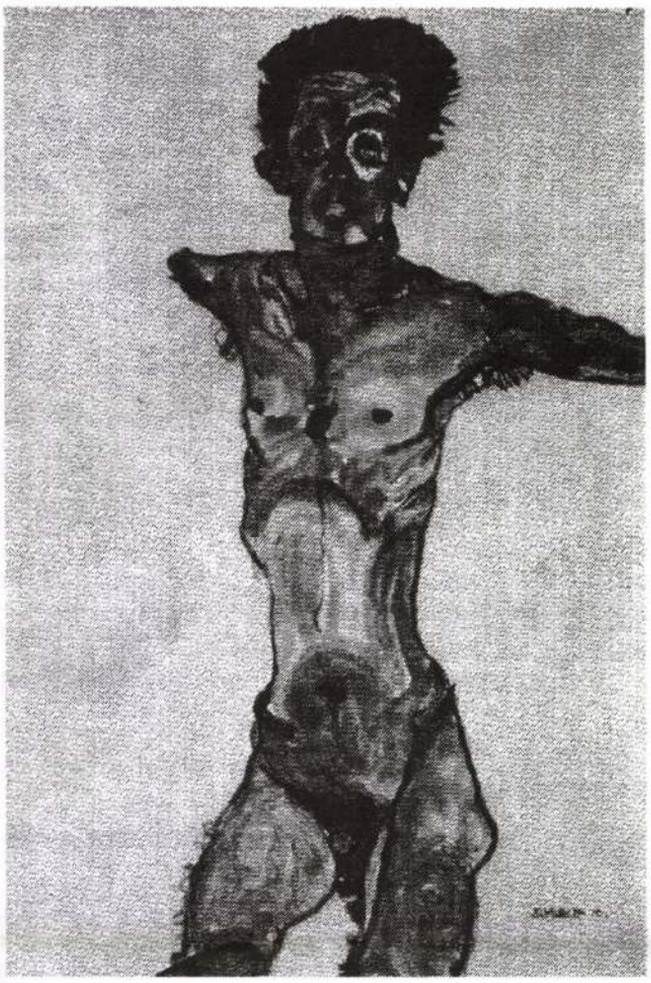

Egon Schiele: Akt (önportré)

Pető Margit

Közérzet '98

Rács a kapun,
rács az ajtón,
az erkélyen,
az ablakon,
rács a rácson,
zár a rácson,
zár a záron,
rács a szíven,
tüskés redőny
– gazembereké
az előny...

Benn a bárány,
kinn a farkas,
becserkészhet
tán az ordas:
drog, erőszak,
rablás, gyilok
– ajtót, szívet
frásszal nyitok.

Rács a kapun,
rács az ajtón,
az erkélyen,
az ablakon,
rács a rácson,
zár a rácson,
zár a záron
– mivé lett a
szabadságom?

REICH Károly

B. Éltheo Enke: Óda az erotikához.
Hel. ~. Bp. 1987. 152 p. Il

FRANCIA

Olcsón akar(sz) tanulni?
☞ **Iratkozz(on) be hozzánk!**
Fontosabb a kis létszám?
☞ **Iratkozz(on) be hozzánk!**
Csak pár hetet akar(sz) tanulásra áldozni?
☞ **Iratkozz(on) be hozzánk!**
Egész nyáron tanulni akar(sz)?
☞ **Iratkozz(on) többször is be hozzánk!**

VII. 8.-VIII. 10. délelőtt, délután és este

Mindenki igényei szerint választhat három különböző csoportnagyságból (4 fős, 5-7 és 8-12 fős). Testre szabott tandíjak!! Óradíjak:

170*Ft-tól 500 Ft-ig

* kezdő tanfolyam, 8-12 fő. Tandíjak 5.100 Ft-tól 30.000Ft-ig, csoportnagyságtól és óraszámtól függően.

ok

NOVOTROK Oktatási Központ
nyelvstúdió
1136 Hollán E. u. 24-26.
349-3645, 349-2998

www.matav.hu/uzlet/novotrok/

TÓ

Langyos állóvíz

Balaton, főszezon

A szocializmus és az azt követő posztkádári pántlikás lábvízállag félig-meddig élő metaforája, de az is lehet, hogy szimbóleuma ez a tó, amely évről évre ká-európai látogatók siserehadával töltődik fel s alá. Az ökológiailag amúgy is ingoványos talajon vegetáló édesvízbe egész kémiai laborok, kanálisrendszerek és napok hordaléka rakódik évről évre, s a helyzetet súlyosbítandó ex-NDK-s és magyar gyerekek vegykezelik tovább önfeledt urinálás formájában, de mintha az eredeti biohumusz eltávozása elé sem gördítene akadályt a szülői önkény. Az Ember által ily módon megtört tó csak miniszteri előkóstolás nyomán válik valamelyest fogyaszthatóvá, de az idén még az is elmaradt. Jöttek viszont, bár nem tömegével, a Balaton sajnálatos, permanens kísérőjelenségei: a turisták.

Turistákból az idén leginkább keletnémet gyerekek jöttek pár éves Opel kombikban, akik már csak hírből és szüleik visszasírásából ismerik a néhai Német Demokratikus Köztársaságot, de ez nem változtat látogatásuk alapvető horrorjellegén. Az Elhízott Német Gyerek Vastörvénye, akárcsak a Frusztrált Magyar Család Vastörvénye a tóparton úgy szól, hogy akárhová telepszel a strandon, mindig melléd költözik, mindig beszél, még a Tina magazin csöndes rejtvényfejtését is utószinkronizálja. A strandi ember nemzeti hovatartozástól független hangerőssége nem szabályozható, a helyi lakos kikapcsolhatatlan rádiója nem távirányítható. Hőség esetén a víz telik meg vele, ami, lásd fent, a vízminőség rovására megy. Az ökológiailag nehezebben lebomló osztrák sógor most tavalyhoz képest jobb kocsikban vakit, igaz, világnézetileg továbbra is a haideri „külföldiek kifelé" álláspontot osztja – ez nem vonatkozik arra az állapotra, amikor ő a külföldi.

Javul ellenben a kiszolgálás: az olajtól csepegő strandi lángost immár EU-konform eladói mosoly bocsátja utolsó útjára. A sok, vízbe eresztett gány miatt pedig szinte tovasiklik a vízibicikli egy jobb, szebb, boldogabb jövő felé.

- seres -

✪✪

FILM

Megint sapka

A kód neve: Merkúr

Azért arra már évek óta várok, hogy Bruce Willis jól lelökje Alec Baldwint egy nagyon magas ház tetejéről. Itt van, lehet a büfébe fáradni.

Persze ezelőtt még sok minden történik, ahogy az már lenni szokott az akciófilmekben. Ez inkább meghatódós-akciós film, ellentétben a viccesakciós vagy a fantasztikus-akciós filmekkel, de legalább el lehet vinni rá a csajokat is.

Adott egy autista kisgyerek, aki inkább olyan, mintha egy normális kisgyerek autistát játszana, de hát ez ilyen, az autista gyerekek nem tudnák eljátszani, hogy ők normális gyerekek, akik autistát alakítanak. Bruce Willis – mit ad isten! – egy megcsömörlött FBI-ügynököt játszik, akit jól visszaminősítenek, mert nem szereti, ha gyerekeket mészárolnak le a kollégái, és ezért nyugtatót szed, hogy később látványosan kiszórhassa a kocsiablakon, ezzel is jelezve: itt bizony nem fognak még egyszer kisgyerekeket lemészárolni, amíg ő él, és tényleg.

Szerepel még egy Kim Dickens nevű színésznő, aki úgy tesz, mintha véletlenül keveredne a történésekbe, csak azt nem értem, hogy nem vette észre azt a baromi sok kamerát meg reflektort, amikor összetalálkoztak.

A gonosz szerepében Alec Baldwin, aki inkább tűnik autistának, aki azt játssza, hogy gonosz, de ez is érthető, mert gonoszt játszani nehéz, kivéve, ha az ember nem mozgatja az arcát, és csak forgatja a szemét, mert akkor könnyű, de kicsit vicces.

A kisfiú megfejti a szupertitkos katonai kódot, a rosszak pedig el akarják pusztítani, hogy nehogy, pedig dehogy. Mit mondjak: nem sikerül.

- pki -

A UIP–Duna Film bemutatója

✪✪✪

LAP

Szekszárdon ötven éve születtem

Új Dunatáj, 1998. június

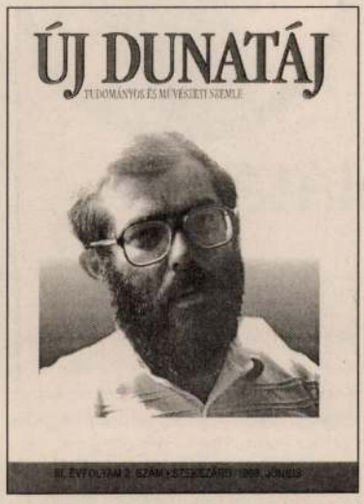

Baka István nézett rám a címlapról (*Ki eszelhet ki nála szomorúbbat?*), két éve is miatta vettem meg a lapot, akkor volt egyéves halott, idén lenne ötvenéves, de nincs, Isten éltesse. Ezek a *rohadt* évfordulók.

Hozzá méltatlan költőkkel indít a lap, hozzá méltatlan költőkről írott kritikákkal zár, vagyunk hozzá méltatlanok. Ez egyéb közlemények közepén két tanulmány: Fried István *utó*modernnek hívja a *poszt*módit, a felhasznált szakirodalomban szerepel a többek között a *The New Princeton Encyclopaedia of Poetry and Poetics*, szó esik az orosz formalista iskoláról és Baka Istvánról is, valamint az ő *Caspar Hauser*éről. Szigeti Lajos Sándor az „angyalversekről" ír, szépen. Kár, hogy a tanulmány nem kerülhetett be *Evangélium és esztétikum (Bibliai motívumok a modern költészetben)* című kötetébe. Móser Zoltán (a címlapon az ő felvétele, albumot is készített Baka Istvánról és Baka Istvánhoz) a költő Pantheonját járja be: Zrínyi, Madách, Petőfi, Vörösmarty, Széchenyi, Ady, Liszt. A háttérben Baka többi arcmása: Yorick, Háry János, Sztyepan Pehotnij. Végül Gajdó Ágnes emlékei és gondolatai, az emlékek a fontosabbak.

„Ha meghalok, a nyirkos pétervári / Talajba engem ne temessetek!" Sztyepan Pehotnij testamentuma nem hallgattatott meg, nyugszik az alsóvárosi temetőben, *kétezerben lesz öt éve*, akkor újabb emlékszám. Kossuth-díja nem volt, így van jól, interneten nem olvasható, nem digitális, halhatatlan.

- salá -

vak csillag

KIÁLLÍTÁS

Barátságos helyek

Múzeumok Szemesen

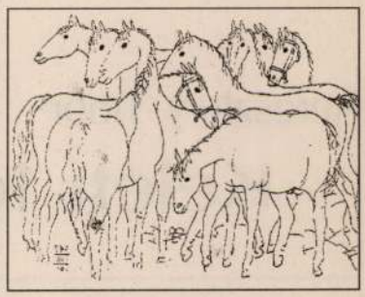

Három is van belőlük, kettő kifejezetten gyerekeseknek.

1. Reich Károly Emlékház. Régi parasztporta Szemes falusi részén. A jegyszedő bácsi a *Bibliá*t búvja, miközben az ember rácsodálkozik, hogy a leginkább könyvillusztrátorként ismert művész kisplasztikákat is csinált. Nemcsak nézni lehet a rajzokat, metszeteket, plakátokat, hanem lapozgatni egy csomó mesekönyvet is, figyelni, elvarázsolják-e az aranyos rajzok a gyerekeket, ahogy minket is, rég. (Naná.)

2. Latinovits Zoltán Emlékmúzeum. Az önkormányzati hivatal tőszomszédságában, a temetővel átellenben. A jegyszedő néni gombnyomására nemcsak fény lesz, hanem megszólal egy verslemez is, ami kissé zavaró, mert a fotók, Ilku et. és mások szignálta kitüntetések, saját kezű Latinovits-rajzok és lemásolt kedvenc versek mellett csomó olvasnivaló is akad, újságcikkek, levelek, köztük egy megrázóan zaklatott kézírású, depressziós darab '76-ból, Cserhalminak. (Csak a tájékoztató feliratok elég viharvertek már.)

3. Postamúzeum. Egy hajdani lóváltó helyen. A jegyszedő néni egy bűbáj, boldoggá teszi, ha minél több gyerek minél többször mássza meg az öröklétbe parkolt postavonatot, postakocsikat (még a '60-as években is járt lóvontatású), targoncákat, fogdossa meg a háborús lövésektől lyukas postaládát, a kenézlői postamester 1850-ben írott verse meg egy kifejezett gyöngyszem, idemásolom, mint megannyi osztálykiránduló: „Egy szobám van, ez a posta / Nappali és hálószoba / Távközpont az ablak mellett / Konyha és spejz egy-egy szeglet. / Gyermekszoba az ágy alatt / Iratok fedik a falat / Szoba közepén ebédlőm / Ilyen a posta Kenézlőn."

Sz. T.

✪✪✪✪

Keresztury Tibor

Keleti kilátások

A nyaralás folytatódik

Kisujjamat adom, karom kell. Nyírbátor után mindjárt a Déli-sark, vagy Izland minimum, a Küküllő utca, teszem azt, Debrecenben, mint lehetséges, máris elért célpont nem szerepel gondolatként bent a fejben, szóba sem jöhet. Pedig ami engem illet – hogy ne menjünk messzire –, határozottan jól érzem itt is magam. Nem fáj semmim, nyugodt vagyok, a liter tejecském már megvolt, épp az esti teámat kortyolgatom, és a telefont is megpiszkálom, *az kurvaélet*, amint nem figyelnek, csend legyen. Az előbb jöttem be a teraszról, ahonnan megtekintettem, ahogy egy aranyos kismacska véresre marcangol egy jól fejlett verebet: a cica kicsi volt, a madár meg nagy, nem volt lefutott meccs, repkedtek a tollak rendesen, míg a cirmos le nem tépte végre a nyakról a fejet. Igaz, feljutni a tetőtérbe nem volt túl egyszerű: úgy haladtam, mint az az elszánt csávó a Delta elején, csak hó helyett játék volt most térdig, itt vannak az unokatesók, és ott is a nagycsaládmodell a divat, de most már fent vagyok.

Miután így beálltam a stílbe, azt azért az igazság kedvéért el kell mondanom – azon túl, hogy másokért élő emberként hihetetlenül türelmes, alkalmazkodó alaptermészetű vagyok –, a közös programok ügyében kétségkívül könnyebben hajlítanak, mióta ismételten nem iszok. Azelőtt jobban telt az idő itthon is valahogy, dolgozgattam, vagy csak úgy néztem néhány napig a mintát az asztalon, hogyha meg ne adj' isten eseményre vágytam, kiteregettem a zoknikat, elmélyülten megfigyeltem a szemközti fán körülbelül ötszáz levelet, a fotoszintézis megannyi apró organizmusát. Lengedezett, mint a fene szép rendesen mindahány, ha jött a szél a Hortobágy felől. Mozgásban meg a magányos portyákat preferáltam inkább, mint, hogy mást ne mondjak, egy Szárnyas Sárkány Fesztivált; disztingváltan szólva nem kellett a sárkány, lehetőleg inkább még ember se legyen. Emberre, mondjuk, most sem vágyok különösképp, főleg arra a – az emberiség igen jelentős hányadát kitevő – típusra, amelyik megeszik egy borízű almát, oszt rögtön olyan vicces lesz, olyan eredeti, humoros, bővérű meg bőbeszédű; az önbizalma az égig ér. Tizpercenként hátba vág, elmond egy teljesen érdektelen történetet, állandó jelleggel provokál és kapacitál, hogy szóljak én is, vagy igyak, nem elég neki, hogy bólogatok, mint aki megőrült, *aha, aha*, ha kell, ha nem, csak hogy jusson a végére mielőbb, drága jó istenem, hallgasson végre el, pedig hosszabb távon az is épp eléggé megterhelő, mármint a permanens bólogatás, a magam részéről legalábbis igen komoly hőstettnek értékelem, igaz, ettől még minden alkalommal megbánom utólag, de ekkor már persze késő, hogy hibátlan neveltetésem

Roich Kálmán

Tischler János

Tiszta forrás

Káderszkander, avagy az apparátus a farkába harap

Gáspár Sándor et. (1917), a tárgyalt időszakban a Magyar Szállítómunkások Szakszervezete főtitkára, 1950-ben Varsóba látogatott. Nevezett később többre is vitte, 1962-től 1988-ig a MSZMP PB tagja, egyidejűleg a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára, majd elnöke (1965–1988), illetve a szovjet irányítás alatt működő Szakszervezeti Világszövetség elnöke (1978–1988), egyszóval a Kádár-rezsim egyik oszlopa. Említett varsói látogatása mégsem volt rózsaszirmokkal övezett diadalmenet (talán még nem ismerték fel a benne szunnyadó tehetséget, esetleg abszolút megbízhatóságát, amivel később oly sokra vitte). Az esetről két jelentést adok közre. Az elsőt Varjas Miklós, az MTI varsói tudósítója írta Szántó Bélának, hazánk, pártunk és kormányunk rendkívüli varsói követének s egyben meghatalmazott miniszterének, a másodikat ez utóbbi a budapesti Külügyminisztérium illetékes főosztályára, amit továbbítottak a MDP PB-hez is.

Szántó elvtárs, rk. követ részére

Feljegyzés

1950. október 2-án

A közelmúlt napokban a Szállítómunkások Nemzetközi Szövetségének kongresszusára Varsóba érkezett a Magyar Szállítómunkások főtitkára, Gáspár Sándor elvtárs, akivel kapcsolatban az alábbi jelentést adom.

Gáspár elvtárssal való első találkozásomkor, tehát a bemutatkozásomnál észrevettem velem szembeni barátságtalan és tartózkodó viselkedését, amit természetesen nem tudtam magamnak megmagyarázni. A másnapi találkozásnál azután megemlítette Gáspár elvtárs, hogy panasza van rám, mert vele szemben nem megfelelő módon viselkedtem. Mikor erre bővebb magyarázatot kértem tőle, kijelentette, hogy bár ő nem kívánja, hogy neki udvaroljak, dehát mégsem járja, hogy senki nem törődik vele, Pestről a követséget is értesítették megérkezéséről, de még nem látott senkit. Ezen szokatlan megnyilvánulására megkérdeztem tőle, mióta párttag. Arra gondolva, hogy még a polgári csökevényeket nem sikerült leküzdenie. A válasz lakonikus volt, biztosan régebben, mint te. És rögtön megmutatta Pártkönyvét, megjegyezve, láthatod a tagdíjfizetésből, hogy nem csak a kötelező tagdíjat fizetem.

Véleményem szerint Gáspár elvtárs, aki mellesleg tudomásomra hozta, hogy országgyűlési képviselő is, az MTI-tudósító legfőbb feladatát abban látja, hogy a küldöttségeket kalauzolja, és szórakoztatásukról gondoskodjon. Mondanom sem kell, hogy az elvtársi kapcsolatokat az ittjáró küldöttségekkel én mindég fenntartom, de természetesen nem a munkám rovására, és különösképpen nem tanultam meg a kölcsönös, kötelező tiszteleten kívül az udvarlást, mert erre sem az illegalitásban, sem most semmi szükségünk nincs.

Szükséges ezen kívül Szántó elvtárs tudomására hozni, hogy Gáspár elvtárs a kongresszusra teljesen készületlenül jött ki. Bár nekem elmondta, hogy kijövetele az utolsó pillanatig bizonytalan volt, mégis módja lett volna, tekintve, hogy az utolsó felszólaló volt, és így három teljes nap állt rendelkezésére, egy valamirevaló beszédet összeállítani, és nem két percben megtartani összefoglalóját. Amikor a Szovjetunió és a népi demokráciák, de még a nyugati küldöttek referátuma is érdekes, tartalmas és kielégítő volt, elvárható lett volna, hogy a világ minden részéből összesereglett küldöttek a magyar népi demokrácia szállítómunkásainak mai helyzetéről valamit megtudjon. Gáspár elvtárs felszólalása előtt 5 perccel kezdte összetákolni beszédét, és az bizony semmi lényegesebbet nem tartalmazott.

Varjas Miklós
(kézaláírás)

REICH Károly

SUPKA Magdolna: Reich Károly emlékének háza. = Hitel, IV.évf. 19.sz. 1991. szept.17. 44 - 45.p. ill.

um parvae estis, scribere et legere
re. Sed non solum labores domesticos
[illegible] liberales: musicam et philoso-

ut matri similis essem.! Feminae cul-
ficiunt.
ites, filia mea!
que cano ...

llum gerebant. Sabini dolum struxerunt,
fecti ~~xxbxix~~ arcis Romanae forte extra
lae aquam petenti milites dixerunt:
ppiter Optimus Maximus tibi praemium
os in arcem immisero, dabitis mihi,
eritis. - Tarpeia enim armillas aure-
ebant. Sabini annuerunt, ut puella eos
iam scutis, quae in bracchiis sinis
c praemium meritum puella pessima ac-
, quam libertas patriae.

REICH Károly

T.A.[TASNÁDI Attila]: Reich. - Népszava, 119.évf. 210.sz. 1991. szept.7. 8.p.

Balatonszemes, Reich Károly Emlékház

tönkretételének felelősségét is felveti: van néhány intelligens ember Várdombon, s a községi hatóságnak is tudomást kellett szereznie róla. A központi járás főszolgabírája mindenesetre szigorú rendelkezést tett a hasonló esetek megakadályozására. *(Tolnavármegye,* 1904. okt. 30./4.). Néhány hónap múlva Wosinskynak még sikerült néhány tárgyat megszereznie a lelőhelyről: „több bronz fibula, tű, kapocs és egyéb értékes bronz tárgy" került a múzeumba. (*Közérdek,* 1905. jan. 14./5.) A múzeum számára megvásárolt leletek: „egy arany és egy ezüst gyűrű, 2 drb érem, 2 drb arany gyöngy, 38 drb üveg-gyöngy, 2 drb fibula, 7 drb bronz karperec és 60 drb bélyeges és több bélyegtelen tégla". A téglák egy részéből a múzeum parkjában két római sírt állítottak fel. (Tolnavármegye múzeumbizottságának 1904. évi jelentése. Szekszárd, 1905. 5.) *Lásd még: 13., 57. sz.*

NÉPVÁNDORLÁSKOR

38. *Cikó*

Azon a „népvándorláskori telepen", ahol Wosinsky „már közel 700 sírt tárt fel", a múlt héten újból ásatás volt, s ezen Wosinskyn kívül Haugh Béla és Holub József is részt vett. A most feltárt 10 sírban találtak: „4 darab lándzsa hegyet, 2 drb kést, 1 pár fülbevalót, 5 drb öv és ruha kapcsot, közülük egy igen szép díszítéssel, 5 drb teljesen ép bögrét, melyek rendesen a halott lábainál voltak. Az ásatás koronája azonban az egy méter hosszú és 5 cm széles egyenes vaskard, mely egyik csontváz jobb karjánál feküdt. A kard hosszú egyenes, vége felé keskenyedik, a markolat helye még tisztán kivehető. A cikói leletek között ez az első vaskard és az igazi ritkaság számba megy". Wosinsky tovább folytatja az ásatását Cikón, amely iránt „úgy tudományos, mint laikus körökben nagy az érdeklődés". (*Tolnavármegye,* 1904. szept. 25./4. és Tolnavármegye múzeumbizottságának 1904. évi jelentése. Szekszárd, 1905. 4.)

39. *Csibrák*

Jeszenszky Andor földbirtokos „egy népvándorláskori sír mellett talált edényt és egy bronzkarikát" ajándékozott a múzeumnak. (*Tolnavármegye,* 1898. március 6./3.) Ugyanő „értékes népvándorláskori régiséggel" ajándékozta meg a múzeumot. „Csibrákon a Kapos-völgyre nyúló homokoldalt most szőlővel ültetik be, s forgatás közben egy népvándorláskori sírmezőre akadtak, a munkások azonban szétszórták a leleteket, s csak a munka befejezése után szolgáltatott be Iller János csibráki lakos a földbirtokosnak több bronztárgyat, vasfegyvereket és eszközöket, továbbá üveggyöngyöket". (*Tolnavármegye,* 1898. dec. 18./4.)

40. *Mórágy–Halbmond-dűlő*

Wosinsky Mór (Kovách Aladár segédlete mellett és Perczel Béla völgységi járási főszolgabíró jelenlétében) kisebb ásatást végzett, és feltárt egy „avar-kori, 8-ik századbeli lovas-sírt", melyben talált vas fegyvereket, kengyelt és

Magával ragadó vonalművészetének lebegő szépsége, formáinak gyengéd harmóniája, kompozíciójának ritmikai tökélye – mindez önmagában is egy csodálatra méltó virtuóznak, a klasszikus arányok egyik legutolsó igaz és meggyőző mesterének életművét őrzi számunkra. De az, ami a rajzai felett szinte remegésben tartja a levegőt, az a nyugodt-nyugtalanító feszültség, amitől egykönnyen nem lehet rajzait a későbbi jövőben sem továbblapozni, nos ez egy másfajta, az esztétika területén túli áramot közvetít felénk, az érinthetetlen, a sérthetetlen létöröm delejét.

Dr. SUPKA MAGDOLNA

KOSSUTH KLUB

Budapest VIII., Múzeum u. 7.

MEGHÍVÓ

REICH KÁROLY

KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ

1922–1988

GRAFIKÁIBÓL, ILLUSZTRÁCIÓIBÓL,

MESEKÖNYVEIBŐL

RENDEZETT KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

1995 SZEPT. 28. D.U. 6 ÓRA

MEGNYITJA:

KRATOCHWILL MIMI

MŰTÖRTÉNÉSZ

*

A kiállítás megtekinthető:
1995. szeptember 28 – október 25.
Hétköznap: 9–19 óráig
Szombaton és vasárnap a Klub egyéb rendezvényeinek idején

REICH KÁROLY

LEVÉLTÜKÖR

Hiába töröltük ki emlékezetünkből

Széthullott egy birodalom. Hatalmi jelvényeit betiltották, és megpróbáltuk kitörölni emlékezetünkből is. Sikertelenül. Az almásfüzitői timföldgyár főépületének homlokzatán még ma is ott díszeleg a bolsevikok egyik legundorítóbb, legüresebb frázisa: „Nálunk a munka becsület és dicsőség dolga." Nemrégiben szállították a Szoborparknak nevezett szemétdombra a hihetetlenül remek művészi alkotásnak számító csepeli Lenin-szobrot. Nem tudjuk, akad-e még itt-ott egy-egy Sztálin- vagy Lenin-szobor, mert ha van, jó lenne mielőbb biztonságba helyezni ezeket a kiváló alkotásokot.

Ötágú csillagból is több van az országban, mint csillag az égen. Csodálkozom, hogy az augusztus 4-i írás (Kádár-címer és ötágú csillag a rendőrkapitányság homlokzatán) szerzője csak a gödöllői rendőrkapi- MDF-es polgármester gondoskodik. Mert ha egy tanácselnökből átmentett polgármester nosztalgiázik pártja betiltott emlékei felett, azt megértem. De Gödöllő polgármestere annak a pártnak az embere, amelyik vállalta a „tavaszi nagytakarítást" és az oda nem illők eltávolítását a közéletből.

Mi, akik éppen emiatt léptünk ki az MDF-ből, úgy látjuk, hogy lépésünket, elhatározásunkat a párt igazolta. Mert az MDF színeit viselő polgármesternek – hivatalba lépésének napján – első dolga lett volna intézkedni a törvény végrehajtásáról, és utasítást adni a csillag meg a Kádár-címer haladéktalan eltávolítására. Minden egyes, ma is helyén álló szobor (és maga a Szoborpark), vörös csillag, Kádár-címer figyelmeztetés számunkra, hogy itt nem történt változás, és arra serkent, hogy tegyünk végre

Ki kinek az ügynöke?

Jobb az elején tisztázni: nem vagyok demokrata. Kedvemet a demokráciától a liberális sajtó nyegle, diktatórikus hangneme vette el már Antallék idejében, amikor világossá vált, hogy a teljes szabadságba a hazugság szabadsága is vidáman belefér. Miért hát, hogy annak idején kívülállóként mégis bábáskodtam egy-egy kereszténydemokrata szervezet létrejötténél? Talán mert úgy vagyok velük, mint hajdanán a reformkommunistákkal: egy rossz megoldási kísérleten belül a legenyhébb változatot ésszerű támogatni.

A demokrácia a maga pátoszaival és szabadosságával úgy rossz, ahogy van, ahogy a kommunizmus rossz volt álerkölcseivel és sokáig kiható programszerű műveletlenségével. A demokrácia igazából a Horn-kormánnyal bukott le nálunk, amikor a reformkommunistákról a kádári nyomás nélkül vált világossá, hogy valójában kalandorok. Mármint a mi bőrünkön.

A kereszténydemokráciában első pillantásra az volt a szimpatikus, hogy politikai téren már nevében is vállalja a kereszténységet, és persze az alapító mítoszjelenség, a sokat próbált és becsülettel helytálló *Keresztes Sanyi* bácsi. Aztán jött csak a Barankovics-féle múlt, amelynek sok idejétmúlt és sok aktuális vonása maradt, egy köztük mindenképpen: hogy ez a párt bármire készen álló politikusegyéniségeket mutatott fel, akik ízig-vérig magyarok, hogy úgy mondjam, a nép pártján álló néppártiak maradtak.

dönteni, ki kinek az ügynöke. Vagyis: ki a szélsőliberálisoké és ki önmagáé? Ebben a kérdésben ne várjanak tőlem ítéletet. Az elnök immár törvényes elnök, *Semjén* pedig szimpatikus nyilatkozatokat ad, az viszont mégis nagyzási hóbortnak tűnik egy önhibájából összezsugorodott népszerűségű pártnál, hogy az alelnöknek az elnökkel való tárgyalási szándékát a Híradóból tudjuk meg. Hasonlóképpen az is, hogy vidéki szervezetek aláírást gyűjtenek az elnök alkalmatlanságának hangoztatására.

Radikalizmus még egyszer

Vitapartnerem, Hámori Péter azzal a számomra új, de elgondolkodásra késztető tétellel állt elő ezeken a hasábokon (A magyar radikalizmus elfeledett bölcsője, Új Magyarország, augusztus 8.), hogy az Európai Kereszténydemokrata Uniónak a magyar belpolitikába szokatlanul direkt módon beavatkozó elnöke, Vim van Welzen úr nem is annyira a nemzeti túlélésünk valós gondjai iránti érzéketlenségéből, hanem a keresztényszocializmus radikális hagyománya, Prohászka Ottokár, Varga László S. J. és a KALOT, illetve a saját nyugati háza táján Albert de Mun vagy Ketteler püspök szellemétől megriadva ragadtatta magát ilyen kremli szélsőségekbe. A Hámori által vázlatosan elvetett tétel a nagy horderejű következtetések („egy történelmi radikális keresztényszociális mozgalomnak a feléledése Európában valóban politikai földindulással és a meglevő kereszténydemokrata pártok teljes ellehetetlenülésével járna") miatt alapos utá- igényel. Publicisztikai

Függönyrojt

A kiátkozott

1290. július 10-én éjjel Kőrösszeg mellett a kunok álmában meglepték *IV. László* királyt, rárohantak és kegyetlenül összevagdalva meggyilkolták. Pedig hát Lászlóban, a tatárjárás után az országot újjáépítő *IV. Béla* unokájában kun vér csörgedezett. Apja ugyan *V. István* volt, Béla fia, anyja azonban a kun királylány, *Erzsébet*. Ezért is kapta a *Kun* László gúnynevet. Ráadásul bár felesége a nápolyi király, *Anjou Károly* leánya, *Izabella* volt, László a kun *Eduá*-val, ágyasával élt. És hiába volt a nagynénje, *Margit* királylány, apja húga, szentéletű a Nyulak szigetén, hiába volt a nevelője és tanácsadója a krónikaíró *Kézai Simon*, László úgy élt, mintha nem is *Szent István* leszármazottja, keresztény király lett volna, hanem a sztyeppékről jött keleti fejedelem. Ügyei odáig fajultak, hogy *III. Miklós* pápa, aki Anjou Károllyal igen jó viszonyban volt, 1279-ben kiátkozta Lászlót. A királyt, aki apja korai halála után, tízévesen került névlegesen a trónra

A tisztaság lapjai

Látogatóban a balatonszemesi Reich Károly-emlékházban

Ha Balatonszemes nevét halljuk, azonnal a Színészkirályra: *Latinovits Zoltánra* gondolunk. Mintha őt látnánk föltámadva, nyári ruhájában, a gyöngyfehérben, ahogy mondja, kiáltja a reményt.

Kevesen tudják, Szemesen született *Reich Károly*, a finom vonalú grafikák mestere. Amíg élt, szerényen járt-kelt közöttünk, keveset beszélt, „csak" fáradhatatlanul dolgozott. Maga kedvére és mások gyönyörködtetésére. Mert konokul hitte: rajzaival mosolyt varázsol az arcokra, elhessenti (ha csak pillanatra is) a szomorúságot.

Hallgatag erdői, öreg fái, szárnyaló madarai, állatai, pompázatos növényei, a szerelem csodáját hirdető emberpárjai örök harmóniát és békét sugároznak felénk. Meseillusztrációin nevelkedtek föl kicsik és nagyok, hogy egy életre megjegyezzék *Kormos István* nevét és megszeressék Vackor nevű pisze kölyökmackóját, aki az óvoda, az iskola után a nagyvilágnak is nekivág.

Mennyi kedvességgel, szeretettel, finom vonallal kelti életre erős férfiait, kecse-léptű nőit, báránykát vigyázó öregjeit, fáit, virágait, galambjait... Széttöredezett, lázas világunkba a latin táj békés nyugalmát hozta vissza: napfényes, szőlős hegyoldalakat képzelt lapjaira, széljárta csöndes ligeteket, ahonnan váratlanul furulyázó fiú lép elénk soha nem hallott gyönyörű dalával.

Hetvenötödik születésnapján megtört körötte a némaság: Balatonszemesen az iskola felvette a nevét, újrarendezték az emlékház anyagát. Grafikák, illusztrációk, kisplasztikák, plakátok fogadják a látogatókat a Zrínyi utcai négyablakos kis házban. Csend és tisztaság mindenütt. Könyvek a vitrinekben, kinyitva a legszebb részeknél, mintha a művész hagyta volna abba az olvasást, jön vissza nemsokára, csak leszaladt a közeli boltba kenyérért és friss tejért.

Ma, amikor életünket ellepte a szenny és a durvaság, a szépség mint sebzett, tört szárnyú madár botladozik, jó érzés Reich Károly képei között elidőzni. Kivételes tisztaságú emberi üzenet az övé! Művészete sugárzó és töprengő. A merengés alakjai állnak tollrajzain vagy rézkarcain; időtlenségből néznek teremtményei. Játék és mese-apróság; fölfelé suhanó csillagként szállnak emberek és angyalok, humor és bölcsesség borítja el gazdag lapjait, életszeretet itatja át a legkisebb részletet is.

Fenyvesi Félix Lajos

FOLYÓIRATSZEMLE

Hatodik Síp

Az évente négyszer – budapesti közreműködéssel – Beregszászon megjelenő folyóirat idei nyári számát részben a fiatalon elhunyt kárpátaljai költő és regényíró, *Kovács Vilmos* emlékének szentelte. A hazai irodalmárok előtt talán érdemtelenül kevéssé ismert poétának jelentős szerepe volt abban, hogy az egykori Szovjetunió magyar kisebbségének irodalmában, a sematizmus utóvédharcai idején emberi hang szólalt meg. Természetes, hogy Kovács Vilmos sorsa az üldöztetés volt, utolsó esztendeit (már nagybetegen) Magyarországon töltötte. Hajdani pályatársak és barátok idézik Kovács Vilmos emlékét: *Balla Gyula, Dinnyés József* és *Czébely Lajos*. *Lator László*, (aki szintén kárpátaljai gyökerű) *S. Benedek András* „A megmaradás esélyei" című könyvéről elmélkedik: „A nemzeti alapon történő *kollektív büntetés*, majd a továbbiakban mindenkor a közösség vezetőit, papokat, tisztségviselőket, gazdákat érintő retorziók sokkolták a magyar kisebbséget. De a magyarság 1948 után a demográfiai robbanással mégis az élet mellett szavazott. Annál fenyegetőbb, hogy a kárpátaljai magyarság lassan feladja szülőföldjét. Egyre erősebb a kivándorlás..." Az idézett nmondatok lényegében rövid summáját adják a táj magyarsága keserves múltjának és nem kevésbé remény veszített jelenének. Ám hihető, hogy – mint Kovács Vilmos írta T tamentum című versében: – „Uram, marad itt még néhány bolon / s ha most felemelsz, mindőjük nevét / füledbe mondom. / Oszd fe közöttük poklunknak felét. / Homlokuk jeles, nyakukban kolomp. / S vigyázzunk rájuk ott a porondon."

Forrás

A lap augusztusi száma korántsem „strandszezoni". Kitűnő olvas-

Reich Károly

EMBER Mária: Reich Emlékház Balatonszemesen. =
Magyar Nemzet, LIV.évf. 191.sz. 1991. aug.15.
8.p.

REICH Károly 1021

1983.III.3.Tv.2.20.40.

Tv-Hiradó

- Szombathelyen, a megyei birósag nyereségvágyból, különös kegyetlenséggel elkövetett gyilkosságért halálra itélte Kondics József Tomásligeti lakost, A 38 éves férfi, röviddel az után, hogy feltételes kedvezménnyel szabadult legutóbbi büntetéséből, tavaly novemberben baltacsapásokkal megölte, aztán pedig kirabolta Reisz Károly Szombathelyi festőművészt, a birósag sulyosbitó körülménynek tekintette, hogy Kondics ittas állapotban, idős, egyedülálló embert ölt meg, és azt is, hogy többszörös visszaesőről van szó. A vádlott enyhitésért fellebbezett.

JANUÁR 29–ÉN

A SZOCIALISTÁKNÁL

VIII. kerület Köztársaság tér 26.

Célja a balodali értékek közvetítése, a különböző politikai nézetek megismertetése és ütköztetése. Lehetőséget adni a különböző művészetek bemutatkozására, a szocialista párt aktivistáival és vezetőivel való találkozásra, a szórakozásra és kikapcsolódásra.

Önt is várjuk a mindenki számára nyitott Szegfű Klubban

PROGRAM

1993. január 29-én 17^{00} órakor a földszinten: pénteken

A József Attila Művészeti Centrum Alapítvány és a Szegfű Klub rendezésében

Reich Károly Kossuth díjas grafikusművész kiállítása

megnyitja: Baranyi Ferenc József Attila díjas költő

I. emelet 100-as teremben 17^{30} órakor:

"Viselkedik-e, és hogyan a választópolgár?„

meghívottak: Levendel Ádám (Szonda-Ipsos)
Vidos Tibor (Government Relations Ltd)
Dr.Szabó Lajos Mátyás (politológus)

Házigazda: Szandtner Iván (a Szocialista Párt Országos Központjának munkatársa)

Következik:

1993. márciusban: In memoriam József Attila kiállítás és irodalmi est

REICH Karel

REICH Karól

Kovács Júlia: Reich Károly a grafikus [interjú]
= Népszava, 112. 158. 1984. július 7. 10.p. ill.

-1

A szintézishez füződő legf
abban rejlik, hogy eddigi terv
az egyes témakörök befejezése
más témakörökre átállitásával
történeti kutatásokról a topog
a 19. századra stb./ számoltun
szakmai közvélemény is ellenál
kutatói pályafutás és a közhas
lehetőségeit.

b) Kiegészítő publikációk

Emellett szól az is, hogy
szintézist kiegészitő publikác
legeredményesebb területét: az
változatos tartalommal, az egy
többszerzős egységek jól kiegy
a szakma ez idő szerint egyetl
ként. Viszont terjesztése és m
is teljességgel megoldatlan.

a M

zatnak a beszámoló, időszakában
meg, további 1 /20.sz./ készül

REICH Károly

Nádor 204-213.p. ll

REICH Károly

Pintér Lajos: Reich Károly Veszprémben.
= Veszprém, 112. 27?. 1984. nov. 25. 6. p. ill

REICH Károly

grafikusművész kiállítása : Habsani Galéria, 1984. május 25. - július 2.
bev. Tamás Menyhért. Habsan: Hg., 1984
[6] p. ill. kép.

Magyar Régészeti és
Müvészettörténeti Társulat
Magyar Nemzeti Múzeum
1370 Pf.364

J E L E N T K E

Jelentkezem az 1992. évi vánd

Szállást kérek ..... személy
..... személy

A szállások a Tourist és a Mi
éjszakánként 45o.-Ft. körüli á
Befizetési csekket csak a jele
dijat /200.-Ft./ kell befizetni
tüntetve./
A jelentkezéseket kérjük máju
A csekkek befizetési határidej
A jelentkezőknek részletes pr

Budapest, 1992. március 25.

REICH Károly

Pogány Ö Gábor: Herman Lipót és Reich Károly kiállításairól. = Heves i Szemle, XII. évf. 3. sz. 1984 6-9. p.-ll

Gyöngyös: Gyöngyösi Galéria, 1984 Herman
Hatvan: Hatvani Galéria, 1984 Reich

zi a vállalatot, hogy az összességében legkedvezőbb feltételeket kínáló, megalapozott ajánlat mellett kell dönteni. Nyilvánvaló, hogy jelen esetben is, miként a 6. § *b)* pontja esetében, az ajánlatot, a pályázatot összefüggéseiben, valamennyi feltételét megfelelően mérlegelve kell elbírálni.

A munkavállalók érdekeit szem előtt tartva mondja ki a Javaslat, hogy egyenlő feltételeket tartalmazó pályázatok közül azt kell előnyben részesíteni, amelyet a vállalat dolgozója, illetőleg kizárólag a vállalat dolgozóinak részvételével működő gazdasági társaság vagy szövetkezet nyújt be. A gazdasági társaságok körében e tekintetben elsősorban a jogi személy felelősségvállalásával működő gazdasági munkaközösség jöhet szóba, de a Javaslat nem kívánja a kört csak erre az esetre szűkíteni, bármilyen gazdasági társaság élvezi a 9. § (2) bekezdésében biztosított előnyt, ha annak tagjai kizárólag a vállalat munkavállalói. Ugyanez áll a szövetkezetre is, a hatályos szabályok lehetővé teszik, hogy a vállalat dolgozói kisszövetkezetet alapítsanak. Amennyiben több olyan pályázat érkezik, amelyre a 9. § (2) bekezdésének szabálya vonatkozik, a vállalat dönti el, hogy közülük melyik ajánlattevővel köti meg a szerződést.

Annak érdekében, hogy a munkavállalóknak a pályázaton történő részvétele a gyakorlatban lehetséges legyen, a Javaslat 7. § (5) bekezdése kötelezi a vállalatot dolgozói megfelelő tájékoztatására. A tájékoztatásnak úgy kell megtörténnie, hogy a dolgozóknak a részvétellel kapcsolatos döntésre a többi pályázóval azonos idő álljon rendelkezésre.

REICH Károly

Kondor Lajos, Réber László, Reich Károly, Szántó Piroska, Würtz Ádám gyermekkönyv illusztrációi : Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Galériája /X.Pataky I.tér 7/14/ 1978

Kat.ld. Kondor Lajos

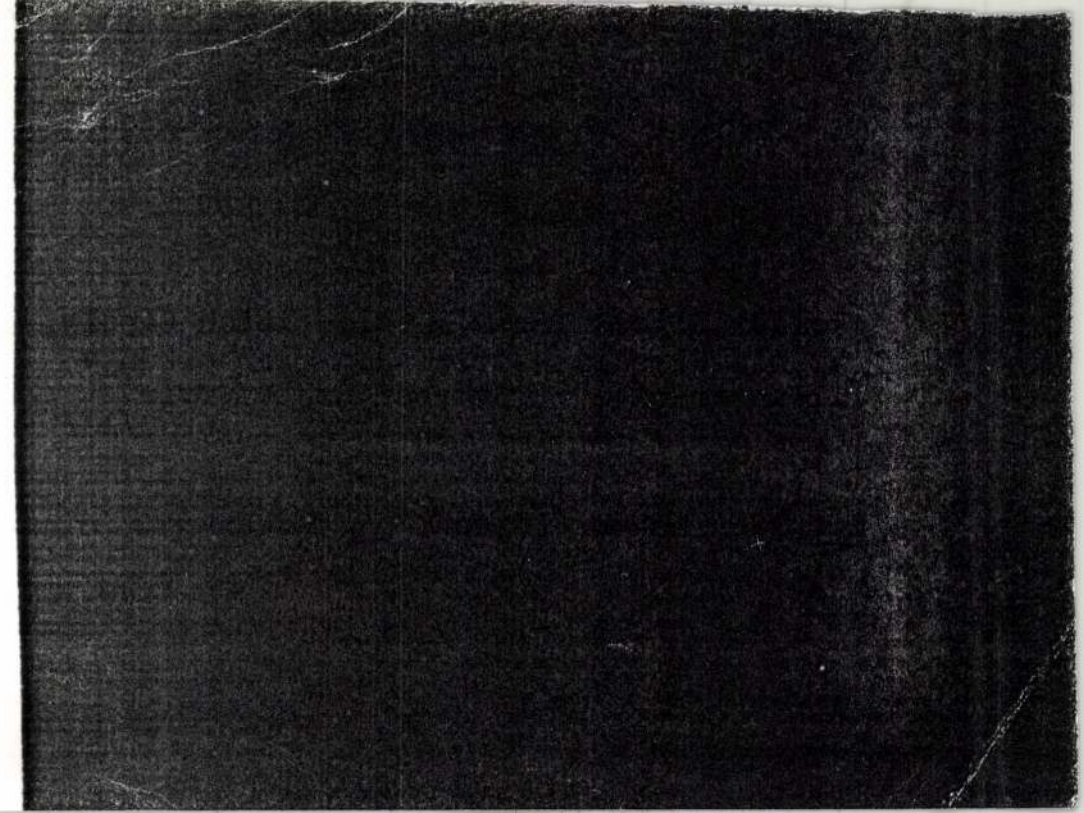

REICH Károly

NAGY Károly: Reich Károly 1922-1988. In:
Szemes : Tanulmányok Balaltonszemes múltjából és jelenéből. Szerk. Reőthey Ferenc és Stirling János.
Balatonszemes : Községi Tcs, 1990 395 - 404.p. ill.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1984 OKT 9

Reich Károly alkotásai Simontornyán

1021

Reich Károly grafikus, Munkácsy- és Kossuth-díjas Érdemes művész alkotásaiból nyitott meg kiállítást Fertőszögi Béláné, a megyei tanács művészeti főelőadója tegnap délután Simontonyán, a vár toronyszobájában.

•

Babits Mihály Balázsolás című költeményének illusztrációja.

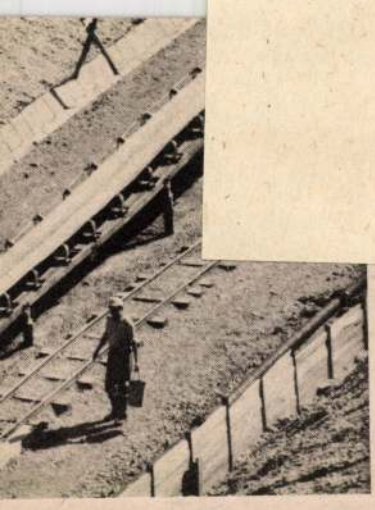

geológusok több, mint 100
kön: az épülő feltáróvágat,
bánya 1991-ben üzemel majd
a szenet termel.

— Egyértelműen a tagszövetkezeteink igényeinek megfelelő termékforgalmazásra rendezkedtünk be — ez magában foglalja a téeszek által integrált háztáji és kisgazdaságokat is. A mucsi téesz kivételével a megye valamennyi mezőgazdasági szövetkezetével kapcsolatban állunk, ez 63 üzemet jelent. Mindent, amit az üzemek termelnek, forgalmazunk,

REICH Károly

Dunatáj, 1989.3.sz

dombovári Galériában volt kiállitása Borsos Miklóssal könyvillusztrációiból.

Reich Károly

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyűjteményből

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ

1983 MÁR 2 6.

1021

Reich Károly 1982.

narckép

rosában te
település fe
ni, segíteni
szervezett
rítésére.

A püspö
kör napok
alakulóülésé
tak az új t
Az egyesüle
életre, hogy
si formákat
adjon minda
ményezéseknek, amelyek Ladány közművelődési és közéletét gazdagítják. Városszépítési akciók, szervezett társadalmi munkák, emlékhelyek gondozása, a helytörténeti, néprajzi hagyományok ápolása, kulturális akciók, közművelődési rendezvények és egyéb tevékenységek szervezése, támogatása, helyi kiadványok megjelentetése, a Ladányi Híradó címmel időszakonként megjelenő helyi tájékoztató lap „fölélesztése" — egyebek között ezek szerepelnek a baráti kör végezniválói között.

dított „Legyen népművelő, legyen házigazda!" elnevezésű akcióban is.

A püspökladányi baráti kör elnöke Szabó Sámuel, két alelnöke dr. Tóth Béla és Szabó Károly, titkára dr. Molnár László, szervező titkára pedig dr. Sári Mihály lett. A vezetőség a kérdőívek adatainak feldolgozása után hozzálát a tagság gyarapításához — több száz püspökladányit várnak az egyesületbe —, hogy ősszel már teljes lendülettel tevékenykedhessen az új társaság.

Reich Károly

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1051 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gyűjteményből

DOLGOZÓK LAPJA

1083 ÁPR 9

1021

Reich Károly rajza

Márkus Alfréd, a sok-sok sikeres táncdal szerzője a háború alatt, az üldöztetések idején egy ismerősével találkozott az utcán, aki ráadásul kolléga, színházi ember volt. A muzsikus elbeszélgetett vele, aztán elbúcsúzott, s mintha csak most jutott volna eszébe, így kiáltott utána:

— Ne felejtsd el, holnap is próbálunk!

A másik hirtelen nem tudta, miféle próbáról lehet szó, hát megkérdezte:

— Mit?

Mire Márkus:

— Hát megélni!

— O —

Sajtóbemutatót rendezett az egyik filmvállalat.

Egy magas, sov
már a tizedik sz
tömi magába, ami
még hozzá a hír
mekszínház alap
Lakner bácsinak
Lakner Nolli, és
tőle:

— Szerkesztő ú
melyik lapnak —

— O —

A Pesti Napló
tőségében Harsán
kéziratok olvasás
lalkozott. Rengete
volt. Egyszer a
rek bejelentette

— Szerkesztő
csinos hölgy
o künn!

Reich Károly

grafikusművész

vajzai a II. Országos Rajzbiennálén
(Salgótarján)

Dél-Magyarország
1984 nov. 3.

Reich Károly
gyűjteményéből.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 MÁJ. 7

NÉPSZAVA

1021

Reich Károly **MUNKA, BÉKE**

mások? És mi
mannra vagy I
nem haragszik
erre, vagy am
lok nem fog
azoknak más
rag, ellensze
gyilkolás, mir
csak itt kint,
Ott lent mind
— Egymásrau
az?...

Ki mondta ki először a Füstös nevét? Hogy a felesége keresi.

A bányászfeleség a portasorompónál állt, az országút felől érkezők nem sodorták be magukkal az üzemudvarra. Őt a portás hívta be később, hogy Kati, jöjjön már, üljön itt le, könnyebb úgy; az idő nem múlik gyorsabban, csak a lábát teszi tönkre! — de hiába kérlelte, kint maradt, a sorompónak hasalva.

A virágágynál kezdődött, onnan hallatszott, hogy valaki szidja az istent, hogy a Kollmann hol van?!

— Leszállt?

— Ha egyszer a fejébe vesz valamit!

— Minek engedték?!

— Amíg le nem dolgozza a fia bumlijait.

— Fogd be a szád!

Arrább, a fa alatt, s a lépcsők előtt asszonyok ültek a földön. Néhány tizenéves gyerek téblábolt mögöttük, forgolódtak, figyeltek mindenre, néha elkeveredtek, hozták-vitték a híreket, trappoltak a hivatalos emberek után, amíg el nem parancsolták őket. Csak az asszonyok nem mozdultak. Sem a lépcsőkről, sem a földről, egymás közeléből, sem Kati a sorompótól, egymagában.

s a mulandóság törvényei
pilickáznak az utcagyere

A hangok harsány huszá
teli tüdővel fújják a fala
Takard el tegnapi sebhe
te is a hajnal alkatrésze

Húzódj a fénylő sugarak
a rádcsapódott sár majd
és túlszállnak a panaszo
a törvényeket hordozó s

Békési Gyula

SZERELŐK

Holdvilágnál ásták a gö
Földhányások sötét kupc
sorakoztak a zöldben —

Dél felé már álltak az c
Csikorgott, hersent kezü
szállt a forgács, pörögve

Kötélen lógó szigetelők
emelkedett, lengett a sz
kötözgettük az ingó oszl

Tejszínhab-könnyű felhő
fejünk felett, s a nap m
kiparcelláztuk dróttal a

Reich Károly
grafikusművész

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KÖNYV

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KÖNYVVILÁG

1983 JAN

1021

Reich Károly rajza

Lu

—

Fővárosunk központjában, a Deák téri Evangélikus Országos Múzeumban számos látogató kérdezi csodálkozva a tárlatvezetőktől: hogyan került hozzánk, magyarokhoz Luther Márton saját kézírású végrendelete? Ezért is tettem eleget mint egyháztörténész és mint a múzeum vezetője a Corvina Kiadó felkérésének: az európai reformáció vezéralakja születésének közelgő 500. évfordulója alkalmából illeti. Végakaratát három reformátorral íratta alá és jóváhagyásra felterjesztette János Frigyes szász választófejedelemnek.

Ez az „irreguláris testamentum" valóban érdekes, szinte első újkori megnyilvánulási formája a középkori egyházi jogrend bátor elutasításának és a női egyenjogúság elismerésének.

1804-ben Helmstedt városában árverésre kerültek Sa-

Reich Károly
Gyűjteményéből

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 333-748, 340-726

1983 ÁPR 9.

NÉPSZAVA

MBAT 2021

KÖLTÉSZET NAPJA '83

Reich Károly **ADY-VERSHEZ**

Bárányka kalan

Volt egyszer egy kedves kis bárányka, aki nagyon szeretett játszani. Jókedvű volt és kíváncsi, néha kicsit szófogadatlan. Játék közben elkalandozott otthonától. Így történhetett meg, hogy egy alkalommal, amikor éppen gyönyörű hímes lepkét kergetett, belepottyant a mély gödörbe. Mivel bátor kis jószág volt, nem esett kétségbe, legalábbis nem mindjárt. Úgy képzelte, majd kimászik belőle.

Keservesen csalódott. A gödör túlságosan mély volt, és sima minden oldala. Nem talált kapaszkodót, nem volt miben fogódznia. Keservesen sírni kezdett.

Sírását meghallotta a róka, aki véletlenül éppen arra járt. És természetesen éhes volt, mint mindig. Meglátta a báránykát — és készen volt a terve. Ő majd kimenti a gödörből, s meglesz a finom ebédje. Kedveskedő hangon szólt a síró báránykához:

— Kapaszkodjál, majd ki-

jószágra,
sen, hol
Örülnek,
s szem-
. Mesé-
álnak ki
amelyek-
vés kö-
z.
amikor a
ban lát-
Nap erő-
kezdték.
tános hé-
zíne már
intha ki-

— Oda tessék nézni! Hogy csillog a Vuk szeme!

— Szépen olvastatok, biztosan azért! — válaszoltam.

— És olyan, mintha dimenziós lenne! Kilép a háttérből! — válaszolt egyikük.

— Majd reggel visszamegy! — vágta rá a másik.

— De figyel minket! Értitek? — nyugtatta magát az iménti.

Ők is tudják, hogy ez csak mese, de jó volt tudni, hogy ott van köztük, és nem is akármilyen

Reich Károly
grafikusművész.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

NÓGRÁD

1983 JAN 15

1021

Reich Károly rajzai

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Köszönetet mondunk mindazoknak a rokonoknak, ismerősöknek, akik szeretett halottunk,

KOZMÁCS FERENC

búcsúztatásán részt vettek és részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek.

A GYÁSZOLÓ CSALÁD

Könyvespolcra

A salgótarjáni Nógrádi Sándor Könyvesbolt ajánlata

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

Jókai Mór: A kőszívű ember fiai	54 Ft
Passuth László: Fekete bársonyban	91 Ft
Palotai Boris: Kegyetlen ifjúság	50 Ft

MAGVETŐ

Túravez... szü...

A salgóta... túravezető-ta... deményezett... akiknek gye... is iskolába... hívásra har... tek és nagy érdeklődéssel ismerkednek a túravezetés gyakorlati tudnivalóival, a túra szervezés-vezetés fortélyaival. A szülők gyakorlati foglalkozásokon sajátítják el a különböző hátizsáktípusokba való legpraktikusabb csomagolást, a tűzgyújtást, a sátorépítést, az iránytű, a tájoló kezelését „tananyag" a táj ismertetése növény és állatvilágának megfigyelése, a gyerekek gyűjtőmunkájának irányítása. Elsősegélynyújtásra — kisebb sérülések, törések ellátására, kullancs eltávolítására —, is megtanítják a szülőket, akik a tanfolyam elvégzése után minderről igazolványt kapnak. A szülők túravezető...

a veszettség ellen. Hozzátehetjük, hogy a veszettség elleni küzdelem magyar harcosa Hőgyes Endre volt, akinek a veszettség elleni oltóanyag tökéletesítésében elévülhetetlen érdemei vannak. Az is tény, hogy hazánkban az ebek védőoltását a világon az elsők között, már 1939-ben kötelezővé tették, s ennek nyomán a veszély minimálisra csökkent. Azóta hazánkban a vadon élő állatok — azok közül is a róka — betegszenek meg a leggyakrabban, de a vadmacska, a patkány, az őz és a szarvas is megveszhet. Ezek közvetlenül is veszélyeztethetik az embert, de ha háziállatokat megmarnak, közvetve még nagyobb a veszély. A ve-

Reich Károly
grafikusművész

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KISALFÖLD

1983 JAN 15

1021

■ **Reich Károly: MILYEN LEHET A LOVAK MENNYORSZÁGA?**

melvényelt. Majd ...
számmal a szociáldemokraták
ékenységét, a szakszervezeti
zgalmat, bérmozgalmakat és
rájkharcokat, s végül a falu
yzetét és harcát dokumentálják.
Közben sikerrel oldották meg a
adat második részét is: azzal,
gy meggyőzően bizonyítják. —
munkásszervezetek és egyesüle-
mindig a haladó kulturális
nyzat és érték képviselői vol-
(különösen értékes ez ha tud-
k, hogy a helytörténetírásban
ndeddig perifériára szorult a
nkásművelődés-történet kute-

szárlásra emlek
ből néhány so
az első szovjet
sok vihart láto
borzadtak a
szörnyű látván
zött egyetlen é
felültetett ho
másik a takar
hogy ne fázza
elől menekülő
védek segítsé
s a kapuvári
szállítottak. ...

Reich Károly
grafikusművész

MSAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1983 JAN 15

1021

1983. január 15.

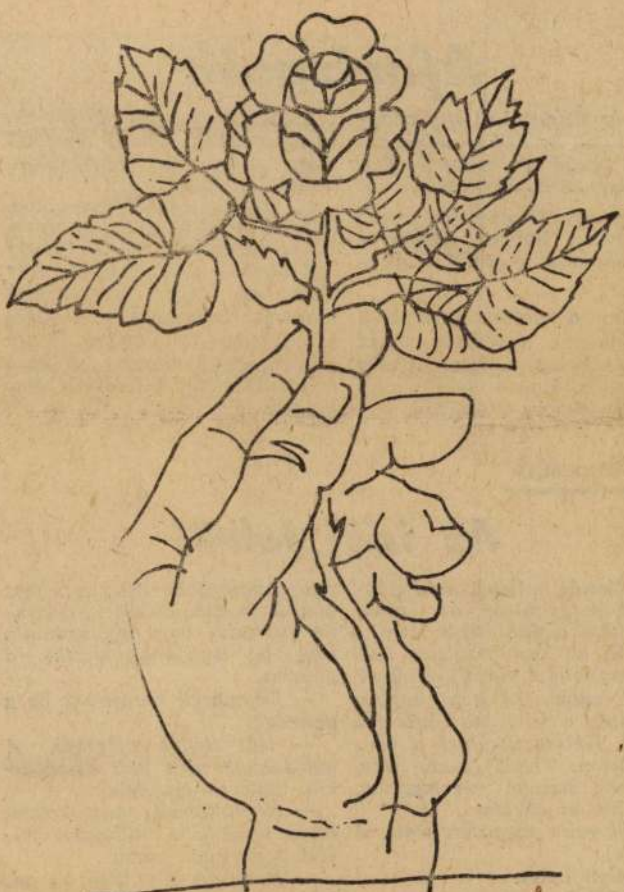

Reich Károly rajza

Aforizmák

Mit ér számunkra egy vegyszta Elba, ha csak munkanélk fürödnek benne? (Egy amburgi SPD-képviselő).

A modern ultimátumnál nem áborúval, hanem segéllyel nyegetőznek. *(Georg F. Kenan).*

Látom a jövőt, amikor a ámítógépek táplálják majd embereket. Akkor végre inden pontosan történik a lágon. (Eugen Gürster).

A tengerészek ideális férjek, feltéve, hogy kétévi távollét után elismerik apaságukat. *(Maud Shield).*

Az ifjúság csodálatos dolog. Milyen kár, hogy a gyermekekre pazarolják. (G. B. Shaw)

Különös gyönyörűség egy utált, de díjjal jutalmazott könyvet figyelmesen olvasni és eközben elképzelni, hogy mi mindent lehetne jobban megírni benne. *(Vladimir Nabokov).*

Párbeszéd

Az idei télről

— Nicsak, milyen szép püsöklila szint öltött az orra. sak nem a dér csipte meg?

— Na ne humorizáljon. Hát olt már az idei télen igazi dér? egye tudomásul, hogy engem ét napja a gutaütés réme feyeget. Kétszáznegyven a vérnyomásom. Tehát nem dér, em bor, hanem vérnyomás. ttól lila az orrom.

— De ezen sürgősen segíteni ellene.

— Nem lehet.

— Miért?

— Mert nincs diszpozíció.

— Nem értem.

— Mit nem ért? Tégla van, van, hogy beborítja az egész gyárat és alagutakat kell benne fúrniuk a dolgozóknak, hogy be tudjanak menni a gyárba.

— De minek menjenek be a gyárba?

— Hát téglát gyártani. A gyártáshoz nem kell diszpozíció, csak az eladáshoz.

— Ne folytassa, mert érzem, hogy nekem is ballagdál felfelé a vérnyomásom.

— Na látja. Hát hogy ne gebedjen meg az ember, amikor nálunk nem azt nézik, hogy milyen az idő, hanem hogy mit mutat a naptár.

Reich Károly
MAHIR
Sajtófigyelő
NÉPSZAVA
1983 SEP 18

1021

Hercegszántón, a régi vasútállomás épületéből kialakított kisgalériában Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész rajzaiban és vízfestményeiben gyönyörködhetnek szeptember második felében a környék lakói. A kitűnő mester — lapunknak is gyakori munkatársa — kicsinyeknek és felnőtteknek egyaránt kedvére levő válogatást mutat be: szép vonalú aktok, mitológiai hangulatokat idéző kompozíciók, vidám csendéletek mellett közkedvelt gyermekkönyv-illusztrációiból is láthatunk egy csokorravalót. Képünkön a mester „Olvasó nő" című tollrajza

nem ártana. Tudja ponta itt szállok á buszról az 56-osra alább egyszer át ke a síneken. Nem a mesebb érzés ott ni, miközben az jobbra, hol balra tekintgetni, mert mindkét irányból jöhet villamos. *Veszélyes itt közlekedni.* Egyébként is olyan csúnya ez az egész. Az építmények rondák, a könyves- és az újságosstand meg a metró közötti aszfalt *állandóan koszos*, az ember szégyenli, ha eszébe jut, hogy külföldiek is láthatják. Az itt tanyázó csöves bandák ellen meg józserivel semmit sem lehet tenni. Akár igaz, hogy át akarják építeni, akár nem, szerintem valamit tenni kellene, mert ez így nem mehet — árasztja a szót magából egy középkorú, nevét szemérmesen elhallgató hölgy.

— Valóban kusza, áttekinthetetlen a Moszkva tér és környéke — mondja a közlekedési mérnök. — Három éve járunk erre mindennap, amióta a gyereket óvodába visszük. Bizony, elég *szűk a körútnak a térbe torkolló része.* Torlódnak a Mártírok útjáról az Attila út felé igyekvő járművek. Az Attiláról a Szilágyi Erzsébet fasor felé sem könnyű gyorsan áthaladni, s jobbról még villamos is kijöhet. *Túl nagy a tér forgalma.* A piac közelsége pedig emeli a gyalogosforgalmat. Olyan ez, mint egy agyonhasznált városkapu. Budakeszi felől is itt haladnak át a sárga buszok a Széna téri végállomás felé.

Nemcsak a lakosságot, hanem a társadalmi szerveket is foglalkoztatja az Észak-Buda központjának számító tér átalakításának gondolata.

met, városrendez... maszkodva lehetne az átalakítást elindítani, lehetőleg szabad kezet adva a tervezőknek abban, hogy eldöntsék, mi tartható meg a tér mostani szerkezetéből. Természetesen az érintett népfrontbizottságok is készségesen vállalnak részt a javasolt átépítés előkészítésében.

A Moszkva téren naponta áthaladó tízezrek elégedetlenségének hangot adó javaslatokat a Fővárosi Tanács városrendezési és építészeti főosztálya is támogatja, s a csomópont végleges rendezését feltétlenül szükségesnek tartja. *Schömer András* osztályvezető-helyettes:

— Semmiféle megbízást nem kaptunk még, *de időszerűnek tartjuk a gondot.*

A közlekedési főigazgatóság közlekedéspolitikai és fejlesztési osztályának vezetője, *Lelkes Mihály* nehéznek, bonyolultnak ítéli a Moszkva tér átépítésének kérdését:

— Be kell vallani, hogy egyedül nem tudjuk megoldani a csomópont problémáját. Olyan ez, mint egy sokismeretlenes *egyenlet. A tér különleges topográfiai adottságú:* valaha bányagödör volt, háromszög alakú, és zárt sorúan épült be. Funkcióját tekintve a budai nagykörút legfontosabb közlekedési csomópontja. Kétszázezres lakóterület tartozik hozzá, tehát kereskedelmi és egyéb szolgáltatási, intézményi szerepet is be kell töltenie. Fej-

Reich Károly
gyűjteményéből

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 ÁPR 3.

NÉPSZAVA

1021

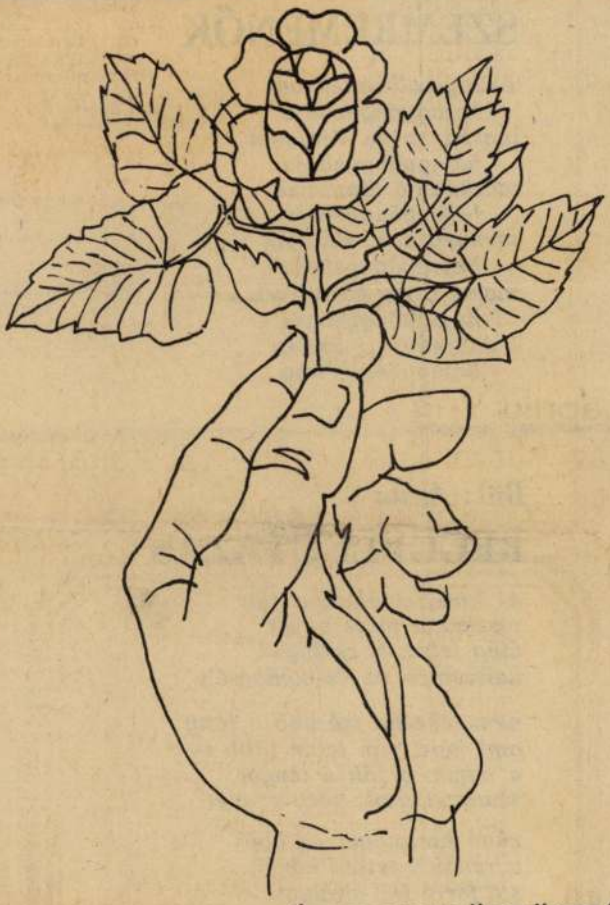

Reich Károly **ÁPRILISI KÖSZÖNTŐ**

Polner Zoli

SZEMR

Arany-palló-
hajagyön
lépked az ér
hajagyön
mátkásodó l
hajagyöngyehaja
menyegzővel eláldják
hajagyöngyehaja
mossa össze szívünket
hajagyöngyehaja
halálunkig az ünnep
hajagyöngyehaja

Büki Attila

REGGELI UTAZÁS

és kirajzolódnak a fák
vizekre a piros bóják
átég felizzott csillagok
halszemén az ős-boldogság

nem lehetne másabb a fény
ami most van talán több se
a napon a fák a tenger
szunnyadások közt az élet

zúgó haranggal az öböl
a rendíthetetlen kövek
s a forró Dél sirályai
felhősálakkal fehérben

Reich K.

1021 R

1981. XII. 29. Televizió 20,55 Áné

Studió '81

- Egészen más kulturális hagyományokat őriznek legalább ilyen féltő gonddal japán mindmáig kevéssé ismert lakói. Ez a haiku versnaptár valamivel közelebb visz hozzájuk. 17 szótagban, 3 sorban rendre csak gondolatainak vázát fogalmazza meg a költő, a továbbiakat olvasójára bizza. A befogadó asszociációban bizó japán heiku legnagyobb mesterei a XVII. XVIII. században alkottak.

1981. XII. 29. Televizió 20,55 Áné

Studió '81

- Krónika az magyaroknak dolgairól. E cimen gondolom bármikor lehetne könyvet irni. Heltai Gáspár a XV. században tette ezt. Több, mint 10 évig érlelgette, fontolgatta az magyarok dolgait. Sajátos stilusmüvészetével, mesélő hajlamával örökitve ránk őket.

1981. XII. 29. Televizió 20,55 Áné

Studió '81

- Reich Károly grafikusmüvész sokoldalu életmüvéből ez a kiállitás elsősorban a könyvmüvészetet szolgáló illusztrátort mutatja be.

1981. XII. 29. Televizió 20,55 Áné

Studió '81

- Bábok különös világa a Duna Galériában. Ezek a bábok utlevél nélkül is Magyarország legtöbbet utazó lakói közé tartoznak, hiszen gazdáik, a Magyar Állami Bábszinház müvészei négy kontinens gyerekeit is szórakoztatták már vele.

- . -

1021 R

1981. XII.22. 20.45.Tv.2.műsor. S.J.né.

Tv-híradó

- Reich Károly kiállítása, ma nyilt meg, a Vigadó Galériában. Részben ugymond belső parancsra készült önálló grafikai alkotásokból, részben pedig könyvillusztrációkból. Főképpen mesei rajzokból. Talán karácsonyi ajándékul a legifjabb látogatóknak. Van ezekben a rajzokban, valami mélységesen Reich Károly-i. xxxx

- Ezek tulajdonképpen ilyen kis lejegyzések, nem szeretnék ilyen szerénytelen hasonlattal élni, de mondjuk , hogy egy költő ha egy szép érzésre gondolata van, és azt két sorban leirja, hát ezek is valami olyan jellegüek.

- Reich Károly az utolsó 30 évben, nagyon sok verset, novellát, regényt, könyvet illusztrált,, ha Kosztolányi azt mondta, hogy müforditani annyit tesz, mint gúzsba kötve táncolni, vajon az illusztrátor is ezt teszi ? Gúzsbakötve táncol ?

- Igen, hát természetesen a müfaj jellegéből adódik, hoy kötöttt, egy meghatározott, egy meg atározható feladat, hozzáteszem gyorsan, hogy ez engem soha nem szoritott és soha nem gátolt én ezen belül mindig nagyon nagy örömmel és boldogsággal tudok dolgozni.

- Hogyan lehet megőrizni az írónak a szellemét, és mégis kifejezni önmagamat is.

- Már amennyire az ember ugye képes ezt kifejezni, de mindenképpen tekintettel vagyok rá, vagy szeretnék lenni,

- Tehát akkor, első az író.

- Igen, igen,

- Hozzá ragaszkodni,

- mindenképpen, mindenképpen, és aztán azok, akikhez a könyv szól.

- És a müvész hol marad ?

- Én gondolom, mindenben egy kicsit benne van, ki-ki adott képességei szerint.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1981 DEC

Napjaink

1021

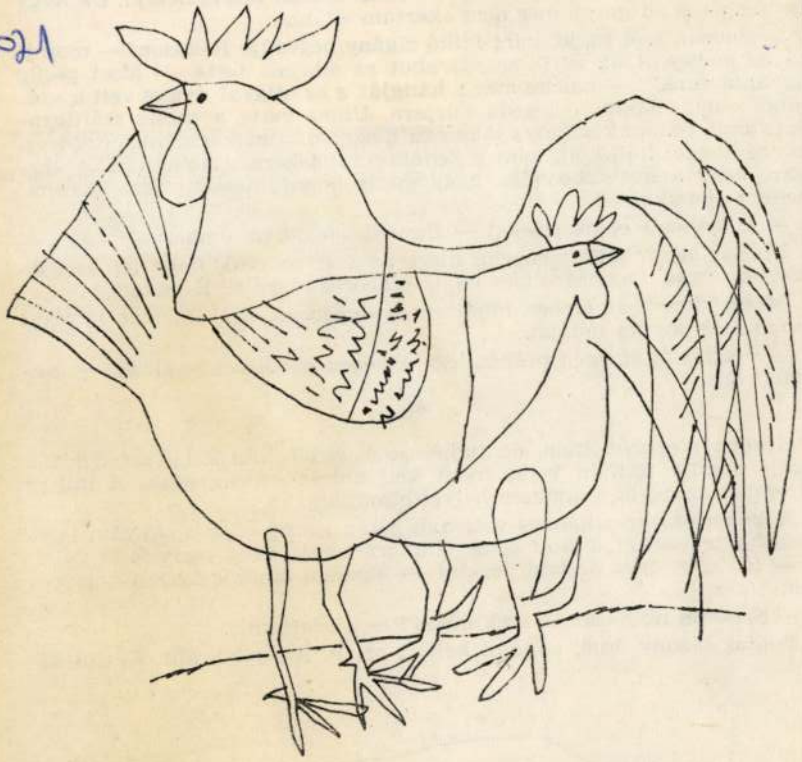

TYÚK ÉS KAKAS

REICH KÁROLY RAJZA

darabbal is. Utána keresett egy
gott, s bedugta a fölfeszített hé
a húr lesz majd, s amit ezek a l
ez hangot is ad majd, még nem

— Jobban szól majd, mint Fil
ta az ember. S az egyik szárda
„gyantázzunk"! — emelte meg a
jából, amit rákent a hegedű hú
bot, amit vonónak szánt, s elkezdte huzigálni amazon. Nyöszörgő-nyikorgó hangot hallatott, mint a kenetlen taligakerék. De azért alig vártam, hogy a kezembe adja, hogy én is hegedülhessek vele. Lássam, nekem muzsikál-e?

— Gyantázni el ne felejts! — figyelmeztetett az ember.

No, azt nem kellett engem, mert az volt az első, hogy jól benyálaztam, aztán megpróbáltam én is cincorászni vele. És sikerült!

Mikor elment az ember, fölálltam a kemencepadkára, onnan húztam apám meg anyám nótáját.

— Meglássátok, még prímás lesz a végén ebből a gyerekből! — nevetett apám.

*

Később megpróbáltam, én tudnék-e hegedűt fabrikálni szárízikből. Amit hogyne tudtam volna, nem kell ahhoz sok ügyesség. S mikor elromlott az egyik, csináltam helyette másikat.

A kukoricaszár alkalmas volt más játék készítésére is. Anyám egyszer kis teheneket állított össze ízíkdarabokból. Még szarvuk is volt.

— Ki lehet őket hajtani, legelni — mondta, amikor készen volt velük.

— Szekeret nem tudnak ezek húzni? — kérdeztem.

Tudtak bizony, csak csinálni kellett azt is. Annyiból állt. Késsel ki-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1981 DEC

Napjaink

1021

ANYA GYERMEKÉVEL REICH KÁROLY RAJZA

Igaz majdnem úgy
mint a macska,
de azért mégse tetszik,
holnapig még várok, hátha megnő,
de ha nem,
akkor kicserélem.

Ha megnövök

Ha megnövök, elveszem anyát feleségül.
A piros ruháját veszi fel,
abban a legszebb.
Adok neki virágot és egy igazi
tengerimalacot,
az esküvőnkön tejbegrízt eszünk
és fagyit,
utána hazarollerezünk.
Ha szót fogad, apa is elkísérhet.
Jól fogunk élni,
anya majd mesélni fog,
én meg szelídítek neki egy vad oroszlánt.

Reggel

Reggel összeharagudtunk anyával,
mert kirakta nekem a vastag nadrágot
és én a rövidet akartam felvenni,
amin a piros egér van.
Persze nem lehetett, anya mérgeskedett,
hogy ősz van,
csak nyáron vehetem a rövidet.
Én akkor még jobban akartam az egerest.
Anya kiabált, aztán sírt:
— Nem értelek Petikém? miért
a rövidet? Hiszen oly hideg ősz van.
Anya olyan okos, mért nem érti mégse,
én pontosan azért akartam a rövidnadrágot,
hogy ma nyár legyen.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1981 DEC
Napjaink

1021

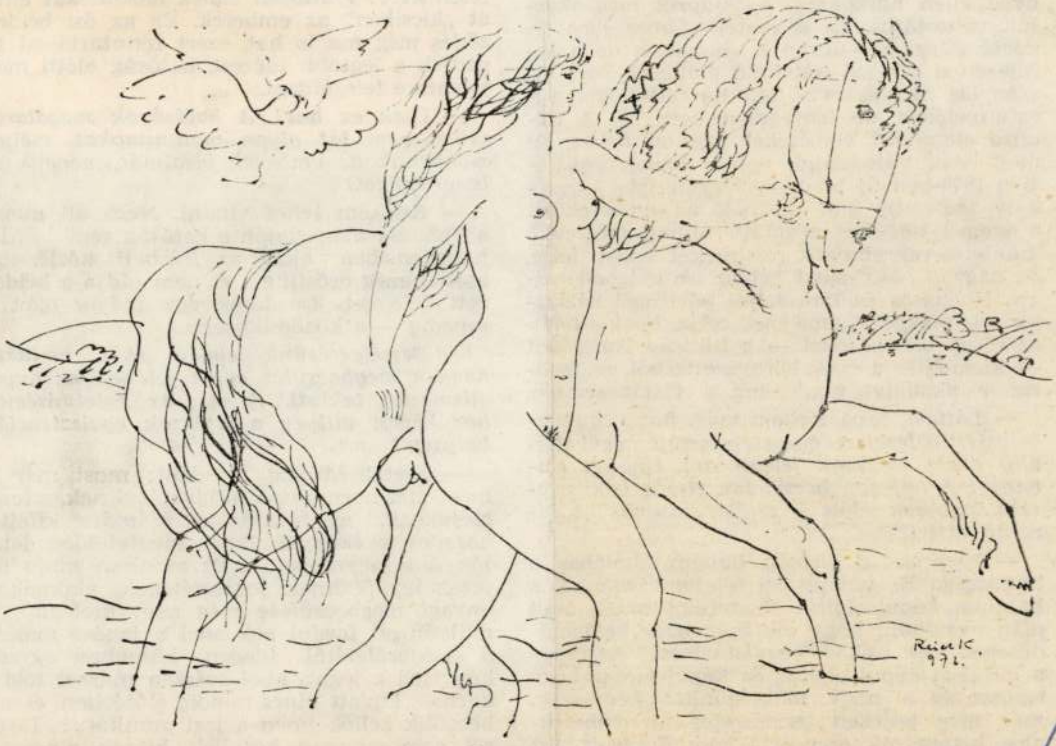

LEÁNY ÉS LÓ

REICH KÁROLY RAJZA

befolyásoló ereje. Az alapkérdés, hogy sikerül-e emberi kontaktust kialakítani a vádlottal, hiszen nem a személyt, hanem a bűncselekményt nem szeretjük, a bűncselekmények ellen harcolunk. A bűnözőt meg akarjuk változtatni. Ez az esetek többségében sikerül. Elég sok ugyan a visszaeső, de a kifejezetten bűnöző életvitelű emberek köre viszonylag zárt szám... Mindig feltöltődik, újratermelődik, de lényegesen nem nő. A bűnöző életvitelű embereket nagyon nehéz, de meg lehet változtatni. Éppen ennek érdekében 1979-ben új büntetés-végrehajtási jogszabály született, ami ezeknek az embereknek a személyiségéhez adaptált, annak megfelelő büntetés-végrehajtási rezsimeket hozott létre, és nagyon nagy súlyt helyez az utógondozásra. Hivatásos és társadalmi pártfogói hálózatunk is működik, amelynek célja, hogy a többszörösen visszaesőket — a bíróság ismerőseit — kiemeljük a rossz környezetükből, velük törődve, akadályt gördítsünk a visszaesés elé.

— Láttam, tapasztaltam már, hogy egy közlekedési baleset számos szemtanúja közül aligalig akart tanúnak jelentkezni egy-két ember... A teljesen becsületes, tiszta lelkiismeretű emberek előtt is afféle „mumus" a bíróság. Miért?

— Nemcsak a bíróság, hanem általában a hatóságok. Ez valami ősi félelem bennünk a hatalom képviselőitől. Összefügg azzal, amit már mondtam, hogy sok ezer éves beidegződéseket igen nehéz megváltoztatni. Az, hogy a hatalom képviselői az én képviselőim, hogy engem és a nagy többségünket képviselik, még nem teljesen természetes az embereknek, hiszen sok ezer évig nem így volt. Ezt sem lehet megváltoztatni harminc év alatt.

csökkentik az emberek bizalmát, növelik ellenérzésüket?

— Ezt sem lehet vitatni. Nem áll mindig a hivatása magaslatán a hatóság sem... Akár hangnemében, akár az írásbeli közléseiben esetleg még erősítheti, és nem oldja a beidegzett félelmet. De látok egy másik okot is, éspedig — a közömbösséget.

— Beszélgetésünk elején már említette, hogy a megbecsülés egyik jelének az anyagi elismerést tekinti. A magyar értelmiségiekhez képest milyen a jogászok egzisztenciális helyzete?

— Szeretném azt mondani: most már jó, most már normálisan, a hivatásuknak, a funkciójuknak, a társadalom számára kifejtett hasznos tevékenységüknek megfelelően dotálják őket anyagilag... Ez azonban nincs teljesen így. Vannak jogászrétegek, akiknek az anyagi megbecsülése még nem kielégítő. Ez nyilván ott fordul elő, ahol a jogász más, az ő szakterületétől idegen közegben egyedül képviseli a jogot, ahol egészen mással foglalkoznak. Emiatt nincs mindig előtérben, és nem becsülik kellőképpen a jogi munkát... De erről nem szívesen beszélek, hiszen nincsenek komoly ismereteim e területről.

Reich Károly

Kiállítás a Hatvani Galériában

Ugyan Nemzet 1984. V. 23.

Reich Károly

Rézkarcolók a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1984. 11. 28.

Reich Károly

Kiállítás a Hilton Szállóban

Magyar Nemzet 1984. VIII. 11.

1021

Reich Károly Kossuth-díjas festő-grafikusművész

1984. november 20. Televizió 2. 20,50 LK

TV-Híradó 2.

-Csukás István író, a Pompon meséinek szerzője és Reich Károly grafikus, aki Kormos István Mesék Vackorról cimü müvéhez készitett illusztrációkat, irói, illetve grafikusi diplomát kapott. A kitüntetést a Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsa azoknak a müvészeknek itéli oda, akiknek müvei a Világ valamennyi gyermekének örömet szerezhetnek

Reich Károly, Kossuth-díjas festő és

Grafi Zusmüvész (1984-es év) nivódiját Zagott a

hatvani Zállításra, a VI. tájképfestészeti biennálén.

Hétfői Hírek

1984 nov. 26.

Reich Károly, festő-grafikusművész Kossuth-díjas
Mai kulturális programok.

Simontornyán a Vármuzeumban:
Reich Károly kiállítása.

Előttünk a vasárnap.
1984. XI. 4. 5.00 | Kerekes.

Reich Károly, Kossuth-díjas.

festő - grafikus - művész

„Shakespeare-illusztrációk"
ismertető.

az új Fővárosi Képtár
premierje.

Népszava
1983 ápr. 21.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1982 DEC 1 8
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1021

Reich Károly

ÜNNEPVÁRÓ

Zzzannya!

Akkora csattai
pultjánál — nei
szédült véletlen
lóra, hétszentsé
egy, de nem is
véletlenül, hanem Janó mester feje fölött, bele a tükörbe, mint a kalandfilmekben.

Különben olyan mély volt eddig a béke, akár ha mesélne valaki. A belső helyiség legbelsőbb sarkában is. Az öregebbek kártyáznak, a sihederek snóbliznak. Emitt fröccs járja meg hosszúlépés, amott üveges sör. És a leghátsóbb asztalnál a sakkozók. Egyformán két-két néma kibic a világos és a fekete bábuk fölött.

Innen áll föl Jóska bátyám a rikoltozó csattanásra. Megemelkedik, mélyen beszívja a levegőt, annyira, hogy pattogni kezdenek a mellén az inggombok; akkorára nő, szinte eltakarja az asztalt meg az ülve maradottakat. Az első lépése a legnehezebb. Annál vésztjóslóbb, ahogy onnan hátulról megindul a pult irányába. Hogy a verekedők közé álljon, s tisztességre tanítsa legalább az egyiket.

Pedig nem fog ütni, mindenki tudja, hogy nem szokása — s nagy baj lenne, ha egyszer nekilendülne az ökle, mert utána még a lámpa is kialudna. Talán csak legenda, s nem kellene félni tőle senkinek; — és nem is tartanak tőle most se, hiszen nem kell ahhoz ütnie, neki ugyan nem!, hogy szétválaszsza ezeket: elcsöndesednek a nagy hősök rögvest, ahogy meglátják.

Egyébként nem is igen szokta meghallani a kocsmai

Hogy masra viszont [illegible] kalmas? — a Terményforgalminál azt mondják, nagyon szép volna a világ, ha mindenki elvégezné azt az egyet, amihez ért. Reggel soha nem késik el, délután meg szívesen túlórázik, s mosolyogva vállalja, ha éjszakai vagont kell kirakni.

Csak ez a sápadtság, csak ez próbál heccelődni vele. Talán a csönd dühíti a boldogtalant, ami Csöpi körül oly nyugalommal megül, amikor kitámaszkodik a kerítéskapu elé. Ez a háboríthatatlan béke... Megbontani ezt az elégültséget, s tüzet vetni oda, ahol semmi se gyúlékony! Fura szórakozás, arcátlan játék, az száz százalék.

Kende Sándor

A mások do

Néha így kezdődik:

— Te! Kaptál reggelit?!

Az óriásra nőtt Csöpi még csak nem is mosolyog.

— Mert éppenséggel kisegíthetnélek — krákog a Pipitér, egyelőre különösebb erőlködés nélkül. — Szabó sógorék házőrzője beteg, tán döglődik is; érted?! Napok óta nem zabál, mindent a lá-

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1983 JUN 11

1021

Rédey István: NYÁRI RÉT

Aforizmák

Ha te nem keresel, majd mások találnak.
(Oppenheimer, atomfizikus)

★

A nevetés felszabaduló energia. Azokat a dolgokat nevetjük ki, amelyektől szeretnénk megmenekülni.
(Raymond Devos)

★

Olyan mélyen hajolt meg a kor előtt, hogy eltört a hátgerince.
(Hans Habe)

★

Bizonyosságot csak a volt valóságban találhatunk. Csak abban, ami a múltban állandósult. Ami a jelent illeti, még mielőtt gondolkodni kezdenénk róla, már nincs. A jövőről pedig jobb nem is beszél-

Micsoda barátok voltun
tenem, micsoda
Megtisztítottam hely
kiló hagymát, ő harr
kifényesítette a cipő
ni adtam neki a csa
ő megitatott a kulacsából,
írt az édesanyámnak, csoma
tam az apjától, a hátán ci
pedig mesterséges légzéssel
tem életre.

De egyszer csak útjaink

Sziámi ikreknek hívtak
ket, mindig együtt voltunk,
sék, elváltunk egymástól.
dolta volna? Ki tette ezt?

Egyszer, évekkel ezelőtt,
még motorkerékpáron szágu
megpillantottam egy utca k
ződésében.

— Hogy vagy? — kérdezt

— Jól — válaszolta.

— Gyere el hozzánk egys
mondtam, és éppen abban
natban, amikor oda akarta

A daloló Salvador Dali

Salvador Dali, az érelmeszesedésben és Parkinson-kórban szenvedő 78 éves spanyol zseni már az ecsetet sem tudja nyugodtan tartani a festésnél, de annál hangosabban énekel. Gerona melletti kastélyában Pubolban, ahol a szürrealista művész felesége Gala, halála

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Könyvvilág

1981 MÁR

Reich Károly rajza (Devecseri—Reich: Variációk. Corvina)

szereplők természetesen más-más sportágak versenyzői, ám az írások nemcsak aranyérmesekről szólnak. Hiszen amíg egyeseknek az ezüst már kudarcnak számít, addig sokaknak életük nagy álma lehet a bronzérem is...

A könyv emberközelből ábrázol, a sport nem egy apró kulisszatitkát tárja fel, hozza közel az olvasókhoz a nagy versenyek lég-

magyar
társ. A l
és keves
rüléseket
patküzde
drámáka
sportkönyv a montreali olimpiáig kíséri végig a sportolókat. A számos kitűnő, hangulatteremtő fényképpel illusztrált kiadvány bizonyára érdekes forgatnivaló minden sportkedvelő számára. (Kozmosz)

P. L.

Kovács Péter illusztrációja
a kék óriás c. meseregényéből

Kondor Lajos illusztrációja Cser Gábor: A színes karikák titka c. gyermekkönyvéhez (Móra)

Székely Sándorné
A GYÓGYÍTÁS VILÁG

Székely Sándorné, az Orvos-egészségügyi Dolgozók Szakszervezete lapjának, az „Egészségügyi Dolgozó"-nak főszerkesztője, immár második alkalommal jelentkezik könyvvel. Első kötetében („Vallomások a gyógyításról") a lapban tizenöt esztendő alatt megjelent cikkeiből, riportjaiból közölt válogatást. Most az elmúlt hat év anyagából állított össze egy újabb kötetre való anyagot.

A megváltozott családi és társadalmi szerkezet sehol sem vetett fel annyi új problémát, mint a gyógyítás világában. Nem csoda, mert ez az új világ tele van feszültséggel és ellentmondással. Az „Egészségügyi Dolgozó" több mint tizenöt éve nyújt lehetőséget, nézőpontokat és segítséget ahhoz, hogy az egészségügy bonyolult feladatairól és problémáiról tájékoztassa olvasóit.

Székely Sándorné ezeket

REICH KÁROLY

Somogy, 1988.2.sz.

REICH KÁROLY
1922–1988

„A Tejúton megy már a kocsi – a magad csinálta, jó apám –, szegénységünk kincseivel megrakott fényes göncölszekér, – engemet tájékozódni segítő égi tünemény. – Ballagok utánad." – írta a Hazafelé című, 1982-ben megjelent albumában.

Életének 66. évében, 1988. január 7-én elhunyt Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész. Dunántúli dombok lankáin fekvő Balaton-parti faluban, Balatonszemesen 1922. augusztus 8-án született. Itt szívta magába az olthatatlan szeretetet az emberek, a falusi egyszerűség, a természet, a táj, a növények, fák, virágok iránt, és ez lett egy életen át ihletője művészetének. Édesapja bognár volt. „Tisztességgel dolgozni tőle tanultam" – írta visszaemlékezésében. Édesanyja, ahogy a három testvér nevezte, az Édes, szelíd és jámbor, minden megnyilatkozásában kedves asszony volt. „Ha engem türelmes, békeszerető embernek ismernek, azt tőle örököltem" – vallja egy másik írásában.

Meghatározó volt életében a szülőföld (Szemes, Karád), valamint Kunffy Lajos festőművésszel és két tanárával, Konecsni Györggyel és Hincz Gyulával való találkozása. Amikor 4. elemista korában fából faragott szobrai mellett megalkotta aprólékos munkával készített székely kapuját, nem tudhatta, hogy Erdély lesz első tanulmányútja.

Petőfi, Ady, József Attila, Radnóti, Arany, Juhász Ferenc, Devecseri, Fazekas verseit, Gárdonyi, Móricz, Móra, Jókai, Mikszáth, Dickens, Szabó Magda regényeit illusztrálta. A Nagyvilág és az Életünk c. antológiát külön ki kell emelnünk. Az Énekek éneke, a Pastorale, az Ókori szerelmek, a Gesta romanorum bámulatosan gazdag illusztrációkat tartalmaz. Krlezsa, Füst Milán, Shakespeare drámáihoz készített rajzokat. Világa a mese. A gyermekek számára feledhetetlen Benedek Elek, Csanádi Imre, Kormos István, Krilov meséihez alkotott rajzai, grafikái, az Ovodások verseskönyve, az Aranykapu, A gyémántszekerce, az Arany 1 x 1, az Arany ABC, A szitakötők szigetén, A kis kondás, a Kicsinyeknek c. könyvekhez készített illusztrációi a gyerekek kedvencei.

Képei az élet, a létezés határtalan szeretetéről, a természet és az ember együttes harmóniájáról szóló hitvallás. Melegséget, megnyugvást, tiszta lelkiismeretet, békességet, emberséget és hitet árasztanak. A legegyszerűbb, de a legfontosabb emberi érzéseket táplálják belénk, melyek nélkül nem lehet és nem érdemes élni.

A szülőföld ihlette rajzait, grafikáit, illusztrációit megilletődéssel és csodálattal fogadták Londonban, San Franciscóban, Tokióban, Berlinben, Madridban, Bukarestben, Belgrádban, Prágában és Szófiában. Sokezres látogatót vonzott egy-egy ilyen kiállítás.

Első hazai tárlata a Dürer-teremben volt 1964-ben. Ezt a kiállítások sora követte a Műcsarnokban, a Képcsarnokban, a Vigadó Galériában, az Egyesült Izzóban, a Pataky István Művelődési Házban, Zalaegerszegtől Dunaújvárosig, Miskolctól Kaposvárig és Inotától Sopronig. Szülőfaluja először 1977 nyarán tisztelegehetett képei előtt, amikor is első tanítójával, osztály- és iskolatársaival bensőséges találkozón vett részt.

Nem szabad elfeledkeznünk néhány megbízásra készült falképéről sem. A fóti gyermekvárosban, a zalaegerszegi, a rákospalotai óvodában, a budapesti II. sz. gyermekklinikán és a miskolci gyermekkórház egy-egy kórtermének falán láthatók faliképei.

Munkásságát több művészeti címmel, díjjal és kitüntetéssel ismerték el. 1954-ben és '56-ban Munkácsy-, 1963-ban Kossuth-díjat, 1965-ben a Lipcsei Nemzetközi Könyvművészeti Kiállításon aranyérmet kapott. 1972-ben érdemes, 1975-ben kiváló művész lett.

Szülőháza kertjében állt egy vele egyidős diófa, melyről a Hitem szerint c. 1977-ben megjelent kötetében a következőket írta: „Legyél áldott nagy diófa, ágaiddal ringató, végtelenséget mutató, velem együtt növekedő, nálam százszor többet érő, ábrándjaim teremtője, mennyországba segítője, földön élés szép reménye, te törődést nem akaró, ötven éve adakozó, eddig minden vihart biró, gyengébbeket bátoritó, égig érő zöld palota, ébren-álom szép kapuja. – Jaj, csak nebogy koporsóm légy, – kívánom, hogy sokáig élj."

Egyszerre születtek, egy időben szólította el közülünk mindkettőjüket a korai halál. Nem mondja és nem írja többé a „nemes vonalak alkotója": „Szeretem szép mesterségemet, a nekem mindig örömöt adót, mely élteti a hitet bennem, hogy kapott képességemmel jó ügyet szolgálok."

REÖTHY FERENC

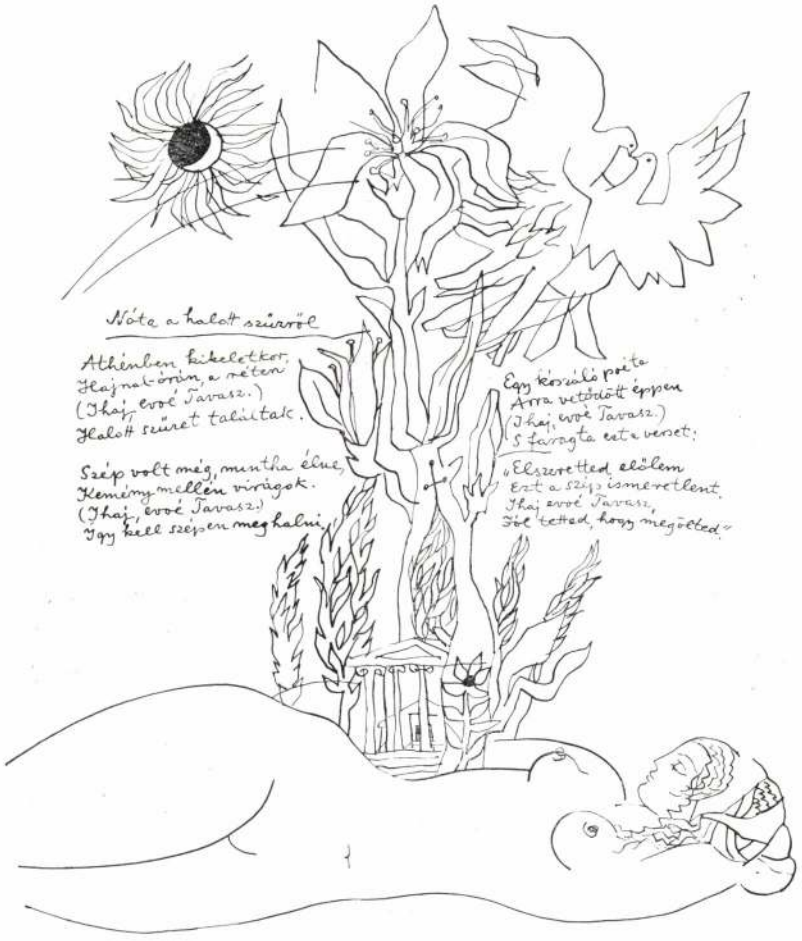

Reich Károly illusztrációja
Ady Endre Nóta a halott szűzről című verséhez

A dokumentumok alapján először lehet hitelt érdemlően rekonstruálni azt a – hihetetlennek tűnő – tényt, hogy az 1919-es Tanácsköztársaság vérbefojtóját, a második világháborúban való részvétel szószólóját, a németek hű kiszolgálóját, a megrögzött antikommunistát, a törvényes hatalom Szálasira való átruházóját, Horthy Miklóst miért nem állíthatták a magyar hadbíróság és népbíróság elé, s miért nem vonták felelősségre a háborús bűnösök nürnbergi perében sem.

Valójában azonban ez a dokumentumgyűjtemény is csak hiánypótlás erről az időszakról, minden fehér foltot nem tüntet el. Mert bármennyire eredeti, többségében még nem publikált dokumentumokat kötött is csokorba a szerzőpáros, ezek nem helyettesíthetik e történelmi sorsforduló hű korrajzát, annak pártokra, személyekre, politikai, gazdasági és katonai területekre vonatkozó átfogó, konkrét feldolgozását.

Tudjuk, hogy akadnak, akik ódzkodnak a gyászos múlt felhánytorgatásától, a főleg személyi, rokoni, volt hivatalbeli stb. kapcsolatok előtérbe kerülésétől. Sokkal többen vannak azonban azok, akik azt vallják, hogy a múlt megismerése, tanulságainak levonása nélkül nem lehet a mát érdemben megítélni és megbecsülni. Remélni lehet, hogy a kötet nagy sikere nyomán újabb hasonló művek látnak majd napvilágot ifjúságunk történelmi tudatának formálására, a széles közvélemény hiteles tájékoztatására. *(Lapkiadó Vállalat)*

SZENDI JÓZSEF

Reich Károly: Virágszedő

rezsim és a csaknem fél évig tobzódó nyilas terror lezárása egy részének dokumentuma, periratok és visszaemlékezések gyűjteménye. A könyv az 1945–1950 közötti népbírósági perek anyagából összeállított eredeti periratokat, korabeli fotókat, a történelmi számonkérésben közreműködők eddig jórészt publikálatlan visszaemlékezéseit, valamint az eseményekkel összefüggő egyéb dokumentumokat tartalmazza.

Miért most adták ki e művet? Nem kevesen úgy fogalmaznak, hogy éppen a 24. órában jelent meg az adott kor már-már feledésbe merülése előtt. Ugyanis a Magyarországon ma élő nemzedéknek már több mint 50 százaléka a második világháború után született. Így ők a háború pusztítását, a sok-sok szenvedést, a szörnyűségeket és az ezekért felelős háborús és népellenes bűnösöket, azok sorsát csak egyes memoárokból, történelmi könyvekből és néhány filmből ismerhették meg. A megjelenés apropóját az is adta, hogy 1986-ban volt a legfőbb háborús bűnösök ellen lefolytatott perek 40. évfordulója. Ezek a dokumentumok kortörténeti értékek, a negyven évvel ezelőtti történelmi igazságszolgáltatás hiteles „tanúi"! Olyan tárgyi bizonyítékok a háborús és népellenes bűnök prominens képviselőiről, amelyeket nem lehet elfogulatlanul olvasniuk sem a túlélőknek, sem az ezzel a korral először foglalkozóknak.

Az elítéltek magaviseletéből, gondosan összeválogatott jellemrajzaiból, az ügyészi kihallgatások jegyzőkönyveiből, a politikai és a népügyészek vádbeszédeiből, az ítéletek indoklásaiból, valamint az ítélkezésekben részt vevő személyek emlékezéseiből felháborító képek rajzolódnak ki a Horthy-rendszer és az azt követő Szálasi-rezsim bűntetteiről, gazságairól, illetve ezek előidézőiről, végrehajtóiról. Az olyan főszereplőkről, akiknek nagyobbik hányada Horthy 1919-es bikacsökös, böllérbicskás keretlegényeiből került a fasiszta hatalomba, és a háború zűrzavarát kihasználva ott folytatta, ahol valamikor abbahagyta.

Megtalálhatók voltak a háborús és népellenes bűnösök között a Horthy-rendszer uralkodó osztályainak legjellegzetesebb képviselői is. Közülük kiemelik a szerzők Bárdossy Lászlót, aki miniszterelnökként egyetértett Jugoszlávia megtámadásával, majd 1941. június 27-én a parlament előzetes hozzájárulása nélkül hadat üzent a Szovjetuniónak, decemberben pedig hadiállapotot deklarált az Egyesült Államokkal. Kezdeményezője volt a legszigorúbb zsidótörvények bevezetésének és részese a délvidéki vérengzések eltitkolásának. Leleplezik a szerzők Imrédy Bélát is, aki miniszterelnökségei alatt és azokat megelőzően a fasiszta diktatúra kiépítésén fáradozott. Előmozdította Magyarország csatlakozását az antikomintern paktumhoz, majd a német megszállás után gazdasági csúcsminiszterként hozzájárult az ország totális kifosztásához. Végső soron ezek az urak és egykori böllérbicskás társaik – mutatnak rá a dokumentumok – Horthy fővezérükkel az élen készítették elő a nyilas söpredék uralmát, százezrek gátlástalan meggyilkolását, az ország kirablását, a magyar nemzet mindmáig nehezen kiheverhető erkölcsi, politikai és gazdasági kálváriáját.

A kötet dokumentumai választ adnak azokra a kérdésekre, hogy valójában kik voltak a magyar és a német fasizmust kiszolgáló „államférfiak" és csatlósaik, akik a második világháborúban 750 000 magyar állampolgárt pusztíttattak el. A Horthy-rezsim miniszterelnökei, miniszterei, államtitkárai stb. mellett lelepleződtek azok a lelkiismeretlen katonai vezetők is, akik tudatosan küldtek százezreket a halálba: Szombathelyi Ferenc, Jány Gusztáv meg a többiek. És azok az újvidéki–zsabjai hóhérok is, akik a Délvidéken mondvacsinált ürügyek alapján ártatlan emberek ezreit gyilkoltatták le: Feketehalmy-Czeydner, Grassy, Zöldy és társaik.

A dokumentumok és a visszaemlékezések részletesen felidézik a nép szenvedéseit majdnem hat hónappal megtoldó, a magyar zsidóság százezreinek életét kioltó és kioltató fasiszta csőcselék, mindenekelőtt Szálasi és bandája, a nyilas miniszterek: Vajna, Csia, Szőllősi, Gera, Kemény, Jaross, Beregfy, valamint hírhedt államtitkáraik: Endre, Baky dicstelen cselekedeteit. E vád alá helyezett személyeket jogosan sorolták a háborús és népellenes bűnösök kategóriájába, s megérdemelték a legsúlyosabb büntetést.

Reich Károly: Orfeusz és Euridike

SOMOGY

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

IRODALOM, MŰVÉSZET

ERDÉLYI Sándor, CSANÁDY János, KERÉK Imre, GYURKOVICS Tibor, GALAMBOSI László, GAÁL Antal, BAKOS Ferenc, CSÁK Géza, JAKUS Imre, BAKA István, SEPSY Judit, DEBRECZENY György, JUHÁSZ Zsuzsanna, BENCZE József versei. – BEKE György: Szelek országútján. – CSÉPLŐ József: Dióverés. – KERESZTURY Dezső: A Zrínyiek öröksége. – ALBERT Gábor: Sebzett költő – megsebzett irodalom. – GRANDPIERRE K. Endre: Magyarok ezeréves éneke: munkaszimfónia. – ILLYÉS Gyula levelei Ecseki Ferenchez. – BOTLIK József: Három jugoszláviai magyar könyvről. – LACZKÓ András: Tallózó. – REICH Károly *(Reöthy Ferenc)*. – Levél BAKA Istvánhoz.

ÉGTÁJAK

PAEPCKE, Fritz verse (saját fordításai). – UJSZIGETI Dezső: Milan Rúfus versei elé. – RÚFUS, Milan versei (*Ujszigeti Dezső* ford.). – FRIGGIERI, Oliver: A költészet szerepe napjainkban (*Oláh Erzsébet* ford.). – ARLT, Ingeborg és TILLE, Peter versei (*Göröcs Lajos* ford.). – VELCSEV, Ilja versei (*Fodor András* ford.). – BRODSZKIJ, Joszif verse (*Szirmay Endre* ford.).

SZÜLŐFÖLDÜNK

MAGYAR Kálmán: A segesdi királynéi központ kutatása. – Hol készült az Érdy-kódex? *(Kulifay Albert)*. – LAGZI István: Lengyel középiskolák Balatonzamárdiban és Balatonbogláron. – SZIGETVÁRI György: A somogyi aprófalvak helyzetéről. – STADLER József: Csurgó és körzetének helye... – NOVÁK Ferenc: Somogyi kincsőrzők.

FIGYELŐ

Fodor András: Elvesztett évszak *(Tüskés Tibor)*. – Kormos István képeskönyv *(Kerék Imre)*. – Horgas Béla – Súgja Hang *(Fodor András)*. – Albert Zsuzsa: Az éjszakai lakó *(L. Dömény Katalin)*. – Sors és példa *(Borbély Sándor)*. – Csupor Tibor: Mikor Csíkból elindultam *(Kernya Róza)*. – A magyarországi cigánykérdés dokumentumokban *(S. Pallós Piroska)*. – Gáll Ernő: A kelet-európai írástudók...; Pintér István: A Márciusi Front; Zinner Tibor–Róna Péter: Szálasiék bilincsben *(Szendi József)*.

XVI. ÉVFOLYAM 1988. MÁRC.-ÁPR. 2. SZÁM

Reich Károly

Birkás István és
Palotás József a Velencei Galériában julius 10.-ig,
Farkas Ádám szobrász a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában julius 16.-ig,
Gruber Béla festő emlékkiállitása a Magyar Nemzeti Galériában julius 16.-ig,
özv Bácskai Andrásné és
Tóke Imre Kecskeméten a Magyar Naiv Művészek Muzeumában szeptember 1.-ig tart nyitva. fenti művészek kiállitása.

ÉLEt és Irodalom, Bp. 1978. juli. 1. XXII. évf. 26. sz. 8. lap.

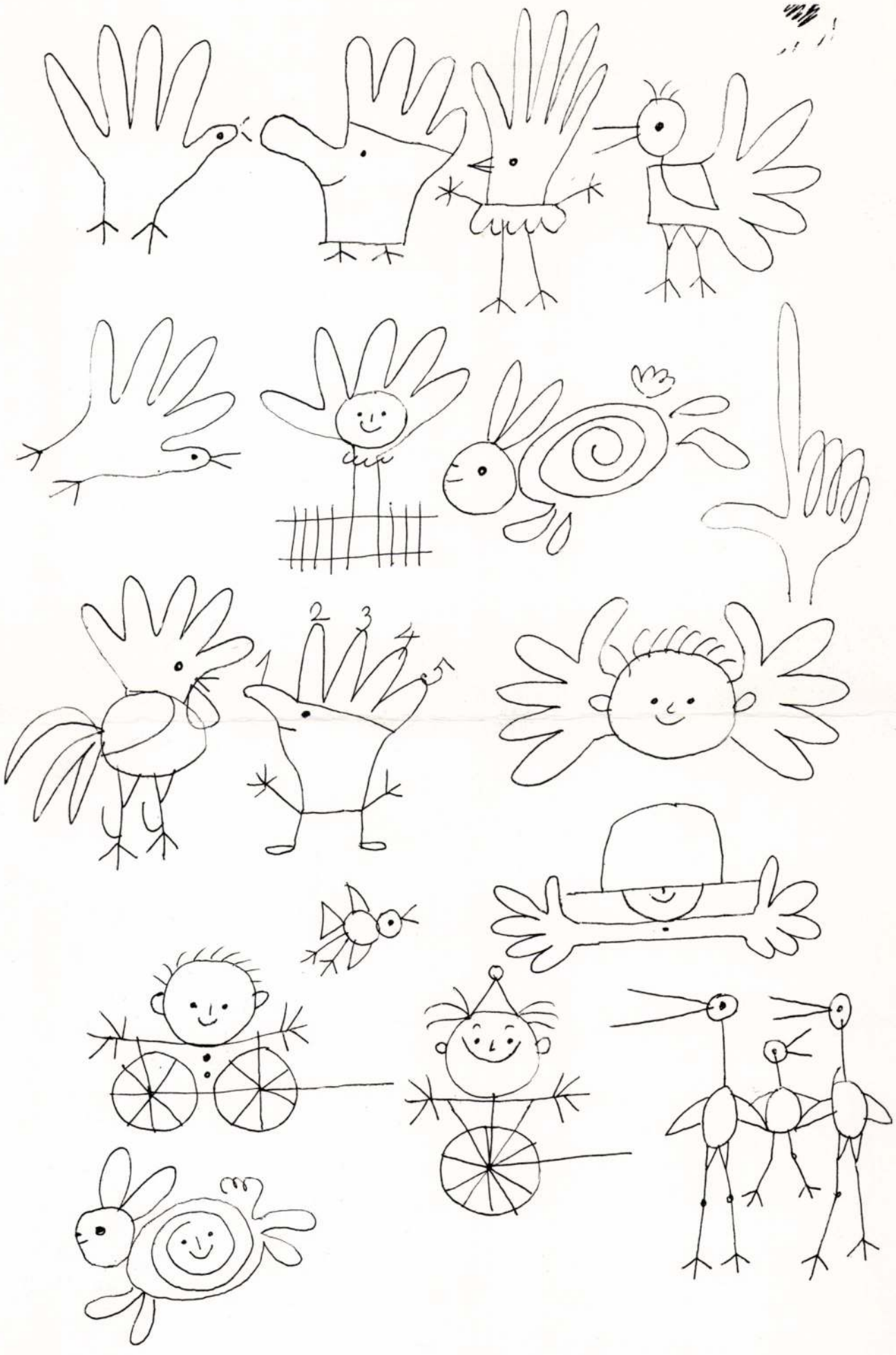
1
2
3

Életrajzi adatok

1922 augusztus 8-án született Balatonszemesen. Édesapja, nagyapja bognármester volt.

1934 A hat elemi elvégzése után anyai nagyszüleihez Karádra kerül. Négy évig inaskodik a Hangya Szövetkezet boltjában és mikor felszabadul, Pestre hívják ösztöndíjjal a Szövetkezet dekorációs üzemébe.

1939 Rendkívüli növendéknek felveszik az Iparművészeti Iskola grafikai szakára. Haranghy Jenő és Domanovszky Endre vezetésével tanul, míg be nem hívják katonának. Néhány hónap háborúskodás után szerencsésen visszakerül.

1945 Folytatja tanulmányait a most már Főiskolává lett Iparművészetin Konecsni György mellett.

1950 Önálló grafikusként először filmplakátokat csinál, majd áttér a könyvillusztrálásra. Élete folyamán kb. 4-500 könyvet illusztrált, legfőképpen gyermekek számára. 1948 óta sikeres kiállító művész. Igen sok elismerést kap.

1954 Munkácsy Díj

1955 Munkácsy Díj

1963 Kossuth Díj

1964 Első egyéni kiállítása a Dürer Teremben, melyet azután számtalan hazai és külföldi kiállítás követ.

1972 Érdemes Művész

1975 Kiváló Művész

1970-1980 Ifjúsági Díj, SZOT Díj, Budapest Művészeti Díja, Gyermekekért Díj, több bolgár kitüntetés.

1981 Gyűjteményes kiállítás a Vigadó Galériában.

1982-1987 Számos fővárosi és vidéki kiállítás

1987 Reprezentatív kiállítás Hamburgban, majd 65. születésnapja tiszteletére Sopronban, ahol először mutatja be fa- és bronz kisplasztikáit.

1988 január 7-én hosszú, súlyos betegség után eltávozik az élők sorából.

1989 Ünnepélyes emlékkiállítás nyílik a Budapesti Galéria Lajos utcai Bemutató Házában.

1990 Egykori lakásában a XII., Tusnádi utca 31-ben megnyílik a REICH KÁROLY EMLÉKSZOBA.

1991 augusztus 8-án felavatják Balatonszemesen, a Zrínyi u. 17. számú volt szülői házban a REICH KÁROLY EMLÉKHÁZAT, melyet az özvegy és fia az általuk alapított REICH KÁROLY EMLÉKALAPÍTVÁNY céljaira befolyó összegekből gondoz.

1993 májusában gyűjteményes kiállítás a budapesti Csontváry Galériában.

1993 augusztus 5-én a Szekszárdi Művészetek Házában „Válogatás Reich Károly grafikusművész életművéből"

Összeállította: Kratochwill Mimi

MŰTÁRGYJEGYZÉK

GRAFIKÁK

Nyugalom	tus	1982
Műlovarnő I.		
Műlovarnő II.	higított tus	1985
Műlovarnő III.	kréta	1963
Éva teremtése	vegyes technika	1985
Firkálás	tus	1980
Zenélő	tus	1984
Rajz I.	tus	1979
Tükör előtt	vegyes technika	
Szarvasok halála	tus	1978
Cím nélkül	tus	1981
Cím nélkül	ceruza	1985
Cím nélkül	tus	1970
Kíváncsi kecske	ceruza	1981
Kíváncsi kecske	tus	1972
Lovas	tus	1985
Az öntelt	színes filc	1981
Bojánára emlékezve	kréta	1971
Kistestvérek	ceruza	1986
Apám	tus	1975
Vízparton	tus	1978
Testvérek	ceruza	1986
Szerelmespár	tus	1974
Olvasó lány	tus	1978
Leány lóval	tus	1976
A szobrász	higított tus	1984
Álomlovaglás	tus	1974
Kondor Béla emlékére	tus	1978
Rózsa	hidegtű	
Virág I-IV.	akvarell	1984-86
Melléktermékek I-III.	vegyes technika	
Kislány	tus	1980
Nosztalgia	tus	1970
Vidám szüret I-IV.	tus	1981
Nyári délután	ceruza	1980
Nagy sirály	higított tus	1975
Rajz II.	tus	1972
A szobrász kertje I.	higított tus	1984
A szobrász kertje	higított tus	1984
A szobrász kertje VII.	tus	
A szobrász kertje	tus	
A szobrász kertje	higított tus	
VII. Ecloga (Radnóti M.)	higított tus	
Csikók	tus	1975
Olvasó kislány	tus	1983
Kislány kutyával	tus	1983
Sir Gawin, a zöld lovag	vegyes technika	
Homéroszi háború I-II.	higított tus	
Gesta Romanorum I-II.	vegyes technika	
Pál utcai fiúk	tus, ceruza	
Szerelmes versek (Petőfi)	tus	1972
Szerelmes versek I-II. (Goethe)	tus	
Énekek éneke	színes toll	
Ady illusztrációk I-IV.	tus	1977
Babits illusztráció	diófapác	1967
Szomorú-vidám (Mészöly Miklós)	akvarell	
A bőbeszédű teknősbéka	akvarell	
Mindennapra egy mese		
Lóvátett sárkány I-II. (Kolozsvári Grandpier Emil)	akvarell	
Kincskereső kisködmön I-II. (Móra Ferenc)		
Magyar népmesék I-IV. (Arany László)	akvarell	
Arany szárnyak I-II.	vegyes technika	
Címlapok	vegyes technika	
A három medve I-II. (Tolsztoj)	kréta	
A jakarék háborúja (Horacio Quiroga)	akvarell	
Állatmesék I-III. (Móricz Zsigmond)	színes ceruza	

Szitakötők szigetén I-II. (Bálint Ágnes)	vegyes technika	Salome	hidegtű
Ősz	hidegtű	Karádi ünnep	színes litográfia 1970
Vindzori víg nők illusztráció I-VII. (Shakespeare)	hidegtű	Cirkuszosok	litográfia
Szent Ferenc	hidegtű	Cirkuszos ló	litográfia 1970
		Faun és kentaur	higított tus 1966
		Faun és nimfa	diófapác 1966

SZOBROK		1985-86	
Orfeus és Euridice	bronz	Restaurátor	bronz
Zsuzsánna	bronz	Zarándok	bronz
Galambos lány	bronz	Jó pásztor	bronz
Fiatal pár	bronz	Falusi Diána	bronz
Torzó	bronz	Testvérek	bronz
Ülő akt	bronz	Magány	bronz
		Ülő lány	bronz

Címlap: Termékenység
Hátsó borító: Irka-firka

REICH KÁROLY

A SZEKSZÁRDI MŰVÉSZETEK HÁZA
KIÁLLÍTÁSAI
35.

VÁLOGATÁS

REICH KÁROLY

GRAFIKUSMŰVÉSZ
ÉLETMŰVÉBŐL

*

1993. AUGUSZTUS 5. - OKTÓBER 31.

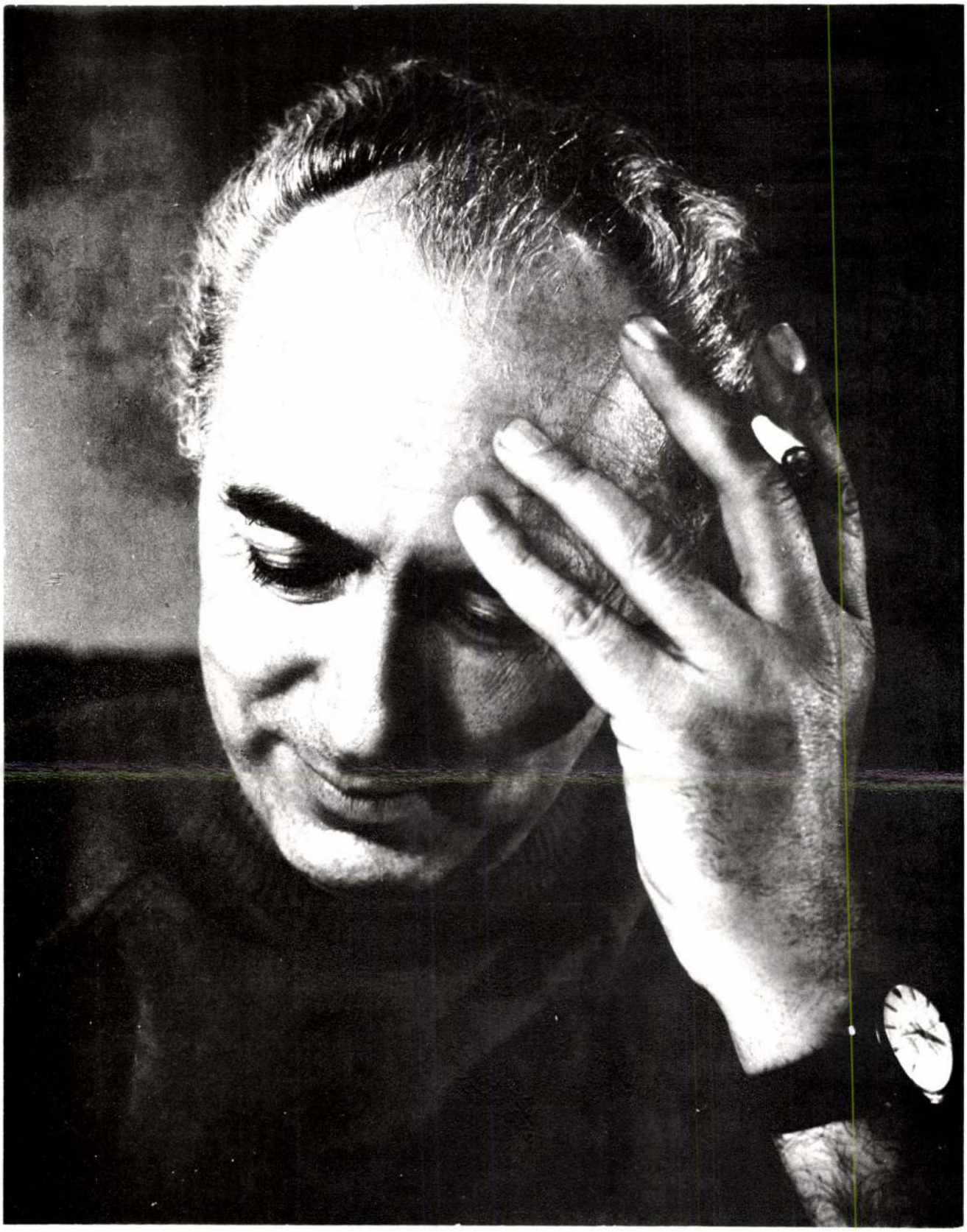

Reich Károly

Felidézem most azt a suta kis történetet, s úgy, ahogyan akkor elmondtam Reich Károlynak, mert érdekes módon számára fontos bölcsességet fedezett fel benne:

Vagy hetven éve hallottam, s éppen egy vénséges vén bábaasszonytól, hogy mi, akik az élőlények közül emberként jövünk a világra, útravalóul, mint a mesebeli szegénygyerek, mindannyian egy parányi batyut, s a hamuba sült pogácsában választ kapunk életünk korral súlyosbodó kérdéseire. Csakhogy ez a batyu kibontatlan, s így a végsőkre, a legtalányosabbakra - azaz, hogy mivégre születtünk, s hogy miért kell meghalnunk - ki-ki a maga hajlama és lehetősége szerint keres megfejtést... Ami e történetből elgondolkoztatott, leginkább az volt, hogy ez az asszony, aki sosem ért rá a dolgokon tűnődni, de több ezerszer volt részese az első lélegzetvétel misztériumának, öregségére egyre kevésbé értette, hogy miért kell elapadnia a lélegzetnek, megkeserednie az érkezésünkkor oly gyanútlan boldogságnak. Ezért bízta a mesére a kifejletet - miként a vallások a hitre, a tudományok a tudásra.

Hát akkor a művész, aki maga is teremt - miért éppen ő akarná megérteni leépülésünk drámáját?

Hiszen az ihletett alkotó az, aki tud valamit a múlandóság egyetlen földi ellenlábasáról, a halhatatlanságról, s ezt a valamit sejteti legjobb műveiben. De úgy, hogy megmarad a még éppencsak érzékelhető jelenségek határán, mivel ismeri a titkok természetét: mennél többet vallatják őket, annál megfoghatatlanabbak.

Ez a sejtetés a nyitja, rejtett varázsa Reich Károly világának. Magával ragadó vonalművészetének lebegő szépsége, formáinak gyengéd harmóniája, kompozíciójának ritmikai tökélye - mindez önmagában is egy csodálatra méltó virtuóznak, a klasszikus arányok egyik legutolsó igaz és meggyőző mesterének életművét őrzi számunkra. De az, ami a rajzai felett szinte remegésben tartja a levegőt, az a nyugodt-nyugtalanító feszültség, amitől egykönnyen nem lehet rajzait a későbbi jövőben sem továbblapozni, nos ez egy másfajta, az esztétika területén túli áramot is közvetít felénk, az **érinthetetlen, a sérthetetlen létöröm delejét.**

Ezt a csendes hatalmat a művész a természettel való azonosulásának eleven élményéből meríti, hiszen falusi gyermekkora óta őrzi a tájjal, növényekkel, állatokkal kötött bensőséges kapcsolatának emlékét.

Az el nem vesztett áhitat és álmélkodás hangján köszönti felnőtt művészként rajzain a boldogság ligeteit, melyek leginkább a fiatal fűzek rügyeinek nyerszöld illatát juttatják eszünkbe, miközben sorra megjelennek a rajzoló képzeletének mítikus szereplői, ünő tekintetű, táncos léptű Dianák, sudár ifjak, dévaj kentaurok. Ezek a lények, a maguk félistenségekre emlékeztető bájukban, titkos mozdulataikban, egymás mellett elsuhanó árnyékaikban, láthatatlan szikrájú gesztusaikban hordozzák azt a feszültséget, amely még lovaik kényes tartásában is ott vibrál - s ez az, ami Erosnak, a természeti erők urának akarata szerint minden élőlényt, a nemek közötti vonzódás révén, a lét folyamatosságának kezes eszközévé kíván tenni.

Reich Károly e hatalom szolgálatában is a tollára oly jellemző pszichikai érzékenységgel emeli ki a titkos vonzottság szemérmét, a rejtett erotika gráciáját, s éppen ebbéli finomságával tudja megőrizni a vonalművészet értőinek figyelmét manapság is, a felajzott, a végletekre apelláló szexbűvölet közepette.

Az örökké megújuló természetnek és az életadó szerelemnek e két beszédes közegén túl, az időtlenséget közvetve azzal is sugallja az alkotó, hogy alakjait a szüntelen belső találkozás, a soha nem kezdődő és nem végződő egymást üdvözlés boldogító légkörében élteti, ezzel mintegy megsemmisítve az elszakadásnak, a soha-többé-nem-találkozásnak - apró halálaink alattomosan őrlő malmának - még a képzetét is.

Ha nem lettek volna ennek a művészetnek ily mélyen gyökerező, létkérdéseinket érintő szellemi és érzületi mozgatói, anakronisztikusnak is vélhették volna pályája kezdetén, az országépítés sürgetőbb és reálisabb teendői mellet. De úgy látszik, szükségünk volt e művész tűnékeny vonalainak szelíd lírájára is, mint lábadozónak a gyógyító álomra.

Még egyszer csak ő is felriadt. A képírás költői közül néki, a legszelídebbnek is ki kellett lépnie a pajzsavesztett antik idill mögül, hogy legdrámaibb lapján megláttassa velünk egy szívén-szügyén halálra sebzett ló utolsó ágaskodásában is, milyenfajta iszonyat az, amely a halálból a halhatatlanságba váltotta át a költő Radnótit!

Királyi méltóságú, de szomorúságában, vétlenségében az embernél nem kevésbé megrázó a „Szarvasok halála" és azoké sem, akiken sorra megnyílnak az életvégi sebzettség stigmái... Az öreg bognáré, a művész édesapjáé, aki maga is térdre roskadva, lovának szíve táján a be nem gyógyuló sebet tapintja, mintha holtából is e rajzzal kérne most már irgalmat, hasonlóképp sebzett fiának...

Ám Ő, poétaként, múzsák kegyelméből mindvégig bizakodón, a tavaszt köszöntötte önfeledten, s madarat rajzolt, hogy veleszárnyaló lelkét átadhassa az oly ismerős időtlenségnek, míg testét befogadja a külső-belső énjéhez hasonult délceg halál.

Dr. Supka Magdolna

REICH Károly

Győri Mühely 1988.2.sz.

A teremtés gyönyörű remekei

Búcsú a grafika mesterétől

A múlt esztendő augusztusában töltötte be 65. életévét a felszabadulás utáni magyar rajzművészet nemzetközileg is kiemelkedő, s – valószínűleg – legnépszerűbb mestere, Reich Károly Kossuth-díjas, Kiváló művész. A Kisalföld augusztus 15-ei számában (L. M. tollából) jelent meg a mester munkásságát méltató írás. Lévén magam is az ünnepelt tisztelője (és – életem nagy ajándékaként – személyes ismerője), elküldtem budapesti (Tusnádi úti) címére a Kisalföld-beli, újabb „termő évtizedeket" kívánó köszöntőt, s egyúttal fölkértem: ha módjában áll, szíveskedjék adni rajzokat és – egy későbbi időpontban egyeztetett – interjút folyóiratunknak.

Reich Károly augusztus végén meleg hangú levélben válaszolt, amelyben a többi között ezeket írta:

„Köszönöm soraidat, s azt külön is, hogy elküldted a Kisalföldben megjelent, rólam szóló írást. Igazán szívem szerint való; különösen az hatott meg, hogy érdemesnek tartottak arra, hogy megemlékezzenek rólam. Meg is kérlek Gyulám, ha módodban áll, s van kapcsolatod a Kisalföld szerkesztőségével, tolmácsold köszönetemet külön L. M.-nek (kisasszonynak, úrnak, asszonynak?) is.

Kívánságodnak jó szívvel teszek eleget, eljuttatok, küldök majd rajzokat. Az is lehet (ha helyzetem megengedi), hogy Sopronba menet személyesen viszem. Még nem tudom, mikor. – Az interjú is lehetséges." (. . .)

A jellegzetes gyöngybetűivel rótt sorokból a reá jellemző szerénység, segítőkészség és bizakodás áradt. Nem sejthettük, hogy alig négy hónapja volt vissza az életből. A levelében is említett soproni tárlatának (amely – most már tudjuk – életében az utolsó volt) decemberi megnyitójára fiatalos izgalommal készült – minthogy rajzai mellett kisplasztikáit is bemutatta –, ám személyesen már nem lehetett jelen, mert a gyógyíthatatlan kór a betegágyhoz láncolta. 1988. január hetedikén fájdalommal értesültünk mesterünk haláláról. Immár nem kerülhet sor a vele tervezett beszélgetésünkre sem – interjú helyett nekrológját közölhetjük.

A balatonszemesi szegény bognárcsaládból származó Reich Károly gyermek- és ifjúkora bővelkedett szinte meseszerű fordulatokban. Volt napszámos, parkgondozó, nyaralókat kiszolgáló kifutófiú, szobafestő mellett segédmunkás, facsemetéket ültető erdészeti idénymunkás. Később Karádra került – a Hangya szövetkezet boltjába – kereskedőinasnak. Ott fedezték föl rajzoló tehetségét, s 1942-ben fölkerült a fővárosba, a Hangya reklámosztályára. Onnét jelentkezett az Iparművészeti Iskolára, amelyet a felszabadulás esztendejében emeltek főiskolai rangra. Hincz Gyula és Konecsni György növendékeként 1948-ban végzett.

Reich Károly az utóbbi négy évtized hazai képzőművészetének egyik legfényesebb pályáját futotta be. A valóság elemeiből, a somogyi folklór és gyermekkora

lent meg mívesen megformált regénye, a Megtudtam, hogy élsz, mely mindmáig a csehszlovákiai magyar prózairodalom egyik legjobb alkotása. Az ötvenes évek közepén jelentkező Mács József munkásságából elsősorban a kitelepítés témájával foglalkozó Adósságtörlesztés (1968) című regénye emelkedik ki.

A „rendhagyó" indulások közé tartozott a korábban irodalomkritikusként ismert Dobos László prózaírói jelentkezése. Kisprózai előzmények nélkül, regénnyel jelentkezett. Regényei azóta is a nemzetiségi lét küzdelmesen nehéz helyzeteit, emberségsugallatát adják tovább. Tevékenysége az „új hullám" igényeit, a modern próza iránti érdeklődést mutatta és képviselte. Regényei közül a Földönfutók (1967) és az Egy szál ingben (1976) címűekben a műfaj elismerten rangos alkotásait ismerjük. Vele szinte egyidőben jelentkezett a prózaíró Duba Gyula első novellásKötetével (Csillagtalan égen struccmadár, 1963). Kezdetben humoristaként mutatkozott be. Duba Gyula munkásságából a szociográfiai tárgyú és a maga nemében úttörő jellegű Vajúdó parasztvilág (1974) című kötetet emelhetjük ki. Regényei közül az Ivnak a csukák (1977), Örvénylő idő (1982) és a közelmúltban megjelent A macska fél az üvegtől (1986) címűeket emelhetjük ki. Ő az egyik legtermékenyebb írónk, aki a próza hagyományos műfaji eszközeivel vallatja a történelemmé érett időt, múltat és félmúltat egyaránt.

A ma már középnemzedéknek számító írók közül (a költőként is jól ismert) Gál Sándor elsősorban novelláival hívta fel magára a figyelmet (Nem voltam szent, 1968, Első osztályú magány, 1974). Grendel Lajos 1979-ben jelentkezett Hűtlenek című novellaskötetével. Ezt követték kisregényei (Éleslövészet, 1981, Galeri, 1982, Áttételek, 1985). A modern próza útkereséseit jelzik ezek a regények, melyek – rendkívül célratörően – a minőségi irodalom igényes szintjén gazdagítják a nemzetiségi irodalmat.

Gyakorta megismétlődő gond, vajon lesz-e és milyen lesz az utánpótlás?! A kérdésre csak az idő adhatja meg a választ. Bár a kisebbségi irodalmak általában „türelmesebbek" a kiválasztódás és az érvényesülés terén, az érdemleges eredményig azonban meglepően kevesen jutnak el. Nem lesz ez másként ezután sem. Az azonban kétségtelen, hogy a csehszlovákiai magyar író a végtelen kihívások közepette is megőrizte nemzetiségi sajátosságait. Összefügg ez azzal is, hogy a magára valamit is adó író óhatatlanul tudatosítja azt a felelősséget, mely népe sorsához köti, s tudja azt is, a kisebbségi sorsból nem lehet „kivonulni". Ennek stigmái, mint a bibliai Krisztus sebhelyei, egy életre szólóan megmaradnak. A történelem fájdalmas közjátékait békévé oldhatja az emlékezés, a közösség iránt érzett felelősség azonban a változó élet jegyeivel gazdagodva is megmarad.

Nemzetiségi (kisebbségi) létünk hét évtizede alatt megtanultuk azt is, hogy sorskérdéseink frigyládájában megtalált igazságként őrizzük a szellemi kohézió és a közösségi együvé tartozás nagy erejét. Az embernek – Sütő András szavaival – „egyetlen szülőföldje van és sok kötelessége". És e kötelességek között az „okos cselekvés" megújuló parancsa: nem fölfelé, hanem lefelé törni, azok közé, akik „mint zivatarban a zengő jegenye" nehéz igazságokkal terhelve is vigyázzák az élet eleven lüktetését.

gazdag élményanyagának tiszta forrásából merítő, finom művű képi világa – amely magába olvasztotta a századunk nagy újító mesterei (pl. Picasso, Pascin, Chagall) által továbbfejlesztett modern klasszicitást is –, virtuóz mesterségbeli tudása révén mind a szakma, mind pedig a nagyközönség és a műbarátok osztatlan elismerését kivívta. A feléje áradó bizalmat, megbecsülést és szeretetet szakadatlan alkotással viszonozta.

Reich Károly az 1945 utáni magyar gyermekkönyvművészetet megújító mester volt. Több mint 200 (!) kötethez készített rajzokat, akvarelleket, pasztell- vagy temperaképeket. Megbízásait sohasem érezte nyűgnek, lévén maga is nagy barátja az irodalomnak és a gyermekeknek. Egyedülálló beleérzőképességével könnyedén tudott azonosulni az illusztrálandó művek cselekményével, mondanivalójával. A mesékhez, ifjúsági regényekhez rajzolt munkáinak legfőbb jellemzői a könnyed, tiszta vonalak és – ha a téma lehetővé tette – jóízű humor.

Képalkotó fantáziája saját gyermekkorának élményvilágából táplálkozott. Magas fokú intuitivitásával e műfajban olyan sajátos, egyéni formanyelvű életművet alkotott, amely mentes maradt mindenfajta „gügyögéstől" vagy gyermekrajz-imitációktól. Nemzedékek vizuális kultúráját, művészi ízlését és képzeletvilágát formálták ezek a munkák; a felnövekvő generációk tömegei éppen az ő illusztrációin keresztül jutottak el a könyvek, az olvasás birodalmába.

Nemecsek Ernő és társai, Nyilas Misi, Móra hőseinek végtelen sora, Kormos István kedves kis Vackor mackója, a magyar és külföldi népmesék légiónyi alakja, Rémusz bácsi meséinek, Benedek Elek mondáinak, Fekete István Téli berekének szereplői, a farkasokkal és a szilaj bikával birkózó Toldi Miklós, Kukorica Jancsi és Iluska, Daphnisz és Khloé, Juhász Ferenc lírai Csikóellésének állatai, vagy Sütő András mesejátékának (Kalandozások Ihajcsuhajdiában) Csillagvitéze és Kancsócskája – folytathatnánk még hosszan a fölsorolást – mind-mind azt az arcot, alakot viselik az olvasók emlékezetében, amilyenre Reich Károly teremtő keze alkotta őket.

A felnőtt olvasókat is megörvendeztette illusztrálóművészetének kincseivel: Balassi, Petőfi, Ady, Radnóti, József Attila, Füst Milán, Devecseri Gábor, Zelk Zoltán, Baranyi Ferenc, Bíró András stb. művein kívül a világirodalom nagy alkotói (Ovidius, a bibliai Énekek éneke, Shakespeare, Áléchem, Hauptmann, Krleža stb.) is megihlették mesterünket.

Az 1970-es évek elejétől szép albumokban (Variációk, Pastorale, Hitem szerint, Hazafelé, Ceruzarajzok) tette közkinccsé rajzainak százait, amelyeket művészetének egyre szélesedő tábora boldog örömmel vásárolt meg. Plakátművészetével is állandóan jelen volt közéletünkben (április negyedike, május elseje, nő-, gyermek- és pedagógusnap, fásítási hónap stb.); hetilapok és folyóiratok címoldaláról gyakran köszöntek ránk tiszta artisztikumot adó grafikái.

Egyike volt a legtöbbet kiállító művészeinknek. Mindig maradandó ünneppé nemesedett az alkotóval és rajzaival való találkozás. Emberi lényéből tisztaság, jóság, szeretet sugárzott. Szabad témájú lapjain repülő vagy pihenő madarak, füvek és virágok, az emberi élet újjászületését jelképező asszonyalakok, a szerelem csodáit tiszta és szép erotikával hirdető női aktok, a termékenységet szimbolizáló bikák, s a – szavait idézvén – „teremtés gyönyörű remekei", a játékosan ficánkoló lovak hirdették a természet és a lét nagyszerűségét. „A szobrász kertje" című rajzsorozata, és egyéb mitológiai témájú alkotásai az antik szépségideált ünneplik.

Az élet árnyoldalait – szenvedés, pusztulás, öregség, halál – bemutató rajzain fekete foltokká sűrűsödtek a vonalak. A gyász, a döbbenet és a fájdalom árad

halottait elsirató grafikáiról (Apám emlékére, Nagy László halálára, Csohány Kálmán és Kormos István emlékére). A Hazafelé, Útközben, Egyedül, Öregek és Megsebzetten című tusrajzai a magyar grafika legmegrendítőbb alkotásai között foglalnak helyet. Az elpusztított szarvasok tragikus látványa a grafika nyelvén megfogalmazott rekviemsorozatában (Hajnali sötétség I–II., Szarvasok halála, Fekete virág) öltött testet.

Azzal a vigasztaló tudattal búcsúzunk mesterünktől, hogy műveinek mindaddig lesz mondanivalója, erkölcsi és vizuális nevelőereje, ameddig a szeretet, a szépség, a tisztesség, a harmónia, a természet és a kultúra – emberségünk fokmérői! – iránti vágy ott lakozik bennünk és az utánunk jövő nemzedékekben.

Ne féljünk kimondani: korunk egyik legnagyobb grafikusa távozott el az élők sorából!

KÁLMÁN GYULA

Ára: 18,– Ft

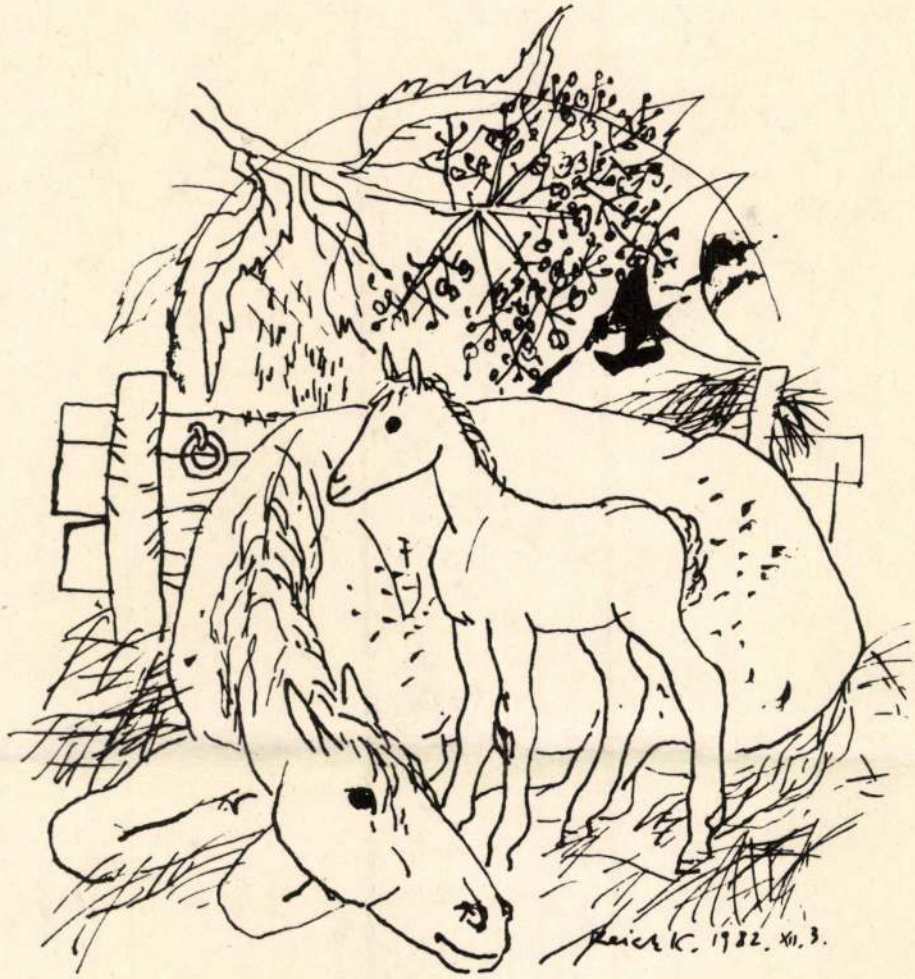

„Amikor a Kazlak is aludtak,
s a gőzöl nádja délnek állt,
a ló megellett. Sokáig nyalta
leragadt szemű csikaját.

Anyja mellett aludt a jövevény,
dunnából kiszakadt pehely.
Sose terült a szalma szebben,
nem aludt így a hó, a tej."

Gulácsi F.

Műhely

TÁRSADALOMTUDOMÁNY · KÖZMŰVELŐDÉS · KRITIKA

A tartalomból:

Kétszáz éve született Kisfaludy Károly
Pozsgay Imre, Kerényi Ferenc
és Z. Szabó László írásai

KÖLTÉSZET '88
Böröndi Lajos, Tönköl József,
Büki Attila, Gülch Csaba,
Aranyi László, Ovanesz Siraz,
Ernst Schönwiese, Günter Unger,
Michael Krüger versei

A vers nem megy ki a divatból
Czigány György beszélgetése
Fodor Andrással

Fónod Zoltán: A harmadvirágzás irodalma
történelmi háttérrel

A teremtés gyönyörű remekei
Búcsú a grafika mesterétől

Illusztráció: Reich Károly rajzai

88/2

ményünknek – Kisfaludy Károly hagyatékában csaknem évtizeddel korábbról fennmaradt egy mindössze kétlapos töredék, az *Álom és valóság*, amelyet szerzője már ugyanígy nevezett.

Pedig érték – és nemcsak irodalmi – akad bőven. Ha csak választott szempontunk és életműmetszetünk emberi vonatkozásait vizsgáljuk: a „társalkodás", azaz a társadalmi, nemzeti kérdések nyílt, előítéletektől mentes, előrevivő megközelítése, a „haza-puffogatástól" a csöndes, elmélyült, cselekvésben megnyilvánuló hazaszeretetig ívelő nemzeti közösségtudat, a talmisággal szemben mindenkor fellépő, az igazi értékekért ugyanakkor szenvedélyesen kiálló, kritikus és önkritikus felelősségérzet, a gyarlóságokon felülemelkedő, ezek jobbíthatóságában bizakodó emberség – íme, Kisfaludy Károly pályájának maradandó személyiségvonásai. S ha olvasóként, irodalomértőként és színházbarátként el kell fogadnunk – évfordulón és attól függetlenül is – Vörösmarty Mihály, a barát és pályatárs versbe foglalt irodalmi értékítéletét a torzónak maradt életműről („Mert a nagyra szülötteket / Naggyá lenni kaján végzet irígyeli; / Félig kész remekek között / Pályájok derekán hullnak idő előtt...") – elmondhatjuk-e, hogy az egybesorolt emberi és állampolgári erényekre ma már nincs szükségünk?

Az évfordulók alkalmi felmagasztalásaihoz és a kerek évszámokat követő gyors és süket újbóli csendekhez szokott korunknak pedig – befejezésül – Kisfaludy Károlynak talán legismertebb sorait idézhetjük. Az 1824-ben írott, *Mohács* című elégiából valók, rajtuk a reformkor és 1848 egész nemzedéke nevelkedett, tanult belőlük történelemszemléletet és nemzeti tartást:

„Él magyar, áll Buda még! a múlt csak példa legyen most,
S égve honért bizton nézzen előre szemünk..."

Z. SZABÓ LÁSZLÓ

A Mohács genezise

A Kisfaludy-életmű egyik legnagyobb hatású alkotása a *Mohács* című elégia. Kisfaludy költői pályájának ez az az időszaka, amikor ő nem csupán az írói sikerre tekint, hanem fölismerve a tényleges teendőt, az egyedül lehetséges utat keresve, majd mutatva igyekszik tollával szolgálni népét. Ebben a jellegzetesen átmeneti korban Kisfaludy Károly költői programjában „az oppozíció és a reform" követelése jelenik meg, az elégia „bizton nézzen előre szemünk" félsornyi felhívása a reformnemzedék jelszavává válik, sőt a magyar romantika történetszemléletének programja lesz. Ebben a versben csírájában ott szunnyadnak a Széchenyi megfogalmazta gondolatok. Mintha a jövőt építő politikus költői megszólaltatójává óhajtana válni Kisfaludy Károly.

Még az is igaz, hogy az 1824-ben írt és az Aurora 1825. évi kötetében megjelent költemény – egy-két népdalát kivéve – a költő a legismertebb verse, egyben pedig legérettebb alkotása, amelyikben az új irodalmi és egyúttal a társadalmi változást előkészítő szellemi program a legteljesebben fogalmazódik meg.

A vers azonban más szempontból is fontos műve a reformkori irodalomnak. Egy motívum teljessé válását jelzi; érzelmi és gondolati egységet sugalló remekmű. Valójában ez a vers teljesíti azokat a követeléseket, amelyeket Széchenyi az oppozíció és reform egységében kicsit később így fogalmazott meg: „Nem nézek én, megvallom, annyit hátra, mint sok hazánkfia, hanem inkább előre; nincs annyi gondom tudni *valaha mik voltunk*, de inkább átnézni, *idővel mik lehetünk*, s *mik leendünk*. A múlt elesett hatalmunkból, a jövendőnek urai vagyunk . . . Sokan azt gondolják: Magyarország *volt*, én azt szeretném hinni: *lesz!*"

A *Mohács* egy sajátos politikai, esztétikai, szellemi egység programverse. Hatása egészen máig ható kitörölhetetlen szellemi életünkből, még akkor is, ha néha hűtlenül elfeledtük nemcsak a verset, hanem a versírót magát is. Hiszen az Aurorában megjelent költeményt az ország akkor legnépszerűbb írója írta, akiért a „táblabírák éppúgy lelkesedtek, mint az egyetemi ifjúság, s a hölgyek éppúgy, mint az urak".

Ez az író – Kisfaludy – legnagyobb tehetségének azt tartotta, hogy korára érzékenyen reagált, annak minden lényeges követelését felismerte vagy megértette. A *Mohács* című elégia megírása előtti években egyik levelében Gaál Györgynek így írt magáról: „Könnyen írok, eleven érzés, némi tapasztalat, mit Németországban és Itáliában szereztem, megkönnyíti munkámat, de mégis minden törekvésem s egész létem hazámat illeti. Mindazt, mit láttam s hallottam, kutattam, magyar

Részlet egy készülő könyvből.

a nemzeti megújuláson való fáradozás, s e téren, úgy hiszem, van még törlesztenivalónk. S az az üzenet, amely sugárzik ebből a műből is, majd nyomában a romantikán, a reformkoron és a forradalmakon keresztül hat, bizonyossá teszi, hogy a világ szegényebb lenne nélkülünk, újkori magyarok nélkül. Ezt köszönjük Kisfaludy Károlynak, s Kisfaludy Károlyra figyelve a szülőföld ezt a tanulságot vonhatja le ebből a műből. Örülök, hogy megtiszteltek bizalmukkal, köszönöm figyelmüket. Én is e táj szülötte vagyok, aki méltatlan csekélységemmel megpróbáltam az ország figyelmét is ráterelni, erre a mai eseményre.

1984. XII. 15.

először a színpadon, a drámában, majd az irodalomszervező tevékenységben. Ezek a tények ismerősek itt, talán a szülőföldön leginkább. Ezen ismerős tények és életrajzi adatok fényénél is arra kell gondolni, hogy nem osztható meg és nem osztható fel a szolgálat, amelyet a magyar nemzeti megújulásért tett. Mert hiszen a klasszicizmustól a romantikán át a felvilágosodástól a reformkorszakig a legkülönbözőbb módokon kapcsolódott a kor szelleméhez, s a korszellemmel való találkozás, annak magyar módra való alakítása az ő keze ügyébe is esett. Kortársaival való kapcsolatai jelzik azt a viszonylatrendszert, amelyben életműve kiteljesedett. Hiszen mondom, már mögötte lehetett a felvilágosodás és bizonyos forradalmi tapasztalatok élménye, keserve és kudarca is, ám mégis és legfőképpen a nemzeti ráébredés élménye volt az, amely Kazinczyval, Kölcseyvel egy nagyon szerencsés szép történelmi pillanatban épp e táj másik géniuszával, Széchenyivel is kapcsolatba hozta. S ami talán éppen a nemesi családból, s rabul ejtő szokásokból elinduló férfiú számára a legizgalmasabb volt, felfedezni a várost, a polgárosodást, mint olyan organizátorközpontot, amely nélkül nincs emelkedő Magyarország.

Hiszen miközben méltatjuk életművét, a benne rejlő üzenetet újra meg újra megfejteni kíséreljük meg, csodálattal nézzük azt az irodalomszervezői tevékenységet, amellyel végül is azok közé tartozhat, akik a legtöbbet tették a magyar irodalmi nyelv, a magyar köznyelv egymáshoz való közelítésében. Ez volt Kisfaludy Károly, s ez a példa az, ami számunkra ma is iránymutató lehet, bár személyes hányattatásai, sorsfordulói nem csábítanak senkit arra, hogy az övéhez hasonló életformát válasszon. Ám gondolatai, azt hiszem, ma is ösztökélnek bennünket, inspirálnak jótéteményre, összeszedettebb, összefogottabb nemzeti akaratra, tettekre.

Ehhez a gondolathoz kapcsolódva kell nagy tisztelettel szólnom a szülőföldről, amely nem tehetett róla, hogy Kisfaludy Károly nem élhetett itt, és csak vágyódva gondolt erre a szívünkhöz oly közeli dunántúli tájra. A szülőföld, Tét, Győr, a Kisalföldnek ez a vidéke, a Sokoró tája jól tudja, kit adott a történelemnek és kit kapott a történelemtől. Ez is hozzátartozik a megemlékezéshez, a mai ünnephez, vagyis, amivel kezdtem, s amit a leglényegesebbnek tartok, talán Kisfaludynak már nincs is nagy szüksége arra, hogy rávessük tekintetünket – ő bevonult a történelembe –, nekünk van szükségünk arra, hogy ébren tartsuk szellemét, szellemiségét, a magyarságért tett kezdeményezéseiből pedig példát merítsünk. A reformkor kezdetén zárult le az az életmű, amelyre itt most emlékszünk, de hatása ott volt, ott van a reformkoron, a forradalmakon át, a nemzeti újjászületés és felemelkedés vágyában nálunk itt ma is. Végül, de nem az utolsó sorba helyezendő szempont: valóban európai tudott lenni. S ebben is valami sajátosat tudott felmutatni: magyarságunknak, nemzetünknek azt a képességét, hogy nemcsak tanulékonyságban, hanem alkotásban is az elsők között lehetünk. Mert ha csak tanulékony és ügyes mesterember lett volna, aki magyar nyelven veszi át azokat a technikákat, amelyekkel már réges-régen világraszóló műveket alkottak, akkor csak halovány és felejtésre is érdemes teljesítmény lett volna, amit tett. Alkotni tudott, s ez a legfontosabb, szervezni tudott, s ez nagy haszon, s ez a mi nemzeti hasznunk is, és ez a szülőföldé is. Mondhatnám azt is, de félek, elvetem a sulykot, hogy bár arányok és értékek dolgában tehetségek között lehet különbség, és nagy különbségek vannak, ám mégis ezen a földön együtt lehet emlegetni olyan magyar géniusszal, mint Széchenyi István. Csak a történelem és a személyes sors különbségei tehetnek róla, hogy ő sorscsapás, betegség és halál miatt fiatalon kényszerült lezárni az életművet.

Ezek a gondolatok jutnak eszünkbe rá emlékezve: az alkotásra való képesség,

NAPJAINK

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI LAP

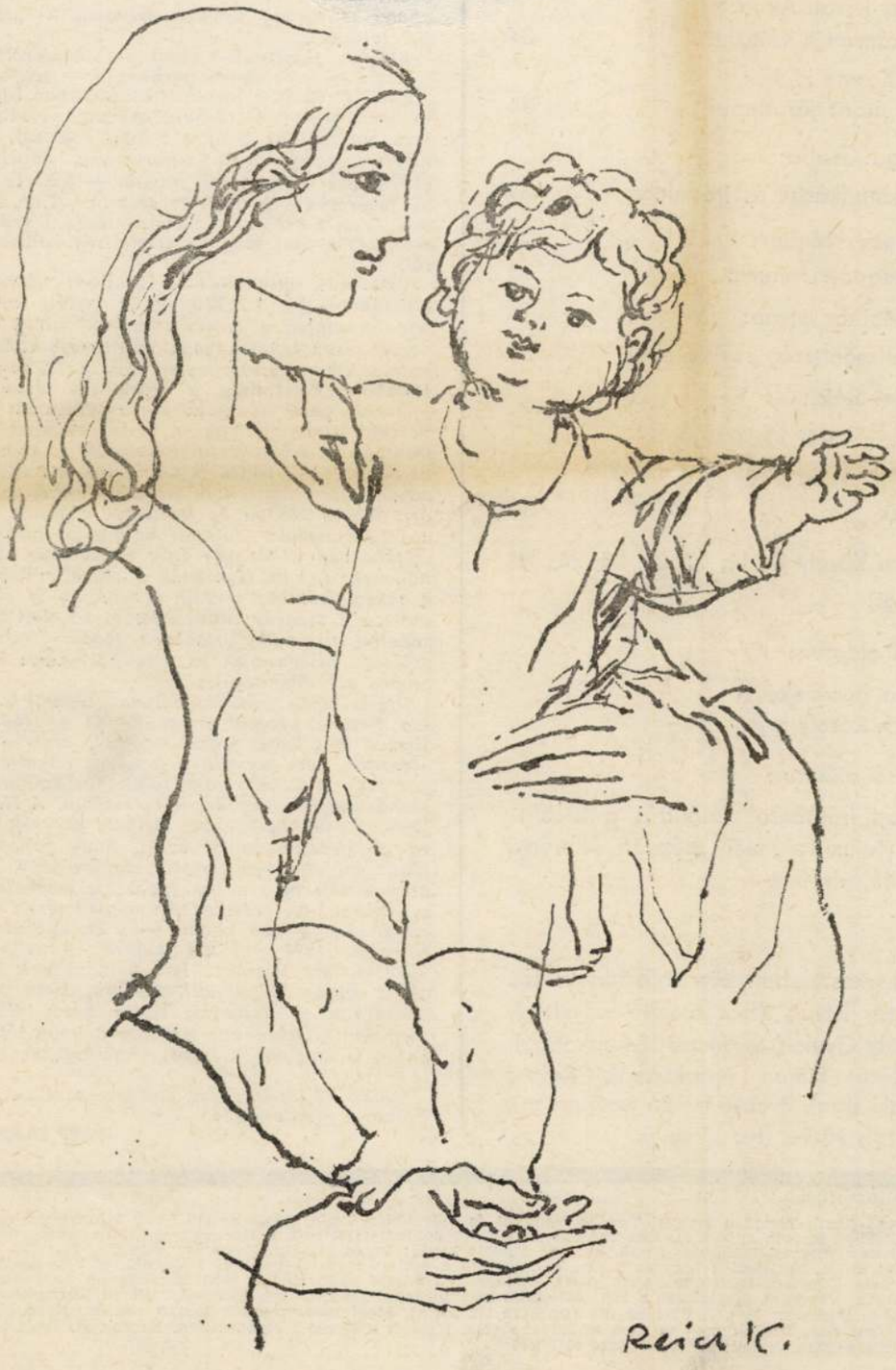

REICH KÁROLY

A XIII. TOKAJI ÍRÓTÁBOR.
DR. HUSZÁR TIBOR ELŐADÁSA,
MONOSTORI IMRE, TÓTH JÁNOS
KORREFERÁTUMAI,
FEKETE GYULA FELSZÓLALÁSA

TAKÁCS IMRE, CSORDÁS GÁBOR,
KOVÁCS ISTVÁN,
KALÁSZ LÁSZLÓ, VASADI PÉTER,
PAPP LAJOS VERSEI

DECEMBERI VASÁRNAP.
VIDA JÓZSEF TANULMÁNYA

JÓVÁTÉTEL HELYETT.
DEBRECENI KÖLTŐK KÖNYVEIRŐL

ÉLET ÉS TUDÁS KÖNYVVÉ FORDUL.
SZELEI BÉLA EMLÉKEZÉSE

REICH KÁROLY RAJZAI

XXIII/1984

12

DECEMBER

Tartalom

Lapszélre (Papp Lajos) 2

Takács Imre versei:
Zúzmarásodás előtt, Önarcképem 3

Csordás Gábor verse:
Egy jobb költőre 3

Sárándi József verse:
Egy esélytelen magánszáma 3

Kovács István verse:
Apró betűkkel írt sorok 3

XIII. TOKAJI ÍRÓTÁBOR, OKTÓBER 14–18
Összefoglaló 4

Huszár Tibor:
A mai magyar értelmiség 4

Monostori Imre:
Töprengések az értelmiségi társadalomról 9

Tóth János:
Méltóság és felelősség értékrendjében 12

Fekete Gyula:
Teljesebb demokráciát! 14

Kalász László versei:
A hervadt, Világ menj 16

Vasadi Péter versei:
Jóslat és dicséret, Exodus 16

Mezey Katalin versei:
Tűzhányó és hold, Hiába 16

Bényei József versei:
Üzött angyalok, Érted a földet 16

Serfőző Simon:
Gyerekidő (regényrészlet) 17

Fekete Gyula:
Ember és történelem 22

Vida József:
Decemberi vasárnap 24

Papp Lajos versei:
Szenteste, Packajáték, Közjáték 27

Szűrös Nelli:
Szótlanul (elbeszélés) 27

Fecske Csaba verse:
Az utolsó levél, 1761 28

Csorba Piroska versei:
Csak ne fájna, Otthonom 28

Rónay László:
Jóvátétel helyett
(Debreceni lírikusokról) 29

Szentesi Zsolt:
Szárnyasoltár: vázlatosan
(Páskándi Gézáról) 31

Csűrös Miklós:
Ágakból gyökér
(Bertók Lászlóról) 32

Kelemen Lajos:
„Legyen kedves végre a mi szolgálatunk!" (Bisztray Ádámról) 33

Nagy István Attila:
A számvetés változatai 34

Dr. Kozma Huba:
Járt úton: járatlanul 34

Varga Csaba:
Szakmunkások és irodalom 35

Bohony Nándor:
Hézagpótló munka 36

D. Molnár István:
A kölcsönösség szellemében 37

Szelei Béla:
Élet és tudás könyvvé fordul
Száz éve született Laczkó Géza 38

Hírek 39

Reich Károly (9, 11, 17, 23, 25, 26, 39) rajzai;

Első oldalon:
Anya gyermekével
Reich Károly rajza

Hátsó oldalon:
Tokaji írótáborok; kiállítás a tiszaladányi művelődési házban Kerényi László felvétele

✶

A szerkesztésben közreműködnek: Cs. Varga István (főszerkesztő-helyettes), Feledy Gyula (szerkesztő-főmunkatárs), Serfőző Simon (szerkesztő), Kalász László (líra), Brackó István (széppróza), Ruszoly József (tanulmány).

Lapszélre

Megint egy év!... A decembertáji sóhajok ezúttal mintha a megszokottnál több terhet, szorongást, kételyt sejtetnének. Irodalmi műhelyekben, folyóiratok szerkesztőségében legalábbis feltétlenül. Hallgatom-nézem a Tévé Stúdió '84 műsorában a tízéves Kincskereső egyetemi tanár-főszerkesztőjét, Grezsa Ferencet, aki az „ünnep" optimista közhelyei helyett keserű gondokat emleget föl. Riasztó mértékű példányszámcsökkenést, olvasók elfordulását a laptól, terjesztési közönyt és tehetetlenséget stb. Közös gondjaink ezek. Vidéken megjelenő folyóiratok gondjai. S egyre inkább úgy tűnik, csillapíthatatlanok. A folyóirat életében az év: 12 lapszám. 480 újságoldal, 2500 kéziratlapnyi szellemi munka, alkotás; vagy ahogy manapság divatos mondani — „műhelytermék".

Előbbre jutottunk-e ezzel a 12 lépéssel?

Noha — közelebbről megnézve — sokfajta „fejlődés" tűnik s bizonyul mostanában helybenjárásnak (jól tudjuk, milyen veszélyes laza, ingoványos talajon a helybenjárás), mi hisszük, hogy igen. Folyamatosan növekvő érdeklődés — nemcsak olvasói — kísérte az év folyamán a januári lapszámban Tóth János „Van-e esélyünk?" című írásával indult vitánkat a mai magyar értelmiség helyzetéről.

Vitazárás, vitanyitás... Említett januári lapszámunkban közöltük a 12. tokaji írótábor „A család a szocializmusban" című tanácskozásának vitaanyagát; s decemberi lapszámunkban tesszük közzé most a 13. tokaji írótábor „Értelmiség a szocialista társadalomban" című tanácskozása referátumát és korreferátumait, hogy a vita anyagát — mintegy az írótábor folytonosságát is sugallni akarván — ismét januári lapszámunkban adjuk közre. Mert kell, mert szükséges minden lehető módon és eszközzel sugallni ezt a folytonosságot! Jólesett hallani a mostani írótáborban a Magyar Írók Szövetsége alelnökének, Fekete Gyulának a megállapítását: a tokaji írótábor immár országosan is elismerten a magyar írótársadalom közéleti-társadalmi megnyilatkozásának fontos fóruma. Jólesett, hiszen újra és újra hallanunk kell ennek az ellenkezőjét is.

Így is közös gondunk mindaz, amiről Grezsa Ferenc beszélt a Stúdió '84 adásában. Hiszen mit lehet várni azoktól, akik nem olvassák, nem ismerik a lapokat, folyóiratokat, úgy nyilvánítanak róluk — hallomás, mendemondák alapján — véleményt. A Napjaink az utóbbi években kivívta olvasótábora elismerését éppen azzal, hogy túllépett korábban megmutatkozott „vidékiségén". Ezt állapították meg a lap hivatalos értékelései is. Színvonala emelkedett, megjelenéseit országos érdeklődés követi — s ez különösen érvényes 1984. évi számainkra — az értő közvélemény körében. Mit mondhatunk hát akkor olyan megnyilatkozásokra, hogy „folyóiratunk, a Napjaink eddig nem találta meg pontos feladatát; lehetséges, hogy túlságosan is megyei", s hogy „profiltisztítás kellene"...

Újabb 12 lépésünkkel előbbre jutottunk-e? Előbbre: mindenütt?!

PAPP LAJOS

NAPJAINK

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja. Főszerkesztő Papp Jajos. Szerkesztőség: Miskolc, Korvin Ottó u. 1. 3530 Telefon: 15-881. Kiadóhivatal: Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat, Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz. 3527 Felelős kiadó: Veres Mihály. Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3051 Telefon: 36-131. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő pontahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál. (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1909) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest 1900. Előfizetési díj egy évre 102 forint. Megjelenik minden hónap elsején. Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Készült a Borsodi Nyomdában, Miskolcon. Felelős vezető: Kilián Béla. Index: 25 913 — ISSN 0547-2075

Töprengések az értelmiségi társadalomról

Monostori Imre korreferátuma

Az idei tokaji írótábor szervezői bármely sokat keresgélve sem találhattak volna az itt összesereglett értelmiségiek számára érdekesebb, izgalmasabb, hasznosabb témát megvitatásra, mint éppen az értelmiség helye, szerepe, lehetőségei a mai magyar valóság viszonyai között. Az is igaz ugyanakkor, hogy *önmagunk* szerepéről, helyzetéről, közérzetéről, és így tovább, objektív érvényű jelentést készíteni nem könnyű feladat: ehhez igen magas, tudósi szintű felkészültség és a tudóst jellemző fegyelem és mértéktartás is szükséges.

Korreferátumomban én csak arra vállalkozom, hogy megosszam a hallgatósággal azokat a gondjaimat, amelyek a Németh László-i „értelmiségi társadalom" elméleti összegzése során merültek fel, s amelyek számos statisztikai vizsgálat elemzése nyomán lettek még súlyosabbá. Gondjaimról-töprengéseimről, kételyeimről, reményeimről adok tehát számot, ennek megfelelően a műfajt is a tartalomhoz próbálom igazítani: nem rendszeres, kerek szaktudományos előadást vállalok, hanem vitát provokáló *részkérdéseket* próbálok kinagyítani — a további együttgondolkodás reményében.

*

Induljunk el tehát Németh Lászlótól, pontosabban: az ő értelmiségfelfogásától, hipotézisétől — vagy ahogy ő maga is szerette mondani — utópiájától, amely röviden az „értelmiségi társadalom" megjelölésben foglalható össze.

Az értelmiségi szerep mibenlétének, társadalmi súlyának, s magának az „értelmiségi társadalom" történelmi utópiájának a kérdései Németh László gondolatrendszere fontos pilléreinek tekinthetők. S ez nemcsak jelentőségüket, súlyukat tekintve igaz, hanem e kivételes pálya hosszanti időmetszetét tekintve is, hiszen az 20-as évek végétől a 60-as évek végéig nyomon követhető az életműben e legfőbb ideáinak körébe sorolható gondolat.

Utópiát említettem az imént — s Németh László is vállalta az „utópista" (korántsem mindig veszélytelen) címkét — szükséges tehát magának az utópiának a fogalmát is, tartalmát is szemügyre vennünk. Nem azt a tartalmat, amit *mások* határoztak vagy határoznak meg Németh Lászlóval kapcsolatban, hanem azt, amit maga Németh értett rajta. Még a 30-as évek közepéről való a következő definíció (amelynél — egyelőre — meg is maradhatunk): a legmagasabb rendű utópia „nem ellenkezik a valóság ismeretével, sőt mintha kiegészítené [...] Nagy történelmi feladatoknak csak az felelhet meg, aki többet is akar, mint történelmet csinálni. Utópia nélkül a történelemben csak alámerülni lehet." *(O. Spengler: Die Jahre der Entscheidung.)* Vagyis: Németh nem tartja elegendőnek a történelem valós erőinek személyre szabott támogatását (sőt, ő maga politikus szerepben teljesen érzéketlen volt bármiféle taktikai elem iránt), hanem túl akarja „teljesíteni", időben és feladatban is túl akarja szárnyalni az éppen soron következő napi politikai realitásokat. Természetes összhangban azzal az általa fölállított kritériummal, amelynek a szellem embere — az értelmiség — föltétlenül meg kell, hogy feleljen. Nevezetesen azzal a kritériummal, hogy a szellem embere mindig az *egész* iránt érez olthatatlan érdeklődést és felelősséget. Vagy ahogyan — már a 40-es évek elején — egyik előadásában ezt megfogalmazta: „Az értelmiségi ember a legégetőbb teendőket is mindig valami örökkel, a legjobbal, a legideálisabbal akarja összekapcsolni, korrigálni." Ne menjünk most bele annak taglalásába — habár nyilvánvalóan ez is vitatéma lehet —, hogy ennek az értelmiségi magatartásnak, szemléletnek mikor, mely korban, s mily mértékben van létjogosultsága. (Erdei Ferenc szárszói beszéde szerint például teljesen normális jelenség az, hogy a politikusi, valamint a művészi-írói jövőkép között léptékbeni eltérések lehetnek.); a lényeg most az, hogy lássuk: Németh László maga is tudatában van saját utópiája léptékének, a jelen történelmén túli *felnagyítottságával;* korántsem szabad tehát őt — miként erre pedig már volt példa bőven — valamiféle naiv álmodozónak tekinteni. Ellenkezőleg: szembe kell néznünk az „értelmiségi társadalom" általa fölrajzolt, nagyívű (és immanens értékeit s törvényeit tekintve nagyon is valószínű) utópiájával. Szembe kell néznünk, de nem azzal a gyermetegen voluntarista megközelítéssel, amely mintegy számon kéri a mai magyar valóságtól a Németh László-i utópiát; de nem is a gőgös technokrata attitűdjével, aki szánakozó mosollyal és egyetlen kézlegyintéssel intézi el az egész ügyet. Álláspontunk legyen a *kérdező*, az ellentmondásokat feszegetőé, aki nagyon is jól tudja, hogy a magyar társadalmat még történelmi szakaszok választják el attól, hogy valóban „értelmiségi" társadalom legyen; de aki egyszersmind makacsul hisz abban is, hogy a magyar történelem hosszú távon és végül is Németh László utópiájának „dolgozik".

MEZEI VIRÁGOK — REICH KÁROLY RAJZA

*

Ezek a gondolati pillérek már a 30-as évek közepén jelen vannak Németh László eszmerendszerében, a továbbiakban elsősorban az eddigi fogalmi hálónak a társadalmi átalakulás által fölvetett problémáihoz idomítása, csiszolása megy végbe publicisztikájában. Megkülönböztetj a „valódi középosztályt" (ennek ismertetőjelei: anyagi függetlenség, egy kis beleszólás a közügyekbe, rendelkezés önmagával), valamint az *„álközéposztályt"*, vagyis a tanultságból élőket, azaz az értelmiséget. Ez utóbbiak ismérve — és ezek az ismérvek is már szociológiai meghatározók —, az, hogy „a sorsa mások kezében van, ha jobb kulcs szerint is, de óradíjon tartják, s munkásként ellenőrzik. Tanult munkásság tehát, melynek természetes helye a többi munkásosztály szövetségében volna." *(Népi író. Egy kis szociológia)* Németh László szerint tehát az értelmiség *tanult munkásság*, s a másik két osztállyal együtt jelenti a nemzetet. Tiszta, pontos képlet, egyértelműen baloldali és demokratikus program.

A 40-es évek elején Németh László számos cikkében és előadásában tér vissza az „értelmiségi társadalom" történelmi utópiájához, amely ez idő tájt lesz szinonim fogalom — tehát átcsúszik egymásba — a magyar *minőségszocialista, osztálynélküli* társadalommal. Az egyik vallomásában leszögezi, hogy „Az osztálytalan társadalom csak mint értelmiségi társadalom képzelhető el igazán. *(Mit keresek Bocskayban?)* Egy másik cikkében pedig így ír erről: „Az osztályellentétek kiegyenlítődésére egy természetes út van: ha mindnyájan értelmiségivé válunk". *(Felelősség a fák iránt)* A már a felszabadulás után írt *A tanügy rendezése* első fejezetének címe: *Osztálytalan társadalom*, s egy 1946 decemberi interjúban arról szól, hogy „Ha csak forma az általános iskola, akkor nem old meg semmit; ha jó, úgy óriási lépés az értelmiségi társadalom felé, amit az osztálytalan társadalom egyedüli útjának tartok." *(Interjú Örvös Lajossal)*

1956 után a művelődéspolitikai kérdések közül Németh Lászlót alapvetően kettő foglalkoztatta: a kettészakadt kultúra újraegyesítésének lehetőségei, valamint — változatlanul — az értelmiségi társadalom, immáron a létező szocializmus (és még korántsem minőségszocializmus) viszonyai között. 1960—61 táján lelkesedéssel, nem kis optimizmussal néz az átfogó iskolareformok elé. Azt írja, hogy „Az ‚értelmiségi társadalom' nem utópia többé, s az új tanügyi reform már az ő iskoláját teremti meg." *(Tapasztalat- és álomátadás.)* — Ha nem is a legsúlyosabb, de bizonyára az egyik leglátványosabb tévedése volt ez a feltételezése Németh Lászlónak, hiszen az akkori tanügyi reformok — az általános tankötelezettség határának a 16. életévben történő megállapítása, a szakmunkásképző iskolák zsákutca jellegének megszüntetése és a négy osztályos szakközépiskola bevezetése — mint tudjuk, semmit sem emeltek a magyar oktatásügy színvonalán. Sőt egyes elemei még jelentő-

sen rontották is ezt az egyébként sem magas színvonalat.

*

Továbbra is fenntartva azt, hogy meg vagyok győződve a Németh László-i értelmiségi társadalom *racionális magvának* — például a munkafolyamatok, illetőleg az egész társadalom intellektualizálódása történelmi folyamatának — életképességéről, nem kerülhető meg az értelmiséggé válásnak a társadalom szerkezete felől, a különböző csoportérdekek ütközése felől történő megközelítése sem. Németh László teóriájában ugyanis összemosódik a munkajelleg-csoportok közeledése és e csoportok nyilvánvalóan különböző *érdekeinek* a közeledése, végső soron azonossá válása. A Németh László értelmiségi *osztálya* (ő nevezi osztálynak) homogén nagycsoportként jelenik meg, s érdek*egyesítő*, érdekeket *kiegyenlítő*, az egész társadalmat a maga képére formáló, lényegében, tehát szocializáló funkciót tölt be, mégpedig a társadalom minden csoportja értelmiséggé válását mozdítva elő. Ez a hipotézis többek között már azért is megkérdőjelezhető, mert hiszen a valóságban maga az értelmiség is rendkívül differenciált, óriásivá növő különbségek mutatkoznak az egyes értelmiségi csoportok között, mind anyagi, mind szellemi, mind pozícióbeli, mind pedig érdekérvényesítő lehetőségeik tekintetében. A Németh László-i „értelmiségi társadalom"-utópia ezen faktorát bízvást egy távoli jövőbe utalhatjuk, vagy éppenséggel zárójelbe is tehetjük.

Korántsem vonatkozik ez a megjegyzés ezen utópia valóban értékes elemére, racionális magvára: a munkafolyamatok által megkívánt, következésképpen a társadalom egészét érintő intellektualizálódási folyamatra. Németh László sajátos filozófiai meggondolásból közelít ehhez a jelenséghez is: nem pusztán arról van itt szó, hogy a fizikai munkafolyamatok mindenféle technikai apparátus közbeiktatásával fokozatosan szellemi, vagy kvázi-szellemi foglalkozásokká válnak, hanem arról, hogy ő az anyagi és a szellemi szférát *egy* entitás kétféle megnyilvánulásának tekinti.

*

Mielőtt e Németh László-i gondolatok nyomán elérkeznénk a mai valósághoz: a társadalom iskolázottsági szintje, műveltségi foka *némely problémájának* felvillantásához, célszerű először magának az értelmiségnek a helyzetéről is ejteni egynéhány szót. Hogy *helyzet* van, hogy feszültségek, hogy komoly ellentmondások (és nyilván ellentétek is) vannak e rétegen belül és kívül is, mint általános tudati mghatározók és mint személyes átélések — ez nyilvánvaló. Nagy kérdés viszont, hogy az értelmiségi panaszok mit is jelentenek valójában: tényleges, valós helyzetképet tükröznek-e, avagy az értelmiségi hamis tudat megnyilvánulásai, ennélfogva leplezik a valódi problémákat.

Kolosi Tamás igen alapos réteg- és struktúrakutatások eredményeinek ismeretében úgy látja, hogy ez utóbbi tünetről *is szó* van itt. Érvei — gondolom — közismertek, de talán mégis idézzük fel őket.

1. A statisztikai adatok szerint az értelmiség háromnegyed része magasabb életszínvonalon van, mint a munkásság háromnegyed része; tehát csak a munkásság egynegyed részt kitevő legmagasabb életnívójú rétege él jobban, mint az értelmiség legroszszabb helyzetben levő rétege.

2. 1972-ben az értelmiség munkajövedelme 62 százalékkal volt nagyobb, mint az országos átlag, ez a különbség 1977-ben 47 százalékra csökkent ugyan, de még mindig tetemes az előny az értelmiség javára.

3. Az értelmiség értékérvényesítő törekvései sokkal dinamikusabbak más társadalmi rétegekénél. „A ‚hátrány' hangsúlyozása mögött — állítja Kolosi — sokszor az előnyök növelésére, illetve az előnyök csökkentésének megakadályozására való törekvés rejlik. (Vö. Kolosi Tamás: *Az értelmiségről vitatkozva.* Társadalmi Szemle, 1981/8—9. sz.)

A Társadalomtudományi Intézet egyik kiadványában pedig — az előbbit erősítően — azt olvasom, hogy „A vezető és értelmiségi rétegekhez tartozók igyekeznek [...] jelentéktelennek minősíteni azokat az egyenlőtlenségeket, amelyekben rétegük vitathatatlanul magasabban áll a társadalom többi rétegénél [...]" *(Réteghelyzet — rétegtudat.* Budapest, 1980, Kossuth Kiadó)

A kérdés számomra ezek után csak az, hogy az értelmiségnek az az igénye, hogy a láthatóan trendszerű nivellálódás ne következzék be, vagy legalábbis ne egy relatíve alacsony szinten, hanem esetleg egy relatíve magas szinten működjön, vajon sérti-e a társadalmi igazságosságérzetet vagy sem, egyáltalán jogos-e vagy sem. Meggyőződésem szerint nem sérti, következésképpen jogos. Arra gondolok ugyanis, hogy egy szellemi (és nemcsak szellemi!) értékeket termelő társadalmi rétegnek — Király István kifejezésével szólva — egy „demokratikus elitnek" *a minőség-elv szerinti* magas színvonalú megbecsülése éppenséggel *általában* a szaktudás és a műveltség megbecsülését, presztízsét és persze: politikai támogatását is jelentené. Másfelől: Kolosi Tamás is aláhúzza azt a rendkívül káros, rossz közérzetet szülő, mindenképpen objektív anomáliát, amely szerint jelenleg „az értelmiség nem elsősorban teljesítményre, hanem pozícióra törekszik", más szóval tehát nem teljesítményorientált, hanem pozícióorientált. Ha viszont — teszem hozzá már én — ezt a torz helyzetet gyökeresen meg akarjuk változtatni: a *teljesítményt* (benne a minőséget is) kell az eddiginél lényegesen jobban honorálni. Ha viszont lényegesen jobban honorálódik ez a teljesítmény, akkor újra megnő a jövedelemszerzési „olló" szárai közti távolság... Ezzel a kör be is zárult.

*

Lépjünk be egy másik körbe. Közismert adat, hogy 1960 és 1980 között a diplomás népesség száma közel háromszorosára nőtt, jelenleg körülbelül 500 ezer fő. A nők körében ez a növekedés jóval gyorsabb volt és jelenleg is ez az ütemarány: ugyanebben az időszakban a diplomás nők száma megötszöröződött. Jelenleg az összes diplomás 40 százaléka nő. (Vö. *Magyarország művelődési viszonyai.* 1960—1980. Budapest, 1984, Kossuth Könyvkiadó.)

A 35 éven aluli diplomások száma 205 ezer fő volt 1980-ban. Igen látványos jelenség az értelmiségi pályák elnőiesedése, elsősorban a fiatal diplomások között. A pedagógusoknál 77, a közgazdászoknál 66, az egészségügyieknél 61, a kereskedelmi pályákon 59, a jogi pályán pedig 55 százalékos ez az arány. (Vö. Knopp András—Radics Katalin: *A fiatal értelmiség helyzetéről.* Társadalmi Szemle, 1984. 7—8. sz.)

Viszont: nemcsak az utóbbi évtizedek nagy társadalmi mobilitását jelzi, de a diploma társadalmi presztízsveszteségének is mutatója (egyszersmind következménye is), hogy 1980-ban a diplomások számaránya a műszaki igazgatók, vállalati főmérnökök, műszaki vezetők között csak 65%-os, a szövetkezeti vezetők között mindössze 41%-os volt; s a főkönyvelők, gazdasági vezetők között még az egyharmadot sem érte el. Ennél is veszélyesebb tendencia az, hogy „a diploma nélküli vezetők viszonylag nagy aránya a fiatalok körében újratermelődik, sőt egyes pályákon a fiatal vezetők körében kevesebb a diplomás, mint az idősebbek között." A fiatal diplomások keresete pedig az elmúlt tíz évben tendenciaszerűen romlott. A kezdő diplomás, a kezdő szakmunkás keresetének tendenciaszerűen egyre kisebb hányadát éri el. (Vö. Knopp—Radics: *i. m.*)

Nem sorolgatom tovább az értelmiség *relatíve rossz* helyzetének egyéb tüneteit. Már csak azért sem, mert eléggé nyilvánvaló, hogy az értelmiségi pálya, a tudás, a tudomány, a magas kultúra társadalmi presztízsének az utóbbi években bekövetkezett látványos veresége nemcsak a munkajövedelmek problémájával van összefüggésben, hanem az eddig stabilnak hitt értékeink súlyos válságával is. Nem meglepő tehát — ezt pedig a KSH egyik friss kiadványában *(Magyarország művelődési viszonyai 1960—1980)* olvasom —, hogy a fizikai dolgozó szülők többsége nem az értelmiségi pályára leginkább felkészítő gimnáziumba, hanem szakközépiskolába és szakmunkásképző iskolába íratja be a gyerekét. Érdemes itt pontosan idézni az alábbi számokat:

A középfokú oktatási intézmények első évfolyamos tanulóinak összetétele szülei foglalkozása szerint a nappali tagozatokon 1982-ben (%-ban)

Az apa foglalkozása	Gimnázium	Szakközép-iskola	Szakm.-képző
Mezőgazd. fiz. dolg.	6,0	8,7	16,4
Nem. mezőgazd. fiz. dolg.	34,4	51,1	65,0
Szellemi és egyéb fogl.	59,4	40,2	18,6
Összesen	100,0	100,0	100,0

Vagyis: a gimnáziumban a fizikai, valamint a szellemi és egyéb foglalkozású szülők közötti arány 40:60, a szakközépiskolában ennek éppen a fordítottja (tehát 60:40), míg a szakmunkásképzőben már végletes az aránytalanság, durván számolva 80:20. Ebből már az is következik, hogy — persze más egyéb okok miatt is — a felsőoktatási intézményekben is relatíve alacsony a fizikai dolgozók gyermekeinek az aránya. 1982-ben például az agráregyetemeken 40%, a tudo-

RÓZSA **REICH KÁROLY RAJZA**

mányegyetemeken 35%, a műszaki egyetemeken 33%, az orvostudományi egyetemeken mindössze 28%. Akik viszont bekerültek az egyetemekre (a bekerülési esély — miként ezt Huszár Tibor is idézi egy helyütt Herman József számításai alapján — egy nemzedéken belül a 0,1 tizedet sem éri el); már 0,9 a valószínűsége annak, hogy diplomát is kapnak. Azaz: a merítési bázis szűk, a kibocsátási arány ezzel szemben irreálisan magas, tehát az egyetemen nem működik a szelekció, ami azt is jelenti, hogy az értelmiség sorsa nem az egyetemen dől el, hanem *már a középiskolában.*

Mint látjuk, ez a kör is bezárult.

*

Mindazonáltal a már említett friss KSH-összeállítás igyekszik megnyugtatni: európai összehasonlítások nyomán közli, hogy a magyar lakosság iskolázottsági szintjével 17 európai ország között a 10. helyen áll; meg azt is közli, hogy a 25 éves és idősebb népességből a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 5,1%, s ezzel az arányszámmal már 8—9. helyre rukkoltunk elő. Nagyjából tehát a középmezőnyben vagyunk. Gazdasági fejlettségünknek megfelelően.

Én persze nem nyugszom meg.

Mint valaha igen érdes közegben működő, volt tanárnak ugyanis van fogalmam arról, hogy mi lehet a számok mögött. Sőt nemcsak fogalmam — legalábbis a szakmunkástanulókra vonatkozóan, és a 70-es évek végi állapotokat tükrözően — megbízható adataim is vannak. Például arról, hogy a szakmunkástanulók jó egyharmada komoly olvasászavarokkal küszködik, akik vagy úgy dyslexiások, hogy a betűk egymásutánját képtelenek nyomon követni, vagy pedig úgy, hogy megtanulnak ugyan döcögve olvasni, de nem értik az olvasottak tartalmát. Továbbá: a leendő szakmunkások 45%-a egyetlen, a szakmájával kapcsolatos könyvet nem olvasott a felvétel időpontjában. s jóllehet, a könyvolvasás gyakorisága nem mondható rossznak (a lányok között 65%-os, a fiúk között 59%-os a rendszeresen olvasók részaránya), a minőségi mutatók viszont katasztrofálisan rosszak. Az *olvasó* szakmunkástanulóknak csak alig több mint egynegyede számára jelentette a legnagyobb élményt esztétikailag is értékes irodalmi alkotás. (Vö. Monostori Imre: *A villáskulcshoz nem kell érettségi?* Budapest 1984, Tankönyvkiadó.) Ennélfogva nem tudok igazán örvendeni annak a friss elemzésnek sem, amely szerint 1974 és 1981 között a munkásosztályhoz tartozók körében a könyvet olvasók aránya másfélszeresére növekedett. (1974-ben 45%, 1981-ben 63% volt.) Egyébként is: utánanézve az adatoknak (a KSH társadalmi szolgáltatások statisztikai főosztálya 1974 novemberi vizsgálata) kiderült, hogy a nem mezőgazdasági fizikaiak 57%-a egyáltalán nem olvasott könyvet, s csak 32—33%-ra tehető a rendszeres — havonta legalább egy könyvet — olvasók száma. (A hivatkozott 1981-es adatoknak nem bukkantam a nyomára.)

Azt is olvashatjuk a *Magyarország művelődési viszonyai 1960—1982* című kötetben, hogy „1974-hez képest a parasztságnál nőtt leginkább a kulturális aktivitás: emelkedett a televíziót nézők, az újságolvasók, a könyvet olvasók száma." Ezek szerint a parasztság körében a könyvet olvasók aránya 1974-ben 19%-os, 1981-ben már 37%-os volt.

Ezzel szemben — csak a könyvolvasásnál maradva — Gereben Ferenc kutatásai egészen más eredményt jeleznek. A mezőgazdasági fizikai dolgozók családjában (Gereben vizsgálatai családokra terjedtek ki) 1971 és 1978 között a könyvet olvasók, illetve nem olvasók különböző kategóriáinak az aránya a következőképpen alakult. A rendszeresen olvasóké 10,7%-ról 6,8%-ra *csökkent;* az időnként olvasóké 19,6%-ról 6,9%-ra esett vissza. A nagyon ritkán olvasó mezőgazdasági fizikai dolgozók arányszáma viszont 17,9-ről 22,7%-ra *nőtt;* a nem olvasóké pedig 51,8%-ról 63,6%-ra duzzadt. (Gereben Ferenc: *A falusi olvasók olvasási és könyvbeszerzési szokásai.* Budapest, 1982. MKKE.)

Aligha hihető, hogy a Gerebenék által kimutatott tendencia az utóbbi néhány évben megfordult volna! Nem is szólva arról a már minőségi kérdésről, hogy a 60-as évek stabil klasszikus értékeit nem új értékek, hanem fél- és álértékek, valamint a szórakoztató lektűr művek szorították ki. Gereben vizsgálatainak összegzése azért is érdemel különös figyelmet, mivel az nemcsak a falusi olvasókra vonatkozik, hanem jelenlegi „közműveltségünk" általános állapotát is plasztikusan jellemzi. Idézem: „Minden olyan területen, amely *közvetlen* kapcsolatban áll a kibővült anyagi lehetőségekkel [...] erőteljes fejlődés mutatkozik, s minden olyan területen, amely az anyagiakon és a kultúra iránti vágyon túlmenően jelentős energia- és időráfordítást is igényel [...] valószínűleg azért, mert a társadalmi értékrend ezen energiák jelentős részét épp az anyagiak megszerzésére mozgósítja — egyelőre a stagnálás, illetve a *visszaesés* jelei tapasztalhatók."

Pontosan érzékelhető ez a stagnálás és visszaesés országos, tehát, ha úgy tetszik, össztársadalmi szinten a művelődési lehetőségek *igénybevételét* vizsgálva is. A közművelődési könyvtári kölcsönzés például 1960—1970 között közel kétszeresére emelkedett, ámde 1970 és 1977 között stagnált, majd csökkent, s 1982-ben visszaesett az 1965-ös szintre. A mozilátogatók száma 1960 óta rendszeresen csökken. 1982-ben pontosan fele annyi volt, mint 1960-ban. A színház- és operalátogatás 1960 és 1982 között stagnált, illetve visszaesett. (1982-ben már 300 ezerrel kevesebben látogattuk a magyarországi színházakat, mint 1960-ban.) A hangversenylátogatók száma 1960 és 1980 között több mint a kétszeresére emelkedett, viszont 1981-től csökken. Látványos fejlődés csak a múzeumok és a művelődési otthonok látogatóinak számában van. (Az előbbieké ötszörösére, az utóbbiaké három és félszeresére nőtt a jelzett két évtizedben. Vö.: *Magyarország művelődési viszonyai 1960—1980.*)

*

Néhány évvel ezelőtt ötven Tatabányán élő fiatal szakmunkást kérdeztem meg többek között a tudás, a tanulás, a művelődés, a műveltség fontosságáról. Nagyjából felefele arányban volt közöttük esti középiskolában tanuló, illetve nem tanuló. A többnyire az ösztönösség szférájából csak ritkán kimozduló állásfoglalások mereven kötődtek a mindennapok túlnyomó részt még nem éppen az általunk igenelt jövőbe mutató jelenségeihez, törvényszerűségeihez. A megkérdezettek többsége úgy vélekedett, hogy a magyar technikai, technológiai színvonal nem követeli meg a középfokú (általános és szakmai) végzettséget, tehát a tanulás, a művelődés lehet szép dolog, de mindenképpen luxus, legföljebb arra jó, hogy a fizikai munkavégzéstől megszabadulhasson az ember. Ahogyan az egyik interjúalany fogalmazott, ő azért tanul, hogy el tudjon helyezkedni magasabb beosztásban is, mert nem szeretne hatvanéves koráig a munkapad mellett állni. Másfelől viszont ezek a fiatal szakmunkások úgy gondolták, hogy fölösleges és értelmetlen dolog a szakmunkás számára az érettségi, mert: „érettségivel sem lehet jobban esztergálni, mint nélküle", illetve: „a villáskulcshoz nem kell érettségi".

A maga szempontjából és *közvetlen* érdekét, lehetőségét szem előtt tartva persze, igaza is van a nyilatkozónak. Érdekérvényesítés nélkül, vagy éppen az érdekkel szemben elképzelhetetlen a társadalom intellektualizálódása. Különben is: ez a folyamat már csak következmény lehet, *a termelés* megkövetelte okozat. De régen rossz, ha a szellemi tőke értéke, a munka minősége devalválódik, az értelmiség erodálódik, nem képes a radikális megújulásokra s újításokra.

Ez a körünk is — ma itt az utolsó — bezárult tehát.

*

S korántsem e nem éppen derűs helyzetkép-vázlat mintegy zárópoénjaként, hanem azért, mert mélységesen igaznak tartom, térek vissza Németh László mély hitéhez. Hiszek utópiái racionális magvában, így az értelmiségi társadalom utópiáében is. Németh László haláláig nem szűnt meg „javíthatatlan utópistának" lenni. Pályájának utolsó szakaszában az utópiát már mint egyértelműen *morális* kötelezettséget, modern „vallásosságot" fogta fel; s ebben az összefüggésben, azt hiszem, valamennyien elfogadhatjuk, s mint sugárzó *példát* követhetjük is ebbéli felfogását és életstratégiáját. Néhány évvel végzetesen súlyos betegsége előtt erről így írt egy Veress Dánielnek szóló levelében: „Azt hiszem [...] a tények ismeretéből feltörő, az életet átfogó, s a jobb felé módosító törekvés az, amit eszmének szokás nevezni; amennyiben pedig az elérendő állapot képe túlságosan eluralkodik rajta; utópiának. Ezt a szót sokszor fordították ellenem [...] nem is egészen rosszindulatúan, s én vállalom is. Utópia és eszme elválaszthatatlanok; a szocializmus sem lehet soha olyan »tudományos«, hogy arról az akaratmozgósító erőről, amely a kialakítandó képében, a kívánatos vonzásában rejlik, lemondhasson."

Méltóság és felelősség értékrendjében

Tóth János korreferátuma

Az a tisztem, hogy megpróbáljam összefoglalni a Napjainkban januártól októberig terjedő tíz számban, körülbelül 20 ember hozzászólása nyomán kialakult vitát. Természetesen szakszerű analízist nem lehet adni, minden lényeges kérdést sem tudok érinteni. Hogy sikeres és hatékony volt-e ez a vita, ezt sem nekem kell minősítenem. Úgy gondolom, helyes és hasznos volt, mint minden, apátiát oldó szer. Bár van a magyar értelmiségnek egy rossz szokása, tudniillik, hogy infantilisen bármikor, bármiről hosszasan tud fecsegni.

Ez a vita a közművelődés alapvető gondjai oldaláról indult el. Kerestük azokat a fórumokat, a szűkebben vett, mundért viselő hivatalnok közművelődési rétegnél szélesebb társadalmi fórumot, ahol lehetőséget kapunk e kérdés megvitatására. Melyek voltak a mi közművelődési gondjaink és kiindulópontjaink? Intézményrendszerünket túl jól sikerült államosítanunk és bürokratizálnunk. A fogyatkozó pénzeszközök közepette egy rugalmatlan gazdasági mechanizmus nehezíti ennek az intézményrendszernek a munkáját. Az irányítás jellegén bármennyit is módosítottunk a közelmúltban, azt túl lassan tettük. Még mindig ott döcögünk, hogy amikor az irányítás ünnepélyesen elveket deklarál, semmitmondásba vész, amikor pedig a napi gyakorlatban számon kér, akkor kicsinyesen zaklató és beavatkozó. *Az értelmiség lassan kivonult ebből a tevékenységből, de kivonult az önkéntes résztvevők jó része is, mert teret nyert az ún. „munka utáni munka", amely a fő szabadidőtöltési forma ma Magyarországon.* Ennek megvan a pozitív és negatív következménye is. Abban, hogy széles társadalmi méretben és egyrészt a közéletben is elterjedt a racionalitás, az ökonomikus piaci magatartás, amely egy egészséges, újfajta ideológiai immunitást is teremtett a maga pozitív és negatív hozadékával együtt. Tisztelet a kivételnek, de a közművelődésben aktívan bennmaradó értelmiség is a maga kulturális szerepköréhez aufklérista, paternalista módon viszonyul. Csak érintettem itt néhány közművelődési gondunkat. Mindezek felvetették azt a kérdést, hogy a magyar szellemi élettel kialakítandó párbeszéd és a dolgok átvizsgálása nélkül a közművelődési intézményrendszer önmagában nem felelhet meg a követelményeknek még akkor sem, ha az utóbbi tíz évről a párthatározat végrehajtásáról úgy számolhatunk be, hogy x százalékkal emelkedett ez, új intézményeket avattunk, amott y százalékkal emelkedett az. A vitafelvetés innen indult tehát a társadalmi rétegek mindennapi érdekrendszere felé közelítő spontán mozgásokhoz és az intézményes magatehetetlenséghez. Azt keresve, *hol van egy „új szellemi front", emelkedett lelkület, amelyet egy felelős, elkötelezett értelmiségi gondolkodás teremthet meg.*

Ebből a perifériás kérdésrendszerből kiindulva vetődtek föl a szellemi élet, a kulturális élet centrális kérdései, általában az értelmiség legfontosabb kérdései a vitaindítóban, majd a vitában. Az egyik hozzászóló joggal említi azt, hogy a gondolatcsere észszerű lehetőséghatárait figyelembe véve le kellett volna szűkíteni a kérdések körét, hogy egy intenzívebb, elmélyültebb eszmecsere valósulhasson meg. Ez igaz, de a kérdések akut volta, strukturális jellege, hogy fontos politikai kérdéssé vált az egész, mindez oka volt annak, hogy egyszerre sok kérdés előtérbe tolult a vita kapcsán, és eleve egy olyan feloldhatatlan kettősséget teremtett, amely aztán az egész vitán végigvonul. Egyszer sorra kerültek az értelmiség társadalmi helyzetének, szerepének kérdései, ebben is főleg az értelmiség és a politika, a hatalom viszonya, másrészt a közművelődés helyzete, problémái, feladatai, és ez egy feloldhatatlan kettősséget keltett. A vitakezdeményezés másik fő motivációja az az aggodalom és tapasztalat, ami szellemi és kulturális közéletünk híreit illeti, és mivel ebben konkrét és nevén nevezhető nyilvános állásfoglalás és vita úgy érzem kizárt, ezért eleve egy olyan kényszerpálya marad, amiben egy másik nyelvezettel a korábbi történelmi csapdákról és buktatókról lehet fejtegetésekbe bocsátkozni. Ebből következik, hogy a vitaindító erőltetett nyelvezetű, zavaros, scientikusnak tetsző, körmönfont, rejtőzködő stb. Annak ellenére, hogy többek mellett olyan inspirátorok működtek bennem a kérdések felvázolásánál, mint Bibó István, aki szakmailag is és etikailag is igazi mestere volt a szellemi kényszerpályák átmetszésének.

Itt néhány szót külön kell szólnom róla. A munkásságában rejlő legalább három alapvető inspiráló tényező volt az, ami aztán vele, a segítségével gondoltatta végig mai szellemi közéletünk csapdáit.

Az egyik, hogy csak az osztályelmélet alapján társadalmi jelenségeink sora megmagyarázhatatlan. A bibói munkásság egyik nagy érdeme, hogy a társadalmi szerkezetet úgy ábrázolja, mint a történelmi fejlődés során létrejött szerkezetet. Ennek az osztályelmélettel való leírásán túl van egy másik megközelítési módja és sajátossága is; és Közép-, Kelet-Európában ez az, hogy ez a szerkezetiség tele van zsákutcákkal, csapdákkal. Ha pedig a közelmúltban tele volt zsákutcákkal és csapdákkal, akkor a jelenlegi átmenetinek nevezett helyzetünket, krízishelyzetünket, az extenzívből az intenzívbe átvezető helyzetünket, mások szerint válsághelyzetünket nézve, ma is dilemmák előtt állunk. Röviden, ha zsákutcák vannak mögöttünk, akkor előttünk is lehetnek!

A másik fontos inspiráló szempont a bibói szemléletben a léléktani megközelítésmód volt. A politikai, a hatalmi szerkezet és rendszer hogyan vezérelt társadalmi folyamatokat és a társadalmi csoportokban történetileg kialakult magatartások hogyan ellensúlyozták ezeket, hogyan reagáltak ezekre, és hogyan alakul ki a kettő közötti egyensúly vagy egyensúlytalanság. A kiéleződő folyamatok a polarizációk azok a veszélyforrások, amelyekre Bibó sok írásában hívta fel a figyelmet kellő időben és kellő eréllyel. Mondanom sem kell, hogy eredménytelenül.

A harmadik ilyen momentum a szellemi kényszerpályák átmetszésének rendkívüli feszességű etikája, amely tárgyilagos szenvedélyesség, fegyelmezett szembenézés helyzetünkkel, ugyanakkor mindig a társadalmi rétegek felé, lefelé tekintő plebejusság is Bibónál. Ezekből az alapvető inspirációkból épültek fel a vitaindító írás kérdései. Röviden, néhányat újra kiemelek belőlük. A kettős társadalomszerkezetnek nevezett két háború közötti társadalomból hagyományozódik tovább, hogy *a társadalmi szakszerűség és az uralmi szakszerűség nem kellően tagolódott, vált külön és alakult ki az összműködés és a kooperácció közöttük a magyar társadalomban.* Ennek az ellentmondásnak a rejtett prolongálódása folytatódik 1949—50-ben, noha a despotizmus, az úrhatnámság, a dzsentriség, a pöffeszkedés osztálytartalma megváltozott, de az osztálytartalom megváltozásával ebben a periódusban egy bornírt hatalmaskodás ült rá a magyar társadalom eleven folyamataira. Ez nem rövid, epizódjellegű periódusa a társadalomnak, hanem sokkal hosszabban tartó. Korábban kezdődik, mint a szűken vett ötvenes évek és bizonyos rejtett folyamataiban máig élő, történelmi traumát okozó jelenség. A belőle való kinövés sokkal hosszabb folyamat, amelyet nem lehet nem tudomásul venni mint buktatót, reális veszélyt.

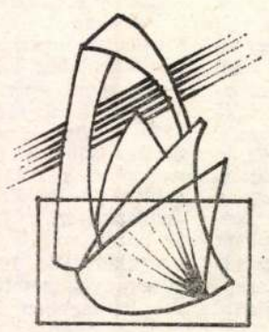

Elhangzott itt, hogy (íróknak, kritikusoknak, szociológusoknak) mindenkinek megvan a keresztje, és reális problémák helyett kár lenne belemennünk a Németh László körül kialakult polémiába. Ilyennek érzem azt a szociológiai vitát is, ami Huszár Tibor kritikája Kolosi Tamásék vizsgálatával kapcsolatban arra vonatkozóan, hogy az értelmiség egészét tekintve a társadalomban kivételezett mutatókkal bír-e, vagy ez nem igaz. Azt hiszem, a probléma lényege itt ugyanaz, mint Németh László megítélése esetében az írók vitája. Egy feltáratlan és kellőképpen nem ismert terep ez a pont, amely kedvező az összeütközésre, és ha éppen valaki ütközni akar, ez kiváló alkalom rá. Nekem az a nézetem, hogy a fő probléma itt a kellőképpen még nem ellenőrzött terep. A másik, hogy mit választunk ki elsődleges kérdésnek. Azt, hogy az értelmiség többsége valóban alulpreferált relatív és kívánatos szerepnövekedéséhez képest, vagy az értelmiségen belül is polarizált a helyzet és ezt kell először feloldhatóvá tenni. Éppen a kontrollálható bizonyítékok hiányában nem kellően világos, hogy az értelmiségen belül is differenciálnunk kellene és egy kiválasztott kisebbség és egy alábecsült többség közötti nagyon differenciált helyzetmegkülönböztetés lenne indokolt. Kolosi Tamásék vizsgálata egy jó értelemben vett polgárosultabb szerkezet kívánalmait rögzíti, nem feltétlenül kötődik ahhoz, hogy a társadalmi demokratizálás következő lépéseiben is az értelmiségnek kell valamilyen vezérlő funkciót ellátnia. Az a határozott mögöttes imperatívusz rejlik benne, hogy növekednie kellene a különböző társadalmi rétegek mozgásterének (szakszervezetek, lakóhelyi szervezetek, parasztság, és így tovább). Nem esett szó arról, hogy Kolosi az értelmiség kivételezettségének kategóriájába beleérti azt is, hogy *valóban ez a réteg rendelkezik az ún. rendelkezési jogkörök monopóliumával, vagy legalábbis nagy részét akkumulálta, ami egyensúlytalanságot teremt más társadalmi rétegekkel szemben.* Az értelmiségtől most már füg-

SERFŐZŐ SIMON

Gyerekidő

Részletek egy készülő regényből

(Folytatás)

Utóbb szinte rendszeressé vált, hogy nem mentem haza a délutáni vonattal, csak másnap-harmadnaponként. De minek is mentem volna? Hogy legeltetnem kelljen, barangolnom az egyre szelesebb, hűvösebb időben, lekopaszodó tarlókon? Vagy ülnöm a viaszosvászonnal leterített konyhaasztalnál a könyv, füzet fölött? Színlelni egész délután, hogy tanulok, csinálom a leckét, mikor én azzal fél óra alatt készen voltam, vagy még annyi idő se kellett neki?

S akkor még el sem kapkodtam!

Annál sokkal érdekesebb és izgalmasabb volt Pistivel az utcákon, bágyadt levegőjű sikátorokban csatangolni. Bevenni magunkat a városba, az ócskapiac, fatelep, az óváros, a füstös tolatópályaudvar környékére. Lemenni a Tisza-partra, a hajókikötőhöz, ódon tárházhoz. Meg voltam győződve róla, hogy ezek mind olyan helyek, ahol egy gyereknek föltétlenül meg kell fordulni. Addig nem is gyerek, rámondják csak.

Lehetett kocsikázni elhagyott csillén, belspedes kocsin, ha valaki felvett maga mellé, fölmászni víztoronyba, az utcák árkaiban, iparvágányok mentén legelésző pulykákat mérgesíteni, kacsákat megzavarni, lopott csónakkal ladikázni a Zagyva-széli nádasokban, s fákra kúszni, kerítésekre.

Közben ha megéheztünk, vagy cukorra, cigarettára kellett volna pénz, Pisti a kocsmákba, ezekbe a bor- és pálinkaszagú odúkba is bement kéregetni, én meg addig falaztam. Ha valahol a kapuk mögött birsalmát, valamilyen gyümölcsöt láttunk, rögtön tudtuk, hogy az csak nekünk ringhat ott a gallyon.

Mért hagytuk volna rajta, hogy leszedje más? Vagy megrohadjon?

Ha az idő nem fordul egyre hűvösebbre, esősre, aranyéletem lett volna! Meg ha otthon se lett volna egyre feltűnőbb, hogy én mind gyakrabban csak este járok haza. Olyan sokáig tartana a tanítás, hogy nem érném el a délutáni vonatot?

— Nem lehet az igaz! — kezdett nagyon gyanússá válni apámnak a dolog.

Erre másnap hazamentem rendes időben. De mivel amint készen voltam a leckével, s irányítottak kifelé a tehenekkel, utána megint estére voltam csak otthon. Úgy értem haza mindig, mint a malac. Csak éppen nem röfögtem.

Azt mondta anyám, ahogy kinézek, nyugodtan becsukhatna az ólba. Nagyon nem ütnék el a hízótól, olyan saras, csatakos voltam. Amin én egyáltalán nem csodálkoztam. Hiszen Pistivel, más környékbeli gyerekekkel, ha más játék nem akadt, tócsákban ugráltunk, a kutyasintérek tanyája körül leselkedtünk a vizes, hasig érő gazban. Gyenge Tónival is találkoztunk, s elcsalt szenet „szermányolni" a fűtőház kerítésétől. Fél-fél zsákkal vittünk neki Pistivel haza. Ő majdnem telerakta az övét. Az anyja csak csapkodta a tenyerét, hogy még ennyi rengeteg szenet!

— Hogy bírtátok el? — s fizetségként nagy darab zsíros-paprikás kenyeret adott a kezünkbe.

Eközben úgy eltelt az idő, néha már az esti vonatot is majd lekéstem. S az otthoni állomástól olyan szuroksötétben baktattam hazafelé, hogy a nyulak eltévedtek a földeken, sáros, ázott barázdákban. Mielőtt továbbmentek volna, jobban tették, ha megvárták a reggelt.

— Gyere csak befelé! — fogadott aztán anyám egyik este a párát böffentő nyári konyha ajtóban. — Hol voltál már megint?

— Az iskolában, utána meg az állomáson várakoztam a vonatra — hazudtam.

— Ott voltál te! — szólt vissza hegyesen.

Baj van, gondoltam mindjárt, valamit tud, de mit? Azt jó lett volna most tudni. Valaki biztosan látott valahol, s elárult. De hol láthatott, s ki lehetett az?

Az ajtón nagy kosár csöves kukoricát hozva jött be apám, a hízónak morzsolni reggelre. A többi malac „elment" a háztól, pár napja adták el az abonyi vásárban, s ennek az egynek szívesen morzsoltam, ha kellett. Ki-kiröffentett mindig az óljából, ha arra mentem. Néha még az ajtóra is fölállt, s úgy hízelkedett.

— Itthon van ez a csavargó? — szólt apám, mikor a széken meglátott.

A baj még nyilvánvalóbb volt. Csakhogy milyen baj, s mekkora az, még azt nem tudtam.

— Mért nem jössz te haza rendes időre, amikorra kell? — állt meg fölöttem. — Ilyenkor kell hazaállítani? Mi akar tebelőled lenni?

— Szóljál! — szúrt szemembe anyám tekintete.

— Jöttem volna én, csak lekéstem a vonatot — próbáltam megszólalni.

— Ne hazudj! Azt hiszed, a végtelenségig lehet bennünket az orrunknál fogva vezetni?

— Nem hazudok — állítottam.

— Hanem a tanító nénid, mi, az hazudik?! — lökte be anyám az asztalfiókot, hogy csak úgy zörögtek a frissen elmosogatott kanalak. — Megtudtam ma tőle, mikor van vége a tanításnak.

— Megtudtál te mást is! — tette hozzá apám.

— Meg bizony, de meg ám! Összetalálkoztam vele az utcán. A hazug embert hamarébb utolérik, mint a sánta kutyát, jól mondják.

Innen fúj hát a szél. S úgy éreztem magam, mint akit letaglóztak. Ha egérlukat látok, abba is megpróbáltam volna bebújni. S húzódtam hátra a kemencepadka, s a lópokrócos kiságy közé. Jaj lesz nekem most, gondoltam,

— És mért nem szóltál te, hogy hívatnak az iskolába, hadd hallom?! Arra lennék én kíváncsi! — dűlt előre apám, hogy a szemembe lásson. — És mért késel te el az órákról?

— Csak egyszer késtem el — nyöszörögtem.

— Egyszer. Máskor meg el se mész. Az utcán csavarogsz. Meg verekszel. Nem mondod meg, mit üzentek az iskolából. Hetek óta nem jössz haza, csak este. Ki tudja, hol rendetlenkedsz, kivel lopod a napot. Mi meg majd megszakadunk anyáddal a munkában. Itt volt a kukoricatörés, fosztás, vágtuk a szárat, kötöztük, kúpba raktuk, horduk haza. S még a teheneket is nekünk kellett őrizni, mert te inkább az utcákon bitangolsz, mint hazajönnél segíteni. Ezért etetünk, ruházunk téged, hogy ennyit se lehet tőled elvárni? Ezért, hogy piaci légy legyen belőled?! Büdös csirkefogó? Ezért tartunk a portán?

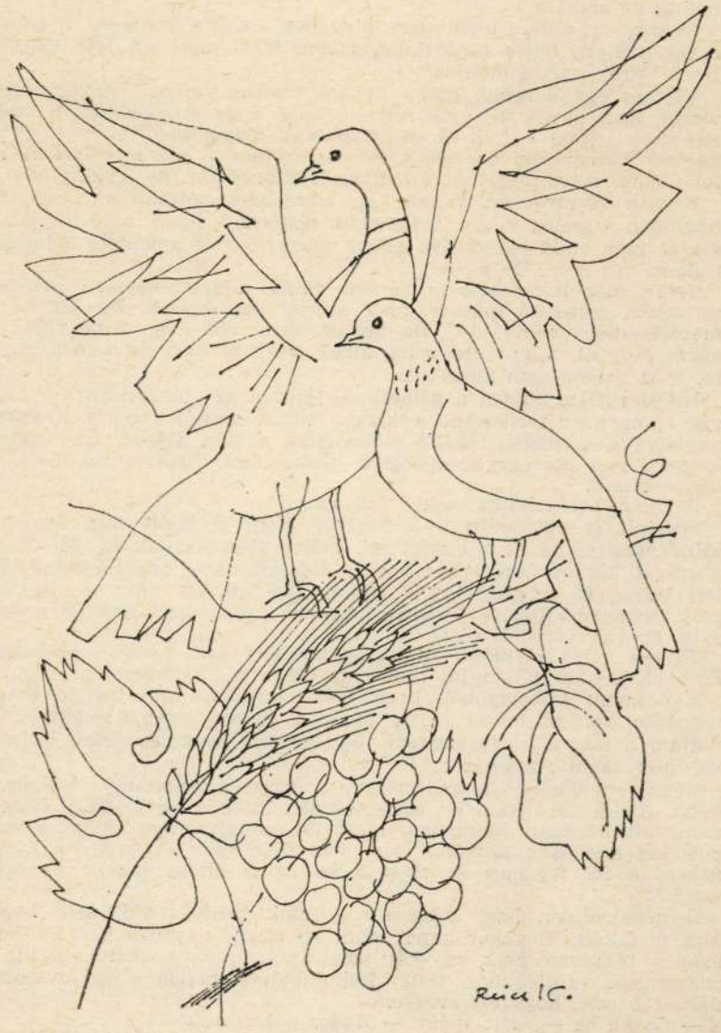

TERMÉKENY ŐSZ — REICH KÁROLY RAJZA

A végén már kiabált, hogy az ablak beleremegett. Beszorított egészen a sarokba, s az ágy végében összegyűlt rossz ruhákat, otthon használt piszkos, poros kabátokat, kacatokat dobálta, a fogason túrt-forgatott föl mindent. A nadrágszíjat kereste. Csakhogy nem olyan könnyen lehetett ott valamit megtalálni, még az volt a szerencse.

Az udvaron, istállóban, ólban, a jószágok körül nagyobb rend volt, mint odabent. Arra több gondot fordítottak.

— Most te mit csinálsz? — szólt rá anyám, mikor már nem bírta nézni. — Mit dobálsz össze mindent?

Erre kilépett a kiskonyhából, ment a nagyházba. Csak előbb kívülről az ajtót bezárta kulccsal. Nehogy ki tudjak szökni. Tudta, ahogy kihúzza a lábát, én már iszkolnék is.

— Kapsz te most apádtól — ült le anyám a hokedlira, hogy onnan nézi majd, mi történik velem. — Nem veszlek ki a kezéből, ha a bőröd kihasítja is. Kivettelek már eleget. De aki becsap bennünket... Engem otthagy reggelente a nehéz csomagokkal, mert ő megy játszani... Azzal se törődik, hogy megszakad az anyja... S egész nap ki tudja, hol van, öreg este ér haza... Az megérdemli. Mégcsak nem is sajnálom. Az idegességtől olyan kicsire zsugorodott már a gyomrom, mint az öklöm. Közben itt van az ember a bajban, mert a hízót is le akarják foglalni. Mit eszünk a télen, honnan lesz zsír a háznál, azzal nem gondolnak. Hiába küzd, szenved az ember, mindenéből kiforgatják. S akkor te meg ilyeneket csinálsz. Nem bánom, ha az apád véresre ver is.

Ez kellett még csak, hogy anyám így „biztasson". Megpróbáltam kinyitni az ajtót, de hiába erőlködtem. S a félelemtől szinte már nyüszítettem.

Aztán odaugrottam gyorsan az ablakhoz, hogy azon menekülök ki. Anyám épp a tűzre tett, nem figyelt rám. Alkalmas volt a pillanat, hogy sietve kinyissam az ablak riglijét, s egy rossz, koszos nagykabátot a hónom alá csapva, penderüljek kifelé. A legjobbkor, végszóra, mert apám már nyitotta is az ajtót. Amit én már jó helyről: odakintről néztem.

— Hol van ez a nyíves kölyök? — állt meg a kiskonyha közepén, a nagycsatos katonaszíjat szorítva a markában. — Csak nem kiszökött?

S azután csak azt hallottam:

— Na, akkor majd bejön, ha akar! Majd ha megéhezik. — S becsukta az ablakot.

Én meg ott álltam a sötétben, hidegben, kívül a kerítésen, a gallyrakás mellett, teljes tanácstalanságban, hogy most mi lesz velem? Hová leszek, merre menjek?

Vártam egy darabig, hátha anyám utánam szólna, hogy menjek vissza, nem kapok ki, csak ígérjem meg, hogy megjavulok. S most hajlandó lettem volna rá, hogy bármit megígérjek, mert fáztam, kezdett szemerkélni az eső, s éhes is voltam. S majd le is kellene feküdnöm, mert reggel öt órától csak elfáradtam, de idekint hova?

Nyáron könnyebben voltam, ha elszaladtam otthonról. Leültem-feküdtem a meleg földre, valamelyik bokornak, fának az árnyékába, s kivártam, amíg elpárolgott apám mérge. S volt gyümölcs a fákon, tudtam mit enni. De most?

Talán még bocsánatot is kértem volna, amire semennyi pénzért se vettek volna rá máskor, csak ezúttal bemehessek. De hát hogy merészkedtem volna elő? Ha anyám nem véd meg, nem vesz ki apám kezéből, mint tette néha, akkor vagy életben maradnék vagy se. S az nekem nem mindegy.

Hiába sütötte anyám a palacsintát, láttam az ablakon át, s a szagát is éreztem terjengeni a kisház körül, amitől folyt a nyálam, vaklálva a sötétben, inkább elhúzódtam a kert aljába. Úgy emlékeztem, van ott egy szénaboglya. Gondoltam, lukat fúrok bele, s oda fekszem.

Reggelre aztán hátha megenyhül apám.

Sikerült is megtalálnom a boglyát. Vagy ő talált meg engem? Mindenesetre, ha nem buktat fel, nehezebben akadok rá. Mindjárt hozzá is láttam vackot kaparni az oldalába, ami odáig rendben is lett volna, ha megfelelőre ki tudom tágítani. De mint a macska, csak összegömbölyödve fértem el benne. S böködtek, szúrtak a hegyes, éles szénaszálak végei.

Jó lett volna elaludni. Álmosság azonban nem jött a szememre. Éberebb voltam tán, mint mikor az ablakon kiszökkentem.

Kimásztam a boglyából, hogy más fekvőhely után nézek, ezzel sehogyse voltam megelégedve. Minden tagom elgémberedett, alig tudtam a lábam kiegyenesíteni. Úgy tudtam csak lépegetni, billegve, mint varjú a szántáson.

Visszasettenkedtem a gallyrakáshoz, ahonnan beláttam a kiskonyhába. Apám és anyám az asztalnál ült. Ették a palacsintát. Csaknem felvonítottam kínomban, mert amióta figyeltem, apám a negyediket ette. S a tányéron nem volt már, csak öt vagy hat, ami nekem a fél fogamra se elég. S ha az is elfogy, akkor én mit eszek?

Reménykedtem, hogy anyám mégiscsak behív majd, nem hagy kint éjszakára. S akkor kapok enni is. Mikor azonban nem láttam már a tányéron csak egy-két palacsintát, nem tudtam megállni, odamentem az ablakhoz, s úgy kukucskáltam befelé. Azzal a szándékkal persze, hogy észrevegyenek.

— Gyere be — szólt apám. — Kapsz palacsintát!

De amilyen palacsintára ő gondolt — kiérződött a hangjából —, abból én nem kértem. Összeszorult szívvel, s nagyon-nagyon szomorúan somfordáltam el.

Majdnem el is sírtam magam. Mért bánnak így énvelem? Én nem ezt érdemlem. Mennyit dolgoztam én már, összesen öt gyerek se annyit. S most is még, mióta iskolába járok, szombaton, vasárnap én szoktam legeltetni. S hétköznap is, ha hazajöttem, s nem sikerült kihúzni alóla magam. S a háztól a vasúti állomásig mindig én viszem a szatyrot vagy a kosarat. Nem mondhatják, hogy nem.

Mért kívánnak többet tőlem? Így is mindenki csak szánakozni szokott rajtam, hogy biztosan nagyon nehéz még nekem az a csomag, amit cipelek.

— Mért, nekem nem nehéz? — kérdezte ilyenkor vissza anyám. Amire aztán mindenki elhallgatott, esetleg csak halkan azt tették hozzá, „hogy az azért csak más".

S ha akkoriban valaki kocsis-lovas emberrel vagy bárki mással találkoztam a határban, legeltetés közben, nemigen akadt közöttük, aki ne arra biztatott volna, hogy hajtsak már hazafelé! Minek legeltetek még ilyen esős, pityergő időben is? Ebben a hidegben csak agyonra fázítom magam. „Nem sajnálnak anyádék?" „Ilyenkor már a rossz kutyát se verik ki."

Szaladozzak, akkor nem fázok, mondták otthon. S muszáj volt a jószágokkal a megadott időig odakint lennem. „Hadd legeljenek, amíg lehet!"

— Legalább kevesebb széna fogy. Drága pénz ám az!

Vagyis a széna többet ér, mint az én egészségem. Dideregh etek, megfázhatok, úgy, hogy napokig feküdhetek az ágyban, nem számít. Csak a széna ne fogyjon.

S ahogy mindezt végiggondoltam, még kilátástalanabbnak ítéltem a helyzetem. Az meg különösen bántott, hogy azért akar apám engem véresre verni, mert egyszer elkéstem az óráról, máskor meg nem mentem iskolába. Majd mehetek még!

Majdnem ott tartottam, hogy fölkerekedek, elindulok világgá. A sötétség marasztott csak, s az, hogy közben még jobban nekikeseredett az idő, egyre sűrűbb cseppekben szemelt, esett az eső. Verte a fákat, galambdúcot, a kéményét gubbasztó háztetőt.

Ott áztam, fáztam a kerítés mellett, csuromvizes volt már a hajam. Hova húzódjak el? Az istállóba nem mehettem még, mert oda lefekvés előtt ki szokott nézni apám. A tehenek alatt megigazítja, elegyengeti az alomszalmát.

A répaverem mellett a szárizikkazalhoz osontam hát. Valamelyik kukoricaföldünkről letakarított szárból rakta apám, amit kévékbe kötve a tehenes szekérrel pár napja fuvarozott haza. Három-négy kévét kiemeltem a kúpból, lefektettem a földre, s így már befértem a kazal alá, védve voltam az időtől, s a kévékből meg is volt ágyazva, le lehetett feküdni.

Előtte itt még mosakodni se kellett.

Bár most szíves örömest lavórhoz álltam volna, csak a rendes helyemre fekhetnék le.

Betakaróztam a füstös, savanyú szagú nagykabáttal, s egyelőre jó helyem volt alatta. Legalábbis ráfogtam. Alig észlelhetően hallatszott, ahogy zörögtek a paskoló esőszemektől a földet borító sárga, kék, barna fa- és szárlevelek. S ahogy egy-egy meglóduló szélroham halkan fütyültette az ól, fészer ereszét, a léckaput.

De valamennyi idő múlva más hangok, zörejek is a fülembe jutottak. De azok már nem kívülről, hanem belülről, a szárkúpból jöttek.

Felütöttem a fejem, hogy mi lehet az, mik motoszkálhatnak? Bogarak? Azok nem cincognak. Mert mintha egy-egy rövid cinihangot is észleltem volna. Ám amint rágcsálni kezdtek, már biztosan tudtam, hogy a kazalban egerek vannak. Tehát nem egyedül vagyok, társaim akadtak.

Nem mondhatom, hogy túlságosan megörültem volna nekik. Főleg így, hogy nem hagytak aludni. Rúgtam egyet a lábammal, hátha akkor elhallgatnak. El is, egy ideig, de utána megint kezdték a mocorgást, rágcsálást.

— Csitt te! — szóltam rájuk.

Aztán az villant az agyamba, hátha nem is egerek lehetnek. Hanem, mondjuk, hörcsög került haza a szárral, s az mozog a szárkúpban. Azzal pedig jobban teszem, ha nem kezdek ki.

Hogy megijesztett egy a nyáron!

Valamelyik tarlón megmozdítottam a szekérről hordás közben leesett, s ottmaradt búzakévét, s alatta — ki tudta előre — hörcsög volt. Fölfújta a pofazacskóját, s szaladgált körülöttem, visítozott, azt hittem, rögtön nekem ugrik. El is pucoltam onnan, nehogy elharapja a torkom.

Olyan mérges, veszett jószágot életemben nem láttam! S ha most ilyen van a kazalban, akkor iszkiri innen, de gyorsan, amíg nem késő! S szedtem a sátorfámat. Majd fellöktem az ólat, siettemben úgy nekiszökkentem.

Megint ott álltam a szabad ég alatt, a verdeső esőben, sötétben.

Szüleim akkor oltották el a lámpát a kiskonyhában, s a pocsétás udvaron át mentek lefeküdni a nagyházba. Közben hallottam, amint mondta anyám:

— Hát nem jön haza ez a gyerek!

— Akkor nem jön — válaszolta apám. — Idekint marad.

Behúzták maguk után a külső deszkaajtót. Csend lett.

A kútágas nyikordult csak néha, fölengedve a magasba.

A MOKAN magába vonta a legkülönbözőbb, Miskolcon és Diósgyőrben szervezkedő, található baloldali csoportokat. Gerince a Fekete, Barbai, Oszip vezette kommunista csoport lett. A november eleji helyzetről a következőket írja egyikőjük: „A központ Miskolcon volt, Pődör László lakásán, Tóth Béla és én (mármint Fekete Mihály — V. J. —) tartottuk kezünkben az általános szervezkedést, Barbai volt az agitációs munka irányítója. Ujgyőrben Barla Anna fogta össze a különböző csoportokat. Diósgyőrben Nyírő Sándor és Kovács Imre vezetésével működött több, viszonylag nagy létszámú és derék, bátor elvtársakból álló csoport. A diósgyőri Herman-telepen Kopácsi Józsefék dolgoztak, s velük együtt működtek a Világ Miklós által szervezett zsidó munkaszolgálatosok gárdájából odamenekült elvtársak. Hejőcsabán Turó Gyulára támaszkodtunk, Görömbölyön pedig Tirpák János terjesztette röpcéduláinkat, felhívásainkat. Voltak még csoportjaink Perecesen és Miskolc különböző városrészeiben."[8]

A MOKAN Komité propagandatevékenységét nagyban segítette a miskolci *Magyar Jövő*-nyomda megszerzése, mivel egyik cégtulajdonosa, Fekete Pál is csatlakozott a csoporthoz. Szabó Lajos, Csehszlovákiából áttelepült kommunista segítségével a MOKAN támogatást kapott és együttműködött a helyi nemzetőrgárdával is, melynek ő volt a parancsnoka. Őket Urbancsok Mihály szervezte be. Ez azért volt különösen nagy nyereség, mivel így a MOKAN tagjai a nemzetőrökön keresztül legálisan is fegyverviselési engedéllyel rendelkeztek, nemzetőri igazolvánnyal és fegyverrel láttak el olyanokat is, akik a katonai behívóparancs megtagadása miatt illegalitásba kényszerültek.

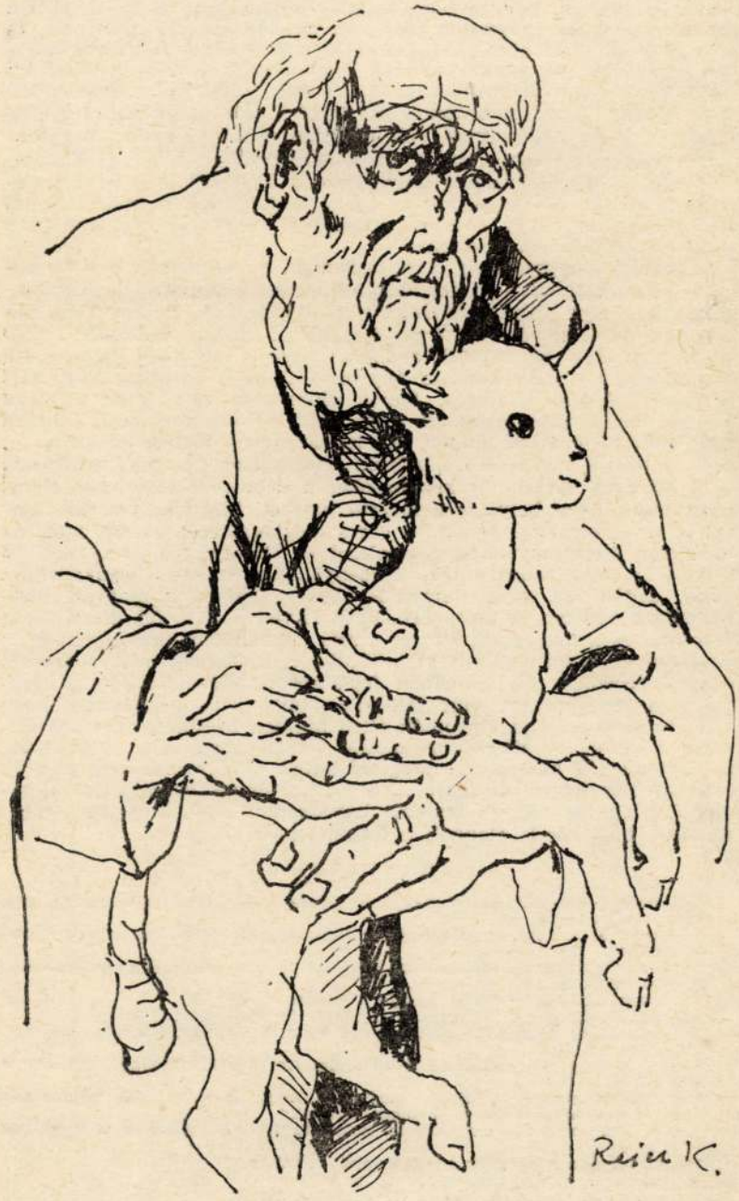

A JÓ PÁSZTOR REICH KAROLY RAJZA

A harci csoportok kialakulása, a nyomda megszervezése és a nemzetőrcsoport felállítása november közepére befejeződött. Ekkor érkeztek az első kisebb szovjet egységek a város határába. Először november 17-én sikerült felvenni a kapcsolatot egy Diósgyőrbe benyúló szovjet felderítő alakulattal, másnap már Fekete Mihálynak is sikerült átlopóznia a szovjet parancsnokságra, ahová elvitte magával azt a térképet, amely a németek ütegeinek, állásainak elhelyezkedését tartalmazta. A szovjet tisztek javaslatára a MOKAN a későbbiekben is elsősorban felderítő tevékenységgel segítette a szovjet Vörös Hadsereg egységeit.

A MOKAN tevékenysége miatt a német parancsnok arról panaszkodott, hogy „Ukrajna óta nem látott olyan mocskos kommunista fészket, mint Miskolc". Nem véletlenül, mivel saját szemével láthatta a MOKAN röpcéduláit ráragasztva a német hirdetményekre, amelyekben Usztyinov kapitány kérésére a Vörös Hadsereg megbízásából a MOKAN Komité közölte a város lakosságával: „A munkások és parasztok Vörös Hadserege nem rabol, nem fosztogat és nem erőszakoskodik az általa megszállt területeken... A Vörös Hadsereg hosszú és fáradságos küzdelmet harcolt végig, amíg végre most falaink közül is kiüldözi a gyűlölt német megszállókat. Fogadjátok tehát barátságosan a vöröskatonákat, ha éhesek, osszátok meg velük kenyereteket, és ne feledjétek el, hogy nem fasiszta tömeggyilkosok fosztogató hordáival, hanem egy felszabadító hadsereg tagjaival álltok szemben. A Vörös Hadsereg nem kíván egyebet a város lakosságától, csak rendet. A rend fenntartását, a szabadságharcos magyarok szervezete, a MOKAN Komité látja el."[9]

Ilyen jellegű megbízással azért láthatták el a szovjet tisztek Fekete Mihályékat, mivel a Szovjetunió Állami Honvédelmi Bizottsága október végétől a 2. Ukrán Front haditanácsára ruházta a felszabadított magyar területek polgári közigazgatásának megszervezését és ellenőrzését, de a szovjet katonai hatóságok Magyarországon nem szerveztek külön saját katonai adminisztrációt a polgári élet irányítására, hanem a magyar közigazgatás mielőbbi hatékony működését kívánták biztosítani, mint majd történik Miskolcon is december 3-a után.[10]

A harci csoportok megszervezésével párhuzamosan fő feladatként az jelentkezett, hogy megakadályozzák a gyárak leszerelését. November közepén a szovjet haderők az ország egy részét felszabadították. Az ipari és népgazdasági szempontból legfontosabb területek azonban még a nácik birtokában voltak. Magyarország teljes elvesztésével számolva, a németek már nem erőltették a magyar ipar termelésének fokozását, hanem minden mozgatható érték elhurcolására vagy megsemmisítésére törekedtek. A MOKAN Komité tevékenysége más iparvidékekhez képest határozottabb ellenállásra késztette a nagyüzemek munkásait is. A fegyveres szervezkedéssel egy időben a dolgozók szabotálták a gyárak, főként a diósgyőri Vasgyár gépeinek leszerelését, elszállítását. Ebben a MOKAN segítségére volt a gyárőrség parancsnoka. „Amikor pedig a szabotázs megtorlására katonai megbízott érkezett Miskolcra, a vasgyár egyik katonai parancsnoka, Ginzery Sándor ezredes megállapodott vele, hogy felhagynak az üzemek további leszerelésével és a vagonba rakott gépeket visszatartják."[11] Később a MOKAN Komitéből és a vasgyár munkásaiból létrehozott őrség védte a gyárakat a kiürítés végrehajtására érkezett nyilas alakulatokkal szemben. Amikor a Gestapo felfedezte, hogy a szervezkedést Ginzery támogatja, aki a vasgyár megmentésének munkálatai mellett megakadályozta a Gázgyár, a Miskolci Villamosművek és a Barva-malom felrobbantását is, a bátor tisztet családjával együtt elhurcolták. A bénítást ellenőrző magyar—német vegyes bizottságot sikerült félrevezetni, és azt a látszatot kelteni, hogy a bénítás megfelel az előírásoknak. Közben a munkások értékes gépeket és berendezéseket, fontos alkatrészeket mentettek meg. A gyár élelmiszer- és textilkészletének egy részét előre szétosztották, megmentve ezáltal az elszállítástól.

Legújabb kori történetírásunk is nagyra értékeli a városban kialakult ellenállási mozgalmat: „A vidéki partizáncsoportok közül az egyik legjelentősebb a Miskolcon és környékén működött MOKAN Komité volt, amely különösen az evakuálások meghiúsításában és az üzemi berendezések megmentésében játszott fontos szerepet."[12] Miskolc volt az egyetlen város az országban, ahol az ellenállási mozgalom ilyen nagymértékű segítséget nyújtott saját városának felszabadításában.

Az északi iparvidék munkásainak ellenállását a háború utáni nyugatnémet katonai feldolgozások is kellő súllyal értékelik. A Miskolcot védő németeket — akik a várost „őrtoronynak" tekintették, nyugtalanította a bekerítés veszélye, de a városban működő ellenállási csoportok tevékenysége is. Hans Friessner, volt náci tábornok könyvében a borsodi iparvidék húszezer munkásának felkeléséről ír, amely a németek amúgy is súlyos katonai helyzetét e térségben katasztrofálissá tette. „Az iparvárosban 20 000 munkás kelt fel, miközben a harc a kapuk előtt tombolt, és a szövetkezett nemzetek katonái, akik javarészt maguk is a munkásokhoz tartoztak, életüket kockáztatták. A miskolci munkások fenyegető magatartást tanúsítottak a csapatokkal szemben. Éjjel lövöldöztek a német katonákra. Az iparvidéket nyilvánvalóan lehetőleg sértetlenül akarták a szovjeteknek kiszolgálni. A magyarok az ágyúgyárban kitört felkelés ellen csak elégtelen rendszabályokat alkalmaztak, úgy hogy végül német utászoknak kellett beavatkozni. A civil lakosság hordái az

ellenséget támogatták. Ezrével osztogatták a kommunista röplapokat. A magyar csendőrség passzívan viselkedett."[13] Ennél plasztikusabban aligha lehetne a miskolci állapotokat leírni. Persze szó sem volt húszezer felkelőről. Hans Friessner vezérezredes megállapítása mégis igen fontos, mert azt a hatást tükrözi, amit a diósgyőri munkások megmozdulása a német hadseregben kiváltott. Az is igaz, hogy az adatok felnagyításával próbálta megmagyarázni, miért kényszerült a német hadsereg olyan gyorsan feladni Miskolcot és környékét.

Megyénk, így városunk, Miskolc felszabadításában a 2. Ukrán Front egységei vettek részt Malinovszkij marsall vezetésével. A mai Borsod-Abaúj-Zemplén megye területének felszabadítása része volt annak az átfogó támadásnak, amelyet a Vörös Hadsereg erői Budapest felszabadítására indítottak. Az október végén megindított támadás idején a szovjet csapatok döntő fölényben voltak. November végéig felszabadult Tokaj, Polgár, Mezőkövesd. A megindított támadás elhúzódott, részben a németek fokozott ellenállása (borsodi iparvidék védelme), részben pedig a rossz, esős időjárás miatt. November 23-án a Vörös Hadsereg Miskolc előtt állt, Kistokaj, Görömböly, Hejőcsaba és Diósgyőr egy része is a szovjet csapatok kezén volt már, de a város teljes felszabadítására csak december elején került sor, az átkaroló hadműveletek befejezése után. November 29-én indult meg a szovjet támadás a körzet elfoglalására. Másnap már Eger és Szikszó is felszabadult.

A szovjet csapatok gyűrűjének mind szűkebbre szorulása, a munkások belső ellenállásának növekedése következtében, s mert az összes löveget kilőtték a város területén, a német csapatok a város tartását kilátástalannak ítélték meg. A három hétig tartó ostrom sok szenvedést okozott a városnak. December 2-án, szombaton futótűzként száguldott végig a városon, hogy a németek el akarják hajtani a férfiakat. Az avasi pincékbe menekülteket, mintegy 1600 embert a csendőrlaktanyában tartottak fogva, de elvitelüket a szovjet csapatok esti támadása megakadályozta. Este 10 órakor a németek elhagyták a várost. A lakosság rettegés és remény között töltötte az éjszakát. 1944. december 3-án reggel, 5 óra 30 perckor Zsolca felől a szovjet harckocsik berobogtak Miskolcra. Megindult a Vörös Hadsereg újabb offenzívája. A város felszabadult. Vasárnap reggel a MOKAN fegyveres egységei is a város utcáin meneteltek. „A szovjet hadsereg harangzúgás közben, a lakosság örömteli éljenzése mellett vonult be a városba."[14]

Mihajlov tábornok még aznap délután összehívta a város vezetőit. „Egyedüli magyar fegyveres szervezetnek a város területén a MOKAN-t ismerte el, amelynek parancsnokává — javaslatunkra — Szalay Tibor tüzéralezredest tette meg. Tudomásom szerint ez volt az első eset, hogy a szovjet parancsnokság magyar helyi alakulatoknak fegyverviselést engedélyezett."[15] Valóban Miskolc-Diósgyőr volt az egyetlen város Magyarországon, amelyben magyar fegyveres munkásőrség védte a rendet, ahol a meginduló élet nyomban saját karhatalmi erők védelme alatt kezdődött el. Mindez a szovjet parancsnokság részéről is az antifasiszta fegyveres ellenállás elismerését jelentette.

A *Szabad Magyarország* első számában méltatta a december 3-i találkozó jelentőségét, és ismertette a MOKAN feladatait, miszerint az együttműködik a szovjet csapatokkal az általános rend helyreállítása érdekében, és segít a bujkáló fasiszta elemek letartóztatásában. Mihajlov tábornok polgármesternek ismét dr. Gálffy Imrét nevezte ki, aki a nyilasok hatalomátvétele előtt is a város vezetője volt. A Kommunista Párt vezetője Tóth Béla, a szociáldemokratáké pedig Rónai Sándor lett.

Miskolcon a népi demokratikus átalakulás számára kedvező feltételeket biztosított, hogy a felszabadulás pillanatában a MOKAN-ban egy szervezett és viszonylag erős kommunista csoport működött, és az a tény is, hogy a baloldali szociáldemokratákkal fegyveres harcban jött létre az együttműködés. December 3-a után a MOKAN Karhatalom azonnal megkezdte működését Tóth Béla, Fekete Mihály, Szalay Tibor parancsnok és Szabó Lajos parancsnokhelyettes vezetésével. Az alakulatnak volt politikai, bűnügyi részlege, gazdasági, egészségügyi csoportja is. Az Államrendőrség Miskolci Főkapitányságának megalakulásáig lényegében a MOKAN látta el a rendőrség feladatát. Megkezdődött az alakulat feltöltése is, mert vezetői arra törekedtek, hogy esetleg zászlóaljnyi fegyveres erőt tudjanak harcba küldeni a németek ellen.

A *Szabad Magyarország* 1944. december 7-i számában a Kommunista Párt tagtoborzó cikket tett közzé, mely dátumot a Kommunista Párt helyi megalakulásának is elfogadhatunk, titkára Tóth Béla lett; a 13 tagú végrehajtó bizottságba az illegális MOKAN 7 tagját választották be. Annak ellenére, hogy a MOKAN nem tudta megvalósítani a németellenes fegyveres felkelés kirobbantását, teljesítette alapvető feladatát. Ennek elismerése volt, hogy a város felszabadulása után nemcsak mint karhatalom működött, hanem mint *politikai-hatalmi tényező* is. Ezt bizonyítja többek között az is, hogy a pártok mellett — mindenki természetes dolognak tekintette — a MOKAN is küldött képviselőket a debreceni Ideiglenes Nemzetgyűlésbe, de a helyi és a megyei nemzeti bizottság összeállításánál is ez az elv érvényesült. A város megbecsülését jelezte, hogy az Ideiglenes Nemzetgyűlésbe Miskolcról és Diósgyőrből az eredeti 16 helyett 18 tagot választottak. Zsedényi Béla miskolci jogakadémiai tanár, dékán lett a nemzetgyűlés elnöke, melyen a magyar munkásosztály nevében a diósgyőri Oszip István szólalt fel. Nemcsak a városban és a megyében, hanem a már felszabadult országrészben is általános elismerést váltott ki a MOKAN tevékenysége. A debreceni *Néplap* december 5-i számában foglalkozott Miskolc felszabadításával és a következőket írta: „Miskolc munkássága megmutatta, hogy a jelszó él, a fasiszta elnyomók ellen minden becsületes dolgozó szívében átok ég... Miskolc munkásai lerázták magukról a félelmet, a tehetetlenség béklyóit... Megfordították a fegyvert, megnyitották a leszámolás kegyetlen tüzét... A szabad népek harcoló fiai örömmel üdvözlik a magyar munkás bajtársakat. Miskolc példája megmutatta, hogy itt is élednek a történelem-formáló erők."[16]

REICH KAROLY RAJZA

JEGYZETEK

1. Vö. Borsod-Abaúj-Zemplén megye története és legújabbkori adattára. Miskolc, 1970. 172—173. o.
2. Források a borsodi és miskolci munkásmozgalom történetéhez IV. 1939—44. Miskolc, 1981. 372. o.
3. Lehoczky Alfréd: A munkásság történeti fejlődésének főbb vonásai Miskolcon. Miskolc, 1981. 34—35. o.
4. Vö. Borsod-Abaúj-Zemplén megye története... 166. o.
5. Lehoczky Alfréd: A munkásság történeti fejlődésének... 37. o.
6. Pintér István: A magyar antifasizmus és az ellenállás. Kossuth Könyvkiadó, 1975. 411. o.
7. Fekete Mihály: Ellenállók az Avas alján. Kossuth Könyvkiadó, 1974. 89. o.
8. Uo. 144. o.
9. Uo. 175—176. o. Fekete Mihály megjegyzi, hogy „a röpcédulák pontos sorrendjét aligha lehet ma már megállapítani."
10. Vö. A magyar népi demokrácia története 1944—62. Kossuth Könyvkiadó, 1978. 9. o.
11. Pintér István: A magyar antifasizmus... 463. o.
12. A magyar népi demokrácia... 12. o.
13. Borsod-Abaúj-Zemplén megye története... 172. o.
14. Uo. 172. o.
15. Fekete Mihály: Ellenállók... 192. o.
16. Lehoczky Alfréd: A munkásság történeti fejlődésének... 39. o.

beli életét, tanárrá és íróvá válását láttatja az olvasóval. A műnek mégsem ennek a nagyon is izgalmasan, érdekesen alakuló sorsnak a megrajzolása a fő érdeme, hanem az Eötvös Kollégium bemutatása. Egyetlen másik, ez idáig megjelent mű sem ad jobb, eredetibb és élethűbb leírást erről a nagyszerű intézményről, amelyet a francia École Normale Supériore mintájára szerveztek meg, és amelyet a nagy tekintélyű Eötvös Loránd irányított és a tudós-tanár Bartionek Géza vezetett. Tanár- és tudósjelöltek kaptak itt alapos kiképzést, nyertek betekintést az önálló tudományos munkába. Többek között — az intézmény hőskorában — itt tanult Balázs Béla, Kodály Zoltán, Szabó Dezső, Kuncz Aladár; a Négyesy-szemináriumon Laczkó olyan nagy nevek társaságában ülhetett, mint Babits Mihály, Juhász Gyula és Kosztolányi Dezső. Saját sorsának bemutatása mellett az ő itteni életüket is figyelemmel kíséri; utóneveiket — Kuncz Aladár kivételével, mert őt Góth Bandinak nevezi — meg is hagyja, csupán a családi neveket változtatja meg: Babits Mihályból például így lesz Vanits Mihály, Kosztolányi Dezsőből Edelényi Dezső.

Két történelmi regényének megjelenése között 37 évnyi idő telt el. Az 1918-ban napvilágot látott Német maszlag, török áfium a költő, hadvezér és politikus Zrínyi Miklós alakját idézi meg úgy, hogy e nagy törökverő alakjába a sajátját is beleszövi: „... megírtam Zrínyi utolsó gombig pontos belső és külső életét... Magamat írtam meg egy teljesen hiteles Zrínyi-életrajzban... Zrínyi tragikus hadvezéri pályájában előre láttam az én tragikus írói pályámat — halálom után ígérve magamnak elismertetést" — írja az Indiszkréció az irodalomban című munkájában.

Élete főművének a nagy kuruc fejedelem alakját megrajzoló „Rákóczi"-t tekinthetjük még akkor is, ha csak az első két kötet: az Isten árnyéka a földön és Vörös zászlók alatt készült el belőle teljesen; a harmadik, amely „A magyar király" címet kapta, töredékben maradt. Megírásához könyvtárnyi szépirodalmat, szakirodalmat olvasott el, ezenkívül felfektetett három füzetet is: az egyikben II. Rákóczi Ferenc életének naptárrészében pontos krónikáját írta meg, a másodikban egy életrajzi lexikont állított össze a kuruc—labanc háborúk 624 nevezetesebb szereplőjéről, a harmadik pedig egy ezerszavas „kuruc szótár"-t tartalmaz, amelyeket a kor katonai, kulturális és politikai szókincséből gyűjtött össze... Rákóczi ifjúsága, érett férfivá és államférfivá válása, a kuruc—labanc háborúk története kel életre a regényben, mindezek mellé pedig egy nagyszabású kor- és művelődéstörténeti tablót is odafest a történelmi múlt reális ábrázolása iránt nagy felelősségtudatot érző szerző, aki egyik mesterétől, Taine-tól azt is megtanulta, hogy a korfestő adalékoknak mekkora szerepe van egy történelmi regényben.

Centenáriumi évfordulójához érkezett hát a magyar irodalom arcképcsarnokában Laczkó Géza is: ez a Nyugat első nemzedékéhez tartozó poeta doctus remélhetőleg az őt igazán megillető helyre fog kerülni az évforduló eljövetelével a közvéleményünkben.

SZELEI BÉLA

CSENDÉLET **REICH KÁROLY RAJZA**

November 22—23-án rendezte meg az 1984. évi debreceni irodalmi napokat Debrecen város Tanácsa, az Alföld szerkesztősége, a Kölcsey Művelődési Központ, valamint a Magyar Írók Szövetsége és a Művelődési Minisztérium Irodalmi Osztálya. A kétnapos tanácskozás témája ezúttal az irodalomkritika volt, a cím: „Érték — közönség — irodalomkritika". Borbély Miklós, a városi tanács elnökhelyettese bevezető szavai után dr. Tamás Attila egyetemi tanár, irodalomtörténész tartott vitaindító előadást. A tanácskozás november 23-án, pénteken, a déli órákban ért véget.

✶

Németh Lászlóról emlékeztek meg november 16-án Mezőszilason. A község, amelyhez az írót a gyermekkor legszebb emlékei fűzték, s ahová később is sokszor visszatért, abban a könyvtárban nyílt kiállítás „Németh László és Szilas" címmel, amit ő avatott tíz évvel ezelőtt. A kiállítást Jovánovics Miklós, a Magyar Írók Szövetsége főtitkára nyitotta meg, majd Király István egyetemi tanár, irodalomtörténész méltatta Németh László munkásságát és szellemi örökségét. A műsorban közreműködött Bánffy György kiváló művész és Sinkovits Imre kiváló művész.

✶

Kunt Ernő festőművész kiállítása nyílt meg november 4-én, a Miskolci Galériában „Búcsúm Soprontól" címmel. A gazdag, festményeket és ecsetrajzokat bemutató tárlaton a művész szülővárosának állít maradandó emléket munkáiban. A Szakmunkás Galériában Wieszt József grafikus rajzkiállítása nyílt november 7-én, míg a Vasas Galériában november 9—30. között katowicei festőművészek tárlatát láthatták az érdeklődők. Kazincbarcikán, a városi kiállítóteremben Tellinger István grafikusművész mutatta be újabb munkáit, november 2—18. között.

✶

A Kassai Állami Színház és a Miskolci Nemzeti Színház közötti együttműködés keretében december 5-én a miskolci társulat bemutatja Madách Az ember tragédiája-t Kassán. A kelet-szlovákiai vendégszereplés viszonzásaként a kassai társulat 1985 márciusában Csajkovszkij Hattyúk tava című balettjével lép majd a miskolci közönség elé.

✶

Három újabb bemutatót tartott novemberben a Miskolci Nemzeti Színház. November 20-án délelőtt gyermekelőadáson került színre Novák János rendezésében A farkas szempillái című zenés mesejáték, amelyet eredeti japán mesék felhasználásával Horváth Péter írt. Ugyanezen a napon este a Miskolci Játékszínben volt premier, itt Grigorij Gorin szovjet író A gyújtogató című drámáját adták elő Szűcs János rendezésében. November 29-én Vaszy Viktor daljátéka, a Dankó Pista került színre a nagyszínházban, Orosz György vendégrendezésében. Az operett librettóját Dékány András írta.

✶

A miskolci képzőművészek pártszervezetének kezdeményezése nyomán, a megyei Vöröskereszt és a Képzőművészek Területi Szervezete közös rendezésében nyílt meg az a 25 művész alkotásait bemutató kiállítás a Megyei II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban, ahol a megvásárolt művek árának 50 százalékát a művészek a Megyei Vérellátó építésére ajánlották fel. A kiállítást dr. Ladányi József megyei tanácselnök nyitotta meg.

✶

Az encsi Váci Mihály Gimnázium diákifjúsága méltó keretek között emlékezett meg a költő születésének 60. évfordulójáról. November 7-én Garai Gábor Kossuth-díjas költő, Váci barátja és pályatársa méltatta irodalmi délután keretében Váci munkásságát és szellemi örökségét; ugyanekkor rendezték meg az iskola Váci-szavalóversenyét, amelyen 43 versmondó szerepelt.

✶

Szepesi József költő és a Palócföld szerkesztői, Laczkó Pál és Kojnok Nándor találkoztak a lap miskolci olvasóival a diósgyőri Vasas Művelődési Központban, az Észak-magyarországi Írócsoport rendezte irodalmi beszélgetésen. A vendégeket és a megjelenteket Utry Attila, az est házigazdája köszöntötte.

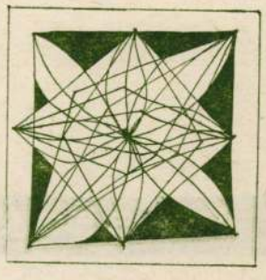

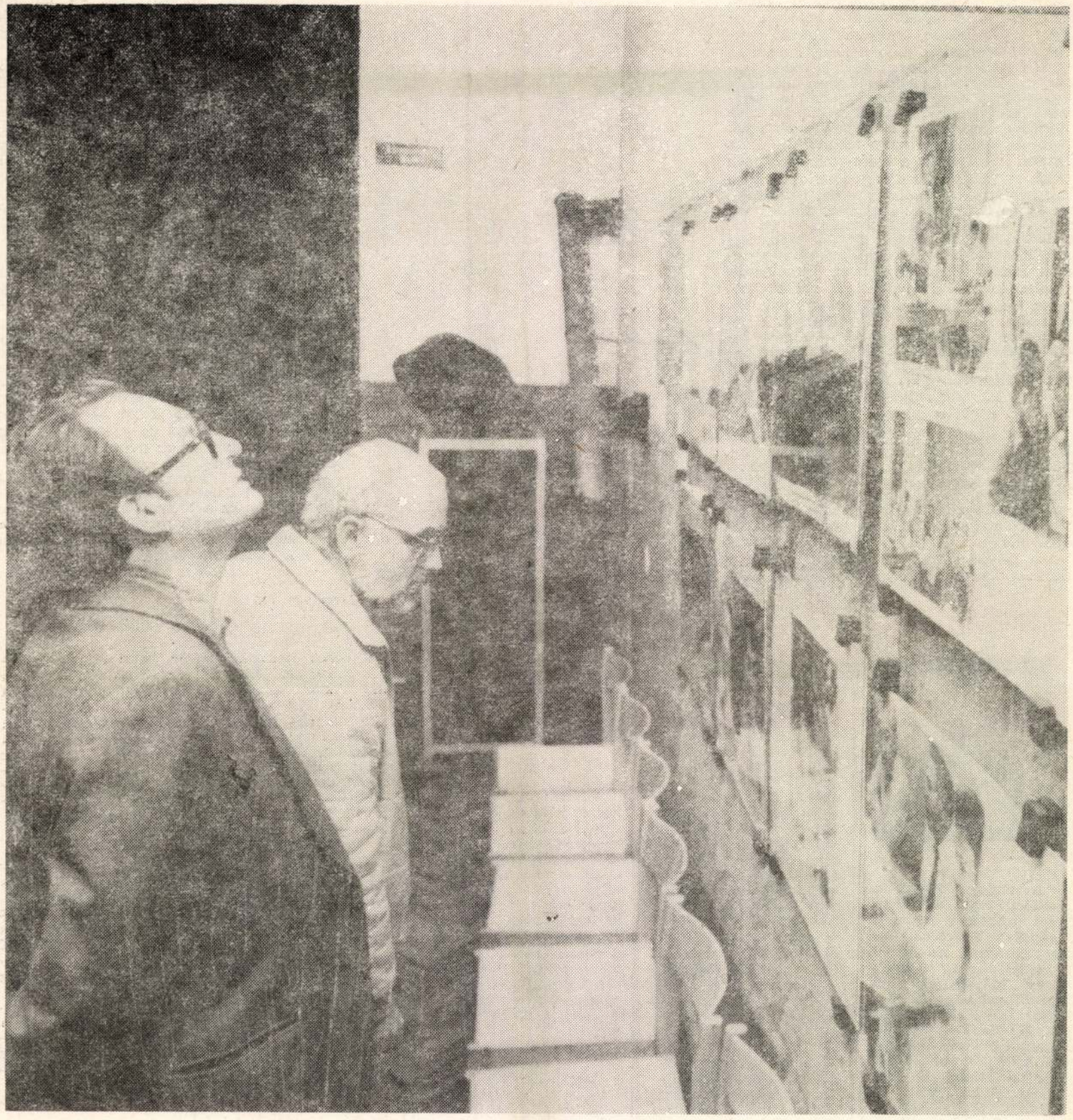

KEDVES OLVASÓINK! ÚJ ÉVET KEZDÜNK, ÚJ TERVEKKEL / A 13. TOKAJI ÍRÓTÁBOR TANÁCSKOZÁSÁNAK ELŐADÁSAIT KÖZÖLJÜK E SZÁMUNKBAN: A MAI MAGYAR ÉRTELMISÉGRŐL / XXIV. ÉVFOLYAMUNK A TANÁCSKOZÁS VITÁJÁNAK KÖZREADÁSÁVAL INDUL / ÚJ ÉVFOLYAMUNKBAN MEGEMLÉKEZÜNK KOSZTOLÁNYI DEZSŐ, LUKÁCS GYÖRGY ÉS FÜLEP LAJOS CENTENÁRIUMÁRÓL / A 14. TOKAJI ÍRÓTÁBOR TANÁCSKOZÁSÁNAK TÉMÁJA: A MAI IFJÚSÁG / ÖRÖMMEL VÁRJUK A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ HOZZÁSZÓLÁSAIT / A NAPJAINK ÉSZAK-MAGYARORSZÁG IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI LAPJA / ELŐFIZETÉSI DÍJA EGY ÉVRE 102 FORINT / KÖSZÖNJÜK, HOGY 1985-RE MEGÚJÍTJA LEJÁRT ELŐFIZETÉSÉT / A LAP MINDEN OLVASÓJÁNAK KELLEMES KARÁCSONYT, BOLDOG ÚJ ESZTENDŐT KÍVÁN A SZERKESZTŐSÉG!

Ára: 8,50 forint

NAPJAINK

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI LAP

14
örté
JDAPE
P.27

REICH KÁROLY

A CSALÁD
A SZOCIALIZMUSBAN.
CSEH-SZOMBATHY LÁSZLÓ
ELŐADÁSA,
KÓSA ERZSÉBET,
VARGA DOMOKOS, CZEIZEL ENDRE,
B. JUHÁSZ ERZSÉBET FELSZÓLALÁSA
AZ ÍRÓTÁBOR TANÁCSKOZÁSÁN.

AZ ARTISTA BALLADÁJA.
GERGELY MIHÁLY REGÉNYÉNEK
MÁSODIK RÉSZE.

DISPUTA A LATIN NYELV
TANÍTÁSÁRÓL.
JÁNOS ISTVÁN, TAKÁCS PÉTER
ÍRÁSAI.

ÉLETE S VÁLLALÁSA
JELKÉPPÉ VÁLT.
RUSZOLY JÓZSEF TANULMÁNYA
PALÓCZY LÁSZLÓRÓL.

XXII/1983

12

DECEMBER

Tartalom

Karácsonyi levél az olvasóhoz 2

A CSALÁD A SZOCIALIZMUSBAN

Tanácskozás a 12. tokaji írótáborban 4

Dr. Cseh-Szombathy László:
A család a mai magyar társadalomban 5

Kósa Erzsébet:
Családok, generációk és a jövő 8

Varga Domokos:
Egy társadalmi csapdáról 12

Czeizel Endre:
Az ember: emberi-természeti lény 14

B. Juhász Erzsébet:
A sosemvolt aranykor
A család képe a mai magyar szépprózában 15

Gergely Mihály:
Az artista balladája
(Kisregény második része) 22

János István:
Holt nyelv: élő gondolat
(Disputa a latin nyelvről) 29

Takács Péter:
„A latin nyelv ismeretének fölöttébb szükséges voltáról" 29

Pomogáts Béla:
A lirikus naplójából
(Pilinszky János: Szög és olaj) 30

Rónay László:
Derengő félmúlt
(Sándor Iván: Ködlovas) 31

Vasadi Péter:
Megértés, alaposság
(Tüskés Tibor: Nagy László) 32

Ruszoly József:
Élete s vállalása jelképpé vált
Palóczy László, a népképviselő és korelnök 33

Bitskey István:
és mindig hasznosak"
„A tudományok maradandók
Luther és a magyar művelődés 36

Csorba Csaba:
A török hódoltság másfél századáról 38

Hírek 39

Papp Lajos (18), Fodor András (20), Székely Dezső (20), Belányi György (20), Magyar József (20), Kiss Dénes (21), G. Nagy Ilián (21), Kalász László (21), Hideg Antal (21), Furmann Imre (21), Csanády János (28) versei

Feledy Gyula (3, 25), Bognár Árpád (19), Reich Károly (21), Würtz Á. László (22, 23), Szemethy Imre (27), Czinke Ferenc (38) rajzai; Laczó József (4, 5, 7, 9, 12, 14, 16) felvételei

Első oldalon:
Béke
Reich Károly rajza

Hátsó oldalon:
Kép a 12. tokaji írótábor tanácskozásáról
Laczó József felvétele

*

A szerkesztésben közreműködnek: Cs. Varga István (főszerkesztő-helyettes), Feledy Gyula (szerkesztő-főmunkatárs), Serfőző Simon (szerkesztő), Dobrossy István (közművelődés), Kalász László (líra), Ruszoly József (tanulmány)

Karácsonyi levél az olvasóhoz

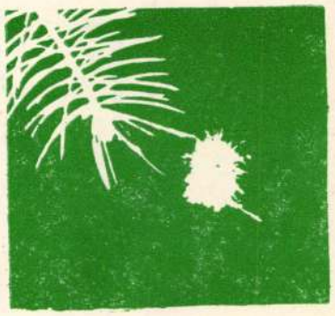

Kedves Olvasó! Eljött az év utolsó hónapja, december. Számvetések készültek-készülnek, jelentések és mérlegek a lassacskán mögöttünk maradó 1983-as esztendőről, s formálódnak-fogalmazódnak az 1984-es év tervei, programjai. Közhely, hogy minden terv, program annyit ér, amennyi megvalósul belőle; de mostanában különös jelentőséget kapott ez a sokszor és többnyire súlytalanul emlegetett frázis. Mondhatnánk létünkbe, jövőnkbe vágó jelentőséget. Az elmúló évvel való számvetés országos mérlegében épp úgy, mint egy gyár, vállalat, egy szövetkezet, egy társadalmi szervezet, intézmény, egy szellemi műhely vagy — egy irodalmi és művelődési lap mérlegében. Jó volne elhallgatni a gondokat, nem szólni az elmaradásokról, másfelé nézni viszahúzó hatások, tendenciák láttán. Csak sikerekről, fejlődésről, előrelépésről, eredményekről tudni és szólni. S otthon is! Nyugtázni a gyarapodást, a jólétet és biztonságot, a testilelki komfortot, békességet és boldogságot.

De tél van és hideg. Józanságra, elővigyázatra, meleggel, otthonnal, hittel, energiával való takarékosságra intő tél. S fenyegetőbb, zordabb a tavalyinál, úgy tűnik. Már novemberben mínusz tíz-tizenkét fokokat mértünk, s aggódva tapogattuk délután, munkából hazatérve a fűtőtesteket. Aggódva hallgattuk a híreket a rádióban, latolgattuk a nagyvilágban történt események kedvező, vagy kedvezőtlen hatásait. Valamiképp egyre jobban átjárja életünket, belakja lelkünket, vérünkbe-húsunkba ivódik az aggodalom. Halljuk: Angliába már megérkeztek az első atomtöltetet szállító robotrepülők. Korunk rettenetes halálmadarai. Halljuk, Dél-Olaszországban, Szicíliában és a Német Szövetségi Köztársaságban kijelölték, elkerítették, elzárták a külvilágtól azokat a helyeket, ahová az új középhatótávolságú szárnyas rakétákat telepítik. Halljuk, hogy százés százezrek mozdulnak meg mindenütt a világon, bőrszínre, vallásra, világnézetre és pártállásra való tekintet nélkül, egyöntetűen tiltakozva az esztelen fegyverkezés e rémületet keltő újabb hulláma ellen. Európára ismét a közvetlen háborús fenyegetettség árnyéka vetül. Döbbenetet, félelmet keltő rémes árnyék. S íme, a tények: hogy ma már több mint 50 ezer atomtöltet van bevetésre készen az atomhatalmak birtokában, s ennek egy kisebb hányada is elegendő lenne az emberiség kiirtására, az élet teljes elpusztítására a földgolyón. Egymillió hirosimai atombomba pusztító energiáját halmoztuk fel az elmúlt évtizedekben; ma 13 millió katonát tart fegyverben a világ és 24 ezer harci repülő vár egy jelre a katonai repülőtereken és 2 ezer 452 interkontinentális és 2 ezer középhatótávolságú rakéta emelkedhet ki egyszerre máris a kilövő silókból, s indulhat végzetes útjára, ha megkapja a jelet... S ha nem is kapja meg! Tudjuk, hogy a világ ma percenként 1 millió dollárt költ fegyverekre. S tudjuk, hogy ez a felhalmozott és tétlen erő hasznosulhatna másképp; az 1 millió hirosimai atombomba energiája például békés célú erőművekben. Tudjuk, mennyivel többen laknának jól, menekülhetnének a szegénységből, nyomorúságból, mennyivel gazdagabbak lennénk: országok, nemzetek, s állampolgáraik külön-külön.

Átjárja életünket az aggodalom. Ránk férnek tehát különösen a szokásos karácsonyi és év végi jókívánságok, a béke és boldogság kívánása.

Kedves Olvasónk! Fogadja hát karácsonyi jókívánságainkat. Kívánunk meghitt, zavartalan, örömteli ünnepet a családi körben, egészséget és jó étvágyat, gazdagon terített asztallal. S békét, békés, boldog új esztendőt, kevesebb árnyékkal és több napsütéssel. Jó munkával és árubőséggel; kívánunk a vásárlókedvhez fizetésemelést, elviselhető árakat a piacon. Meleg otthonokat, családi boldogságot, töretlen élet- és munkakedvet. S a fenyőfa gyertyái és csillagszórói fényében mit kívánhat az Ön lapja? Mindenekelőtt, hogy tartsa meg továbbra is bizalmában, szeretetében, maradjon az új évben is előfizetője Borsod-Abaúj-Zemplén irodalmi és művelődési lapjának, a Napjainknak. Hiszen e bizalom, támogató érdeklődés híján elapad előbb-utóbb a vállalkozó, kezdeményező kedv, elhalkul az ambíció, csügged, tompul a szellem ereje. Ne történjék ez velünk!... Erre emel Önnel együtt poharat az 1983-as év utolsó pillanatában.

a Szerkesztőség

NAPJAINK

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja
Főszerkesztő: Papp Lajos
Szerkesztőség:
Miskolc, Korvin Ottó u. 1.
3530
Telefon: 15-881
Kiadóhivatal:
Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat, Miskolc, Bajcsy-Zsilinszky út 15. sz.
3527
Felelős kiadó: Veres Mihály
Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3051. Telefon: 36-131
Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál
(KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1909) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelzőszámra
Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest 1900
Előfizetési díj egy évre: 102 forint.
Megjelenik minden hónap elsején.
Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál, Miskolcon.
Felelős vezető: Kilián Béla.
Index: 25 913 — ISSN 0547 — 2075

KISS DÉNES VERSEI

Nem te

Akartad hogy elbotoljak
Föld zuhanjon homlokomnak
Csillag robbanjon agyamban
s úgy maradjak önmagamban
mint akit még meg se szültek
de már torára készülnek
vagy mint aki sohasem volt
arcod felé sose hajolt
nem is kell hát elfeledni
aki nem volt nem lesz senki
nem kell arcát szemét látni
nem kell halálát kívánni
nem kell csalni megtagadni
emlékével viaskodni
nem volt való nem volt álom
nem szólított meg egy nyáron
égbe röpült Széna-téren
sose fogott téged kézen
nem rád lesett ott hajnalban
nem te jöttél sugarakban
kigyúlt arccal szájparázzsal
rossz kabátként kinőtt szárnnyal
fölröptetni sose próbált —
Nem kell várni végső órát
Hiszen nem volt Nem lesz Nincsen!
Elvetélte rég az Isten

Mulandóan

Fejem már Nap a vizek fölött
A lélek sötét óceán
Magamnak apát anyát szülök
Robbanásom lesz hazám

Nem visszhangzik mi örökkévaló!
Fölfogja-e a sejtek laza
s szüntelen villámlásokból
épülő agydomborzata?!

Hamvadó

Mint aki fázik és tüzeket gyújt
a hosszú úton
Megállok emlékezni én is
Hagyom hadd fusson
szabadon az idő
Most ne a jelen
történjen velem
sem a múlt se a jövő
ne mulasson más
csak emlékezetem
Hadd idézze ami lehetne
Hadd fújja be
mostani arcod
mostani arcom
borongásaim pora szemetje
s hadd árnyékolja körbe sorsom
ami lett; úgyis kelepce
Nem téged idézlek
mást fényesít a lélek
Semmim sincs amit féltsek
csak az emberi feladat
a magamnak föladott
lecke
Bizony elbuktam hiten szerelmen
s nem segít kétségbeesés
Rezegve villog az értelem
akár dühvel családi asztalba vágott
konyhakés

BÉKE, 1984 **REICH KÁROLY RAJZA**

G. NAGY ILIÁN

Nagy László siralom

Megnyitom megnyitom
csillagok kapuit
siralomház-szememen
fájdalom kapuit

Ő szép ravatala
veszteség Lomnica
Ő szép ravatala
megváltás alkonya

Gyöngy-árva hajáról
pokol-babért veszek
gyöngy-árva hajára
koronát fölteszek

Ő nagy hűségének
igaz szolgálója
Ő nagy hűségének
hites tanulója

Földi bujdosása
becsület-iskola
földi bujdosása
vitézi iskola

Felleg-ajtót nyitok
Ő dalát zokogva
Halott Szíve szekeréhez
vagyok én láncolva

KALÁSZ LÁSZLÓ

Naponként

riadt pengetés:
megsérült húron pattanásig
sikerült megmenekülés
tán csak percekre: a halálig

átvészeltem ezt a telet
versek nélkül eddig se bírtam
dúdolgattam több éneket
de olvadó hóba nem írtam

legyen erősebb minden újjam
szívemben meg félelem semmi!
ha pattan: a pattanó húrban
halálon túl is zengedezni!

tisztán míg élek: szigorúan—
komolyan: ne hurutos jajjal
s gyáván: ám bátor-iszonyúan
segítsek építsek szavammal!

HIDEG ANTAL

Kamaszlányok

Hosszú vállszíjon szállong
piros műbőr-szívük
s a géz-harangban léptük
lágyan surrogva kongat:
roráte, roráte, roráte . . .

Mintha egy másik időben
lüktetnék lassulón;
bordáim alól süt a hó,
hajnalcsillag káprázatat mint
mesében: hol van, hol nincsen.

Aranyszálas csöpp cseleikben
is áttetsző áldozatok:
könnyű hitekkel leplezve
borzong létük — ó szél! —
szelíden cicizzed őket!

FURMANN IMRE

Az igazi vers

az a vers lesz,
amit le sohasem írok.
Koponyám barlangfalára
vésem csendjeimet
s ha kiás majd
a harmincadik század,
csámcsoghatnak
üzenetemen.

GERGELY MIHÁLY

Az artista balladája

(Kisregény)

(Folytatás)

Mire befejezte a reggeli tornát, lezuhanyozott, felöltözött, nagy munkában találta az asszonyt. Időközben elmosogatta a teljes edényállományt, az evőeszközöket, éppen a konyhakredenc és az asztal fiókjait takarította, portalanította vizes ronggyal. Látta, kérdezés nélkül is ráakadt a spájzban az összegöngyölt csomagolópapírra. Szólni akart, igazán nem volt még az annyira sürgős, de azt is belátta, férfi létére az ismétlődő takarítanivalókat könnyebben elodázta, mint Nusi.

— Segítek — mondta, s kezdte méretre vágni a fehér papírlapokat.

— Ha csak azért nem, hogy minden a helyére kerüljön vissza — mondta az asszony, mialatt kis kézlegyintéssel porolta le a ruhája elejét. Akárhogy vigyázott rá, a szép sötét anyagon csak meglátszottak a szürke porfoltok.

— Én meg nem gondoltam rá, látja, hogy ilyen ruhában mégse szoktak a konyhában dolgozni... Várjon, mindjárt nézek valamit. — Nem sok idő múlva egy fiatalosan vidám kartonruhával tért vissza. — A feleségemé volt, amíg ki nem hízta. A fürdőszobában átöltözhet, tessék.

Az asszony szeme újból könnybelábadt, de a sírást sikerült visszanyelnie. Amint azonban a ruhát átvette tőle, a már ismerős, meglepően fürge és könnyed mozdulattal lehajolt és megcsókolta a kezét.

— Ezt ne tegye még egyszer! Mondtam már! — Érdesebben pattogtak a szavak, mint akarta, sietve próbálta enyhíteni hatásukat. — Egy nő sose csókolhat kezet férfiembernek.

Az asszony ott állt karnyújtásnyira, meglepő eltökéltségre, női érettségre vallón azt mondta: — Ugyan, mért ne szabadna?... Istenem, ha az én uram ilyen lett volna hozzám, meg a gyerekekhez, én bizony minden áldott nap kezet csókoltam volna neki... Hálából meg szeretetből, hisz az ember egyre kevesebb jóságot kap másoktól... Hát a felesége sose csókolt kezet magának?

— Soha! Nusi önérzetes asszony volt.

— Attól még szerethet, ha önérzetes valaki. Imádhatja is az embert, aki csupa jót tesz vele... — Válaszra sem várva, bement a fürdőszobába.

Az ebédet szokás szerint maga akarta elkészíteni, de az asszony azt mondta: — Szeretek is, tudok is főzni, nem bízná rám?... Maga meg olvashat addig, látom a rengeteg könyvön, biztosan sokat olvas. Mondjam, hogy mit főznék?

— Mondja.

— Láttam a spájzban meggybefőttet, abból finom gyümölcslevest, tejföllel habarva, másodiknak szépen pirult krumplipecsenyét, borssal meghintve, ha szereti.

— Szeretni szeretem, édesanyám értette a módját, de Nusi nem bajlódott vele, nekem meg sose sikerült.

— Ez ízleni fog, meglátja.

— A krumplit meghámozom, jó?... Nusinak is mindig én reszeltem, ha sztrapacskát csinált.

— Minek bajlódna vele, semmi az nekem. Elhiheti, egy ebédfőzés nekem semmiség. Jószerivel pihenés... Akkor indulhat is a könyveihez vagy a kertbe, ahogy kedve tartja.

Kissé furcsának érezte, hogy mindenbe olyan engedékenyen beleegyezett. Lehet, hogy a férfiemberben bevallottan vagy titkoltan, de ott lapuló feudális kényúr kezd felülkerekedni máris, ezért engedi át vita nélkül éveken át beidegződött teendőit, ha van, aki elvégzi helyette?

Lehet, bólintott a gondolataiban felbukkanó kérdésre, és indult a kertbe. Mielőtt kiért a tuják és borókák alagútjából, eszébe jutott: és ha most is ott leselkedik a kerítésnél Liza? Semmi kedve a vele való beszélgetéshez, mert abban biztos volt, egyre kajánabbul nevetne rajta, ha elszólná magát, hogy a merő véletlenségből idecsöppent asszony máris úgy mos, takarít, főz az első napon, mintha évek óta ez volna a dolga ebben a házban. Bement inkább a szobájába, olvasással mindig észrevétlenül repül az idő. Albert Schweitzer Életem és gondolataim című könyvét vette kézbe. A napokban talált rá a központi antikváriumban, ahová gyakran betér böngészni. Igazán olcsó és különlegesen nemes szórakozásává vált évek folyamán órákig nézelődni, válogatni régi és új könyvek ezrei között, s

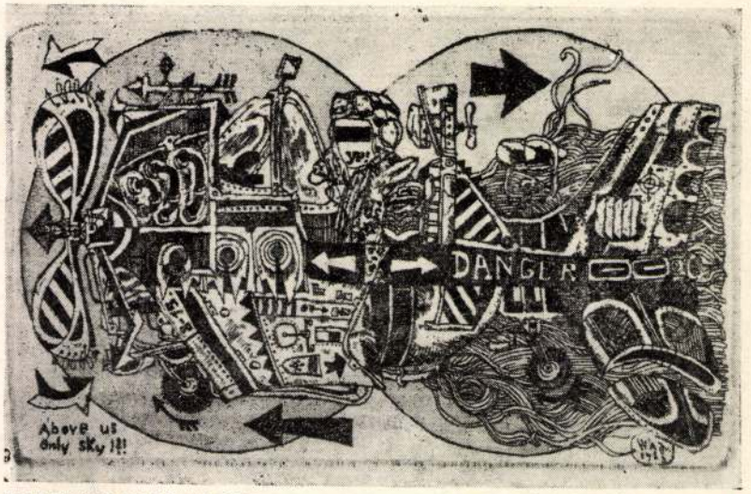

FELETTÜNK CSAK AZ ÉG? WURTZ Á. LÁSZLÓ RÉZKARCA

negyven-ötven forintért több könyvet is megvenni. Nem drágább mulatság ez, mint egy kis fröccsözés vagy sörözés valamelyik harmadosztályú, büdös, ricsajos kricsmiben.

Kezdetben ösztönösen vonzódott a nem mindennapi emberekhez. Szerette olvasni életük történetét, s amikor már világosabban értette, milyen hihetetlen erő, kitartó felkészülés és áldozatos munka szükséges ahhoz, hogy valaki embertársaiért tenni tudjon, attól kezdve már azt tanulmányozta ezekben a könyvekben, mi a titkuk, milyen forrásokból merítenek erőt és bátorságot a hétköznapiak tömegéből kimagasló emberek.

A konyhából beszivárgott a sütőben piruló krumplipecsenye orrcsiklandozó illata. Nyálmirigyei hevesen reagáltak, éhségérzete is nyomban jelentkezett. Biztosan azért, gondolta, mert nem telt el a főzőcskézés közben a különféle szagokkal, ízekkel, azért éri tisztán minden inger. Kinézhetett volna a konyhába, de leintette magát. Egészen ráhagyta az idegen asszonyra, nehogy megbántódjék, azt gondolja, kételkedik a szakácstudományában.

Nem sokkal a delet jelző harangszó után halkan kopogtak az ajtaján. — Tálalva van, tessék jönni! — mondta odakint megállva az asszony.

— Köszönöm, megyek — mondta, s e pillanatban azt gondolta: mennyi furcsaság van e körül az asszony körül. Ez az ebédre invitálás is. Senki így nem hívta őt ebédelni, anyja is, Nusi is más volt. És az ünnepien megterített asztal! Ő is minden étkezésnek megadta a módját, mert tulajdon tapasztalatai erősítették meg számára a régi közmondás bölcsességét: mindennek helye, ideje és mértéke van. Legyen. De ilyen szervírozást sosem csinált. Az asztal közepén most is ott a váza, a két lonckór-ág mellett jázminvirág.

— Én meg észre se vettem, hogy kinyílt a jázmin! — mondta árulkodó örömmel.

— Tálalás előtt megnéztem, mert említette reggel, mennyire szereti — mondta az asszony. — Nekem is kedves, mert mindig eszembe juttatja, amikor iskolába jártunk, az év végi vizsgára bazsarózsát, rózsát, meg kései jázmint vittünk...

Leült. — Hát akkor jó étvágyat... Biztosan nagyon elfáradt, ebéd után alszik egy jót.

— Már beáztattam a mosásra valót... Felgyűltek a kosárban a fehérneműi.

A meggyleves ízlése szerinti volt, a krumplipecsenye pedig különleges. Enyhén sós, borsos ízeivel úgy etette magát, hogy mértéktartásáról megfeledkezett. Az ötödik szeletet visszatette a tálcára. — Olyan ravaszul finom, hogy az ember megtömné vele a gyomrát — mondta elismerően. — Rég ettem belőle ennyit.

Az asszony a dicséretre sem szólt. Némán, riadozó madármozdulataival evett. Amikor az ebédet befejezték, akkor mondta: — Köszönöm szépen az ebédet. Egészségére. — Máris felállt, kezdte átrakni az edényeket, evőeszközöket a mosogatóba. Hátrafordult. — Adhatok egy pohár vizet?... Mert semmi italfélét nem találtam.

— Mert inni ritkán és keveset iszom. Még ribizlibor sincs itthon, elfeledtem hozni. Jó lesz a víz is, persze. A legegészségesebb ital.

Kis tányéron tette eléje a poharat az asszony, s már hozzá is látott a mosogatáshoz.

Feszélyezte az új helyzet, hogy napi ritmusából kimaradtak a konyhai teendők, de kezdjen vele osztozni azon, kinek mi a dolga?

Szó nélkül magára hagyta, hátrament a szerszámos kamrába, mert eszébe jutott, azért is megnézi, valóban olyan ügyetlen volna, hogy egyedül nem tudná felszerelni a kerti csapra azt a kétméteres félcolos csövet a madáritatóig? A helye is ott a zuhanyozóhoz csatlakoztathatóan, lezárva egy menetes dugóval, van is megfelelő hosszú

REICH Károly

Uj Irás XXVIII. évf. 3.sz. 1988

Rajzzal=verset=író

Rajz=költő, rajzzal=verset=író, egyszerű tiszta szó, érett búzaszál: belefeküdtél egy másik dimenzióba! Meghaltál, és nem az a szép, az a szép hogy éltél. Ahogy a búza, az elvetett mag kinő a földből: a fekete kérg=repedésben előbb egy sárga pont=duzzanat, aztán zöld háromszög laphegy, aztán zöld szármagasodás, levél=selyemkard, tű=kúpüstökös kalász=befejeződés! Így voltál: Egyszerű Fűság, Mindennapi Étel, Kenyér a Szemet Kezében. S így vagyunk veled, hisz táplálékunk vagy: Emberek, az ember=emlékezet. S most már feszesen a földbe lazítva: aki azzal voltál tiszta, hogy rajzaidban nem a pusztaság, de a tiszta mosoly=szmejúság vonal=hullása és vonal=társulása erjedt mese=hajnalivá és mítosz=emberivé! S lettél, mint a virágos ág: termés=jövővel habzó ifjúság, a megmaradás küszöbén a hajnal, aranypénz=körmökkel, ezüst=dombhát hajjal. S vagy, mint a fémnyel=üres bánya: fekete érek, vonalak, élek, szögletek mélymagas szivárványa. Íme, az írás, akarr a sírás: telve élet=múlttal, telve halál=jelennel. Takard be a Halál szemét földrész=nagy tenyereddel.

Juhász Ferenc.

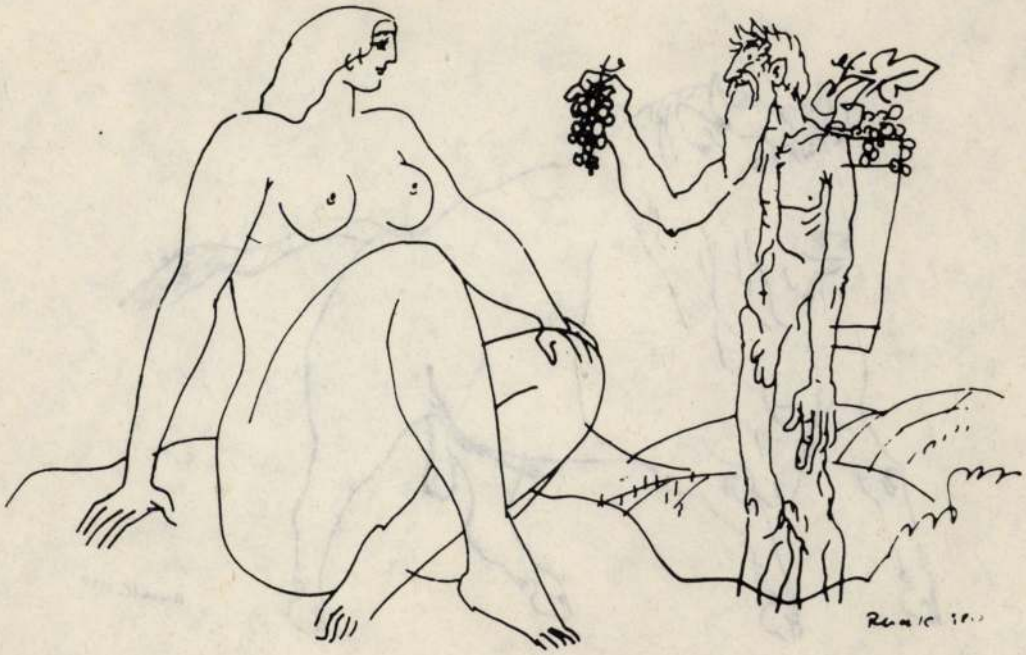

Reink
1978
IX.
13.

új írás

Ára: 17 Ft

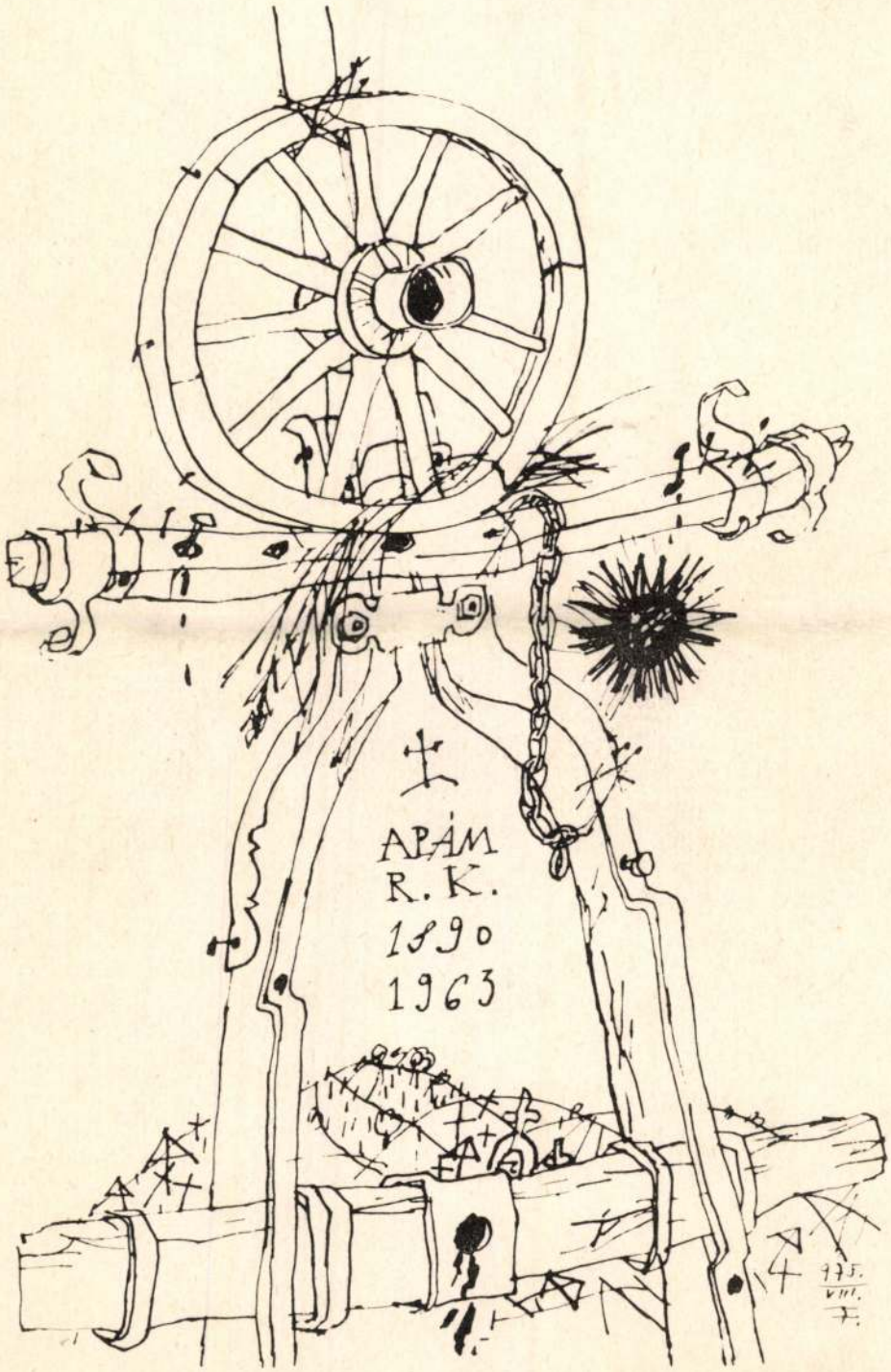

új írás

IRODALMI, MÜVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

XXVIII. ÉVFOLYAM
1988. MÁRCIUS

3

új írás 3
1988. MÁRCIUS

A minden tartalékában mozgósított lélek maga is az ellenállás szellemében kereste humánum értékeinek és eszményeinek védelmét, és ennek az ellenállásnak a fegyvere, mértéke mindvégig az irodalom maradt. Mikor aztán e végső otthonából is kiüldözték, s attól a szerény szereptől is megfosztották, amelyet az irodalmi életben talált, a belső szabadság egyetlen menedéke a költészet: az emlék és az álom lett. Radnóti Miklós költészetének kései korszakában ismét az idill kapta a vezető szólamot: az a valóságos és köznapi idill, amely egy budai kertben, felesége mellett teljesedett be, és az a képzeletbeli idill, amely a kényszermunkatáborban, az „erőltetett menet" poklában rajzolódott ki megtört szeme előtt. Az idill a veszélybe került humánus értékek végső oltalmazójává vált, s mint ilyen, egészen más feladatot kapott, mint az ifjúság bukolikus költeményeiben. A fasizmus és a háború romlásba taszította az emberi értékeket, gátlástalanul rombolta a kultúra és az erkölcs évezredes hagyományait, semmibe vette a művészetet. Radnóti mindezt a költői idill keretei között próbálta megmenteni. Lehetősége igencsak szűkös volt, ereje csekély, a maga köznapi, szelíd világába menekítette a veszélyeztetett művészetet, erkölcsöt és humánumot. „Az idill — állapította meg Ortutay Gyula — éppen arra szolgált, hogy az ember szép és harmonikus, tiszta világát állítsa szembe a fasizmus emberellenes barbárságával." A védekezésnek és ellenállásnak ez a gesztusa ad különös jelentést, más minőséget háborús idilljeinek. Idilleket rajzolt és teremtett, hogy szelídségükben, csendjükben szerezzen érvényt annak az emberi méltóságnak és emberséges életnek, amelyet immár végképp megtagadott tőle a világ. Nosztalgikus idilli fényben jelent meg a múlt, az elveszett ifjúság, a békének az a törékeny korszaka, amelyet az ő számára véglegesen lezárt a háború. A *Tajtékos ég* versei már ilyen háborús idillek, s a „bori notesz" magasra ívelő költészete már arról tanúskodik, hogy a költőnek az emlékben és az álomban kellett biztatást és erőt keresnie.

Az életösztön nehezen adta meg magát, a túlélés vágya belekapaszkodott mindenbe, ami reményt nyújtott, erőt adott. Az érzékek köznapi tapasztalata bombázórajokról, lángoló országutakról, feszülő drótkerítésekről, fegyveres őrszemekről hozott hírt, a képzelet ugyanakkor az otthon és a szerelem mindennél valóságosabb emlékeiről. Az emlék és az otthon vonzásában a költő küzdelemre készülődött, nem akarta megadni magát végzetének, utolsó költeményei az ódák elragadtatott hangján tettek vallomást életszeretetéről, a túlélés vágyáról, hitéről. A rabságban sínylődő lélek különös átalakuláson ment keresztül: ami addig álmaiban kínozta, ami korábban szorongásos rémképeket rajzolt a szeme elé, az most gyötrő valósággá vált, és ami egykor valóság volt, az egyszerű élet köznapi öröme, a szerelem bensőséges biztonsága, annak most az álomban, a képzeletben kellett testet öltenie. Radnóti ebben az imaginárius világban találta meg egyensúlyát, szellemi otthonát, belső szabadságát, mondhatnám, békéjét, ha a béke fogalma nem lenne túlságosan is idegen attól a pokoli környezettől, amelyben utolsó versei létrejöttek. Álomvilágot épített szenvedései köré, de ez az álomvilág tette lehetővé, hogy támaszra találjon az elviselhetetlen gyötrelmek és félelmek között.

Ahogy az imént idézett Negyedik eclogában írta egy jó esztendővel végső elhurcoltatása előtt: *„Az írótáblák elrepedtek. / Szállj fel, te súlyos szárnyú képzelet!"* A képzelet, az emlék és az álom lett a halálra vetett költő végső menedéke, általuk győzte le erőszakos végzetét.

POMOGÁTS BÉLA

KISS TAMÁS

Inferno

„... Igaz is, hova futhat a költő?"
Radnóti Miklós: Első ekloga

Hol jársz te itt, ki hozott ide, Költő?
Ki csalt vagy mily ok, miféle szándék
Dis városába, nagyszombat hajnalán?
Égi-kör-lakó, — kérub-szárnyadon,
Pásztor-Múzsafi, — megkeseredett!
Tán kísérődet rettentette meg
bús Eklogád: a fordított idill,
és itt hagyott magadra?
Egyedül
szálltál oda le, hol az emberek
csak félig azok, alulról vadak,
és bűzlenek, dobognak, érzik a
mindent elöntő szag, a hánytató,
s szívet facsar az elcsúfult vidék.

A hetedik kör ez, vigyázz, menekülj!
Legszűkebb itt a vak gyűrűknek alja,
rablók, vérengzők, zsiványok hada
feni itt a kést, a bicskát, gyiklesőt.
Rád is, — angyali szárnyadat letépik.

S vitt a vagon nem szokott utakra,
tudtad hová, miért. Hisz hiába
integetett szerelmes és barát.
Mert hová futhat a Költő, az igaz,
a gyilkosa elől, mikor halni kell?

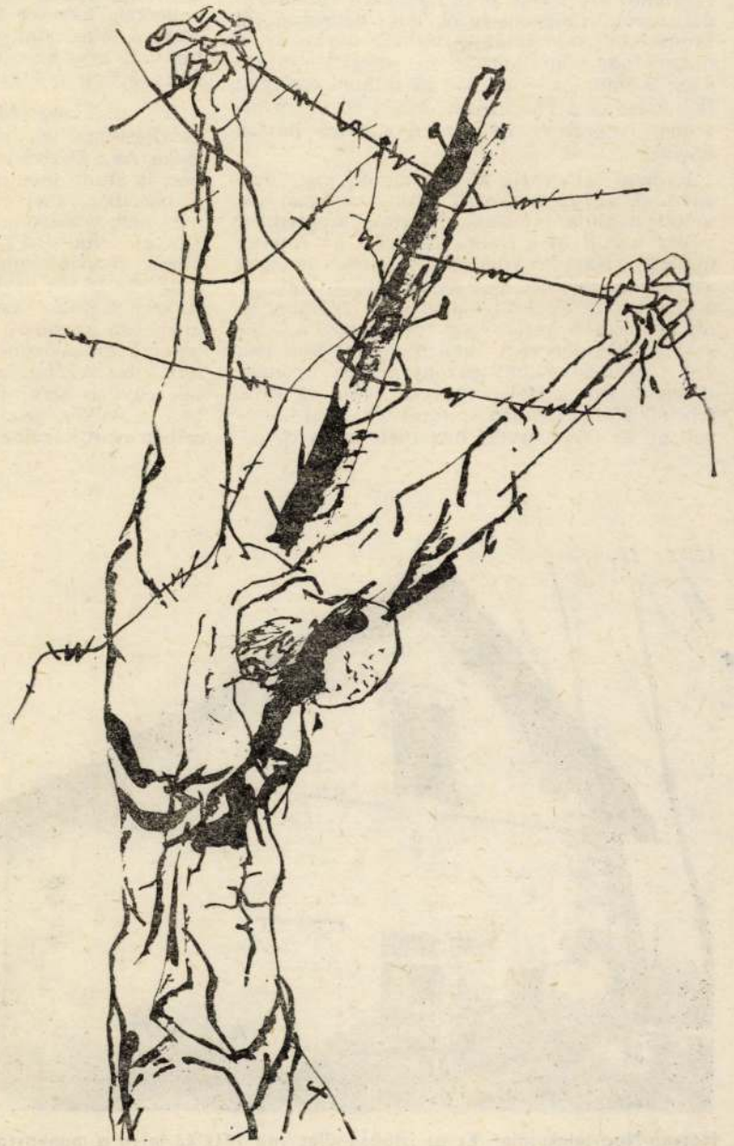

RADNÓTI-ILLUSZTRÁCIÓ

REICH KÁROLY RAJZA

„Ezek antiszemiták?"

Radnóti hatvan-nagytelekmajori munkaszolgálata

Fanni asszony, Radnóti özvegye, szerelmes verseinek múzsája, egy hatvani látogatás alkalmával, 1975 áprilisában

1942 júniusában a munkaszolgálatosok tevékenységére a hadigépezetnek nagyobb szüksége van már, mint az előző években: idehaza fogytán a férfikéz, a frontokon pedig roppant sok tankcsapdát, lövészárkot, géppuskafészket kell ásni. Radnóti Miklós sem kerülhette el az újabb behívást: a SAS-behívó az Erdély nyugati határánál levő Élesdre szólítja „közérdekű munkaszolgálatra". Az idő nagyon szép, a táj itt is épp oly gyönyörű, mint Szamosveresmart környékén volt. A költő közérzete nyár végén, ősz elején még jó, ekkor még bízik a gyors hazatérésben. Szeptember végén kezdi meg az Októbervégi hexameterek írását, befejezni azonban már — a vers alatt szereplő dátum szerint — a Hatvan melletti Nagytelekmajorban tudja.

Az idő múlásával aztán Radnóti Miklós közérzete egyre romlik, az egészségét a nehéz fizikai munka, a gyógyszerhiány és alultápláltság úgy aláássa, hogy egy időre bekerül a nagyváradi csapatkórházba is. Az Ortutay Gyulához írt levele már nagyfokú elkeseredettségről, csüggedtségről, lelki depresszióról tanúskodik, fájdalmát — mint ahogyan azt a nagyváradi csapatkórházban megírt Virágének is mutatja — csupán az otthoni emlékek felidézése és a Fanni iránt érzett szerelem távolból is erőt és bátorságot sugárzó hatása enyhíti.

Radnóti mindmáig ki nem adott, nagy műgonddal, szinte filológusi aprólékossággal vezetett naplója tanúsága szerint, szeptember végén került át a költő Élesdről a Hatvan melletti Nagytelekmajorba. Fanni asszony szerint a naplóban csak kevés utalás található a Hatvanban eltöltött hónapokra, legtöbbet az ott keletkezett három vers mond erről az időszakról (Októbervégi hexameterek, Kecskék, Téli napsütés). Fanni asszony közlése nyomán (Pécsi István a Heves megyei Népújság 1971. február 28-i számában konkrét tényként könyveli el) az Októbervégi hexameterek is Nagytelekmajorban keletkezett. Pomogáts Béla könyve viszont (Radnóti Miklós. Bp. 1977. Gondolat Kiadó) a következőket mondja a vers keletkezéséről: „1942 nyarán újra behívták, ezúttal Nagyvárad környékén, Élesden teljesített szolgálatot. Itt írta szép versét, az „Októbervégi hexameterek"-et, a Hetedik ecloga reménykeltőbb előzményét, amelyet még a természet derűje, a hazatérés bizalma hatott át." (I. m., 152. o.) Maga a költő az alábbiakat írta az Októbervégi hexameterek alá: Élesd—Nagytelekmajor, 1942. szeptember 28—novemben 14. Ennek alapján az látszik valószínűnek, hogy Radnóti ezt a vitatott verset Nagytelekmajorban fejezte be, vagy ott dolgozta át. A másik két verse (Kecskék, Téli napsütés) már bizonyíthatóan nagytelekmajori illetőségű: a „Kecskék"-et 1942. november 12-vel, a „Téli napsütés"-t december 26-val keltezi a szerző. Pécsi István a már fentebb is említett cikkben megszólaltatja Radnóti egykori barátját, Baróti Dezsőt is, aki ezt mondja: „Hatvan volt a dráma utolsó felvonása, amikor onnan elengedték, keveset beszélt erről az időszakról. Azok a félmondatok mégis beszédesebbek voltak több órás beszámolóknál. Értettem, hiszen én is jártam az útját."

A munkaszolgálatosokat két istállóban „szállásolták" el, hatszáz embert zsúfoltak itt össze. Az a hosszú istállóépület, amelyben Radnóti is aludt, még ma is áll, a másikat lebontották már, ahelyett új épült. Mostanában már nem istállónak használják ezeket az épületeket: a hatvani Lenin Tsz szállítási részlege, amely Nagytelekmajorban üzemel, raktárnak rendezte be az egykori istállókat. Boronkai Róbert szállítási csoportvezető-helyettes tájékoztatása szerint a még meglevő régi épületeket a közeljövőben renováltatni szándékoznak a tsz vezetői, lebontani nem nagyon akarják egyiket sem: új épületek emelésére ebben a szűkös, aszálysújtotta gazdasági helyzetben nem kerülne elég pénz. Ezek az épületek téglából vannak, így renováltatva még sokáig megbirkóznak az időjárás viszontagságaival.

Hatvan-Nagytelekmajor. Ez az istállóépület volt 1942/43 telén a munkaszolgálatosok – köztük Radnóti Miklós – szálláshelye

Visszatérve a múlthoz: a munkaszolgálatosokra hat fős őrség vigyázott, a parancsnokuk egy százados volt. E gyér létszámú őrség ellenére sem gondolt a rabok közül szökésre senki: ha innen meg is tudott volna szökni valaki, akkor azt benn, Hatvanban bizonyosan elfogták volna; így még bízhattak a túlélésben, de szökés esetén... A munkaszolgálatosok egy része a pesti úton dolgozott, kábelt fektettek le. A többséget nap mint nap a hatvani cukorgyárba vezényelték. A hatvani cukorgyárat — a selypihez hasonlóan — a Hatvany-Deutsch-bárók alapították a múlt század legvégén. Történetünk időpontjában, 1943-ban még a Hatvanyak kezén volt a gyár: Hatvany Endre, Hatvany Lajos (ő már ekkoriban emigrációban élt), Hatvany Ferenc és Hatvany Irén részvénytársaságot alapítva ellenőrizte a termelést és az értékesítést. A gyár igazgatását egy francia szakemberre, Henrique Oleais-ra bízták. (A munkások maguk között csak Öllé Henriknek hívták.) Kiváló szakember volt, már jó ideje itt élt, jól beszélt magyarul. Egyszerűségéért, közvetlenségéért szerették a beosztottak. A Hatvany-bárók külön főmérnököt alkalmaztak a gépészeti ágazat munkájának vezetésére: ezt a tisztséget a német megszállásig Domány Ernő töltötte be. Volt a gyárban egy általános főmérnök is, őt Mester Mórnak hívták. Henrique Oleais is csak a német megszállásig igazgatta a gyárat, a megszállók ekkor elhurcolták a zsidó vallását meg nem tagadó francia szakembert. A Hatvanyak többségének sikerült elmenekülnie az országból: Hatvany Lajos már hosszabb ideje Svájcban élt, ő a gyárban folyó munkálatokról, változásokról 1938 óta csak levélben, vagy üzenetek útján értesült. Hatvany Ferenc és Endre Portugáliába emigrált, de Hatvany Irén és férje nem tudott időben Angliába távozni: őket még a tervezett repülőút előtt elfogta a GESTAPO, ők koncentrációs táborban pusztultak el.

Nagytelekmajort a cukorgyárral keskeny nyomtávú vasút, ún. kutyavasút kötötte össze.

1980. XII. 19. Televizió 2. müsor 21,00 Ánó

1021

Reich Károly grafikusművész

TV Hiradó 2.

- Az uj évben uj disztáviratokon küldhetjük el köszöntésünket, jókivánságainkat szeretteinknek, ismerőseinknek. A jó hirt a kecskeméti Petőfi Nyomdából hoztuk, ahol a kétszinnyomásu uj ofszet gépen a szines, tetszetős disztáviratok készülnek. Mi tagadás igencsak dijárt az idő a régiek felett. Már-már a távirati köszöntés örömét rontotta, hogy a régen megunt diszitésekkel küldtünk vagy kaptunk disztáviratot. Ezért a Posta a választék bővitése érdekében olyan festő- és grafikusművészeket bizott meg a tervezéssel, akiknek munkája bizonyára kedvelt lesz a lakosság körében. Hiszen például a Kossuth-dijas Reich Károly szines rajzai is diszitik az uj nyodai termékeket. Egyelőre hatféle tipust hoznak forgalomba, összesen 1 millió 800 ezer példányban. És ha sikerük lesz további tipusterveket dolgoznak ki.
Forgatócsoportunk megragadta az első uj disztávirat feladásának sajátos lehetőségét. A Varga Judit tervezte, formájával és jelképeivel a karácsonyfát idéző kedves diszitéssel ez uton küldik kedves nézőinknek karácsonyi jókivánságainkat.

Ha mégis azt a benyomást szerezzük, hogy Kiss Nagy András művészete ismerős, annak az az oka, hogy a magyar szobrászművészet legjobb haladó hagyományait fogja össze, egyesiti szobraiban. Nemcsak a történelmi nagy tónákban, hanem a hétköznapiakban is fennkölt, férfias pátosszal fogalmaz. Egye-gy sulyosabb gondolatkör éveken át foglalkoztatja és azt a művészi érlelődést, gyötrődést jól érzékelteti a kiállitás, amikor a nagy szobrok köré csoportositja a kisebbeket, mintegy gondolati előzményként.
A katalógus Rózsa Gyula kritikus egy régebbi irását idézi, amelyben rokon indittatásunak találja Kiss Nagy András művészetét és Kokas Ignácét. Bizonyára nem a véletlen, hanem a tudatos szervezés eredménye, hogy a Műcsarnok látogatói most meggyőződhetnek e két nagyformátumu kortárs művész világszemléletének párhuzamosságáról.

MEZEY KATALIN VERSEI

Ruhák

Abban a pillanatban,
amikor múló rosszullét után
fölveszem megszokott énemet,
mint egy munkaruhát,
annyi tennivaló vár,
hogy legjobb volna visszabetegedni.
Ki kell szedni a mosott ruhát,
közte a kék fürdőköpeny,
fodros ujjával megbabonázott
annak idején,
lógva a használtcikk-szövetkezet
pultja fölött,
kitüntető helyen
és később szerepe volt
egy találkozásban —
ki kéne dobni már.
Cérnája kikopott,
anyaga kifakult,
Kapcsa lepattogott.
Nem az vagyok már,
aki voltam akkor:
fáradt test-öltönyöm
zárlattal fenyeget,
készül felmondani a szolgálatot,
védtelen hagyva lelkem,
mint űrhajóst elromlott
számítógépruha.
(Tegnap még erővel teli
főztem be a barackot,
ma meg gondot okoz
a szememet kinyitni.)

Anyám mindig tud valami újat

Anyám mindig tud valami újat,
valami titkosat a várható időről,
mert szót értenek vele a növények.
Most azt mondja, hosszú meleg ősz lesz,
mert a fasorban másodszorra is
kivirágzott néhány gesztenyefa.
Ha én is eltöltök a földön nyolcvan évet,
vajon szóba állnak-e velem is
legalább az idő titkosírását ismerő,
tél ellenében virágzó növények?

KÁLDI JÁNOS

Észreveszed-e

A fűszálak megcsókolják a lábad.
A kavics elgurul előled az útról,
nehogy elbotolj.
Két kis fecske szüntelen írja az álomi köröket
tiszteletedre.
A tetők és tornyok úgy mosolyognak rád,
akár édesanyjukra a kisgyerekek.

Észreveszed-e?

Az egész mező tele van
valamiféle pünkösdies, lélekifjító hangulattal.
Integetve lebben feléd
az egyperces ezüstszínű zápor függönye
— ha esik éppen —
a délelőtti rét fölött.
Csupa ígéret a föld és az ég.

Észreveszed-e?

VILLÁNYI LÁSZLÓ VERSEI

Kérdő szobrok

Vésője hatolt belénk, formálva kedve szerint, hát akkor
miért rajtunk kéri számon testünk sűrűsödő repe-
déseit, ijesztő tekintetünket?
Megszegte anyagunk törvényeit, miért csodálkozik, ha
idegenre csiszolt vonásaink újra és újra leomlanak?
Miért csak porba szivárgó vérünk adhat méltóságot?
Még a széttörés sem fog megadatni, nem sírnak darab-
jainknál, elfarag lassan, észrevétlenül.
Neki van joga e földön, bennünk irgalom.

Levél Gulácsy Lajosnak

Mester! Képzelj el egy leszedetlen karácsonyfát, mit
megtart a ragaszkodás és a két szál madzag. Még a
díszek alól lehullott leveleket sem söpörnénk
össze, de énekelne-e újra és újra fiam a csengő-
szóért?
Modern jelmezünkben kitarthatunk okosságunk, terve-
ink mellett, vagyis így válik őrületté a szüntelen
kapaszkodás, figyelve agyunkra, gondosan elkerülve
a kóros megnyilvánulásokat.
Undorodva az elénk vetített képektől, lehunyhatjuk
szemünket, teremthetünk mást, hihetjük azt is, hogy
mindez színesebb és érdekesebb, de a bohócokban
kifordított magunkra ismerünk.
Egy szüntelen ópiumálomban elszürkülnének a színek,
egyre élesebbek lennének a kontúrok, s fölerősödve
éreznénk ablakunkon kinézve a szél hordta szemét
szagát.
Nincsenek lehetőségeink. Amit azoknak gondolunk megté-
vesztő kanyargások csupán, számunkra nincs más
csillagrendszer, nincs más föld, nincs más szétro-
hadás.

JUHÁSZ JÓZSEF

Stratégia

A páfrány sem ott bújt ki a földből,
hol étkükért remegnek az erdei
csízek, hanem ott tört elő, merre
csigák nyálkája ezüstként csillog
egy korhadó tölgy éles könyökén,
vagy foszforeszkál nyugtalan őzek
szimata elé taplós halott ág, ha
jóllaktak fénnyel a gomba-tányérok
s barna galléraik jó hosszúra nőttek.

FRENKÓ ZSOLT

Olyan kék volt

Ma hajnalban olyan kék volt minden
a locsolókocsi talán először vizelt
ilyen kéket a száraz szürke aszfaltra
a tó vize pedig kékségében reszketett
különösen az ékszerbolt neonreklámja
hirdette hidegen dermesztő kékséggel
hogy ez egy fázós borús-kék reggel
mély-kék árvácskák bóbiskoltak a parkban
és az ég alján acél-kék fecskék cikkantak
hogy egy-egy kék-hátú iegyecskét vigyenek
haza fiuknak az ezüst-kék ereszhez
ma hajnalban olyan kék volt minden
— eluralkodott a Kék e nagyszerű reggelen

fülébe súg valamit. A diri megigazítja a nyakkendőjét, a haját elsimítja a homlokából és föláll.

Anyám ijesztően sápadt, ökölbe szorított kezeit az asztalra fekteti, így nem látszik, hogy remegnek.

Az igazgató lassan, de mégis határozott, ruganyos léptekkel felénk indul, mögötte egy jó lépéssel lemaradva jön Balla Gyula. Az ő járása nem határozott és ruganyos, egy kissé előre dől, és úgy néz jobbra-balra, mintha lopakodna. A teremben lassan elhal a zaj, minden tekintet feléjük fordul, a zenekar tagjai mozdulatlanná merevedve várják a pillanatot, amikor el kell kezdeniük a szokásos keringőt.

Az igazgató még mindig jóképű férfi, bár az utóbbi időben sokat öregedett. Azt mondják, teniszezni meg úszni jár, a haja sem kopott még elöl, mint a legtöbb férfinak. Balla például már a feje tetejéig kopasz, pedig vagy tizenöt évvel fiatalabb az igazgatónál. Sok ősz szál van a diri hajában, de ez nem vált hátrányára, sőt. Még a szája körül húzódó mélyebb ráncok sem öregítették, az a fajta ötvenes, akinek rendszerint még szép sikerei vannak a nőknél.

Ahogy azonban közelebb ér, lépésről lépésre öregszik, a bőre sárgás és nyirkos, és a szeme... a szeme ijesztően üres és mozdulatlan.

Megáll előttünk, néma csend a teremben, minden tekintet ide szegeződik. Anyám lassan rátámaszkodik az asztal szélére, hogy azonnal felállhasson, ha az igazgató fölkéri, ne várakoztassa a cihelődésével. Megvan ennek is az íratlan forgatókönyve, így történik minden évben, a nyereségrészesedés kiosztása utáni vacsorán az igazgató mindig valamelyik takarítónővel — vagy négy-öt éve anyámmal — nyitja meg a táncot.

Anyám már félig fölemelkedett a székről, olyan sápadt, hogy attól félek, elájul. Hiába mondogattam neki, hogy vegye ezt a marhaságot könnyedébben, végül is csak egy tánc, azután egész évben a kutya sem szól hozzá többet, nem bírja elengedni magát.

Az igazgató anyámra néz, azután rám, ismét anyámra, és megint rám. Ha legalább egy kis derű volna a tekintetében, de semmi, csak talán egy csöppnyi kényszeredettség, valószínűleg neki is ugyanolyan kellemetlen ez az egész, mint anyámnak, csak ő jobban tudja titkolni. A harmadik-negyedik előtt találhatta ki ezt a nyitótáncot a takarítónőkkel, lehet, hogy jó pontot hozott neki valamihez, azután a többiek máig sem merték abbahagyni, nehogy megszólják őket.

Az igazgató rám néz, alig észrevehetően megbiccenti a fejét. Először nem értem, hogy mit akar, azután egy fél lépéssel közelebb jön, és egy kicsit suta, merev mozdulattal a terem közepe felé mutat, arra, ahol a táncolóknak helyet hagytak a zenekar előtt.

Halk, sóhajtásszerű mormogás támad, anyámra pillantok, értetlen, merev tekintettel néz rám, azután a többiekre, mintha azt kérné, magyarázzák meg...

Hirtelen mélységes nyugalom száll meg, egyszerre fogok fel mindent, ugyanabban a pillanatban érzékelem az igazgató kérdő tekintetét, a felém forduló szemek csillanását, a szoborrá merevedett zenészeket, a néma csendben a csapóajtón át a konyhából behallatszó edénycsörgést, az ételszagot, amely összekeveredett a takarítónők parfümjének erős illatával, még a damasztabrosz simaságát is érzem az asztalra támasztott tenyeremmel.

— Köszönöm! Most nem táncolok.

Nyugodt a hangom, nem túl erős és nem túl halk, nem hetyke, inkább szabadkozó. Pont olyan, amilyennek hallani szeretném.

Az igazgató tekintete riadtan ugrál rólam anyámra, meg a körülöttünk ülőkre, mintha nem akarna hinni a fülének, és tudakolná, vajon a többiek is azt hallották-e, amit ő. Végül még Balla Gyulára is vet egy pillantást, mintha szemrehányás volna benne, valami rendkívüli történt, csikorog az egyébként olajozottan működő gépezet, hogyan fordulhat elő?! Azután szó nélkül sarkon fordul, és otthagy bennünket. Megszólal a zene, néhány pár azonnal kiperdül középre.

Balla Gyula egy pillanatig habozik, hogy az igazgató után menjen-e, vagy nekem mondjon valamit, arrafelé is mozdulna, végül mégis felém lép. A szeme keskeny rés.

— Mi volt ez? — sziszegi félhangosan. — Hogy merészeli?

Ha őt utasítottam volna vissza, biztosan nem fortyogna benne ilyen fehér izzással a düh.

Vállat vonok, egy kicsit elbiggyesztem a számat.

Megölne, ha büntetlenül tehetné, nem játssza meg magát, megölne csupán azért, mert kosarat adtam az igazgatónak, és Balla úgy érzi, ezért a főnöke rá is neheztel. Megborzongok egy kicsit, de a nyugalmamat nem veszítem el.

— Menjen a fenébe!

Hátat fordítok Ballának.

Egy pillanatig úgy érzem, most minden lehetséges, az is, hogy ordítani kezd, vagy leüt hátulról, de persze nem történik semmi. Végignézek a döbbenettől mozdulatlanná merevedett arcokon, végül anyámra pillantok, most tényleg ijesztően sápadt, ásványvizet akar tölteni a poharába, de melléönti, az üveg szája csilingelve táncol a pohár szélén. Mariska szó nélkül tölt neki, azután közelebb tolja a poharat.

LENKEY EMLÉKÉRE **REICH KÁROLY RAJZA**

— Na, igyon egy kortyot!

Olyan furcsa a gyöngéd kedvesség ettől a nagy darab, ordenáré aszszonytól, hogy mosolyognom kell.

Anyám egy hajtásra megissza az ásványvizet, a pohár nagyot koppan, amikor leteszi az asztalra. Hirtelen rám néz, mintha most fedezné föl, hogy itt vagyok, értetlen csodálkozás és ijedtség van a tekintetében.

— De hát miért? — kérdezi elfúló lélegzettel. — Miért kellett?

A többiek közelebb hajolnak „Miért?", még a Mariska férje is fölneszel, és kábán, zavaros szemekkel bámul ránk.

— Mi van? — dünnyögi, és Mariskára sandít, de az asszony most nem törődik vele.

— Miért kellett...? Miért? — kérdezgeti anyám, és egyre sírósabb a hangja. A szeme telefut könnyel, zsebkendőt vesz elő, hangosan kifújja az orrát.

A zene már teljes erővel szól. Balog Jolánt látom néhány pillanatig az összepréselődött tömegben, egy magas, vékony sráccal táncol, a válláig sem ér, a fejét a mellére hajtja.

— Gyerünk haza! — mondja anyám elszántan, és kapkodva körülnéz azonnal, nem hagy-e itt valamit.

Fölállunk.

— Már elmennek? — kérdezi Mariska, de egyikünk sem válaszol neki. A többiek inkább zavartan félrenéznek, nem tudják, hogyan kellene most viselkedniük.

A ruhatárosnő átnyújtja a kabátunkat, anyám kapkodva öltözködik, szeretne minél hamarabb kint lenni.

A zene elhalkul a hátunk mögött. Kilépünk az utcára, szeles, nyirkos, kora tavaszi este van, a lámpák fehér páragomolyagba burkolóznak.

Anyám megborzong, azután belém karol, elindulunk. Lépést váltok, hogy a járásához igazodjam. Sokáig egyikünk sem szól.

— Találunk más helyet... jobbat... — mondom biztatóan.

Nem válaszol. Csak a lépteink zaja kísér bennünket. Azt várom, ismét megkérdezi, hogy „Miért?", de ayám egy szót sem szól.

Reich Károly

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefony: 337-738, 340-726

1973 DEC 24

MAGYAR NEMZET

grafikusi,

1021

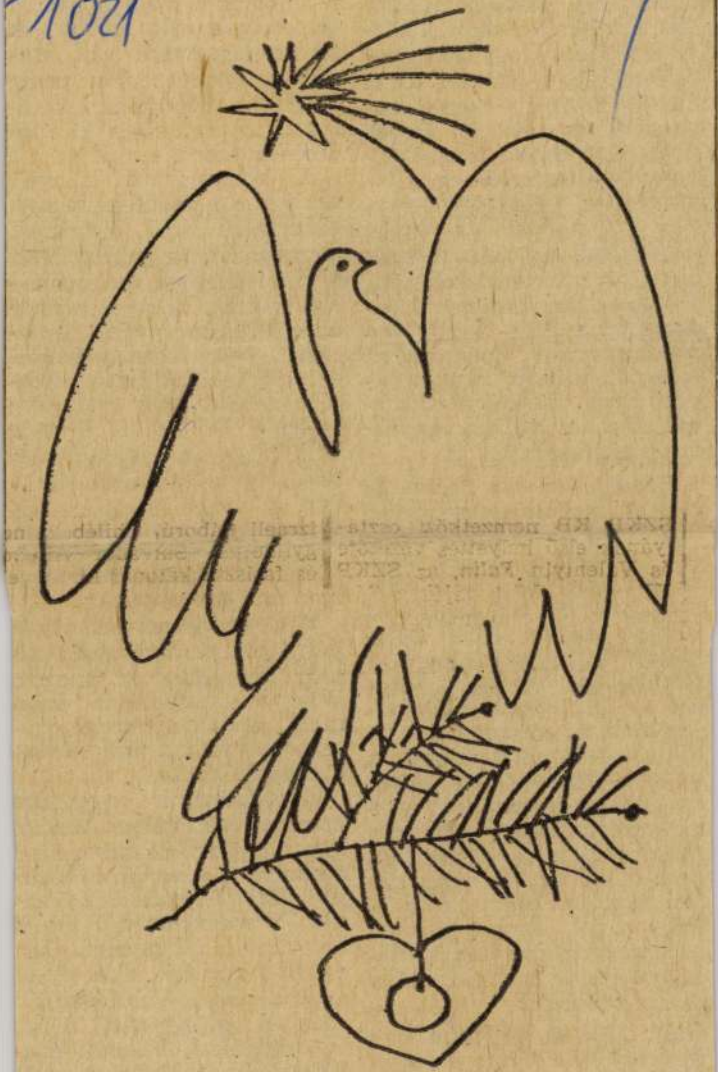

Reich Károly rajza

re, amely
és milyen
illetve kel
Ma a taka
vetlen ene
natkozásáb
alakult az
paganda é
nem elég.
kodunk a
kásban, a nyilvános helyeken a világítási és fűtési energiával, ha nem tesszük ugyanezt a termelőeszközökkel és a termékekkel. Minden használati tárgy egy meghatározott mennyiségű energiát testesít meg, minden tárgy idő előtti elhasználódása és pótlása egyúttal energiapazarlás is.

Hasonló módon lehet és kell vélekednünk a terveink megvalósítását szolgáló minden teendőről. A fogalmak és a gyakorlat közötti összefüggéseket sok helyütt és sokféle módon lehet felismerni. A lényeg az, hogy az állampolgár mindig *ugyanazt az álláspontot* képviselje akkor is, amikor fogyasztóként véleményt mond a vásárolt cikkekről, s akkor is, amikor dolgozóként közvetlenül, vagy közvetve részt vesz ezek előállításában. S ha ezt tesszük, akkor azt is tudnunk kell, hogy a jól végzett munka, az önmagunkért és a közösségért érzett felelősség, nem kampányfeladat.

Az 1980-as program egy év feladatait határozza meg. De a gazdasági év munkája egyben előkészítése a kö-
vetkező évének, s most a VI-

vekben ... tt gondolatok arra biztatnak, hogy mindenki vegyen részt a köz ügyeinek megoldásában s arra, hogy mindenki úgy fejlessze egyéni képességeit, hogy közben érezze, egyedül, a kortársak segítsége nélkül nem tud előre haladni. De azt is éreznie kell, hogy az ő munkájára, tudására is szüksége van a hazának. A közösen végzett munka teszi és teheti az elveinket elfogadó embereket a saját és népük sorsát *meghatározó* tényezőkké.

Meggyőződéssel vallhatjuk hogy nálunk tömegesen élnek ilyen emberek, ők azok akiknek múlhatatlan érdemeik vannak abban az egységben, amely a mai helyzetünkre jellemző.

Társadalmunk egysége nem a mindenben azonos szintű, igényű és véleményű emberek összefogása révén jött létre. Ellenkezőleg. Vannak a marxizmustól eltérő ideológiájú állampolgáraink vannak olyanok, akik egyes vonatkozásban elfogadják másban pedig nem a mi ideológiánkat. Vannak eltérő érdekű emberek és rétegek; vannak más nemzetiségűek, a műveltségi szintben

Reich Károly

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 DEC 31

MAGYAR NEMZET

Grafikusművész

Nemzet 1021 Hétfő, 1979. december 31.

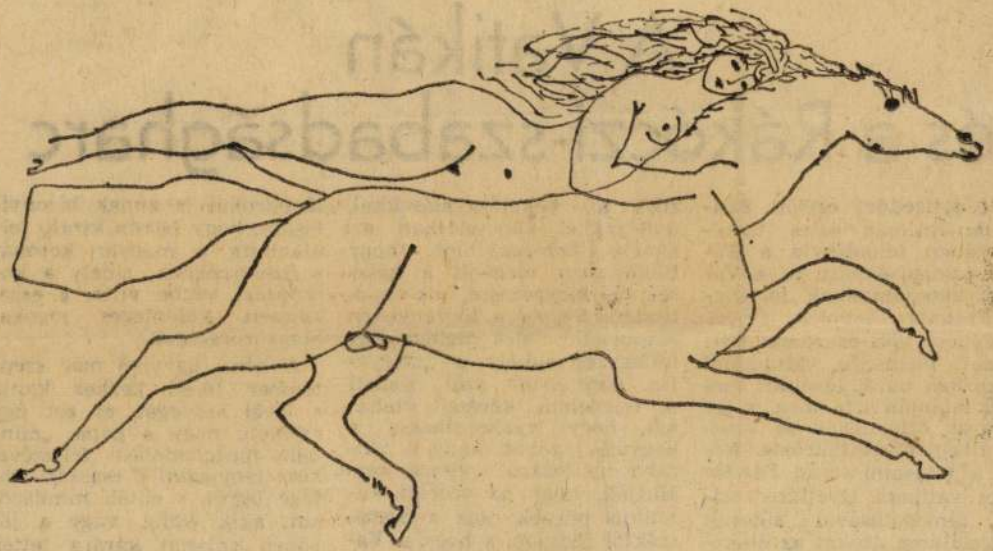

Reich Károly rajza

A Vatikán és a Rákóczi-szabadságharc

Két évtizeddel ezelőtt *Benda* Kálmán jeles tanulmányában feldolgozta a Rákóczi-szabadságharc és a Vatikán kapcsolatainak történetét *Brenner* Domokos, szepesi prépost 1707-es római küldetését elemezve. Munkáját elsősorban hazai levéltári források alapján írta meg, s így a kuruc diplomácia és vezetés álláspontját tükrözte. Római kutatásaim során *Pásztor* Lajos vatikáni levéltáros szíves támogatásával sikerült megtalálnom azokat az okmányokat, amelyek a pápai udvar nézeteit fejezik ki a magyar szabadságharcról. Eddig [illegible] Vatikán külügyi zik a béketárgyalásokkal, amelyekkel kapcsolatban azt akarja bebizonyítani, hogy Rákócziban megvolt a készség a kiegyezésre, de csak tisztességes, és a törvényeken alapuló feltételek mellett. Egy feljegyzés, amely a „tárgyalás pontjairól" szól, rögzíti a fejedelem kéréseit, tehát azt, hogy gyakorolhassa a kegyúri jogokat, amíg a „királyi méltóságot" vissza nem állítják, hogy az erdélyi katolikus püspök csak a Szentszéktől függjön, s hogy a Vatikán kerestesse ki és bocsássa rendelkezésére a levéltárában őrzött Aranybullát. Ez az irat Brenner Rationes

ténetírókat is annak bizonyítására, hogy *István király* felajánlotta a magyar koronát a Szentszéknek, amely a koronázást végbe vitte, s ezzel szerzett különleges jogokat Magyarországon.

A bécsi ügyvivő már szeptember 10-én kézhez kapja a levél szövegét, és ezt úgy értékeli, hogy a pápa, „minden meggondolást félretéve, kész támogatni ő császári felsége ügyét, s elítéli mindazokat, akik eddig, vagy a jövőben valamit kárára tettek vagy tesznek". Santini öröme korai, Salm herceg és a bécsi udvar ugyanis kifogásolja, hogy a bréve hivatko-

Reich Károly

grafikusművén

Kiállítása a Hatvani Galériákban

Heresi Szemle
1984 nept.

1 1021

Reich Károly rajza

nkatársak is.

– Jó közösség van ott nálunk ideotonban. Tanul a főnököm És úgy van az, hogy aki hozk kerül, fiatal mérnök, az is ctában van azzal, az ő iskolai tendei alatt mi dolgoztunk. ncs súrlódás...

Aztán, ahogyan folyik a szó, lerül ez is, az is, a tanulás neze is. Az elköszönés a szórazni induló társaktól, mert monelyett a könyv vár. A családjutó terhek. A sok el nem játtt játék a gyerekkel, a sok el m mondott szó, a sok, más égon — nem a családdal — időgondolat. Nem, a tanulás nem nnyű felnőtt fejjel...

A szavakból addig-addig kivigosodik a szép kép: a segítő emi közösség mellé minden etben odaáll a család is. Segínek átvállalni a terheket a rj, a feleség, s még a gyermek is. És ahol erős a családi kösség, erős a munkahelyi kösség, ott mindig sikerül leőzni a fáradtságot, a megegtorpanást, a munka utáni gy munka melletti tanulás k-sok nehézségét.

Érettségi után? Mi a céljuk a akmunkások szakközépiskolát elvégzett, dolgozó diákokk?

Kistormási Józsefné:

— Talán egy kis pihenő, és nulás tovább...

Bodnár László:

— A „Bánki Donátot" (műszafőiskola) is el akarom végez...

Az ajtón fölirat: érettségi. tik bent ülnek, és sokan mák, a dolgozók iskoláinak diák- — nagyjából negyedmillióian — már a beiratkozásnál rettnek találtattak"... Már a zdésnél, az első megfogalmatt kérdésnél, majd az első jól egfogalmazott válasznál a tus teljességét vívják, felnőtt ódra, emberül.

(vincze)

13/1978. (X. 12.) MüM szám alatt rendeletet hozott a sporttevékenységet folytató dolgozók kedvezményeiről.

Valamennyi sportágban az országos válogatott (A, B, utánpótlás, ifjúsági) keretek tagjai számára a hazai, valamint a nemzetközi sporteseményekre történő felkészülés és versenyzés céljából az OTSH elnöke által jóváhagyott időtartamra rendkívüli szabadságot kell engedélyezni.

Az egyéni sportágakban az első osztályú és az ifjúsági aranyjelvényes minősítésű, továbbá a csapatjátékokban az országos bajnokság első osztályában részt vevő sportolókat munkaidő-kedvezmény és rendkívüli szabadság illeti meg.

Azoknak a sportolóknak, akik olyan országos vagy nemzetközi versenyen szerepelnek, amelyen részvételük munkaidőn kívül nem oldható meg, a versenyzésre naptári évenként legfeljebb 20 munkanap rendkívüli szabadság jár.

Ugyancsak munkaidő-kedvezményt, illetve rendkívüli szabadságot kell engedélyezni a szakvezetőnek, edzőnek, játékvezetőnek, orvosnak, gyúrónak stb., akinek a felsorolt sportolók felkészítésében, illetőleg versenyén való részvétele elengedhetetlenül szükséges. A játékvezetőnek a munkaidő-kedvezményt úgy kell biztosítani, hogy a verseny kezdete előtt egy órával a sportrendezvény színhelyére érkezhessen.

A Magyar Közlöny 1978. október 12-i számában megjelent rendelet ezen a napon lépett hatályba és még egyéb, a fentiekkel kapcsolatos részletes szabályokat is tartalmaz.

tetéstől a lenvászonig) jobban ismerjük a népmesékből, a televízióból, nagyanyáinktól és apáinktól. A gyapot útját annál kevesebben, hiszen hazánkban nem terem gyapot (bár évekkel ezelőtt kísérleteztünk, de nem vált be.) Így tehát importáljuk a Szovjetunióból, Törökországból és Mexikóból. Kísérjük most végig, hogy lesz fonal a gyapotból!

★

A Pamutfonóipari Vállalat miskolci gyárában Liszonyi Zoltán főmérnök a házigazdánk. Az üzemben bemutatja Oprável Lajos üzemvezetőt, aki 18 éves kora óta dolgozik a cégnél, a gyár minden rezdülését ismeri. A beérkező, török és mexikói gyapotból keveréket készítenek, kártolják, tisztítják, majd nyújtják, s megfonják. Az orsózóban már a kész keresztcsévéket csomagolják. Iskolás koromban már jártam fonodában, akkor teljesen más kép alakult ki bennem. Hol van már az?! Most egy korszerű, világos, parkettás üzemcsarnokba lépünk. A kártolóban nincs pihenő, hiszen elszívó berendezések tüntetik el a pihét és a port. (Az egész gyár csehszlovák és lengyel korszerű gépekkel dolgozik.)

A nyújtóba már fehéren kígyóznak a hosszú gyapotszálak. A következő terem a gyűrűsfonó. (Vannak persze orsó nélküli fonógépek, amelyek két lépcsőt, az előfonást és keresztcsévélést kihagyják. Egyszerre végzik a három műveletet. De ez egy másik teremben történik.) A csarnok végén az orsózó és egyben a csomagolórészleg.

Oprável Lajos itt elmondja, hogy az újítócsoport eredményes munkája ez a csomagológép. Azelőtt papírral bélelt faládákba rakták a keresztcsévéket. A csomagolónőknek is kényelmetlen volt, az áru is sérült. Ma: raklapokra helyezik rétegesen a keresztcsévéket, amikor együtt a 90 darab, akkor fóliát húznak rá. A targoncáról a csomag egyenesen a kemencébe gurul, ahol feltáskásodik, fellazul a fólia, majd ahogy a levegőre ér (görgőkön az udvarra) megfeszül, és kemény védőburokká alakul.

Sebők Lászlóné csomagolónő 1962-ben jött a gyárba:

kilencvenszer kellett behajolni a ládákba. Most sokkal könnyebb.

Ördög Lászlóné leszedőnő:

— Egyszer már itthagytam a gyárat, mert messze lakom. Átmentem a kohászathoz, de nem bírtam a nehéz munkát. Itt azért, ha betartjuk a technológiai előírásokat, szépen halad a munka.

Oprável Lajos üzemvezetőtől kérdeztük:

— Milyen anyagot dolgoznak még fel?

— Polietilént és viszkózát. Kísérleti eljárás.

— Kik veszik termékeiket?

— A kötszövőipar, és egy rész a nagyatádi cérnagyárba kerül, további feldolgozásra.

★

Berencsi Miklósné (Erzsike) szakszervezeti titkár telefonja sűrűn cseng, az irodában szinte mindig van valaki.

— Igen, itt intézünk mindent. Most már munkaügyi, családjogi dolgokkal, sőt gyermekelhelyezéssel is foglalkozunk. A vállalat igyekszik sokoldalúan gondoskodni a dolgozókról. Van orvosi rendelőnk, különböző szakrendelések, állandó ügyelet. Az éjszakai műszakot úgy könnyítjük, hogy van egy fél óra teljes üzemszünet. Van gyönyörű könyvtárunk harmincezer kötettel, szép ebédlőnk, jó az üzemi konyha. Az átlagos fizetés 3800 forint. A törzsgárdatagok száma növekszik. Persze, nem tagadjuk, akadnak időnként problémák is, de mindig megfelelő megoldást keresünk. Ilyen például a lakásgondok enyhítése.

A legfrissebb eseményről Liszonyi Zoltán tájékoztat:

— Ez év decemberében adjuk át a leányszállást, amely 36 millióba került. De megéri: dolgozóink tízéves álma valósult meg. Most még sokan vonatoznak, ingáznak, albérletben laknak. Itt kultúrált körülmények között élhetnek. A társalgókban színes televíziót helyezünk el és sok könyvet.

Igy van ez jól: nemcsak a gyapot útja korszerűsödik, hanem azoknak az élete és munkája is, akik fonalat varázsolnak belőle.

Barsy Zsuzsa

RZÉS

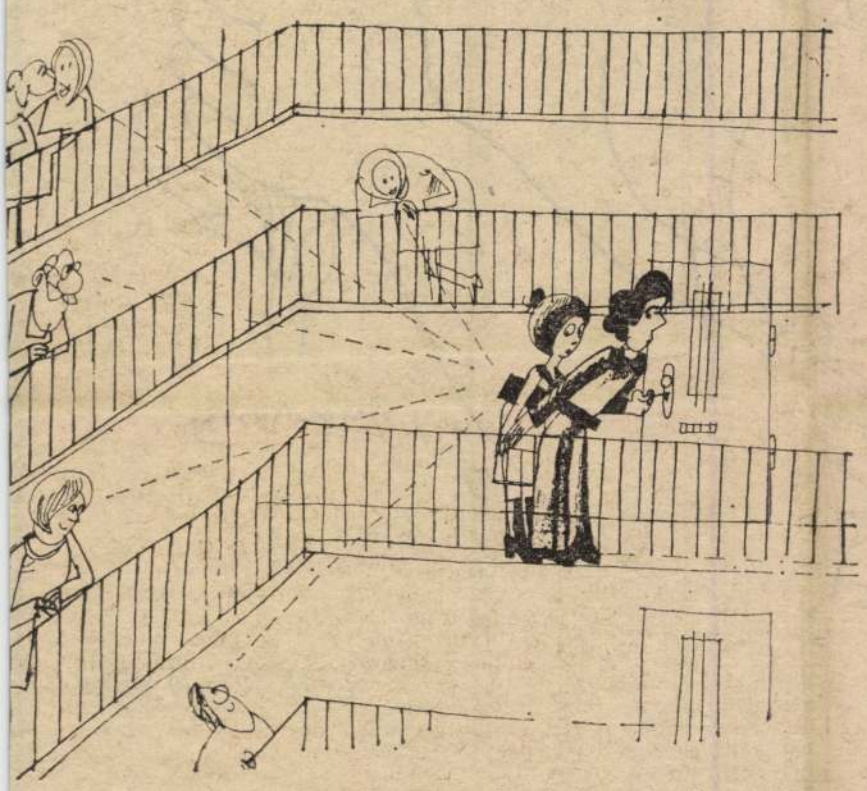

(MÉSZÁROS ANDRÁS rajza)

SZABAD FÖLD

A Hazafias Népfront és a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának hetilapja

Főszerkesztő:
Eck Gyula

Főszerkesztő-helyettes:
Söptei János

Szerkesztőség:
Budapest, Somogyi Béla u. 6. 1978.

Telefon: 138—821

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat Budapest, Blaha Lujza tér 3. 1959

Telefon: 343—100, 336—130

Felelős kiadó:
Csollány Ferenc

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő hivatalnál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. 1900) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215—96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Előfizetési díj 1 hónapra 7.20 forint, negyedévre 21.60 forint.

Beküldött kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza.

Index: 25 777
78—4872

Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető:
Csöndes Zoltán
vezérigazgató

ISSN 0133—0950

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Könyvilág
1973/6.

Reich Károly
1021

Reich Károly illusztrációja Móra Ferenc: Hatrongyosi kakasok c. mesekönyvéhez. (Móra. 212 oldal, kötve 29 Ft.)

Móra Ferenc virágoskertje...

Eszmélő gyermekkorom első nagy találkozása hatévesen esett, amikor édesapám egy vasárnap délelőtt elvitt a szegedi múzeumba. 1933-ban történt mindez, onnan tudom ilyen határozottan, hogy azon az őszön mentem először iskolába. Szerettem apámmal sétálni, mert őt mindenki ismerte, lévén villanyszerelő a városi villanytelepen, s büszke voltam, mert akármerre is mentünk, mindenütt ismerősök köszöntötték.

S ez a csoda nemcsak a városban kísért el bennünket, hanem folytatódott a múzeumban is, ahol a nagy kupolacsarnokban kezelt szívélyes barátsággal egy ősz hajú úrral, akit nagyon megnéztem magamnak, mert szivarozott. Hogy miről beszéltek, akkor sem tudtam, ma sem találom ki, engem a kincsek érdekeltek, s kicsit haragudtam is apámra, hogy miért áll le beszélgetni, itt, a csodák küszöbén. Az ősz hajú úr egy barackot nyomott a fejemre, kívánta, hogy nagyra nőjjek, apám tisztelettel búcsúzkodott, s csak az első folyosóhajlat után súgta meg nekem, hogy az előbb Móra Ferenc igazgató úrral álltunk szemközt.

Mit tudtam én, hogy ki volt Móra Ferenc? Apám bizonygatta, hogy író, de ekkor gyanús lett szememben a dolog, sehogy se fért a fejembe, hogy miképpen lehet valaki egyszerre író is, meg múzeumigazgató is... Hanem azon az őszön, amikor megismerkedtem a betűvetéssel, apám azzal állított haza, hogy nézzem már, mit hozott nekem? Cukorra ácsingóztam, de ő könyvet adott a kezembe. S velem együtt betűzte ki Móra Ferenc ajándékkönyvének címét: *Betűország virágoskertje.*

Igen, én ebből tanultam gyermekkoromban, később is, más kötetekből. Nekünk, szegedi elemistáknak Móra Ferenc fogta a kezünk. Olvastattam a meséket, verseket előbb jóanyámmal, azután nővéremmel, míg aztán magam is elmerültem betűország virágoskertjének sok szép történetében.

És most újra találkoztam gyermekkori boldogságommal. Lapozgatom a Móra Ferenc Könyvkiadó legújabb Móra kötetét, *A hatrongyosi kakasok* bűbájos állatmeséit, egyikre-másikra vélekszem is, hogy ismerem őket, gyermekkorom áhítatából, talán éppen a Betűországból... S éppen ilyennek képzeltem el a mesék szereplőit, mint amilyennek Reich Károly csodálatos színekkel és varázslatos vonalakkal megrajzolta őket.

A könyv, amit kezemben tartok, egy most indult sorozat első kötete. A sorozat szerkesztője, Tótfalusi István ezt mondja:

— Móra Ferenc gyermekeknek szóló írásait sorozatban utoljára az 1950-es évek végén jelentette meg kiadónk. Ez volt az úgynevezett dobozos kiadás, egy-egy dobozban 3—3 kötet jelent meg. Persze azóta egy-egy könyvet többször is újra nyomtak: például a *Kincskereső kisködmön* és a *Rab ember fiait.* És megjelent több válogatás is meséiből, történeteiből. A kiadó azonban úgy vélte, elérkezett az idő, hogy új, korszerű és a lehetőségig teljes válogatást adjon Móra Ferenc gyermek- és ifjúsági írásaiból.

— Az első kötetünk, *A hatrongyosi kakasok* az író állatmeséit, -verseit, -történeteit adja közre, s a könyv megjelölése: ötéveseknek, tehát elsősorban az óvodáskorúaknak szántuk. Most küldjük nyomdába sorozatunk második kötetét, a *Csicseri történet*et, ebben az író kisgyermek történetei — vers és próza — látnak napvilágot. A *Csicseri történet* is az óvodáskorúaknak szól. Úgy tervezzük, hogy évente egy-egy könyvvel jelentkezik kiadónk. Összesen hét kötetbe kívánjuk összegyűjteni Móra Ferenc válogatott műveit az ifjúságnak, hogy még egyszer idézzem a sorozat címét. A harmadik kötet Móra társadalmi, a negyedik az író történelmi elbeszéléseit adja közre, majd ezeket követi a *Kincskereső kisködmön*, a *Dióbél királyfi* és a *Rab ember fiai.*

— Minden könyvet Reich Károly illusztrál. Négy-négy egészoldalas, színes, valamint sok-sok szövegközti fekete, tónusos rajz díszíti a köteteket. E könyveknek nincs külön sorozatjelzése, de Reich Károly azonos stílusú fedélrajzai, valamint az egységes félvászonkötés azonnal felismerhetővé teszi: ez a rég várt Móra-sorozat.

Évente egy-egy könyv, negyvenezer példányban. S ha elfogynak, bizonnyal időben újra és újra megjelennek. Hogy ne hiányozzanak a gyermekkönyvespolcokról, hiszen Móra Ferencnél ki ismeri, ki ismerte jobban a gyermeki lelket?

Sajnos, az a régi ajándékkönyv, a *Betűország virágoskertje* régen elkallódott, ki tudja mikor. Még Kotormány János, Móra Ferenc személye körüli minisztere sem tudott mutatni nekem egyetlen példányt sem, amikor pedig vagy tizenöt esztendeje minden kincsét nekem adta, hogy megírjam a Móra igazgató úr c. emlékezés-kötetemben. Pedig ő aztán sok mindent összegyűjtött: kéziratokat és történeteket, apró kis tárgyakat és emlékezéseket.

Most sajnálom igazán, hogy még nincsen unokám. De maholnap erre is sor kerülhet. Addig is évről évre gondosan félreteszem a Móra-sorozat köteteit.

Takács Tibor

Bernáth Aurél és

emrégiben, a jól megrendezett várbeli kiállításon, majd Pataky Dénes pompás kivitelű albumát lapozgatva, gyönyörködhettünk Bernáth Aurél művészetében. Életművének még teljesebb megismerését szolgáló díszes kötet jelent most meg, amelyben Dávid Katalin művészettörténész színes reprodukciókkal illusztrált gondos tanulmánya mutatja be a mester két monumentális falképét. A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának hozzá-

értő munkája és *nemes* buzgalma nyomán született meg az új Bernáth-kötet. (Az itt szokatlannak tűnő „nemes" jelző külön szándékkal került e könyvismertetésbe, s a kiadó nemrég elhunyt igazgatójára, Nemes Bélára emlékeztet kegyelettel; mert ő tervezte meg s ő indította el munkálatait a tartalmában s külsejében egyképp igényes műelemző sorozatnak, melynek első kötete ez a Bernáth-album.)

Az egyik mű, a „Munkásállam", amely a Magyar Szocialista Munkáspárt központi székházában látható, secco-technikával készült. Egy ország fellélegző örömét, indulatát, fejlődésének ütemét érezteti az épület aulájának hátterét kitöltő falkép. A színek pompája, a rejtett forrású fényvezetés, a mértani formálású városkép, a sajátos térelosztás csak növeli e nagyméretű festmény valószerűségét, amelyen majdnem száz figura — figyelő, elmélyedő arcvonásokkal tolmácsolja az alkotó mondanivalóját; itt-ott csak jelzésszerűen vagy lendületes gesztusokkal szinte eljátsszák a cselekményt: az elmúlt negyedszázad eseményeit.

A Magyar Tudományos Akadémia Régészeti Intézetének lépcsőházát díszítő „Történelem" valószerűen villantja fel az ókortól napjainkig a világ történelmét megörökítő és az emberiség vágyait, álmait kifejező művészet alkotásait.

A pompéji freskóktól Dürer Melancholiájáig, Gauguin tahiti lányától s Delacroix Szabadság-nemtőjétől Szinyei Merse Majális-áig héroszok és angyalok, pásztorok, szentek és katonák, tudósok, istennők s földi asszonyok csoportozata kavarog a képzelt világ és az élő természet színpompás káprázatában.

Egészen más, szolidabb igényű „alkotások" láthatók abban a Móra-kiadványban, amely *Lássuk, mire megyünk ketten* címmel Bernáth Aurél & Szobor Zénó „szerzőpár" munkáját mutatja be. Bernáth ebben a könyvben a gyengéd nagyapa, a gondos, áldozatos tanító szerepében mutatkozik be, aki néhány bravúros vonallal 3 ecsetvonással igazítja ki unokája, a kis óvodás Zénó firkálásait, pancsolását.

Bevezetőjében a mester vonzó modorban beszél „közös" munkájukról.

„... Igazában az ő kusza vonalai indították el bennem azt a szikrányi fellobbanást, ami fényt derített egy-egy pillanatra egy olyan szépségre, aminek jelentkezéséről sejtelmem sem volt..."

Így vált a kis óvodás játéka — az idős művész szenvedélyes szórakozásává. Amellett az is kitűnik ebből a kedves könyvből, hogyan szolgálja a gyermeki játék ösztönössége — a felnőttek irányítása mellett — a valóság megismerését. Egyre több az ilyen kitűnő gyermekkönyv, amelyek nemcsak a szórakoztatás, de a korunkban mind nagyobb eredményt felmutató vizuális nevelés propagálásának s útmutatásának szolgálatában íródtak. A *Lássuk, mire megyünk ketten* című, tündéri kedvességű könyv is közéjük tartozik...

Barát Endre

(Dávid Katalin: Bernáth Aurél két falképe. Képzőművészeti Alap. Műelemzés. 56 oldal, kötve 63 Ft. Bernáth Aurél & Szobor Zénó: Lássuk, mire megyünk ketten. Móra. 80 oldal, kötve 30 Ft.)

Bernáth Aurél Történelem c. seccójából részlet. (Dávid K.: Bernáth Aurél két falképe. Képzőművészeti Alap. 56 oldal, kötve 63 Ft.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 ÁPR 1

Magyar Nemzet

Reich Károly

1021

Reich Károly rézkarca Shakespeare A windsori víg nők című művéhez, amelyet a Magyar Helikon jelentetett meg

...latos ...sok

Moszkva téren ki... végállomása. Ez azonban nem megoldhatatlan, mert a végállomás ebben a kialakításban úgysem megfelelő. Részben balesetveszélyes a leszállóhely, azonkívül erősen akadályozza több 59-es egyidejű beérkezése a forgalmat. Az 59-es eredeti végállomásra helyezése nem lehet probléma, mert a 44-es villamos kiesésével a tér zsúfoltsága mérséklődött, de a 4-es és 6-os villamosok száma is az igénybevétel alapján csökkenthető — sőt véleményem szerint a tér forgalmát gyorsítaná is. A Török utcai szűk szakasz vitathatatlanul problémát jelent, de véleményem szerint nem jobb a helyzet továbbá a Frankel Leó utcán sem. Ezen a szakaszon inkább az autóforgalmat kellene korlátozni, átterelve azt a Duna-parti útszakaszra.

A fentieknél nehezebb a 9-es villamos végállomásának visszahelyezése, mivel ez anyagi áldozatot is jelentene. A Kör... végállomás létesítését nem teszik lehetővé, de Maros utca—Városmajor—Városmajor utca vonalában visszafordítható. A buszvonal módosítását javasolta legutóbb az I. kerületi tanács is.

Jelen javaslatom természetesen nem pótol egy tanulmányt, amely forgalomszámlálási tényadatokat, változásjavaslatokat, járatsűrűség-vizsgálatokat tartalmaz. Lehet gondolkodni betétjáratok beállításáról is. Pl. Móricz Zsigmond körtér—Budafok irányában, de fő vonásaiban a leírt megoldás megvalósításával finomítani és javítani lehetne azt a közlekedési nehézséget, amely a metró belépésével egyes területeken okozott. Mert összességében a metró javította Budapest közlekedését, ez elvitathatatlan, és minél előbb megépül az újabb szakasza, annál kényelmesebb lesz közlekedésünk.

Kézdi Árpád

A névtelen műgyűjtők

A műgyűjtés jövője és *A névtelen műgyűjtő* című vitacikkek jogilag kifogásolják, hogy „képtáraink, múzeumaink 1945 óta néhány kivételtől eltekintve csak igen ritkán tüntetik fel az adományozók nevét... a műtárgyon, a kiállított kép alatt, akár adományként, akár vételként került is állami gyűjteménybe" — „ahogy a világ minden múzeumában szokásos".

...met). Vajon hol vannak most ezek a képek? A Szépművészeti Múzeumban névtábla nélkül?

Az új táblácskák elhelyezésekor azonban gondoskodjunk arról, hogy azok az adományozó *teljes* nevét tüntessék fel, méghozzá *helyesen írva*. Tehát pl. nem „Eszterházy"-nak, mint ahogyan mind a két cikk is írja, hanem *Esterházy*-nak.

Dr. Bölöny József

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Könyvtár
1373/6.
Reich Károly
1021

Reich Károly illusztrációja Móra Ferenc: Hatrongyosi kakasok c. mesekönyvéhez. (Móra. 212 oldal, kötve 29 Ft.)

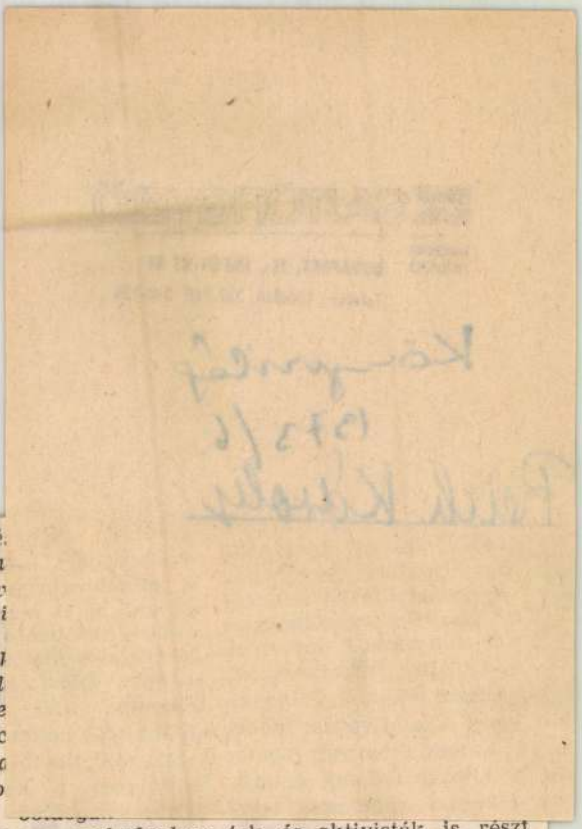

lűvelődé
um Kia
ának v
iniszteri
és közös
gy 1000 l
z iskol
özössége
lungaroc
al újjáva
elyiségb
evelők
irtokukba a szabadpolcos
endszerű könyvtárat.

tek és aktivisták is részt vállaltak

KÖNYVVILÁG

Felelős szerkesztő: Kristó Nagy István
Szerkesztőség: 1051, Budapest, Vörösmarty tér 1.
Telefon: 128—650; 329—736.

Felelős kiadó:
a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése főtitkára
Kiadóhivatal: 1051 Budapest, Vörösmarty tér 1.
Telefon: 328—390; 129—460.

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőnél
és a Posta Központi Hírlap Irodánál
közvetlenül vagy átutalással
Postaszám 1900, Budapest, József nádor tér 1.
Átutalás: az MNB 215—96 162 egyszámlára
Előfizetési díj egy évre: 9.60 Ft, egyes szám ára: 80 fillér
Szikra Lapnyomda. Index: 25 466

Reich Károly, grafikus

Reich Károly: Hitem szerint. Rajzok.

—: Most jelent meg

8.

Népszabadság, Bp. 1977. nov. 30

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

REICH K.

DÉL-MAGYARORSZÁG

1983 JAN 22

1021

REICH KÁROLY RAJZA

ismételhette el az eddig már tizenkilencfélén elmondott mondatot huszadszor.

Végre meghallotta az elnök hangját: Mentő kérdésként kérdezem: mikor volt a honfoglalás?

A diák háborodott azon, hogy neki mentő kérdésre kelljen válaszolnia. Neki, aki mindig négyes volt történelemből! Na, nem, ebből már nem kért, annál is inkább, mert még erre sem tudott volna válaszolni. Hirtelen újra a régi, magabiztos diák volt. Így felelt: „Igazán nagyon kedves, hogy segíteni akarna, de belátom, hogy nem tudok Mátyás központosítási törekvéseiről beszélni. Azt hiszem, megérdemlem az egyest."

Ezzel elégedetten kivonult a teremből. Valószínűleg ezt gondolta: „Csak nem égettem volna le magam, hogy mentő kérdésre válaszoljak, s kegyelemkettest kapjak?!"

TORNAI HELGA

Kikászálódtam pát gyújtottam Birikét meg se nem, miért jött a székbe. Ez a asszony-lány ta kapált a téesz a férfiak sem l lógott a karja. levetettem fejké zottan lógott. Č lami hideg vere árkaiban is fén be menő köhög ták a testét. Il sában is újra szorítás, feszíté keze fájt. „Ez het" mondta, olyan, mintha kálnák". „Másl ilyen?" „Nem, kellene talán még rosszabb" ványon takaróv gasítottam a f mel mégis átku a kórházba vis rázta a fejét.

Reich Károly 1

Két csókolózó galamb egy befonódó finom, nyughatan kontúrja mintegy emblemaként díszíti a Képzőművészeti Kiadóvállalatnak azt a vonzó szépségű albumát, amely a Petőfi emlékévkapcsán a költő 17 szerelmes versével, a kor hangulatát idéző tipográfiával Reich Károly 20 rajzát nyújtja át az igényes olvasónak.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 89 old.

Reich Károly

A „Befordultam a konyhára" c. köl-
teményhez készített illusztrációján a
költő ötöleli a lányt, a pipája füstje
szivalakban keringőzik, a boldog pár
fölött nagy, görbehátú galambok csó-
kolóznak. Szó sincs itt valamilyen ese-
ményről, itt a költemény benső valósága,
megalkotásában is szimbolumként szár-
nyaló szépsége a lényeg.
Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi
Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 89 old.

Reich Károly 3

A többi illusztrációnál is ez a koncepció vezeti. A szimbolikus értelmet hangsúlyozó két galamb motívuma, hasonló kompozícióval együtt, még néhányszor visszatér a kötet képei között. A „feleségek felesége" illusztrációján az előbb emlitett kompozíciós elemek szinte makrokozmikussá (válnak) tágulnak.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez

Alföld 1973/1 89-90 old

Reich Károly 4

Azáltal, hogy a galambok a költő és szerelmese hátára szimulva, mintegy szárnyat adnak nekik, lábaik alatt pedig rózsabokor fakad, lent a Nap meg a csillagok. A legnagyobb betelje-zülés, az igazi „égi szerelem" fejeződik ki a képi megjelenítésben, túl a költe-mény „enyelgő" játékos jellegén.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztra-ciói Petőfi szerelmes verseihez

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 5

A szerelmes fény és feleség tökéletes egysége, szinte az antik Philemon és Baucis történetére emlékeztető mitikus összetartozásban fejeződik ki az „Ally meg, feleségem" ~~m~~ verset magyarázó képen. Az egy fa törzséből fakadó két ág: a fény és feleség, s hogy ez a fa mily magasságokba ér fel, azt azzal bizonyítja a művész, hogy a galambpár is alattuk repül.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly
A játékos hangulatú versből így lesz 6
nagyszerű szimbolum, az emberi összetar-
tozás páratlan szépségű himnusza... Kü-
lönös módon alakul át ez a kompozíció ez
a szimbolikus kompozíció „A négyökrös
szekér" szövegéhez csatlakozó képen. Itt
már külön fatörzsből nő ki a női és a
férfiarc, de tekintetük összekapcsolja őket, míg
lent ballag az ökrösszekér, s fenn jár a Hold
s a csillagok.
Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi
Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 7

Az elbeszélő és a szimbolikus elem (vagy ahogy egyesek ma mondanák: a „denotativ" és a „connotativ" egysége) talán legsajátosabban a „Beszél a fákkal a bús őszi szél" illusztrációján jelenik meg. Lent a költő keblére hajtva fejecskéjét alszik felesége, előttük a fa, melynek ágait megrázza a bús őszi szél, legfelül a költő látomása: a szabadságért zászlóval, kezében kivont karddal rohanó lovas, aki nem lehet más, mint maga a költő.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 8

A „Fa leszek ha" gondolatát viszont úgy magyarázza a grafikus, hogy az összeborulo pár fölött virul ki a fa, s a madárka énekelve üdvözli a napsugarat. A nőalak úralja az „Amióta szerelembe" illusztrációját, feje alatt a Hold s a csillagok, előtte a köszöngető Petőfi. Az „Uton vagyok, nem vagy velem" rajzán a vándor költő már jelentéktelen mellékalak a Kedves menny benyúló mellképe alatt.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

1973

Reich Károly 9

Petőfit idéző világának igen vonzó kö-
rébe hartoznak azok a rajzok, amely eken
csak a „muzsa" szerepel. A „Szabadság sze-
relem" alakja a művész képzeletében, mint
babérágat tartó imagas, karcsú nőalak
jelenik meg, feje fölött galambbal.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrá-
ciói Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 10

Petőfi szerelmi hiájának egyik gyöngyszeméhez, a „Minek nevezzelek"-hez olyan nőalakot rajzolt a művész, amelyik valóban galambszerűvé vált, ha nem is a tekintete – ez képileg aligha érzékeltethető –, pompás hajkoronája alakult galambpárrá, körötte pedig „A száraz téli fák zöld lombokat bocsátanának... mert énekel a csalogány."

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 11

A magányos nőalak gazdag vállózatokban jelenik meg Reich Károly illusztrációi között. A „Szeretlek kedvesem" c. költeményt a kötetben kivételesen két illusztráció is ékesíti. Az első erősebben szimbolikus jellegű: a képen az imára kulcsolt férfikéz virágokat tart, s a csokorból a kedves arca bukkan fel. A másikon egy valóságos asszony jelenik meg virágokkal hajában, kezében, lába alatt. Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 12

Ellentéte ennek a „Rózsabokor a domb-oldalon" illusztrációja; ez egy Flóra-virágasszony; népi virágmotívumokból virul ki a teste, feje ragyogó Nap, melynek tükörképét lába alatt folyó ringatja. A „Reszket a bokor mert" nőalakja is virággá változott. Hasonló kompozíció díszíti az „Ej van" c. költeményt; itt a nőalak kozmikus szimbolumok egysége: a Hold, a csillagok, a virágok mind-mind a Kedvest koronázzák.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 13

Még inkább leegyszerűsített, hangzulyozottan szimbolikus értelmű illusztrációk azok, amelyekben a Kedves csak mintegy álomkép jelenik meg, csupán az arcát láthatjuk. A „Szeptember végén" illusztrációján a kerti virágok közül két kérlelő kéz nyúl ki a magasba, hogy megérinhesse az imádott nőnek a Hol fölött lebegő fátyolos arcát.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 14

Rendkívül finoman érzékelteti a bucsúzás s a megtartani-vágyás feszültséggel teli egységét a „Hull a levél a virágról...” illusztrációjában. Lent a rózsafa mellett a szárado ágga váló két esdeklő kéz, fent a nagy hullló levelek közt a Kedves arca, – ez maga a Hold; legfelül a csillagok közt a messzeszálló madárka.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90old.

Reich Károly 15

Realista, a Természet kimeríthetetlen szépségéből kölcsönzött szimbolumrendszerében talán a legtisztább hiraiságú rajz az „Augusztus 5.-dikén" első illusztrációja. A költő eljegyzését ünneplő vers kezdő akkordjait két összefonódó rozsabimbó jelzi, melyeket úgy köt csokorba, hogy a csokor az elválaszthatatlanul összekapcsolt két szív körvonalát mutatja.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90 old.

Reich Károly 16

A másik illusztráción már a létezés három szférája; a virágok, a csókolózó galambok sa mennybolt csillagai jelképezik a költő szerelmi mámorát, amelyről azt írta: Égbe vitt... a föld alattam
Végtelen mélységbe vesz.

A látszat ellenére sem volt könnyű feladat Reich Károly számára Petőfi szerelmes verseinek illusztrációja.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 90-91 old

Reich Károly 17

Petőfi népi természetérzésből kivirágzó csodálatosan naiv egyszerűsége a modern művészi látás komplikált képkapcsolásokat kedvelő szimbolizálásával nehezen olvasztható maradéktalan egységbe. Nyilvánvaló, hogy egy mai művész nem a szó szoros értelmében vett illusztrációra törekszik, ha Petőfihez akar közeledni, hanem a szó eredeti értelmében véve illuminációra, vagyis a költő gondolatainak benső értelmét akarja megvilágítani.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 91 old

Reich Károly 18

Őszinte, tiszta természetérzése kitünően alkalmas erre a feladatra. Természetesen minden illumináció egyúttal interpretáció; nemcsak Petőfi érzéseinek képi áttétele, hanem a mai szemlélet nyelvére történt átfordítása, helyesebben áthangolása. Így válik egy kissé Petőfi bírája a modern képzőművészet nyelvére hangolva a modern költők - különösen Juhász Ferenc szemléletével rokonná.

Kádár Zoltán: Reich Károly illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 91 old.

Reich Károly 19

Ugy érezzük azonban, ez nem zavarja sötélő segíti azt a művészi élményt, amelyet Petőfi a mai olvasóra gyakorolhat. Más-részt az az érzésünk, hogy Reich Károly – talán paradox módon – minél egyszerűbb, áttetszőbb képekkel világít be egy-egy Petőfi vers mélyébe, annál szélesebb távlatokat nyit meg számunkra; a képi „sűrítés" művészi eszköze az a kulcs, amely a végtelenbe vezető ajtót kinyitja.

Kádár Zoltán: Reich illusztrációi Petőfi szerelmes verseihez.

Alföld 1973/1 91 old.

Reich Károly 1.

A mosolygó róka miatt jöttem. Szeretnem megmondani, hogy az a sanda ravaszdi szinen talált. Minden porcikájából meselő vidámságárad: És a a cérnalábú csóka a róka fejen... Ránéz az ember és mosolyog. Nagyon szépek a gyermekkönyvillusztrációi, Reich Károly. Nézze... örülök. de az a helyzet, hogy elég rosszul tűröm az ilyesmit...

Némethi György „Mesebeli" beszélgetés.

Ország-Világ 1973/27 18 old.

Reich Károly 2

Dicséret, interjú, nyilatkozat... Nem az én
műfajom. Szeretem magam körül a csen-
det. Csendet és harmoniát, kívül-belül. Csak
ilyen körülmények között szeretnek megszü-
letni a rajzaim. Nyugodt, sőt boldog ember-
nek látszik... Ki tudja... Annyi bizonyos, hogy
szerencsésnek érzem magam, mert azzal a te-
vékenységgel keresheten a kenyeremet, ame-
lyet a legszívesebben üzök: a rajzolással.
Némethi György: „Mesebeli" beszélgetés.

Országi-Világ 1973/27 18 old.

Reich Károly 3

Azt mondta születnek a rajzai. Így van, így kell hogy legyen. Ezt fedezi fel a szemlélő a puhaléptű nyulak, a gombszemű madarak élettel teli elevenségében, a virágok gyengéd vonalában. S erről szól Szij Rezső, Reich Károlyról írt tanulmányában: ... „Az ifjúsági irodalomban Krilovnak Szabó Lőrinc által fordított, s két kiadást is megért Válogatott mesék cimű művéhez rennek állat figurákat rajzolt.

Némethi György „Mesebeli" beszélgetés

Ország - Világ 1973/27 18-19 old.

Reich Károly 4

Ezek éppúgy, mint magúk a mesék, egy-
egy velős életigazságot illusztrálnak. Nem-
csak rajzi tudása meglepő, hanem huma-
nizáló képessége is, amely Csanádi Imre
Kis verses állatvilágában is kitünően érvé-
nyesült. Az állatfigurákban sokszor em-
bert vélünk látni, oly erős Reich karakte-
rizáló képessége..." Ezt mondja a művésztör-
ténész.

Némethi György: „Mesebeli" beszélgetés.

Ország-Világ 1973/27 19 old.

Reich Károly 5

S vajon ismeri-e a legilletékesebbek, a gyerekek véleményét? Egyelőre, sajnos, nincs olyan forum, ahol meghallhatnám a gyerekek véleményét. Néha egy-egy levél... Mindazonáltal azt hiszem, jól megértjük egymást. A könyvek elfogynak, több kiadást is megérnek, s ez is valami. S ha gyerekvéleménnyel nem is, de egy „külhoni" elismeréssel szolgálhatok, amely azt hiszem, közvetve engem is érint.

Némethi György: „Mesebeli" beszélgetés.

Ország-Világ 1973/27 19 old.

Reich Károly 6

A Corvina üzletszerzőjének mondta nem-
rég egy tekintélyes angol kiadó képviselője,
hogy évek óta figyeli a magyar gyermek-
könyveket, s szerinte ezek igen jó szinvona-
lat képviselnek. Kissé keserűen tette hozzá,
hogy nálunk- és általában a nyugati könyv-
piacon- szinte kizárólagos, elsődleges szerepet
játszik az üzleti szempont, s ez gyakran hát-
térbe szorítja a művészi elképzelést.

Némethi György: „Mesebeli" beszélgetés.

Ország-Világ 1973/27 19 old.

Reich Károly 7

A már bevált sablonok „fütnak", s a rajzoló alkalmazkodni kénytelen – vagy alkalmazkodik helyette más... Úgy tudom a Corvina utján külföldre is eljutnak könyvei? Igen; több nyelven is napvilágot látott az Arany A.B.C, aztán az Arany 1×1. Szeretem ezeket a kis „idegeneket". Az ember elképzelheti, hogy üzent valamit a nagyvilágba is.

Némethi György „Mesebeli" beszélgetés.

Országi-Világ 1973/27 19old.

Reich Károly 8

Egy-egy szép könyv komoly szerepet játszhat a gyerekek ízlésének alakulásában... Talán szerény telenség lenne kisajátítanunk a „hatás" jogát, hiszen ott van a rajzoktatás, s az esztétikai élmények sokasága. Minden ami körülveszi a gyerekeket, hat, így természetesen a könyvillusztráció is. S nem mindegy mit adunk a kezükbe: édeskéset, elavultat, fércmunkát, vagy művészi ihletésű, friss levegőjű alkotásokat...

Némethi György: „Mesebeli" beszélgetés

Ország Világ 1973/27 19 old.

Reich Károly 9

mondja Reich Károly, aztán mintha megbánná, visszahúzódik mesebeli csigaházába, elbújik a medvéi, rókái, erdei virágai mögé, és onnan mondogatja, hogy amit ő művel, az nem a „Grand Art", nem a nagystilű művészet, ő csak... Pedig tudjuk, hogy a felnőttek számára is van mondani valója. Az élet, az élő világ szépségéről vall pompás testű, csillagszemű lovaival, lágy, lírai és mégis erős nőalakjaival.

Némethi György: „Mesebeli" beszélgetés

Ország-Világ 1973/27 19 old

Reich Károly. 10

Néha plakátot is rajzól; legtöbb az anyák napjára készített plakátját láthatták a falakon. A karácsony táján szétkapkodott „minikönyves" Petőfi Szerelmes verseket Reich Károly illusztrálta, s nemrég jelentette meg a Képzőművészeti Kiadó „Pastorale" cimű kötetét. A kiadvány eidekessége, hogy valamennyi rajza egy korházi tartozkodás ideje alatt készült: sikeres menekülés a testi fajdalom és a félelem elől, az életről zengő szépség halhatatlan birodalmába.

Németh György: „Mesebeli" beszélgetés.

Ország. Világ 1973/27 19 old.

Reich Károly

nekrológia. A megemlékezés felsorolja Reich életét, irodalmi munkáit, kiállításait, kitüntetéseit.
A művész 1988. január 7-én hunyt el.

Reöthy Ferenc: Reich Károly 1922-1988
Somogy, 1988. 2. sz. 63-64. l.

Reich Károly

rajzai illusztrálják a Somogy

1988. 2. es számát.

Rajzok: 1.) Orfeusz és Euridike (belső borítón)

2.) Illusztráció Ady Endre „Nóta a halott szűzről" c. versének (64. l-on)

3.) Virágszedő

Somogy, 1988. 2. sz.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Reich Károly
ALFÖLD
1965
1021

Az Alföld képcsarnoka

REICH KÁROLY

Volt napszámos, kifutófiú, kereskedősegéd, dekoratőr, aztán elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát, s bár a végbizonyítványt elfeledte kikérni, ma már Kossuth-díjas grafikus. Mesés- és tankönyvek illusztrálását éppoly komolyan veszi, mint a világirodalmi remekműveket, semmilyen szöveg sem idegen tőle, ha tárgya szerint békés szándékú, s ami nem kíván expresszív kitöréseket. Ami tehát harmonikus az író célkitűzését és művészi formáját illetően. Gárdonyi Gézát azért szereti, mert az író is Karádon kezdte mint fiatal tanító, s ahova semmi nélkül érkezett, mint maga Reich Károly is kereskedő tanoncnak. Móra Ferencet meg azért, mert ahogy az író érezte, látta és ábrázolta a magyar népet, ugyanúgy érez iránta és hordozza magában annak búját, gondját maga Reich Károly is. A tucatnál több Móra-kötet illusztrálása így érthető. Az sem véletlen, hogy Móricz Zsigmond Boldog emberét annyira szereti, s hogy kétszer is megillusztrálta (1952), s hogy a Légy jó mindhalálignak három kiadásához is újabb és újabb rajzokat készített. Dickenst éppúgy illusztrált, mint Jókait, Mikszáth-ot, Krlezsát, Solohovot, Th. Mannt, közben élő magyar írókat (Veres Pétert, Szabó Pált, Füst Milánt, Szabó Magdát stb. (Életünk 1960.), valamint mai külföldieket a világ minden tájáról (Nagyvilág, 1960.). Balassi-, Petőfi-, Babits- és József Attila-illusztrációit pedig a Petőfi Irodalmi Múzeum őrzi.

Noha az állatok nyelvén pályája kezdetétől fogva kitűnően értett, s erről többek közt a Krilov–Szabó Lőrinc: Válogatott mesék című kötethez készült rajzok tanúskodnak (1952, 1959), mégis meglepetésként hatott, amikor 1964 tavaszán a fővárosi Dürer-teremben zömmel lovaskompozíciókat állított ki. Az ember és az állat (ló) közötti kapcsolatot s hogy ez mily intenzív lehet a gépkorszakban is, hitelesen és őszintén jelenítette meg a grafika nyelvén. Úgy hatott a kiállítás anyaga, mint egyetlenegy témáról szóló variációsorozat, színgazdag és üde népdalcsokor, amelynek szépségeit csak a magas rendű műízlés tudta igazán értékelni.

Reich Károly 43 éves, Balatonszemesen született 1922-ben. Kétszer részesült Munkácsy-díjban (1954, 1956), a Kossuth-díjat 1963-ban kapta.

SZÍJ REZSŐ

KÖNYVEK KÖZT

Simon Zoltán: Halotti beszéd

Székelyhídi Ágoston: A mű és hatása

Kovács Kálmán: Átlóján az űrnek ... (Fehér Ferenc: Esővárók)

Borbély Sándor: Szakonyi Károly: Túl a városon

Bán Imre: Nemeskürty István: A magyar szépprózа születése

Poór József: Gondolatok a vallásról

Csűrös Klára: Louis Aragon válogatott versei

Halotti beszéd Bóka László fölött

Tudtuk és tudta, hogy súlyos beteg. A Harag nélkül versei mutatják, hogy „érlelte az idő", készült a halálra. De tel lehet-e erre egyáltalán készülni? Az Esti Hírlap október 29-i számában még terveiről nyilatkozott: készülő regényéről, színdarab- és filmtémáiról. „Az orvosok többé-kevésbé egészségesnek nyilvánítottak – mondta –, újult erővel vetem magam a munkába". Nem tudhatta, hogy ez a megújulás már a végső energiakészlet robbanásszerű elégését jelentette.
Igazi literátort veszítettünk el halálával. Kutatta, tanította, művelte az irodalmat – tudós, tanár, művész volt egy személyben.
Az alkalom azt kívánná, hogy felsőfokú jelzőkkel illessük esszéit, regényeit, kritikáit, de így szelleméhez lennénk hűtlenek, mert nem tanulmányai, regényei jelentik teljesítményének a csúcsát, hanem egyénisége. Sziporkázó szelleme, iróniája – ami verseiben oly gyakran fordul önmaga és munkája ellen –, zseniális nyelvi készsége, stílusa, az az exegi monumentum, melyet nem kezdhet ki a „rohanó idő".
Ha valaki méltánytalannak találná sorainkat, hadd idézzük emlékezetébe e tudós-művész önítéletét:

Még egy csepp sót teszek bele
és valami kevéske gyömbért.
Mert ezért vagyok a világon,
nem kevesebbért, nem is többért.

Valóban csodálatos íze, zamata volt ő annak a szűkebb világnak, melybe eszmélésétől kezdve beletartozott: az irodalomnak.
Utolsó, Harag nélkül című kötetének itt következő kritikája még életében készült, de változtatás nélkül közöljük, mert kéziratban még Ő is olvasta, s köszönettel fogadta.

Poeta ludens – ez az első benyomásunk. A sok felkészületlen kísérletező költő bicegő metrumai, csikorgó rímei után végre egy lírikus, aki a versnek is, a nyelvnek is „professzora". Professzor, de nem professzoros: játszik az ötletekkel, a verssel,

1021

1977. III.2. 18.30. Sné.

Esti Magazin

- Képzőművészet. Reich Károly grafikusművész 30 rajzát láthatják holnaptól a Csók Galériában. A kiállitás meghivójában a nagyokra jellemző szerénységgel irja a művész. A most kiállitott rajzokat a magam kedvére készitettem, azzal a reménnyel, hogy esetleg másoknak is örömet szerezhetek velük. A tárlat első látogatói közé tartozik Szatmári Ilona.

- Reich Károly három évtizede hű önmagához. Tusrajzainak fő témája most is az eszményien szép testü fiatal nők, klasszikus és modern milliőben, környezetben, no és a lovak. A tüzes telivér artisztikus lovak. Az eszményi szépségü női aktoknak és a gyönyörü arányos testü lovaknak bizonyára meghatározó jelentősége van Reich Károly

Reich Károly grafikusművész

grafikáiban, művészetében.

- Minden ember életének nagyon jelentős meghatározója a gyerekkora. Apám bognár volt és nagyapám kocsifényező, szijjártó és kárpitos.

- A Balaton partján, Balatonszemesen.

- Igen, és a mi vidékünk, ugye minden elfogultság nélkül mondhatom, hogy a Dunántúl, az egy varázslatosan szép vidék, döntő meghatározója volt az én belső emberi kialakulásomnak, pontosabban azt a képességet, ami szükséges az én mesterségemhez, talán ez az időszak és ez a környezet, ez a világ, ez a természettel való közvetlen kapcsolat, és együttélés, talán ez művelte ki bennem a szépség iránti szeretetet. Azidőtájt gyarapitott kincseimből gazdálkodom ma is.

- És az eszményien szép nők, mindig fiatal nők.

- Ó istenem, csak ismételni tudom, a teremtménynek a legcsodálatosabb alkotásai és valami megmagyarázhatatlan oknál fogva, sértő ne legyen, a lovakat is olyannak tartom és a kettő együtt legalábbis érzésem szerint,

- A költészet, maga a költészet rajzban elbeszélve,?

- Talán szép értelemben vett erotikát is jelent a számomra.

- Öreg nőket öregasszonyokat sohasem rajzol ?

- De, természetesen rajzolok, az én mesterségemen belül, mert ez tulajdonképpen én nagyobb részt is kizárólag könyvek illusztrálására, és azon belül is gyermekkönyvek illusztrálásával foglalkozom,

- Na persze, hát akkor a boszorkányok elkerülhetetlenek.

- Igen.

- Mi a véleménye, a könyvillusztrátornak, ma igénylik-e könyvkiadóink, a könyveknek és benne a gyermekkönyveknek is olyan gazdag illusztrálását, eredeti rajzokkal, mint korábban ?

- Talán kevésbé, mint pár évvel ezelőtt. Tényleg, az ujonnan megjelentett könyvek is egyre kevesebb illusztrációval jelennek meg. Persze az okát nem tudom, de valószinü, hogy gazdasági tényezők játszanak közre, és gyerekkönyveink, azok is, valamilyen oknál fogva, egy kicsit szerényebb, egy kicsit puritánabb kivitelben jelennek meg.

- Ebben az évben, mint iró is bemutatkozik. Önéletrajzi könyve, ha lehet igy nevezni, idén ősszel jelenik majd meg.

- ez persze igy egy kicsit, egy kicsit

- túlzás ?

- Igen, a könyv cime, Hitem szerint, amiben vállalom az összes eddigi munkásságomat, csetléseivel, botlásaival, hibáival együtt.

- Sok-sok rajzzal, illusztrációval.

- Ez tulajdonképpen egy képeskönyv lesz. Az a párszoros bevezetés, emlékeztető nagyapámra, aztán a lovakról egy pár sor, aztán a mesterségemről, aztán bejfezőtételképpen pedig egy kicsit ilyenlitániaszerü, imádság jellegü irás egy diófához, amely velem egyidős.

-55 esztendős.

- Igen, akkor ültette édesapám, amikor én születtem.

Frank János: Góra bírt műtermek
Bp. Magvető 1975

REICH KÁROLY

(Plakáttervező grafikusnak készült, Konecsni-tanítvány volt, illusztrátor lett. Az idők során egyre távolodik a grafika többi ágazatától. Illusztrátor, mint ilyen is kapott Kossuth-díjat fiatalon. Számtalan könyvet, gyerekkönyvet illusztrált, lehetetlen volna felsorolni őket. Nem is kell, úgyis közismertek. Egy új – másfél íves –, cím nélküli rajzos albumát említeném azonban. Ez könyvárusi forgalomba nem került, Reich saját magának, barátainak nyomatta. Olyasmi ez, mint a szerzői film. Kísérő szövege egyetlen vers, Nagy László kézírásának fakszimile nyomata, a Két sörényes.)

– A gyerek jól tudja, hogy a róka nem tud beszélni, nem is jár két lábon: mégis feltétel nélkül elfogadja mindezt. Valami olyanféléről lehet szó, mint nálunk, felnőtteknél a játék vagy az ábrándozás. Hogy így lenne, hogy úgy lenne, amúgy lenne . . . Van egy megállapítás – egyetértek vele –, hogy a gyerek nem olyannak látja a világot, ahogyan rajzolja. Miért van ez így, az megfejthetetlen. Ebből következik, hogy a gyerekek számára nem úgy kell illusztrálni, ahogyan ők rajzolnak. Nehéz a szintézist megtalálni, hogy el ne menjünk a naturalizmusig, de azért a valót jelezze az illusztráció. És feleljen meg a gyermek értelmi képességeinek, tárgyismeretének. Ne legyen virtuóz és túl komplikált a gyerekkönyv illusztráció. Minél kevesebb legyen a perspektíva, az árnyék, a reflex. S amennyire csak lehet, emberséggel és érzéssel legyen telített az ábrázolás. Tiszta beszéd legyen.

A „felnőtt" illusztráció csak szándékaitól vezettetve más műfaj. Alkalmazkodni kell az írásműhöz, a stílushoz és az olvasóhoz, a

sportjeleneteket applikáltam a festményeimbe. (Megjegyzem, igazolt labdarúgó voltam NB III-as csapatban.) Hol körülfestettem, körültáncoltam az applikációkat, hol bemaszatoltam festékkel. Élveztem ezt a folyamatot. Ezekkel a különböző idegen rátétekkel igyekeztem csendesíteni az előző időszakom munkájának izgalmát, s ez maga után vonta a képfelület megnyugvását is. Még mindig absztrahálva gondolkodom, nem a lezárt felületek világában.

Mai törekvésem a gép tökéletes munkáját próbálja imitálni, hogy elveszítse kisipari jellegét. Egyúttal azonban festőiséget és érzelmességet is szeretnék belésúgni, belopni a képeimbe. Ellentmondásnak tűnik? Minden vágyam, hogy egyszer olyan ponthoz érkezzem, amikor ezek az ellentétes erők – ma még nem tudom őket összhangba hozni – együtt fognak lélegzeni. Nagy érzéseket kívánok megfesteni, de olyan keményen, mint a lórúgás. A feladat sokszor iszonyatos súllyal nehezedik rám, vannak időszakok, amikor megsemmisülten élek e súly alatt.

(Festészete a konstruktivizmusban és a pop-artban gyökeredzik, mégis szemben áll a korai poppal. Újabb, nagyméretű képein szembetűnik egy geometrikus, éles határú sávrendszer, melyet váratlanul szakít meg egy-egy reális elem: kalap, lábnyom vagy éppen emberi alak sziluettje. Tót Endre érdekes módon ötvözi – és ötvözni tudja – a szókimondó tárgyilagosságot a lírával, a kritikai tendenciákat az optimizmussal. Előadása egyértelmű, végtelenül tiszta, sőt pedánsnak is mondhatjuk; hozzátartozik viszont ehhez, hogy a Tót-féle pedantéria sohasem válik kínossá. Színei élénkek, de ha a legharsányabb színhangokhoz viszonyítjuk őket, érezzük a szándékos visszafogottságot.)

(1970)

közönséghez. Egy falusiaknak szóló könyv – mondjuk – nem lehet annyira elvonatkoztatott.

Számomra hízelgő, ha úgy mutathatom be magam mint mesterembert. Illusztrátor vagyok, nincs semmiféle elméletem, amit szépen ars poeticába szedhetnék. Olyan pofon egyszerű az egész, hogy szinte beszélni sem lehet róla. Nincsenek világot megváltó elképzeléseim, nincs belső látásom, sem szorongásaim. Nem vagyok gyötrődő, tépelődő ember. Játszom. Valami munkát nem azért csinálok – legalábbis nem az a szándékom –, hogy megmutassam, tudok rajzolni, csurgatni stb. A célom, hogy a gyerekek megértsék a rajzom, meg hogy az nyomható legyen. Minden szándékom és törekvésem: az adott feladatokat tisztességesen és becsületesen megoldani.

Szinte nevetségesen kiegyensúlyozott, nyugodt és boldog embernek érzem magam. Talán ezért hiányoznak a feltételei, hogy részese legyek a modern művészeti törekvéseknek. Megértek viszont mindenkit, aki másképpen gondolkozik, mint én. Ha a törekvései őszinték. Szeretem például Picasso vagy Ben Shan művészetét. Egyáltalán nem kívánom, hogy bárkit is meggyőzzek a saját felfogásomról. A világon semmi mást nem kívánok, mint ami jutott. Azok a kis levelek az olvasóimtól, a gyerekektől vagy a szülőktől, amikor megírják, hogy tetszettek a rajzaim.

(Mindenkelőtt líra, érzelem jellemzik Reich Károly rajzait. Akkor is, ha a külső világot – a könyv tartalmát –, külső személy – a szerző – gondolatait, érzelmeit tolmácsolja. Ilyen erős érzelmi motívum mellett – nála nem frázis ez – a férfias szemérem tartózkodása menti meg attól, hogy a műve szentimentálissá váljék. Reich mindig megáll a határ előtt. Ugyanígy mindig meg tudja állni – pompás rajztudása mellett – a bravúroskodást is. Tiszteli

a szerzőt, stílusát is váltogatja, ha antik, modern vagy gyerekkönyv illusztrátorának a szerepét vállalja. „Szerepein" mégis átüt egyénisége. A bevezetőben említett cím nélküli albumában visszavisszatérő alak, a szépség nyilvánvaló jelképe a leányakt. A másik kedvelt motívuma a ló, a lovak. Nem akadémikus állatrajzok ezek: Reich általuk emberi érzelmeket travesztál az állatvilágba.)

(1970)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 DEC 6
SOMOGYI NÉPLAP

Reich Károly, Kossuth-díjas grafikusművész

1021

Reich Károly kiállítása a Somogyi Képtárban

Az ötvenöt éves, Budapesten élő — balatonszemesi születésű — Kossuth-díjas, kétszeres Munkácsy-díjas érdemes művész, *Reich Károly* kaposvári kiállítása vasárnap délelőtt ünnepélyes hangulatban nyílt meg a Somogyi Képtárban. Jelen volt a kiállítás megnyitóján *Varga Péter*, a megyei pártbizottság első titkára, *Böhm József*, a megyei tanács elnöke. A kaposvári Barokk Együttes ismét kellemes légkört teremtett a nagyszerű, jelentős művészeti eseménynek.

A Balatonszemes után Kaposváron bemutatkozó grafikust és alkotásait *Takáts Gyula* József Attila-díjas költő méltatta vallomás erejű megnyitó beszédében. Reich Károly kaposvári kiállításának a plakátján egy különös szirmú, »szárnyas« virágot látunk. Ilyen egyszerű és több értelmű — a teljességet érzékeltető harmónia jellemzi a képtárban látott műveket is, a grafikus könyvillusztrációit. Nagy érdeklődést keltett a napokban megjelent új Reich-album is, melyet a művész vallomásnak szentelt.

Takáts Gyula e szavakkal méltatta Reich Károly emberi, művészi munkásságát, műveinek különös, mindenki számára mondanivalót rejtegető hangulatát:

— Az emberiségnek iszonyú veszteségei vannak. Századunk embere keresi a harmóniát, kutatja e század szellemi és technikai felszökésének magaslatairól a derű meghitt tájait. A lelki egyensúly lényegének titkait és szerkezetét. A föltárt és elfojtott lélek mélységeiben azt a szűzi és természetes erőt, amely már az egyiptomi és a görög szobrok köveinek minden porcikájában is titokzatos vagy fenséges derűt varázsolt... — És a reneszánsz életöröme vásznon és kövön? — Igen, keressük, mert tudjuk jól, hogy csak vele, a harmóniával és a derűvel szép élni. Fogas kérdések merednek az emberiség és így természetesen az emberiség lelkiismeretét képviselő és az élet ismeretlenjeit kereső és megszólító művészek elé is.

Ebben a szikrázó tudás és kavargó információ és emberiességet kereső viharban szívet bátorító, gyönyörű szigetek napjainkban az olyan művészi alkotások, amelyeknek látványa az olyannyira hiányolt és vágyott belső mosolyt és egyensúlyt lopják a szemünkön át a szívünkbe.

A túlajzott szellem és a végsőkig feszített idegeknek stílust kereső kísérletezései között kell az ilyen tiszta világ. Szükséges a magányos és már-már csak önmaguknak beszélő, ismeretlen szókincsű és érzelem-hullámú monológok áradásában az ilyen sziget, ahol a fehér lapok vitorláin vonalaival úgy szólít meg a rajz, mintha írva lenne, akár egy levél.

Sárkányölő.

Így szemlélem itt e kiállítást. A szép emberi és állati és növényi testek és formák és szemek ábráiból megszólító, e sokszor — ma úgy mondják! — már-már túl egyszerű rajzokból körénk fénylő érzelmeket és tartalmat. A vonalba rögzített fogalmakat; ezeket a toll és kréta hegyén élő tárgyakat és érzelmeket. — Egyszerűség? — Igen, örömmel nézem e rajzi telitalálatok egyetlen tiszta vonalból sugárzó pontos értelmét. Az állati és emberi szemekből tükröző sorsok és élmények derűjét és szomorúságát. Figyeljük csak itt a mindenre rásugárzó szeretet és szerelem jeleit. A szemek, a szép mellek és gyönyörű ágyékok háromszögeiből áradó bukolikus derű légkörét. Már-már a testek is virágok. — És a szép ívek?... — Derűvel emelik és biztató futással viszik a képzeletet és érzékszerveink mozdulását egy olyan légkörbe, amelyet Reich Károly épp rajzi szűkszavú egyszerűségével tesz gazdaggá... Lendületükben e vonalak egyszerre rózsálló hústeremtők és érzelmet-elbeszélők és közvetítők és ébresztők.

Olyan szigetek ezek a grafikai lapok, mint amilyenekről az imént szóltam. Olyan fehér vitorlák, melyek a gyermeki egyszerűségnek, tehát a leggazdagabb képzeletű világnak éppugy hordozói a vidám Vízimanó világától az Énekek éneke fojtott erotikáján át a shakespeare-i drámai-tündérkedés ábrázolásáig... Es különös kincse még az ő rajzainak és épp ma, a derűn túl, e lapokból villogó egészséges humor. Ez a művész három ujja között tartja a tavaszt, a derűt és a harmóniát. Ezeknek napja átragyogja még fekete témáinak sűrűjét is.

Szép mesterségének valóban hasznos munkása Reich Károly... Örömmel köszöntöm városunkban a kiállítását... Annál is inkább, mert itt személyében nemcsak egy Somogyból származó, de amint a »Hitem szerint« című most megjelent szép grafikai könyvében is vallja, benne egy, a mi somogyi világunk emlékeiből táplálkozó és építkező művészt is üdvözölhetünk.

Még vanna

Tanácskoztak somogy klubvezetői

Az előtérben egy tablón Somogy megye térképét láthatuk. Élénk színű pontok jezték, hol működik ifjúsági klub. Ha a látogató összehúza a szemét, összefüggő szíes részeket és néhány fehér foltot látott. Ha ezt a térképet a néhány évvel ezelőtti állapotnak megfelelően is elkészítenénk, sokkal kevesebb lenne rajta a szín.

A klubmozgalom fejlődése, az ifjúsági klubok »szaporodása« tette szükségessé, hogy összehívják a klubvezetők megyei tanácskozását. A fiatalok szombaton és vasárnap a kaposvári ifjúsági házban találkoztak. A kétnapos tanácskozás sok vitás kérdést eldöntött és újabb gondok is szóba kerültek.

Kálmán Katalin, a megyei KISZ-bizottság munkatársa nyitotta bevezetőt. Beszélt a KISZ és az ifjúsági klubok kapcsolatáról, és szólt a találkozó céljáról, amelyet így fogalmaztak meg: Rendezni végre közös dolgainkat.

Horgos Klára, a megyei klubtanács vezetője ismertette ezután a tanács beszámolóját. Hangsúlyozta:

— Munkánkat annak tudatában végezzük, hogy a klubok nélkülünk is léteznek, ezért a klubtanács nem ülező testület, hanem módszereket ajánló, segítőkész, a klubok igényeihez igazodó munkabizottság. Hogy ezt a feladatot el tudjuk látni, ahhoz a mai tanácskozás segítségét is kérjük.

A klubok közéleti tevékenységét vizsgáló szekcióban a következő eredményre jutottak a klubvezetők: minden községben törekedni kell arra, hogy a környezetükben — a faluban, iskolában, üzemben — tudatosan alakítsák a közvéleményt. Sokat vitáztak a szekció tagjai a társadalmi ünnepségekről. Megállapították: vigyázni kell, hogy a nagy események értéke megmaradjon az emberek tudatában, ügyelni kell arra, hogy a túlzott külsőségek miatt nehogy »devalválódjék« egy-egy évforduló. A klubok belső életét boncolgató csoport beszámolójából kiderült, hogy az ifjúsági klubok többsége ma még túlzottan rendezvényközpontú. Így sokszor elvész a fiatalok közötti kapcsolatteremtés lehetősége. A Somogyban Somogyért jelszóval tanácskozó közösség sok kérdést, javaslatot fogalmazott meg, a megyei állami és társadalmi szervek figyelmébe ajánlva az ifjúsági klubokat.

A klubok közművelődési szerepéről tanácskozó szekció vezetőjének beszámolójából érdemes kiemelni a következőket:

— A hagyományos népművelési formáktól el kell választanunk az ifjúsági klubot. Nem csupán előadásokat kell hallgatni, a személyiség egészére, egy-egy fiatal egyéniségére kell összpontosítanunk. Nem szabad akcióról akcióra gondolkodni, a klubok lényegétől idegen a statisztikai szemlélet.

A tanácskozás minden részéről magnófelvétel készült. A megyei klubtanács tagjai rövidesen megkezdik a hatalmas anyag feldolgozását. Horgos Klára kérésünkre röviden összefoglalta a kétnapos munka eredményeit:

— Először tartottunk ilyen megyei összejövetelt. Az első tanulság, hogy ezután évente megrendezzük a tanácskozást. Néhány hiányosság, így az, hogy nem mindig jutottunk el a dolgok gyökeréig, a gyakorlatlanság számlájára írandó. Az is közrejátszott, hogy sokszor még alapvető »felszíni« gondokkal küszködünk. Fontos, hogy a képletesen emlegetett kétszáznyolcszor négy fal már nem zár olyan erősen. A vitákból kiderült: nemcsak egy-egy klub belső gondjai érdeklik a klubtagokat, hanem egymásért, az egész megye klubmozgalmáért is felelősséget éreznek. Ez a legnagyobb eredményünk is, hiszen két nap alatt »kiléptünk a világba«.

L. P.

Sínvizsgálat ultrah

Nagy-Britannia teljes vasúti

grafikusművész

1021

Jelképei az életnek, a szépségnek

Látogatóban Reich Károlynál

Kossuth- és Munkácsy-díjas, kiváló művész. Emberrel, művésszel mégis ritkán találkoztam ennyire szerénnyel, közvetlennel, bárkihez azonnal közel kerülni tudóval, Reich Károly nevét az ország minden táján ismerik. Alig-alig akad család, ahol egy-két mesekönyv ne lenne. S ha kettő van, abból az egyiket biztosan ő illusztrálta. Ki ne látott volna már néhányat kedves, játékos, bumfordi kis állatfigurái közül? S bizonyára egy-egy kiállítására is sokan eljutottak, hiszen alig van magyarországi város, ahol legalább egyszer ne lett volna tárlata az elmúlt években, évtizedekben. „Hitem szerint" címmel jelentetett meg tőle egy albumot nemrég a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata. Ebben százhat több grafika s néhány mondatnyi szöveg segítségével áttekinti az életét s a pályáját. Olyan ez a könyv, mint íróknál az önéletrajzi kötet. A könyv egyik rövid szövegében így vall Reich Károly: „Szeretem szép mesterségemet, a nekem mindig örömet adót, mely élteti a hitet bennem, hogy kapott képességemmel jó ügyet szolgálok." Szerénysége itt is tetten érhető: mesterségről és képességről beszél, holott művészetről és eredendő tehetségről van szó.

A karádi menyecske

Budai lakásában, amelyik hegyoldalból néz a városra, először arról kérdezem, milyen meggondolásból született a „Hitem szerint" című kötet.

— Egy bizonyos kort elérve — ötven fölött vagyok —, szinte kikívánkozik az emberből valamiféle összegzés, számvetés. Ennek szántam ezt a könyvet. Semmilyen szempontból nem tartom különlegesnek az életemet, mindenkié legalább ennyire érdekes. Hogy a számvetést elvégezhettem, az elsősorban nekem okozott örömet.

— Mégis, úgy tudom, nem arról álmodott már gyermekkorában, hogy képzőművész lesz. Nem ezen a pályán indult. Hol élt, mit csinált gyermek- és ifjúkorában?

— Balatonszemesen éltem tizenhét éves koromig, majd Karádon, mint kereskedelmi tanuló, a Hangya Szövetkezetben. Húszéves koromig tehát falun éltem. De éppen csak felszabadultam, s máris otthagytam a szakmát, úgy hozta a véletlen. Valami jubileumi ünnepe volt akkor Karádnak, s a bolt két ablakába én csináltam a dekorációt. Az egyikbe kaszás parasztok képe került, amelyet egy katalógusból másoltam ki. A másikba, egyéni elgondolásból, egy karádi népviseletes parasztmenyecskét rajzoltam. Az ünnepségre lejöttek a Hangya Szövetkezet budapesti központjából is. A reklámosztály cégvezetője, látva a kirakati dekorációt, felajánlotta, hogy Budapestre hoz. Kértem, várjon néhány hónapot, amíg megszerzem a segédlevelet. Így lett.

— Tehát már ekkor foglalkozott rajzolással.

— Igen, de csak kedvtelésből, mindenféle tanulmányok nélkül. Már kisebb koromban is sokat rajzoltam, mindenféle papírokra. Azt, amit magam körül láttam, azaz növényeket, állatokat, tájat. Még a karádi korszakomban is csak nagyon keveset tudtam a képzőművészetről. A faluban mindössze két ember volt, a gyógyszerész házaspár, akik évente egyszer-kétszer Pestre utazva kiállításokat is néztek. A hazahozott katalógusokat néha láttam náluk.

— Amikor a fővárosba került, hogyan alakult az élete?

— 1942 januárjában kerültem Budapestre. A Hangya Szövetkezet központjának reklámműhelyében dolgoztam. Kirakatokba való dekorációt csináltunk ott, szériában. Még az év őszén rábeszéltek, hogy végezzem el az iparművészeti iskolát. Jelentkeztem, s a magammal vitt rajzok alapján elsőre felvettek. 1943-ban fejeztem be, közben néhány hónapig katona voltam.

Csillagos homlokúak

A kereskedelmi segédlevelet aztán a fiók mélyére temette Reich Károly; grafikus, képzőművész lett. A faluról magával hozott motívumkinccsel jól gazdálkodik. Sajátos képi világa van, emlékezetes állatfigurák, növények, emberalakok népesítik be rajzait. Leggyakrabban ruhátlan nőalakokat és lovakat rajzol. Nőalakjai idillien szépek, tisztaságot, kedvességet sugároznak. A lovakról így ír „Hitem szerint" című könyvében: „Lovak, ti a teremtés gyönyörű remekei, az élet játékos ficánkolásai, napban fürdők, csillagos homlokúak, szabadon élők és kegyetlen sorsúak, egymást nyelengetők, bennünket örvendeztetni és segíteni tudók, ti kedvesek, jók és nagyon szépek, emlékezésem útján engemet kísérők..."

— Miért e két motívum vált állandóvá a munkásságában? — faggatom tovább Reich Károlyt.

— Nincs szó nálam valamiféle megkülönböztetett vonzalomról a lovak iránt. Szeretem őket, de ugyanúgy például a kutyákat vagy akár a kiskacsákat is. Környezetemben, amelyben életem első két évtizedét töltöttem, a lovak, az állatok állandóan jelen voltak. Nem magyarázom, inkább csak érzem, hogy azok a motívumok — a nők és a lovak —, amelyek talán már kezdenek jellemzővé válni a munkásságomra, a szépséget, a természetességet, az életet jelképezik. Legalábbis számomra az élet, a szépség jelképei.

— Eddigi pályája során szinte megszámlálhatatlanul sok gyermekkönyvet, mesekönyvet illusztrált. Eleve illusztrátor akart lenni az iparművészeti iskola befejezése után?

— Nem, erre így nem gondoltam. Egyáltalán az illusztrálásra sem, hiszen plakátos voltam az iskolában. De úgy látszik, valami másfajta töltés, valamiféle fölösleges többlet, amit megnevezni nem tudok, e felé vitt. Egy kis megbízást kaptam több mint negyedszázada, Petőfi Sándor Arany Lacinak című költeményét kellett illusztrálnom. Aztán lassan, számomra is alig észrevehetően gyermekkönyv-illusztrátor lettem. Már csak azt vettem észre, hogy gyakran és — meg kell vallanom — kedvvel csinálom. A gyermekeknek való rajzolás nagyszerű lehetőséget ad nekem játszani, képekben mesélni. A játék szerintem nagyon fontos kísérője kell — kellene — hogy legyen az ember egész életének.

— Művei gyakran szerepelnek kiállításokon. Az utóbbi két-három évben legalább tizenöt helyen láthatták Reich Károly-tárlatot az érdeklődők szerte az országban, galériákban, művelődési otthonokban, üzemekben. Csak nemrég zárt be például a miskolci tárlata. Hol láthatjuk legközelebb a rajzait?

— Ha minden az elképzelések szerint történik, Balatonboglár, a nyáron, a híressé vált kápolnatárlatok keretében.

Játszani és örülni

Hite szerint, mint könyvének címével is mondja, a szépet, az életet igyekszik megragadni; rajzban megformálva, megjelenítve, átlényegítve megmutatni; örömére, gyönyörködtetésére mindenkinek, az apró gyermekektől az öregekig.

Mert játszani és örülni jó.

Mátyás István

SZABAD FÖLD
1978 JÚL — 2
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-736

A mélykúti Alkotmány: a gyógyulás útján

Mint a válságos állapotba került beteg, aki a hosszú szenvedés és a nagy operáció után már lábadozik, kezd erőre kapni, az erősödő szervezet egyre inkább legyűri a betegség csíráit... Ez a hasonlat pontosan ráillik a mélykúti Alkotmány Tsz-re.

A hosszú betegséget az éveken át ismétlődő mérleghiány jelentette, a nagy operáció pedig a pénzügyi rendezés, a szanálás keretében történt. Az operáció akár szó szerint is érthető. A téesznek levágták egy „testrészét", vagyis mintegy ezer hektárnyi, nagyrészt szőlőültetvényt át kellett adnia a szomszédos állami gazdaságnak.

Nem lehetett mást tenni. Amikor a szövetkezet új vezetői és a felügyeleti szervek kiszámolták, hogy mennyi a rendelkezésre álló munkaerő és mennyi az elvégzendő munka, kitűnt, hogy éppen elég tennivalót ad a megmaradó négyezer hektár is.

Az a rosszirányú folyamat, ami a mérleghiányos gazdaságokat általában jellemzi, a sokatmarkolás, az erőn felüli kapaszkodás, az elérhetetlen célok kitűzése és ezek láttán a szövetkezeti gazdák bizalmának megrendülése, a munkafegyelem megromlása itt a szokásosnál is nagyobb mértékben jelentkezett. Szinte példátlan kontárság jellemezte ennek a közös gazdaságnak a vezetését.

■

A múlt esztendő a fordulat éve volt a téeszben. Az új vezetőknek sikerült bizalmat ébreszteniök maguk iránt. A szövetkezeti gazdákban felcsillant a a remény: lehet itt sikeresen is gazdálkodni. Hogyne lehetne, hiszen jó-közepes adottságú téeszről van szó. Ennél sokkal rosszabb természeti adottságú gazdaságok is eredményesen tudnak gazdálkodni.

Az új vezetők egyike, Varga Sándor főkönyvelő arra kér, hogy most már ne nagyon bolygassuk a múltat, inkább előre nézzünk és a gyógyulás jeleit keressük. Igaza van. Kezdjük is mindjárt a felügyeleti szervek értékelésével. Egy mondat szó szerint ide kívánkozik a múlt évi zárszámadások MÉM-beli értékeléséből: „Így például a mélykúti Alkotmány Tsz, amelyet a hetvenes években ötször szanáltak, most 7,4 millió forint eredményt ért el..."

Ez az értékelés azt szemlélteti, hogy a mérleghiány nem valami sorscsapásként éri a gazdaságot, hanem az a rossz gazdálkodás következménye. De kutassuk tovább a gyógyulás jeleit a téeszben. Illés Mihállyal, a párttitkárral járjuk a szövetkezet területét, aki hangsúlyozza:

— Nincs titkolnivalónk és állandóan arra biztatjuk a szövetkezeti gazdákat, hogy bíráljanak, javasoljanak.

Valóban erősödik a nyíltság, az egyenesség, az egészséges bíráló hang... Főleg a munkahelyi megbeszéléseken kialakuló szenvedélyes viták gyakran elindítói olyan kérdéseknek, amelyek végül is a téesz egészét érintő intézkedéseket kívánnak. Kísérjünk végig egy ilyen vitás kérdést. Binszki Gyuláné állatgondozó például sürgette, hogy tenni kell valamit, mert tarthatatlan az a helyzet, hogy a szarvasmarha hízlalásánál egy kiló súlygyarapodáshoz 5,7 kiló takarmány szükséges. (Ez csaknem egy kilóval több a nem éppen kedvező országos átlagnál.)

■

Igen, de hogyan lehet itt előbbre lépni? Az állatgondozók azt hangoztatták, hogy erről a takarmanyosok tehetnek, rossz minőségű a takarmány, következésképpen rossz a takarmányfelhasználás és a súlygyarapodás aránya. A takarmányosok azt bizonygatták, hogy nem a takarmánnyal van a baj, hanem az állatgondozók munkájában van a hiba. Ki tud itt igazságot tenni?

A pártszervezet vezetői felfigyeltek erre a vitára. Taggyűlésen, napirendi pontként iktatták be és megszületett a határozat is: a pártszervezet állást foglal, illetve javasolja a téesz szakvezetőinek, hogy vezessék be a beltartalmi vizsgálatok alapján történő takarmányozást. A javaslatot elfogadták. Ezután tehát már objektiv mérce mutatja majd, hogy kinek, illetve kiknek a munkájában van a hiba.

Van, aki más formában juttatja kifejezésre tulajdonosi érzéseit. Nagyapáti József traktoros felállt az egyik munkahelyi megbeszélésen és kijelentette:

— Vállalom, hogy SZ—100-as traktorommal a tervezett félmilliós termelési érték helyett 1978-ban egymilliót teljesítek.

Mások megint más formában jelzik egyetértésüket, vagy ha úgy tetszik bírálatukat. A főkönyvelő ezt egy mondattal így szemlélteti:

— Tegnap is négy újítást fogadtunk el.

Aki újít, az egyben bírál is. Bírálja a régit, az elavultat; jobbat, korszerűbbet akar a régi helyére állítani.

Körutunk során a párttitkárral eljutunk a baromfitelepre is. Itt Kovács István, egy középkorú szövetkezeti gazda újságolja:

— Harmadikok lettünk az országos versenyben.

■

Ez is tulajdonosi megnyilvánulás. Jogos büszkeség az elért eredmények láttán, divatos szóval mondva, sikerélmény. Vele dolgozó munkatársa, Kiss Istvánné, egy fiatalasszony azt fejtegeti, hogyan, és miért került ide, a baromfitelepre dolgozni. Baromfitenyésztő szakmunkásnak tanult és nagyon elkeseredett, amikor más munkakörbe helyezték. Az új vezetés azonban megszervezte ezt a gyorsan és jól jövedelmező üzemágat. Amikor szakmunkásokat kerestek, Kissné nyomban jelentkezett. Most elégedett.

— Végre a tanult szakmámban dolgozhatom — mondja.

Tapasztalatszerző körutunkon találkozunk az ellenőrző bizottság elnökével is. Ő is új ember ebben a tisztségben. Sziráczki Antalnak hívják. A szakmája gépszerelő. Egyetlen kérdés hozzá: mit lát most legfontosabbnak a további előrelépéshez? A válasz:

— A munkafegyelmet kell tovább erősítenünk.

Mindketten hangsúlyozzák, hogy e tekintetben sok még a tennivaló. Pedig az látszik értelemszerűnek, hogy most — miután új és hozzáértő vezetők kerültek az élre — mindenki ereje legjavát adja a közös gazdaság teljes talpra állításához. A párttitkár magyarázza, hogy nem ilyen egyszerű a kérdés:

— Egy leromlott gazdaságban is vannak, akik kevés munkával sok pénzt kerestek, akik kedves emberei voltak a régi vezetésnek. Ezek bizony nem nagyon óhajtják a változást és roppant megnehezítik a pártszervezet munkáját is.

Szerencsére, ezen az állapoton már túljutott a téesz. Megindult egy olyan folyamat, ahol az egyik jó eredmény szüli a másikat és ezek mindegyike erősíti a tulajdonosi érzést, azt a mozgató rugót, amely a sikeres közös gazdálkodás alapja.

T. S.

Felavatták és kész...

— Olvasta az újságban, hogy fölavatták Alsóörs és Paloznak között a Balaton első autósstrandját?

— Már voltam is ott azóta.

— És mit szól hozzá? Azt mondják, ez az északi part legnagyobb idegenforgalmi létesítménye. Ruhaváltók, kabinok, zuhanyozók, árusítópavilonok és így tovább. Hallom, hogy a homokot uszályokkal hozták a siófoki öbölből

— Ez mind igaz. Ezer autóra és négyezer személyre méretezték.

— No és?

— Mondom, én már voltam ott. Igaz, véletlenül, mivel letértem a főútvonalról és feltűnt a főbejárat, azután a bódék...

— Hogyhogy véletlenül? Útjelző táblák? Föliratok?

— Nem találkoztam ilyennel. Az volt a benyomásom, hogy talán nem is fontos az egész, lényeg az, hogy fölavatták.

— Ugyan!

— De. Az avatás után három nappal mindössze két kocsi süttette magát a napon, s páran lézengtek a pusztaságnyi területen. Bepillantottam az orvosi rendelő ablakán, a függönyhagyta résen, de csak az ünnepség nyomait láttam. Árusítás? Hát az a szomszédos kempingben van. Kinek árusítanának emitt?

— Az avatáson...

— Igen, az avatás alkalmával volt talán harminc gépkocsi is. Külön forgalomirányító terelgette őket az állam véletlenül földedezett bekötő útra, ha úgyan annak lehet nevezni azt a toldott-foldott bitumenes csíkot, amelyen két kocsi épp hogy elfér egymás mellett. Persze az autósstrand területén prima utak vannak. Gondolom, lesz itt hamarosan egy kis szerviz is, a bejáró autók javítására.

— Maga mintha kissé szkeptikusan fogná fel...

— Távol áll tőlem. Csak eszembe jut, hogy az alsóörsi esemény előtt néhány nappal a belkereskedelmi miniszter úgy nyilatkozott, hogy gondjaink vannak az idényterületekkel, elsősorban a Balaton partján, mert itt mindössze 80—90 napra korlátozódik az idegenforgalmi idény. Az új autós strand ilyen körülmények között mennyit segíthet ezeken a gondokon? Az tény, hogy az első ilyen létesítmény az országban és szépen fölavatták, valahol tehát el lehet számolni...

— Egy kicsit várni kell. Nem mehet minden úgy, mint a karikacsapás. Bizonyos tényezők fennforgása, ütközése, türelmetlenség. Egyszóval...

— Magyarul beszél, de nem értem.

— Eh! Világos, hogy...

— Egyáltalán nem világos. A húsz vagy huszonöt darab, elvileg pompás esti fényt árasztó kandeláberből csupán egy árválkodott égve az autósstrandon.

— Menjen el a miniszterhez és...

— Oda nem, de az autós strandra igen. Majd ha tényleg az lesz.

(d.)

Jobb tisztázni, mint fe

Sajnos — a szerkesztőségünkl nyítják —, hogy többen a munka nyuk azonnali megszüntetésével jóviszony közvetlen felettesükkel, közöttük, nem vállalják annak t kellemetlenségeket. Felmondják számolnának az előrelátható, vá ményekkel.

Az egyik állami gazdaságbar nő olvasónk például a munkave nem bírja ezt a munkát, menjen kahelyét. Holott egészségi állapo sal kérhette volna könnyebb mu munkaviszonya megszűnte miatt gondozási segélyre. Bármilyen sz utólag mit tanácsolhatunk?

B. János olvasónktól pedig o tője, amelyet nem teljesíthetett, tük a munkatársi jóviszony. A t sónk munkaviszonya felmondás amelynek B. János is tagja vol munkájuk elismeréséül, jelentős lomból B. János a munkaviszon részesült. Ekkor fordult panaszáv lagos panasza alapján, már csak ték.

Két példa a hozzánk érkeze Mindegyiknek ugyanaz a tanulsá lyen problémánk adódik, helyes, szünk tisztázni.

Néprajzi konferencia É

A TIT Győr-Sopron megyei tálya nem választott rosszul, ami Néprajzi Tájkonferencia megtart eléggé magas hegyoldallal adott k Az Andalgó — így hívják az er

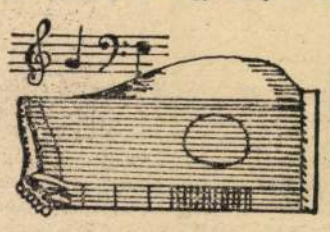

népköltészet szemléltetése az ism adását magnófelvételekkel színesít parkerdő madaraj is. Közben a h gulyás a vendégek részére. Az íz résztvevői megtekintették a körny pincét, a bálványos kaput, ahol m a kert nélküli szűk zsellérvilágot.

Nincs pásztor, árva a l

Nagyközségünkben, a háztáji ven tejelő szarvasmarha van. Edd meghatározott díj ellenében — a legeltetésre nem volt lehetőségün mód arra, hogy állatainkat kihaj vezetőségénél, de intézkedés nem legutóbb egyértelműen elutasította sal, hogy nem találnak pásztort. nak.

Sokat hallunk mostanában a gazdaság fejlesztése; a tehéntartá gazdasági érdek is. Ilyen körülmé embernek a tehéntartáshoz. Jó l intézkednének, különben — társa kénytelenek leszünk abbahagyni.

Jutalom az első helyez

A Hazafias Népfront és a Ve rendszeresen megszervezi a „Vesz kamozgalmat. Most az első helyez művelődési központban megtartott a tanács elnökhelyettese be szélt. Elmondta többek között, hogy a lakosok tavaly mintegy 300 ezer órát vállaltak és több mint 500 ezer társadalmi munkaórát teljesítettek; 11,5 millió forint értékben.

A munkában szocialista brigádok, középiskolai tanulók, vállalatok, intézmények kollektívái és néphadseregünk katonái vettek részt. Az ünnepsé Népfront megyei titkára vándorz tot adott át a város képviselőinek

Reich Károly grafikus

L: Gross Arnold

Anató Antal: Képkölcsönzés a könyvtárból

Élet és Irodalom Bp. 1986. máj. 14 XXX/11

2

Festő-grafikusművész

1021

SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

BÚCSÚ
GYURKÓ GÉZÁTÓL

EGY FINN SZOBRÁSZ
MAGYARORSZÁGON

VÁDOLOM

A 650 ÉVES VÁROS

EGRI TITKOK KÖZELRŐL

GONDOLATOK
A MAI MAGYAR FILMRŐL

PERÚJRAFELVÉTEL
CSOKONAI ÜGYÉBEN

A szerkesztő bizottság tagjai:

DR. BAKOS JÓZSEF

BERECZ ISTVÁN

CSONT ISTVÁN

DR. DRÁVICZKI IMRE

EBERGÉNYI TIBOR

GYURKÓ GÉZA

(felelős szerkesztő)

KISS SÁNDOR

KÓCZA IMRE

DR. LŐKÖS ISTVÁN

MOLDVAY GYŐZŐ

DR. NAGY SÁNDOR

DR. SEREG JÓZSEF

DR. SIPOS ISTVÁN

SZALAY ISTVÁN

HEVESI SZEMLE. Közművelődési folyóirat. Megjelenik: negyedévenként, a Heves megyei Tanács V. B. művelődésügyi osztálya gondozásában. Szerkeszti: a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő: Gyurkó Géza. Szerkesztőség: Eger, Beloiannisz u. 3., 3300. Telefon: 13-664. Kiadja: a Heves megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Hekeli Sándor. Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető: bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlapirodánál (Budapest, V., József nádor tér, 1900). Előfizetési díj egy évre: 56,— Ft: eladási ár: 14,— Ft. Index: 25957.
Révai Nyomda Egri Gyáregysége, Eger.
F. v.: Horváth Józsefné dr.
84. 1363

HU ISSN 0133—7564

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza!

IRODALOM -

Losonczi Miklós: Egy finn szobrász
Pogány Ö. Gábor: Herman Lipót é
Dömötör János: Németh József pa
Gerelyes Endre: Vádolom — —
Moldvay Győző, Páll Lajos, Fenyv

MŰLTU

Sereg József: A 650 éves város
Kecskés Péter: A gazdaság és tár
környéki szőlőkultúrában
Szecskó Károly: A Tanácsköztá
Heves megyében — — — — — — — —
Pécsi István: Egri titkok közelről — — — — — — — — 39

TUDOMÁNYOS MŰHELY

Kiss Sándor: Gondolatok a mai magyar filmről — — — — — 45
Lőkös István: A XVIII. századi országgyűlési paspuillusokról — — 47
Gábor László: Perújrafelvétel Csokonai ügyében — — — — 53
Bakos József: Egy valóságfeltáró újságírói műfaj: a riport — — 58

Könyvespolc — — — — — — — — — — — — — — 63

A borítókon látható rajzok *Reich Károly* alkotásai.

A felvételeket, a reprodukciókat *Szántó György* és *Szabó Sándor* készítette.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

NÉPSZAVA
1984 AUG 1

1091

Reich Károly

ALKOTMÁNYUNK ÜNNEPE

Réti Zoltán NÓGRÁDI KALÁSZSZEDŐ

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 AUG 01 51
SOMOGYI NÉPLAP

Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész

1984. augusztus 5., vasárnap

1021

Reich Károly kiállítása Siófokon

Reich Károly Kossuth-díjas grafikus ismét a Balatonnál... A szemesi származású művész ezúttal a Dél-balatoni Kulturális Központban állította ki rajzait, melyeket —, mint írja — *„a magam kedvére készítettem azzal a reménnyel, hogy esetleg másoknak is örömet szerezhetek velük"*. A tárlat látogatottsága, sikere is bizonyítja, hogy a szerényen fogalmazó művész, aki a többi között könyvillusztrációval nemzedékeknek szerzett — szerez — örömet, a siófoki és általában a Balaton-parti képzőművészet kedvelők körében változatlanul népszerű.

A tárlat egy része Reich Károly legszebb könyvillusztrációit mutatja be: Móra Ferenc, Kolozsvári Grandpierre Emil, Kormos István és mások írásaihoz készítette mármár klasszikusnak mondható képeit, de bőséges anyagot hozott egyéni mondanivalójú, jellegzetes szimbolikájú, sajátosan Reich-stílusú, vonalvezetésű alkotásaiból is. Kedvelt motívumai a mitikumba növő női aktok, lovak, galambok — atmoszférateremtő erejű kompozícióiban nagy hatást keltenek. Minden grafikája egy-egy lírai költemény. Különösen emlékezetes Shakespeare-nek A windsori víg nők című művét megidéző rézkarcsorozata, amelynek mindegyik darabja hamisítatlan reneszánsz hangulatot kelt, és a nagy reneszánsz mesterek rajztudására, komponáló készségére emlékeztet.

MA
MŰSC

Kaposvár, Vörös (
fél 11 órakor: TIZENKET HÓNAP. du. 3, 5 és este 7 órakor: A SZALAMANDRA (14). **Szabad Ifjúság,** du. 4 6 és este 8 órakor: ISTVÁN, A KIRÁLY **Mozimúzeum,** du. fél 4 órakor: MISI MÓKUS KALANDJAI, du. fél 6 órakor: **Előjátszás:** ARANY A TÓ FENEKEN. **Nagyatád,** du. 3 órakor: VADÖLÖ. du. 5 és este fél 8 órakor: A TÜZ GYERMEKEI. **Marcali,** du. 6 órakor: HÁRMAN A SLAMASZTIKÁBAN. **Barcs,** de. fél 11 órakor: PACI MANCI FRIZURÁJA. du. 6 és este 8 órakor: EZ IGEN! (14).

—

BALATONI MOZIK MŰSORA

Siófok, teremmozi. de. 10 órakor: VERONIKA VISSZATÉR; du. fél 6 és este fél 8 órakor: KING KONG (14). **Siófok, kertmozi,** este 9 órakor: MAJMOK BOLYGÓJA (14). **Balatonboglár.** du. fél 6 órakor: A SERIFF ÉS AZ IDEGENEK, este 8 órakor: KÓMA (16). **Balatonföldvár, fedett kertmozi,** este 8 órakor: KINCS, AMI NINCS, este 10 órakor: AMIT TUDNI AKARSZ A SZEXRŐL... (18). **Balatonlelle, fedett kertmozi,** este 9 órakor: BALFÁCÁN, este 11 órakor: SZOMSZÉD SZERETŐK (14). **Balatonfenyves fedett kertmozi,** este fél 9 órakor: A PISZKOS TIZENKETTŐ, I—II. (14). **Balatonszárszó,** du. fél 6 és este 8 órakor: EGY ZSARU BÖRÉÉRT (14). **Balatonszemes, fedett kertmozi,** este fél 9 órakor: KELLY HŐSEI, I—II. **Balatonmária,** este fél 8 órakor: EZÜSTNYEREG este fél 10 órakor: BOMBANŐ (16). **Fonyód, fedett kertmozi,** este 9 órakor: A HÉT MERÉSZ KASZKADŐR. **Fonyód, teremmozi,** este 8 órakor: 101 KISKUTYA. **Zamárdi, fedett kertmozi,** este 9 órakor: SZUPERZSARU, este 11 órakor: A PROFI (16).

TELEVÍZIÓ

Budapest 1.

8.00: Torna. 8.05: Óvodások filmműsora. 8.25: Szonáta a vörös hajú lányhoz. 9.45: Utazás egy mosolyért. 10.15: Hírek. 10.20: Cirkusz, cirkusz... 15.10: Nótaszó. 15.30: Tarzan titkos dzsungele. 16.50: Műsorajánlat. 17.20: Béketalálkozó Pusztavacson. 17.50: Delta. 18.30: Telesport. 19.30: Hírek. 19.40: Torna. 19.45: Esti mese. 20.00: A hét. 21.00: Marco Polo. 22.00: A látható ember. 22.55: Hírek.

Budapest 2.

20.00: Híres spanyol operaénekesek. 21.00: A hallgatag hölgy. 22.20: Képújság.

Jugoszláv tv

9.15: Hírek. 9.30: Olimpia. 15.50: Olimpia. 19.30: Tv-napló. 20.00: Gabriel. 21.00: Útirajz. riport. 21.30: Tv-napló. 21.50: Lovasjátékok. 22.45: Olimpia.

Osztrák tv I.

7.30: Olimpia. 12.00: Példakép a dél-tiroli ifjúságnak. 14.30: Fanni, Amerikai film. 16.40: Gyermekműsor. 17.40: Idősek klubja. 18.30: Mi. 19.00: Osztrák képek. 19.30: Tv-híradó. 20.15: Egy olasz legenda. 21.10: Balettműsor. 22.15: Éjszakai stúdió. 23.25: Hírek.

Osztrák tv II.

9.00: Matiné. 9.30: Kis üzlet, teljes rémület. Amerikai film. 10.40: Nemzetközi operaénekesek gálahangversenye. 14.15: Forma I. 16.45: Ausztriai zenés utazás. 17.30: Olimpia. 20.15: Colombo. Amerikai film.

fos. 17.20: A könnyuzene nagy gitáros egyéniségei. 20.32: Hifi-varieté. 21.32: Mozart: Esz-dur divertimento. 22.17: Zongora folyosán. 25.30—23.33: Hírek

HOLNAPI MŰSOR

Kaposvár, Vörös Csillag, du. 5 és este 7 és 9 órakor: A SZALAMANDRA (14). **Szabad Ifjúság,** du. 4 órakor: A POGÁNY MADONNA, du. 6 és este 8 órakor: A MEGBILINCSELTEK (14). **Mozimúzeum,** du. fél 6 órakor: BYE, BYE BRASIL. **Nagyatád,** du. 4 és este fél 8 órakor: CECÍLIA, I—II. (14). **Marcali,** este 7 órakor: ÖLD MEG A SOGUNT! (16). **Barcs,** este 8 órakor: HÁZASSÁG SZABADNAPPAL (14).

BALATONI MOZIK MŰSORA

Siófok, teremmozi, du. fél 6 órakor: EZÜSTNYEREG, este fél 8 órakor: GYÓNÁS GYILKOSSÁG UTÁN (16). **Siófok, kertmozi,** este 9 órakor: TE RONGYOS ÉLET (14). **Balatonboglár.** du. fél 6 órakor: KINCS, AMI NINCS, este 8 órakor: SZOMSZÉD SZERETŐK (14). **Balatonföldvár, fedett kertmozi,** este 8 és 10 órakor: KING KONG (14). **Balatonlelle, fedett kertmozi,** este 9 órakor: EGY ZSARU BÖRÉÉRT (14). este 11 órakor: NYOLCADIK UTAS: A HALÁL (18). **Balatonfenyves, fedett kertmozi,** este fél 9 órakor: A SERIFF ÉS AZ IDEGEN, este fél 11 órakor: A PROFI (16). **Balatonszárszó,** este 8 órakor: A PISZKOS TIZENKETTŐ, I—II. (14). **Balatonszemes, fedett kertmozi,** este fél 9 órakor: SZUPERZSARU, este 11 órakor: AMIT TUDNI AKARSZ A SZEXRŐL... (18). **Balatonmária,** este fél 8 órakor: DONALD KACSA ÉS A TÖBBIEK, este fél 10 órakor: KÓMA (16). **Fonyód, fedett kertmozi,** este 9 órakor: KELLY HŐSEI, I—II. **Fonyód, teremmozi,** este 8 órakor: 101 KISKUTYA. **Zamárdi, fedett kertmozi,** este 9 órakor: MAJMOK BOLYGÓJA (14).

TELEVÍZIÓ

Jugoszláv tv

11.40: Hírek. 12.00: Olimpia. 19.15: Rajzfilm. 19.27: Ma este. 19.30: Tv-napló. 20.00: Szüzi zene. Dráma. 21.15: Kiválasztott pillanat. 21.20: Külpolitikai adás. 21.50: Egy szerző, egy film. 22.45: Olimpia.

Osztrák tv I.

6.30: Olimpia. 9.00: Hírek. 9.30: Olimpia. 14.55: A vihar gyermekei. Ausztrál film. 16.20: Lou Grant. 17.00: Hírek. 17.05: Gyermekműsor. 18.00: Állatok világa. 18.30: Mi. 19.00: Ausztria ma. 19.30: Tv-híradó. 20.15: Olimpia. 21.15: San Francisco utcáin. 22.05: Az igazi hatalmasok Dallasból.

Osztrák tv II.

17.30: Olimpia. 21.15: Tv-híradó. 21.45: Gazdasági magazin. 22.05: Olimpia.

KOSSUTH RÁDIÓ

4.25—7.59: Jó reggelt! 8.00: Hírek. 8.25: Mit üzen a Rádió? 9.00: Klasszikus kamarazene. 9.30: Versek. 9.30: Óvodások énekelnek. 10.00: Hírek. 10.05: Nyitnikék. 10.35: Verbunkosok, nóták. 11.10: Ifjúsági dalok. 11.24: Régi magyar mesterségek. 11.41: Vallomások. 12.00: Déli krónika. 12.45: Olimpiai híradó. 13.15: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.30: Zenei érdekességek. 14.20: Régi fúvósmu-

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

„Babák és lovak" címmel nyílt képző- és iparművészeti bemutató a perbáli falusi galériában.
Reich Károlytól több grafika látható a kiállításon.
/említve/.

TV-Híradó

1984. VII. 28.

Reich Károly
grafikus

● *TAVASZVÁRÁS* címmel *Reich Károly rajzaival jelent meg a nemzetközi nőnapra Békéscsabán, a helyi irodalmi és művészeti folyóirat, az Új Auróra gondozásában az az igen tetszetős kötet, amelybe a lap főszerkesztő-helyettese, Tomka Mihály a világirodalom és a magyar költészet gyöngyszemeit válogatta egybe.*

Népnaplódság, 1989. márc. 8.

REICH KÁROLY

ÚJ TÜKÖR 1982. XIX.évf. 2. sz. 43.

REICH KÁROLY GRAFIKÁI

Reich Károly mintegy 300 egyedi és sokszorosított grafikája látható a Vigadó Galéria új kiállításán. A gyűjteményes tárlat szinte a művész egész életművéről áttekintést ad.

atát megküldjük.

.....

igazgató

Reichl Kálmán, építész és festőművész (1849-1926).
„Körlevelezőlap."

Mosdóssy Borbála építész említi a középületek között Reich Kálmán építész művét, a Viscelli u.-i iskolát. (említve).

Magyar Építőművészet, 1986. 5., 15-old.

Reich Károly

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikai művei

DÉL-MAGYARORSZÁG

1983 NOV 19

1021

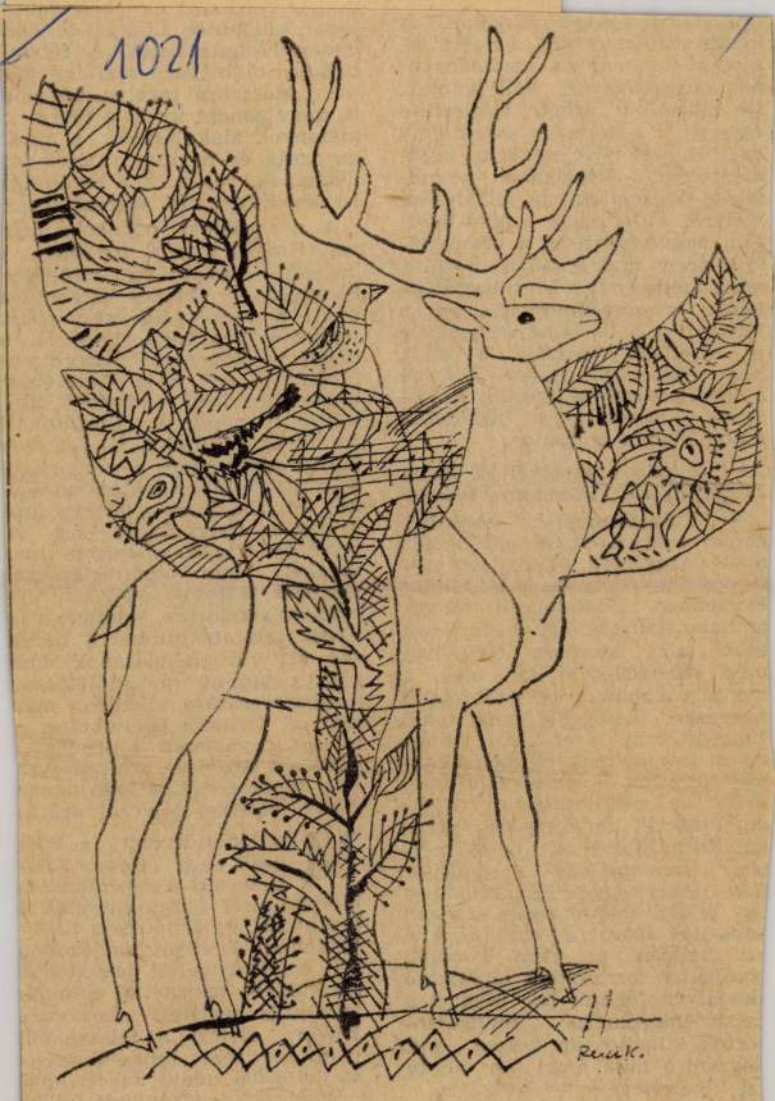

REICH KÁROLY RAJZA

ntezeteiből érkező
aikus azt gondol
nisz a tudományo
nek objektíveknek
De igazolja-e vala
egy-egy ismert
vagy intézet neve
ményeket? Amer
giben közzétettek
melyről kiderült,
ölt, nem végezte
i eljárást, csak a teóriát kozolte,
nint eredményt. Volt bocsánat-
kérés, szerecsenmosdatás, s a
kutató ezt a bélyeget még akkor
s viselheti, amikor kiderült,
hogy egy másik tudós elvégezte
kísérleteket és igazolta a fel-
evést. Egyszóval a bizalom a
udományban is fontos.

— *Milyen érzésekkel ül be a*
2-i jubileumi tudományos ülésre?

— Tulajdonképpen elégedett
mber vagyok. Úgy érzem, a kli-
nikán nagyszerű munkatársi gár-
da kovácsolódott össze az elmúlt
vtizedben. Hatalmas a tempó,
mbulanciáinkon egy hónap alatt
öbb mint kétezren fordulnak
meg, 400—600-szor áll meg a
mentő a kapunál, s évi több mint
négyezer beteget gyógyítunk.
Hangsúlyozni szeretném, hogy
ezt a tempót csak részben kény-
szerítik ránk a külső körülmé-
nyek: a profilosztályok, szak-
mbulanciák tevékenysége mun-
katársaim önkéntes, belső indí-
tású munkájának eredménye.
Néha azért vagyok szomorú, mert
úgy érzem, többre képes szellemi
kapacitás szorul a falak közé, s
ezt kellően át nem gondolt,
szubjektív forrásokból táplálkozó
akadályok fékezik le. Magam a
asztroenterológiai munkacso-
portok kutatásában veszek részt.
Végzem a munkámat úgy, ahogy
ezt kötelességérzetem diktálja.

TANDI LAJOS

megyében lejátszódó mozgásfo
lyamatokat. Gondos áttekintést
nyújt a természetes szaporodás
tényezőiről, a vándorlásokról, a
népesség koncentrálódásáról. A
táblázatok egy része ötévenként
bontásban, igen részletes tájé
koztatást nyújt a változásokról
Az ábrák világosak, jól érthetők
Különösen hasznos a vándorlások
irányait feltüntető ábra, amely-
ből kitűnik, hogy a megye ipar
fejlődése olyan fokot ért e
hogy az ország jellegzetes ipar
vidékei már nem jelentenek
vonzást. 1978-tól Csongrád me
gyének vándorlási többlete van
Érdekesnek tekinthető a népes
ség várható alakulásának tábl
zata, valamint a születésszá
meghatározására alkalmas mat
matikai formula bemutatása.
fejezet részletesen tárgyalja
népesség gazdasági aktivitás sz
rinti megoszlását, a főbb népga
dasági ágakban dolgozók arányá

Művelődéstörténet a köve
kező rész (*Koncz János*
ismerteti a közművelődé
intézmények, kutatóintézetek l
alakulását és fejlődését. Szól
felszabadulás előtti iskolázottsá
ról, a népművelési tevékenysé
ről, különös tekintettel a munk
kulturális egyletek helyzetéré
Külön elemzi a felszabadul
utáni kulturális kibontakozás
ső évtizedét, majd az ezt köve
negyedszázad egyenletes fejlőd
sét. Ehhez kapcsolódik az egés

REICH KÁROLY

REICH KÁROLY KIÁLLÍTÁSA

Reich Károly grafikusművész alkotásaiból nyílt kiállítás a Bolgár Kulturális és Tájékoztató Központban. A kulturális centrum fennállásának 30 éves jubileuma alkalmából rendezett tárlaton 31 grafika látható, amelyek a Bulgáriában gyakran vendégeskedő művész élményeit tükrözik. Képünkön: Tengerparti szél.

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedély kelte, száma:

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfejl. levonásra.

Budapest, 197.....

....

megbizott meg

REICH KÁROLY

„... Jó szívvel ajánlok föl kettő darab rajzot az építkezés költségeihez, s két rajzomat pedig azzal a kéréssel küldöm el, hogy azokkal a gyűjtemény anyagát szíveskedjenek gyarapítani.

Reich Károly grafikusművész."

ÓNODY ÉVA: Képtár kőradakozásból

UJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 13. sz. 7. o.

Engedélyük esetén a szerződés másolatát megküld

. . . . .

iga

REICH KÁROLY

Említve: ld. Zichy Mihály

Hunyady Judit : Magyar grafikai kiállitás Londonban.

Uj Tükör. 1982. XIX. évf. 44.sz. 26.p.

mely létrejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csc
u. 62.), másrészről

név:

főállásu munkahelye:

állandó lakcime:

szem.ig.száma:

megbizott között az alábbi feltételekkel:

1. Az elvégzendő feladat részletesen:

2. A dijazás összege: Ft.
A dijazásnál alapulvett munkaköri besorolás

REICH KÁROLY

dijazott ld.Fehér László

Decsi Kiss János: Babits a képzőművészetben.Szekszárd,Művelődési Központ

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.51.sz.4.o.

Reichl Kálmán, építész-és építőművész (1879-1926.)

Gerle János: Iskolaépítés a századfordulón.

1. Reichl Kálmán: Iskola terve, Budapest, Pap nővelde (ma Cukor) utca, 1913. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1984. 3., 14-old.

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

a bolgár fővárosban, Szófiában éves tervszerű kiállításokat rendeznek, – a magyar grafikának nagy sikere van. Csohány Kálmán Bulgáriában rendkívül, népszerű és Reich Károly, Stettner Béla munkái is.

Szófiában, magyarul.

1984. IV. 21. Televízió 15.50 / Gné.

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Keresztes Dóra mondja: amikor indultunk, talán még konjunktúra volt ebben a szakmában, ma nincs. A főiskolán évente nyolc-tíz potenciális illusztrátor végez, a lehetőségekhez képest sokan vagyunk. – És ott vannak az idősebbek, a befutottak. Reich Károly, Heinzelmann Emma, Würtz Ádám, Kass János, Réber László, az illusztráló festők, szobrászok, Borsos Miklós, Berki Viola, Balla Margit, Somogyi Győző...

Reich Károly illusztrációja az Énekek énekéhez. /repr/.

P. Szabó Ernő: Képes képtelenségek.
Magyar Ifjúság, 1984. máj. 25. 32-34-old.

Oktatáspolitika

Tanárok és bérek

Sikerül-e az oktatási ágazat költségvetési pozícióját a parlamenti viták során javítani? Eredménnyel jár-e a hét eleji pedagógustüntetés? Támogatja-e a közvélemény a tanárok béremelési követeléseit? E kérdések — és a mögöttük zajló történések — egyaránt jelzik azokat a változásokat, amelyek a magyar oktatáspolitikában az elmúlt két-három évben lezajlottak, és tükrözik azokat a mélystruktúrákat, működési szabályszerűségeket, amelyek az elmúlt évtizedekben az oktatással való gazdálkodást jellemezték.

Új elem, hogy az oktatási költségvetés vitájában a különböző felek közti érdekellentét a színfalak mögül *a nyilvánosság elé került;* hogy az egyezkedésekben magát vesztesnek érző fél — a tanárok szervezetei — a polgári demokráciákban nem szokatlan eszköz (a tömegdemonstráció) használatával is éltek. Új elem, hogy a nyilvánosság előtt tárgyszerű érvek és adatok is elhangzanak például az előző kormány beváltatlan ígéreteivel vagy a tanárok átlagbérével kapcsolatban. Igaz, ez utóbbiról egymást követő két napon két különböző adat is napvilágot látott a napi sajtóban, az érdeklődő olvasóban felidézvén a szocialista tervgazdálkodás alapviccének csattanóját, hogy: *„Mi mennyi?"*.

Nem ez az egyetlen, és talán nem is a legfőbb elem, ami a múltat idézi. Magának az oktatási költségvetés készítésének a folyamata is megmaradt alapvetően a központi hivatalok *titkos számháborújának,* amelyet sokkal inkább a korábbi költségvetési hadállások, mintsem az új kormányzat gazdasági, politikai és oktatási preferenciái irányítanak. A központi újraelosztó logika keretéből az elosztásban „részesülők" sem igen tudnak kitörni: szerepük arra korlátozódik, hogy bizonygassák, mindez „nem elég". Valószínű persze, hogy nem is az év utolsó hónapjában kirobbanó költségvetési vita a legalkalmasabb arra, hogy a jövő havi fizetésük és megélhetésük körüli bizonytalanságban a tanárok és szervezeteik vagy bármely más politikai szereplő a „mennyi?" kérdésen túl bármiféle más szempontot fölvessen.

Pedig sokan tudják vagy legalább érzik, talán még a kormányhivatalokban is, hogy az újraelosztó állam működésének lebontására nemcsak az állam és a gazdaság viszonyában van szükség, hanem az olyan, hagyományosan alapvetően az állam felelősségvállalásában működő intézményrendszer irányításában és finanszírozásában is, mint amilyen az oktatási rendszer. Hogy a szocialista tervgazdálkodás rendszere itt is alapvetően a *felelősségi körök átláthatatlanságára épült;* hogy a különböző érdekek nyílt megjelenítésének és ütközésük szabályozásának hiányában ezek az érdekek ellenőrizhetetlenül beszüremkedtek a tervezés „hivatali" folyamataiba, az „adatok háborújába" éppúgy, mint a végrehajtás folyamataiba az elosztás végső színterein. Lehetséges éppen ezért, hogy a magyar pedagógus bérrendszer nem is igazán abban különbözik a polgári demokratikus rendszerekben megszokottaktól, hogy *kevesebb* pénzt oszt el, inkább abban, hogy *máshogy* osztja azt el.

Persze nyilvánvaló, hogy abszolút értékét tekintve kevesebb pénzről van szó. A kérdés csupán az, hogy a tanárok nagyobb vesztesei-e egy katasztrofálisan működő gazdasági rendszernek, mint a társadalom egyéb rétegei. Máshogyan megfogalmazva a kérdést: az oktatási költségvetésen keresztül a kormányzat olyan arányban áldoz-e az oktatásügyre és ezen belül a tanári fizetésekre, amely arány a nemzetközi normákhoz viszonyítva elfogadottnak tekinthető. A nemzetközi összevetések érvényessége persze korlátozott még olyan országok között is, amelyekben pedig az oktatáspolitika alakításának a statisztikai adatok háborújától független egyéb és fontosabb színterei is léteznek.

Azonban talán mégsem érdektelen azokba a nemzetközi statisztikákba beletekintenünk, amelyek a különböző országok eltérő gazdasági eredményeitől *függetlenül* próbálják meg az egyes kormányzatok tanári fizetésekre szánt ráfordításait összevetni. A tanárok fizetését az adott ország egy főre jutó nemzeti termékéhez viszonyítva vizsgáló összevetésekből például kitűnik, hogy a nyolcvanas évek közepén a legfejlettebb gazdaságokban ez az arányszám nagyjából az alsó iskolafokozaton tanító svéd tanárokat jellemző 1,15-től az új-zélandi középiskolai tanárok fizetését jellemző 2,54-es arányszámig terjedt.

Valószínű, hogy nem ártana a pedagógusbérek körül időnként fellángoló vitáknak, ha meg tudnánk mondani, hogy a magyar tanári fizetések beilleszkednek-e nemzetközileg jellemző tartományba vagy pedig extrém módon elütnek-e attól. Ehhez persze tényleg nem ártana tudnunk, hogy mennyi is az a bizonyos átlagbér nálunk, esetleg azt sem, hogy iskolafokozatonként menynyi. A tanárok tényleges fizetése ettől persze nem változna, és tényleges megélhetési gondjaik sem csökkennének, de a vitákat talán más, racionálisabb keretekben lehetne tartani.

Ha a „mennyi" kérdésében a normáktól való eltérésről nem tudhatunk is biztosat, az elosztás „hogyan"-jával kapcsolatban nemigen lehetnek illúzióink. A tanári bérek megállapításának rendszere nálunk alapvetően megmaradt egyfajta „elosztási" rendszernek, s így ma is gyökeresen más logikával működik, mint a polgári demokráciákban, ahol az adófizetések és az egyes költségvetési kiadások közti összefüggések áttekinthetőbbek és ellenőrizhetőbbek. Az állam totális elvonó és újraelosztó szerepe mellett a munkavállalók (a tanárok) és a számukra leosztott pénzekkel „gazdálkodó" iskolafenntartók (a tanácsok) nemcsak érdekeik érvényesítésében voltak korlátozva, de felelősségük is elmosódottá vált. Részben helyzetük minél tragikusabb bemutatásában váltak érdekeltté (ami persze ettől függetlenül tragikus is lehetett), részben viszont a leutalt pénzek felhasználásának csekély ellenőrzöttsége folytán szinte felszólítást kaptak a „kiskapuk" keresésére, a jogszabályok kijátszására, az egyéni kivételezettségek rendszerének kiépítésére.

A tanári alapbérek, túlórák, pótlékok és jutalmak mára szinte áttekinthetetlenné vált rendszere (rendszertelensége?), valamint a tanári munkafeladatok szabályozatlansága ma a pedagógusok számára legalább akkora kiszolgáltatottságot jelentenek, mint fizetésük mértéke. Ha a mai költségvetési viták erről természetesen nem szólhatnak is, valószínű, hogy holnap már minden érintett szereplőnek érdemes lesz a „mennyi" kérdéséről a „hogyan" összefüggéseiben elgondolkodnia.

Nagy Mária

Reich Károly-emlékszoba

Holnap délután, Budapesten nyílik a Reich Károly-emlékszoba a neves grafikusművész egykori lakásán. Több ismert rajz és festmény mellett a művész kevésbé ismert kisplasztikái is helyet kaptak a kiállításon. A tárlatot Kratochwill Mimi rendezte. A tervek szerint egy év múlva Balatonszemesen a művész szülőházában emlékmúzeum nyílik

Fotó: Bánkuti András

Művelődéstörténet naptárformában

„Bécsben egy ottani lapnak a magyar újságok nem tetszenek, igasztalja magát azzal, hogy ő szont a magyar újságoknak nem szik." „Afrikában a rabszolgságot meg akarják szüntetni. szerint idővel talán még Euró- is zákerül a szó." E szelle-

lünk, hogy *James Watt* nem az első gőzgép feltalálója, csupán annak zseniális továbbfejlesztője, hasonló módon *Stephensonhoz,* akinek gőzmozdonya 1814-ben debütált, míg a „konkurencia" már 1804-től utasokat is szállított. Honi feltalálóink(?) közül a

Farkas Ferenc 85. születésnapján

Ünnepi hangversennyel köszöntötte zenei életünk a magyar zeneszerzés doyenjének, Farkas Ferencnek 85. születésnapját. A laudációt tartó Csoóri Sándor helyesen emelte ki Farkas művészi egyéniségének két alap-

logtak a konzultánsok; mígnem felállt a karmester Somogyi László: „Nyugodj meg, Feri, amit Te írsz, az mindig jól szól, az mindig jó munka!"

Igen, visszatekintve is így van: Farkasnak a muzsika

Mi lesz a múzeumokkal?

Lógnak a szeren

A közművelődési intézmények, s így a múzeumok támogatását jövőre húsz százalékkal tervezik csökkenteni. Napjainkban még működik egy jól szervezett mú-

kellett kunyerálnia az akkori polgármestertől. Az teljesen világos, hogy a múzeumok sehol sem önfenntartóak, de a vállalatok és

A PANNONGLAS Ipari Részvénytársaság igazgatósága (Budapest V., Kossuth L. tér 4.) értesíti tisztelt részvényeseit, hogy – az Üvegipari Művek kezdeményezésére – a társaság rendkívüli közgyűlését
1991. január 28-án 10 órára összehívja.

A közgyűlés helye: PANNONGLAS Ipari Rt. Oktatási Központ
Leányfalu, Móricz Zs. u. 177.

A közgyűlés napirendje:

1) Igazgatósági tag(ok) választása.
2) A részvénytársaság alapszabályának módosítása.
3) Az igazgatóság tájékoztatója a társaság 1990. évi gazdálkodásáról, pénzügyi helyzetéről, valamint várható éves főbb mutatóiról.
4) Tájékoztató a társaság hosszú távú stratégiai tervéről, középtávú tervéről, valamint 1991. évi műszaki-gazdasági (üzleti) tervéről.
5) Az Üvegipari Művek alaptőke-emelési elképzeléseinek ismertetése, esetleges határozathozatal az alaptőke felemelésére, az igazgatóság felhatalmazása az alaptőke-emelés végrehajtására.

Felhívjuk tisztelt részvényeseink figyelmét, hogy a közgyűlésen szavazati jogaikat csak úgy gyakorolhatják, ha a letéti szerződés eredeti példányával igazolják ideiglenes részvényutalványuk társaságnál történt letétbe helyezését.

Az írásos előterjesztéseket a közgyűlés időpontja előtt 8 nappal megküldjük részvényeseinknek.

Ingatlanbank Rt.

Az Ingatlanbank gondol az Ön karácsonyára! Ajándékozzon szeretteinek Ingatlan Letéti Jegyet!

Az Ingatlan Letéti Jegy kamata 1 éves lekötéskor évi 30%, egy éven túl 30% kamatos kamat.

Az 1990. december 31-ig vásárolt és 1991. március 31-ig vissza nem váltott letéti jegyek ajándéksorsoláson vesznek részt. Sorsolás 1991. április.

Főnyeremény: egy 60 m²-es, budai, zöldövezeti öröklakás!

Az Ingatlan Letéti Jegyek megvásárolhatók a bank
Budapest V., Bárczy István u. 3–5.,
Budapest II., Bég u. 3–5.,
Budapest IX., Üllői út 117.,
Eger, Széchenyi út 34.,
Győr, Czuczor Gergely út 26. sz.
alatti irodáiban és országosan az IBUSZ-irodákban.

Ingatlan Letéti Jegy
az okos szeretet ajándéka!

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1982 ÁPR 3

...arási bizottságának titkára; Lukács-vári Béla, a Magyar Kábel Művek gyárigazgatója.

1021

Reich Károly rajza

Madács Pál, a Szarvasi Állami

len, sok tekintetben súlyosbodó feltételek között is óvjuk, őrizzük dolgos munkával elért eredményeinket, erősítsük szocialista rendünket. Egyetlen percre sem mondhatunk le a további haladásról; ezért most ennek az előrelépésnek a megalapozása, és ami ezzel egyet jelent, a párt XII. kongresszusa határozatainak sikeres teljesítése a feladatunk.

— Immár hagyománynak számít, hogy nemzeti ünnepünkön az Elnöki Tanács kitünteti az élenjárókat. A kitüntetés hosszú ideje tartó emberi erőfeszítéseket ismer el, egyben az országépítés nemes, sikeres szándékát és eredményét is. Bármilyen sok szó is essék gazdaságról, tervekről, tennivalókról, a figyelem közép-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

CSEPEL

1982 ÁPR 9.

Reich Károly: Költészet napja. (Az Iskola Galéria tavalyi tárlatának anyagából)

ó felkészü
l a végző
ományba
A fiatalokk
n zárul le
, amikor r
választották a Csepel Mű-
ket, hiszen a gyártmány-
rkezet és gyártástechnoló-
jelentős változásokon megy

glalkozott azzal is, hogy
btanulásra, hiszen a gyárt-
a állandóan változik, kor-

(Fotó: Bányai Ágoston)

idore a gyárban. A szociológiai felmérés mellett, amelyre valószínűleg 1983—84-ben kerül sor, vizsgálni fogják a CSM-ben szakmunkás-képesítést szerző, de kilépő fiatalok eltávozásának okait, s ennek alapján javaslat készül a csökkentést elősegítő tennivalókra.

Valószínűleg sok fiatalnak okoz örömöt a döntés, miszerint növelik a lakásépítés támogatásának mértékét, és a kölcsön időtartamát (maximum 100 ezer forint, illetve 10 év). Erre a kommunista szombatok bevétele nyújt lehetőséget.

Az új intézkedési terv ezeken kívül foglalkozik még a katonai szolgálatot teljesített fiatalok „visszaillesztésének" módszereivel, a német és magyar fiatalok csereüdültetésével, az 1985-ben megrendezendő ifjúsági parlamentekkel, s azzal, hogy a terv időszakában milyen kérdésekkel fog foglalkozni az ifjúsági bizottság. (Csak zárójelben néhány: az ifjúsági alapok felhasználásának eredményei, a fiatalok szociális ellátottsága a VI. ötéves terv során.)

V. I.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1981 DEC 24

1021

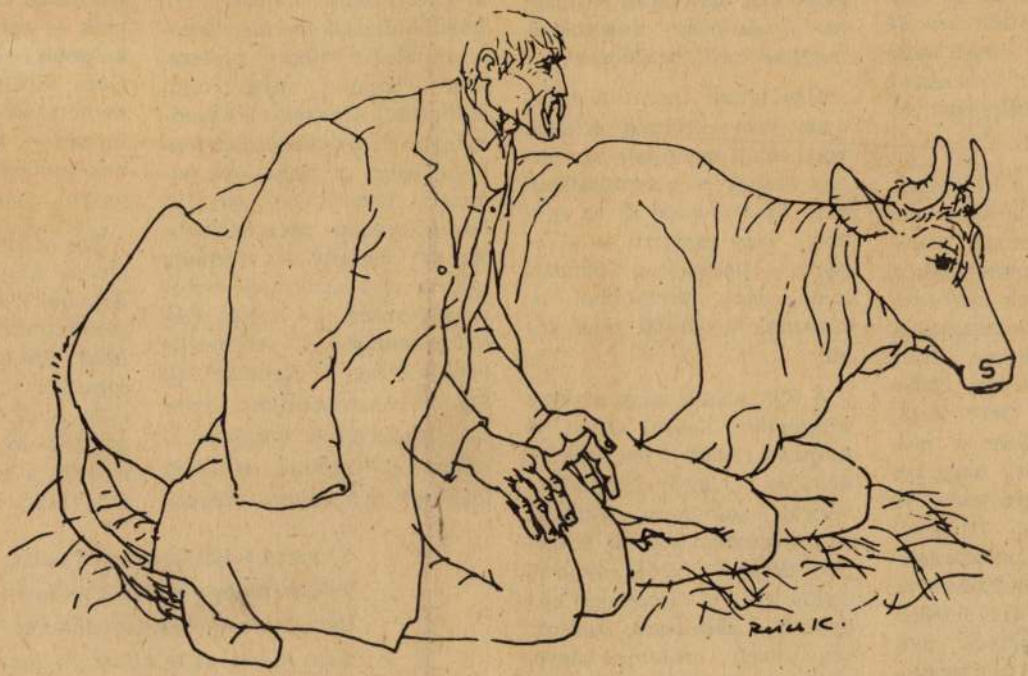

Reich Károly

TÉLI PIHENŐ

REICH K.

Hiszen joreszt a nemzeti büszkeség, másrészt az egyházi kegyesség öltött bennük testet, sok száz évvel halálu[k] után a festők, szobrászok képzeletében. Milyenek lehettek valójában?

Lássunk neki a kérdésnek, kutatván egykorú és hiteles emlékeiket. Szorongó tisztelettel kezdünk munkánkhoz, hiszen az Árpádok indították el népünk ezeresztendős: *„annyi balszerencse közt, Oly sok viszály után, Megfogyva bár, de törve nem"* történelmét. Először is nézzük azt a kérdést, hogy beszélhetünk-e egyáltalán az Árpád-ház családi vonásairól, hiszen a diplomácia szolgálatában Közép-Európa, majd minden királyi-fejedelmi családjából hoztak asszony-feleséget, a vérkeveredés tehát igen nagy volt.

Nemcsak a szövetségi rend-

ges-e még ezek után jellegzetes Árpád-házi vonásokról, megjelenésről beszélnünk?

Úgy látszik, igen! A férfiágon való örökség erősebb volt, mint az anyai, bár ennek jegyei is megmutatkoznak. Ez olvasható ki az egykorú, vagy egykorú — elveszett — forrásokra támaszkodó írott forrásokból is. Idézzünk néhányat ezek közül:

A XV. század nagy magyar hitszónoka, Laskai Osvát — nyilván régibb forrásokból merítve —, így ír Szent Istvánról: *„alacsony termetű, bátor, harcias, okos és Krisztust tisztelő"*. Édesanyjáról, Gyula erdélyi fejedelem leányáról, Saroltáról tudjuk, hogy kevély, uralomra vágyó, szilajon lovagló, hirtelenkezű asszony volt. Az ősökről is megtudunk egyet s

lás, bár feltehetően nem
ló királyunkat, hanem
Bélát láthatjuk benne. I
semre Malán Mihály pr
szor vizsgálta meg,
embertani jelenséget és
ményeit a következőkber
lalta össze: *„a típus igen
hezen határozható meg
hosszú arcalak igen széles is.
Az orr hajlása és formája
erősen emlékeztet az armenoid orrokra, de annál sokkal gracilisabb ... Arcprofilvonala erősen emlékeztet III. Béla rekonstrukciójára, amelyet Török Aurél készített ... sokan így képzelték, illetőleg így írták le a törökös magya-*

Nos, e sok adat nyomán végül is milyenek lehettek az Árpádok? Higyjünk az elmondottaknak, de főként az *Ének Szent László királyról* sorainak, amelyeket ugyan csak a XV. században jegyeztek le, de hagyománya nyilván a szentté avatás idejére (1192) nyúlik vissza:

Te arcul teljes, szép piros valál,
Tekintetedben embereknél kedvesb;
Beszédedben ékes, karodban erős,
Lám mendent te ejtesz, ki teveled küzdik.

Tagodban ékes, termetedben díszes,
Vállatul fogva, mendeneknél magasb.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1983 JAN 15

REICH

1021

Reich Károly illusztrációi

Adok-kapok a sportban

Hova tegyük forintjainkat?

Több írásunkban utaltunk már arra, hogy az ideiglenesztendő sok lehetőséget rejteget. Somogy minőségi sportban akkorát ugorhat előre, amekkorát egy gondosan és előrelátóan tervező megye a legjobb esetben is több évre tervez. Egyelőre azonban még csak lehetőségeink vannak. Erre szokták mondani, hogy „lehet király, de lehet kalaposinas is". Nos, azt hisszük, hogy a sportkedvelők most kivételesen „királypártiak".

Kosárlabdasportunkat élénk érdeklődés kíséri. Ezt az sem lankasztotta, hogy a Táncsicsnak balszerencsés körülmények között búcsúznia kellett az NB I-ből. Sokszor és sok helyütt fölvetődött: „Sikerül-e a SÁÉV-kosarasok nagy ugrása?" Felcím: „NB I a láthatáron". 1980. január: „A bronzérem csalódás" — „Újra megpróbálják a SÁÉV kosarasai". 1981. januárjában az egyik írás címe: „Ismét nekirugaszkodnak a SÁÉV kosarasai." (Végül azonban még a dobogóról is leszorultak.) 1982. január: „A megszerzett rang kötelez" — „Csak a dobogón akarunk végezni". Már szó sem esett a bajnokság megnyeréséről, sőt amikor ezt a kérdést fölvetettük a szakosztály illetékeseinek, egyenesen tiltakoztak. Pedig bármilyen hihetetlen, a SÁÉV kosarasai egy évvel azelőtt is ott voltak az igéret földje előtt. Csupán rosszabb kosáraránnyal állt

múlt. A SÁÉV kosárlabdacsapata csoportjában ismét az első helyen áll és első számú városmányosa a feljutásnak. Vajon nem csúszik-e el ismét egy banánhéjon? Megkapja-e végre azt a támogatást a megyétől, a várostól, amelyre okvetlenül szüksége van az utolsó nagy lépéshez?

Hasonló gondolatok foglalkoztatnak a KV Izzó női röplabdacsapatával kapcsolatban is. Lássuk az egy év-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1982 ÁPR 3

13

1021

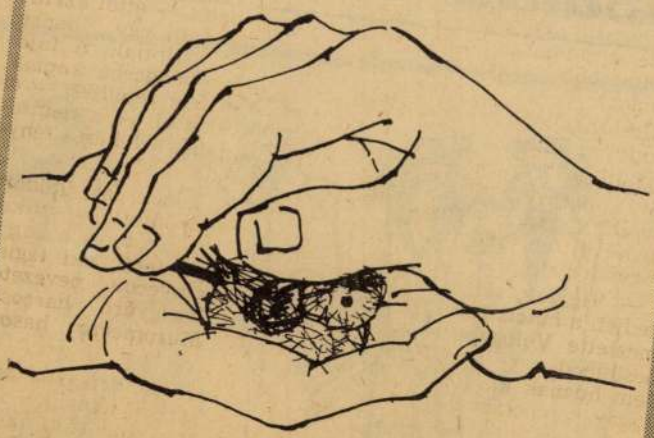

Reich Károly

BÉKE

14

Család - otthon

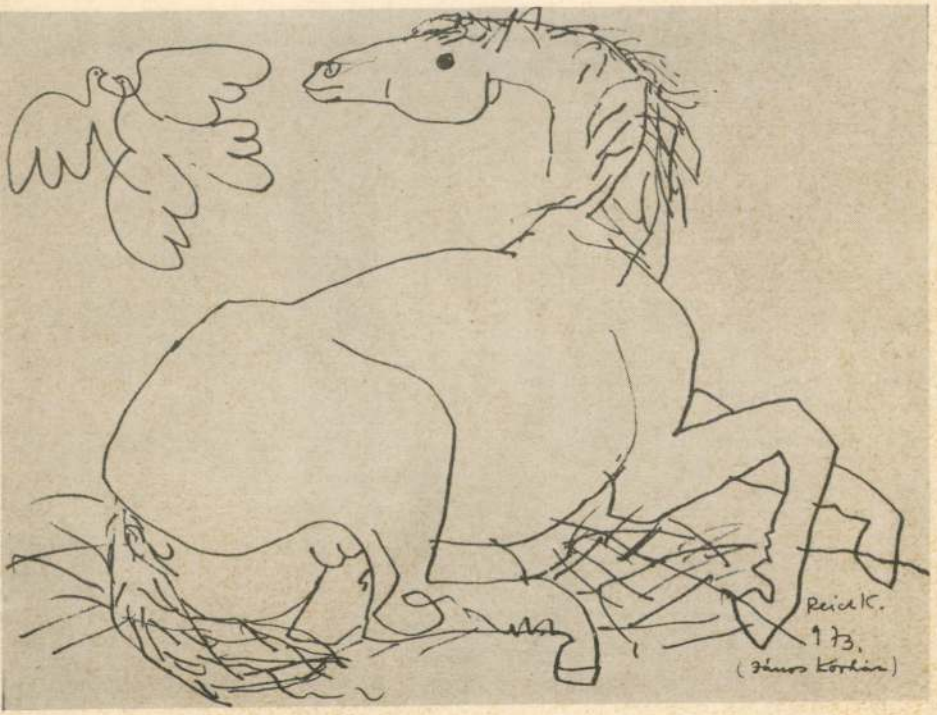

KÖVETKEZŐ KIÁLLÍTÁSAINK:

KONDOR BÉLA
grafikusművész

PÜSPÖKY ISTVÁN
grafikusművész

GY. SZABÓ BÉLA
grafikusművész

FSZEK 83/462

ERZSÉBETVÁROSI KISGALÉRIA

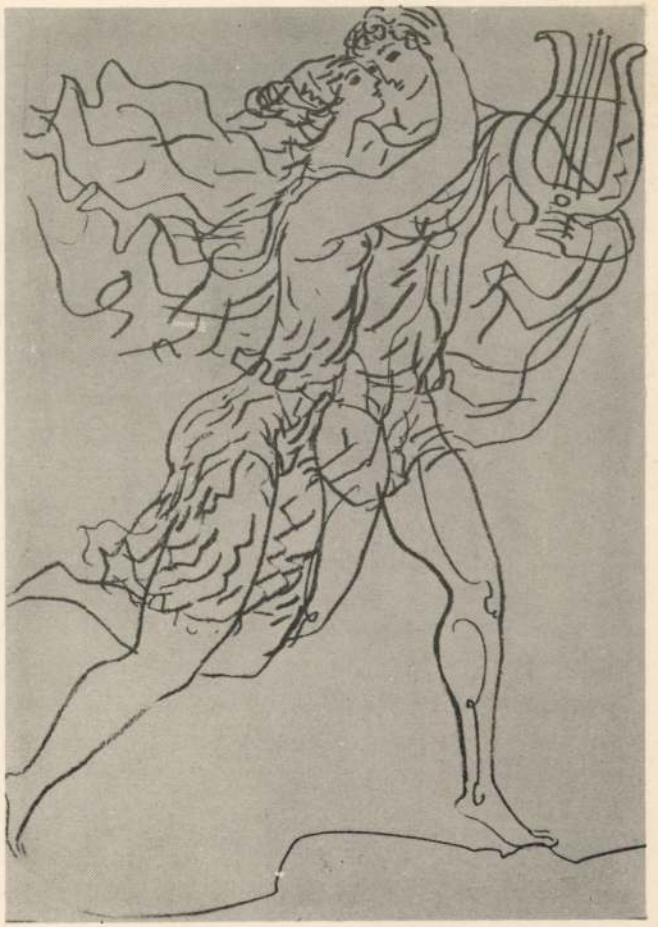

REICH KÁROLY

1983. SZEPTEMBER

A VII. KERÜLETI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁRAK
és az
ERZSÉBETVÁROSI MŰVELŐDÉSI HÁZ

tisztelettel meghívják

REICH KÁROLY
könyvillusztrációinak kiállítására

BUDAPEST, VII. KERTÉSZ U. 15.

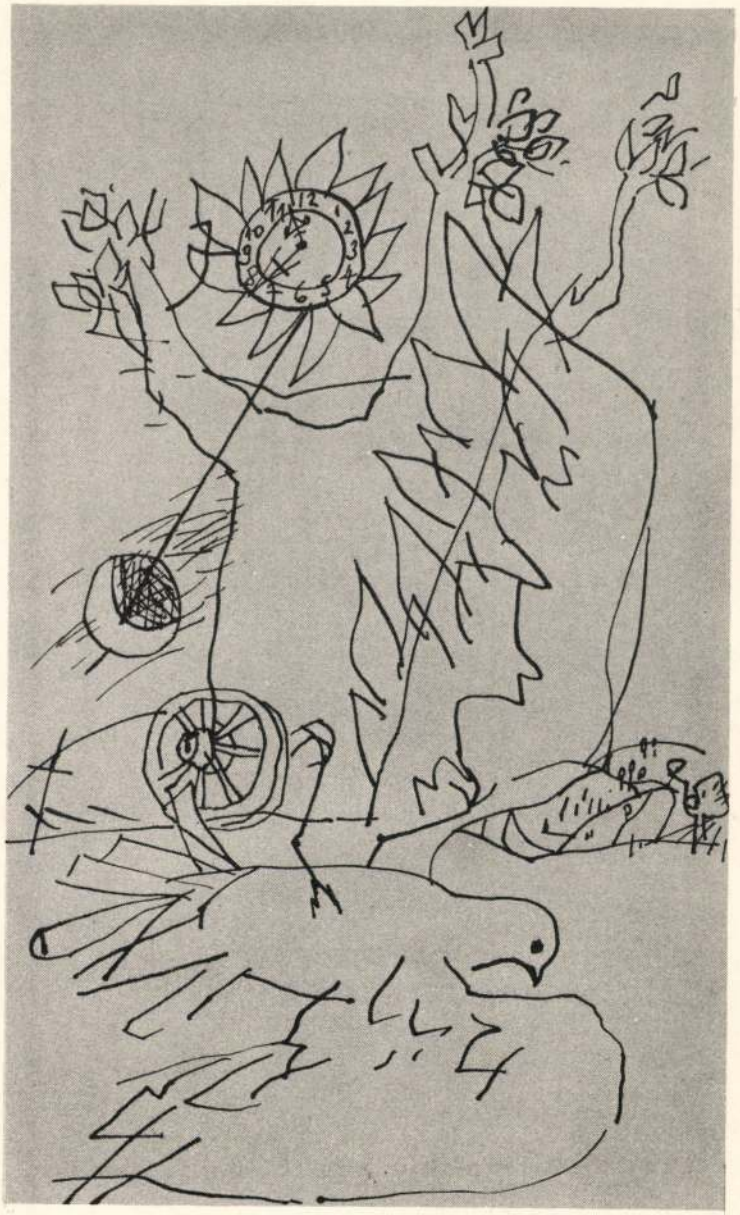

REICH KÁROLY

REICH KÁROL

Budapest, 1979/6

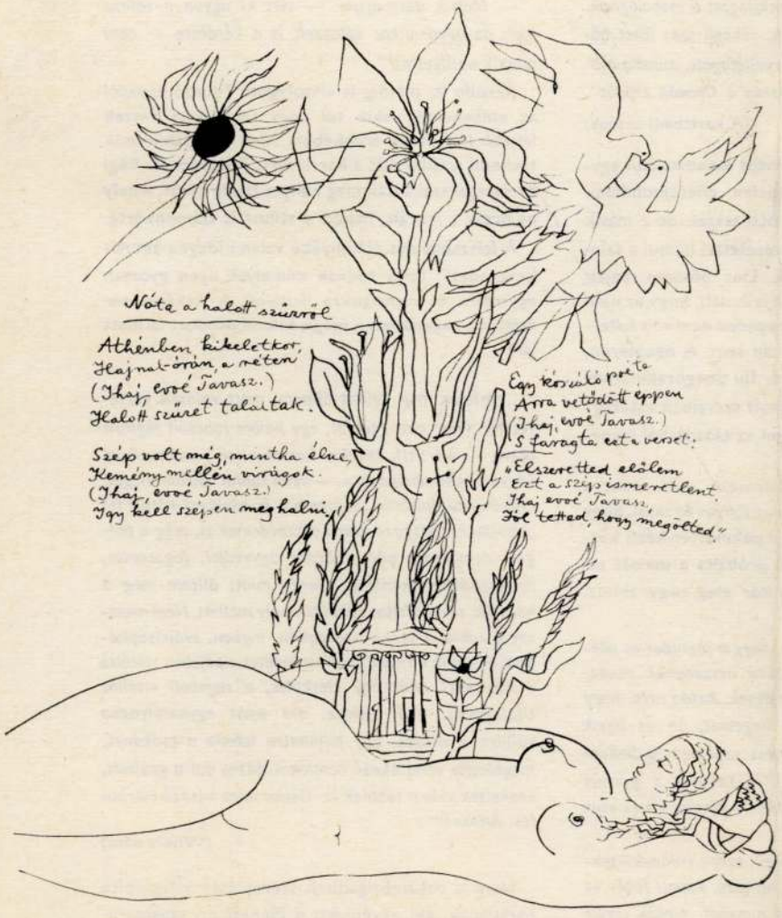

Ady: Nóta a halott szűzről. Tusrajz, 1975

Törékeny alkatú, őszes hajú férfi, ötvenes évei közepetáján. Tekintetünket azonnal megfogja szemének baráti, meleg pillantása, amely olyan szeretettel néz a világra és ránk, embertársaira.

Nevét — itthon és külföldön — elsősorban gyermekkönyvekhez, mesekönyvekhez készített illusztrációi tették ismertté. A Széchényi Könyvtárban fióknyi katalóguscédula mutatja, hogy számos európai ország gyermekei az őket körülvevő világot, szűkebb és tágabb környezetüket Reich Károly rajzai nyomán tanulják megismerni. Könnyed, elegáns rajztudással tolmácsolt emberszeretetéből mindannyiunknak jut, magam tudatosan gyűjtöm könyveit, még ha 3—6 éveseknek ajánlja is a kiadó, mert olyasvalamit nyújt, amit kortárs művészetünkben kevesen: fenntartások és kiszámított hatáskeresés nélküli gyermeki tisztaságot. Ugyanakkor a látni tudáshoz, a színkultúra kialakításához is jó utat mutat. Ugyan melyik szülő nem Reich Károly Arany 1×1-ével könnyíti meg gyermeke számára a matematika alapfogalmainak elsajátítását? A mackók, rókák, bohócok és más hasonló jószágok szép egyszerűsége rokonszenvet ébreszt az olvasóban, leginkább persze az ifjú korosztályban. Hatásuk alól a felnőtt sem tudja kivonni magát.

A könyv megszerettetésének is nélkülözhetetlen eszköze a tartalom átéléséből született illusztrációk gazdag sora, amelyek a szó eredeti értelme szerint „megvilágosítják" az író gondolatait.

Rajzait, a könyvekhez készülteket és az önálló életet élőket egyaránt, belső zártság, harmónia, nyugalom jellemzi. Vannak, akik állandóan változó, alakuló világunkban időszerűtlennek tartják ezt a kortalannak látszó klasszicizmust. Nem a ma emberéhez szólna tehát? Ez természetesen így nem igaz; csak máshonnan közelíti és valósítja meg az emberben, minden kor emberében egyformán élő szépség és harmónia utáni vágyat, nem az „izmusok", hanem a klasszikus világkép felől.

Az Iparművészeti Iskolában, ahol

Shakespeare: A windsori víg nők. Rézkarc, 1971

Radnóti: Hetedik ecloga. Tus, 1974

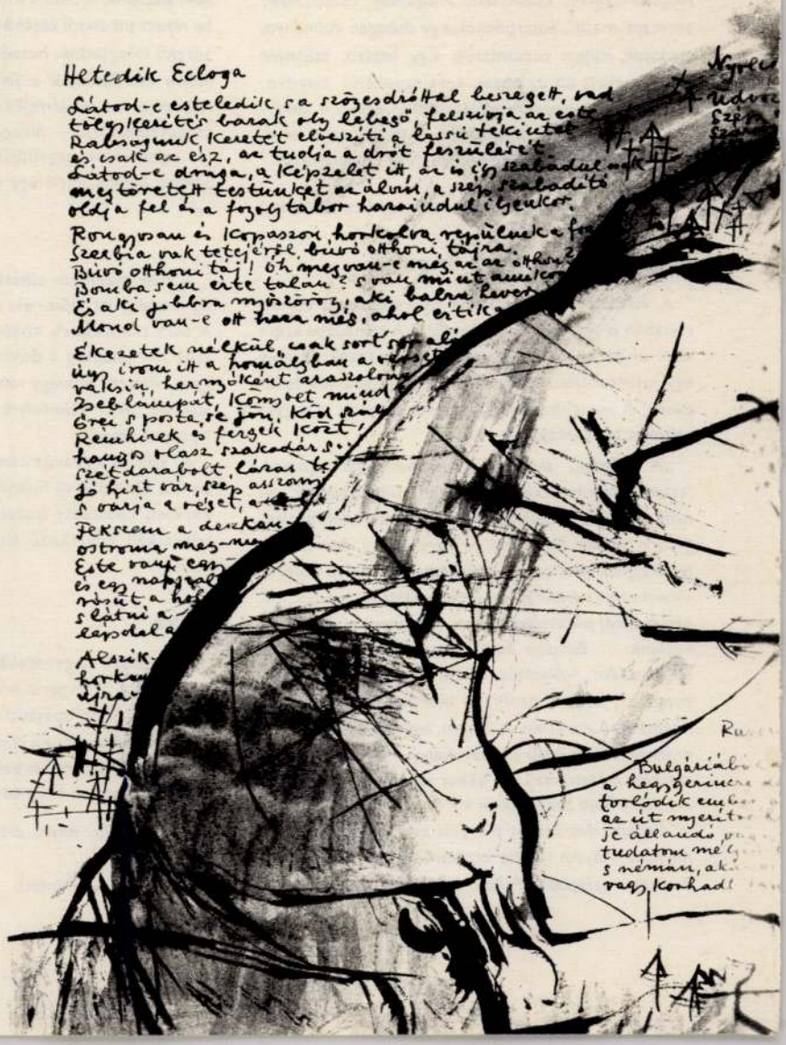

hamis, még pékmesteri képesítése sincs. Pedig az özvegy anya már majdnem meggyőzte önmagát arról, hogy négy fiának apa kell. És hogy talán a doktor-pék alkalmasabb lesz az apai feladatokra, mint a megboldogult, aki egy-egy ünnepnapon végiglátogatta a Belváros minden italmérő helyét.

Kocsmák, vendéglők

A nagyfiú egy március 15-e estéjén az apját keresi. Az apját, aki aztán megkerült, hazatért ugyan, de reggelre már nem ébredt föl. *„Ott feküdt borfoltos, pörköltpecsétes, sötét ruhában, hajtókájában a kokárda, csak a cipőjét rúgta le".*

A keresés adja a keretét a belvárosi vendéglők kortörténeti értékű szemléjének.

„Hol találom meg az apámat? . . . A Mátyás pincében? Oda be nem merészkedhettem, de sehova sem, rövidnadrágosan, félrecsapott diáksapkában. Ha leguggolok, úgy lesek befelé, akkor sem látok mást, csak a pincérek lebbenő, fehér zakóit, Baldauf néni sürgő-forgó, hímzett köténykéjét, asztaltól asztalhoz sietve, egy-egy pillanatnyi traccsra letelepedve, kutatva: elégedett-e a kuncsaft? jó-e a pörkölt, hideg-e a csapolt sör? A Kriszt, a Százéves? Itt beleshettem, végiglátttam a boltíves helyiséget . . . Itt sincs apám, apám csak ott lehet — gondoltam én —, ahol cigány muzsikál, a Százévesben vak hárfás pengette fals húrjait. Hol lehet? Belestem a Kis Piszkosba, közelben volt az is. Rossz fényű helyiség, terítetlen asztalokon söröskriglik kerek lenyomata, a söntés is ott volt, Schwetz úr, a tulajdonos maga csapolta a sört, s hordott öt-hat kriglit az asztalokhoz, vékony szálú bajuszán mindig egy kis sörhab, mert zárásig annyi sört ivott, akár a vendégei . . . A Holub? A közelben volt az is, a közelben az Apostolok, a Szőke, a Szikszay is . . . Kóválygtam, tévelygtem — mennyi kocsma, vendéglő, fényes étterem a Belvárosban! Hol lehet? . . .

Aztán megláttam. A Kiszelyben, közel hozzánk.

Átlátszó, fehér tüllfüggönyök a kirakattáblákon, mögötte szürke, kiábrándító világosság, csupa fehér abroszos asztal, papírpálmák, egy dobogón dolmányos cigányok, éppen vacsoráztak. Egy hosszú, szennyes asztal mellett ült az apám, keménygallérja kinyitva; csáléra, ferdén a nyakkendője; gomblyukában a kokárda. Maga elé meredt valahová, ő se tudhatta, hová. Körülötte a társasága, ismeretlen, félig elázott arcok".

(A leghosszabb március tizenötödike)

Színészek és mutatványosok

A városligeti Feld-színház és a népligeti vurstli rajzában is ott kísért ez a két férfi. A színházba azért viszi el őt az édesanyja, hogy megnézzék az apja egyik szeretőjének, Naschitz Linának gyászos fellépését. A vurstliba pedig a doktor úr viszi el a gyerekeket és mamájukat.

„A kékesen, sejtelmesen megvilágított színpad, festett márványoszlopok, vedlett tüllfüggönyök, ha nyílt egy ajtó, és besietett valaki, a ligeti szél meglengette a falakat. De nekem ez nagyhercegi, hermelines, testőregyenruhás pompa volt, hosszú uszályú hölgyek incselkedtek, frakkos urak hörpintettek pezsgőt, líbériás lakáj jelezte diszkréten, hogy nem akárhová tévedtünk . . . Bánatos balalajka szólt, ezt némán és megilletődve hallgatták, majd hirtelen elnémult a hangszer, felállt a zenész, a középső ajtó felé fordult mindenki. A gukkeren át láttam, hogy bíbor köpenyben, arannyal kivert fehér atlaszruhában megjelent Fedora, másként a Naschitz Lina, akkor éppen Nádudvary Lenke, szőke haja bozontjában kócsagtoll, homlokán vakító diadém, dús keblén pihegett egy gazdag gyémánt melldísz. Anyám kivette kezemből a gukkert, és most ő nézte a színpadot. Fedora egy pillanatig kihívó mosollyal várt, várta a tapsot. De senki sem tapsolt. Fedora kicsit elbátortalanodva nekifogott a monológnak. Fakó, igen vékony hangja volt, sehogy sem illett bőséges termetéhez, akadozott, melléfogott, mintha magamat hallottam volna, zongorán a Chován etűdöt".

(A karlsbadi utazás)

Thurzó mértéktartó és pontos mondataiban egymásra torlódnak a kamaszlélek ellentmondásai. Észleli a fiú a ligeti színház ócskaságát, de a másik pillanatban már zavartalan beleéléssel bámul a színpad nagyhercegi pompájára. Lina bőséges bájait férfiszemmel gusztálja, de azt is észleli, hogy ez nem elég a színpadi sikerhez. A színpadon nem volt fellelhető a dráma még nyomokban sem. A nézőtéren, az anyának és kísérőjének (a fiú zongoratanárnőjének) a tekintetében, sugdosott szavaiban sistergve csapott fel a feszültség, ami az előadásból hiányzott.

A népligeti vurstli szegényesebb volt, mint a városligeti, de ahhoz éppen elég fényes és zajos, hogy elkábítsa a gyerekeket, míg a pékmester-kérő kézcsókkal és forró vallomással próbálta a mamát elkábítani. A legnagyobb fiú már elég nagy ahhoz, hogy érezze a helyzetet.

„Felfigyeltem. Először arra, hogy a jogtudor és pékmester Katicának, drága Katica asszonynak nevezi anyámat, ő pedig kedves Mátyásnak. Aztán arra, hogy anyám szorosabban fogja a kezemet, én az egyik öcsém kezét markolom, és most szorosan egybekapcsolt láncszemek voltunk . . ." Sikerül-e a gyanús idegennek belecsatlakozni ebbe a láncba — ez volt a tét.

„És jöttek a csodák, a nyekegő, tarka villanykörtékkel körülvirágozott ringlispíl, hintázó, kopott fehér és fekete paripák, aranyos-cifra mesebeli hintók, szólt a verkli, egy ütemesen bólogató, turbános néger állt a tetején, automata karjaival cincogtatta a cintányért, és cselédszoknyák röpültek a hajóhintán, öblös vázákban titokzatos mosollyal csábítottak az altest nélküli nők, Esztella, Rozalind és Flerimonda, akiknek vázákba rejtett titkaikról később annyit álmodtam, és magyar zászlót lobogtattak, huszármentében, prusztikos viganóban csárdásoztak a fonnyadt babaarcú liliputiak, ránk meredt a madárfejű Lajcsi, s károgva — szomorú, csupasztott varjú — hívogatott a sziszegő karbidlánggal sejtelmesen megvilágított bódéba, ahol tarka gőzökben Fatime jósolt egy varázsgömb fölött révedezve".

(Egyedül maradtunk)

A már majdnem elhatározott házasság sorsa félig-meddig itt dőlt el, a vurstli tükörszobájában. A torz tükörképek között ráköszönt egy még torzabb női jelenség a doktor úrra. *„Tarka ruhás, nagyon kifestett, mintegy roncsolt arcú nő köszönt, rikító jelenség, akár valamelyik mutatványosbódéból is kiléphetett volna".*

Ki volt ez a gyanús némber? A pótpapához tartozó nő. Élettársa és finanszírozója. A legutóbbi a sikeresen kifosztott asszonyok sorozatában. A pékkékszakáll következő áldozata pedig a mama lett volna.

Etika

Thurzónak legerősebb és legrokonszenvesebb írói vonása a szigorú erkölcsi ítélettétel. Magával szemben is. Az anyjával szemben is.

Egyedül maradtunk című önéletrajzi írása kegyetlen párbeszédtöredékkel végződik. A felnőtt fiú kérdezi a nagyon öreg édesanyát:

„— Mondja, anya, maga komolyan vette a pótpapát?

— Persze — bólintott.

— Beleszeretett? — Ezt szorongva kérdeztem.

— Melyik asszonynak — tért ki ugyan a válasz alól, de ugyanakkor válaszolt is a kérdésre — nem tetszik az ilyesmi?"

Később is, mindig is viszolygott Thurzó azoktól az emberektől, akik túl nagy lendületet vettek feljebb kerülésük érdekében. Akik átmaszkírozták szellemi arculatukat a karrierért. Többször is. Régi barátságai szakadtak meg kényes ízlése miatt, amely nemcsak a morált, hanem a stílust is számonkérte.

A felszabadulás élményébe valami idegen ámulat keveredett: hogy tudnak némelyek ilyen gyorsan egymásra és önmagukra licitálni. A Rákóczi tér szétlőtt, nagynehezen mégis kilombosodott fái alatt járt . . .

„Hirtelen meg kellett állnom, mert valamit észrevettem. Nem azt a táblát, egy halom roncsolt téglára tűzve — »A VIII. kerületi kommunista pártszervezet Ságvári rohambrigádja« — ilyen táblát láttam eleget, csákánnyal, lapáttal, nótaszóval és táblával vonult fel akkoriban a kisgazdapárt, a szocdemek is, még a polgári demokrata párt rozzant ügyvédjei, fogorvosai, nyakkendőkereskedői is. Gorka miatt álltam meg a horpadt, rozsdafoltos zöld illemhely mellett. Nem messze a táblától ócska nadrágban, ingben, svájcisapkában, de egyik hajdani, vedlett betétes cipőjében sihtelte a romokat! Akár egy Herkules, a regebeli istállót tisztogatva, akár Atlasz, aki most egyensúlyozza vállára a világot. Egy pillanatra letette a csákányt, megtörölte verejtékező homlokát, tüzes dalra gyújtott, énekeltek vele a többiek is. Gorka mint nótázó Herkules, Atlasz!"

(Who's who)

Nem a rohambrigádbeli szereplését kifogásolta barátjának, aki egyébként a Ménesi úti szeánszok irodalmi idéző-bajnoka is volt. A színpadiasság szúrt szemet neki: a hibás jelmez és a téves alakítás. Ennyi elég volt ahhoz, hogy bánatos, néma búcsút vegyen a korábbi jóbaráttól, (aki nem tévesztendő össze Gorka Géza kerámikussal).

Hajdani osztálytársának, Tormosnak minden köpönyegforgatását, pálfordulását, színeváltozását nyomon követi a Négyen a harminchatból című elbeszélés. Tormos nem nagyhangú törtető. De azért törtető. Finomabb eszközökkel él, majdnem korrekten. Ám az ízlése mégis megbicsaklik.

Szüleit látogatja meg a professzor a Veres Pálné utcában. *„Az ostrom alatt aknákat kapott a ház, most renoválták. A kapuban, az állványerdőben — mint évtizedek óta minden este — kinn ült az öreg házmesterpár. Langyos nyárvége volt, még nem gyulladtak fel a ámpák. A furcsa járású belvárosi szél a Gellérthegyről idehozta a fák, a lekaszált fű illatát. Bonbont, vörösbort vitt az öregeknek, széket hozott, mellékük ült . . . Nagyon örült volna, ha arra jár egy csapat tanítványa. »A szüleim« — mutatta volna be őket".*

Azt gyaníthatná valaki, hogy egy katolikus nevelésű patricius-származék fenntartásai hangzanak itt azokkal szemben, akik házmesterlakásból katedrára léptek föl, meg akik negyed vagy fél fordulattal rögtön a kommunista párthoz csatlakoztak.

Egykori káderesei mondtak is őrá ilyesmiket. Oktalanul.

Thurzó egyértelműen tisztázta kapcsolatát az egyházzal is és a szocializmussal is. Legjobb regényében, A szent-ben (színdarabváltozata: Az ördög ügyvédje) megírta korunk magyar szentté avatási maffiáját, amit a korlátolt, de nagyvonalú — ezért veszélyes — Erdélyi atya irányított. Erdélyi ellenfelét — az advocatus diaboli szerepével megbízott idős prelátust — viszont nyugodtan vállalhatta Thurzó is ember-ideáljának, a tisztesség és megértés, tapintat és erély példájának.

.Y MŰVÉSZETE

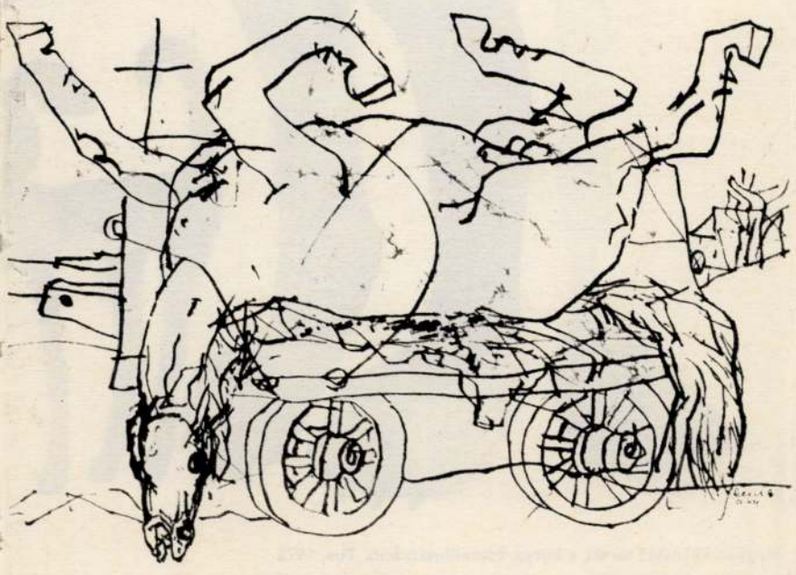

Fájdalmas emlék. Filctoll, 1974

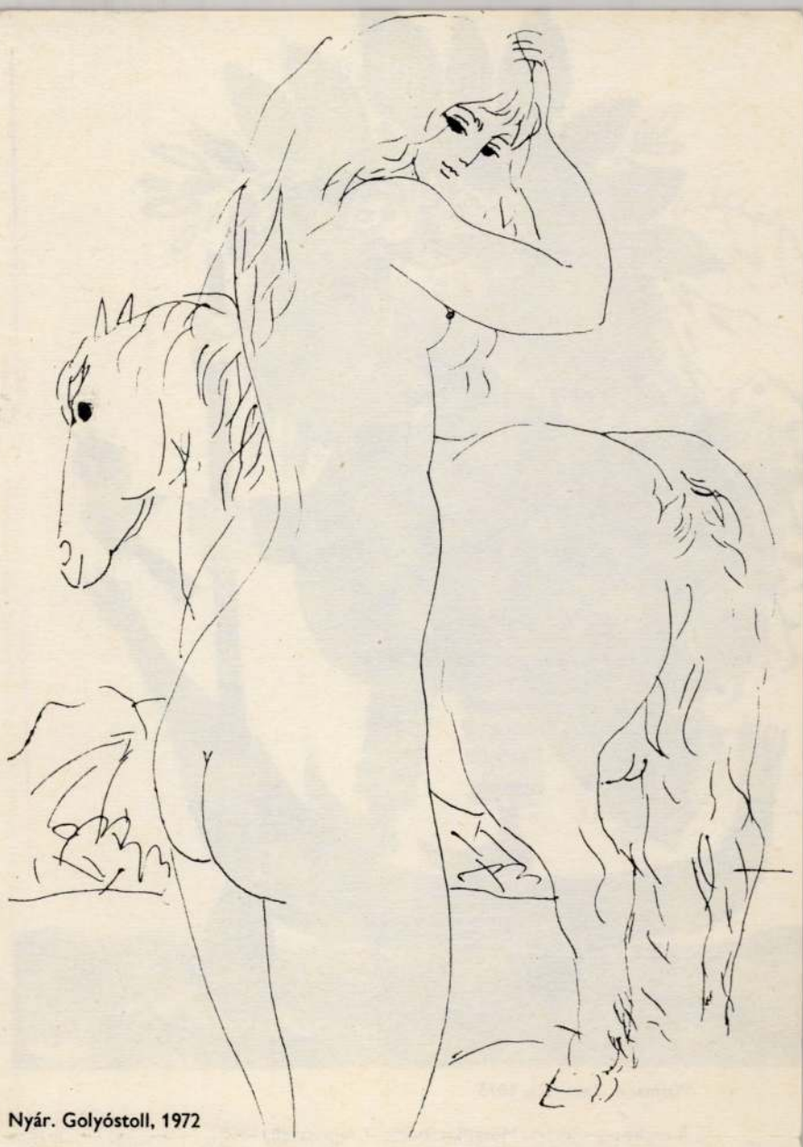

Nyár. Golyóstoll, 1972

Pastorale. Golyóstoll, 1972

Vízimanó. Tempera, 1975

Hogyan keresett társat a kutya. Meseillusztráció. Tus, 1972

A csuka parancsára. Meseillusztráció. Olajpasztell, 1969

1942 és 48 között tanult, a „szép mesterségének" minden fortélyát elsajátította. Egyformán kézhezálló eszköze a ceruza, az ecset, a toll.

Egyik kedvencem a vízimanó. E roppant jovális lény a kék és zöld színek változataiban pompázik. A haja tengeri fű, a fejét hínár koszorúzza. Nádból összerótt csónakján mesebeli tengerre evez. Kerekfejű, cérnalábú madárka, Reichnek ez a jellegzetes teremtménye vezeti.

Egyik legkorábbi műve a Pál utcai fiúkhoz készített illusztrációsor (1952). Ezek a realista, aprólékosan részletezett rajzok még nem önálló művek — valójában az írott mű jobb megértéséhez, rögzítéséhez segítenek.

A lovak — ahogy Reich mondja: „a teremtés gyönyörű remekei . . . napban fürdők és csillagos homlokúak" — szimbólumrendszerében fő helyet kapnak: az örömnek, a boldogságnak, a harmóniának, „az élet játékos ficánkolásai"-nak a kifejezésére szolgálnak.

A 70-es években készült letisztult, iendületes, nagyvonalú kompozíciói az árkádiai béke tiszta levegőjét sugározzák. A Balatonon, vízközelben, a még csak növekvő nyárban érezheti az ember a természet ilyen fokú simogató közelségét, mint ezekben a már szuverén, önálló művészi alkotásaiban. (*Nyár*, 1972 — *Folyóparton*, 1974 — *Tavasz*, 1974 stb.)

Ha mondanivalójának tragikuma kihűti ezt a melegséget, szimbólumrendszerében akkor sem következik be törés. Radnóti írja egyik Razglednicájában: „Az út nyerítve hőköl, sörényes ég szalad". A háborús iszonyat ábrázolásakor is hű társának, kedves lovának szenvedését tárja fel. A vadul ágaskodó, kapáló, fájdalmasan hörgő ló figuráját mint az égő városok fekete füstje veszik körül a Hetedik ecloga és a razglednicák sorai.

A lovak vagy többedmagukkal vagy egy-egy szép fiatal lány, nimfa társaságában jelennek meg. A klasszikus repertoárt olykor egy faun is kiegészíti. Úgy tűnik, a művész a változhatatlanságot, befejezettséget sugárzó alkotások némelyikéhez megidézi Pi-

Arany 1×1. Kréta, 1964

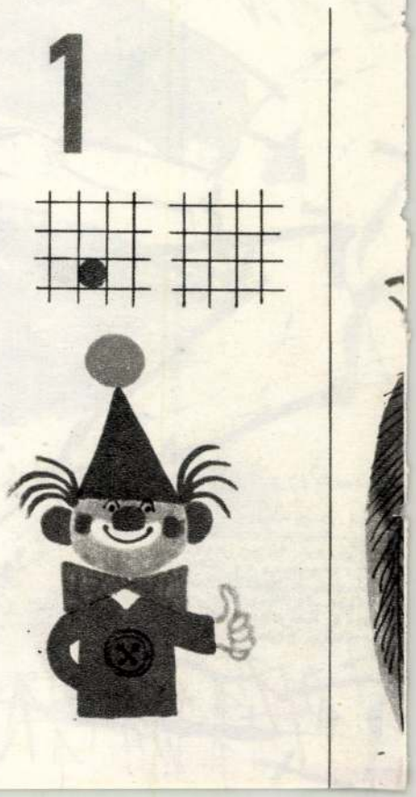

Móra: Kincskereső kisködmön. Tempera, toll, 1978

casso 1930-as években készült Ovidius-illusztrációit. Mégsem holmi utánérzés, reminiszcencia az ok; közös bennük ugyanis a klasszikus aranykor tökéletessége utáni vágy, az életigenlés, az életöröm kifejezésének igénye.

Reich Károly a maga csendes, szerény módján állítja a társadalom szolgálatába a műveit. Budapest utcáin a Nemzetközi Gyermekév alkalmából jelentek meg finom, visszafogott hangú plakátjai. A szemlélőnek az apró cselekedetek, kezdeményezések értékét sugallják.

Bár számon tartják néhány — gyermekintézményekben elhelyezett — murális alkotását is, igazán bensőséges viszonyt nézőivel mégis tenyérnyi rajzaival teremtett.

Szatmári Gizella

1975 májusában e folyóirat hasábjain *Kemény István* ismertette a budapesti cigányság helyzetét. Írásában 1971-es, országos, reprezentatív cigányvizsgálatának és a későbbi fővárosi iskolai statisztikáknak alapján foglalkozott a gyerekek iskoláztatásának problémáival is.

A 70-es évek elején Budapesten több száz cigánygyerek egyáltalán nem járt iskolába. Létezésükről az oktatási intézmények nem is tudtak. Főleg a zárt telepeken vagy telepszerű tömörülésben élő cigány anyanyelvű családok rekedtek ki az iskoláztatásból, de előfordult ez magyar anyanyelvű cigánycsaládokkal is, ha éveken keresztül „átmeneti" szállásokon laktak a főváros területén. Hiába találtak állandó munkát, legalizálható lakáslehetőséget nem tudtak szerezni, a gyerekek a pesti szállás és a munkalehetőség híján otthagyott régi lakóhely között hányódtak, se itt, se ott nem jártak iskolába. Ezek a kallódó gyerekek és az időközben iskoláskorba lépő kisebb testvéreik azóta bekerültek az iskolába. Többségük nem lett „normál" iskolás. Vagy elüdögéltek néhány évet valamelyik alsótagozatos osztályban, vagy túlkorosságuk és általában súlyos kulturális hátrányuk miatt a kisegítő iskolában kötöttek ki. Arra eleve csekély esélyük volt ezeknek a gyerekeknek, hogy elvégezzék az általános iskolát. Bár egyéni sorsukat alig-alig befolyásolta ez a minimális iskolázottság, a családok perspektíváját mégis megváltoztatta kissé: mindennapjaikban megjelent a gyerekek iskolába járása, ez pedig a legelső feltétele annak, hogy az újabb hatévesek már megszerezhessék a boldoguláshoz elengedhetetlenül szükséges iskolai végzettséget.

FÓRUM

SOLT OTTILIA

CIGÁNYGYEREKEK AZ

Egyáltalán nem biztos, hogy ma már minden Budapesten élő cigánygyerekről tud valamelyik iskola. De a korábbi „fehér foltok" eltűntek, újabbak kialakulását pedig feltehetően megelőzi a legmostohább feltételek között élő cigánycsaládok körülményeinek lassú javulása és az iskolai hatóságok fokozott figyelme. 1971-ben az iskolás cigánygyerekek 70 százaléka alsó tagozatba járt, és mindössze 3,8 százalékuk volt nyolcadikos. Ezek az arányok nem változtak számottevően 1974-ben sem. Az 1974 óta eltelt években, ehhez képest, jelentős javulást mutatnak az általános iskolai statisztikák. Az 1977—78-as tanévben a cigánytanulóknak csak 59 százaléka alsós, s a nyolcadikosok aránya csaknem 9 százalék.

Jelentős a túlkoros cigánytanulók száma: már az első osztálytól jellemző. Ezért is apad a létszám olyan szembeötlően a nyolcadik évfolyamra. A több évvel túlkoros gyerekek ilyenkorra már kikopnak az iskolából. A tankötelezettség 16 éves korig tart ugyan, de a gyakorlatban az évvesztes 14 éveseket sokszor fölmentik az iskolába járás alól azon a napon, amikor betöltik a 14. évüket.

Ugrásszerű létszámcsökkenés tapasztalható az első és a negyedik osztály után is. Az „eltűnt" gyerekek kisegítő iskolába kerülnek. A rosszul vagy sehogyan sem boldoguló általános iskolások most nem rekednek meg valamelyik alsós osztályban. Buktatás, különösen ismételt buktatás helyett áttelepítésüket javasolják. Az általános iskolás cigánygyerekeknek a „normálishoz" közelítő statisztikai képe egy kicsit szebb, mint a valóság, a valóságban ugyanis a budapesti cigánytanulók 15,6 százaléka kisegítő iskolába jár. Abban a tíz kerületben, ahol a cigánylakosság nagy többsége él, s amelyekben az iskolás cigánygyerekek száma száznál több, a kisegítőben 26,4 százalék az arányuk.

A kisegítő iskolába való áttelepítést a fővárosban nagyon megszigorították a közel múltban, többek között azért, mert feltűnően sok volt ott a cigánygyerek. 1974 óta 558-ról 510-re csökkent a kisegítő iskolás cigánytanulók száma. Alig képzelhető el, hogy a jelenleg érvényes kritériumrendszer alapján sok „indokolatlanul áttelepített" gyereket találna egy mégoly rigorózus vizsgálat is. Az áttelepített cigánytanulók aránya mégis olyan mértékben különbözik kerületenként, hogy ezen el kell gondolkodni egy kissé. Vegyük szemügyre azt a tíz kerületet, ahol az iskolába járó cigánygyerekek száma több mint 100, s az ennél kisebb „sokaságot" hagyjuk figyelmen kívül, hogy a kis esetszámban előforduló véletlenek ne torzítsák el az összefüggéseket. A két szélső érték: A XIII. kerületben 6,3 százalék, a XVIII. kerületben 27,4 százalék az arányuk az összes iskoláshoz viszonyítva. Az összes budapesti kisegítő iskolás aránya pedig az általános iskolások százalékában kifejezve (kerületenként) 1,1 százalék és 3,9 százalék között szóródik. A kisegítőbe telepített cigány gyerekek arányának ilyen mértékű szóródása nem magyarázható a valódi fogyatékosság vagy a súlyos szociális-kulturális hátrány egyenlőtlen eloszlásával. Különösen, ha tudjuk, hogy a cigányságon belüli rétegek szélső pólusai egyáltalán nem lokalizálódnak egy-egy kerületre. A nagy ingadozás arról tanúskodik, hogy az áttelepítési javaslatok megszületése erősen függ a kerület vagy egy-egy iskola helyi körülményeitől, szokásaitól, pedagógiai meggyőződésétől. Ugyanaz a gyerek, aki kisegítőbe kerül például a XVIII. kerületben nem kerülne oda a XIII-ban, és jó néhányan normál általános iskolába járnak a VII-ben, akik kisegítőben lennének — mondjuk — a VIII-ban.

Reich Károly emlékkiállítás a Művészetek Házában

Oly kérlelhetetlenül megrendítő leírni: emlékkiállítását rendezték meg a mesternek, akinek kezenyomát kitörölhetetlenül érezzük a magunk egyetemleges kultúrájában. Feledhetetlen az a mosoly, mely bölcsen játszott szeme bogarában, hiszen éretten is gyermeki tudott lenni lélekben, látásban és annak visszatükrözésében: az alkotásban. Megrendülten álltam egy apa láttán, aki aprócska gyermekét vitte a karján és „örültek ketten" a látványnak, mert az alig emberke is azt látta meg a „mese" világából, ami az övé és csakis az övé, ám apja is képes volt rácsodálkozni a gyermekével a soha vissza nem térő pillanatra, mely a látott élmény gyermeki tükre is egyben.

A gyermek élesebben lát meg dolgokat, még nem rontotta el a „felnőtt-kor", még nem „akarja azt látni, amit elvárnak tőle", hanem önfeledten azt látja, amit látni vél, vagy akar a látványban, mely valójában látomás. Nos, Reich Károly tudója volt e csodának, értője e soha nem rontható „látomás-világnak" és a hófehér gyermeki lélek benne nem csinálmányként bukkant fel, hanem a maga természetességében. A vele született és el nem hagyott, az élet által soha meg nem rongált belső én, a valós lélek öltött látható képet, megfogható, letapintható valóságot. A mester felnőtt emberként is képes volt megőrizni azt a képességet, mely csak a legnagyobbaknak adatik meg, az igaz meglátását és annak láttatását.

Varázsló volt e csodák ismerője! Varázslója a képírt gondolatnak, varázslója a kéz lendületének, mely alkotott, szüntelenül alkotott, többszörösen tette a látomások szikrázó gyönyörűségeit elénk. Többszörösen azért, mert a leírt szó képben való megelevenítése önálló életet volt képes élni az olvasó-látóban és ez az önálló és új élet belső feszültségeket oldó, harmóniát teremtő elixír volt és marad örökre bennünk.

A mesék világa a gyermeket ragadja meg, ám akaratlanul is „látóvá" nevel, hiszen az alkotó attól lesz igazán mester, hogy a szemet és az agyat együttesen kényszeríti szelíd alázattal a gondolat követésére. Reich Károly szinte öntudatlanul – ám ez sokszor látszat – magával ragad, kényszerít a száguldásra, kényszerít a látvány mögötti gondolat tovább élésére.

Cirkuszosok

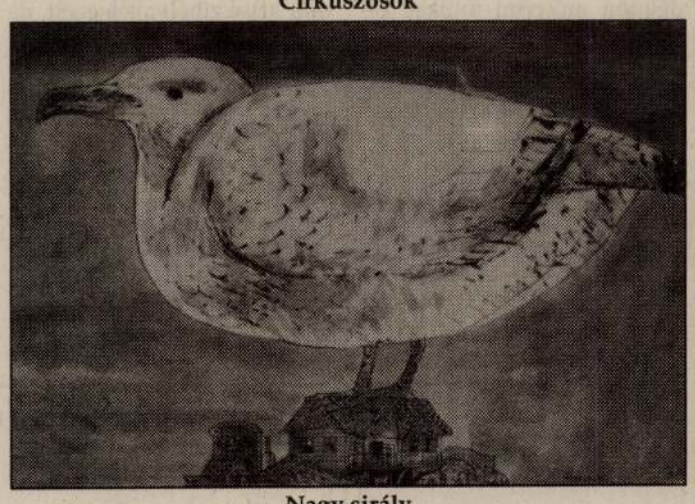

Nagy sirály

A felnőtt-embereknek „megteremtett" Ady, Babits illusztrációk, az „Énekek éneke" színeiben is sodró lendülete, ősi mítoszokban gyökerező, egymásban feloldódó örök emberi kapcsolatok világa, a ma emberének évezredek homályába vesző valós élete.

A „Lovas" szinte egyetlen vonalának lendülete, a felsejlő mezítelen női test és a galoppozó ló kecses arányai, együttesen szinte éterien áttetsző, leheletnyi gondolat képbe álmodása. A „Kisbárány", vagy a „Hazafelé" c. művek a paraszti élet kemény valóságában igaz. A meggyötört, munkában kicserződött, „ezer-ránc"-arc, a fáradt magyar paraszt-ember „mozdulatlan-mozdulása", ám a tekintet az örök hit tükre, mely a minden-nap új élet hitében gyökerezik.

Ennek szinte neki feszül a „Nagy Lászlónak" című alkotás. A korán, nagyon korán „elment" költő-óriás „csoda-szarvasa" maga a korpusz. Maga a kereszt és maga a keresztre feszített gondolat. A „láthatatlan" ember kereszt-halála, a lecsöppenő vér a nem létező kezekből, a leszálló keselyű, a fejfa és szögesdrót akadály, melybe vért könnyező „csontváz" szarvasok gabalyodnak bele, oly csodálatos allegória, mely a magunk történelmének évezredes gyötrelmét sűrítette egyetlen látomásba.

Ám van kiút az életben, hiszen az irkafirkák sokasága látszólag csak a kéz mozgásából fakadt, „képpé alakult" apróságok. Ám ezek az apróságok külön-külön is élnek. De egységükben a megfogalmazott fricska a „huncut" napokra. A kezek – ugráló verebek – lehetnek akármik is, mindenki tetszése szerint láthat bennük bármit, de egyben azonosak, „szamárfület mutatnak" az értelmet megcsúfolni akaró butaságnak. Az akarnok „paprika-Jancsik" tova-guruló semmik lesznek már akkor, amikor a kelepelő gólyák az új és új tavaszt ígérik, s ezt az ígéretet be is tartja a természet.

Hisz a „Védelmező kéz" hatalmas ölelésében elvész szinte az aprócska madár-fióka, de az ember-kéz puha öble biztos rév, biztos védelem. Reich Károly tudta, amit oly kevesen ismernek fel, az ember csak akkor igazán ember, ha tudatosan óvja az induló életet, hisz az maga a jövő.

Nem tudom elfogadni a szívemmel, amit az eszem tud. Reich Károlynak EMLÉKKIÁLLíTÁSÁT látom. A falakról lemosolygó alkotások minden rebbenése mögött ott mosolyog a mester, mindenütt ott van maga az ember. A szobrocskák formáiban ott érezzük az alkotó ujjabegyének még meleg tapintását. Az egész életmű valahogy megfoghatatlanul kortalan, ezredévek óta bennünk él, és bennünk is marad. Annyira természetes, annyira minden idők, minden-napja, hogy lehetetlen elhinnünk: ez már örök időkre befejezett ÉLETMŰ.

Ha a kényszer el is fogadtatja velünk e befejezettséget, gyermek-szívünk élteti tovább, őrizzük a könyvespolcokon, őrizzük lelkünk mélyén a mestert, az alkotót, az embert.

Dr. Rosner Gyula
régész

Tükör előtt

Írás közben

(A tisztességes Júdás) Dante Poklának legmélyén örök kínban vergődik Júdás, aki elárulta Jézust. Számára nincs bocsánat, Isten irgalma sem elég, hogy megváltsa szenvedéseitől. A technológusok között ugyan már régen felmerült a gondolat, hogy Iskáriótes Júdás bűnét, aki feltehetően az apostolok pénzügyeit intézte, óvatosan kell kezelni, mert a kapzsi, pénzsóvár tanítvány végtére a megváltás eszköze. Júdás vezeti a fegyverekkel és fustélyokkal felszerelt csapatot, „jelt ad nékik", írta az evangelista, mire a fegyveresek „kezeiket Jézusra veték és megfogák őt". Júdás ezzel a megváltás titkos eszköze lett, árulása nélkül nem teljesedik be az isteni terv, az apostolok pedig törhetik a fejüket, hogy mit is kell érteniök azon, amit Jézus az utolsó vacsorán mondott. Ha így van, Júdásnak nincs mit megbánnia, akkor sem ha a harminc ezüst pénzt csörgeti a zsebében. De mire is ment az árulás jutalmával? „Megbánta dolgát, – írja a már eddig is idézett Máté evangelista – és visszavivé a harminc ezüst pénzt a főpapoknak és a véneknek". Elébük szórta a pénzt, amit azok fölszedtek „és elmenvén felakasztá magát".

A hívő elégedetten gondol arra, hogy Iskáriótes Júdást elérte az ég büntetése és ezzel helyreállt az erkölcsi világrend. Bizonyára így van, de időzzünk egy kicsit a történelmi jelenetnél: az áruló, megbánva tettét, visszaviszi a harminc ezüstöt, bár jól tudja, hogy az eseményeket már nem lehet visszafordítani, a Mestert elítélték, a főpapok pedig azt mondják, mi dolgunk véle?

Ne tévesszen meg bennünket, hogy Júdás megbánta tettét, kisebb botlásaink miatt is bánt a lelkiismeret, ráadásul a harminc ezüst sem volt valami nagy összeg, azt mondják, ötven dollárnak felel meg, a főpapok egy fazekas telkét vették meg rajta, az idegenek temető helyéül. Legföljebb a legújabb bibliafordítás, az úgynevezett Békés-Dalos átültetés lábjegyzetén csodálkozunk, amely szerint „ezzel a zsidó nép Isten és a történelem előtt magára vállalta Jézus megölésének felelősségét" – ami úgy hangzik, mintha Grün bácsit még Auschwitz után is felelősség terhelné Jézus haláláért.

De térjünk vissza Júdáshoz.

Nem tudjuk, hogyan került a tanítványok közé, azt sem értjük, hogy vándorlásuk során miért nem tűnt fel egyiküknek sem ingatag jelleme és pénzsóvársága. Leonardo híres Utolsó vacsoráján komor arccal ül társai között, kezében pénzes zacskót szorongat, tehát a vérdíjat már mgkapta. Most kellene visszaosonnia a főpapokhoz, hogy elébük szórja a hitvány ezüstöt, de nem tudja rászánni magát. Elkötelezett szolga, nemcsak Mesterét árulta el, hanem saját magát is.

A bethániai vacsorán – János evangelista szerint – azért zsörtölődik, mert Mária nárdusból készült valódi olajat vett, pedig ha eladják, háromszáz dénárt is kapnak érte, s ezzel segíthetik a szegényeket. Ismerve a későbbieket, nyilvánvaló, hogy mindez képmutatás. Júdás már tárgyalt a főpapokkal, s jóval kisebb összegért, harminc ezüstért árulta el a Mestert. Néhány nap múlva, az utolsó vacsorán Jézus szavára feláll az asztaltól és eltávozik. Éjszaka volt, mondja sejtelmesen az evangélista.

A történet jól ismert, felesleges tovább részleteznünk. Folytassuk ott, hogy Júdás visszaadja a pénzt, majd mintegy áldozatul, még Jézus halála előtt, kimondja magára a halálos ítéletet.

Júdás előtt is voltak árulók, később is, minden bizonnyal ezt is az emberi esendőségnek kell betudnunk. Leonidász seregét elárulják Termopülainál . . . – de nem érdemes folytatnunk, a világtörténelem árulások története. A feljelentő éjszaka, titkon megy megbízójához, jutalom reményében, azt mondja, a szomszéd szombaton nem dolgozott, s már kész a vád, akkor csak zsidózó lehet, amaz meg két szemével látta, amint Fáni néni az éj kellős közepén seprűnyélen szállt ki a kéményből, s ez elég ok arra,hogy a vén boszorkányt megégessék. A szálak néha összekuszálódnak. Martinovicsot feladja egy rendőrügynök, közben Martinovics is besúgó, mert arra az eshetőségre is kell gondolni, hogy nem győz a forradalom. Júdás kései leszármazottja, társadalmi helyzetétől függően, hivatkozhat államrezonra is, néhány sima modorú őrült így sodorta hazánkat az első világháborúba. Mire a levelek lehullanak . . . – mondja a szenilis öreg császár, s Horthy is úgy képzelte, hogy a magyar huszár csak kihúzza a kardját, s a bolsevikok meg sem állnak az Uralig.

Az áruló, ha teheti, nagy tétben játszik. Jézus harminc ezüstöt ért, a szomszédasszonyért az inkvizíció ennyit sem fizetett, de aki egy országot árul el, mindent megnyerhet. A magyar királyi miniszterelnök, megkerülve a törvényhozást, bejelentette, hogy hadban állunk a Szovjetunióval, nem sokkal később – de ez már olyan, mint egy idétlen anekdota – hadat üzent az Egyesült Államoknak. Hozzá képest Júdás szánalmas rendőrspicli, kapzsi kispolgár, akit megszédít harminc nyomorult ezüst, ami mint mondám, körülbelül ötven dollárnak felel meg.

Most már visszatérhetünk Iskáriótes Júdáshoz. Utoljára az utolsó vacsorán láttuk, Jézus szavára felállt az asztaltól, s indult a főpapokhoz. Éjszaka volt, mondja az evangelista, tegyük hozzá, lelkében is. Az események gyorsan peregnek, rövidesen megtörténik az árulás, azután visszamegy a főpapokhoz, elébük szórja a pénzt, a többit tudjuk. S Júdás ezzel az utolsó tettével, ha jóvá nem is tud tenni semmit, erkölcsileg kiemelkedik tettének mocskából, csak teste leng a fazekas kertjében, a lélek köves úton botladozik, hogy még idejében felérjen a Golgota hegyére. Ha ugyan valóban így történt.

Júdás tette merőben szokatlan. A rendőrspiclik nem szokták visszavinni árulásuk bérét, rendszerint beülnek a kocsmába, rendelnek egy adag malacpörköltet és három deci bort. A kisstílű vidéki spicli – alapjában véve Júdás is ilyen volt – gondosan megszámolja kialkudott bérét, s lefekszik, a hitvesi ágyba. A maga módján boldog is. Úgy érzi, állami szolgálatban áll, vigyáz a közélet tisztaságára, segít megfékezni a felforgató elemeket. Júdás is így kezdte. Ő is megtehette volna, hogy az ezüstöket csörgetve, fütyörészve beül a kocsmába, megvacsorázik, s iszik egy kancsó bort. Nem így történt. Visszavitte a pénzt, s szégyenében felakasztotta magát.

Nem tett jóvá semmit, becsülésünkre is méltatlan. De kivált a címeres árulók sorából. Legalább egy keveset megmentett eltékozolt tisztességéből, s így Dante szigorú ítéletére semmiképp nem szolgált rá.

Csányi László

A jövő évezred színháza

Linz, a Duna–parti osztrák nagyváros jelentős kulturális beruházásra készül: kilenc és félmilliárd forintnak megfelelő költséggel új, zenés színházat építenek.

A grazi mérnökök, akiknek az alaptervét elfogadták, behatóan tanulmányozták az utóbbi időben létesített hasonló színházakat Essentől Darmstadtig, s eljutottak Budapestig is. Linzben Budapest-effektusról beszélnek amikor a színház szóbakerül, s emiatt igazán nem kell szégyenkeznünk. A Budapest-hatás ugyanis abban nyilvánul majd meg, hogy figyelembeveszik a magyar főváros Duna-parti „nagyszerű látványát", illetve azt a rálátást, amely a budapesti Operaházra az Andrássy útról nyílik. Linzben olyan új színházat akarnak, amely harmonizál majd közelebbi és távolabbi környezetével. Építési kezdet 1997–ben, avatás valószínűleg 2000-ben: ez már egy Új évezred színháza lesz . . .

Vidám és igaz történetek

Hollywoodi szerződés

Molnár Ferenc, mint híres drámaíró, nemcsak a színházi világban mozgott otthonosan, de jól ismerte a színházi ügynökségek, színűkiadók praktikáit is.

A húszas évek végén Marton György, a nemzetközi hírű színház ügynökség tulajdonosa, eladta Hollywoodnak Molnár „A hattyú" című darabját. Az ügylet perfektuálása céljából felkereste a szerzőt, és letette elébe az aláírásra kész szerződést, ami – mint általában az amerikai szerződések – egy ijesztően nagy iratcsomó volt. Egy ilyen 10-15 oldalas szerződés milliárdnyi részletre, hajmeresztő, soha be nem következő eshetőségre, szempontra, fordulatra is kiterjed.

Akkoriban Molnár angol nyelvtudása még igen gyönge volt, nem úgy azonban a színházi és irodalmi ügynökségi berkekben honos gondolkodásban való jártassága. Nyugodtan végigpörgette a szerződés lapjait, egy pillantást vetett az utolsó oldalon szereplő számszerűségre, majd a paksamétát visszatolta Marton elé.

— Nézd, Gyuri – mondta Martonnak. – Te éppúgy szereted a pénzt, mint jómagam. Itt most két lehetőség van. Vagy beiratkozom a Berlitz nyelviskolába, és addig tanulok angolul, amíg ezt az iromány megértem. Az eltarthat egy uszkve két évig. Vagy pedig, Gyuri, te ennek az összegnek, ami itt hátul szerepel, a dupláját kifizeted nekem, és akkor azonnal aláírom.

Marton fizetett.

Ferenczy Europress

Kis
Generáció
Ifjúsági oldal

Törd a fejed!

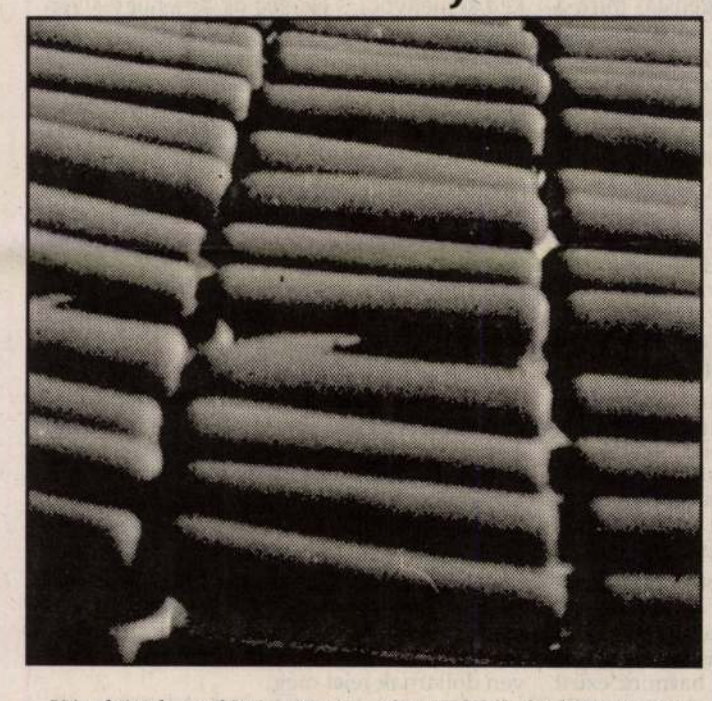

Két héttel ezelőtti rejtvényünk megfejtése: egy nyitott könyv lapjai. A helyes megfejtést beküldők közül a szerencse Cseke Ildikó nagydorogi olvasónknak kedvezett. Nyereményét postán küldjük el. Aki kitalálja, mit ábrázol fenti képünk, két hét múlva tudja meg, nyert-e.

Kalocsai kirándulás

Kedden kakas-kukorékolásra korán keltem. Kigondoltam, kirándulni kellene Kalocsára. Kiugrottam kanapémból, kikeféltem kabátom, kalapom. Kamáslit, kesztyűt kivettem kasztlimból, kezembe kapva kirohantam kedves Kázmér komámért. Kint kerestünk Kalocsára induló Konflis kocsist. Kétszer kilenc kilométert kocsikáztunk. Közben kacagva Karinthy komédiáin, különösen kedves községen kocsikázva keresztül Kalocsára kerültünk. Korzó kávéházban kakaót kiflivel kértünk. Kifizettünk kávésnak kilenc kilencvenet. Kimentünk Kázmérral korzózni. Később kijött Kázmér kollégája, Károly, ki kántor Kalocsához közel, kimentünk korcsolyázni. Kérésünkre Károly kikereste korcsolyázók közül Katót. Kalapunkat koponyánkról kezünkbe kapva Katónak köszöntünk. Kérésünkre korcsolyázott Kázmérral, ki kecskeméti korcsolya klubnál két kitüntetést kapott. Kató keze kicsúszott Kázmér kezéből, kipenderült korcsolyapálya kellős közepébe. Kázmér Kató kezét kezébe kapta, karöltve kijöttek. Kimentünk körülnézni Kalocsa különlegességei között. Kalocsa kápolnájában kilencet kongattak. Károlytól, Katótól kapkodva köszönve, kocsinkra kászálódtunk. *X. Y.*

Megtértünk tehát a nyaralásból kies szülőfalumba. Fülig érő szájjal meséltük fűnek-fának, hogy ajde milyen jó volt nekünk, luxus körülmények között, vízparti nyaralóban lógattuk a lábunkat két hétig. Néhányan ugyan gyanakodva szemlélték kissé zilált külsőnket, de őket is hamar megnyugtattuk, mondván, csupán a vonat siklott ki kissé, s ez némileg hátrányosan befolyásolta amúgy tökéletes külsőnket.

Szerencsére hétvége volt, úgyhogy kényelmesen tisztára sikáltuk magunkat, este hétkor bedőltünk az ágyba, s hétfő reggel hétig moccanás nélkül aludtunk. Persze beletelt még vagy egy hétbe, mire istenigazából kipihentük a nyaralást.

Jómagam is csak az érkezés utáni harmadik napon indultam kebelbarátaim, Töcök és Pupus felkutatására. Sárgállottak az irigységtől, mivel ők csak Láposlopotyára utazhattak a nagymamájukhoz, lévén unokatestvérek. Én persze kiszíneztem balatoni élményeimet, azt nem tudtam megállni, hogy Elek úrról és Franki kutyáról szót ne ejtsek, de úgy mutattam be őket, mint személyi testőreimet, akik egy liter pálinkáért vállalták porhüvelyem oltalmazását. Megkérdeztem természetesen, mi történt falunkban távollétem alatt, mármint érdemleges esemény. Megtudtam, hogy Benőke külseje némileg civilizálódott, most már nem kopasz, hanem egészen különleges árnyalatú bordó színű fürtök borítják a kis nagyfejét. Vidáman mászkál négykézláb, hajókürt szerű hangjának intenzitása némileg alábbhagyott, bár az is lehet, mindössze annyi történt, hogy megszokta a falu a hangját. Többen akadnak már, akik percekig is bírják nézni.

Juci néne és Vámpír igen boldogok, persze józan ítélőképességüknek nincsenek birtokában, épp tegnap határozták el, hogy benevezik Benőkét a megyei gyermekszépségversenyre, s e célból ma délután műtermi fotókat készíttetnek róla.

Mondanom sem kell, erre mi is kíváncsiak voltunk. Egy kiló barackkal megvesztegettük Madár fényképész úr segédjét, aki nemrégiben még iskolánk padjait koptatta, s elbújtunk a műteremben, a kissé molyette drapériák mögött. Délután háromkor belépett az ajtón a boldog család.

Benőkén egészen élénk kanárisárga napozó díszelgett, ami kiemelte ciklámenes árnyalatú hajzatát. Négy jókora fogát villogtatva vigyorgott és gagyarászott, s jókedvűen hadonászott vaskos karjaival. A fényképész úr egy pillanatra meghőkölt Benőke látványától, de első az üzlet alapon úgy tett, mintha egészen normális külsejű kisdeddel lenne dolga. Elsőként egy székecskébe ültették Benőkét, a kezébe plüssmacit adtak. Azt hiszem, pont akkor villant a vaku, amikor a gyermek a fejétől szabadította meg a játékot, s közben gonoszul vigyorogva a fogait csikorgatta. A pöttyös labdás kép sem sikerülhetett valami fényesen, mert Benőke éppen az exponálás pillanatában emelte arca elé a jókora labdát. A mester már kissé zihálva lélegzett, de hősiesen azt javasolta, csináljanak egy-két meztelen fotót is a csemetéről. Benőkét hasra fektették egy szőrmedarabon, egészen jól mutatott majdnem kedvesen mosolyogva, de úgy látszik, gyomorrontása lehetett, mert – persze éppen az exponálás pillanatában – jókora rottyanás hallatszott, az ezt követő vizuális- és szagingerek taglalását kihagyom. A Váhm család elköszönt, kissé pironkodva, a mester pedig hátrament, hogy nyugtatót vegyen be, majd hozzálátott a film előhívásához és a nagyításhoz. Segédje atyám egyik igen szép bicskájáért cserébe este elhozta nekünk a kész képeket megmutatni. Teljes csőd. Az első képen Benőke úgy nézett ki, mint egy gonosz növendék óriás, aki kedvtelésből medvéket tép szét. A szeme kancsított, vicsorgott, folyt a nyála, ezzel a képpel a szaporodás ellenpropagandáját lehetett volna megalapozni. A másik képen még érdekesebben festett, mivel az arca helyén egy kék pöttyös labda volt, de bordó fürtjei igazán csinosan keretezték. A meztelen képéről inkább ne beszéljünk, legyen elég annyi, hogy igen realisztikusan ábrázolta az emésztés utolsó fázisát.

Miután letöröltük a röhögés okozta könnyeinket, megegyeztünk abban, hogy ezeket a bámulatos fotókat közkincscsé kell tenni. Beépített emberünk segítségével másnap reggel a képek a fényképész üzlet kirakatának főhelyén díszelegtek. Reggel nyolckor már rendőrök oszlatták a kirakat elé gyűlt tömeget.

Okoska

(Folytatjuk.)

Vicces!

Az elefánt és az egér múzeumba mennek. Megállnak egy szobor előtt, s elmélyülten tanulmányozzák.

— Cin, cin! – mondja elismerően az egér.

— Nem cin az, hanem bronz! – torkollja le az elefánt.

Két hangya ballag a sivatagban, s meglátnak egy elefántot. Összenéznek, majd megszólal az egyik:

— Én elgáncsolom, te meg ráugrasz, és fojtogatod!

Heti cáfolat

Nem igaz, hogy szeptember elsejétől csak azt engedik be az üzletekbe vásárolni, aki fel tudja mutatni a vásárlóerejét igazoló bankgaranciát, valamint egy hónapnál nem régebbi igazolással rendelkezik arról, hogy egy fillér tartozása sincs.

Angol TOP 10

1. Take That	Pray
2. Gabrielle	Dreams
3. Haddaway	What Is Love
4. Chaka Demus And Pliers	Tease Me
5. 4 Non Blondes	What's Up
6. M People	One Night In Heaven
7. Gloria Gaynor	I Will Survive (Remix)
8. UB 40	Falling In Love Whit You
9. Michael Jackson	Will You Be There
10. Rod Stewart	Have I Told You Lately

Mi lehet a „rózsa" neve?

Egy elveszett „rózsát" keresek! Bölcskén lakik, a család hobbija a horgászás. A horgászversenyen egyszer édesanyja második, ő pedig negyedik lett. Tavaly egy szál rózsát rajzolt nekem emlékbe. Azóta nem láttam. Kiment Németországba dolgozni, de most, úgy hallottam, itthon van. Ha ennek alapján magára ismer, kérem jelentkezzen!

Petyuska emlékére

Amikor először megpillantottam, épp legyőzte társait mellúszásban. Lenyűgözött csíkos úszómeze, rögtön tudtam, hogy nem tudok nélküle élni. Ő rám pillantott a vízből, én rámosolyogtam. Tíz perc múlva az enyém lett. Boldog hetek következtek. Minden nap türelmetlenül várt, s én siettem haza hozzá. Ő volt a legjobb barátom. Bármit mondtam, türelmesen meghallgatta, és soha nem beszélt vissza. Tökéletes volt, csak az ízlése hagyott némi kívánnivalót maga után. Kizárólag vitaminokat és bolhát evett. Tragikus hirtelenséggel hunyt el. Ám én örökké emlékezni fogok rá, ahogy versenyt úszik, s közben rámnéz. Nagyon szerettem az én csodálatos Petyuskámat, a csíkos díszhalat!

Mácsik Henrietta

Világok találkozása

„A szeretet a mindig lehetséges csoda, a gonosz pedig a mindig kézügyben lévő tény. Az igazságérzet pálcát tör fölötte, a remény javítani akar rajta, a szeretet átnéz fölötte. Dürrematt

Volt egyszer valahol, valamikor egy születő barátság. És volt egyszer valahol, valamikor egy ember, aki annyira érezte a lelkem legapróbb rezdüléseit is, aki olyan szédítő mélységeimet és magasságaimat mutatta meg, aki olyan közel volt hozzám, mint még soha senki. Olyan magától értetődő, védtelen őszinteséggel tettem a lelkem annak a másiknak a kezébe, ahogy még soha senkinek.

Lesz-e újra valaha is születő barátság, érző-érzékeny ember, bizakodó mesefigura? Meddig tart a szeretetünk ereje, ha az, akit megsebzünk, ha az, akiben hiszünk, a legváratlanabb pillanatban elárul minket? Hányszor tudja az ember megbocsátani, ha az a másik világ, akitől a napsugarat kapta, újra meg újra félrelökhető, megtagadható, és aztán bármikor előhúzható, leporolható kis porcelánszobornak látja csak?

Talán mindketten véresre tépett lélekkel álltunk-állunk a kettőnk közt születő csoda: a szeretet előtt. Történetünk virágszirmainak szivárványesője hull rám.

„Levél egy meg nem született kisgyermekhez". Ezt a könyvet olvasva írtam neki: „Tudod, hogy pont ilyen vagy, mint ez a könyv? Ilyen végletesen kiábrándult és ilyen mindenben bízó. Ilyen hitetlenül hívő és ilyen hívőn hitetlen. Ilyen kereső-kutató és soha nem nem érkező. Ilyen elbukó-felkelő. Ilyen örökké kérdező. Ilyen lélegzetelállítóan gonosz és ilyen szívszorítóan jó. Annyira ember. Ezért szeretlek."

Sokáig csak kedves, de mérhetetlenül távoli ismerős volt, megfoghatatlan, elérhetetlen, egzotikus napraforgó. Aztán egyszercsak ott voltam a szobájában. Ő beültetett valami elképesztő zűrzavar közepébe, s ettől, önmagam számára is váratlanul otthon éreztem magam. Sosem feledtem el azt az első, szívéből felszakadó, időtlenné hatalmasodó ölelést. Olyan volt ez nekem, mint egy óriási, égreírt IGEN, egy tiszta, fényes ígéret, hogy bármi voltam is, még barátok is lehetünk mi ketten. „Minden szerelem félreértésen alapul" – mondta egyszer egy nagy ember. Azóta sokszor eszembe jut, hogy ez talán a barátságokra is igaz.

Hisz ő nem akart ígérni semmit, sem akkor, sem később: mindig is hadilábon állt az ígéretekkel, mint olyan ellenséges hatalmakkal, melyek megsértése ellen csak úgy védekezhetünk, ha meg sem tesszük őket. De akkor este, ahogy belefúrtam a fejem az égbe, teljesen az a puha, otthonos érzés áradt szét bennem, amit akkor éreztem utoljára, mikor apró kis emberként szappanbuborékot fújtam, vagy a többiekkel süvítettem a bicajomon a házunk előtt, és az ablakunkból ínycsiklandozó lecsóillat áradt, s rajta keresztül valahogy velünk volt a mamim is.

Míg nem találkoztam vele, a legtöbb emberi kapcsolatomat foggal-körömmel magyarázkodás kínjai marcangolták. A lelkünk fogaskerekei sehogysem illeszkedtek, s távolságot kellett tartanunk egymástól, nehogy felhorzsoljuk a másikat, vagy lefaragjunk a saját egyéniségünkből.

Miután az első levelemre írt válaszát olvastam, szerettem volna valami nagyon szépet mondani neki, de úgy meg voltam hatva, hogy elsírtam magam. Eddig bármit írtam is, mindössze „irodalmi alkotást" láttak benne, a síró-nevető, küzdő-vergődő emberrel senki nem mert találkozni. Csak arra voltak kíváncsiak, melyik irányzathoz tartozom, azt sosem kérdezték: mi baj van? Pedig csak azért írtam, mert máshogy nem szólhattam hozzájuk. Az ő válaszában viszont egy ember szólt hozzám – az emberhez. Ezekben a sorokban tisztán érezhettem a megnyílás fájdalmát.

Finta Judit

(Folytatjuk.)

Válogatott versezetek

Lelkem

A lelkem még soha
Nem volt ily szegény
Lelkem, melyből már
Kihalt minden remény.
A lelkem még soha
Nem volt ilyen árva
Ezt kimondani még
Soha nem voltam ilyen gyáva.
A lelkem még soha
Nem volt ilyen halott,
A lelkem ennyire cserben
Még sohasem hagyott.
A lelkem még
Nem született újjá
Csak a Te lelkedre
Vár soká, soká, soká.

A nagy „Ő"

Bárhová is nézek
Csak arcodat látom
Mosolyogsz rám, s mosolyod
Olyan, mint az álom.
Szemeid felvillannak
Mintha értem csillognának
Tudom nincs esélyem:
Szíved adod más lánynak.
Ígérem, ha az élet elválaszt
Nem feledlek életem végéig,
Szeretlek – és várlak!

Deákvári Krisztina

Egy lányhoz

Írok ma egy őszi szerenádot
Hogy holnap másképpen
Lássad a világot,
Szomorú szívedet gyötri a bánat, fesd át rózsaszínre
Kicsinyke szobádat.
Asztalodon illatozzon négy évszak virága,
Gyönyörködjön benne két szemed világa.

Sütkei Gábor

Csalogató

Vége lesz a nyárnak!
Mindhiába várlak
Be sem nézel hozzám
Itt a mellékutcán.
Nyitva van az ajtóm
Tele a szakajtóm,
Dió-mogyoróval!
Bejössz végre?
Jól van!

Sz. L.

Nyári cserkész-vigasságok

Ha az ember cserkész, s ráadásul kirándulni is megy, naná, hogy saját maga főz. (Na jó, egy kis segítséggel.) Az ilyen ebéd egészen más, mint amit otthon lehet enni. Sokkal jobb. Meg ízesebb. Mert a szabad tűz, az nem hasonlítható semmihez, mint tudjuk. Valami egészen különleges aromája lesz tőle még a legegyszerűbb fogásnak is. Persze akadnak olyanok, akiknek semmi nem elég jó, finnyáskodnak, tiltakoznak, ilyesmi. De akkor is meg kell enni a tábori gulyást! Vegyük úgy, hogy ez is egy próbatétel.

Fotó: ótós

Pedagógiai szakmai nap Rajkán

Átalakuló közoktatás

Az idei tanév végére már minden iskola – vezetője, tanára egyaránt – szeretné tudni az elkövetkező tanév működési rendjét. A rajkai iskola a közepes nagyságú községi iskolák közé tartozik. Közlekedési szempontból a helyzete nem szerencsés, regionális feladatokat nem vállalhat magára. Tanulóit minél tovább szeretné megtartani, de nem gátolhatja meg fejlődésük útját. Gondjai tehát szinte tipikusnak mondhatóak. Ezért is vállalkoztunk egy olyan fórum megrendezésére – eredetileg nevelési értekezlet lett volna – melyen a környék hasonló gondokkal küszködő igazgatóival, vezető szakembereivel együtt közösen tanácskozzuk meg a ránk váró feladatokat. Meghívtuk a Regionális Oktatási Központ vezetőjét, *Környei Lászlót*, aki nagy örömmel vette a meghívást, hiszen a megyében még nem volt lehetősége hasonló értekezletekre. Az előadó három fő kérdés köré csoportosította mondanivalóját: Közoktatási törvény, Nemzeti Alaptanterv, ROK-ok szerepe.

A TÍZOSZTÁLYOS MODELL

A közoktatási törvény alapvető pontja a tízosztályos alapképzés. Ez olyan feladatokat ró a kisebb községi iskolákra, amelyeket csak közösen oldhatnak meg, körzeteket kialakítva a 9-10. osztályos tanulók számára. Az így kialakult körzet finanszírozását az érintett önkormányzatok közösen oldhatják meg. A tíz évfolyamos képzés kilépési pontjai: 4. osztály, 6. osztály, 8. osztály illetve a 10. osztály után hagyható el az alapiskola. 16 éves korban – nem kötelező jellegű – alapvizsga tehető. A továbbtanulás a 8 osztályos, 6 osztályos és a 4 osztályos gimnáziumokban, illetve szakképző intézetekben lehetséges.

Az iskolák működtetése terén gyökeres változások várhatóak. Az úgynevezett fejkvóta – tanulónkénti normatív támogtás – megszűnik. A törvény elfogadása esetén ugyanis a pedagógusok bérét a kormány fedezi, míg az iskola fenntartási költségeit az önkormányzat látja el. A piaci áron forgalomba kerülő tankönyvek támogatását, közvetlenül az iskoláknak juttatva, másra fel nem használható céltámogatásként szintén közvetlenül a kormány fedezi. Ez a kormány számára elviselhető, mintegy 10–15 százalékos pluszköltséget jelent. Így majd ha kevés a fizetés, a kormány lesz a felelős, míg a beázó tantermekért az önkormányzat.

A NEMZETI ALAPTANTERV

A Nemzeti Alaptanterv alapján forradalmi újítások várhatóak, melyek lényege: a tantervi szabályozás háromlépcsős lesz. Az eddigi NAT-ok kétlépcsős szabályozást tartalmaztak: minden iskolatípusra központi kerettanterv lett volna az érvényes, melyekre az egyes iskolákban a helyi tantervek ráépültek volna.

Ehelyett három lépcsőben készülhetnek a tantervek. Első szint: tantervi alapelvek, melyek kormányrendelet formájában fognak megjelenni. Ezek mindenhol kötelező érvényűek, a következőket tartalmazzák: csökkentett tananyag, csökkentett követelményrendszer, gyakorlati szemléletű oktatás, stb. Második szint: a többféle kerettanterv, melyek iskolatípusonként is többfélék lehetnek. Harmadik szint az, amelyet az egyes iskolák – nem kötelező jelleggel – ráépíthetnek a kiválasztott kerettantervre.

A változtatások oka: a jelenlegi követelményszint túl magas, nem enged gondolkodtatni. Ez inkább a tartalom nélküli tudást fejleszti. Az egyes tantárgyak mintegy szakmai féltékenységből sem engedték csökkenteni saját óraszámaikat. Ezzel gyökeres szakítás várható. *Baranyi Károly* tervezetét – melyet március közepén olvashattunk – *Kálmán Attila* vezetésével *Kádárné Fülöp Judit*, az alapvető koncepciót nem változtatva dolgozza át.

A REGIONÁLIS OKTATÁSI KÖZPONTOK

A központokat a művelődési miniszter egy alapító okirattal hozta létre 1992. szeptember elsejével. Jogi alap: 1990-es évi 20. törvény – a hatásköri törvény – mely az oktató-nevelő munka szakmai felügyeletével a minisztériumot bízza meg. Ezt az ellenőrzést szakmai, dekoncentrált szervezetek fogják végezni, közvetlenül működtető szerv a művelődési miniszter lesz.

A ROK háromlépcsős felépítésű: igazgatóság (13 fő), Regionális Oktatási Tanács (30–35 fő), szakértői rendszer (100–150 fő). A szakértői rendszerben működő pedagógusok lesznek azok, akik a tényleges ellenőrzéseket végzik. Egyedi megbízásokat kapnak, eseti díjazással.

A jelenlegi Megyei Pedagógiai Intézet szolgáltató szervvé alakult, alakul át, mely ilyen jellegű kötelezettségének ellenőrzése például a ROK feladata. Zeneiskolák, egyéb művészeti iskolák is a ROK felügyelete alá tartoznak.

(Folytatjuk.)

Rongits László

A mozgásneveléshez elhivatottság kell

Sikerélményt és segítséget ad a gyermekeknek

Egy egészséges gyermek számára természetes dolog a mozgás és a sportolás. Azoknak a társaiknak viszont, akik ilyen vagy olyan mértékben mozgássérültek, hihetetlen akaraterőre van szükségük, naponta meg kell önmagukkal is küzdeni. A velük való foglalkozáshoz elhivatottság kell, valamint végtelen türelem és szeretet. *Neubergerné Ratkay Katalin* gyógypedagógiai tanár február óta foglalkozik mozgássérült gyermekek mozgásnevelésével az Éltes Mátyás Általános Iskolában. Egy foglalkozás közben kerestük meg a tanárnőt.

– A gyermekek, akikkel foglalkozom, különböző mértékben sérültek. Mindegyikük normál általános iskolába jár. Hetente tartok nekik egy foglalkozást. Mivel nemcsak a városban vannak gyermekeim, hanem a környező falvakban is, ha a szülőnek vagy gyermekének nehézséget jelent bejönni Mosonmagyaróvárra, kimegyek én a családokhoz.

– Mi a lényege a mozgásnevelésnek?

– A mozgásnevelésnél nem mechanikus gyakorlatsorokat tanítunk be, hanem komplex módon az egész gyermek nevelését szem előtt tartjuk. A mozgásfejlesztésen kívül súlyt helyezünk az értelmi fejlesztésre, beszédfejlesztésre és mindenre ami a gyermekek önálló életét, mindennapjait segíti.

– Milyen korú gyermekekkel foglalkozik?

– A legfiatalabb gyermekem 15 hónapos. Összesen 70-en jönnek hozzám, legtöbben általános iskolások. Sokat jelent nekik ez a foglalkozás. Ügyesednek és amikor valamit jól megcsinálnak, hihetetlen sikerélményt jelent nekik. Sokszor veszünk részt velük rendezvényeken, legutóbb egy országos sporttalálkozón voltunk, ahonnan egy arany- és egy ezüstérmet hoztunk haza. Óriási élmény volt számunkra. Idén Balatonmáriafürdőre készülünk a megyei Vöröskereszt mozgássérült-táborába.

– Kielégítőek-e a körülmények a munkához?

– Az iskola tornaterme, ahol most a foglalkozásokat végzem, csak átmeneti hely. Egyelőre még nem tudtak máshol helyet biztosítani. Igaz, kaptam ígéretet a polgármesteri hivataltól, hogy szeptemberben megpróbálnak egy ehhez a speciális munkához alkalmas új helyet biztosítani a városban, ahol tornaterem és foglalkoztatószoba segíti a jobb munkát. Jó hír végül az is, hogy különböző pályázatokon nyertem pénzeket. A budapesti Biceboca Alapítványtól, a győri Tolerancia Alapítványtól, a Mosonmagyaróvári Mozgássérült Egyesülettől és a városi sporthivataltól már megkaptam a megpályázott pénzeket, amiből végre a tornához és a foglalkozásokhoz szükséges speciális eszközöket tudom megvásárolni.

Kiss Miklós
Fotó: *Végh Béla*

Ti most mit tanítotok a történelemből?

Tanárok egyesülete

– Az elmúlt év tavaszán a gimnázium, a Haller és a Bolyai Általános Iskola történelemtanárai közül többen szükségét érezték egy helyi szakmai közösségnek. Ezt a szükségességet az adta – mondja *Vida István*, a nemrégiben alakult Moson Megyei Történelemtanárok Egyesületének elnöke –, hogy sokszor kérdezik tőlünk „Ti most mit tanítotok a történelemből?" A válasz számunkra egyszerű: ugyanazt mint eddig. Történelmet, ami szerintünk adott. A köznapi polgár számára a politika befolyásoltsága miatt változó. Mindenkinek megvan a történelmi szemlélete és ugyanazt tanítja, mint eddig. Az, hogy a politika mennyire szól bele, az a történelem szerencséje vagy szerencsétlensége. Így aztán fontosnak tartjuk a történelemtanítás színvonalának emelését, új kutatási és módszertani eljárások megismerését és terjesztését, a Nemzeti Alaptanterv követelményeihez kapcsolódó ön- és továbbképzés elősegítését a demokratikus társadalom igényeinek megfelelő szemléletmód kialakítását a történelem és a társadalmi ismeretek tanításában. Ennek érdekében szeretnénk összefogni mindazon szakembereket, szervezeteket, állampolgárokat, akik a történelemtanítást gyakorolják és tenni kívánnak érte.

– Alapítvány, újság viseli a Moson megye elnevezést. Önök is ezt a nevet választották, pedig az elmúlt években sok vitát váltott ki a helyi szakemberek körében Moson megye használata.

– A történelem számára a határok csak jelképek. Moson megye több mint ezer évig valóság volt. Az itt élő emberek beszélhettek bármilyen nyelven, Moson megyeinek és magyarnak tartották magukat. A határnélküliség legjobb bizonyítéka, hogy egyesületünk tagjai között vannak nezsideri, féltoronyi, bécsi kollégák is. Ha a név sértené önérzetüket, valószínűleg távol maradtak volna. Lelkes támogatói, sőt ötletgazdái voltak a június végére tervezett programunknak, amikor is kirándulást szervezünk, aminek témája „Várak, kastélyok Moson megyében". Minden érdeklődőt szívesen látunk, a buszon még van hely, a gimnáziumban lehet jelentkezni.

– Ha már a rendezvényükről váltottunk szót, milyen terveik vannak a jövőt illetően?

– Még a cégbíróság-bejegyzési procedúra hátra van, amihez végül is *dr. Keszei Pétert* hívtuk segítségül, mert számunkra túl bonyolulttá vált. Természetesen ettől függetlenül sok elképzelésünk van. Papp Gyuláék a Haller-iskolából javasolták, hogy vállaljuk fel az október 26-i városi gyásznaphoz kapcsolódó előadás-sorozat szervezését, amelynek előadói az igazságtétellel foglalkozó és a tényfeltáró bizottság tagjai lennének. A fellángoló népi urbánus vita történeti megvilágítását akarjuk adni a századfordulótól napjainkig irodalom-, művelődéstörténet és történelem tükrében a napi aktualitásokhoz kapcsolódóan. Családi kapcsolatai révén városunkhoz kötődő *Őze Sándor* történész tart majd előadást Nádasdyak és Moson megye címmel. Ezek a programok ki fogják tölteni a következő szezont, hisz emellett még tanítanunk is kell. A célok megfogalmazásából kitűnik, hogy nem csak történelemtanárok lehetnek az egyesület tagjai – így igaz, mindenkit szívesen látunk. Nagyon örülnénk, ha a községi iskolák tanárai, amatőr történészei is csatlakoznának hozzánk. Ez iránt érdeklődni a gimnáziumban telefonon vagy személyesen lehet nálam. De felvilágosítást ad a Haller-iskolában *Ludvig Jenő*, az Újhelyi-iskolában pedig *Iváncsics Etelka*. Terveink szerint találkozót háromhavonként egyszer tartanánk az irodaházban, ahol helyet kaptunk. Bízunk abban, hogy kezdeményezésünk megnyeri a történelem iránt érdeklődők tetszését.

Moldoványi Géza

Tárlat

Czinege Zsolt festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás ma délután 5 órakor a mosonmagyaróvári Városi Művelődési Központban. A művész Désen született, iskoláit ott helyben, illetőleg Kolozsváron végezte, s néhány év óta Budapesten él. Tíz éve fest, stílusára az impresszionizmus jellemző. A ma nyíló tárlat június 10-ig látogatható.

Író-olvasó találkozó

A mosonmagyaróvári Huszár Gál Városi Könyvtár és a Széchenyi Polgári Kör rendezésében az ünnepi könyvhéten íróolvasó találkozóra várják az érdeklődőket az intézménybe június 2-án 18 órára. Íróvendég: *Grendel Lajos*. A beszélgetést *Böröndi Lajos* vezeti.

Földigénylők figyelmébe!

A hegyeshalmi földrendező bizottság felhívja az érdekeltek figyelmét, hogy június 3-án 17 órakor a tsz-földek területén tartandó árverés egyeztető tárgyalását tartják a polgármesteri hivatal nagytermében.

Hagyománytisztelet

Lébény központjában láttuk meg ezt a házat, amely egy budapesti polgár, Hajnal Sándor tulajdona. Ezen a helyen tavaly még egy lerobbant, romos épület állt. A tulajdonos elhatározta, hogy korszerű anyagokból a népi építészet hagyományait tükröző házat eredeti pompájában építi újra.

(Fotó: Kalocsai)

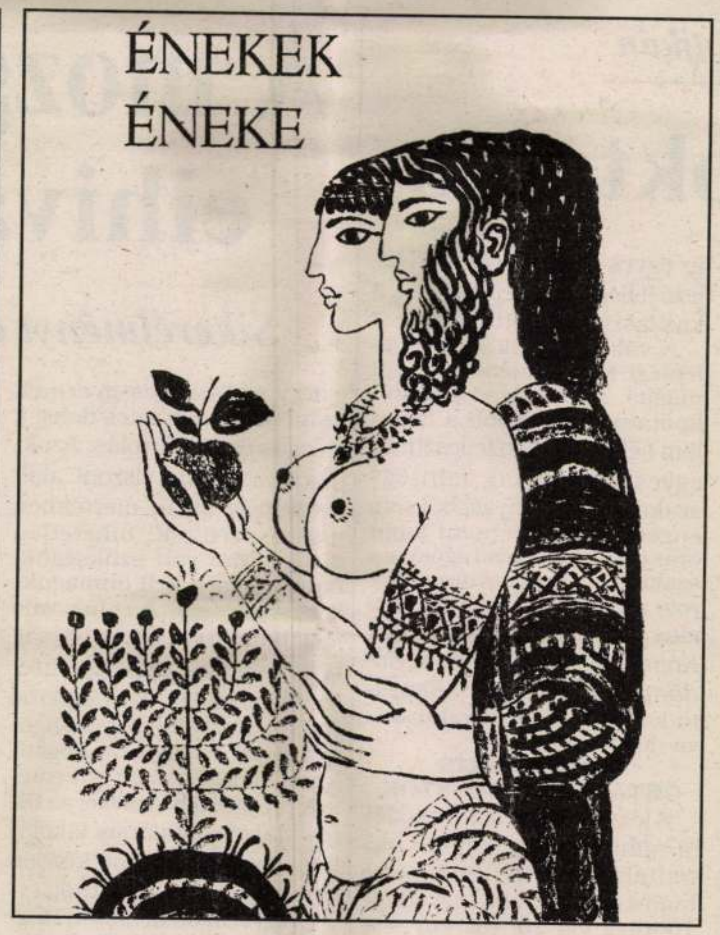

„...Szépség-győzelmű kéz”

A csornai *Csukás Zoltán Mezőgazdasági Szakközépiskola* kollégiumának emeleti tanulószobáját a művészet és a szépség szentélyévé varázsolták át egy hétre a nevelőtestület tagjai, s az intézmény technikai dolgozói. A hangulatos kis helyiségben Reich Károly (1922–1988) Kossuth-díjas kiváló művész, a modern magyar rajzművészet és alkalmazott grafika nemzetközileg is kiemelkedő mestere munkáiból nyílt emléktárlat. Olyan alkotó műveit szemlélhették meg a tárlatlátogató diákok és felnőttek, aki töretlenül hitt a szépség megváltó és lélekjobbító varázsában. (A bemutatott 38 grafikai lapból – rajzok, rézkarcok, szitanyomatok – harmincötöt a művész özvegye, hármat egy helybeli művészetbarát bocsátott a nevelési intézmény rendelkezésére.)

Reich Károlyt méltán nevezték *„a magyar képzőművészet leglíraibb, legfinomabb tollkezelő grafikusá”*-nak. Utolérhetetlen vonalrajztechnikáját megcsodálhatjuk az emlékkiállítás nyitólapjain, az úgynevezett szabad témájú virtuóz rajzain. Időtlen szépség, harmónia, tiszta és nemes erotika, az élet nagyszerűsége és szeretete sugárzik a természetbe helyezett, napfényben fürdő, az antik istennők vagy nimfák klasszikus alakjaira emlékeztető lányaktjaiból. (Némelyikük kezes báránnyá szelídült, nemes vonalú paripa társaságában jelenik meg.) Közülük is kimagaslik a Nyár I. című tusrajz, mely monumentálisan gyönyörű, virágkötösben ülő, lobogó hajú, távolba tekintő leányt ábrázol, s az eszményi szépségnek a grafika nyelvén megfogalmazott csodálatos költészete.

Shakespeare A windsori vígnők című komédiájához 1971-ben készített Reich Károly *rézkarc-illusztrációkat*, melyekből most hét lap került bemutatásra. A vígjáték férfi főszereplője, a részeges, bujálkodó és korlátolt angol úr, Falstaff a művészteremtő képzeletében úgy jelenik meg, ahogyan talán maga a nagy drámaköltő is láthatta a maga korában ezt az embertípust. A shakespeare-i világból vett jelenetek finom kis képecskéi keretezik az egyes lapokat.

Az ugyancsak hét lapból álló, *A szobrász kertje* című sorozat gazdag jelképrendszere az antik világ szépségideálját és a Pygmalyon-legendát villantja föl. A Fiatal pár rózsával, Szent Ferenc és Salome című rézkarcok bensőséges, illetve misztikus hangulatot árasztanak. A menekülő család (diópác, ceruza) kiáltó aktualitás ma is térségünkben. Az ember és állat egymásrautaltságát lírai szépséggel hirdeti a Pásztor bárránnyal és Pásztorok.

A reichi életmű nem csupa idill, árkádiai boldogság, felhőtlen életöröm. Életének utolsó másfél évtizedében egyre gyakrabban sűrűsödtek *fekete foltokká a vonalak*. Ráncos emberi arcok, inas és csontos kezek, lesoványodott és elpusztult állatok (tehenek, lovak) jelennek meg a Hazafelé, Út közben és az Út vége című rajzain, melyek megrázó erővel sugározzák az elmúlást.

Reich Károly legismertebb, legtermékenyebb *könyvilluszt-rátorunk* volt. Több mint 300 (!) kötethez készített rajzokat, színes képeket. Két vitrinben az általa illusztrált könyvekből és önálló rajzalbumaiból láthatunk válogatást. A Ceruzarajzok (1985) című album mellett Tamás Menyhért Kezek könyve című versének kézirata fekszik, melyet e gyűjtemény előszavául írt: „...szépség-győzelmű KÉZ/REICH KÁROLY KEZEI” – olvashatjuk a befejező sorokban. Talán a költő tudta legtömörebben, legkifejezőbben megfogalmazni a szavakkal alig megformálhatót, a reichi életmű kivételes nagyságát.

Reich Károly csornai emlékkiállítása igazi kulturális misszió, maradandó művészeti esemény, mely a tiszta és igaz artisztikum népszerűsítéséhez derekasan hozzájárult.

Kálmán Gyula

Reich Károly emlékkiállítása Csornán
* * *
Grafikák, könyvek, rajzalbumok

Augusztusban a Margitszigeten

Atilla, Isten kardja

Még messze a premier, de máris akkora az érdeklődés, hogy a tervezett négy előadást újabb tizenkettővel toldották meg. Sikert kovácsolnak a Margitszigeten. A szabadtéri színpadon, augusztus 20-án mutatják be *Szörényi Levente* új rockoperáját. A címe: *Atilla, Isten kardja.*

– *Minek köszönhető ez a nagy várakozás?* – kérdeztük *Koltay Gábor* rendezőtől.

– Az István, a király után szinte természetes, hogy ez a bemutató is felkeltette a közönség érdeklődését. Bevált az is, hogy a közönséget megszavaztattuk a szereposztásról, a válaszok majdnem egybeestek a mi elképzeléseinkkel.

– *Atilla, a hunok királya, vagy ahogy Nyugat-Európában emlegették: Isten ostora, ellentmondásos személyiség. Ki volt ő tulajdonképpen? Barbár hódító vagy zseniális államférfi?*

– Szörényi Levente ezúttal is rendkívül kiterjedt és alapos kutatómunkával készült az Atilla megírására – válaszolja Koltay Gábor. – Most is Nemeskürty István tanácsai, útmutatásai segítették ebben a hatalmas és kényes munkában. Magam is kezdettől fogva részt vettem az előkészületekben, ám közben nemcsak hiteles forrásokra, hanem legendákra és megválaszolatlan kérdések sokaságára is bukkantam. Az elmúlt évtizedek történelemoktatása is hibás abban, hogy keveset tudunk Atilláról, a hunokról. Atillát ijesztő ősbarbár hódítónak képzeljük el, aki leigázta a fél világot. Nos, a rendelkezésünkre álló történelmi adatok szerint a valóság más, több mint ami a köztudatban él.

– *Mindezek ellenére bizonyára vitákat kelt a darab történelemfelfogása!*

– Egy rockopera, bármilyen fontos gondolatokat is hordoz, természetesen nem vállalkozhat vitatott történelmi problémák eldöntésére. Arra azonban igen, hogy a ma embere számára is érvényes tanulságokat fogalmazzon meg. Történelmi tény, hogy Atilla véres hódításai egy grandiózus célt szolgáltak: azt, hogy a kínai nagy faltól a Rajnáig hatalmas és egységes világbirodalmat hozzon létre.

– *Beszéljünk ezután magáról a produkcióról!*

– Mindig is vonzódtam a nagy tömegeket mozgató, látványos előadásokhoz. Jó néhány ilyen előadást már rendeztem is, de úgy érzem, hogy az Atilla mindezeknél jóval nagyobb kihívást jelent, Varga Mátyás grandiózus díszleteket tervezett. Több száz táncos, kaszkadőr és statiszta működik közre, szolgálva a látványt. Kivételes élményt nyújtanak majd *Kemenes Fanny* pompás, korhű jelmezei. A címszerepet – mint ismeretes – *Vikidál Gyula* alakítja. Partnerei között van: *Varga Miklós, Sasvári Sándor, Nagy Feró, Kovács Kati, Kováts Kriszta, Sebestyén Márta, Begányi Ferenc* és *Daróczi Tamás*. Már dolgozunk a zenei felvételeken, mert szeretnénk, hogy a bemutató idején megjelenjen a rockopera háromlemezes, díszes albuma, dupla kazettája és CD-lemeze is.

G. T.

KÖRZETI ÉNEKKARI TALÁLKOZÓ

Színek, dalok, kórusok

A Bartók Béla Megyei Művelődési Központ és a csornai Városi Művelődési Központ közös rendezésében körzeti kórusfesztiválra került sor *Csornán*. Öt énekkar mutatta be egymásnak tudását, s egyre inkább örvendetes az a tény, hogy szívesen meg is hallgatják a résztvevő együttesek a többi énekkar produkcióját. Már az egy évvel ezelőtti találkozón is így volt, ezúttal ezt még inkább elmondhatjuk, mint ahogy azt is, hogy továbbra is őrzik, sőt, emelik az előadott művek színvonalát amatőr együtteseink.

Elsőként a *kónyi Erkel Ferenc Énekkar* szerepelt *Veér György* vezényletével. Műsorukban különösen a közismert Giardini-mű, az Éljenek a víg nők, valamint Halmos két régi katonadala tetszett. Őket *Gyarmat község Vegyeskara* követte. Szabó Csaba vezetésével hatásosan, tömören és egységesen szólt Erkel: Napköszöntő bordala, a többi darabjuk is jól érvényesült.

A dalostalálkozó hatásos színfoltjaként következett ezután a csornai *Garabonciás együttes*. A kiváló és sok hangszeren játszó, valamint hangulatosan éneklő négytagú csoport műsorát nagy lelkesedéssel fogadta a közönség. A feltűnően ízléses műsorválasztás, a népdalok és megzenésített versek jó aránya, az üde és friss előadásmód, a temperamentum, ahogy a dalokat énekelték, azt bizonyítja, hogy ígéretes együttest ismertünk meg a „garabonciások”-ban.

A *Szentirmay Elemér Vegyeskar Sopronhorpácsról* szép nagy programot mutatott be. Ebből a bőséges kínálatból is kiemelkedett Fischer: Lennék bár kisharang című műve, valamint Schubert Német miséje. Az egész dalostalálkozó legkiemelkedőbb sikerét a győri Rába MVG Énekkara aratta. *Bojtárné Gál Anikó* vezényletével népszerű műveket adtak elő, telt hangon, tiszta intonációval és szép hangszínekkel. Majdnem mindegyik műsorszámukat vastaps követte, különösen a népszerű olasz dalok arattak nagy és megérdemelt sikert. Elismerésre méltó volt az énekkar létszáma, örömteli, hogy megyénk egyik legrégebbi énekkara továbbra is múltjához méltóan szerepel.

Befejezésül a *csornai Bárdos Lajos Kórust* hallottuk. A rutinos szakember, *Nagy Kálmán* karnagy vezetésével sokszínű műsort hallottunk az énekkartól. Leginkább Morley: Lám, ha a hajnal... kezdetű darabja szólt szépen és tisztán. Érdekességként a kórus népzenekari kísérettel szólaltatott meg egy népdalcsokrot, mely nagyon hatásosnak bizonyult. Az egész bemutató befejezéseként is csornai népdalok hangzottak fel, az összes résztvevő közös előadásában s méltóképp ért véget a dalostalálkozó.

B. Z.

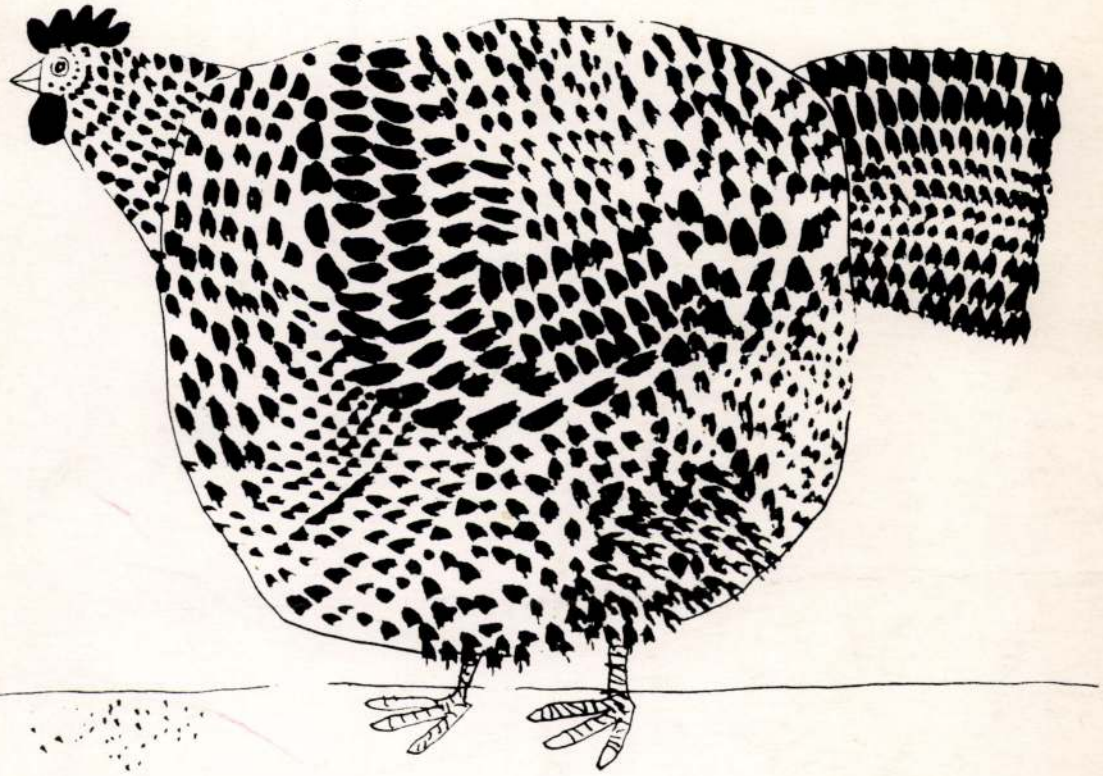

REICH KÁROLY

Balatonszemesen születtem 1922. augusztus 8.-án. Apám itt volt bognár, – tisztességgel dolgozni tőle tanultam. Hússzéves koromig falun éltem, közvetlen kapcsolatban a természettel. Ezidőtájt gyarapodott ismeretanyagom, amelyből mindmáig gazdálkodom. – Szép mesterségemet az Iparművészeti Iskolában tanultam, 1942-től 1948-ig. Azóta mint grafikusművész dolgozom, főképpen könyveket illusztrálok. Ez a munka élteti a hitet bennem, hogy képességemmel jó ügyet szolgálok. – Résztvettem több külföldi kiállításon, (Tokio, London, San Francisco, Berlin, Sofia, Prága, Bukarest, Belgrád) s majd minden hazai kiállításon is. – Munkásságom elismeréséül Kormányzatunk Kétízben Munkácsy díjjal, 1963-ban Kossuth díjjal, 1972-ben érdemes művész, majd 1975-ben kiváló művész címmel tüntetett ki.

Reich Károly

Я родился в Балатонсемеше 8 августа 1922 г. Мой отец работал колёсым в этой деревне, от него я учился работать с честью. В деревне я прожил 20 лет в живой связи природой. За это время я много развивался, уможался моё знание и использую опыт до сегодняшнего дня. Я учился красивому ремеслу от 1942-до 1948 г. в Художественной Промышленной школе. С того времени я работаю графическим художником, главным образом иллюстрирую книги. Эта работа оживляет во мне веру, чтобы я служил способностью хорошее дело. Я принимал участие в нескольких иностранных выставках (Токио, Сан-Франциско, Берлин, София, Прага, Бухарест, Белград) и почти во всех родных выставках. В признание моего творчества, наше правительство два раза наградило меня призом Мункачи, в 1963- году призом Кошута, 1972- году удостоили звания „Заслуженный деятель искусств" в 1975-- году „Выдающийся художник".

РЕИХ КАРОЙ

Ich bin am 08.8. 1922 in Balatonszemes geboren. Hier war mein Vater Wagner. Anständig arbeiten habe ich von ihm gelernt. Bis 20 Jahren habe ich auf dem Lande gelebt, in direkter Verbindung mit der Natur. In diesem Zeit haben sich meine Eigenschaften vermehrt. Daraus wirtschafte ich bis auf den heutigen Tag auch. Meinen schönen Beruf habe ich vom Jahre 1942 bis 1948 in der Kunstgewerbeschule gelernt. Seit jener Zeit arbeite ich als Graphikerkünstler, hauptsächlich Bücher illustriere ich. Diese Arbeit erhaltet meinen Glauben, um mit meiner Fähigkeit gute Sache zu dienen. Teilnehmer war ich in vielen Fällen auf ausländischen Kunstausstellungen (Tokio, London, San Francisco, Berlin, Sofia, Prag, Bucuresti, Beograd), und auf allen heimatlichen Kunstausstellungen auch. Ich wurde für Anerkennung meiner Tätigkeit von unserer Regierung zweimal mit Munkacsy Preis, im Jahre 1963 mit Kossuth Preis, im Jahre 1972 als Verdienter Künstler, dann im Jahre 1975 als hervorragender Künstler ausgezeizhnet.

KARL REICH
(REICH KÁROLY)

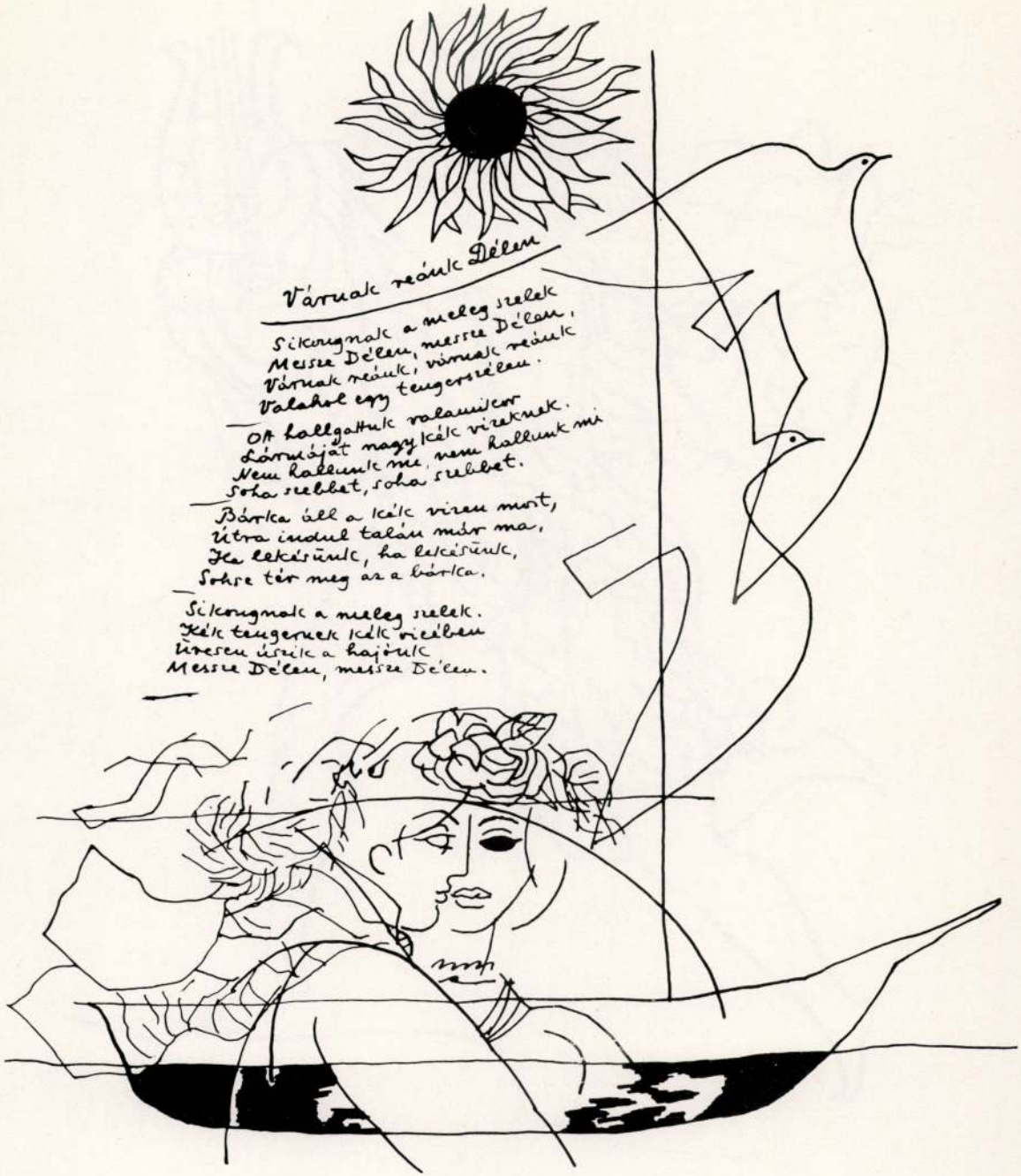

ADY ILLUSZTRÁCIÓ

ORFEUSZ ÉS EURIDIKE

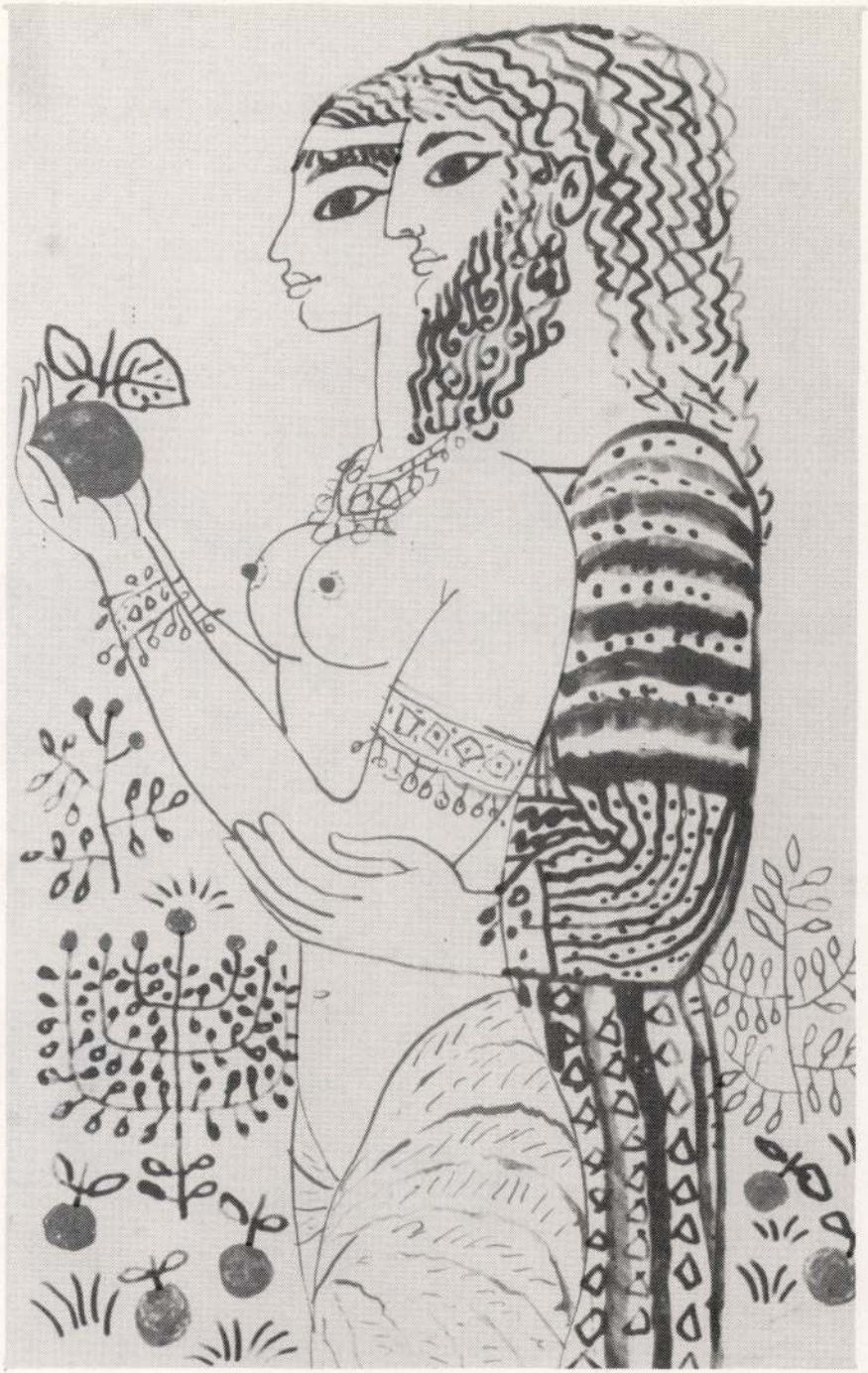

ÉNEKEK ÉNEKE

ILLUSZTRÁCIÓ: SHAKESPEARE A WINDSORI VÍG NŐK C. MŰVÉHEZ

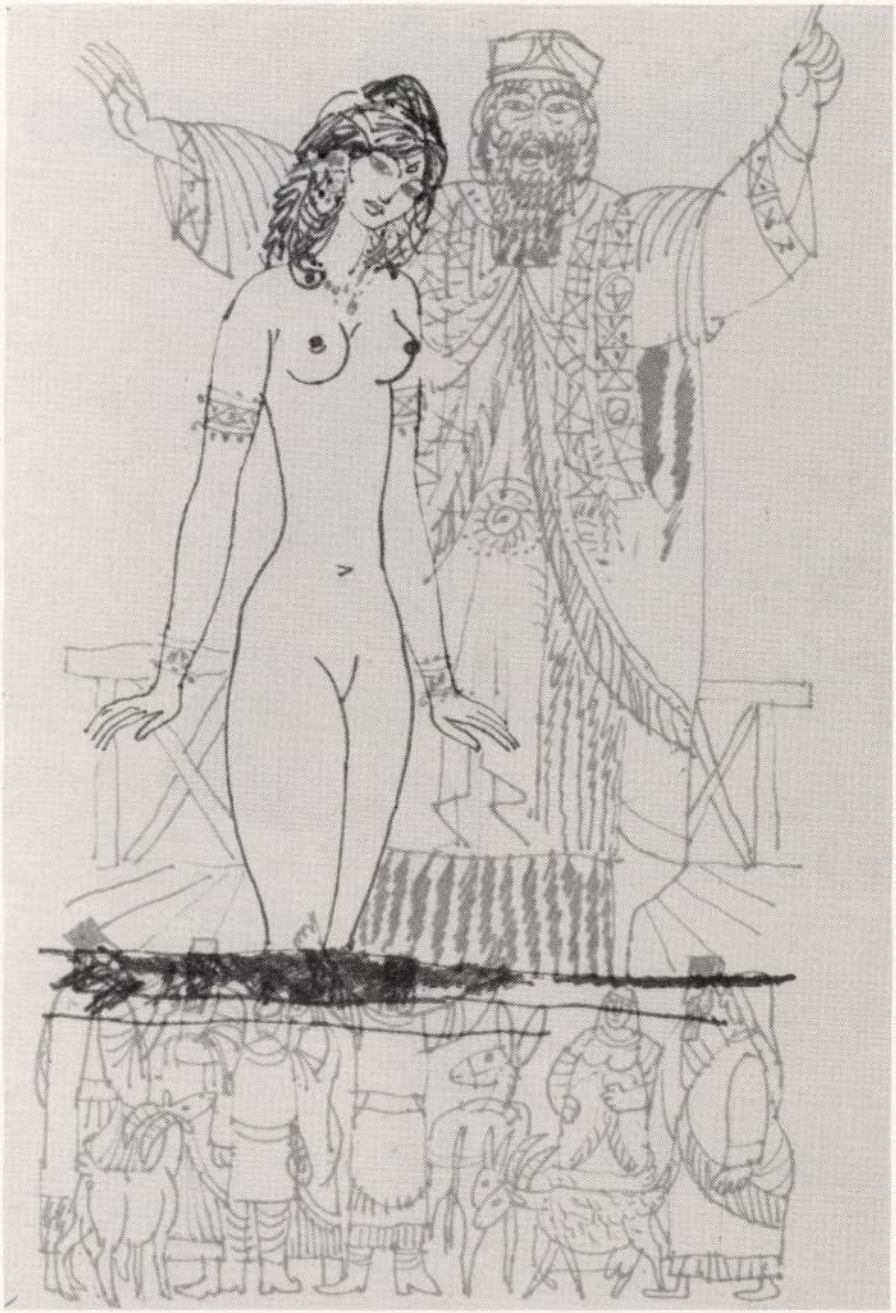

ILLUSZTRÁCIÓ LISSÁK GYÖRGY: ÓKORI SZERELMEK C. MŰVÉHEZ

PÁSZTOR

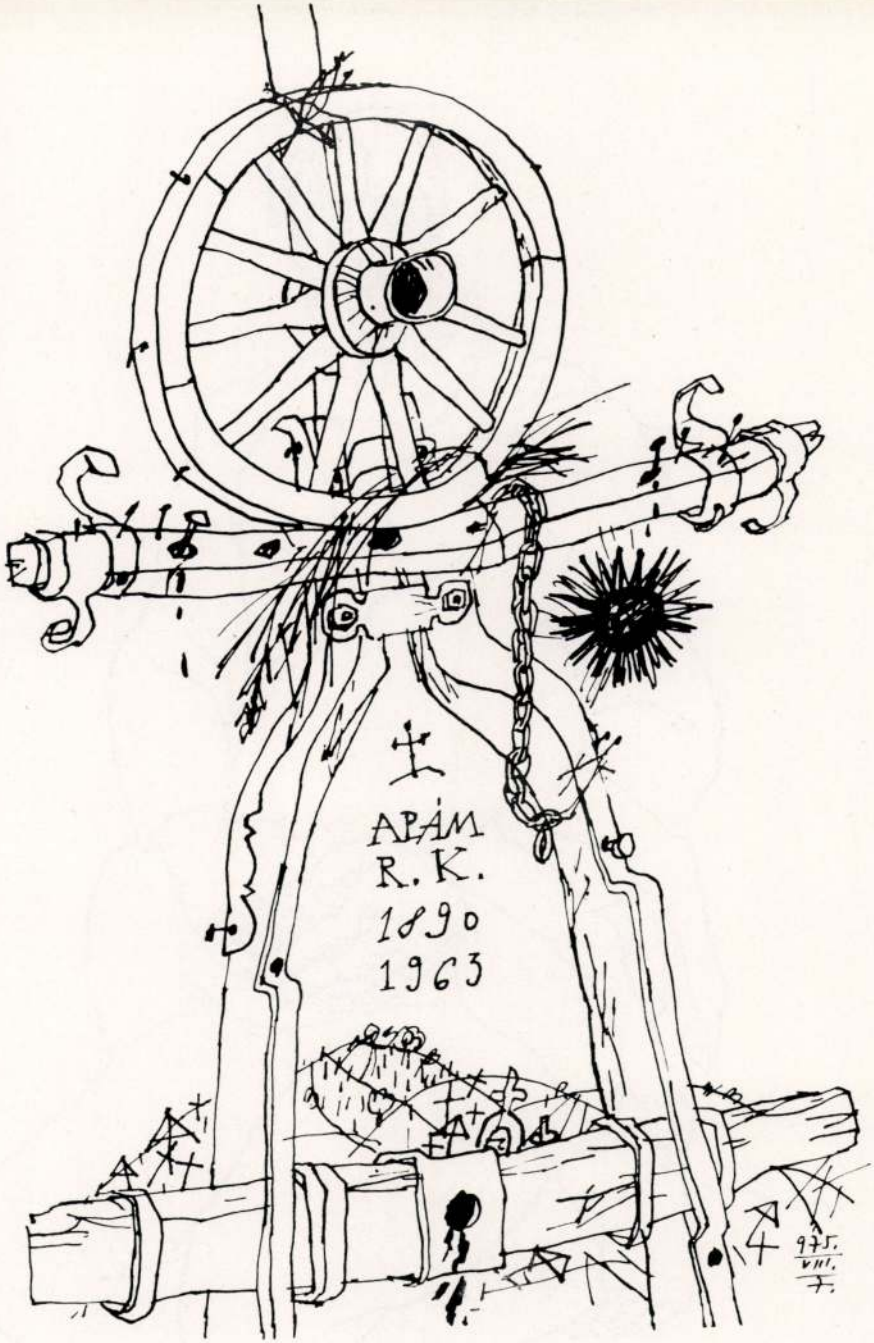

APÁM EMLÉKÉRE

A MEGTALÁLT BÁRÁNY

ÖREGEK

NYÁR

LOVAS

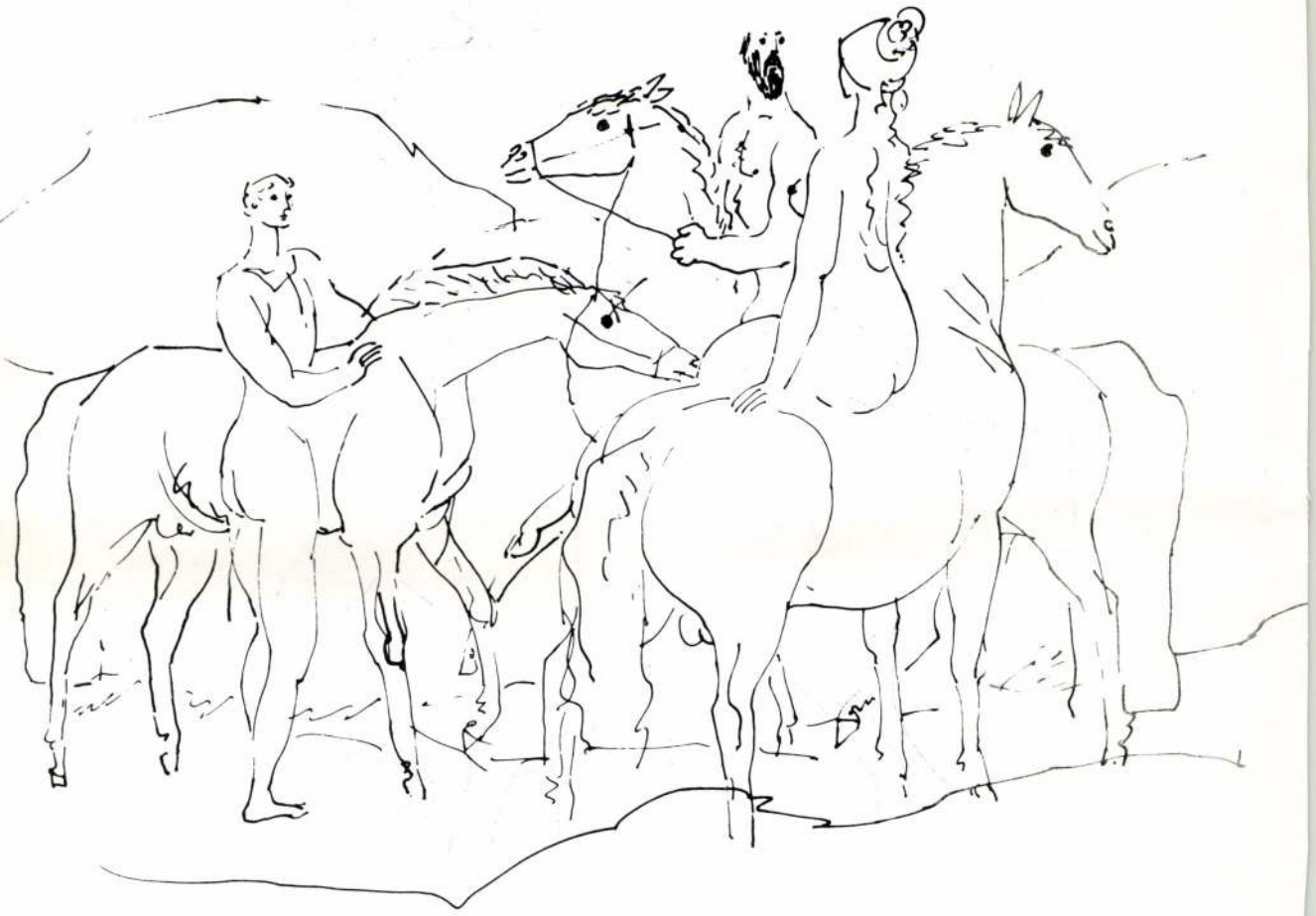

VÍZPARTON

JÁTSZADOZÓ CSIKÓK

NOSZTALGIA

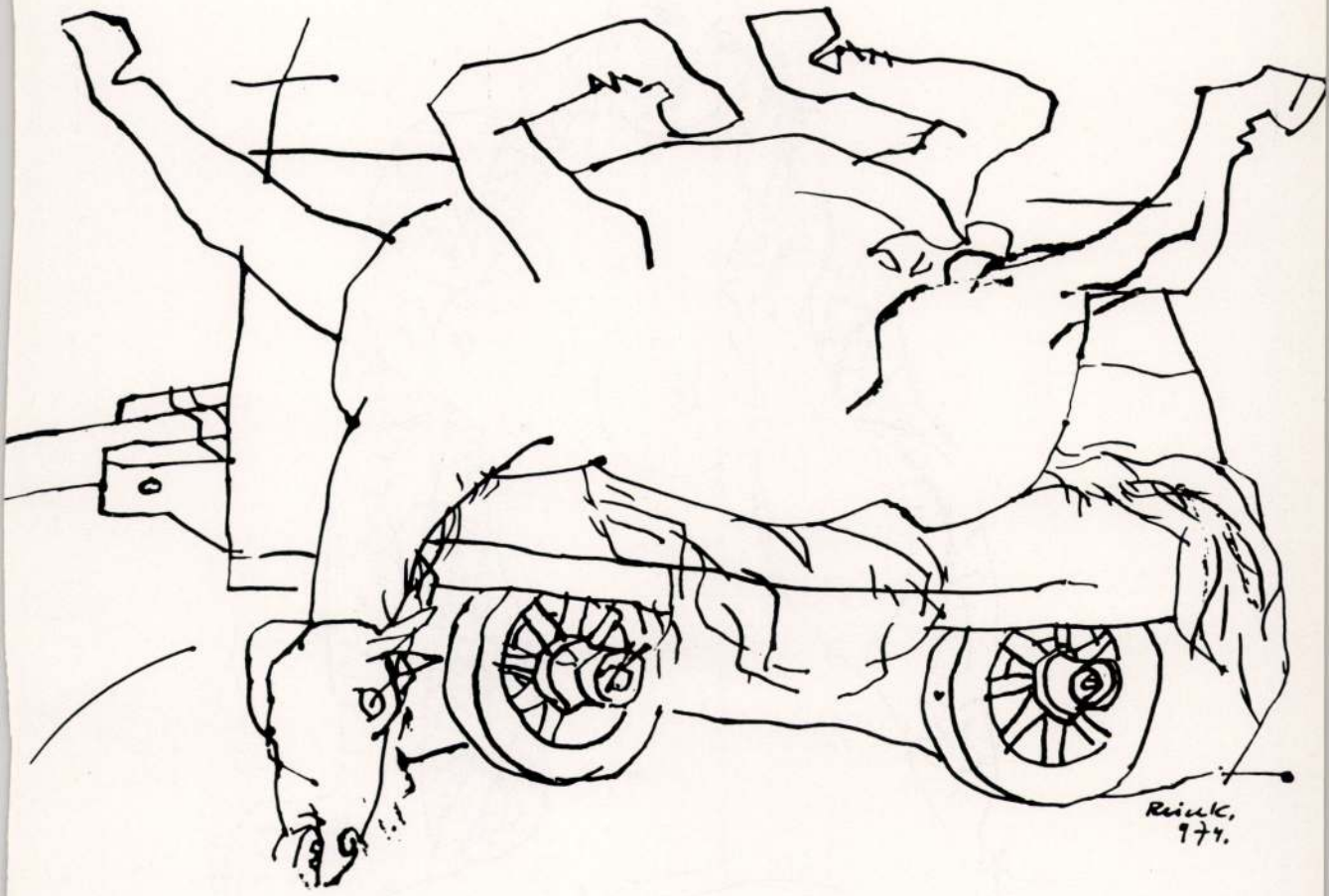

FÁJDALMAS EMLÉKEZÉS

REGGEL

BIANKA

VIRÁG

MESEMADÁR

VÍZIMANÓ

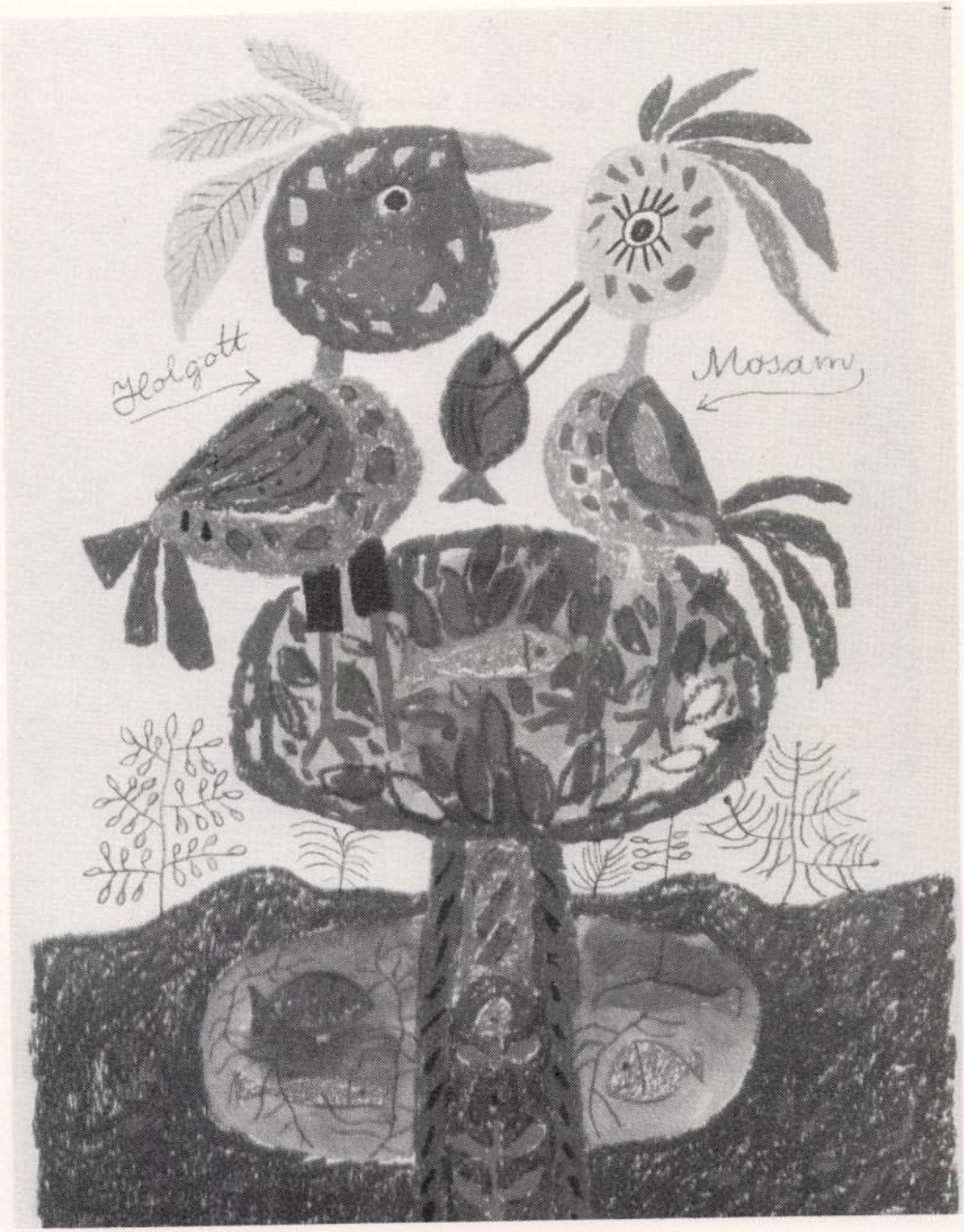

MESEILLUSZTRÁCIÓ

SÁRKÁNYÖLŐ

ILLUSZTRÁCIÓ A CSUKA PARANCSA C. MESÉHEZ

MŰVEK JEGYZÉKE

Dombtetőn – tus –	31 x 23 cm
Tavaszi szél – tus –	40 x 29 cm
Fiatalok – tus –	45 x 30 cm
Ünnepi lovasok – tus –	27 x 34 cm
Nyár – tus –	33 x 44 cm
Május – filctoll –	27 x 40 cm
Reggel – I. – ceruza –	29 x 42 cm
Cirkusz – tus –	29 x 22 cm
Kendermagos – színes tus –	31 x 41 cm
Méltatlankodó – tus –	41 x 29 cm
Barbara – tus –	41 x 28 cm
Nosztalgia – tus –	33 x 49 cm
Fájdalmas emlékezés – tus –	33 x 49 cm
Egy kiállításra emlékezve I. – tus –	44 x 30 cm
Egy kiállításra emlékezve II. – tus –	44 x 30 cm
Bianka – tus –	30 x 46 cm
Lovak – tus –	29 x 42 cm
A megtalált bárány – tus –	41 x 29 cm
Pásztor – tus –	41 x 29 cm
Öregek – tus –	41 x 29 cm
Reggel II. – tus –	29 x 20 cm
Játszadozó csikók – tus –	29 x 20 cm
Tavasz – tus –	29 x 20 cm
Leány ünneplőben – tus –	29 x 20 cm
Virág – tus –	29 x 20 cm
Beszélgetők – tus –	32 x 25 cm
Verseny előtt – tinta –	14 x 27 cm
Pihenő tehén – tus –	29 x 41 cm
Vízparton – tus –	29 x 41 cm
Illusztráció Shakespeare: A windsori víg nők c. művéhez I–VI. rézkarc	37 x 28 cm
Ady illusztráció I–VI. – tus –	32 x 28 cm
Radnóti illusztráció – tus –	28 x 39 cm
Énekek éneke I. II. – színes tus –	21 x 14 cm
Illusztráció Lissák György : Ókori szerelmek c. művéhez I–VI. színes filctoll	23 x 15 cm
Meseillusztráció I–X.-ig – vegyes technika	
Felszállott a páva – faragott, festett linó	70 x 50 cm
Sárkányölő – faragott, festett linó	70 x 50 cm

77-3790 Somogy m. Nyomda 2000

Reich Károly

illusztrációinak rajza

belső címoldalon

Somogy, 1987. 3. 52.

Reich Károly
grafikus

REICH KÁROLY Kossuth- és Munkácsy-díjas grafikus, érdemes és kiváló művész temetése január 25-én, hétfőn 15 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

Népszabadság, 1988. jan. 22.

NÉPSZABADSÁG 1988. január 8., péntek

Elhunyt Reich Károly

Életének 66. esztendejében, hosszú, súlyos betegség után elhunyt Reich Károly Kossuth- és Munkácsy-díjas grafikus, kiváló művész. Temetéséről később intézkednek.

* * *

Sok jelzővel megtisztelték életében, de ezek közül egyben egyet kell értenünk: bizonyos, hogy a legnépszerűbb magyar grafikustól búcsúzunk. Már csak azért is, mert Reich Károly az emberélet legelején, innen az olvasáskorszakon, s kivált a kiállításlátogató-koron, a legelső gyermekévekben kezdte megszerettetni magát hatalmas közönségével. Mesekönyvei, tiszta színű és tiszta lelkű gyerekillusztrációi generációknak adtak felnőttkorig tartó igényt és élményt. S ha ezek a generációk ízléstől, műveltségtől, felnőttkedélytől független örömmel tudtak később is visszatekinteni első élményeikre — márpedig így tekintettek vissza —, az a szépen rajzoló mester művészi mértékének és szakmai etikájának a legpontosabb bizonyítéka. Ám ez a mérték és ez az etika nem csupán megragadta, meg is tudta tartani a rajongók hatalmas táborát: így növekedett beláthatatlanul naggyá híveinek száma csaknem negyven év során.

Hogy főiskolai mesterétől, Konecsni Györgytől tanulta-e el a szakma és a közönség tiszteletét, nem eldönthető, s nem is eldöntendő kérdés. Az biztos, hogy a gyermekek számára dolgozott. Az érzelmességét az bizonyítja, hogy gyermeki vidorság, jókedv és félelmetesség szövődött a finom erotikájába, a tiszta állatpoézisébe akkor is, ha felnőttműveket, a világirodalom nagyon is felnőtt gondolatait kísérte rajzokkal. A bonyolult egyszerűsége pedig tetten érhető valamennyi vonalában, leányaktjában, lovában, kalligráfiával egybekomponált minden rajzában, amely a század nagy újító mesterei által megteremtett modern klasszicitást vitte tovább, alakította egyénivé.

Illusztrált Zelk Zoltánt és Ovidiust, Nagy Lászlót, Radnótit és Rémusz bácsi meséit — alighanem ez az életrajza. Ha hinni lehet a megnyilatkozásainak, az élete, attól kezdve, hogy művésszé lett, fordulattalan volt és egyenletes; sosem tagadta, boldog is. El kellett hinni ezt az állítását, olyan nyugodt meggyőzőerővel sugározta az emberi lénye, a csendesen jelentős megjelenése is, mint a művei. Egyike volt a magyar grafikusművészet kilencszázötven után fontossá, majd meghatározóvá vált nagy egyéniségeinek; természetes egyenletességgel — és ami ritka: teljes kortársi

Leltár után új á

A december végi, január eleji leltározások és az átárazások ugyancsak megviseltek minket, vásárlókat. Kár lenne tagadni, ingerülten vettük tudomásul a lehúzott redőnyöket, s a megszokottnál szűkebb kínálatot a boltokban. A fogyasztó minden dühe-mérge a kiskereskedelemre hárult, pedig egyébként is ők az új adórendszerre való átállás „áldozatai". A kereskedelemben és a szolgáltatásokban dolgozók, a pult mögött állók szinte emberfeletti munkát végeztek az elmúlt hónapokban. A tavaly szeptemberben megkezdődött felvásárlási láz miatt már nemigen adtak ki szabad-

napot, s decembe
sem pihenhették
ezért, hiszen ne f
tak be, sok helyü
S még valami. N
nek az újabb és
árak helyesbítésé
hetetlen helyzet,
zott termékeket
akkor is, ha net
szó. Ez zavarja n

KÉRDŐJELEK A SPRINTBE

Amikor a vevő is „

ta volt a hivatásosak cinizmusa nélkül, érzelmes volt a széplelkűek érzelgőssége nélkül, bonyolultan egyszerű volt, de híján minden túlkomplikáltságnak és álnaivitásnak. Professzionizmusa abban nyilvánult meg, hogy másképpen volt vidor, jókedvű és félelmetes, amikor négyesztendősöknek dolgozott az ecsetje és a ceruzája, s másként, látni valóan másként, ha kiskama-

egyetértés kíséretében — kapta munkája látható és láthatatlan elismeréseit a magas művészkitüntetésekig és a Kossuth-díjig.

Maradandó formában hagyta ránk a munkásságát. Amíg újabb gyerekhadakat kell a jó művészeti és irodalmi ízlésnek megnyerni, s még nagyobb felnőttseregeket ugyanennek megtartani, Reich Károly művészete nem lesz elfeledett és mulandó.

Reich Károly
grafikus

REICH KÁROLY alkotásaiból nyílt meg kiállítás pénteken Celldömölkön, a Kemenesaljai Művelődési Központban. A csütörtökön elhunyt Kossuth- és Munkácsy-díjas kiváló művész első posztumusz kiállítása február 9-ig látható.

Népszabadság, 1988. jan. 9.

Reich Károly grafikus

Eltemették Reich Károlyt

Mély részvéttel kísérték utolsó útjára tegnap *Reich Károly* grafikusművészt művésztársai, barátai és tisztelői a Farkasréti temetőben. Képzőművészeti életünk kiemelkedő alkotóegyéniségének, a Kossuth- és Munkácsy-díjas kiváló művésznek a ravatalánál *Békés Imre*, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának igazgatója búcsúzott. Ezután *Supka Magdolna* művészettörténész emlékezett az alkotóra, a barátok, a pályatársak képviseletében pedig *Melocco Miklós* szobrászművész vett végső búcsút az elhunyttól. Reich Károly sírján elhelyezték az emlékezés koszorúit tisztelői, s a szülőföld, Balatonszemes képviselői is. (MTI)

Népnalabság, 1988. jan. 26.

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Programok.

Műsorok a BIB 1967-1981 c. kiállításhoz

Műcsarnok – Kamaraterem.

1985. febr. 23., 10.30

Hogyan készül – elmondja Reich Károly.

Beszélgetés a művésszel a gyermekkönyv-illusztrációkról.

Műcsarnok és Kamaraterme.

1985. febr.

Ápr[illegible]nyílt meg a Megyei Könyvtárban *Reich Károly* kiállítása; megnyitó beszédet *dr. Árpási Zoltán*, a Békés Megyei Népújság főszerkesztője mondott. Az alábbiakban tőle idézünk:

„Reich Károly paraványra akasztott 32 rajzának tárlata előtt állva a kiállítást megnyitó zavarban van. Tegnap reggel beszélt a Mesterrel arról, hogyan, milyen rendszerben és mondanivalóval álljon össze ez a munkáit ajánló alkalmi szónoklat. Mit is tart szükségesnek hangsúlyozni, mit is kíván üzenni a rajzok kiválogatásának be nem vallott elvével. Hozzá illesztve a személyes benyomásokat, azt a Reich Károlyról bennünk szunnyadó képet, lassan össze is állt volna ennek a mostani megnyitónak a Mester munkásságát méltató üzenete.

– Igen, tudom, a holnapi kiállításon – mondta a telefonba. – Nagyon kedves vagy. Örülök, hogy hívtál. Igazán nem egy nagy kollekció. A Liptákéknak küldtem néhány munkát, abba az országos hírű sorozatba. Nem, ne mondjál semmit. Igazán semmit. Csak köszönd meg a nevemben is, hogy kitették a rajzokat, a vendégeknek meg, hogy eljöttek megnézni. Tudod, nem szeretem, ha rábeszélik az embereket arra, hogy szeressék a képeimet. Nézzék meg anélkül, hátha tetszik úgy is –.

Valahogy, így, persze lendületesen, korát meghazudtoló hevülettel mondta a nekem szánt útravalót a Mester. Most mit tegyek? Hagyjam itt abba? Hisz van rá felhatalmazásom, hogy önökre bízzam a látványt.

Csakhogy arra nincs tiltás, sem lebeszélés, hogy a magam véleményét, a magam benyomásait elmondjam. Hogy mit jelent nekem Reich Károly munkássága, aki, mikor foglalkozás szerint kell megneveznem, megint csak zavarba hoz: grafikus, könyvillusztrátor, könyvművész vagy – gyermekkönyveire gondolva – rajzban mesélő? Akár ez, akár az, mestere a tollnak. Fölényes kezű művésze a vonalaknak. Kedvelt motívumai: a szerelmetes asszonyok, a szép szüzek, a virágok és a lovak nemesen egyszerű vonalakkal jönnek hozzánk. Játékos, könnyed rajzai oly természetesek, mint maga a világ. Semmi túlbonyolítás, semmi cicomázás. Öt-hat jól meghúzott vonal – mondjam, hogy ez a művészet (?) – lóvá, asszonnyá, férfivé, egy szál virággá áll össze, duzzadva lélekkel, kifejezőerővel. Realista módon, az avíttság, a régiség elhagyásával, a realizmus sajátos értelmezésével.

Nehéz s könnyű dolga van Reich Károlynak. Nehéz, mert közreadott rajzait százezrek ismerik. Ezért hát naponta, újra meg újra százezrek előtt vizsgázik, százezrek előtt kell rajzaiban, illusztrációiban meghaladnia önmagát. Naponta kell újat hoznia, még ha az tipikusan Reich Károly-i is lesz. És ebben van az ő könnyű dolga is. Stílusa ismertségében, rajzai népszerűségében. Vagyis, ha kézbe veszünk egy könyvet, nem kell fellapoznunk, már a címoldalra nyomott vagy belül az első, szemünk elé kerülő rajzról ránézésre látjuk, hogy Reich Károllyal van találkozásunk. Megismerjük, mint barátunk kezevonását.

Megannyi mesekönyv – néhány még saját gyermekkoromból, de többsége már a gyermekeimtől – rajza, s a nekem egyik legkedvesebb munka, az Énekek éneke illusztrációja tűnik fel előttem. A gyönyörű kis képek, melyektől Reich Károly a természet poétájaként, a gyermekek és az állatok barátjaként, a szép szerelmeseként él bennem.

A Mesternek 32 munkája érkezett ide. Kedves, derűs, azt hiszem mindenki által érthető és megszerethető rajzok. Finomak, hatásvadászattól mentesek, tiszta artisztikumot adók, emberszeretetet és örömet sugároznak ránk a paravánokról, a kartonról. Akkor is, ha szépséget vagy örömet, de akkor is, ha bánatot, a keresztre feszített, lőtt szarvasokat vagy emlékezetesen fájdalmas búcsúzás örök jelképét dolgozzák fel, egy sírkövet, melyen csak ennyi áll: Apám R. K. (Reich Károly) 1890–1963.

A grafikus, a könyvillusztrátor R. K. Reich Károly itt él közöttünk, és mesébe illő csodákkal ajándékoz meg bennünket. Minden Magyarországon adható művészeti díjat, kitüntetést – Kossuth-díj, kétszer Munkácsy-díj, Érdemes és Kiváló művész cím – megkapott. Számos rangos kiállításon mutatkozott be. Ez utóbbiak közé most ismét felsorakozik Békéscsaba, ahol munkássága nem ismeretlen, a Kner Nyomda, és ezúttal a megyei könyvtár országos rangot kivívott könyvműhelye jóvoltából."

Szeretném itt elmondani azt is, hogy az Új Aurora szerkesztő [illegible] foglalkozott azzal, hogy egy építészeti vitát indít, ahol bárki kifejthe[illegible]nyét. Természetesen az ankétot egy hírneves, érdekes építész irány[illegible]ki már művekben is bizonyította tudását, mint például Csete György építészprofesszor. Sajnos, folyóiratunk évi háromszori megjelenése nem tudja a vita folyamatosságát biztosítani, így inkább egy klubesti nyilvános vita volna erre a legjobb alkalom. Bőven lehetne itt Békés megye városainak és falvainak képéről is beszélni. Sok érdekes és eltérő vélemény is napfényre kerülne.

Jómagam híve vagyok a Bauhausnak, mely éppen a függőleges és vízszintes koordinátákra épül, vagyis éppen a szögletességet hangsúlyozza. E törekvésem nem titok Csete György barátom előtt sem. Én azért is tisztelem Őt, mert a természetben akarja a természeti törvényeket alkalmazni úgy, hogy azok ne lógjanak ki a természetből. A természetet azonban nem tudja az ember reprodukálni, viszont azáltal, hogy a természeti törvényeket kutatja, és sokat ki is kutatott, egyre több lehetősége nyílik, hogy a természet közelébe kerüljön. A rohamosan fejlődő tudomány és technika ezt segíti elő, hiszen nagyon bonyolult számítások és alapos ismeretek kellenek a természeti erők felismerésére. Az épületeket úgy kell építeni, hogy azok ellenálljanak az eróziónak, a viharoknak stb. A tárgyakban benne rejlenek (akár egy göröngyben vagy egy téglában) a természeti törvényszerűségek, és ezek nagyon is agresszíven jelentkeznek: ami rossz, az összeomlik magától vagy az eróziótól. Nem lehet visszakényszeríteni odvaikba a természet erőit; a szelet sem lehet visszakergetni a mitológia Aeolus-barlangjába; tehát amit az ember elkezdett a kutatásban, tovább kell folytatnia. A természet félelmetes és gyakran kiszámíthatatlan erői mellé napjainkban felsorakoznak azok a szintén félelmetes erők is, amelyeket az ember hozott létre éppen a természeti törvények megismerése által. Nagy károk és veszélyek is származnak ebből, de az emberiség nem állhat meg a fejlődésben.

Az ember tudja és látja a hibás produktumot, mégsem tudja megsemmisíteni, mint az elfuserált panellakótelepeket sem. Együtt kell hogy éljen hibáival. Nem lehet a városokat sem tanyásítani, és a már meglévő szűk utcákat sem tudja kellemes, idilli kertvárosi környezetté tenni. Az embernek állandó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Napjaink

1984 MÁJ

1021

Senkey Zolinak, – Reich K.

dja
rgő 31

verse:
ára 31

ersei:
hiány 31

kos:
ben
éről) 32

őség, konfliktusok 35

regény 35

tóság 36

e:
berszív suhan
ánról) 37

39

(3, 32), Sulyok Gabriel-
anga Ferenc (7), Czinke
5), Pető János (11, 30),
ászló (14, 33), Reich Ká-
erny József (19), Pásztor
ajzai; Fejér Ernő (38, 39)

ak
rajza

n:
kére
rajza

sben közreműködnek: Cs.
n (főszerkesztő-helyettes-
Gyula (szerkesztő-főmun-
főző Simon (szerkesztő),
ló (líra), Brackó István
Ruszoly József (tanul-

poszterekk
ből felrén
nyok fele
„tőkés Ny
hogy szívó
amely kor
valamint a
telenség sz
mulatókból
sztriptíz-sz

Eltűntek, mint a hegyvidéki patakok a sziklák között, a föld alatt, hogy aztán másutt napvilágra bukkanjanak. S így lett a kárhoztatott, alantas szórakoztatásból magas szintű, s üdvözített művészet. Megjelent a világot jelentő deszkákon, a színházban is. Nyíltan, kendőzetlenül, őszintén: ahogy az igazsághoz illik. Mellőzve minden rafinált fényjátékot, ide-oda tűzött, ragasztott flittereket, parányi textilecskéket-fügefalevelet, s a sokat sejtető, ám egyszersmind sokat eltakaró vonaglást-kígyózást, valamint a diadalmas melltartó- és bugyilobogtatást. A művészettől idegenek ezek az olcsó dolgok. A művészi meztelenség csak úgy ott áll, egyszerűen, rezzenéstelenül, ahogy van; ajka körül legföljebb pici ny megvető mosoly, más valóban nincs rajta, ez jól látható. Büszkén, öntudatosan hordja és tárja a világ elé nemének minden ismertetőjegyét. Semmit sem takar el; az éberebb, fürgébb szemű nézőmegszámlálhatja azt is, hány pörsenés, pattanás van a fenekén.

S mert az emberiség születésétől fogva két nemre oszlik, az is természetes, hogy a meztelen nő után a meztelen férfinak is meg kell jelennie a magas művészetben. Miként Ádámnak és Évának egyaránt ott kellett lennie a Paradicsomban, hogy az eredendő Bűn megtörténhessék. S ha már van meztelen nő és meztelen férfi, innen valóban csupán egyetlen lépés, hogy színre lépjen — őszintén, nyíltan és kendőzetlenül — az is, amit nők és férfiak e paradicsomi meztelenségben szoktak elkövetni. S nemkülönben, amit a nők nőkkel, férfiak férfiakkal, nők és férfiak esetleg állatokkal, vagy különböző tárgyak, fétisek segítségével. Úgy, mint az látható volt valamely fővárosi színitársulat Lúdas Matyi előadását propagáló miskolci plakáton, sejteni engedve, mi mindent művelhet még az a kópé, furfangos Lúdas Matyi Döbrögi urammal ebben a modern, korszerűsített változatban azonkívül, hogy háromszor alaposan elnáspángolja. Hogy Fazekas Mihály miként fogadná műve ilyetén való „felfrissítését", azon legfeljebb eltűnődhetünk, de nem tudhatjuk. Az eredeti mű írója régesrég elporladt már, legföntebb lelke bolyong tévedezve közöttünk. Ám a bolyongó lelkek nem beszélnek. Legfentebb huhognak.

Elporladt Madách Imre teste is. Kezemben a Miskolci Nemzei Színház Tragédia-előadásának műsorfüzete. Meztelen nő s meztelen férfi, paradicsomi kettős. Csupán a fényképezés fölösleges artisztikuma zavar kissé; minek az a sok életlenség, tükör-hatás, montázs-játék. Mutassák nyíltan, amijük van, vagy amijük nincs! S elhagyható minden átok, jajongás, fájdalom, lenyakazás, kerékbetörés, szétfűrészelés is, amit a képművész elkövet felvételeivel. Hiszen: „Egyedül az önismeret által jutunk céljaink s rendeltetésünk felfogásához." S bár: „Az emberiség szenvedésének fájdalommá kell változnia", előttünk a remény is: „Lesz még egyszer ünnep a világon."

P. L.

zemplén megyei Tanács irodalmi és művelődési lapja. Főszerkesztő: Papp Lajos. Szerkesztővin Ottó u. 1. 3530 Telefon: 15-881. Kiadóhivatal: Kiadja a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat, Csillinszky út 15. sz. 3527 Felelős kiadó: Veres Mihály. Postacím: Miskolc, Pf.: 178. 3051. Teleszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a hírlap Irodánál. (KHI, Budapest V., József nádor tér 1. 1909) közvetlenül, vagy postautalványon, sal a KHI 215—96162 pénzforgalmi jelölőszámra. Postacím: Posta Központi Hírlap Iroda, Buzetési díj egy évre: 102 forint. Megjelenik minden hónap elsején. Kéziratokat és rajzokat és nem küldünk vissza. Készült a Borsod megyei Nyomdaipari Vállalatnál, Miskolcon. Felelős éla. Index: 25 913 — ISSN 0547 — 174

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Reich Károly Kossuth-díjas festő-grafikusművész

Napjaink

M984 MÁJ

1021

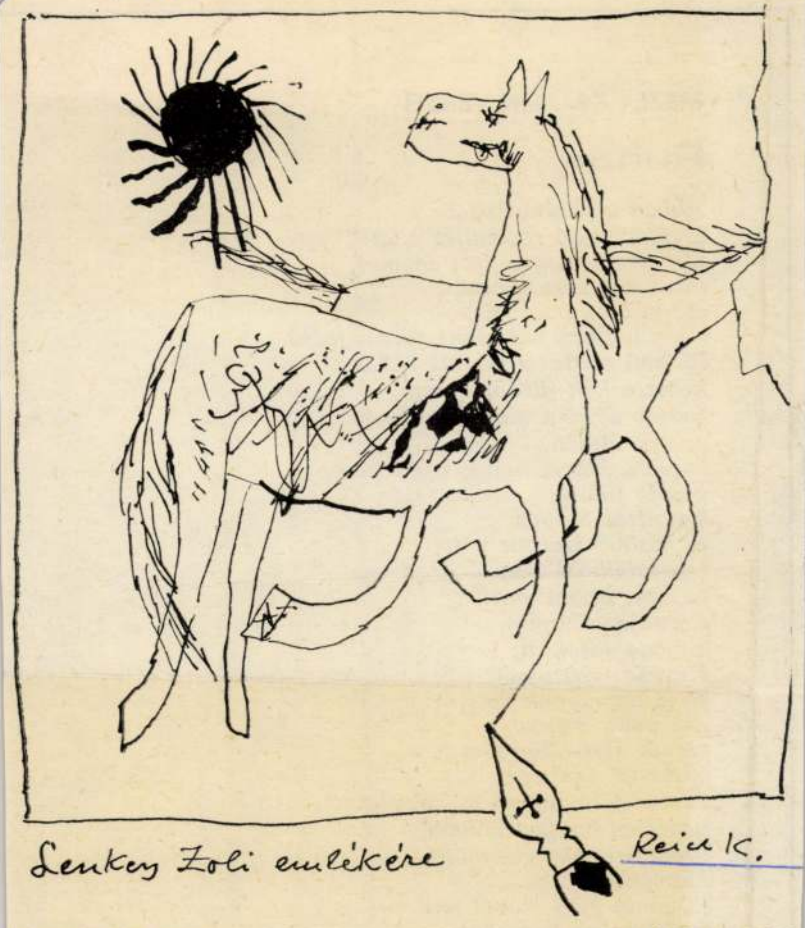

LENKEY EMLÉKÉRE

REICH KÁROLY RAJZA

MEZEY KATALIN

Ruhák

Abban a pillanatban,
amikor múló rosszullét után
fölveszem megszokott énemet,
mint egy munkaruhát,
annyi tennivaló vár,
hogy legjobb volna visszabetegedni.
Ki kell szedni a mosott ruhát,
közte a kék fürdőköpeny,
fodros ujjával megbabonázott
annak idején,
lógva a használtcikk-szövetkezet
pultja fölött,
kitüntető helyen
és később szerepe volt
egy találkozásban —
ki kéne dobni már.
Cérnája kikopott,
anyaga kifakult,
Kapcsa lepattogott.
Nem az vagyok már,
aki voltam akkor:
fáradt test-öltönyöm
zárlattal fenyeget,
készül felmondani a szolgálatot,
védtelen hagyva lelkem,
mint űrhajóst elromlott
számítógépruha.
(Tegnap még erővel teli
főztem be a barackot,
ma meg gondot okoz
a szememet kinyitni.)

Anyám mindig tud valami újat

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Reich Károly, Kossuth-díjas festő-grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 APR 07

1021

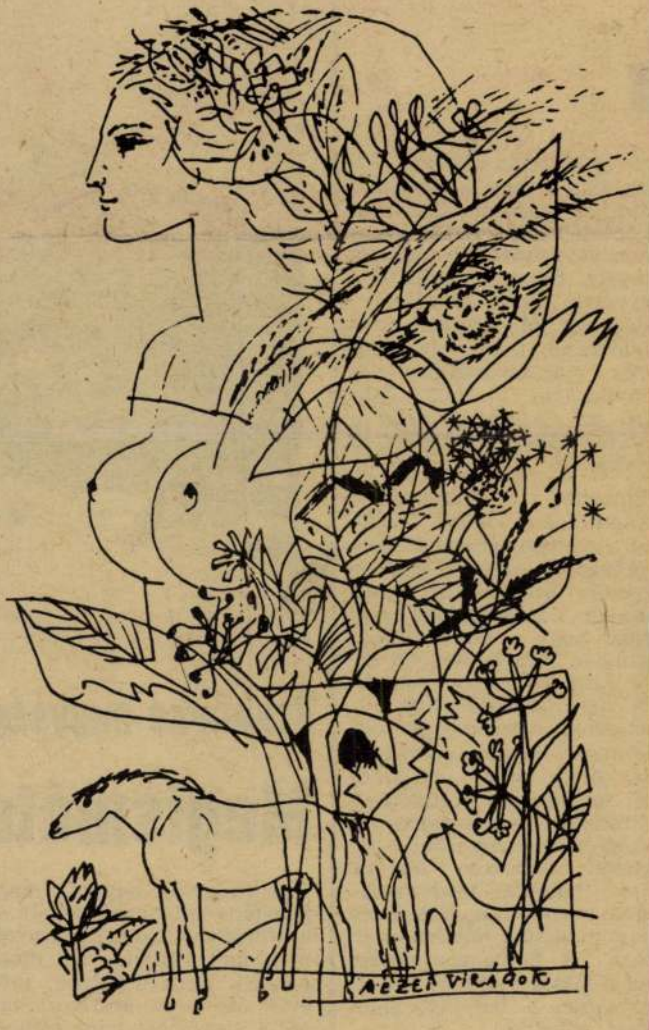

Reich Károly: Mezei virágok

n

ort. Valahol az Egyesült Ál-amokban vagy a panamai satornaövezetben talán már kiképezték azt a chilei kato-natisztet, akinek az lesz a eladata, hogy „megmentse a egyveres erők becsületét". Talán egy jól irányzott pisz-olylövéssel, talán egy belső puccs megszervezésével és rányításával. Ma már kép-elen az elképzelés, hogy a iktátor 1989-ig maradjon atalmon.

Pinochet hatalmának önnmaradása nem érdeke em a nagypolgárságnak, sem fegyveres erőknek, sem az Egyesült Államoknak. Elfo-gulatlan megfigyelők úgy átják, hogy a tábornok már korábban kiesett Reagan el-nök kegyeiből. Washington-an nem ragaszkodnak Pi-nochethez, mert meggyőződ-ek arról, hogy a személyé-hez kötött chilei „vállalko-ás" teljességgel ráfizetéses olitikailag, gazdaságilag és ársadalmilag egyaránt. Az Egyesült Államok legfőbb célja a baloldal megerősödé-sének meggátlása, különösen a kommunisták háttérbe szo-rítása. A Pinochet-rendszer konzerválása viszont szük-ségszerűen a baloldal befo-lyását növelné.

A közeljövőben tartandó újabb tiltakozási napok és a ervezett általános sztrájk ertoltása segít majd tisz-

Krkonose-hegység

Megismétel

A Krkonose-hegység megismételhetetlen természeti és kulturális értékeit okvetlenül meg kell őrizni. Az itteni nemzeti park dolgozói már évek óta figyelmeztetnek erre. A hegységet húsz esztendővel ezelőtt nyilvánították nemzeti parkká, több okból is.

A jégkorszakban a Krko-

REICH KÁROLY

Készült a Békés Megyei Könyvtár nyomdájában
Békéscsabán

SZENT FERENC

MEGSEBZETTEN

MEZEI VIRÁGOK

KÉSEI VIRÁG

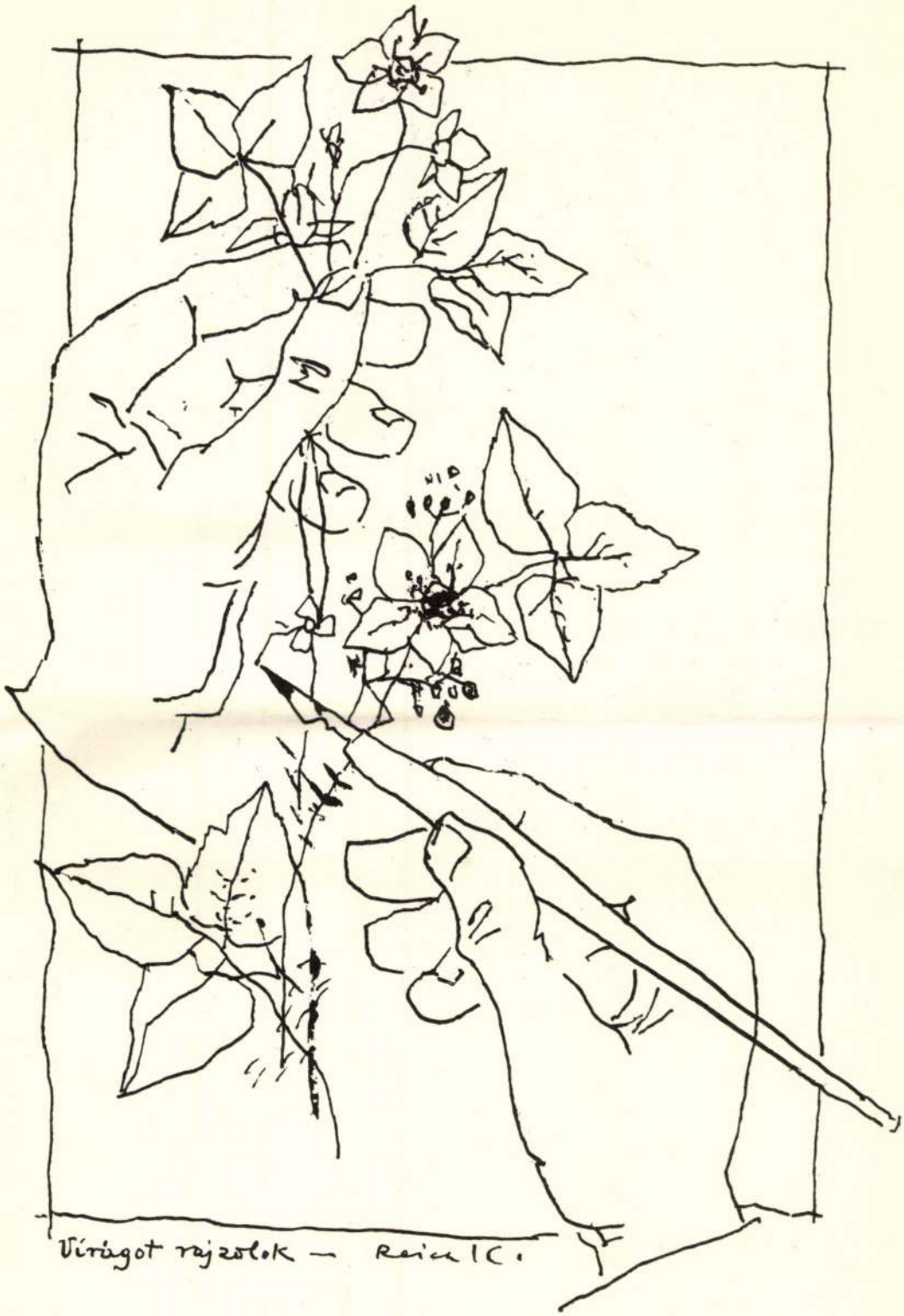

VIRÁGOT RAJZOLOK

REICH KÁROLY 1922. augusztus 8-án született Balatonszemesen. Tanulmányait az Iparművészeti Iskolában végezte 1942 és 1948 között. Azóta mint önálló grafikusművész dolgozik, főképpen gyermekkönyveket illusztrál. Részt vett több hazai és külföldi kiállításon.

1954-ben és 1955-ben Munkácsy-díjjal,

1963-ban Kossuth-díjjal tüntették ki,

1972-ben a Magyar Népköztársaság érdemes művésze,

1975-ben a Magyar Népköztársaság kiváló művésze címet kapta.

1979-ben SZOT-díjjal, s még az évben a Fővárosi Tanács művészeti díjával tüntették ki.

1985-ben "Gyermekekért" díjat kapott.

REICH KÁROLY KIÁLLÍTÁSA A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

1987. ÁPRILIS 15 — MÁJUS 10-IG

REICHL Kálmán építész

Óbuda, Gázgyár, 1914

MV. 1994.3. 168–169. ll

16. Igazgatósági épület (tervezője: Reichl Kálmán)

17. A gyárigazgató lakóháza a tisztviselő-telepen (Reichl Kálmán terve)

XIX. ÉS XX. SZÁZADI IPARI ÉS MEZŐGAZDASÁGI ÉPÜLETEK

Az európai polgári forradalmak következtében megváltozott társadalmi struktúra piaci igényeit a manufaktúraipar már nem tudta kielégíteni. Sürgetővé vált tehát az olcsó tömegtermelés. Erre a lehetőséget több, egymással összefüggő tényező együttes hatása biztosította: a gépi energia megjelenése, a munkaerő-kínálat növekedése, a munkamegosztás és nem utolsó sorban a céhes keretek lazulásával a szabad iparűzés kodifikálása. A folyamat megindulásában és kibontakozásában az úttörő Anglia volt. Itt szerkesztették az első gőzgépet, és az agrárforradalom megadta az ipar számára a szükséges munkaerőt. Az angol nyersvastermelés 1810-ben 5 millió mázsával a világ akkori termelésének egyharmadát tette ki. A század végére azonban változtak az arányok. Az ipari fejlődés tekintetében a fiatal Németország tört az élre, felülmúlta az angol termelést, és az Egyesült Államok mögött a második helyet foglalta el. Ez az az időszak – a XIX. század utolsó harmada –, amikor Európa kisebb államaiban is megindult a fentiekben jellemzett kapitalista fejlődés. Néhány jellemző adat: a világ nyersanyagtermelése az 1870-es évi 14 mil-

kek, egy- vagy többhajós elrendezés, legtöbbször a hajókat elválasztó öntöttvas támaszok a jellemzőek. Az architektúra túlnyomórészt romantikus, gyakran várszerű. A múlt század nyolcvanas éveiben a támaszokra már szegezett rácstartók illeszkednek, és megjelenik a többhajós acélváz is.

Néhány példa az ötvenes évekből. Osnabrück: Georg-Marienhütte, Hannover-Neustadt: lemezhengermű. Mindkét üzemi épület öntöttvas támaszos, fa fedélszékes.

2. Az óbudai selyemgombolyító

REICH Károly

Salamon Nándor

Reich Károly: Hazatelé

Somogy, 1985. jan-feb. XIII. évf. 1. sz.
107-109.

Magával ragadó vonalművészetének lebegő szépsége, formáinak gyengéd harmóniája, kompozíciójának ritmikai tökélye – mindez önmagában is egy csodálatra méltó virtuóznak, a klasszikus arányok egyik legutolsó igaz és meggyőző mesterének életművét őrzi számunkra. De az, ami a rajzai felett szinte remegésben tartja a levegőt, az a nyugodt-nyugtalanító feszültség, amitől egykönnyen nem lehet rajzait a későbbi jövőben sem továbblapozni, nos ez egy másfajta, az esztétika területén túli áramot közvetít felénk, az érinthetetlen, a sérthetetlen létöröm delejét.

Dr. SUPKA MAGDOLNA

KOSSUTH KLUB

Budapest VIII., Múzeum u. 7.

MEGHÍVÓ

REICH KÁROLY

KOSSUTH-DÍJAS, KIVÁLÓ MŰVÉSZ

1922–1988

GRAFIKÁIBÓL, ILLUSZTRÁCIÓIBÓL,
MESEKÖNYVEIBŐL

RENDEZETT KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA

1995 SZEPT. 28. D.U. 6 ÓRA

MEGNYITJA:

KRATOCHWILL MIMI

MŰTÖRTÉNÉSZ

*

REICH KÁROLY

A kiállítás megtekinthető:
1995. szeptember 28 – október 25.
Hétköznap: 9–19 óráig
Szombaton és vasárnap a Klub egyéb
rendezvényeinek idején

Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész

- Kedves nézőink, amikor a gyerekkönyvek illusztrálásáról beszélgetünk azt hiszem elengedhetetlen, hogy nem hivjuk meg a studióba Reich Károly Kossuth-díjas grafikusmüvészt, hiszen az ő munkásságát a rendkivül sokoldaluság, sokrétüség jellemzi és ebben a munkásságban ebben az egészben igen tekintélyes szerepet játszik a gyerekkönyvek illusztrálása és már arról nem is beszélve, hogy ő elnökségi tagja ezt had olvassam papirról, mert annyira angolul nem tudok az Internash... tehát az Ifjusági könyvek nemzetközi szervezete magyar bizottságának elnökségi tagja. Na tehát azt mondtuk, hogy te régóta illusztrálsz már gyerekkönyveket is. Mióta.

- Hát pontosan már nnm emlékszem rá, de gondolom, hogy olyan 48-5o-es

1979. IX. 21. Televízió 2. műsor, 20.34 /Gué/
Képzőművészek a gyermekekért.

évektől kezdve. Hát lassan már 3o esztendeje, ha nem több.

- Szereted csinálni.

- Nagyon szeretem csinálni, szinte szégyenletesen szeretem.

- Mi lehet ebben szégyenletes.

- Felnőtt emberek általában az ilyen fajta kicsit gyerekes, kicsit játékosabb tevékenységet általában szégyellni szokták hát én ezt nyugodtan vállalom csak viccből mondtam.

- Van-e különbség és ha igen akkor micsoda a hogy mondjam az un. felnőtt könyvek illusztrálása és a gyerkkönyvek illusztrálása között.

- Hát kérlekszépen mindenképpen van természetesen. Eszembejutott közbe egy ismeretes mondás, ha jól tudom akkor talán Gorkijtól származik, ha nem akkor ne kövezzenek meg érte. Ami ugy szól, hogy a gyerekek számára éppen ugy kell irni, mint a felnőttek számára, csak valamivel jobban. Hát én ezt egy kis szerénytelenséggel vonatkoztatom a gyerekkönyv illusztrációra is. Na most hogy milyen módszerekkel és milyen gondolatokkal és milyen eszközökkel lehet ezt a minden áron szépre való törekvést megvalósitani, hát ennek gondolom ahányan vagyunk annyi féle módszere van. Hát igy nekem is egy ilyen házi használatra kialakult kis módszerem, menetrendem van, ugye a feladat követelményei azok majdnem hogy pontosan meghatározhatók. Tekintettel lenni a gyerekek korára, 3 vagy 6 éves vagy idősebb gyerek. Az irodalmi müre természetesen, azokra a kiadó által támasztott igényekre, technikai vonatkozásokra, milyen eljárással készült. És igy tovább és igy tovább és talán mindenekelőtt az, hogy olyan nyelven beszéljen az ember és ugy mondja el a mondandóját, hogy azt a gyerekek meg is értsék.

- Köszönöm a beszélgetést, én pedig elbucsuzom a kedves nézőktől viszont látásra.

- Kedves nézőink Képzőművészek a gyermekekért müsorunkat látták. A müsorvezető Antal Imre volt.

Reich Károly rajza

Magyar Nemzet 1985. IV. 4.

Reich Károly
65 és plakátgyűjteménye

Magyar Nemzet 1985. III. 22.

Reich Károly, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Az új esztendő első napja, Petőfi Sándor születésének évfordulója, – idén volt 160.-ik. Kiskőrösön, a Petőfi Sándor Irodalmi Múzeum rendezett kiállítást. – Az illusztrátorok közül a leghíresebbek aba Novák Vilmos, Rippl-Rónai József, Reich Károly, Róna Emmi. A Petőfi kiállítás márc. végéig látható Kiskőrösön, a művelődési házban.

Déb-alföldi krónika.

1983. II. 1. Televízió 1. 18.20 /Sz. Lné/.

Reich Károly, Kossuth-díjas festő- és grafikusművész

Ezúttal nem a Nemzeti Galériáról van szó, hanem ahol a kiállított műtárgyakat meg is lehet venni. A megalakult Rézkarcoló Művészek Alkotóközösségét mintegy 20 művész alapította, köztük van: Barcsay Jenő, Borsos Miklós, Ferenczy Béni, Szalay Lajos, Reich Károly, Szabó Vladimir, Szász Endre, akikhez nemrég Amerigo Tot is csatlakozott és még számos fiatal művész.

Széchy Ágnes: Galéria a Várban.
Magyar Hírek, 1983. szept. 17. 37. old.

Reich Károly

Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész munkáiból nyílik kiállítás augusztus 3-án Karádon, a tanács nagytermében. A kiállítás augusztus 3—19. között tekinthető meg, hétfőtől szombatig 9—16 óra között.

Magyar Nemzet 1985. VIII. 2.

Reich Károly

Reich Károly rajza

Magyar Ifjúság
1985. X. 19.

A HÓNAP MŰTÁRGYA

1990. március

REICH KÁROLY

HAJNALI SÖTÉTSÉG

tollrajz

37 x 29 cm

REICH KÁROLY, grafikus, Kossuth-díjas, kiváló művész

Balatonszemes, 1922 – Bp. 1988

1948-ban végzett az Iparművészeti Főiskolán, mesterei Konecsni György és Hincz Gyula voltak. Európa számos országában megfordult tanulmányúton. 1950 óta szerepelt a hazai és külföldi nyilvánosság előtt, működött mint illusztrátor. 1954-ben és 1956-ban Munkácsy-díjat, 1963-ban Kossuth-díjat kapott; 1972-ben érdemes, 1975-ben kiváló művész lett.

A vonal fölényeskezű művészeként az élet fény- és árnyoldalaira egyaránt reagált. A természet művész-poétája, az állatok szerelmese, a gyermekek barátja volt, finom, hatásvadászattól mentes, tiszta artisztikumot, emberszeretetet és örömet sugárzó műveket alkotott mint ismert könyvillusztrátor is.

Reich Károly világa egyszerű, érthető, szép, mégsem idilli. Sokat és sokfélét illusztrált, munkái ritka örömöt okoznak a nézőknek. Páratlan tulajdonsága volt, hogy különböző korú és műveltségű emberekhez egyformán tudott szólni. Legszívesebben gyerekeknek rajzolt. Mesekönyvillusztrációit szinte alig lehet felsorolni. A gyermekkorból őrzött gyengéd életöröm lapjai ezek, hitelüket semmi sem teszi kétségessé. Pedig a gyermekrajzot hitelesen a gügyögés veszélye nélkül követni sokkal nehezebb, mint akármilyen akadémiai stúdiumot. Reich Károly amikor a gyerekek számára rajzolt tudta, a gyerek olyannak látja a világot, ahogyan rajzolja. A gyerek jól tudja, hogy a róka, a nyúl nem tud beszélni, kétlábon járni, mégis elfogadja. Illusztratív munkásságát ez a felismerés vezette.

"Mindig az volt a célom, kogy a gyerekek megértsék a rajzaimat" – vallotta, ezért illusztrációi a valóságot ábrázolják anélkül, hogy naturálisak lennének.

Röviddel halála előtt, a Megyei Könyvtár kiadásában 1987-ben megjelent rajzalbumához adott ars poetica-jában is erről írt: "...ha valakinek sikerül a kamaszkor buktatóit elkerülni és meg tudja őrizni a gyermekkorból magával hozott játékosztönt s az általa szerezhető örömök igényét – felnőtten is rajzolgató "gyerekember" lehet. Úgy látszik, szerencsés gyermekkorom folytán az élet engem is közéjük sorolt."

Reich Károly

Reich Károlynak, Kass Jánosnak, és Würtz Ádámnak, a Rézkarcoló Művészek Alkotóközössége három tagjának közös kiállítása nyílt meg pénteken a dunaföldvári Vármuzeumban. A neves alkotók tárlatán július végéig Shakespeare-drámák illusztrációi láthatók.

Magyar Nemzet 1985. VI. 8.

A Megyei Könyvtár tisztelettel meghívja Önt

Reich Károly

Kossuth-díjas kiváló művész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást 1987. április hó 14-én 16.00 órakor

ÁRPÁSI ZOLTÁN

a Békés Megyei Népújság főszerkesztője nyitja meg.

A BÉKÉSCSABAI MEGYEI KÖNYVTÁR KIÁLLÍTÁSAI 10.

MDK

Reich Kálmán,

a KMTára, magára véve a kockázatot, megvette a Gellérthegy déli lejtőjén, a Kelenhegyi-uti telket s megépittette Kann Gyula müépitész tervei szerint - a kontinensen ezidőszerint tán egyedülálló Müteremházat, mely 1903. aug.1.-én adatott át rendeltetésének.
R.K. első lakói közé tartozik.

Hazai Krónika.
Müvészet.1903. 424.old.

Reich Kálmán (festő?)

Művészet, II., 1903. 422-424.

Hazai krónika.

MDK

Reich Kálmán festő

Müvészet 1917. 3. 1.

M.D.K.

Karl Reich, karatosmester

R

Poprádról, készíti el a nagy-lomnitzi ev. templom új ablakkereteit 1938-ban, 7000 cschkorona költséggel.

Grék, Julius: Kürzgefasste Gesch. d. ev. Kirche zu Grosslomnitz, 1935. 14. old.

MDK.

Rich Károly
Grafikus

Rajz -a

Élet és Irodalom, 1960. jún. 3-23 szám

Reich Károly
grafikus

M.D.K.

Rajz.

Élet és Irodalom, 1960. máj. 27 - 22 szám

M.T.A.

Reich Károly
grafikus

M.D.K.

Munkáit az idei velencei bien-
nálen állitották ki.

Vayer ~~Vaiga~~ Lajos: Az idei velencei biennale és . . . .
Müvészet, 1960. ~~augusztus~~ szeptember

H.P.K.

H Károly Somogy 1985.1.

ban", „Az emlék felparázslik", „Hol az az idő, / gyermek-idő, / ragacsos szárnyakat / rügyező idő, / pólyában sikoltó / Betlehemem-idő!" Sorok, kifejezések, s még jóformán a kötet felénél sem járunk... A költő időélményét két alapmetafora hordozza. Az egyik a fa, az erdő képe, melyből igen sokféle és változatos morális költői értelmet – a megőrzés, a haza, az otthon, a hűség tartalmát – bontja ki. A másik a ló, a csikó, a vágta, a rohanás képe, mely az idő alaptulajdonságára, a mozgásra, a változásra, a mulandóságra utal. Kemény Géza alapélménye nem a jelen, nem a jövő, hanem a volt-idő, az eltűnt idő, az elsüllyesztett idő: az általa megélt múlt, a gyermekkor világa és a történelmi idő, a második világháború utáni magyar valóság. Tájképeit, a szerelem emlékét is ez az időélmény szövi át. Lírai hőseiben, Mikes Kelemen, Egry József alakjában, szülei, apja, anyja, öccse, professzora rajzában is sajátos időfelfogása, múltba menekülése fejeződik ki. Érzi az idő roppant súlyát: az idő a legnagyobb hatalom, iszonyatos erő – mondja. Ugyanakkor fogcsikorgatva küzd ellene, fáradhatatlanul újrakezdi a harcot legyőzéséért: „Vágtába fordult lovam nyakára, / lángsörényére előrehajlok, / úgy ütök rést a süket időbe, / zúgjon utánam, széllel jajongva" – olvassuk nagy apasiratójában, a *József* című versben. Az időélmény kettőssége színezi át létélményét is: külső sötétségben, magára hagyottan, a paradicsomból kiűzötten vacog a lélek („Nem ment fel, és nem old fel senki"), de beletörődni sem tud a lét értelmetlenségébe, az árvaságba, a testvértelenségbe, az elidegenedés magányába („Énekem a törvényt kiáltja: / tavasz kulcsát, oldás virágát / beleillesztem a világba" – ezekkel a sorokkal ér véget a kötet).

Kemény Géza etikus elkötelezettségű költő. Verseit valamiféle szomorúság, kesernyés hang lengi át, meghajtja fejét az élet pörölycsapásai alatt. De nem adja föl a harcot: ismeri a dac, a csakazértis keménységét, a démoszthenészi hit erejét, a prométheuszi harc értelmét, a sziszifuszi küzdés célját, a lánggal áldott gyertya tanítását, a tevékeny, példa-életek vonzását – a 75 éves Bárdos Lajosról, a költő Buda Ferencről ír verset például –, a szolgálat lázát, a másokért végzett munka erejét, a cselekvés szépségét. „Mióta élek, nem tudok betelni / a hittel, hogy érdemes kitelelni" – írja egyik szép versében.

A *Hazamegyek az időbe* első kötet, de nem kezdő költő verseinek gyűjteménye – mondottuk. Az ilyen költő esetében kétszeresen fontos a „hogyan tovább" kérdése. Kemény Géza jó mesterektől, Nagy Lászlótól, a népköltészettől, a *Kalevalá*tól tanult. A sikeres kezdés még bátrabb hangra, felszabadultabb megszólalásra, oldottabb versbeszédre sarkallja. Kötetét dicséretes módon a Veszprém megyei Tanács jelentette meg. Nevével, verseivel, írásaival máskor és másutt is örömmel találkoznánk.

TÜSKÉS TIBOR

Reich Károly: Hazafelé

Fogadjuk meg Ferenczy Béni intelmét, foglalkozzunk „a könyvvel, nemcsak mint tartalommal, hanem mint műtárggyal". Pontosan negyvennégy lapon „a hazatekintő emlékezet" kiváltotta érzelmi hullám vonul végig. A korábbinál szűkszavúbb fogalmazást figyelhetünk meg, amely hangulati váltásokra alapoz. Pusztán a vonal lendületével már megkapó, könnyedebb, játékosabb, a női test szépségét, a termékenység mítoszát, a kecses formákat kiaknázó lapokat szorongató komorságban fogant, zaklatottabb vonalvezetésű rajzok váltják. A szenvedélyek valóságos kitörése, kiáltó fájdalom, balladisztikus szomorúság üli meg az idő előtt eltávozott kortárs „nagyok"-ra emlékező művész rajzolatát. Szinte halljuk az élet forgatagába dobott, számon kérő kérdést: – Miért? Miért? –, s a furcsa fejfákon Kondor Béla, Nagy László, Csohány

Kálmán, „szegény Yorick" (Kormos István) monogramja teszi bizonyossá az égre kiáltó szó (vonal!) értelmét. A tragédiák szülte keserűség a tovább lüktető élet derűsebb, bizakodóbb megnyilatkozásaiban nyer feloldozást. A „madárfióká"-t óvó, óriásra növelt markos kezek csúcsos boltozata megható szimbólummá vált a tollvonások nyomán.

A könyv egészét egybefogó szerkezeti ív ennél azonban bonyolultabb. Kisebb mértékben jut szerephez a tér, annál többször a párhuzamosan futó, majd meg metsződő idősíkok. Mire gondolunk? Világosan kirajzolódik – például – egy keret, amelynek határai a tavasz *(Májusi délután)* és a szőlőt érlelő-aszúsító napos ősz *(Vidám szüret)*. A végpontok között szárnyal a magasba vagy ereszkedik tragédiás mélységekbe az alkotói indulat, amelyre ugyancsak Ferenczy Béni igazságát citálhatjuk: „Az illusztrátornak is jár valami művészi szabadság." Kézzelfogható e helyütt, hogy Reich Károly a lehető távolban tartotta az irodalmiságot anélkül, hogy igyekezetét megsínylette volna a tartalom. Végre igazában csak a toll mestereként vallhatott saját belső világáról, virágokat termő, dombos-tópartos-patakos szülőföldjéről. Közvetve és áttételek segítségével. Magát meg nem tagadhatja, mert jelképeit szinte kivétel nélkül az emberalak hordozza. Távolt fürkésző tekintetében a Szőlőhegy asszonyosan telt, pár vonallal a papír fehérjéből kikerekített ülő női akt (s háttérben a várakozó ló!) képében jelenik meg. A „szőlőérés idején" Vénuszként heverő, álmodozó lányka (a tőkék között bujkáló kecskével) lendül ki tolla alól. Az izzó nyár heve napozó, fürdőző, vízparton tétlenkedő, testüket a fénynek-simogatásnak szabadon felkínáló, nimfa karcsúságú, csábos női testeken ül pogány ünnepet.

Az évszakok, a természet rendjébe szervesen illeszkedik egy rejtett, második vonulat az emberi élet stádiumaira utoló címekkel és megformált jelképekkel. Kereveten, virágos ablak(kép?) keretén ábrándozó „kislány", a tiszta szerelem tartózkodó együttlétében elmerülő „fiatalok" után meglett korú emberpár *(Beszélgetők)* találkozásának lehetünk tanúi. Szelíd iróniával, kedélyes részvéttel megelevenített ellentét tükröződik az idős szobrász és a fiatal modell meghitt kettősét bemutató lapon *(Műteremben)*. Az alkotás gyötrelmeibe enged bepillantanunk a *Tisztelet a szobrásznak* című, négystrófás történetüket megörökítő rajzsor. A meglett férfikort a „feszület-pózba" tornyozódó Pásztor jelképezi, míg az öregség fejezetnyi terjedelemben az apa múltba homályosuló képében nyer szívszorongató tanúságtételt.

Különben is e ponton válik a kötet igazán komollyá, emberivé, őszintévé. A tízlapnyi csoportban találjuk meg a címadó rajzot *(Hazafelé)*, a lovon ülő, fáradtan maga elé meredő, markáns arcú férfit. Igyekezetében hol baktató lovára támaszkodik, hol a „megtalált bárányt" öleli féltőn. Látjuk maga csinálta szekerén töprengve, amely a „tejúton megy már". A legszemélyesebb kapocsra a gyermek megnyugtató – szóban is hangsúlyozott – ígérete utal: „Ballagok utánad." A hazatérő pihenőt tart a Szűcskeresztnél, dombos tájon vonszolja magát teheneivel, azután letelepednek kifújni magukat az út szélén, a vén tehénke meg sorsszítta gazdája *(Öregek)*.

Csilingelő vidám közjátékként szorult a komor hangulatok szövetébe néhány, virágot örökítő vázlat. „Virágot rajzolok" – ujjong a művész. Bizonyára a szülőföld virágai idézték meg képzeletét. Az élmény összetettségét mutatja, hogy az ember jelenlétét most sem nélkülözi. Rajzoló vagy virágot gyengéden tartó kéz, a távolban lebegő lányalakok, görögös arcélű, elvegyülő tavasztündér, lovon száguldó amazon formájában mindig több húrú kórus csendül hajlékony vonalívei nyomdokában.

A megejtő harmóniát a legfájdalmasabb lapok űzik tova. A „szarvassá vált fiúk" temetőjébe vezet a megtérő út. A *Hajnali sötétség* még szomorú, valóságos állathalált takar, a *Fekete virág tövében* is sebzett szarvasok haláltusája forr. A *Szarvasok temetője* azonban csendes. Jajongó karú fa ágaira tűzve áll Kondor különös légi járműve, tövénél az élet rekvizitumaival. Nagy Lászlóé megfeszített szarvast formáz, karján fekete, rút madár csapkolódik. Csohány Kálmán emlékére készült rajzán még repülnek a kedves madarak, „úgy élek már, ahogy rajzaim mutatják", de a madárdalt szülő

énekes sírdombbá alakulva – nincs többé. Hazatalált-e végül a rajzok mestere? – A válasz egyértelműen igen. Miközben felötlő emlékeit rendezgette, hitelesen tudta felidézni a közép-pannon táj meséket, legendákat termő múltját, hangulatát, vonzó kis világát, apja s a maga sorsát. A valóságos és szellemi szülőföld meg a nagyobb haza világosan tagolt térképét vázolta elénk. A nehéz, de sokszínű élet számtalan vonását villantotta fel kipróbált, pályafutása egészével hitelesített eszközeivel. Az előző kötet vallomásigénye most jut érvényre igazán. Tömörebb, egyértelműbb, kifejezőbb, egységesebb s ezáltal rokonszenvesebb e kötet, amelyet ugyancsak a Képzőművészeti Kiadó bocsátott útjára. Érdemes megjegyeznünk a felelős szerkesztő Kajetán Endre nevét, s elismerésünket hangoztatni a borítót és kötést tervező Szedlák Györgynek. Az utóbbi évek (1977–81.) terméséből célszerűen válogatott rajzgyűjtemény őszinte vallomás, egyben gyakori forgatásra késztető dísze könyvespolcunknak.

SALAMON NÁNDOR

Katona Lajos: Folklór-kalendárium

A magyar néprajz klasszikusai sorozat korábbi köteteinek szerkesztői nem voltak éppen következetesek a cím sugallta tartalmak megkeresésében. Olvashattunk olyan gazdaságtörténeti érdekű szemelvényeket a XVIII–XIX. századi parasztságról, melyeknek joggal klasszikusként tisztelt szerzői a néprajznak semmiképp sem lehettek művelői, lévén, hogy működésük idején ez a diszciplína nem létezett (Berzeviczy, Tessedik). Olvashattuk a szociológia első magyar művelőinek (Beöthy, Lánczy, Somló) általános társadalomelemzéseit, melyek ugyan termékenyítőleg hathattak volna az épp akkortájt kibontakozó magyar etnográfiára – de nem hatottak. És olyan tanulmányrészleteket, úti beszámolókat szintén olvashattunk, melyek tudománytörténeti szempontból tanulságos képet adnak ugyan az „ősi magyar hitvilág", a „finnugor őshaza" vagy a „messzi népek" korai kutatóinak végül is néprajztudománnyá kristályosodó, de naiv és téveteg szándékairól, csakhogy ezek a szövegek inkább kuriózumok, mintsem klasszikus értékűek.

Úgy tűnik azonban, hogy a sorozat kezd rátalálni arra, amit a szakmai közvélemény és a parasztkultúrák iránt érdeklődő olvasó tartalmilag „néprajznak" és értéke szerint „klasszikusnak" ítél. A Herman Ottó-válogatás és Kiss Lajosnak a szegény emberről – szegény asszonyról írott két kötete már ezt látszott bizonyítani. És Katona Lajos (1862–1910) összegyűjtött dolgozatainál is aligha találhatnánk méltóbbat, ha a korai magyar folklorisztika „remek, örökbecsű, tökéletes, utolérhetetlen, páratlan" – tehát klasszikus! – alkotásait szeretnénk felmutatni.

A szemléletváltozás ellenére mégsem haszontalan a korábbi tapasztalatokra: a válogatás „következetlenségben" nyilvánuló nehézségeire utalnunk, mert nem lehetünk biztosak benne, hogy nem kanyarodik-e vissza a sorozat a művelődéstörténeti kuriózumokhoz. Katona hetven évvel ezelőtti összegyűjtött dolgozatainak (terjedelmi okok miatt szűkített) újrakiadása ugyanis a folklorisztika azóta elért eredményeinek következetes megmérését is feltételezné, ami – Reisinger János válogatásából és előszavából legalábbis úgy tetszik – összehasonlíthatatlanul nehezebb feladat, mint a köztudatból okkal kihullott kutató teljesítmények „felfedezése".

Reisinger úgy találta, hogy „a halála utáni immár több mint hét évtizedben kevés írás foglalkozott... részletesen szellemi örökségével": a nekrológok és az 1912-ben megjelentetett válogatás recenziói után több évtizedes űrt észlelt a Katona iránti érdeklődésben. Nem azon kötözködünk, hogy mennyire volt körültekintő az életrajzok, méltatások bibliográfiai számbavételében. Inkább azt kérdezzük: nem az bizonyítja-e egy tudós korszakos jelentőségét és folyamatos jelenlétét, ha eredményei az utána kö-

vetkező tudósgenerációk gondolati rendszerének építőköveivé válnak? (Igaz, olykor olyan építőkövekké, melyeket tovább kell még csiszolni, s *ezért* a munkáért az utódok talán nagyobb méltánylást kapnak kortársaiktól...) Az életrajz, az életmű megmegújuló értékelése fontosabb lenne, mint az, hogy jószerével az egész magyar folklorisztika Katonától kapta örökül a filológiai igényességet? Aminek szükségszerű következménye, hogy Katona eredményei tudásunk részévé váltak: személyes érdeme hangsúlyozása nélkül épültek bele a későbbi szintézisekbe, vagy megcáfolt teóriaként hagyományozódtak ránk, jóllehet a szellemi hagyatékával sáfárkodók jó része korántsem volt hozzá mérhető felkészültségű filológus.

Azzal, hogy az előszó és a jegyzetek írója lemond az ilyen értelemben „megszüntetve megőrzött' eredmények számbavételéről, megelégszik a korrekt pályaképvázlattal, az úttörő érdemnek az irodalmár, filológus kortársakhoz mért hangsúlyozásával, akaratlanul is az olvasóra hárítja a tudósi szenvedéllyel s cáfolhatatlan logikával előadott tanulmányok, „ismeretterjesztő" újságcikkek mai értékelésének aprómunkáját. Az „érdeklődő olvasó" azonban tanácstalan, hiszen *mindent* tudnia kellene a magyar folklorisztika e századbeli törekvéseiről, ha Katona tényleges jelentőségét ismerni szeretné. De hol van az az olvasó, aki igényli az idegen nyelvű idézetek, könyvcímek lefordítását (ezt ui. vállalta a szerkesztő!), viszont abszolút tájékozott a folklór és az összehasonlító irodalomtörténet kurrens eredményeiben?!

Pedig tudnia kellene az olvasónak pl., hogy a torzóban maradt (itt is közölt) kísérlet, a *Magyar népmesetípusok*, nemcsak úttörő kezdeményezés, hanem minden azóta elkészült (s ma is készülő) magyar mesekatalógusba beleszervesedett. És tudnia kellene azt is, hogy elfogadhatja-e Bálint Sándor filológiai eredményeit Katonának a kalendáris szokások egynémelyikéről megfogalmazott véleménye korrekciójaként, ha csupán annyit kap eligazításként, hogy Bálint „elvrendszer kimunkálása híján meghatározhatatlan, félig népies, félig egyházias ideológiát követett".

Talán nem kívánunk megvalósíthatatlant. Annyit csupán, hogy egy *nem* szaktudósoknak készülő tudománytörténeti értékű válogatás jegyzetei egészüljenek ki a hajdani eredmények „utóéletének" jelzéseivel. Ennek híján – ki-ki felkészültsége szerint – vagy álmélkodunk a teljesítményen, vagy bosszankodunk, mert nem tudjuk: mit fogadhatunk el cáfolhatatlan eredményként, s min haladt túl az idő. *(Gondolat, 1982.)*

SZILÁGYI MIKLÓS

Tarján Tamás: Kortársi dráma

A felszabadulás utáni magyar drámairodalom alakulását részben nagyobb irodalmi tanulmányok (Siklós Olga), részben kisebb kritikák (Pándi Pál, Koltai Tamás) és drámaelemzések (Mész Lászlóné) áttekintése nyomán ismerhetjük meg. Ugyanakkor egy műfaj sajátos kettősségét is figyelembe kell vennünk: a könyvben megjelent és színpadon nem játszott drámák mellett nagyobb súllyal szükséges elemezni a színpadi előadásokban közönség elé került alkotásokat. Tarján Tamás ezt a szempontot figyelve úgy foglalkozik a *Kortársi dráma* című kötetében napvilágot látott tanulmányaiban a mai magyar drámákkal, hogy drámaelemzéseiben utal a különböző előadások, rendezői felfogások értelmező szerepére. Így kötete kettős feladatot old meg: egyrészt a mai magyar dráma történetének egy fejezetét írta meg, másrészt pedig a színpadi megvalósulással a színházkritika szempontjait is érvényesíti.

Örkény István *Tóték* című tragikomédiájának Thália színházbeli bemutatóját okkal tekintik korszakfordulónak a magyar dráma történetében. Tarján Tamás körülbe-

Szülőháza kertjében állt egy vele egyidős diófa, melyről a Hitem szerint c. 1977-ben megjelent kötetében a következőket írta: „Legyél áldott nagy diófa, ágaiddal ringató, végtelenséget mutató, velem együtt növekedő, nálam százszor többet érő, ábrándjaim teremtője, mennyországba segítője, földön élés szép reménye, te törődést nem akaró, ötven éve adakozó, eddig minden vihart bíró, gyengébbeket bátorító, égig érő zöld palota, ébren-álom szép kapuja. – Jaj, csak nehogy koporsóm légy, – kívánom, hogy sokáig élj."

Egyszerre születtek, egy időben szólította el közülünk mindkettőjüket a korai halál. Nem mondja és nem írja többé a „nemes vonalak alkotója": „Szeretem szép mesterségemet, a nekem mindig örömöt adót, mely élteti a hitet bennem, hogy kapott képességemmel jó ügyet szolgálok."

REÖTHY FERENC

Reich Károly illusztrációja
Ady Endre Nóta a halott szűzről című verséhez

Somogy 1988/2.

REICH KÁROLY

1922–1988

„A Tejúton megy már a kocsi – a magad csinálta, jó apám –, szegénységünk kincseivel megrakott fényes göncölszekér, – engemet tájékozódni segítő égi tünemény. – Ballagok utánad." – írta a Hazafelé című, 1982-ben megjelent albumában.

Életének 66. évében, 1988. január 7-én elhunyt Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész. Dunántúli dombok lankáin fekvő Balaton-parti faluban, Balatonszemesen 1922. augusztus 8-án született. Itt szívta magába az olthatatlan szeretetet az emberek, a falusi egyszerűség, a természet, a táj, a növények, fák, virágok iránt, és ez lett egy életen át ihletője művészetének. Édesapja bognár volt. „Tisztességgel dolgozni tőle tanultam" – írta visszaemlékezésében. Édesanyja, ahogy a három testvér nevezte, az Édes, szelíd és jámbor, minden megnyilatkozásában kedves asszony volt. „Ha engem türelmes, békeszerető embernek ismernek, azt tőle örököltem" – vallja egy másik írásában.

Meghatározó volt életében a szülőföld (Szemes, Karád), valamint Kunffy Lajos festőművésszel és két tanárával, Konecsni Györggyel és Hincz Gyulával való találkozása. Amikor 4. elemista korában fából faragott szobrai mellett megalkotta aprólékos munkával készített székely kapuját, nem tudhatta, hogy Erdély lesz első tanulmányútja.

Petőfi, Ady, József Attila, Radnóti, Arany, Juhász Ferenc, Devecseri, Fazekas verseit, Gárdonyi, Móricz, Móra, Jókai, Mikszáth, Dickens, Szabó Magda regényeit illusztrálta. A Nagyvilág és az Életünk c. antológiát külön ki kell emelnünk. Az Énekek éneke, a Pastorale, az Ókori szerelmek, a Gesta romanorum bámulatosan gazdag illusztrációkat tartalmaz. Krlezsa, Füst Milán, Shakespeare drámáihoz készített rajzokat. Világa a mese. A gyermekek számára feledhetetlen Benedek Elek, Csanádi Imre, Kormos István, Krilov meséihez alkotott rajzai, grafikái, az Óvodások verseskönyve, az Aranykapu, A gyémántszekerce, az Arany 1 x 1, az Arany ABC, A szitakötők szigetén, A kis kondás, a Kicsinyeknek c. könyvekhez készített illusztrációi a gyerekek kedvencei.

Képei az élet, a létezés határtalan szeretetéről, a természet és az ember együttes harmóniájáról szóló hitvallás. Melegséget, megnyugvást, tiszta lelkiismeretet, békességet, emberséget és hitet árasztanak. A legegyszerűbb, de a legfontosabb emberi érzéseket táplálják belénk, melyek nélkül nem lehet és nem érdemes élni.

A szülőföld ihlette rajzait, grafikáit, illusztrációit megilletődéssel és csodálattal fogadták Londonban, San Franciscóban, Tokióban, Berlinben, Madridban, Bukarestben, Belgrádban, Prágában és Szófiában. Sokezres látogatót vonzott egy-egy ilyen kiállítás.

Első hazai tárlata a Dürer-teremben volt 1964-ben. Ezt a kiállítások sora követte a Műcsarnokban, a Képcsarnokban, a Vigadó Galériában, az Egyesült Izzóban, a Pataky István Művelődési Házban, Zalaegerszegtől Dunaújvárosig, Miskolctól Kaposvárig és Inotától Sopronig. Szülőfaluja először 1977 nyarán tisztelegbetett képei előtt, amikor is első tanítójával, osztály- és iskolatársaival bensőséges találkozón vett részt.

Nem szabad elfeledkeznünk néhány megbízásra készült falképéről sem. A fóti gyermekvárosban, a zalaegerszegi, a rákospalotai óvodában, a budapesti II. sz. gyermekklinikán és a miskolci gyermekkórház egy-egy kórtermének falán láthatók falikképei.

Munkásságát több művészeti címmel, díjjal és kitüntetéssel ismerték el. 1954-ben és '56-ban Munkácsy-, 1963-ban Kossuth-díjat, 1965-ben a Lipcsei Nemzetközi Könyvművészeti Kiállításon aranyérmet kapott. 1972-ben érdemes, 1975-ben kiváló művész lett.

Reich Károly festő- és grafikusművész

1021

1979.VII.14.Kossuth 5.2o
Jó reggelt!

- A szemnek statikusabb élmény is kínálkozik a hét végén. Vasárnap nyitják meg az 5.balatoni Kisgrafikai biennálét, a Tihanyi Muzeumban. Tárlatvezetőnk Illés György.

- Reich Károly, Csohány Kálmán, Stettner Béla, Pásztor Gábor, Zala Tibor és még folytathatnám a kitünő művészek felsorolását. Az 5. Országos Kisgrafikai biennálén legkiválóbb grafikusaink is résztvesznek. 57 művész 26o alkotását láthatjuk, kis alaku rézkarcokat, fa és linometszeteket, exlibriszeket és grafikákat. A realista törekvésektől az elvontabb kifejezési formáig minden stilusnak akad képviselője. A téma viszont szigoruan kötött, hiszen a Tanácsköztársaság 6o.évfordulójának tiszteletére és a nemzetközi gyermekév alkalmából hirdetett kisgrafikai pályázat legjobb alkotásait állitották ki a Tihanyi Muzeumban. Az 1919 eseményeit ábrázoló grafikák közül legsikerültebbek a markáns munkásportrék és a Tanácsköztársaság utcai plakátjait felhasználó montázsok. A gyerekvilágot bemutató rajzok, metszetek közül a legérdekesebbek Kalmár István munkái. A gyerekrajzok naiv vonavezetésével mutatja be, hogyan látják a kicsinyek környezetünket. A kiállitást augusztus végéig láthatják az érdeklödők.

-

Reich Károly grafikusművész

a Miskolci Galériában megnyílt a „Rajzok" c. kiállítás, melyen szerepelnek a művész művei.

(Horpácsi): Rajzok. Kiállítás a Galériában.

Déli Hírlap, 1979. máj. 12.

Reich Károly grafikusművész

A Műcsarnokban látható Somogyi József szobrász- és Reich Károly grafikusművész közös kiállítását a kiállítást ~~Krach~~ Kratochwill Mimi rendezte.

Láttuk, hallottuk ...

1978. XII. 11. Kossuth 14.36 | Kel. |

A Szentesi Művelődési Központ

tisztelettel meghívja Önt és barátait a Galériába

(Szentes, Kossuth tér 5. I. emelet)

REICH KÁROLY

(1922 - 1988)

Kossuth-díjas grafikusművész

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁRA

Megtekinthető: 1991. március 7-től április 1-ig

hétfő kivételével naponta 10-13 és 15-18 óráig

A kiállítást megnyitja

1991. március 7- én, 17 órakor

SOMOGYI JÓZSEF

Kossuth-díjas szobrászművész

F.k.: Kruzslicz Pál

Réber László, Munkácsy-díjas grafikusművész

Keresztes Dóra grafikusművész mondja: a főiskolán évente mol-
tíz potenciális illusztrátor végez, a lehetőségekhez képest sokan
vagyunk. Amikor indultunk, talán még konjunktura volt ebben
a szakmában, ma nincs. – És hát ott vannak az időselbek, a
befutottak, Reich Károly, Heinzelmann Emma, Würtz Ádám,
Kass János, Réber László, az illusztrátor festők, szobrászok
Borsos Miklós, Berki Viola, Balla Margit, Somogyi Győző..!

P. Szabó Ernő: Képes képtelenségek.
Magyar Ifjúság, 1984. máj. 25. 32-34-old.

Réber László, Munkácsy-díjas grafikusművész

Az ünnepi könyvhét máj. 25.-én kezdődik. Ujból megjelenik -(nem marad el)- az „Az úgy volt" c. sem, a májusi számban olvashatják. Ezúttal kicsit közelebbről megismerhetjük az „Az úgy volt" rajzolójával, Réber Lászlóval, - Rigó Béla interjujából.

Revkalauz

1984. V. 18. Kossuth 15.05 |Ané|.

Réber László grafikus

L: Maurer Dóra

Maurer Dóra: Bemutatjuk a Piknik-sorozatot 4

Élet és Irodalom Bp. 1986. dec. 19. XXX/51-52.

Rébel László, grafikus

3 rajz i. repr. a 8, 10, 24 oldalon

Rébel László: Rajzai

Élet és Irodalom Bp. 1986. dec. 19. XXX/51–52

RÉBER László

Tarján Tamás: Könyvszemle

Népszabadság 1983. VI. 14.

1021

1983.IX.30. Petőfi 10.45 S.Gyné

Láttuk, hallottuk

A müsorvezető: Dés Mihály.

- Egyes állitások szerint a jó bornak is kell cégér. De akkor mit mondjunk a rossz borról? Annak végképp kell cégér, végképp kell reklám, csak az a kérdés, hogy milyen? Gervai András jegyzetét hallják.

- Elmesélni egy karikatura tartalmát, legaláb annyira reménytelen vállalkozás, mint mondjuk felidézni egy vacsora izeit, egy hangverseny atmoszféráját. Most mégis megpróbálom. Réber László egy hajdani film évkönyvben megjelent két kitünő rajza ezt a címet viseli: Az előzetes, ill. a film. Az elsőn égő ház, pisztolypárbaj, vonatszerencsétlenség, kaland, szerelem izgalmas képei váltakoznak. A másik rajzból aztán kiderül, hogy az étvágygerjesztő előzetes egy cella falára van rajzolva, előtte fapriccsen pedig egykedvüen bámul a semmibe a rabruhás lakó. Hogy miről jutott mindez az eszembe? Szalkai Sándor nem tul sok fantáziáról és jóizlésről tanuskodó film vigjátékát, az Elcserélt szerelmet, hetek óta vetitik a mozik, meglehetős sikerrel. De, hogy a nagy nézettségben, a hirdetés, és fogalmazzunk finoman, turpisság is szerepet játszik, az egészen bizonyosnak látszik. Az előzetesben, mintha a hazai szex, vagy legalábbis erotikus film első darabja született volna meg, csábos női keblek és hátsók szemet gyönyörködtető látványa kápráztatja a közönséget. A Vörös Csillag filmszinház előtti két hatalmas plakáton is női keblek csalogatják a szépre éhes férfi nemet. A várakozásában felajzott néző azonban alaposan csalódik. A beigért erotikus látnivalóknak gyakorlatilag hült helyét találja a vásznon, mást kap, mint amire a figyelmét felhivták. Márpedig a közönségtoborzás ilyen inkorrekt, félrevezető módszerei megengedhetetlenek. Arról nem is beszélve, hogy a reklám jogszabályok is tiltják a tulzó, félrevezető beállitást, a termék, szolgáltatás, produkció valótlen szinben való feltüntetését.

A Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság Kiadványai

Szerző és cím	Átadási ár Ft
1. - Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 1/1963	.200
2. - Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 3/1965	200
3. - Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 4/1965	200
4. - Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 9/1970	200
5. -Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 15/1980	200
6. -Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 16/1984	200
7. -Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 18/1986	500
8. -Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 19-20/1993-94	2.500
9. -Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 21/2000	2.500
10. -Történelmi Tár 1989/2	200
11. -Történelmi Tár 1990/1	200
12. -Történelmi Tár1990/2	200
13. - Múzeumi Diárium 1988/Szerk.Geiszt Jakabné	150
14. - Múzeumi Diárium 1989 /Szerk.Geiszt Jné	150
15. - Múzeumi Diárium 1990 /Szerk.Geiszt Jné	150
16. - Múzeumi Diárium 1991 /Szerk.Geiszt Jné	150
17. - Múzeumi Diárium 1992 /Szerk. Geiszt Jné	150
18. - Múzeumi Diárium 1993 /Szerk. Geiszt Jné	150
19. - Múzeumi Diárium 1994 /Szerk. Geiszt Jné	150
20. - Balácai Közlemények 2/1993 Szerk.Palágyi Sylvia	325
21. - Balácai Közlemények 3/1995 Szerk.Palágyi Sylvia	560
22. - Balácai Közlemények 4/1996 Szerk.Palágyi Sylvia	750
23. - Balácai Közlemények 5/1997 Szerk.Palágyi Sylvia	600
24. - Balácai Közlemények 6/2001 Szerk.Palágyi Sylvia	1.500
25. Kisfaludy Sándor /Szerk.Kőszegi Lajos, Veszprém,1990. (Pannon Panteon)	100
26. Jókai Mór:A szellem zónái /Szerk.Kőszegi Lajos, Veszprém,1991. (Pannon Panteon)	200
27. Emlékkönyv a Veszprém Megyei Múzeumok Baráti Köre 10 éves fennállására/Szerk.Uzsoki András, Veszprém,1989,	200
28. Veszprém kora középkori emlékei /Szerk.Fodor Zsuzsa, Veszprém,1994. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák,5.)	160
29. Tudomány és művészet Veszprémben a 13-15.században /Szerk.Fodor Zsuzsa, Veszprém,1996. Veszprémi Múzeumi Konferenciák,6.)	300
30. Mindszenty József veszprémi püspök 1944-1945 /Szerk.T.Horváth Lajos, Veszprém,1996. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák,7)	300
31. Veszprém és környéke a honfoglalás korában /Szerk.Fodor Zsuzsa, Veszprém,1998. (Veszprémi Múzeumi Konferenciák, 8)	350
1. Veszprém a török korban /Szerk.Tóth G.Péter,	400

Reich Károly

Gyermekkönyveink főszereplői az illusztrátorok. A művészek egyéni stílusuk gazdagságával formálják gyermekeink látáskultúráját.

Lengyel Lajos: Könyvművészetünk háron évtizede.
Magyar Hírlap, 1975. május 31.

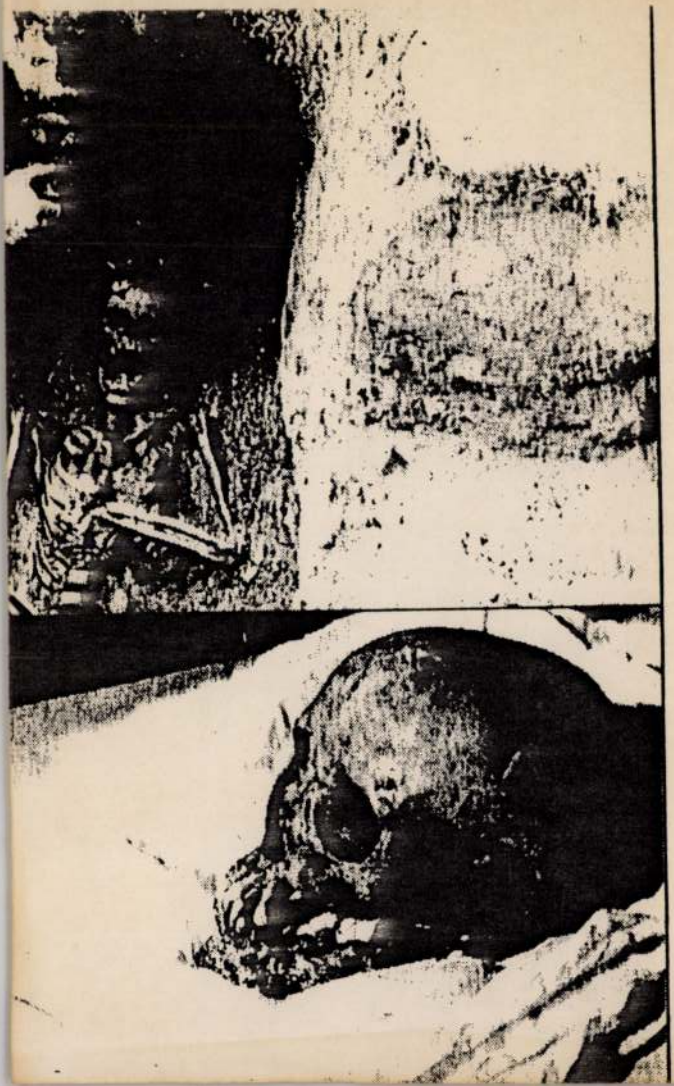

REICH Károly

Srij 1990 83.

Réber László

Munkácsy-díjjal tüntették ki

Dél-Mo 1967 ápr. 23

Rébek László

Benjamin: Kis magyar antológia i. könyvét illusztrálta (ennek)

Nagyvaja 1966 nov. 5 2 old.

Rébek László

Jan Kovacsy: Akár hiszed akár nem i könyvét illusztrálta (emlitve)

Nyomva 1966 nov. 19. 2 old.

Rébek László grafikus

munkássy díjat kapott (III. fok.)

Nagyrozva 1967 IV. 2. 2 dd.

Réber László, grafikus

MKD

Rajzok.

Repr.

Vekerdy Tamás: Nyári Capozgatás

6 – 8

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1967. júl

XVIII/7.

MKD

Réber László, grafikus

Három rajz.

Repr.

Ö.... és a tehetség 2

XVIII/8

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1967. aug.

MKD

Réber László, grafikus

Rajzai

Repr

Dr. Stolmár László: Erdőn, mezőn az édesapával 21-22.

bp. 1967. jún. XVIII/6.

CSALÁD és ISKOLA

Réber László, grafikus.

MKD

Három rajz.

Repr.

—:ö...— és a Nyár . 2

CSALÁD és ISKOLA, kp. 1967. júl. XVIII/7

M.D.K

Réber László

grafikus

Könyvillusztrációi a karikatúrákhoz közel állanak.

P. Brestyánszky Ilona: Bibliofília vagy könyvművészet
Művészet, 1963. január – 30 lap

Réber Károly
grafikus

M.D.K.

Kisgrafikáit mutatta be
a kiállításon.

Szamosi Ferenc: IV. Magyar Plakátkiállítás a Műcsarnokban.
Művészet, 1962. március – 46-l.

MDK

Réber László

Munkácsy dijat kapott

Pestmegyei Hirlap 1967 ápr.2.

MDK.

Réber László

Munkácsy dijat kapott

Csongrádmegyei Hirlap 1967 ápr.2.

MDK

Réber László

Munjkácsy dijáról

Magyar Nemzet 1967 ápr.3.

MDK.

Réber László

Munkácsy dij 1967,rövid ismertető a művészről

Tolnamegyei Népujság 1967 ápr.23.

MDK.

Réber László

Munkácsy dij III fokozatát kapta

Népszava 1967 ápr.2.

MDK.

Réber László

Munkácsy dij III fokozatát kapta

Magyar Nemzet 1967 ápr.2.

MDK.

Rébert László

1967-ben Munkácsy dijas

Élet és irodalom 1967 ápr.8.

MDK.

Réber László

Munkácsy dijat kapott

Délmagyarország 1967 ápr.2.

F

Réber Lánló, grafikus

MDK

A Munkácsy M.-díj III. f.-t kapta.

-: Az idei irod. és művészeti díjasok 6.

Népszabadság Bp. 1967 ápr. 2.

MDK

Réber László, grafikus

Tréfás ismertetése Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem c. könyvének. Az illusztrációkat Réber László rajzolta.

Lejegyezte: N.: Akár hiszed, akár nem 2

ESTI HIRLAP Dn. 1966. dec. 21.

M.D.K.

Réber László
grafikus

1967-ben a Munkácsy-díj
III. fokozatát kapta.

— : 1967. évi Munkácsy-díjasok.
Művészet, 1967. május – 31 kep.

MDK

Réber László, grafikus

Rajz-sorozat: Repr.

Janikovszky Éva: Velem mindig történik Valami M. 11.

16.

Népszabadság, Bp. 1970. máj. 17

MDK

Réber László grafikus

Illusztrációk:

Rejt

Janikovszky Éva: Velem mindig történnek valami

M. 11.

Népszabadság, Bp. 1970. máj. 24.

A KIÁLLÍTÁS TÁMOGATÓI

Nemzeti Kulturális Alapprogram

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Móra Kiadó

NÉPSZABADSÁG Népszabadság Rt.

Budapest Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága

Európa Kiadó

Holnap Kiadó

karton Karton Galéria

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány

Miskolci Galéria

Osiris Kiadó

PAPYRUS Papyrus Rt.

Workpress Kft.

RÉBER LÁSZLÓ

Réber László (1920–2001)

A Vigadó Galéria
tisztelettel meghívja Önt és barátait
Réber László
(1920–2001)
grafikusművész
kiállításának megnyitójára
2003. szeptember 25-én,
csütörtökön 17 órára a Vigadó
Galéria
kiállítóhelyiségeibe.

A kiállítást megnyitja
Görgey Gábor
író
és **Szabados Árpád**
képzőművész

1051 Budapest,
Vigadó tér 2.
Telefon: 318 70 70
galeria@vigado.hu

A kiállítás megtekinthető:
2003. szeptember 25-től
október 12-ig.
Hétfő kivételével
naponta
10–18 óráig.

A kiállítás kurátora: Tettamanti Béla és Widengård Krisztina

Réber László, grafikus MDK

Három rajza.

Repr.

— : Ő és az iskola 2

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. november XVII/IX.

~~07~~

Réber László, grafikus 704

Rajz-sorozat.

Repr.

— : September 36

XVII/9.

CSALÁD és ISKOLA, Dr. 1966. szeptember

Réber László, grafikus MDk

Rajzai

Repr.

– : 6" ... és a betegség 2

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1966. május KV4/5

MDK.

Réber László

Könyvillusztrációiról

A Szép Magyar Könyv 1966

MIK.

Réber László M.D.K.

Illusztráció Illés B éla: Anekdóták, tal lkozások, történetek c. könyvéhez / Szépirodlmi K /

Könyvespolc
Magyar Nemzet 1964. nm ember 20. 4.1.

Rébek László

Imre – Bojczuk: Mai-selandi vezredelem c. könyvet illusztrálta

I. díjat kapott

A szép magyar könyv, 1961, 19old.

Réber László

„A gépek születése" c. ifjúsági könyvet illusztrálja. Würtz Ádámmal együtt.

említve.

Népművelés, 1964 12. sz. 42. l.

Rébek László

Kazila tukál (repkák)

Tutár 1964, 30 n., 23 old.

Réber László

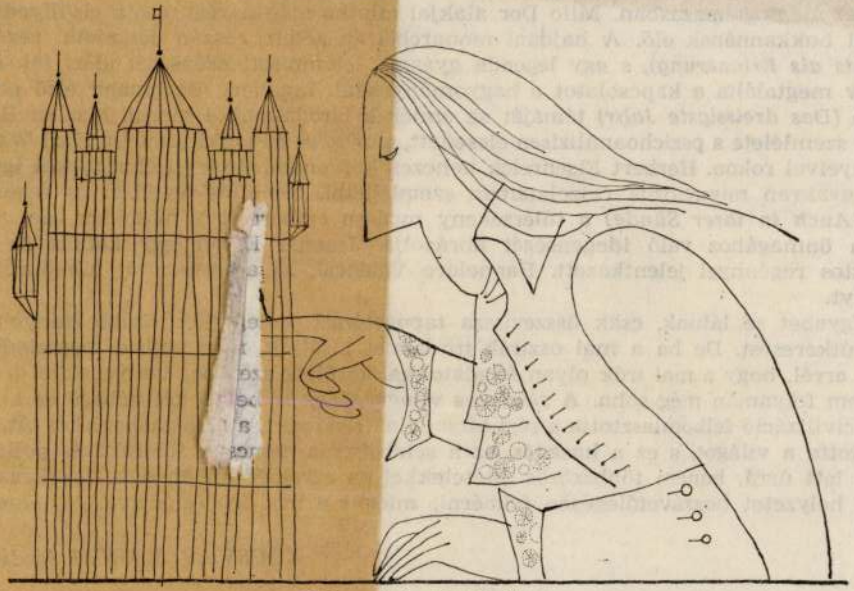

Réber László: Gulliver

November 1962 — 12.

Témájában visszazengnek Musil, Saiko, sőt még Tumler egyes [illegible] eredeti megfogalmazásban. Milo Dor alakjai mintha még a régi, azóta elsüllyedt világból bukkannának elő. A hajdani monarchia délkeleti részén játszódik regénye *(Nichts als Erinnerung)*, s egy legenda gyászos, letompított szépségét idézi fel. Ez a könyv megtalálta a kapcsolatot a hagyományokkal. Ingeborg Bachmann első prózai műve *(Das dreissigste Jahr)* témáját az emlékek birodalmából meríti. Marlen Haushofer szemlélete a pszichoanalízisen élesedett, nézőszöge és alakításmódja Karl Wawra regényeivel rokon. Herbert Eisenreich nehezen körvonalazott lelki élményeket igyekszik gyakran minuciózus rajzolataiban szemléltetni. Novelláskötetében és regényében *(Auch in ihrer Sünde)* a túlérzékeny modern embernek a másokhoz, de végső fokon önmagához való idegenségét ábrázolja. Jeannie Ebner egy kafkás és egy proustos regénnyel jelentkezett. Hannelore Valencak az atomháborút túlélőkről írt regényt.

Egyebet se látunk, csak összevissza tapogatózást, a legkülönbözőbb irányokban való útkeresést. De ha a mai osztrák irodalmat bíráljuk, nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a mai írók olyan feladatokkal kerültek szembe, amilyenekkel a történelem folyamán még soha. A részleges világvégének is beillő két háború és a modern civilizáció felbomlasztotta a régi társadalmi rendszert, a hidegháború két táborra szakította a világot, s ez a hasadás, ez a schizofrenia nemcsak földrajzi és politikai síkon lett úrrá, hanem többszörös áttételekkel az egyének lelkében is. Igyekezzünk ezt a helyzetet hozzávetőlegesen felmérni, mielőtt a mai írót elődeivel összehasonlítjuk.

KÓCSVAY MARGIT fordítás

Réber László

2 illusztráció Wolf Mankowitz
Bibab pressző c. irásához.
1dj2. reprodukció

Nagyvilág 1959. 12. szám. 1796, 1799.

Réber László

Illusztráció Martin Beheim-Schwarczbach „Valentin, a varangy" c. írásához.

rajz, reprodukció

Nagyvilág, 1962. 9. szám 1267. oldal.

Réber László

Illusztráció Martin Beheim-Schwarzbach „A sértődött halál" c. írásához.

rajz, reprodukció.

Nagyvilág, 1962. 9. szám. 1275. oldal

Réber László

Gulliver

rajz, reprodukció

Nagyvilág. 1962. 12. szám. 1864. oldal

Réber László

Utcarészlet Tbilisziben

(Rajz, reprodukció)

Nagyvilág. 1959. 2. szám. 173. oldal.

Réber László

A „Varázskút" c., Rayman Katalin válogatásában megjelent mesekönyvet illusztrálja.

Könyvekről.
Nagyvilág, 1961. 2. szám. 290. lap.

Réber László

R. Kipling: „Az elefánt-kölyök" illusztrálása, kötésterve.

Emlékve.

A szép magyar könyv, 1963. 20. l.

Réber László

Jurij Olesa: „A három kövér". Illusztrálása.

Cmlítve.

A szép magyar könyv.
. 1963. 19. l.

Réber László

Fanikovszky Éva:
„Te is tudod?" illusztrálása.

említve.

A szép magyar könyv.
1963. 19. l

Rébek László

Illuntálta: Dala-Kovács: Az élet útja a földön c. könyvet
Díjat kapott

A nép magyar könyv, 1962, 20 old.

Réber László

D. Major Klára: „Évezredek története" illusztrálása (Würtz Ádámmal együtt).

Emlékbe.

A szép magyar könyv.
1963 21. l.

Réber László, Karikaturista MDK

Hat rajza.

Repr.

— : Családi album 16–17

Család és iskola, sp. 1963. április XIV/4.

Réber László, karikaturista MDK

Az elmúlt év könyvtermésében
gyakran találkoztunk rajzaival.

Dr. P. Brestyánszky Ilona: Legyek-
könyveink
A Könyv, Bp. 1962. május II/5. 16-17

Réber László, grafikus

MDk

Rajza. Repr.

– : Ő mondta ...

2

XIV/8.

Család és iskola, Bp. 1963. augusztus

Réber László, grafikus

Rajzai. Repr.

H. F. Gy.: Hogyan integrálódott egy differenciált család

Család és iskola, bp. 1963. július

Réber László, grafikus M. Dk

A júniusi számba dolgozott.

–: Σ számunk munkatársai 27

Család és iskola, bp. 1963. június XIV/6.

Réber László, grafikus M Dk

Rajza.. Repr

Fürtös László: Ági és a Kiskutya 10.

Család és iskola, Bp. 1963. június XIV/6.

Réber László, grafikus MDh

Rajzai.

Repr.

Dénes Géza: Játék, játék, játék! 5.

Család és iskola, Bp. 1962. augusztus

04

Réber László, grafikus

MDk

Illusztrálta a regényt.

Kondor László: Szabó István: A Menlo-parki varázsló 32

A Könyv, Bp. 1963. augusztus III/8.

Réber László, grafikus

M DG

Hat rajza.

Repr.

Palotai Boris: Gyermek lárma

18.

Család és iskola, bp. 1963. október

XIV/10

ESTI HIRLAP

Réber László M.D.4.

grafikus

Janikovszky Éva: Te is tudod?"
című könyvhöz készített illusztrá-
ciót.

Zsigmondi Mária: Levél könyvügyben
~~Élet~~ Nők Lapja, 1963. november 23 – 17 lap

Réber László, karikaturista

MTI

A berlini Eulenspiegel Verlag kiadásában a nemzetközi karikatúra művészetét bemutató album jelenik meg. Szerepel benne Réber László is.

—: Kulturális hírek 12. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jan. 5.

Réber László, grafikus M Dk

Rajzai. Repr.

—: Gyermeknap 14–15.

Család és iskola, Bp. 1963. május XIV/5.

Réber László

Grafikus

14.DV

„Karikatura" (repro) —
„Művészete nem csak a
rajz - hanem illusztrálás is
gyermekhőnyvekt

Bauer Jenő: Karikatura - exportunk, egyik mesterről
Művészet, 1965. március - 35 lap

M.D.K.

Reber László

grafikus

A Corvina kiadó részére készít rajzokat. Ilyen a nemrég Német országban küldött „Strich um Hals und Sträusschendraw".

Bauer Jenő: Karikatúra exportunk egyik mesterére

Művészet, 1965. március – 35 kép.

Réber László, grafikus MDG

Würtz Ádámmal közösen a Gyermek-enciklopédia sorozat III. kötetében (Dala-Kocsis: Az élet útja a Földön) ad nép illusztrációkat.

Dr. Pataky Dénesné: Legszebb Könyveink — 1962-ben 16-17

A KÖNYV, Bp. 1963. május III/5.

Réber László, grafikus MDK

Két rajza.

Rejzr.

Török Sándor: Tapasztalatok a megletti bűnkeségről 2

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1964. április XV/4

Réber László, grafikus NDK

Rajza. Lepr

Frederico García Lorca: Bamba nóta

20

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1964. április XV/4

Réber [László], grafikus MDK

Hét rajza.

Repr.

–: A kor gyermeke, ahogyan Réber látja 36.

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1964, május XV/5

Réber László, grafikus MDK

Három rajza. Repro.

Tóbiás Áron: Petyától — Petyáiz 2. l.

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1964. június XV/6.

Réber László
Grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Kolozs Pál: Helyszíni közvetítés
Élet és Irodalom, 1964. [illegible] 30 - 10 [illegible]

MDK

Réber László
Grafikus

A Gyermekenciklopédiás harmadik
kötetében állat is virág rajzokat készített

P. Brestyánszky Ilona: Vélemény a könyvművészetünk legújabb eredményeiről
Művészet, 1963. augusztus – 23 kép

Réber László, Karikaturista MDG

Karikatúrasorozata jelenik meg a Magvető Almanach-ban.

— : A Magvető ezredik kiadványa 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. jan. 21.

Réber László, grafikus

7 Dk

Rajza. Repr.

(b.) : Párhaj

30.

Család és iskola, bn. 1963. november XIV/11

Réber László, grafikus MDK

Rajza. Repr.

Kántás László: A műtrágyártásról 23

[!]

Család és iskola, Bp. 1963. december XIV/12

Réber
grafikus.

M.D.K.

Méltatás.

Szűr Szabó József: Mit kell tudni a karikaturáról
Élet és Irodalom, 1964. március 28 - 11 nap

Réber László, grafikus MDH

Jurij Olesa: A három kövér c. könyvét illusztrálta.

A könyv belső címlapja: Repr.

Kornis Pál: Az év legszebb könyvei 236-237

A KÖNYV, bp. 1964. július IV/7.

MDK

Réber László karikatúraművész

karikatúragyűjteménye a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata kiadásában jelent meg. (R. L. egy karikatúrája repr.)

Könyvek közöt

Érdekes Ujság, Bp. 1957. október 19. 18. l.

MDK

Réber László, rajzoló

illusztrációival jelent meg Mándy Istvám: Osutak színre lép c. ifjúsági regénye.

F.A.: Nehéz a választás.

Nők lapja, Bp. 1957. december 5. [24.l.]

Réber László grafikus

„kísértés," karikatúra (repr.)
„Szerepel a kiállitéson

Nonlopi: Jegyzetek a IV. m. karikatúra kiállitésről

Népszava, 1956 julius 11, 84 évf. 162 sz. 2 l.

Réber László grafikus m.

3 illusztráció Kamitly F: Nodalmi
töstén et c. elbeszélésben
(repr.)

Nodalmi Ujság 1956 VII évf. 13 sz. 7 l.
márc. 31.

Réber László grafikusz

dm: Karikatúra kiáll. a Nemzeti Szolcsban

Szodalmi Újság 1956 III évf. 26 n. jun. 30. 8 l.

MDK

Réber László (karikaturista)

(Részt vesz a [redacted] karikatúra kiállításon.) (A művészhajlamú gyerek című rajza repr.)

Fodor Ágnes: Karikatúra kiállítás
[Nők Lapja, Bp. 1956. június 28. [20. l.]

R

MDK

Réber László rajzoló

A Goldberger-gyár munkása. Szabad idejében rajzol. A Szovjetunióban egy naditogolyakiállításon első díjat nyert rajzaival. Itt figyeltek fel rá; kiemelték, és mint rajzoló dolgozhatott. A sárospataki Alkotók Házában tartózkodik.

Osvát-Szádvári: Alkotók Háza.

Nők Lapja, Bp. 1950. január 14. [6.l.]

MDh

Réber László, grafikus

Meghívták a tokiói kiállításra.

— : Karikatúra - táclat Japánban 2

ESTI HIRLAP, bn. 1965. márc. 24.

MDK

Réber László, festö-graf.

Romain Roland Colas illusztráció. Ceruza.

Illusztráció Anatole France Ludláb királyné c. müvéhez.

Értekezlet. Karikatura.

Mücs.-IV.M.Képzm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 16.l.

Réber László, grafikus

MDk

Rajza. Repr.

Dr. Soós Júlia: A vidámság hagyományai

9.

Család és iskola; Bp. 1962. november

Réber László, grafikus

MOL

Rajzai

Repr.

Kosztolányi Dezsőné: Ő mondta 2.1

Család és iskola, Bp. 1961. június XII/6

Réber László, grafikus 7 Dk

Rajzai. Repr.

Fabricius Ferenc: Guddé! 20.1

Család és iskola, bp. 1961. március XII/3

Reiber László, grafikus

MDK

Rajza. Repr.

Kerékgyártó Imre: Túlterhelt gyermekek 9.-ig

Család és iskola, bp. 1961. április XII/4.

Réber László, grafikus 17 Ok

Illusztráció versher.

Repr.

Nyerges László: Emlék 1945 6.(

Család és iskola, Bp. 1961. február XII/2

Réber László, grafikus MDk.

Rajza Lev Kasszif Svambrá-
nia nagy titka
c. regényéhez. Repr.

Kovács Endre: Az én Könyvtáram 12-13

Család és iskola, Bp. 1961. május XII/5.

Réber László, grafikus D Ok

Szalay Lenke könyvét illusztrálta.

Csertői Oszkár: Szalay Lenke: Magyaró 425=26. l.

Bp. 1959. szeptember IX/9.

KÖNYVBARÁT

Réber László, grafikus MDh

Gúnyrajzok.

Repr.

–: Hét Karikatúra 28.

Család és iskola, bp. 1961. április XII/4

MDK

Réber [redacted] László, grafikus

Rajz-sorozat:

Repr.

Jankovszky Éva: Velem mindig történik valami. M. 11.

[15]

Népszabadság, Bp. 1970. május 10.

RÉBER LÁSZLÓ

Kockára kockára, a magyar animáció krónikája 1948 - 1998

schematically, virtually stacked in the central section, and without any of the illusionistic overlappings of the Hadrianic figures (or of "real life"). The proportions of the figures, their draperies, their stances and postures are all rendered as if they were signs rather than naturalistic imitations of real people. If one compares the draperies of the Constantinian sculptures with those of the Hadrianic roundels, the latter fall naturalistically imitating real clothing in stone, while the former—cut with a running drill rather than a chisel—simply indicate the mark of clothing rather than attempting to imitate any actual form of dress.

In about 1519, Raphael, in his official role as the papal agent responsible for antiquities, wrote a famous report to Pope Leo X, in which he said:

> Although literature, sculpture, painting, and almost all the other arts had long been declining and had grown worse and worse until the time of the last emperors, yet architecture was still studied and practiced according to the good rules and buildings were erected in the same style as before. . . . Of this there are many evidences: among others the Arch of Constantine, which is well designed and well built as far as architecture is concerned. But the sculptures of the same arch are very feeble and destitute of all art and good design. Those, however, that come from the spoils of Trajan and

MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Réber László, Munkácsy-díjas
grafikusművész

MŰVÉSZET

1982 JUN

és
te

m
fekete-fehér és szín
nak, egy több évszázados múltú kézmű-
ipar magyarországi történetének, techno-
lógiájának és művészi termékeinek állít
méltó emléket.

Füzes Endre

Kékfestő abrosz, Sopron, 1839
(fotók Corvina fotóarchívum)